

OFFICINÆ.

PHARMACOPOEORVM, SEV ANTIDOTARII

LIBER PRIMVS;

De medicamentis alterantibus ac præparantibus, in octo sectiones distinctus & per PETRVM VFFENBACHIVM

Reip. Mœnofrancofurtensis Archiatrum multorum & utilissimorum medicamentorum descriptionibus locupletatus, quarum sectio prior selectos tantum syropos, & vsu longo probatos describit.

PRÆFATIO.

VAM sit in tradendis disciplinis necessaria methodus, cuique vel mediocriter erudito notum est; Certa namque ratio docendi, discendiq; sine methodo nulla: hac duce quæuis artes firmiter stabiliuntur, optabilius earum theorematum leguntur, facilius discuntur. Ex multis vero, qui Antidotaria scripserunt, vix duos reperies, qui eandem methodum sequantur in disponenda serie medicamentorum compositorum. Nicolaus quidam Præpositus aliis male præponitur, qui ad alium Nicolai Alexandrini, à quo, quæ sua vocat [Ioan. Agricola, Ammonius, & M. T. Alpin.] excerptis dicitur, imitationem, alphabeticum ordinem secutus est, primumque de medicamentis egit, quæ in principio dictionis habent literam A. Secundo de his, quæ incipiunt à litera B. Et sic de reliquis. Hocque pacto promiscue de Antidotis, aceto scyllitico & Amylo locutus. Inter recentiores Syluius, Fernelius, & Ioubertus, rectum ordinem seruandum, certis legibus firmare, & optima serie dispone-

Nic. Præpositus à Nic. Alexand. medicamentis transcripsit.

Yy 2 re ten

re tentarunt; In multis tamen multum à se inuicem dissentiant, nec quem vnus sequitur ordinem, alii probare videntur. Is autem maxime probandus, quem medendi ratio præscribit. Series enim verborum & præceptionum docet, & quasi loquendo demonstrat.

Hanc doctrinæ methodum hac in Officina tradimus, in qua cum ad omnium morborum expugnationem, omnia medicamenta, tanquam in locupletissimo penu contineantur, ea non confuse descripsimus, sed quæ intus sumuntur, Officinæ parte prima, quæ extrinsecus adhibentur, altera congelesimus. Prior autem pars in tres libros distribuitur, quorum primus de medicamentis alterantibus & præparantibus agit. Secundus, de purgantibus: Tertius, de Cardiacis, seu roborantibus. Singuli denuo in multas sectiones distinguuntur; vt & sectiones adhuc in capita plurima. In priore autem agitur de Sytupis, atque primum de his, quæ ex primis & vernis floribus parantur; Cuiusmodi est Syrupus Violatus, Syrupus de Tussilage, & de floribus Perficorum.

CAP. I.

Syrupus Violatus.

℞. Florum violar. recent. ac mundatorū lb. ij. Macerentur horis octo in lb. v. aqua tepida in vase vitreo stricti oris, & operculato: Postea colentur: Eisdem aqua calfacta tantundem violarum horis adhuc octo maceretur, & percoletur, idque quinquies iteretur. Tum sumantur colatura clarificata, & sacchari partes æquales, & fiat Syrupus perfecto coctus.

COMMENTARIUS.

Syrupum natura sola nullum vnquam confecit, sed ex arte mixtionem, coctionem, & consistentiam suam habet; Qui tamen ex solis violis, aqua, & saccharo conficitur, simplex dicitur, ad discrimen magis compositi, qui præter hæc, semina citoniorum, maluarum, iuiubas, sebesten, & aquam cucurbita recipit, cuius author primus Melse perhibetur, sed nullibi, quod sciam, hæc confectus reperitur. Simplex vero in omnibus Pharmacopoliis inuenitur, sed non vbique, æque

simplex paratus. Aliquando enim è violarum succo & saccharo tantum, aliquando ex illis bis, ter, vel etiam pluries infusis & expressis conficitur. Multi siquidē nouas violas septies infundunt & macerant alii octies, & nonnulli nouies; Sed Feruelius inutilem putat toties iteratam infusionem. Frustra, inquit, syrupo violaceo conficiendo violarum macerationem nouies renouant, cum tertia aut quarta infusione nihil inefficaciter sit futurus syrupus. Meliorem tamen existimo, qui ex pluribus infusionibus conficitur.

Nonnulli succum ex violis expressū, alii conferuam syrupo coctione iam in crassato adiciunt, vt magis violaceus reddatur. Alii malunt ex puro violarū succo & saccharo albissimo parare; quidam saccharum coquunt ad electuarii consistentiam, quod postea decoquunt in syrupo crassitudinem supradicto violarum infuso, aut succo expresso.

Discrimen vero constituunt multi inter violatū & violacē; vt violatus dicatur syrupus ille, qui ex floribus mundatis conficitur; violacens qui ex integris, & non mundatis, hicq; minus quidem violatus

Compositus.

Syrupi violari & violaceti diffentia.

latus est, sed magis solutiuis; Pars enim herbacea qualiter habet emollientem perinde ac folia. Sunt, qui tantum sachari libras quatuor ad infusionis, aut succi libras quinque adijciunt, & coquunt in syrupum, sicque Lutetiae parari solet.

Qualitates.

Syrupus violatus bilis acrimoniam frangit, calorem viscerum temperat, ventrem leniendo ac molliendo subducit, & vitiiis thoracis confert. Præcipuo autem auxilio est pectoris, & lateris inflammationibus, & asperæ arteriæ scabritiei; & in febrium æstu, biliosis & acutis morbis, præcordiorum ardoribus, & siti sedandæ commendatur.

CAP. II.

Syrupus de Tussilagine.

℞. Tussilaginis recentis m. vj.

Capilli veneris veri m. ij.

Hyssoi m. j.

Glycyrrhizæ rasæ ℥. ij.

Coquantur in lb. iij. aqua pluuiæ vel fontis, ad quartam partis consumptionem.

Decoctio coletur & clarificetur; Cui adde sacchari albi ssimi lb. ij. fiat Syrupus perfecte coctus.

COMMENTARIUS.

Syrupus hic à Tussilagine, tanquam à basi nomen habet, cuius quantitas ceteris maior est. Illius author cum incertus sit, varie præparari solet. Verum optimam nunc descriptionem exhibemus, per quam simplicia quatuor præscripta in aquæ tantum libris quatuor incoquenda statuimus, quia longioris coctionem non sustinent.

Qui primo vere syrupum hunc conficiunt, flores solummodo Tussilaginis assumunt: qui æstate, partes æquales foliorum viridum & florum siccorum adijciunt. Sunt, qui æstate media ex solo foliorum succo depurato & sacharo parare solent. Optime quoque fit ex solo florum decocto & sacharo, diciturque Syrupus de Tussilagine simplex, & aliquan-

do Syrupus florum Tussilaginis, seu *Engule caballina*, ad differentiam superioris magis compositi, qui præter cætera capillum veneris verum admittit, cuius penuria substituendum *polytrichum* fræuo.

Syrupus de Tussilagine russi confert, *Facultates.* Orthopnoæ, asthmatis, tracheæ arteriæ, aspredini, sputo coquendo, mouendo, & expectorando. Debet vero sensum aslumi lambendo instar eclegmatis, vt diutius hæreat œsophago, & aliquid deceret interlingendum, per asperæ arteriæ amplitudinem.

CAP. III.

Syrupus florum Persicorum.

℞. Florum Persicorum recentium lb. j.

Macerentur in lb. ij. aqua tepida horas xij. Deinde bulliant parum, & exprimantur. Tum pars florum quantitas infundatur, & exprimatur; idque quater, aut quinquies iteretur, vel etiam sexies, si florum superat vbertas.

Postrema colatura ad lb. ij. adde sachari lb. ij. h. fiat Syrupus, vt artis est.

COMMENTARIUS.

Syrupus vel ex fructibus, vel ex floribus Persicorum conficitur. Qui ex fructibus, raro est in vlu, etiam teste *Christophoro Georgio*, commentatore in *Mesuem*, & primo tantum vere paratur, vt ille incipiente Autumno, antequam scilicet Persica absolute maturuerint. Tria vero syrupum hunc ex paucioribus infusionibus confici, vt quatuor, aut quinque tantum suadent, florum nepe iactura, penuria, & amaritudo iactura quidem, quæ arte quapiam reparari nequit; Euulsis enim floribus, noui eodem anno minime renascuntur, & arbor infrugifera manet. Penuria, quia non nisi sata viret, nec in cuita dat poma colono, vt violæ & reliquæ plantæ agrestes. Amaritudo, quæ eo molestius toleratur, quo pluribus iteratis infusionibus conficitur.

Cur hic Syrupus non conficiatur ex pluribus infusionibus.

Yy 3

Syr.

Syrupus de Tussilagine simplex.

Facultates.

Syrupus è florib. Perficorum paratus vim habet aquas, & bilem ducendi, vermes enecandi & infarctu mesenterium liberandi. Non solum enim meatus ducit, sed humores incidit, & educit.

CAP. IV.

Syrupus de Lupulo.

℞. Succis depurati Lupuli ℔. iij.
Succi fumariae depurati ℔. ij.
Sachari Albiissimi ℔. vj.
Coquantur simul ex arte, & fiat Syrupus.

COMMENTARIUS.

Non est omnibus vna syrupi huius descriptio: alii enim ex solo succo lupuli & sacharo conficiunt, Mesuei consilio fulti, qui capite de volubili, sic præscripsisse videtur: Alii fumariae succum adiiciunt, quorum iudicio lubentius assentior. Sic enim vires nanciscitur præstantiores, sed non statim primo Vere aut hyemis fine, cum scilicet lupuli germina erumpere incipiunt, parandus est, sed expectanda paulo calidior cœli constitutio, quæ renellam fumariam exhibeat, cuius succus desideratur, alioquin parandus simplicior ex solo lupuli succo depurato, & sacharo ad legitimam coctis spissitudinem.

Quo tempore hic Syrupus parandus.

Qualitates.

Syrupus de lupulo præcordiorum æstus contemperat, humores frigidos & crassos attenuat, calidos ducit per aluum, & ictero, hydropi atque morbis omnib. ab obstructione natis conducit.

CAP. V.

Syrupus rosarum pallidarum.

℞. Rosarum pallidarum recentium ℔. vj.
Infunde horis octo, in vase vitreo stricti oris, cum aqua tepide ℔. xv. Deinde coletur. Tum par quantitas aliarum rosarum recentium in aqua calefacta pari quantitate maceretur,

& rursus coletur: idque iteretur novies. Nona ac postrema infusioni colata addatur æquum sachari pondus, & fiat Syrupus secundum artem.

COMMENTARIUS.

Nonnulli minorem sachari quantitatem adiciunt, & diutius coquunt, ut crassescat; tuncque magis purgatorius est, sed minus palato gratus. Multi Mesuei consilium secuti, infusionem primam, vel etiam bis iteratam seruant, vase stricti oris, ac rite operculato exceptam, superfuso oleo, & quadraginta dies insolatam. *Mucharum rosarum* vocant, ut *Mucharium charum violarum*, earundem infusarum rosarum, nec expressarum macerationem.

Ne quis autem nostri nos immemores putet, qui hoc libro, de medicamentis tantum alterantibus & præparantibus agere polliciti sumus, nunc vero ipsis adiungimus Syrupum rosarum pallidarum vere purgatorium; Dicimus, nos omnes Syrupos vilitiores eadem ferre & ordine, quem temporis conditio præbet, describere, non omissis, aut ad alium locum remissis purgantibus, qui vera pauci sunt; Et qui inter eos purgant, id adeo præstant ignave, ut verius præparatorii dicantur. Proinde non æquum visum est, eosdem, ut & bechicos, ab alterantibus separare.

Syrupus rosarum pallidarum inter hydragoga medicamenta, & alterantia numeratur; Humores enim calidiores contemperat, & serosos educit, non modo à regione prima corporis, sed partibus remotioribus, si maiori quantitate sumatur. Recens paratus vim habet purgandi maiorem, vetus imbecillioem, daturque tuto pueris & senibus.

Qualitates.

CAP. VI.

Syrupus de Hispidula. seu aluropo, vulgo de pede Cati.

℞. Summitatum floridarum & recent. aluropi ℔. j.

Infunde

Infunde per noctem, aut diem integram in aqua calentis lb. v. aut sufficienti quantitate: deinde bul. lente igne. In colatura ad lb. iiij. adde sachari lb. iiij. coquantur ex arte in syrupum.

COMMENTARIUS.

A paucis annis syrupum hunc in vsum venisse certum est; Recentiores enim inuenerunt, & experientia multa audaciores facti comprobarunt, primusque omnium Lutetia parauit Ioannes Gonetius Pharmacopœus insignis, & materiae medicamentariae peritissimus, qui, vbi plantam, ex qua conficitur, ex agro Turonensi & Andegauensi aduectam conspexit, eam in Parisiensi, ac vicino quæritans, inuenit copiosam, qua singulis annis suum conficit syrupum, alia aliunde non mutata. Variè autem solet appellari, videlicet, *hispidula*, *gnaphaliū*, *pilosella*, *coronaria*, *aluropus* seu *pes casti*, & à quibusdam, sed improprie, *lagopus*, seu *pes leporis*, qui trifolii quædam species perhibetur.

Accidit autem syrupum hunc multifariam præparari, quod nullus adhuc typis excudendum commiserit: Alii enim tantum plantæ summitates, aut solam lanuginem in aqua macerant, alii flosculos & folia, quibus libenter assentior: Sic enim vim magis astringentem possidet, & sistendis fluxionibus conuenientior: Alii decocto parando adiiciunt *glycyrrhizam*, *iuuibas*, *passulas*, *hordeum*, & alia bechica; Sed vtilior est descriptio, quæ exhibemus, cui si *libra dimidia sachari rosacei* permisceatur, aut eius par & penidiorum pondus, qualitatem assequetur magis bechicam & cardiacam, & saporem gratiorem.

Præparandi modus ita facilis est, vt minime egeat alia dilucidatione, quam quæ ex illius descriptione est conspicua satis. Si planta non nisi sicca habeatur, eius quantitas minor, aquæ maior ponatur.

Vis huius Syrupi agnoscitur eximia ad multos pulmonis affectus, nam cum *aluropus*, seu *hispidula* planta sit vulneraria, & astrictoria facultatis, non modo vulnera curat, & vlcera impedit, sed alia multa illorum vitia sanat. Maxime vero his conuenit, quibus à capite, ac aliis partibus fit fluxio in thoracem, & quibus pulmones pituitoso humore multo infarciuntur. Humoris enim irruentis impetum cohibet, fluxum coquit, partem affectam roborat, & expectorationem mouet.

CAP. VII.

Syrupus de papauere simplex. Des. Mes.

℞. Caput papauer. albi & nigri magnitudine mediocrium, ac recentium an. ʒ. lx. hoc est ʒ. viij. ℞. Macerentur per diem naturalem in aqua pluuia lb. iiij. donec tabescant. In colatura ad lb. j. ℞. adde sachari & penidiorum an. ʒ. vj. seu lb. ʒ. Coquantur in consistentiam syrupi.

COMMENTARIUS.

Syrupus hic à Mesue dicitur simplex, ad alterius magis compositi discrimen, cuius confectionem ingrediuntur multa lenientia, vt semina *lactuca*, *malus*, *citoniorum*, *iuuibas*, *capillus Veneris* & *glycyrrhiza*; quibus si fuerit opus, in rem præsentem consulit Fernelius, vt syrupo simplici addatur violaceus, aut iuuibinus. Monet etiam, vt minus adiiciatur *papaueris nigri*, quod eius non sit tutus vsus, albi vero quantitas augeatur: cui assentitur Iouertus contra Rondeletium; vultque vt nigri papaueris quadraginta tantum dragmæ, albi octoginta ponantur, vt amborum requisita quantitas habeatur, sed proportione diuersa.

Vulgus autem Pharmacopœorum hunc syrupum *Diacodium* nuncupat, sed imperite, cum Diacodium inter opiatas reponatur, vt videbimus suo loco: alterius tamē defectum ac vicem alterum facile

Qualitates.

cile supplet cum somnus tantum est conciliandus.

Tamdiu autem consilio Galeni *cap. 2. lib. 7. comp. med. sec. loc.* capita papauerum post macerationem coquenda, vt non tertia, aut quarta, aut aliqua talis pars aquæ fiat reliqua, verum vbi primum in rotum flaccida facta fuerint & marcida, ait Galenus: Nam cum succum ipsorum exprimere volumus, hoc vix allequimur, nisi ipsis flaccidis ac marcidis factis. Superuacaneum igitur coquere diutius. Aqua vero pluuia seligitur, qua deficiente, fontana quoque optima est, modo limpida, insipida, & omnis qualitatibus expers. Ob eam rem, quæ per tubos plumbeos deriuatur, relinquenda, quod limus in ea contineatur; vnde qui aquæ eiusmodi faciem combibunt, dynterici euadunt, ex Galeno. Luretiæ tamen similitum aquarum vsus frequens est, nec infalubris.

Diacodium veterum.

Diacodium autem veterum vt Critonis, Heræ, Damocratis, Sorani, & Galeni, cum forma opiæ pareretur, multumque displiceat; sacharum enim non recipit, sed alia multa insuauia, & forsitan inutilia, nunc minime paratur: cuius loco nunc prostat in officinis Syrupus ex decocto capitum papauerum & sacharo confectus, qui improprie à multis praticis *Diacodium* vocitatur.

Diacodium exoleuit. Vires.

Syrupus de papauere laudatur ad conciliandum somnum, biliosi humoris contemperationem & rursim mitigandam. Penidiorum accessu, vim habet magis bechicam, ac lenientem. Penidia vocant Arabes *Alphenicum* ob albedinem. Est enim confectio albissima ex sacharo in decoctione hordei tam diu cocto, donec consistentiam ductilem acquirat, vt possit manibus trahi, duci, & variè in pastillos, vel bacillos in tortos more chordarum effingi.

Penidia. Alphenicū.

CAP. VIII.

Syrupus papaueris Erratici.

℞. Infusionis florum papaueris erratici bis aut ter iterata lb. ij. sachari albisimi lb. j. s. sachari rosati ℥. iij. fiat Syrupus perfecte coctus, ut artis est.

COMMENTARIUS.

Non desunt, qui pluribus infusionibus Syrupum hunc parari debere contendunt, sed bina aut trina ad summum sufficit: In soporiferis enim medicamentis vitium intensa qualitas non expectatur. Adde, quod pluries iterata infusio Syrupum colore & sapore reddit magis ingratum. Eadem vero proportio florum ad aquam in hoc Syrupo solet asseruari, atque in rosacco.

Cur in hoc Syrupus non requiratur multiplex infusio.

De Syrupo autem papaueris rheædis antiquorum nemo locutus est, sed recentiores hunc adiuuenerunt aduersus pleuritidem, cuius principio valde conuenit. Qualitatem enim habet altringentem, roborantem, bechicam & hypnoticam, impeditque, ne humor è capite ad thoracem defluat. Quod vt facilius præstet, portio sachari rosati communis adiciatur. Tuto datur ab ℥. s. ad ℥. j. s. & validioribus ad ℥. ij. Maxime vero incipienti, aut non multum progressæ pleuritidi, ne noua fluxio suborietur, vel saltem vt prior sistatur.

Qualitates.

CAP. IX.

Syrupus de Nymphaea.

℞. Florum Nymphae albiss. lb. ij. Infunde horis sex aut septem in aqua calida lb. ij. Deinde bulliant parum. Colatura denuo adde partem florum recentium quantitatem, & par fiat maceratio & expressio. Idque ter repetatur. Colatura clarificata addatur aquum sachari pondus, & fiat Syrupus secundum artem.

Com-

COMMENTARIUS.

Multi ex infusione vnica tantum syrupum hunc conficiunt, sed efficacior est, qui ex ea ter repetita paratur. Debet autem florum pars virescens ac herbacea, nec non flana reici, & albilissima tantum retineri. Dicitur hic syrupus *simplex* ad differentiam alterius magis compositi, descriptione Francisci Pedemontani, qui raro habetur in vsu, quoniam simplex paratu facilior sit nec vires habet imbecilliores. Adde, quod compositionis descriptio à multis improbat, à quibusdam immutatur, ab aliis simpliciter, quibus constat, quantitas augetur, ab aliis imminuitur. Parandi ratio ex formula descriptionis satis nota.

*Quanam
florum par-
tes ad hunc
syrupum
eligenda.*

Facultates.

Syrupus de Nympha insigniter refrigerat, Veneris insomnia cohibet, semen immodice fluens retinet, somnum conciliat, viscerum vitium mitigat, sitim temperat, & febrium ardores compescit.

CAP. X.

Syrupus capillorum Veneris, communis.

*℞. Capilli Veneris veri,
Adianti communis,
polytrichi,
cereris,*

salvia vita an. m. j.

glycyrrhiza rasa & confusa ℥ ij.

Infunde duodecim horas in aqua calida quantitate sufficienti: dein bulliat semel atq; iterum. Colatura clarificata ad ℔. v. adde sacchari albiss. ℔. iij. fiat Syrupus.

COMMENTARIUS.

Huius syrupi tradita descriptio vltimissima est, cui iuiuas nonnulli adiiciunt, alii *passulas* & *glycyrrhizam*. Sed nihil ex istis aridet Fernelio, existimanti, horum permissione syrupum magis ignauium reddi ac imbecilliolem. Vtiliter tamen addi potest *glycyrrhiza*, quæ præ-

ter dulcedinem qualitates habet capillaribus affines. Nonnulli tamen eam relinquunt, quod syrupum magis flauum reddat, verum plaris æstimanda qualitas ac virtus, quam color. Vnde Parisienses Pharmacopœci syrupum hunc accurate iuxta simplicium definitorum quantitatem & legitimum apparatus conficiunt, viribus medicatis eximium. Qui secus faciunt, paruum capillarium quantitatem permittentes, & leuiter tantum macerantes, syrupum quidem perlucidum, sed vt colore, sic virtute aqueum parant, quem ægrotis exhibentes, & eos suo voto, & Medicos scopo defraudant. Parabitur ergo iuxta formulam descriptam, omnium optimam & apparatus facillimam.

Præparantium syruporum hic omnium maxime est à vario & multiplici vsu commendatus. Ad partium enim quarumcunque, & præcipue thoracis, iecoris, lienis, renum, vteri quosuis affectus oppugnandos, & ad humores tenuandos & præparandos vtilissimus. Bilem namque temperat & concoquit, pituitam incidit, succum melancholicum ad expurgationem faciliorem reddit, & longo vsu sæpe ipse eosdem humores per aluum blande subducit, expectorationem quoque mouet, & humores bronchiis pulmonum contentos incidit & coquit, & per anacathasim educit.

Qualitates.

CAP. XI.

Syrupus capilli Veneris Monspeliensis.

℞. capilli Veneris veri recent. & paruum incisi m. ij.

Infunde duodecim horas, vel diem integrum, in aqua calida sufficienti quantitate: deinde bulliant paruum. Colatura clarificata ad ℔. v. adde sacchari ℔. iij. fiat Syrupus, vt decet, coctus.

COMMENTARIUS.

Syrupus hic in ciuitate Monspeliensi,

Zz

à qua

à qua cognomen, vſitiffimus eſt, frequentiffimus, & compoſitione ſimpliciffimus, vt qui tantum fiat ex leui decocto ſolijs *adianti veri* elarificato, & *sacharo* in conſiſtentiam ſyrupi cocto.

Sic enim & colore, & ſapore gratiffimus eſt. Gratiam vero maiorem adhuc palato conciliat, qui ſimul *aquam roſaceam* admittit, quæ ab auſicis Pharmacopœis interdum adicitur, vt aſtutia, quam ſcientia magis principum & magnatum gratiam aucupentur, & in illorum crumenas digitos ſubtilius iniciant.

Vires habet ei, qui capillares omnes & glycyrrhizam excipit, affines, ſed imbecilliores: Segnius enim humores incidit, attenuat, & meatus aperit. Omnium imbecillime, cui *aqua roſata* miſcetur, cuius ſcilicet facultas ſubſtractoria incidenti & attenuanti reſiſtat.

CAP. XII.

Syrupus de quinque radicibus.

℞ Radicum *aſparagi,*
apii,
ſœniculi,
petroſelini,
ruſci, an. ʒ. iij.

Coquantur in aqua ſufficienti quantitate. In colatura ad ℞. iij. adde ſachari tantundem, fiat Syrupus, vt artis eſt.

COMMENTARIUS.

Radices primum à ſordibus mundantur; dein abluuntur, in fruſta ſecantur, à meditulio nerueo purgantur, contunduntur & coquantur. Debet autem multorum iudicio, coctio fieri in libris octo aquæ tam diu coctæ, vt quinque tantum ſuperſint; quibus colatis & clarificatis, ſachari libræ quatuor adiciuntur. Quem parandi modum, & aquæ ad ſacharum proportioſem magis probo.

Nec deſunt, qui acetum addant, vt eius vim incidentem augeant, ſed vſus tempore dilui poteſt in decocto idoneo, vel attenuante, vel magis, aut minus aperiète pro vario Medicifcope.

Paratur à quibuſdam ſyrupus ex duobus tantum radicibus, *petroſelini* nempe & *ſœniculi*. Sed cum inefficacior ſit, & reliquæ tres radices facile poſſint haberi, præſtiterit cum quinque radicibus parare, nec opus erit alterum, qui duas tantum radices excipit, habere. Si quis tamen curioſitatis, quam neceſſitatis magis ſtudioſus, hunc quoque habere voluerit, conficiat ex radicibus *petroſelini* & *ſœniculi* an. ʒ. iij. coctis in aqua ſufficienti quantitate. Et colatura ad ℞. ij. addatur ſachari par pondus, aut paulo minus, & fiat ſyrupus ſecundum artem.

Syrupus de duabus radicibus.

Syrupus de quinque radicibus humores craſſos & glutinosos attenuat, incidit, meatus diducit, obſtructiones tollit, vrinæ pellit, menſes mouet, arenulas eiicit, ſædis virginum coloribus & ictero prodeſt.

Qualitates.

CAP. XIII.

Syrupus de Althea, Deſ. Fernelij.

℞ Radicis *altheæ* ʒ. ij.
cicerum rubrorum ʒ. j.
radicum graminis,
aſparagi,
glycyrrhizæ roſæ,
paſſularum mundatar. an. ʒ. ʒ.
comarum altheæ,
maluæ,
helxines,
pimpinellæ,
plantaginis,
adianti veriusque an. m. j.
Som. quatuor frigidior. maior. & minor. an. ʒ. ij.
Coquantur in ℞. vj. aqua, dum quatuor ſuper ſint, & cum ℞. iij. ſ. ſachari, fiat ſyrup.

COMMENTARIUS.

Plurimum Luteiæ ſyrupi de althea celebratar vſus, cum propter vires eius eximias, tum authoris dignitatem, cui poſterior ætas ideo gratias referre debet, quod medicam artem mirum in modum

duxit.

Vires.

dum illustrarit. Præter autem medicamenta multa, quibus Pharmacopœorum tabernæ locupletavit, syrupum habemus de althea, Therapeuticis omnibus Medicis vltimiffimum: Ad cuius præparationem, radices primum purgatæ & lotæ diu concoquendæ, præter *glycyrrhizam*, quæ longiore cōctione amarescit: dein herbæ; postea semina. Cōctio vero faciendâ in aqua ad eius partis tantum tertiæ dissipationem; longior enim viscidiorum decoctionem efficit. Simplicia autem, quibus constat, omnia in libro primo materia medica dilucidè explicantur.

Laudatur syrupus de althea ad crassam, lentamque pituitam clementer expurgandam, obstructions tollendas, saburram renum impellendam, & ardorem vriæ demulcendum.

CAP. XIV.

Syrupus de cichorio compositus Rheo.

D. Nic. Florent.

℞. Radicum, }
asparagorum, }
apii, } an. ʒ. ij.
foeniculi, }
boræi integri, }
cichorii erratici, }
intybi latifolii, seu endiuia sativa, } an. m. ij.
intybi angustifolii, seu scariola, }
taraxaconis, }
cicerbita, }
lactuca utriusque, } an. m. j.
hepatica, }
fumaria, }
lupuli, }
capilli Veneris veri, }
adianti communis, }
polytrichi, }
ceterachi, } an. ʒ. vj.
glycyrrhizæ rasæ, }
alkekengi, }
seminis cuscuta. }
 Coquantur in aqua ℔ xij. aut quantitate
 sufficienti ad certâ partem cōsumptionem. In

colatura clarificata dilue sacchari optimi ℔. vj. coquantur in syrupum. Cui perfecte, aut paulo plus cōcto, adde ad singulas ℔. Rhabbarbari ʒ. ʒ. & nardi Indica ʒ. iij. fiat syrupus.

COMMENTARIUS.

Nicolaus Præpositus, quem tanquam ducem Pharmacopœorum turba sequitur, quantitatem *rhabbarbari* præscriptam octuplicat, & pro quaque libra syrupi ponit uncias quatuor *Rhei*, adeo, ut in quaque uncia syrupi sint dragmæ duæ *rhabbarbari*; hocque modo tenetur paratus Lutetiæ in omnibus officinis, ut in rem præsentem, absque mora possit exhiberi. Nonnulli solum quadruplicant, alii triplicant. Displicet tamen multis, ut Fernelio & Iouerto tanta *Rhei* quantitas, ut quæ nullius sit utilitatis, sed dispendii plurimi, putantque vtilius esse *rhabbarbarum* vrendi tempore, in decocto conueniente infundere, & syrupo permiscere, quod vis eius purgatoria cōctione & asseruatione vanescat, vel plurimum imminuatur. Prudenter tamen faciunt, qui ex octuplicato *rheo* parant, qui sane vires alias habet, licet imbecilliores, atque simplex, cui re exigente, noua adicitur *rhei* expressio.

Syrupus de cichorio compositus *rhabbarbaro* allioticus est, roboratius & purgatiuus: Præcordiorum namque æritum contemperat, bilis acrimoniam demulcet, venas aperit, obstructions auferit, hepar roborat, stomachum & primam corporis regionem blande purgat, humores calidos educit, nec non pituitosos, si largius sumatur, cōuenitque morbis omnibus biliosis, atque omni ætati, sexui & tempori: tutoque dari potest infanti bimo, atque etiam iuniori.

Qui paratur sine *rheo*, vocatur *Syrupus de cichorio simplex*, licet prædicta simplicia recipiat omnia, præter *rhabbarbarum* & *spicam Indicam*.

Paratur tamen alius multo simplicior ex solo

Glycyrrhiza cur non diu coquenda.

ex solo *cichorii succo depurato*, & *sacharo*, ad legitimam coctis spissitudinem.

Vires.

Vterque valet æstuantibus stomacho & iecore, febricitantibus & viscerum incendio, & obstructione laborantibus.

C A P. XV.

Syrupus de Endiuia, simplex.

℞. *Succi Endiuia depurati & clarificati* lb. viij.

Sachari albissimi lb. v. misce, & ex arte coque in consistentiam Syrupi.

COMMENTARIUS.

Quidam ex sylvestris *cichorii succo* & *sacharo* syrupum hunc faciunt, ut supra notatum est: Alii ex *intybo*, seu ex *endiuia* malunt parare, quod magis refrigeret, & minorem amarorem præ se ferat, alioquin ambo viribus pares.

Cum autem *intybus*, seu *intybum* genus sit ad omnes fatiui *cichorii* differentias, *endiuia* nempe & *scariolam*, syrupus ex alterutrius succo paratus, sine discrimine, syrupus de *endiuia*, vel *intybo simplex* dici potest. Sunt & qui latiore significato syrupum de *cichorio simplicem* nominant. Tanta siquidem est inter *cichoracea* & *intubacea* non solum idea, sed virium affinitas, ut alia pro aliis sæpius usurpentur, manifesto vix errore.

Vires.

Est vero syrupus è succo *endiuia* paratus, ad iecoris æstus mitigandos accommodatissimus, ut etiam ad febrium ardores extinguendos, & bilem obtundendam efficacissimus.

C A P. XVI.

Syrupus de fumaria, simplex.

℞. *Succi fumaria depurati & clarificati* lb. ij. ℞.

Sachari tabarzet lb. ij.

Coquantur simul in Syrupum, ut artus est.

COMMENTARIUS.

Syrupi *Capnitidis*, seu *fumariae* duæ tra-

duntur descriptiones; vna dicitur maior, seu magis composita, quæ ex pluribus componitur; altera minor, quæ succo tantum *fumariae* constat & *sacharo*. Illa solet *Lutetia* dari tyronibus paranda ad ingenii specimen, quod paratu sit difficilis: Paratusque syrupus ex his simplicibus, quæ eius descriptio præscribit, non parum displiceat odore, colore, sapore. Halitum enim & insuauem spirat, & nigricat, & male sapit. Propterea nec tanquam medicamen alteratiuum præparandum est, quia ingratus & ignauus, nec tanquam purgatorium, quia inefficacissimus. Præstat igitur simplicem in *Pharmacopoliis* habere, qui ut rite paratur, in sole depurabitur *fumariae succus*, cui postea, ut decet, clarificato par *sachari* pondus addiendum, si syrupi maior suauitas expetitur, aut paulo minus, si minor. Sed cum *fumariae amaritudo* valde sit ingrata, maiore copia *sachari* dulcoranda.

Est autem *fumaria* planta vulgaris ac notissima, cuius duæ varietates agnosuntur; vna hortensis est & bulbosa, quæ vix ad medicos vltus trahitur; altera æque in aruis cultis, & in hortis viret, ex cuius succo syrupus hic parandus. Qualitates.

Valet plurimum obstructionibus vtriusque hypochondrii, bili mitificanda, succo melancholico præparando, & febribus, quæ ab hepatis intemperie calida nascuntur curandis.

C A P. XVII.

Syrupus de fumaria maior. D. Mes.

℞. *Myrobolan. citreorum & chebulor.* an. ʒ. xx.

florum buglossi,

borraginis,

violarum,

fol. absinthii,

cuscuta. an. ʒ. j.

glycyrrhiza,

rosarum. an. ʒ. ℞.

epithymi.

poly-

polypodii querni, an. ʒ. viij.
pruna num. centum,
variarum passerum mundat. lb. ʒ. ʒ.
tamar. Indorum,
pulpa cassia orient. an. ʒ. ij.
 Coquantur primum coquenda in lb.
 x aqua ad septem librarum dissipa-
 tionem. Colaturæ adde succi fumarie
 depurati, sachari albi an. lb. ij. fiat
 Syrupus ex arte.

COMMENTARIVS.

Ni paratum vidissem in multis officinis hunc syrupum, libenter omissem, quod sapore, colore, viribus ab aliis multum dissideat, & inepte descriptus agnosceatur: In eius enim descriptione nullus ordo componendi seruetur, vt qui incipiat à *myrobalanis*, dein à floribus, mox à foliis plantarum, postea à radicibus; tum à fructibus.

Preparatio. Vt vero compositio hæc rite peragatur, incipi debet ab elixatione *polypodii* contusi; cui mediocriter cocto, addenda sunt *pruna, passula, absinthium, epithimum, cuscuta, rosa & glycyrrhiza*: deinde bulliant omnia simul ad librarum septem aquæ deperditionem, additis paulo ante floribus. Colaturæ addatur *sacharum*, & coquantur omnia ad consistentiam syrupi. Inter tamen coquendum admiscendæ erunt expressiones *cassia, tamar. Indorum & myrobalanorum*, leorûm factæ, in tribus partibus distinctis succi *fumarie*, & sic fiet syrupus præter cæteras dotes purgatius.

Qualitates. Blande alium subducit, meatus aperit, obstructions auferit, cutaneis affectibus tollendis confert, atque omnibus vitis, qui ab humore falso vel vito proficiscuntur.

CAP. XVIII.

Syrupus de succo buglossi.

℞. Succo buglossi depurati lb. viij.
 florum eiusdem lb. j.

Bulliant parum: deinde colentur, & clarificentur, & cum sachari lb. iiij. coquantur in consistentiam Syrupi.

COMMENTARIVS.

Cum syrupus hic viribus sit eximius, & paratu facilissimus, minime debet omitti. Vt rite paretur, tritum buglossum noctem, vel etiam diem integram in vdo ac frigido loco dimittendum; deinde calefaciendum, tum exprimendum. Succus enim ipsius cum viscidus sit, vix nisi hac arte educitur;eductus relinquitur, vt subsideat: nonnulli flores buglossi contusos in eodem succo depurato parum incoquant, alii in aqua, & colaturam affundunt in succum & sacharum, & perfecte coquant ad consistentiam syrupi. Sunt, qui buglossi tantum folia sumunt, alii radices, ego totum buglossum conuenire existimo.

Eodem modo paratur syrupus de succo *Syrupus de borraginis*, eisdemque effectus pollicetur; *succo borraginis*. Et qui alterum habebit, altero carere poterit.

Valde conuenit his, qui longo mœrore *Vires*, confecti marcescunt, melancholia hypochondriaca laborantibus, lienosis, & palmo affectis.

CAP. XIX.

Syrupus de succo acetosa. D.M.

℞. Succo acetos. in sole depurati lb. ij.

Sachari albi ssimi lb. ʒ.

Coquantur simul, & fiat syrupus, vt artæ est.

COMMENTARIVS.

Simplicissimus est hic syrupus, qui eodem modo, quo superior, à multis conficitur: Ab aliis sacharum coquitur ad consistentiam electuarii solidi, cui postea succus depuratus & colatus adicitur: dein parum feruescit mixtura, vt syrupi consistentiam nanciscatur idoneam. Sæpius tamen sacharo clarificato succus

Zz 3 parum

parum coctus, & residendo purgatus ac colatus permiscetur, & sine aqua coquantur in syrupum.

Hoc tamen posteriore modo paratus vires habere dicitur imbecilliores.

Vires.

Syrupus ex succo oxalidis, seu acerosæ ex Mes. illius auctore, febribus biliosis & pestilentibus saluber est, cordis & ventriculi calorem flammeum extinguit, & æstuantia viscera contemperat.

C. A. P. XX.

Syrupus acetatus simplex, seu Oxyfacharum. D. Mes.

℞. Sachari purissimi lb. v. aqua fontana lb. iiij. Coquantur in vase fictili ad aqua dimidia consumptionem: Tunc adde aceti vini albi lb. ij. aut lb. iij. vel iiij. prout magis aut minus acidus desideratur syrupus, & percoque in consistentiam idoneam.

COMMENTARIUS.

Licet quouis tempore syrupus hic parari queat, cum tamen viribus præcedenti sit affinis, hunc illi proxime subiunximus. Ab aceto & sacharo, quibus constat, oxyfacharum dicitur. Vt rite paratur, coqui debet in vase figulino, vel stanneo, aut lapideo, vt vult Mesue, non æneo, vel cupreo, vt imperite quidam faciunt. Perperam quoque nonnulli acerum distillatum sumunt, quod qualitatem perquam acerrimam ventriculo & neruis noxiam habet. Vulgare præstantius est, multoque accommodatius, cuius varias proportionēs auctor imperavit, vt pro vario Medici seopo syrupus parum acer, aut acrior, aut acerrimus & valentissimus habeatur.

Qualitates.

Conueniunt humori feruenti refrigerando, crasso & viscido incidendo, attenuando, & ad expulsionem apparando, putredini arcendæ, sibi sedandæ, & inflammationi viscerum mitigandæ.

Aliud oxyfacharum, seu syrupum acetatum simplicem N. Myreplus exhibet, cuius usum valde probat. Sic vero describitur:

℞. aceti ℥. iiij.

succi grauatorum acidorum ℥. viij.

Sachari lb. j. coquantur in consistentiam syrupi.

Syrupus alius acetatus simplex.

Paratur vt superior, & vterque vocatur simplex ad differentiam alterius magis compositi, cuius descriptio datur à Nic. Præposito: Sed cum raro vel potius nullo sit in usu, eius enarrationem subicimus.

Multos habet vsus; Incidit enim humores crassos, mouet & impellit firmiter inhærentes, calidos temperat, æstum ventriculi & hepatis refrigerat, & humorum corruptelam emendat. His quoque conuenit, vt & alii syrupi acetati, in quibus vermes generantur, seu in intestinis, vt multis accidit, seu in venis, vt in quodam ciue Parisiensis, cuius basilica secta vermis palmum longus me præsentē & vidente exiliit, vt lib. 3. de mat. med. cap. 33. notauit.

Vires.

C. A. P. XXI.

Syrupus Dynari, seu de Byzantiis simplex & compositus. D. Mes.

℞. Succorum enaiuia,

apii, an lb. ij.

lupuli,

braglossi,

borraginis, an lb. j.

Bulliani parum, desumentur & depurentur. Colatura ad lb. iiij. adde sachari lb. ij. fi. fiat syrupus.

Sin autem compositum magis volueris, sic facito:

℞. Succorum dictorum rite depuratorum lb. iiij.

incoque rosarum ℥. ij.

glycyrrhizæ rasæ ℥. lb.

feminum anisi,

feni.

feniculi,
apii an. ʒ. iij.
Spica nardi ʒ. ij.
Colatura clarificata adde aceti lb. ij.
Sachari albiſſimi lb. ii. ʒ. aut lb. iij.
Coquantur ſecundum artem, ut fiat
ſyrupus.

COMMENTARIUS.

Vterque ſyrupus parari ſolet, ſed ſimplicem prætermittere poteſt, qui compoſitam habebit, ut etiam ſyrupum acetatum compoſitum, cuius vicem facile ſupplebit. Dicitur autem *Dynari* ab Arabibus, hoc eſt, *diureticus*, ſeu *ureteres purgans*; non autem à denario ſeu pecunia, ut multi putarunt. Nec fides eſt adhibenda Bern. Deſſennio, qui hoc nomen ſcripſerit, inuentum ab inepto & auaro quodam Italo, qui voce *Dynari* ſtipem quandam, ſeu nummum portendit.

Cur Byzantinus. Dicitur & *Byzantinus*, à Byzantio, ſive Conſtantinopoli, ubi valde fuit uſualis, vel ubi primum fuit inuentus, vel forſan quod Melue à Medico quodam Byzantino ſeu Conſtantinopolitano illius deſcriptionē habuerit.

Vires. Syrupus *Dynari* qualitatem habet aperientem, incidentem, & attenuantem. Confert obſtructionibus hepatis, lienis, & meſenterii, uſiliterque datur iſtero curando, menſibus ciendis, & febribus ſanaudis, quæ eſt viſcidorum humorum prouentu oriuntur.

CAP. XXII.

Syrupus de moris compoſitus.
 ʒ. *Succi mororum domeſticorum non omnino maturorum lb. ʒ.*
Succi mororum rubi ſylueſtris,
mellis albi deſpumati an. lb. ʒ.
Sapa ʒ. iij.
Coquantur, ut artis eſt, in ſyrupum.

COMMENTARIUS.

Ut diacodii loco, quod olim opiata forma parabatur, nunc ſyrupum de pa-

pauere ſimplicem habemus, ſic pro diamoro, ſyrupum de moris: Ad cuius confectionem multi adiciunt *succum fructus rubi Idæi & fragarum*: ſicque ex tribus mororum generibus conſciunt. Alii vtrumque relinquunt, atque Sapam. Fit autem ſuccorum ſimul cum melle coctio ad conſiſtentiam tantum ſyrupi, qui dilutior eſt *diamoro*, ſeu *Rob de moris*; quod nunc vix paratum reperitur, ſed eius loco ſyrupus mororum compoſitus capite ſuperiore deſcriptus.

Multum quoque probarem ſyrupum *Syrupus de moris ſimplicem*, ex eorum nempe ſuceo & ſacharo paratum; cui ſi portio *aqua roſacea* adiceretur, & gratiorem, & ad multa efficaciorē, præſertim ad roborationem, & fluxiones ſiſtendas iudicaret.

Vires. Syrupus de moris compoſitus valet contra depaſcentia oris vlcera: Ad dentium quoque & gingiuarum affectus, ad colu-mellam, ſeu vuulæ relaxationem, & ad omnia oris vitia, & per ſe ſumptus ex cochleari, & dilutus in decocto conuenienti in formam gargariſmatis.

CAP. XXIII.

Syrupus Ribes & Berberis.

ʒ. *Succi vel Ribes, vel Berberis lb. iij.*
Sachari lb. ʒ. ʒ.
Coquantur, ut artis eſt, in conſiſtentiam ſyrupi.

COMMENTARIUS.

Gallorum vulgus hos fructus *Groſſula rubra* nominat, quos Mauritani *Riben*, & officina *Ribes* vocitant. Fructus ſunt parui, rotundi, rubri, ſucco multo & acinis quibuſdam paruulis prægnantes, & racematim cohærentes: Ex quibus tuſis, & prælo commiſſis exprimitur ſuccus, cui optime depurato & colato *saccharum* adicitur. Verum minori *Cur huic ſyrupo mi-* quantitate, quam cæteris frigidioribus & humidioribus ſuccis, tum quia *Ribesius* nor adii- *succus.*

ciatur sa-
chari qua-
titas.

succus melius & diutius sine corruptela co-
servatur, tum quod maiore copia sachari a-
ciditas illius palato gratissima obtunditur,
& magis hebescit vis syrupi.

Idem est iudicium de Berberis fructi-
bus, quorum succus similiter extrahitur,
& simili modo cum sacharo coquitur in
syrupum. Fructum hunc vulgus Spini-vi-
netam nominat, officina Berberis, no-
mine forsan deducto ab Amyrberis Aui-
cennæ, cui Dodoneus oxyacantha nomen
dedit.

Vires.

Syrupi Ribes & Berberis valde pro-
funt vomitibus biliosis, febribus astuosis,
cardialgiæ, siti vrgentiori, & ventris flu-
xionibus immodicis.

C A P. XXIV.

Syrupus de Agresta, seu de Om-
phacio.

℞. Succus una acerba per residuum de-
purati ℔.v.

Sachari albissimi ℔. iij.

Coquantur simul ex arte in consisten-
tiam syrupi.

COMMENTARIUS.

Parat Mesue vt syrupum de succo citrio-
rum: Proinde conficit ex omphacio & lu-
leo hoc est, aqua & sacharo: idque in
vase figulino vel stanneo, minime a-
neo vel cupreo. Ad præparationem co-
quitur primum omphacium ad tertias, cui
sacharum postea additur, aqua tripla co-
ctum & clarificatum; dein mixtura ferue-
fit in consistentiam syrupi. Quidam ad-
dunt, inquit Mesue, caryophyllos, sed
præstat relinquere, & iuxta descriptio-
nem datam parare. Non improbat eor-
um consuetudo, qui prius sacharum co-
quant in electuarii, aut penidiorum con-
sistentiam, cui succum postea addunt,
& leuissima coctura efficiunt syru-
pum, qui, vt fiat acidissimus, ex suc-
co vuarum omnino immaturarum pa-
randus.

Vires.

Syrupus de agresta cordi benefacit, vo-

mitiones sistit, & ventris fluxiones bilio-
sas, sitim sedat, æstus viscerum temperat,
stomachum calidis humoribus laceratum
recreat, febribus biliosis conuenit: & valet
contra venena, ait Mesue.

C A P. XXV.

Syrupus limonum & granatorum.

℞. Succus limonum, vel granatorum aci-
dorum sole depurati, & sensim colo-
lano sine expressione traieci ℔.v.

Sachari albissimi ℔. iij.

Lente coquantur in vase fictili ad
consistentiam Syrupi.

COMMENTARIUS.

Hi duo syrupi coniunctim describun-
tur, quod vtriusque sit idem parandi mo-
dus, & par sachari ad succum proportio,
atque magna virium affinitas. Nonnulli
sacharum coquant ad electuarii solidi
crassitiem, cui succum lymphidum affun-
dunt, rudicula agitant, & leui coctura in
syrupum reducant; hæcque præparandi
ratio, multum probatur, per quam feili-
cet succorum vis, igne non hebescit, sed
integra retinetur. Alii succos elixant ad
tertia partem consumptionem, deinde in-
lapium simplex affundunt, & denovo co-
quant in syrupum.

Sunt & qui succum sumunt, & in du-
plo sacharo diluant, parumque simul
calefaciant, vt aptius vniantur in syru-
pum. Quiseparatur, consistentiam ha-
bet idoneam, oprimeque seruatur, modo
ex acidis succis conficiatur. Potest etiam
sine igne, sed tantum in solatu confici, ad-
dita maiore sachari quantitate: Facilita-
men, breuis, optimaque est conficiendi
præscripta methodus, quam permulti se-
quuntur.

Eodem modo paratur syrupus Arantio-
rum, & aliorum multorum fructuum.

Syrupus limonum febribus continuis, Vires.
& pestilentibus, ac contagiosis conuenit,
vt & morbis omnibus, quos ingens
ardor

ardor comitatur, & humorum corruptela: nec non Cardialgiæ, & aliis cordis affectibus. Syrupus vero granatorum cor quoque recreat, putredinem arceat, cholerae morbo ac vomiturientibus conuenit, & fluoribus ventris.

CAP. XXVI.

Syrupus citoniorum.

℞. Succu citoniorum lb. x.

Coque ad dimidias, & sine. ut duos dies resideant:

Atque ubi claruerint, colato; Dein misce

Sachari lb. ij.

Percoque, ut artis est, in consistentiâ syrupi.

COMMENTARIUS.

Variis est multum huius syrupi conficiendi modus: Nam alii vinum adiciunt; alii acetum; alii simul & vinum, & aromata multa, sicque comp. & sitissimum efficiunt.

Sunt, qui simpliciore malunt, & sæpius citra cocturam succos residendo & insolando purgant; deinde cum saccharo clarificant, colant, & percoquunt. Quidam in aqua saccharum diluunt, & probe concoquunt. Deinde succos commiscunt, & rursus parum elixant in syrupum. Alii alio modo. Sed qui traditur à nobis, vñtator est, paratu facilior & melior.

Syrupus citoniorum ventriculum roborat, vomitum sedat, alui fluores reprimat, dysentericis & cœliacis confert, ut etiam his, qui vel sanguinem spuunt, vel fluorem mensium, aut hæmorrhoidum perpetiuntur immoderatiorem, atque destillationes à capite in thoracem, & partes inferas irruentes compefcit.

CAP. XXVII.

Syrupus de pomis simplex.

℞. Succu pomorum dulcium,

Succu pomorum acidorum an. lb. v.

Coquantur ad medietatem, & reside-

re permittantur, ut clarescant. Dein percolentur, & cū sachari lb. ij. fiat syrupus secundum artem.

COMMENTARIUS.

Ad huius syrupi confectionem nonnulli seligunt succum pomorū redolentium, alii curtispdulorum, quibus facile assentior, Rondeletio refragante, qui infirmatione improbat succum curtispdulorum, quod videlicet sint carne dura. Laudatur quoque eorum succus, quæ vulgus passipoma, & paradisiانا vocitat, ut etiam Reginetea.

Sunt, qui in succo ante, vel etiam post depurationem, immergunt sericum cocco baphicæ recentis tinctum, donec rubeat, & eius tincturæ vim accipiat, hocque modo fit excellentior. Alii succum citri commiscunt; Verum qui in Pharmacopoliis est asseruandus, modo præscripto parandus, iuxta Mesuei consilium.

Poma autem seliguntur, non modo fragrantia, seu redolentia, quæ propter suauitatem cor recreant, sed etiã subacida, quæ propter acidulum & iucundum saporem, non modo iucunde sumuntur, sed partes ad cordis œconomiam attinentes exhilarant, putredinem arceat, & melancholicos humores contemperant.

Non mirum igitur, si syrupus e pomorum succo paratus, plurimum commendetur ad attrerendum, imminuendum ve succi melancholici prouentum, ad sudores mouendos, ad palpitationem cordis, ad illius tremorem & debilitatem, & à Mesueo creditur, ad syncopem, seu potius lipopsychiam. Quam saluber igitur perpetuus pomacii vsus?

CAP. XXVIII.

Syrupus regis Saboris. D. Mes.

℞. Succu pomorum redolentium lb. ij.

Succorum depuratorum buglossi & borraginis an. lb. ij.

foliculorum senna mundatorū ʒ. iiij.

seminis anisi ʒ. ʒ.

Aaa

croci

Vires.

Vires.

croci ℥.ij.

sachari ℔.ij.

Percoque omnia ex arte, ut abeant in syrupum.

COMMENTARIUS.

Nullum Pharmacopolium hoc syrupo eximio carere debet, ad cuius confectionem *senna* primum parum trita maceretur per diem naturalem cum *aniso* in succis descriptis: postea semel, aut bis feruefiat, & coletur. Expressio colata & clarificata coquatur in syrupum. *Crocus* autem panno lineo ligatus inter coquendum infricetur. Cognomen autem desumpsit hic syrupus à Sapore rege Medorum, ad cuius sanitatis conseruationem inuentus fuit, & institutus.

Vires. Vitales spiritus recreat, mentem exhilarat, melancholicum humorem contemperat, & purgat, crassos & lentos humores attenuat, flatus discutit, ventrem blande subducit, & sanguinem puriorem reddit.

C A P. XXIX.

Syrupus Myrtinus compositus.

℥. *Baccarum myrti* ℥.ij. ℔.

Santali albi,

rhois culinaria,

balauftiorum,

berberis,

rosarum rubearum an. ℥.j. ℔.

messilorum ℔.℔.

Contusa omnia coquantur in aqua

℔.viij ad tertias.

Expressioni addo succi cydoniorum &

granatorum an. ℔.ij.

Sachari ℔.v. *Ex arte coquantur in*

syrupum.

COMMENTARIUS.

Syrupus hic veterem retinet compositionem, in qua simul astringentia multa miscentur, ut *baccarum myrti*, quæ admodum rare sunt, defectum suppleant, quarum si fecundissima daretur vbertas, præ-

staret ex earundem succo & sacharo tantum syrupum conficere. Valerius Cordus succum pomorum agrestium commisit, & Fernelius granatorum acidorum, cui malo assentiri.

Syrupus Myrtinus ventriculum, & viscera roborat, antiquatum alui fluorem compescit, sanguinis eruptionem retinet, & omnem humoris à capite ad partes inferas defluxum cohibet.

C A P. XXX.

Syrupus de Mentha simplex. & compositus. Des. Mes.

℥. *Succorum depuratorum mentha,*
granatorum dulcium &
granat acidorum an. ℔.j.

Sachari, aut mellis tantundem, fiat
Syrupus.

Compositus sic parabitur.

℥. *Succor. cydoniorum dulcium,*
cydonior. mazorum, hoc est, acido-
dulcium,

granatorum dulcium,

granatorum acidorum,

granatorum mazorum an. ℔.j. ℔.

In his macera horu xxiiij. mentha
sicca ℔.j. ℔.

rosarum rubearum ℥.ij.

Coquantur ad medias. Colature ad-
de sachari ℔.ij. *fiat syrupus, Gallia*
moschata ℥.ij. *lintheo raro inclusis, a-*
romatizatus.

COMMENTARIUS.

Paratur vterque syrupus cum melle aut sacharo, authoris consensu, sed magis placet & prodest, qui cum sacharo conficitur, cuius duplum Fernelius commiscet. Visitator tamen parandi modus in composito sachari tantum libras duas admittit, iuxta Mesuei placitum, qui fructus acido-dulces, & semm maturos suo idiomate, muros vocat, hoc est, suaues; Tunc enim eorum sapor magis arridet. Qui compositum habebit, simplici carere poterit.

Ad

Ad hoc autem cum mentha sicca accedat, eius quantitas maior videtur: Satis enim est, si libra vna aut vncie decem succis incoquantur, & his colatis tantumdem sachari, aut paulo minus adiiciatur. Multum namque displicebit, si iuxta formulam à Mesue datam conficiatur.

Vires.

Syrupus de mentha ventriculum roborat, cardialgiam impedit, vomitum, singultum, & alui fluorem compescit, maxime veroid præstat, qui maiori compositione paratur.

SECTIO II.
DE SYRVPIS,
QUI QV OVIS
tempore queunt parari.

Prima sectione Syrupos, qui Vere, Æstate & Autumno parari solent, continua serie descripsimus. Nam cum finis alicuius temporis anni, sit principio sequenti congener, qui Syrupi in sine Veris conficiuntur, iidem & in principio quoque æstatis, ita, ut sectionibus exacte distinctis, triginta priores Syrupos dirimere non libuerit: Eo tamen ordine singulorum descriptionem dedimus, quo simplicia, quibus constant, optima colliguntur, ut priore loco, Syrupos vernales, qui scilicet ex primis floribus Veris, posteriore Autumnales, qui ex fructibus, medio, nempe æstate, qui ex floribus, radicibus, succis decoctis parantur. In hac vero sectione eos, qui non solum hyeme, sed alio tempore confici possunt, & solent, exhibemus.

CAP. I.

Syrupus rosarum siccarum. D. Fernel.

℞. Rosarum siccarum lb. j.
infunde horis xxiiij. in
aqua repida lb. iiij.
In expresso dilue

Sachari albissimi lb. ij.

Coquantur ex arte in Syrupum.

COMMENTARIUS.

Quisq; ad libitum hunc Syrupum conficit, nunc rosarum quantitatem augens, nunc minuens, & aliquando rosarum macerationem bis atque iterum renouans. Verum nulla est formula præstantior hac Ferneliana, in qua debita proportio rosarum ad aquam, & veriusque ad sacharum seruatur, atque hac sola maceratione confectus Syrupus nihilo est inefficacior. Rosæ autem seligendæ sunt prærubræ, non albæ; aut pallidæ.

Syrupus rosarum siccarum ad omnem Vires alui fluorem commendatur: ad roborandasque partes internas, vlcera blande detergenda, & agglutinanda, vomitum sedandum, & Rheumatismum cohibendū.

CAP. II.

Syrupus Regius siue Alexandrinus, olim Iulepus Rosatus.

℞. Aqua rosarum odoratissima lb. iiij.

Sachari tabarzet lb. ij.

Misce & coque igne lento, ut fiat Syrupus.

COMMENTARIUS.

Qui huius Syrupi perspicuitatem considerant, iulepum cum Mesueo nuncupant, qui consistentiam, Syrupum; qui suauitatem, Syrupum Regium, aut Alexandrinum, quasi Alexandro dignum. Eius enim vsum & reges, & delicatuli omnes minime respuunt. Paratu facilis est, & quouis tempore parabilis, eoque nullum Pharmacopolium iuste carere potest, etiam si prioris seculi patres illum non nouerint, qui rhodoſtagma, seu aquam rosarum non eliciebant.

Alterius Iulepi rosati descriptionē tradit Mesue, ex infusione rosarum parati: sed hoc modo Syrupi duo parantur, vnus rosa-

rum pallidarum purgatorius dicitur; Alter de rosis ficis: Neuter vero Iulepi nomen sibi vendicat.

Vires. Syrupus Alexandrinus cardiacus est, bechicus, roboratius, alteratius, & thoraci, ventriculo, hepatis, siti, & omni calori prodest.

CAP. III.

Syrupus de absynthio. D. Mes.

℞. Absynthii Pontici seu Romani sicci lb. ℞.
rosarum ℞. ij.
nardi Indica ℞. ij.
vini albi & antiqui,
succu citoniorum an. lb. ij. ℞.
Macerentur simul per diem natura-
lem super cineres calidos. Deinde co-
quantur ad dimidias.
Colatura clarificata adde
mellis despumati lb. ij. fiat syrupus.

COMMENTARIUS.

Absynthium Ponticum seu Romanum debet assumi siccatum, & cum rosis & nardo minutim incisa infundi in vino generoso, ut moschatelino, in vase terreo, vitra-
to, super cineres calidos, per horas xxiiij. Tum semel, aut bis tantum feruescent. Postea addetur mel, vel potius, ut multi sua-
dent, *sacharum*. Sunt qui duplicem habent, vnum ex melle & absynthio vulgari Pontico: alterum ex saccharo & absyn-
thio mihiore paratum.

Nonnulli parant syrupum absynthia-
cum ex absynthii viridis libra dimidia co-
cta, in aque libris tribus ad tertias. Colatu-
ra addunt vini albi, clari, antiqui & gene-
rosi, mellis albi & optimi an. lib. i. Et co-
quant in fyrupi consistentiam. Quocun-
que modo ex prædictis paretur, ingratus
est plurimum; Ob id recte multi quantita-
tem absynthii minuunt, & *sacharum* ad-
dunt: nam quæ roborando ventriculo
dantur, si valde ingrata sint, eum subuer-
sunt, nec iuuant.

Syrupus de absynthio dicitur roborare *Vires.*
stomachum, iuuare concoctionem, exci-
tare appetitum, flatu discutere, venas a-
perire, & vrinam mouere.

CAP. IV.

Syrupus de stœchade. D. Fernel.

℞. Florum stœchados ℞. iiij.

rhymi,
calaminthes,
origani an. ℞. j. ℞.
salvia,
betonica,
florum rorismarini an. ℞. ℞.
seminum ruta,
pœonia,
fœniculi an. ℞. ij.

Coquantur in aque lb. x. ad dimi-
dias.

In colatura adde sachari &
mellis an. lb. ij. fiat syrupus aromati-
zatus cinnamomi, zinziberis, & ca-
lami odorati an. ℞. ij. raro linteo illi-
gatis, & in syrupum appensis.

COMMENTARIUS.

Gemina syrapi huius descriptio, à Me-
sue tradita, ponit vtrumque *piper*, & *pyre-
thrum*: quæ quod calidiora sint, Fernelius
deleuit: adiecit vero quædam cephalica,
saluiam nempe, *betonicam*, *pœoniam*, & *re-
rem marinum*, ut effectus ab authore pro-
positos consequatur. Cognomen vero
sumit hic syrupus à sua basi, videlicet, à
stœchade, cui cætera adiunguntur, ut vires
nanciscantur magis cephalicas, & insi-
gniores. Permittit Sylius, ut sine melle, &
cum *sacharo* tantum delicatioribus confi-
ciatur.

Syrupus de stœchade cerebri multis af- *Vires.*
fectibus confert. Mesuei testimonio; qui-
bus minime conferret, si iuxta ipsius de-
scriptionem conficeretur: nam *sachas*,
quæ pro basi ponitur, magis hepatica, aut
spleni-

Splenica, quam cephalica est: ob id Fernellius multa cephalica adiecit, quorum ratione, syrupus iuxta illius descriptionem paratus, epilepsia, spasmo, tremori, & omnibus frigidis affectibus cerebri conuenit.

CAP. V.

Syrupus de glycyrrhiza. Des.
Mes.

℞. Glycyrrhiza rasa, & parum confusa
℥ij. adianti albi, vel eius penuria, polytrichi ℥j.
hysopi sicca ℥℥.

Macerentur simul per diem integrū
in aqua pluuia ℔.iiij. Tunc fiat decoctio ad consumptionem medietatis.
Colatura expressa & clarificata adde mellis optimi.

penidiorum,
sachari an. ℥.viij.
aqua rosarum ℥.vi.

Sic omnia coquantur, ut abeant in
Syrupum.

COMMENTARIUS.

Multi recte glycyrrhizam siccam non diu elixant, quod amarescat, sed tantum in fine decoctionis ponunt. Colaturam cum penidiis, sacharo & melle clarificant, dein coquant in syrupum, addita ante perfectam illius coctionem aqua rosarum; quam ideo nonnulli improbant, quod syrupus ad anacatharism instituat, quam rosacea propter, astringentem vim impedit. Quorum opinio subscribens Iouertus, aquam infusionis rosarum substituit, ut mius astringentem. Verum aqua ideo commiscetur, ut syrupus hinc paratus, qualitatis magis astringentis sit particeps, & morborum principiis sumptus fluentes humores compescat, & fluxos concoquat.

Aquæ defectu infusum sumi potest, non minus astringentium.

Constat autem hic syrupus non modo Confectura medicamentis simplicibus, sed etiam cō-Penidiorum positis, nempe Penidiis, quæ fiunt ex aqua unde fiat. hordei, & sacharo, ea proportione & arte coctis, ut massa quædam exurgat admodum solida, & ita tractabilis, ut digitis non adhæreat, & in fila ducatur tenuiora, crassiora, breuiora, aut longiora, & sæpius intorta; Semper vero alba, unde Alphenici Alphenicum nomine designata.

Syrupus de glycyrrhiza humores è cerebro fluentes sistit, fluxos coquit, tussi conuenit, & coctos humores ad expectationem perducit.

CAP. VI.

Syrupus Iuiubarum. D.M.

℞. Iuiuba n. lx.
violarum,
seminis malua an. ℥.v.
glycyrrhiza rasa & sussa,
capilli veneris,
hordei mundati an. ℥.ij.
sem. citoniorum,
papaueris albi,
melonum,
lactuca,
gummi tragacanthi an. ℥.ij.
Coquantur in aqua fontana ℔.iiij.
Colatura adde sachari ℔.ij.
fiat Syrupus.

COMMENTARIUS.

In hoc parando syrupo, primum coquitur hordeum mundatum: cocto adduntur iuiuba, dein glycyrrhiza; Postea capillus veneris, & semina melonis, lactuca, & papaueris. Tandem flores violarum, Tragacanthum quoque in fine ponitur, ne longiore coctura totum abeat in mucaginem.

Solet vero recte cum seminib. malua, &

Aaa 3 sito

citoniorum linteo includi, & cum cæteris demum coqui in aquæ libr. iij. aut v. vt volunt multi, ad tertiæ tantum partis assumptionem, & cum *sachari* dicta quantitate, secundum artem elixari in legitimâ syrupi consistentiam. Male fit coctio ad medias, nisi *sachari* minuatur pondus.

Facultates.

Syrupus iuiubinus confert ad vocis raucedinem, tussim, pleuriticidem, spatum coquendum, mouendum, & educendum, estq; medius inter violaceum & paupærinum & fluxiones omnes cohibet, & fluxos humores lenit & coquit.

C A P. VII.

Syrupus de Hyssopo. D. M.

℞. Hyssopi sicci,
radicum apii,
feniculi,
glycyrrhiza an. ʒ x.
hordei mundati ʒ ʒ.
seminum citoniorum,
malua.
tragacanthi an. ʒ iij.
capilli veneris ʒ vj.
iuiubas,
sebesten an. n. xxx.
passularum mundatarum ʒ j. ʒ.
ficuum siccarum,
dactylorum pinguium an. n. x.
Coquantur in aqua sufficienti. In colatura clarificata adde penidiorum ℞. ij. fiat syrupus.

COMMENTARIVS.

Syrupus hic ab *hyssopo* basim & cognomen habet, in quo conficiendo *Mesue* illius author, non modo aquæ quantitatem non definit, sed nec quidem æque meminit. Debent vero eius assumi lib. viij. in quibus primum horam circiter dimidiam hordeum coquetur: dein radices iniiciuntur incisæ, per quartam horæ partem elixanda: postea fructus omnes: mox semina & *tragacanthum* linteo raro inclusa. Po-

stremo *hyssopus* mediocriter siccus, & *capilli veneris verus*. vel eius loco *adiantiæ* commune. Colatura coquendo ad libras tres redacta, & clarificata addantur *penidia* sine amylo parata. Sunt, qui malunt *sacharum* syncerum permiscere: nonnulli æquam *sapa* & *sachari* portionem. Præstat tamen iuxta *Mesuei* descriptionem, & voluntatem conficere.

Sunt adhuc alia syrupi huius vel parum dissimilis descriptiones, ab eodem authore exhibitæ, verum hæc sola, quam transcripsimus, retinetur vt optima, & vtitatissima.

Syrupus de *hyssopo* confert plurimum *Facultates.* asthmatis, tussis, pectoris doloribus à causa frigida natis; valet quoque ad obstructiones tollendas, menses ciendos, & saburram à renibus & vesica detergendam.

C A P. VIII.

Syrupus de Artemisia. D. Fernel.

℞. fol. Artemisia m. ij.	sabina,
rad. iridis,	sampsuchi,
helenii,	hyssopi,
rubia,	prassij,
præonia,	chamadryos,
libistici,	chamapithyos,
feniculi an. ʒ ʒ.	hyperici,
Fol. pulegii,	parthenii,
origani,	betonica an. m. j.
calaminthes,	sem. nigel. anisi,
nepeta,	petroselini,
melissophyli,	feniculi,
ozymi,	ruta.
dauci,	an ʒ. iij.

Contusa macerentur horis xxiiij. in hydromelitis ℞. viij. Coquantur ad ℞. v. Et cum *sachari* ℞. v. percoquantur in syrupum, conditum cinamomi ʒ j. & *spica* ʒ iij.

COMMENTARIVS.

Syrupus de *Artemisia* à *Matthæo* de Gradibus primum descriptus, quod simplicium farraginem perperam congestorum cōtineret, recte fuit à *Fernelio* castigatus, qui superuacanea, & male conuenientia, aut parum

parum cognita subtrahens, vtilia tantum reliquit, vt recte notauit Plantius. Nam cū frustra fiat per plura, quod bene fieri potest per pauciora, quid opus est, simul tot simplicia congerere, in quibus perquirendis & habendis, multum temporis & numerorum abit? Nulli tamen pecunie, aut diuitiis parcendum, cum de hominum fanitate res est, sed ita, vt labor non sit in damno, ne crescat mortalis egestas. Magna sane ac solennis quaedam compositio, multis seculis recepta, longo vsu & ratione comprobata, nec mutanda, nec mutilanda; Sed quæ vix ratione probabili describitur, vel negligenda, vel castiganda. Sumitur autem huius syrupi denominatio ab *Artemisia*, quæ ipsius basis est. Parandi modus ex formula descripta satis patet.

Simplior, & paratu facilior, nec inefficacior sic parari potest.

Syrupus de
artemisia
simplicior.

℞. radicum anones, rubia tinctorum, graminis, ruscii, an. ʒ vi. minimum dauci & nigella Romana an. ʒ i. artemisia m. ij. Sabina, maiorana, nepeta, hyssopi an. m. ss. Coquantur in lb. v. aqua ad medias. In colatura clarificata adde sachari lb. j. s. mellis Narbonensis optime despumati. lb. ss. coquantur in syrupum.

Vires.

Syrupus de Artemisia suppressos, aut parcius fluentes menses potenter mouet, vteri strangulatus & subuersiones sedat.

C A P. IX.

Syrupus resumptiuus.

℞. Carnis testudinum ʒ iiij.
hordei mundati ʒ ij.
Carnu dactylorum ʒ j.
passul dama scenar.
glycyrrhiza rasa an. ʒ vj.
sebesten,
zinzibas an. n. xij.
seminum bombacis,
melonum,
cucumeris,
citruli an. ʒ. ss.
semin lactuca,
papaueris albi an. ʒ ij.
ungula cabalina,

pulmonaria an. m. j.
florum violarum,

nenupharis an. ʒ ss.

Fiat decoctio, vt decet. In colatura clarificata ad lb. iiij. adde sachari albissimi lb. ij. sachari rosar. & diatraganthi frigidi an. lb. ss. sint syrupus perfecte coctus.

COMMENTARIVS.

Syrupi resumptiu generalis acceptio ad syropos omnes analepticos, seu restauratiuos extenditur, quibus solent Medici practici carnem testudinum adhibere, ad illius, vt opinor, exemplum, cuius Ioannes Tornam yra perhibetur author; apud quæ tamen, vt nec alium antidotariographum, mihi nondum videre contigit; Et, qui nunc à Medicis imperatur, modis tot diuersis paratur, quot officinæ sunt, in quibus habetur. Omnes siquidem eius, quot quot vidi descriptiones, (vidi autem multas) inter se discrepant, quarum nonnullæ nimis attenuantia, aliæ nimis viscida, aliæ inutilia admittunt; Aliæ iuxta formulam indelitate præscriptam vix parari queunt.

Omnes vero testudines nemorales appetunt; quæ si dentur, deteriores sunt iudicandæ, vt inter ranas rubetæ, quod succum habeant acriorem, feruidiorem, minus alibilem, & habitui resarciendo ineptiorè. Proinde vulgares salubriores credo, vt quæ partim in terra, partim in aqua vicinuenientes.

Testudines
nemorales ad
hunc syrupum
vt & alias
necessitates
minus esse conuenientes.

Et si vera scripsit Rondeletius cap. 2. lib. de amphib. non possunt testudines perpetuo aqua carere. Vnde per nemorales, terrestres, hoc est, quæ in loco minime cœnoso, & omnino palustri degunt, sed quæ partim in aqua limpida, partim in terra sicca vicitant, intelligendæ sunt.

Debent vero rite præparari, antequam accedant ad confestionem syrupi. Ac primum quidem abscissis collo cauda & artibus, ferro idoneo testa diuidenda, aut separanda, vt caro tota habeatur, quæ ab omni forde repurgata, & frustratim incisa, in aqua coquenda simul cū simplicibus enumeratis:

tis:

tis: idque eo ordine, vt citius, quæ cocturam longiorem postulant, serius quæ leuiorem admisceantur.

Sicque melius est omnia simul concoquere, quam seorsim simplicia, dein carnē testudinum, vel hanc primum, dein illa, vt quibusdam placere video. Colaturæ addatur *sacharum utramque cum Penidiā.*

Facultates.

Syrupus resumptiuus his confert, qui à morbo chronico resurgunt, macie confectis, tabidis, phthificis, & his, qui praua quadam pulmonum diathesi laborant.

C A P. X.

Syrupus exhilarans D. Dom.

Laurent.

*℞. Succorum buglossi. & borrag. lb. j. ℞.
succum pomorum redolentium lb. j.
succum melissa ℥ ℞.
granorum kermes. ʒ iiij.
croci ℥ ℞.
pulueris diambra ℥ iiij.
diamargariti frigid. ℥ ℞.
sachari iabarzet lb. ij. fiat ex arte
syrupus.*

COMMENTARIYS.

Huius syrapi descriptionem dat clarissimus vir Dn. Doct. Laurentius. Gallorum & Nauarrorum Regis Medicus primarius, in quodam opere doctissimo, quod de visu conseruando, de morbis melancholicis, catharro, & senio in lucem edidit. Illius autem authorem agnoscit affinem suum Dom. Castellanum, Gallia quoque Regis Archiatrum, à quo se habuisse confiteretur. Sic vero debet confici.

In succis depuratis grana kermes noctem integram, super cineres calidos infundentur: in forti expressione sacharum diluetur: deinde coquentur omnia in syrupum: in cuius medio suspendetur nodulus, qui suo sinu pulueres, & crocum continebit. Dosis erit ab ʒ j.

ad ʒ ij. idque mane ieiuno stomacho, & vespere hora somni.

Cognominatur exhilarans, quia vim *Ratio cognominis.* habet eximiam ad cor, & spiritus vitales exhilarandos, facultates erigendas, *Facultates.* rorem abigendum, & qualitatem humoris melancholici malignam contemperandam.

* Syrupus hic substitui poterit eius penuria, qui ex succo granorum kermes parari solet his in terris, in quibus illex coccigera viret: cuius quidem non sumus oblitus, sed tantum parandi modum; quod perfacilis sit, subtriciimus, hisque reliquimus, quos eius percelebris succi fecunditate natura donauit.

Extant pene dixerim innumeræ aliorum syruporum apud authores varios descriptiones, sed cum eorum vsus vel improbetur, vel non satis probetur, antidotarium hoc nostrum his onerari, & velut inquinari nolumus. Syrupus enim manna acidus, granatorum dulcissimus, pomorum persicorum, prurum acidorum, cucurbitæ, pyrorum, vuarum purgatarum, de thymo, & alii adhuc multi à Mesue descripti prorsus exoleuerunt.

Audio quosdam syropos de centaurio minore, de hyperico, de hedera, de peto, de senellis, & alios quosdam nondum vsu receptos edidisse, quos si probari inclyta schola Parisiensis, & ego probabo. Negligitur Syrupus poricatus. Myrepsi, Syrupus Diastereos Andernaci, Syrupus de lilio, de acoro, de rubea, de pulegio, de turbit, de vua, Columbinus, Macedonicus, de myrobalanis, atque plures alii, quos Iacobus de Manlius, Andernacus, VVeckerus, & quidam ex recentioribus describunt.

A D D I T I O.

Syrupus caryophyllorum D. Eyreri.

*℞. iulepi ros. ʒ iiij.
quinta Essentia caryoph. id est, aqua
quinque destillat. ʒ j.*

tinctu-

vinclura auri ℥vi.
ambr. gran. iij.
sachar. canarij. lb. s. m. f. Syrupus.

Syrupus de cinnamomo.

℥. cinnam. ℥ij. contunde crassiuscule, infunde in aqua borraginis,

Endiv.
rosac. lb. iij. s.

in cucubita bene cooperta horis 24. in loco calido vel in sole: deinde recipe rursus tantundem cinnamomi & infunde ut supra quinquies vel quater: tum recipe omnes faces, fundeque super eas vini cretici lb. iij. stent in infusione per noctem, deinde exprimentur fortiter; postea recipe omnes infusiones, adde sachari lb. ij. aq. cinnam. quantum vis & f. Syrupus.

Alius syrupus cinnamomi.

℥. cinnam. optimi crassiuscule pulverisati ℥ij. s.

ponantur in cucubitam vitream, adde aqua cinnamomi opt. lb. ij. stent in loco calido optime obturata, ne quid evaporet, horis 24. Deinde colatur cum expressione valida sub pralo, & colatura rursus imponatur tantundem cinnamomi, eodemque modo agatur, ut prius, idq. repetatur quatuor vicibus: tum cinnamomo omni collecto sic infuso & post quatuor expressiones relicto affundatur lb. j. vini maluatice optimi, stent pariter in infusione, tandem valide exprimantur & addatur sachar. albiss. lb. j. aq. ros. fragr. ℥ij.

decoquantur in vase fictili probe tecto ad consistentiam syrupi. Resicit hic syrupus spiritus vitales, & cor ac ventriculorum roborat.

Alius de cinnamomo.

℥. aq. rosar. lb. ij.
pamor. cirr. lb. j.
cinnam. opt. ℥ij. s. infundantur in

vitro per triduum exprimantur torculari, hoc quater iteretur, tum adde sacch. lb. j. coquantur in syrupum.

Syrupus de nuce moschata.

℥. nucis t. ℥ij.

spic. roman. ℥ij. conquescentur & infundantur in vin. maluatice.

alb. generos. an. lb. j.

in vase vitriato bene obturato, deinde bulliant parum; colatura adde sachar. albiss. lb. j. s. M. f. sec. art. Syrupus.

Syrupus de piperibus.

℥. trium piper.

cardamom.

pyrethr.

sumach.

anis.

galang.

mastic.

rosar.

mac.

menth.

acori an. ℥ij.

zinzib. ℥. s.

caryophyllor. ℥ij.

sampsuch.

balsamit. an. M. s.

acer ℥vj.

coriandr. ℥ij.

mell. q. suffic. M. f. Syrupus.

Syrupus cardiacus ad leipothimias.

℥. vini rheman. generos. lb. ij.

aq. rosar. ℥ij. s.

cinnamomi ℥s.

zinziber.

caryophyllor. an. ℥. ij. ligentur omnino

in linteolo,

sachar. opt. ℥iij. s.

coq. ad consistentiam iulepi,

postea adde ambr. gris. gr. ij.

mosch. gr. j. in syndone

infusi m. f. Syrupus. |

Bbb

Syrupus

*Syrupus de pœonia contra Epilepsiam
in multis probatus.*

℞. rad. pœon. bene maceratar. Et in rotu-
las incisar. ℥ij. ℞.
visci quercin. ℥. j. ℞.
fol. hyssop. p. ij.

lauri nr. xvij.

puleg.

fl. thymi.

Epithymi.

salvia an. p. ij.

baccar. lauri ℥i.

Sem. anis.

foenic. an. ℥ij.

fl. pœon. per tres dies in solo inter duas
ehartas macerator. p. vj.

infunde omnia in aqua beton. calida
& ter renouentur, tertioque vice f.
Ebullitio, Coletur. Adde colatura
sacch.

mell an. quant. sufficit
ad faciendum Syrupum mediocriter
coctum.

*Syrupus magistralis laxativus D. Hau-
stain, pro iis qui vsum pur-
gantium ferre ne-
queunt.*

℞. sem. enici

anis an. ℥ij.

fol. sen. ℥. ij. ℞.

folliculor. sena ℥j. ℞.

agaric. albiss. Et leuiss. ℥. ij. ℞.

thymi.

Epithymi an. ℥. j. ℞.

caryoph.

zinzib. an. ℥. ℞.

prun. Damasce.

iuubar.

sebest. an. nr. Lx. decoquantur sec. art.
in decocto polypod.

in fine addantur syr. ros. fol. ℞. ij.

oxymel. simplic. ℥. vj.

sacchar. ℞. ij. Mi.

f. Syrupus secundum artem.

Syrupus è polypodio.

℞. rad. polypod. querc. ℞. iij. terantur
grosso modo, bulliant in aqua comm.
℞. xx. vsque ad consumptionem me-
dieratis, & in fine adde calam. arom.
℥. iij.

Sem. foenic. contriti ℥. j. ℞. parum bul-
liant & maneant in infusione per 24.
horas, postea calefiat & fiat fortis ex-
pressio, deinde

℞. myrobalanor. chebulor.

indor.

citrinor. m. ℥. x.

succor. rosar.

borrag. an. ℞. v.

passular. ℥. ij. Contundantur myroba-
lani grosso modo & cum passulis in-
fundantur in suprascriptis succis per
24. horas: in fine addi fol. sem. orien-
tal. ℞. j. maneant per horas duas in
vase bene obturato, deinde expri-
mantur. Et expressis adde sacch. opt.
℞. xij. Mi. f. Syrupus pro vsu.

*Syrupus holagogus Domini D. Io. Hart-
manni Beyeri.*

℞. rad. polyp. querc. rec.

cappar. an. ℥. j.

fol. scolopendr. vulgar.

ceterach,

meliss.

beton.

ruta murar. an. Mj.

st. rium cordial.

cuscut. an. M℞.

sem. limon.

foenic.

anis an. ℥. ij.

carthamicontus. ℥. j. Mi.

f. decoct. in suffic. quant. aqua ad rema-
nentiam tanta quantitatit, ut spe-
cies infra scripta infundi queant.
Decoctio hac ita stet per horas 12. va-
se clauso, tum fiat colatura, & in hac
infusa-

infundantur folior. sen. mundat.
℥iiij.

agar. albiss. ℥.ij.

hermodact. albor. veror. ℥.vj.

helleb. nigri veri Styriaci in acet.

prap ℥j.

Epithymi,

zinzib. alb. an. ℥.ij.

caryophyllor. ℥.ij.

macis ℥.j.

bulliant parum & stent in infusione
per horas 24. tumque exprimantur.

℥ expressionem integram (cuius pondus
notetur; verbi gratia lb. ij. ℥. iiij.)
fucci rosar. in carnatar. tertiam ex-
pressionis partem, videlicet ℥. viij. ad-
de sacchari albiss. par pondus expres-
sioni simul & succo, nimirum lb. ij. &
coquo ad syrupo perfecti consisten-
tiam, nimirum lb. iiij. ℥. ij.

Syrupus Alarbari. id est, de Stibio.

D. Palmarii.

Iulianus Palmarius cruciatus colicos ad
expirantes tendentes iustulit hoc syrupo.

℥. vini alb. ℥. vj.

aq. rosar. ℥.ij.

pulv. alarbari ℥j.

cinnam. El. ℥. ℥. infunde per noctem,

colentur per inclinationem,

addi sacchar. albiss. ℥. viij. Mi.

f. syrupo mediocriter coctus.

Dosis est ab ℥. ℥. ad ℥. j. post haustum
iuris pulli vel carnis vitulinae.

Syrupus diareos D. Bechthol-

di Rivii.

℥. rad. ireos nostr. virid. lb. ℥.

ebul. virid.

cortic. medianor. sambuc. an. ℥. ij.

rad. valerian. ℥. ij.

paon. ℥. j.

mechoac.

hermodactyl. veror.

surbut. an. ℥. vj.

fol. card. ben.

prassij sicc.

chama dr.

abynth. pontic.

rorismar. an. M. j.

brassic. marin. M. ij.

fl. sambuc.

tilia an. M. ℥.

Sem Ebuli ℥. ij.

cartham. decortic. ℥. j.

fenic.

anis. an. ℥. ℥.

zinzib. ℥. ij. fiat decoctio in suff. quant^o

agua ad lb. iiij.

in colatura infunde per horas 24.

fol. sen. ℥. iiij.

agar. troc. ℥. ij.

rhab. sel.

schœnanth.

cinnam. an. ℥. ij. fiat colatura accura-

ta cū levi expressione, in qua dissolue

succ. rad. ireos nostr. lb. ij.

rosar. pallidar. lb. j.

sacchar. quant. suffic.

Coq. denuo sec. art. in syrupo for-

mam.

Syrupus capillorum veneris D.

Flock.

℥. fol. hyssop.

capillor. ven.

rad. ireos,

aristol. rotund.

sem. vrtic.

sangu. dracon.

myrrh.

thuris an. ℥. ℥.

macer.

croci,

opii an. ℥. ℥.

sacchar. ros. vet. lb. j.

bulliant in lb. ij. aqua ad medietate

colatur & fiat syrupo.

Syrupus de valeriana.

℥. rad. brusq.

asparagi,

Bbb 2

cyperis,

cyperi,
asari.
liquiritia rase,
valerian. an. ʒj.
aristol. rotund.
longa,
filicis. an. ʒ. ʒ. ʒ.
fol. dentis leonis,
bugloss.
capillor. vener.
calamenth,
puleg.
meliss.
sabin.
cichor.
abynth. an. M.
sen. alex ʒ ij. ʒ.
vuar. passar. ʒ. vj.
fol.
zinzib. alb. ʒij.
anthophyllor. ʒ. ij. Coq. in aq. suffic.
ad consumpt. medietatis. Colatura ad-
de sacchar. albiss. lb. ij. f. sec. art. sy-
rupus.

**Syrupus de granis iuniperi Pari-
siensis.**

ʒ. granor. iuniper. lb. i.
bulliant in aqua pintis iij. per duas
horas. seu ad consumpt. medietatis. Co-
latura adde sacchar. lb. j.
zinzib. ʒ. j.
calam. arom. ʒ. ʒ.
mac. ʒ. ij.
cubeb. ʒ. j. Exponantur
Soli per mensem integrum. vel alio
loco calido reponantur & foueantur,
donec spissescat materia in formam
vappa. Dosis dimidium cochlear.
vel de spissa materia dimidia nucis
quantitas.

**Syrupus diachamadryos. D. Io.
Stockii.**

ʒ. fol. chamadr.

chamapyth. vera,
ceterach,
zamarisc.
cappar.
lingv. ceruin.
pentaphyll.
ʒ. genist. an. m. ij. coq. in suff. quant. aq.
fontan. Et cum saccharo sufficienti.
f. syrupus.

Syrupus de foeno graeco.

ʒ. foenumgr. integri. ʒ. j.
bulliant in aq. lb. j. ʒ. ad consumptio-
nem tertia partis, tum effunde aqua
illam, & decoque itorum in aqua no-
ua, quae rursum effusa, affundatur a-
lia & coquatur ad consumptionem
medietatis, quo facto colato adde sac-
chari clarificati lb. j. fiat debito modo
syrupus.

Syrupus ex iua arthetica.

ʒ. fol. iua arthet.
saluis,
calamint.
polij,
origani,
centauri.
beson an. m. j.
rad. aristol. long. ʒ. ij.
gentian.
bryon. an. ʒ. ʒ.
sem. leuistic.
anis.
ameos,
carui an. ʒ. ij. ʒ.
pyreth. ʒ. ʒ.
passular. ʒ. j. cum melle quant. suffic.
fiat syrupus, qui aromatizetur cum
cinnam. opt.
nuc. muscati
cubeb. an. ʒ. ij.
succ. iua arthet. ʒ. ix. M.
f. syrupus.

Syrupus pectoralis.

ʒ. rad. Glyzyrrh.

ameos.

ameos,
 pyrethr.
 pucedan. an. ʒ ʒ;
 Enula,
 serpentaria an. ʒ vi;
 aristol. longa ʒ ii;
 fol. byssop.
 marrub.
 adianth.
 scabios.
 agrimon.
 beton.
 urtic.
 fl. melilot.
 meliss. an. M. i;
 sem. fenic.
 anis.
 papauer. alb.
 fenugr.
 lini,
 ameos,
 urtica an. ʒ i;
 4. frigid. maior.
 hord. ex cortic.
 passular.
 penid. an. ʒ i.
 tragaganth ʒ i.
 mellis despumati lib. vi. Mi. f. Syru-
 pus.

Syrupus de pede Cati Parisiensi Phar-
 macopœæ secretus.

ʒ. dactylor. mundat.
 iuinbar.
 Sebest.
 ficuum recent.
 passular. onuel an. ʒ iiij;
 ungu. cabal. cum toto
 fol. Et si pulmonaria an. M. ij.
 pedis cati,
 ceterach an. M. i;
 rad. glycyrrh. ras. ʒ i. fiat decoctio in
 suffic. quant. aqua veronita, Et
 cum sacchari lb. ij. f. Syrupus per-
 fectè coctus.

Syrupus de xylocaracta D. Io. Baptista
 Montani.

ʒ. capit. papau. alb. nr. xx;
 siliquar. dulc. ʒ iiij;
 rad. Glycyrrh. ras. ʒ ij. Coquantur
 in aq. fontana lb. xij. Donec rema-
 neant. lb. iij. Colentur & fortiter ex-
 primantur:
 adde penidior. ʒ
 sacch. cand.
 rosat. an. lb. ʒ. Coquantur ad mellis
 consistenciam
 f. Syrupus.

Syrupus de Mastiche Lubeccen-
 sum.

ʒ. sachar. albi clari lb. iij.
 aq. rosac. lb. iij.
 mastic. Elect. Et in pecia ligata ʒ iij.
 Mi. Coq. in Syrupum.

Syrupus ex hellenio Expectans. D. Hora-
 tii Augeni.

ʒ. rad. helleni,
 polypod. querc. in unio albo dulci
 24. horis maceratae. ʒ ij.
 passul. corymbiac. ʒ ʒ.
 sebest. nr. xij.
 fol. farfar.
 pulmonar.
 satureia,
 calamentib. an. m. i;
 folium unum magnum tabaci,
 rad. liquirit. ras. ʒ ij.
 sem. bombac.
 urtica an. ʒ i. Coquantur in mul-
 sa dilutissima ad ʒ i. lb. Et cum tori-
 dem sacchari fini necius f. Syrupus per-
 fectè coctus. vsurpatur ex cochleari
 in modum Ecclegmatis cum ol. De
 sulphure hac potissimum propor-
 tione.

ʒ. Syr. de Elleni. ʒ iiij;
 Bbb 3 al. de

al. de sulphur. arte chymica extracti
3 j. Mi. pro Eclegm.
valet plurimum in asthma.

Syrupus digerens Melancholiam D. Caspary Hoffmanni.

℞. fol. sen. 3 j.
calamenib.
origan.
stoechad.
scelopendr.
eupator. an. M. ℞;
fl. borrag.
bugloss.
violar.
capill. ven.
chamadr. an. p. j;
rad. apii,
asparag.
foenic.
cortic. rad. capper. an. 3 ij;
glyxir. ras.
passular. an. 3 ℞.
rhab. El.
agar. albiss. an. 3 j. Mi.
Cum aqua fontana decoque ad medietatem.
Colatura addo sacch. alb. quant. suffic. aromatisetur cum 3 j. cinnamomi.
Ex hoc bibendum ad sufficientiam.

Syrupus è Senna Rulandi.

℞. fol. sen. alex. mundat. à stipitib. Et sordib. 3 j.
aq. fontan. 3 viij. facta ebullitione unica infundantur per noctem in loco calido, mane percolentur sine expressione, postea affunde iterum in idē foliis sennae aq. 3 xvj. bulliant simul ad lentum ignem ad tertias; deinde colentur. Colaturam admisce prioribus infusionibus: postea tertio affunde super eandem sennam aq. 3 xvj. Et iterum lento igne bulliant ad medium, deinceps colantur & exprimantur, colaturam a priori namisecatatur, addanturq; sacchar. 3 xij.

aq. cinnam. 3 ij; iterum lento igne coquantur simul ad consistēciam syrupi.

Syrupus qui redat corpus mundum a superfluitatibus; Et per consequens, cor, cerebrum, hepar & omnia alia membra confortat.

℞. cortic. citri,
rad. cappar.
berber.
santal. utriusq;
spodii an. 3 ij;
garyophyll.
bugloss.
borrag.
mellis.
sicher. an. 3 j,
acetos.
Epatic.
marrub. an. 3 ℞,
lactuc. sylvestr. 3 ij.
sem. violar. 3 j.
rhymi
Epithym.
fol. sen.
rad. polypod. an. 3 j,
succor. fumar.
ablyurb.
myrobalan. chebulor. an. 3 j,
diagrid. 3 ij,
sachar. albiss. lb. ij. Mi.
f. sec. art. Syrupus, qui fiat acidus cum aceto succi cydonior. quant. suffic. dosis 3 j. ℞.
Syrupus nephrocatharticus D. Ioannis Ringleri, Medici Argentiniensis.
℞. rad. quinq; aperientium,
ononid.
liquirit. rasa an. 3 j. ℞,
raphani,
Eryngii,
rubia maior.
cyperi. an. 3 vj;
macerentur 24. horis in aceto albo,
hinc exemptis adde cortic. cappar.
citri

citri secc. an. ʒ ʒ
 fol. saxifrag.
 parietar.
 pimpinell. an. M. ii.
 summitat. asparag.
 lupuli
 quinq. fol.
 chribmi marini
 fragar.
 capillor. vener.
 grisson. an. m. ii;
 sem. milii solis,
 linaria,
 urtica an. ʒ ʒ,
 4. frig. mai. an. ʒ iiij,
 fl. ʒ. cordial.
 genista,
 hyperic. an. M. j. ʒ,
 passular. ʒ x,
 sebest.
 iuuibar. an. nr. x.
 Coquantur omnia in s. q. aqua plu-
 uialis.
 Colatura adde succ. limon. depurat.
 lb. j.
 sacchar. quant. suffic. Mi.
 f. Syrupus, qui aromatisetur cinnamomi
 ʒ j. Et seruetur pro vsu.
Syrupus diureticus Dn. D. Bechtholdi
Riiii.
 ʒ. succ. ononid. totius, cum floret aq. de-
 stillat. eiusdem.
 succ. express. raphan. acervi pimpinel.
 nostr. totius an. lb. j.
 aquar. malva totius,
 alth. totius,
 urtic. an. lb. ʒ.
 Equiset.
 parietar. an. ʒ iiij.
 ʒaccar. alkekeng. ʒ iiij,
 iuuiper. contusar. ʒ ii.
 sem. petrosel. ʒ j,
 4. frig. mai. contus. an. ʒ ii,
 fl. chamom. roman. M. j,
 genista M. ʒ,
 croci ʒ j; bulliant leniter & infun-
 dantur secundum artem: in colatura

dissolue sacch. quant. suffic. Coquan-
 tur in formam syrupi.
**Syrupus de chamomelo, compositus ad af-
 fectus nephriticor. D. Prunsteri.**
 ʒ. fl. chamom. italici ʒ j ʒ,
 malv.
 alth.
 rad. saxifrag.
 petrosel. an. ʒ ʒ,
 glyz. yr. ras.
 malv.
 alth. an. ʒ v.
 sem. 4. frig. maior. an. ʒ j. ʒ,
 malv.
 alth. an. ʒ ii,
 asparag.
 granor. iuuiper. an. ʒ j ʒ.
 Coq. omnia in suffic. quant. aqua, colatu-
 ra adde sacch. opt. lb. iiij. Mi.
 f. Syrupus.
**Syrupus Horatii Augenii ad fistu-
 las ani.**
 ʒ. rad. Enul. camp.
 polypod. querc.
 alth.
 sem. cartham. contusor. an. ʒ j,
 fl. borrag.
 bugloss.
 violar.
 melliss.
 fol. mercurial. an. M. j,
 sem. bombac.
 malv.
 althea an. ʒ iiij,
 fol. capillor. vener.
 polytrich. an. M. ʒ. fiat decoctio ad ʒ
 xv, in qua infunde fol. sem. munda-
 tor.
 agar. troc. an. ʒ iiij;
 zinzib. alb. ʒ j,
 rad. polypod. querc. ʒ ʒ. fiat leuis o-
 mnium ebullitio, & facta expressio-
 ne additoq; sacch. fr. ʒ xv. f. sec. art.
 Syrupus. De quo sumentur ʒ ii. ʒ. vel
 ʒ iiij. cum iure pulli, decoctione pat-
 ular. & liquiritia.

Syrupus

Syrupus purgans. D. Io: Hartmanni
Beyeri.

℞. Sem. 4 frigid. mai. decorric. an. ʒ ij.

Endiv.

acetos.

lactuc.

anis. an. ʒ R.

cartham. consusi,

Fol. fen.

rad. polypod. quere. an. ʒ R.

agar. troc.

turberb. El. an. ʒ ij;

aq. malu. vitreus organis diligenter
destillat. lb. j.

Coque in diplomate ab consumptio-
nem medicatis. postea

℞. fl. cassie cum prescripto decocto ex-
tract. ʒ j.

mucilag. Sebest. Et sem. cydonior.
crassa & bene viscida extracta cũ
eodem decocto an. ʒ R.

penidior. ʒ vi.

sacchar. taberzeth. ʒ j. Mi.

cum decocti supra scripti quant. suf-
fic. instar. Syrupi.

SECTIO III.

DE SYRVPIS MEL- LITIS.

Super sunt adhuc aliquot Syrupi, hac in se-
ctione describendi, qui non saccharo, sed melle
dulcorantur. Nec reliquorum more ex radi-
cum foliorum florum, seminum, & fructuum
decocto, sed solis succis limpidis & aqueis pa-
rantur. Ad quos non in congrue refertur hy-
dromel illud magis melleum, & coctum,
vinosum nuncupatur. Sapore enim, vi-
ribus & consistentiis est Syrupis valde fini-
timum.

CAP. I.

Oxymel, seu acetum mulsum, Secaniabius
Arabibus dictum.

℞. Mellis optimi lb ij.

aque fontana lb iiij.

aceti vini albi lb j.

Coquantur simul in vase fictili ad
consistentiam Syrupi liquidioris.

COMMENTARIUS.

Mel primū in aqua coquitur & despu- *Compositio-*
matur, dein acetum paulatim admiscetur, *nis. illustra-*
tum omnia simul coquantur, donec Syru- *tio.*
pi liquidioris consistentiam acquirant. Nō
videtur autē certo definita à veterib. aceti
quantitas; nam cum mel calidum sit ex Ga-
leno cap. 10. lib. 8 de simpl. med. & in calidis
naturis cito bilescat, tastum aceti adden-
dum est, Oribasii consilio cap. 24. lib. 5. coll.
quantum satis sit, vt facultas in bilem con-
uertendi corrigatur: sicque fiet oxymeli,
omni ætati & naturæ ad tuendam valetu-
dinem vtilissimuma. Est enim vt acidum, vt
dulce, vt medium, debetq; fieri varie pro
[Gal. cap. 12. lib. 4. de sanit. tuend.] gustu su-
mentis: Ita tamen, vt non noceat: nā quod
valde acre est, intestina abrasit, expecto-
rationemq; impedit, [com. ad par. 37. 32.
lib. 3. acut.] sed quod mediocriter est acre,
palmonis, thoracisq; affectionib. multo est
vli: Nam sputum educit, & facilem edit
spirationem ex Hippocrate lib. 3. de acut.
humores namq; crassos incidit & attenu-
at, visceraq; sine molestia expurgat, teste
Oribasio cap. 24. lib. 3. collect. & ad victus at-
tenuationem est accommodatissimum.

Varia igitur illius preparatio, variaq; a-
pud authores mellis ad acetum, & aceti ad
aquam proportio. Licet enim aquosum, vt
melius [cap. 1. lib. 5. coll. Orib.] laudetur, nō
tamen omnibus æque conuenit, neque
aridet.

Oribasius vult, cap. vlt. lib. vltimi de loc.
affect. curat. 1. vt aceti vni parti duplū mel-
lis

lis addatur, & aqua quadruplum, hæc que ad tertiam vel quartam partem decoquantur. Quæ descriptio eadem est, cum ea, quam tradit Mesue, *part. 3. disp. 6.* cui assentitur Serapio *tract. 7. de Ansid.* qui alicubi oxymel parat ex æquis partibus mellis & aceti: verum hoc nimis est acetatum.

Inter vtrumq; mediū est, quod ex parte vna & dimidia aceti ad duas mellis optimi fit, quod scilicet præter reliquas bonitatis notas, non multum aggerit spume: nam mel omne, quod multum spumescit, debet diutius concoqui & despumari: Sicque maior illius portio coquendo dissipatur. Tamdiu autem coqui debet, donec spumam amplius non efferat.

Augetur ergo vel minuitur aceti quantitas secundum voluntatem vtentis, cui magis conuenit, inquit Serapio, si ab eo magis exspectatur, & ita debet fieri secundum omnem dispositionem, ait Auicenna *tract. 6. sect. 1. lib. 5.* Quod tamen in officinis seruat, secundum Mesuei descriptionem parari solet, sed vsus tempore, magis aut acetatum, aut multum redditur, prout rei exigentia demonstrat.

Vires.

Oxymel crassos & viscosos humores incidit, attenuat, & ad expurgationem apparatus, & promiscue calidis affectibus & frigidis confert, atque ad ea omnia valet, que supra diximus

CAP. II.

Oxymel scilliticum.

℞. Mellis despumati lb. iij.

aceti scillitici lb. ij.

Coquantur simul in vase sigulino ad consistentiam syrupi liquidioris.

COMMENTARIVS.

Oxymel
scilliticum
Marcelli.

Marcellus Medicus alio modo parat, aquam superaddendo: Accipit enim scilla lb. j. aqua fontana lb. iij. ℞. coquit ad libram vnam & mediam: Sic diem integrum relinquit in olla vite obturata; dein exprimit: Expressioni admiscet aceti tantundem,

mellis expumati lb. iij. Rursum leuiter concoquit ad consistentiam syrupi.

Manardus quoque & Bern. Dessennius putant, non posse fieri sine aqua, quorum opinioni quidam assentiuntur, aquæ duplum ad acerum miscentes, vt in simplici; verum ea non opus est, inquit Sylius, cum mel non nisi aqua despumatum & coctum sumatur, & acetum legitime cum scilla præparatum. Sic vero fit acetum illud scillites.

Segmentorum scilla filo traiectorum, & in Acetum umbra siccatorum libra vna sumitur: In acetum scilliticum ceti vini albi libris octo maceratur, mixtura ut fiat. caloribus æstiuis per quadraginta dies in vase vel vitreo, vel scitili & vitrato oris angusti insolatur; dein colatur: Tum abiectis scillis segmentis, transfusum acetum seruetur; cuius olim, quam nunc frequentior vsus, ob saporis insuauitatem.

Alii sunt multi ac varii eiusdem parandi modi, sed qui nunc à nobis traditur, vtiatior est, & descriptioni congruit, quam de illo tradidit Paulus Aeginet. *lib. 7. de re medica, cap. 11.*

Variæ adhuc oxymelitis scillitici dantur à variis authoribus descriptiones magis compositæ, cuiusmodi est oxymel scilliticum Democratis, Iuliani, & quod de radicibus cognominatur.

Hæc autem omnes oxymelitis scillitici magis compositæ varietates negliguntur, nec vllibi paratæ reperiuntur: propterea neque à nobis describentur.

Oxymel scilliticum crassos humores Vires. incidit, obstructionem pulmōnis ab humoribus valenter impactis tollit, epilepsiam, vertiginem, cephalalgiam & hemi-craniam sanat.

CAP. III.

Oxymel compositum.

℞. Radicum apij.

feniculi,

petroselinij,

rusci,

asaragi an. ʒ. ij.

Ccc

semi-

*feminum apij, &
foeniculi an. ʒj.*

*Coquantur omnia in lb. xij aqua ad
eius medietatem.*

*In colatura clarificata adde
mellis optimi lb. iij. vel quod sufficit,
aceti vini albi libr. j.*

Ex arte fiat liquidior syrupus.

COMMENTARIUS.

Paratur ut oxymel scillicicum compo-
situm, substituto aceto simplici ac vulgari
pro scillicico. Nic. Præpositus quoddam
oxymel compositum aromaticum parat;
& aliud potenter diureticum: illi aromata
multa, hinc radices graminis, ireos & ra-
phani permiscet: Sed ea vtendi tempore,
si sit opus, rectius potuerunt admisceri,
nec aliud compositum oxymel in officinis
erit necesse seruare.

Quantitas autem mellis ab authoribus
non definitur, quod modo dulcius, modo
acrius desideretur: si tamen iuxta illius
quantitatem à nobis definitam paretur,
mediū erit inter dulcedinem & acridinem
saporis.

Oxymel compositum humores visci-
dos, lentos, & pituitosos incidit, attenuat,
& abstergit: Obstructionibus hepar, lie-
nem, & viscera liberat, renum & vesicae
laburram pellit, & vrinam mouet.

C A P. IV.

Hydromel vinosum simplex.

℞ *Mellis optimi libr. xij
aqua pluuia vel fluuia stilis libr. lx.
Coque simul, donec ouum crudū in-
sectum innaset.*

Tunc amoue. insola, & serua.

COMMENTARIUS.

Sicuti hæc describendi & parandi for-
ma displicuerit, liberum sit illi aquam de-
coquere ad tertie partis consumptionem,
aut paulo plus, spumam accurate inter co-
quendum abiciendo. Sic enim aquæ por-
tione magis dissipabili vanescente, quod
temanebit, consistentiam habebit syru-

po liquidiori affinem, saporem gustui
suauem, coctionem conseruationi ido-
neam.

*Hydromel vinosum D. Bechtholdi:
Rijj.*

℞. *mell. opt. partem j.
aq. pluuiæ in diebus canicular. col-
lectæ partes iij.
bulliant simul ad tertie partis con-
sumptionem, despuentur, colentur
bis calide, colatura ponatur in doli-
o vinario ad solem.*

Ex melle autem medicamenta multa
basim & appellationem mutuantur, ut
mulsæ, hydromel tam aquosum, quam vino-
sum, oxymel, aliaque multa mella medica-
ta ex plantarum succis, ut Rhodomeli, seu
mel rosatum, violatum, mercuriale, passu-
latum, anthosatum, anacardinum.

Mulsæ constat tantum aqua & melle, *Mulsæ*
diuersa proportione inter se mistis. Dilu-
tissima vero quædam mulsæ dicitur, quæ
ex plurima aqua, & paucò melle paratur.
Eit enim mulsæ, inquit Oribasius cap. 14.
lib. 5. collectæ cum multum aqua melli admi-
scemus, deinde coquimus tantisper quoad
spumare desinat. Tunc enim spumam tolle-
re oportet, pituitosis tamen mellis quan-
titas, tum ad humoris peccantis alteratio-
nem, tum ad saporis gratiam, conueni-
ens est.

Fallitur Oribasius, qui mulsam putat
fieri debere ex vino & melle: Melicratum *Mulsæ quidam*
vero ex melle & aqua. Nihil enim est in- *Oribasio.*
ter vtrumq; discriminis, ex Galeno part. *Mulsæ &*
11. & 13 lib. 3. de vict. acut. Mesueo tamen *Melicratum*
Melicratum est Oinomele, cuius duas exhi- *idem.*
bet descriptiones: priorem, quæ fit ex vi-
no & melle: alteram, cui præter hæc duo
adiiciuntur aromata quædam, ut caryo-
phylli, cinnamomum, spica aromatica,
macis, & similia: & à nonnullis, eodem re-
ferente & consentiente, Conditum no-
minatur.

Illud autem portionis genus, quod ex
melle & vino paratur, vocatur Oinomele, *Oinomele*
quod

Tires.

quod aliquando fit ex duabus partibus vini veteris & vna mellis; aliquando ex partibus quinque, aut sex musti, & vna mellis: & vbi deferbuit, in dolia diffunditur, teste Oribasio cap. 25. lib. 5. collect.

Hydromel simplex ac vulgare eodem modo paratur, vt Melicratum, adeo, vt nomine tantum, nõ re inter se distideant. Placet tamen Galeno cap. 12. lib. 4. de sanis. tuend. vt mulsã ex aqua pluuiã potius paratur, cum hydromel sæpius ex fluuiatili, & aliquando fontana.

Apomeli.

Apomeli vero non multum dissimili modo paratur. Fit enim ex aqua non pluuiã tantum, sed qualibet, inquit Galenus, modo pura, & melle à fauis expresso, tandem simul coctis, quoad spuma amplius non exurgat: Quæ cum primum emergit, eximenda: Sic enim acrimonia deponitur. Ab antiquioribus vocatur *Syrupus de fauis mellis*.

Syrupus de fauis mellis. Apomelitis optimis descriptio.

Alia apomelitis præstantioris datur descriptio à Philagrìo hoc modo: Fausi optimo melle pleni manibus fortiter exprimuntur, portioq; vna mellis expressi in quatuor partes aqua purissima iniicitur, simulq; fauis in aquam immersis lauantur, vt quicquid mellis inest, in eam deponant. Tum aqua colatur: dein igne luculento coquitur, & probe despumatur. Postea ab igne remouetur, & cum refrigerit, quicquid fluitat, abiicitur. Tum de nouo coquitur & despumatur, idq; ter repetitur. Tandem friges factum, & ab excrementis repurgatum hoc Apomeli, in vas siccile aut ligneum iniicitur.

Hydromelitis vinosi vires.

Aquosum autem hydromel vix vquam in officinis seruatur, sed re exigente citissime paratur. Vinosum vero sæpe Medicorum consilio conficitur, & in multorum ciuium ædibus, tãquam nectar quoddam maluatico vino generosius asseruatur. Potenter enim frigidus humores coquit, expectoratum mouet, stomachum roborat, cruditatem impedit, coctionem iuuat, appetentiam excitat, flatu discuit, colicos dolores mitigat, vrinam mouet, & frigidis naturis mirum in modum conuenit.

Solent Angli vinosum quoddam hydromel magis compositum parare, *Meteglin*, & *Metegla*, illis dictum, quod minorem mellis quantitatem recipit, sed aromata multa & fermentum admittit. Sic vero solet parari.

℞. mellis optimi libr. x. aqua limpidissima libr. lx. bulliat simul ad serua partem consumptionem, spumam innatantem abiicendo. Colatura refrigerata in doliũ, aut aliã vas idoneum immittatur: cui suspendantur uncia tres fermenti nodulo inclusi: Addantur cinnamomi, granorum paradisi, piperis, zinziberis, caryophyllorum crassius contusorum an ʒ. ij. Reponitur vas dies quadraginta in loco soli exposito, vigentibus cœli squaloribus: deinde recondatur in cella vinaria ad vsus.

Genus hoc potionis suauissimum est, *Vires*, quod biennium sæpe seruatur, & saporem ac virtutem vini maluatici æmulatur.

Oxymel helleboracum maius Iuliani.

℞. ruta,
thymi capitati,
diptamn. cretici,
comar. hyssop.
puleg.
narrub.
card. bened.
nard. celtica radicular. sine foliis
cortic. sambuc. interior. an. M. j.
calamensib p ij;
sem. faxnic.
anis.
ocymi,
urtic. roman.
anethi an. ʒij;
rad. angel.
althæa.
ari,
scythæ præpar.
rad. aristol. triplicis, nempe rotunda,
longa vera & nostra, quam clematidem putant,
Ccc 2 surbith

turbith
 irid. nostr.
 costi qui violas olet, aut
 xedoaria,
 polypod.

Cort. limon. an. ℥j;

Ellebor. nigri è montib collecti (niger præstantior, cuius flores lactei aut purpurei sunt, accersi potest ex Italia, sin minus, de modo vulgari fibra nigra ponantur).

Esula an. ℥ij;

ellebor. albi corticem de fibris radicum è montibus vel locis siccis & perfatis collecti ℥℥.

aliquando ℥ij tantum vel ij. ponit agarici ℥ij; quas sub finem coctionis iniicies. Omnia sicca trita infunde in aceti acerrimi lb. vi Et quarta parte, vel quantum sufficit sapa, ℥ii. triduo in sole vel ad fornacem in vitreo vel figulino vase obturato: tum decoque in terreo aut lapideo tornato vase ad dimidium fere, cocta colato modice exprimendo, additoq; mellis despumati communis, aut rosacci potius, vel cui cortices citri fuerunt infusi, lb j. (aliàs lb. ij. ponit, aliàs mellis vnam & sacchari vnam) ad consumptionem aceti decoque, vt fiat syrupus: qui sub finem aromatizetur cum caryophyllor.

eroci,

zinzib.

galang.

macis an. ℥j. hæc non in sacculo includantur sed permisceantur. Seruetur in vase vitreo aut fictili vitreato.

Oxymel Elleboratum minus

Gesneri.

℥. calaminth.

puleg.

thymi.

card. bened.

ros. rubr.

membr. criſpa an. p. ij.

sem. fenic.

anis.

urtic. roman. vel nostræ.

ocymi,

aneth. an. ℥j.

rad. angel.

fenic.

alib.

irid. nostræ

scyllæ,

turbith an. ℥℥; (aliquando addit polypodii tantundem)

Elleb. albi è montibus vel locis siccis & perfatis collecti versus septentrionem potius, quam austrum, Esula. prep. an. ℥ij. (Elleborum alias duplicat & ponit Esulæ ℥j℥)

rad. asari ℥j℥.

galang.

cinnam.

calam. arom. an. ℥j.

infunde trita in aceti fortissimi lb.

ij. ℥. triduo in sole vel alio loco calido

in vase vitreo aut figulino obrurato,

deinde bulliant in terreo aut lapideo

vase ad dimidium fere, demum adde

sacchi

mell. communis despum. an. ℥v. fiat

syrupus, qui aromatizetur cum croc.

cinnam.

mac.

zinzib. (addatur zinziber decocto

potius) an. ℥ij, quæ suspendantur

intus in sacculo.

Vires oxymelitis vtriusq;

Maiore raro vititur Gesnerus & in maioribus causis tantum, vtrumque sane mirifice abstergit, incidit, aperit humores omnes, omnia excrementa è corpore protrudit, omnes meatus intus forisque refert: à centro ad superficiem pellit manifeste, ita, vt cutim rubificet, sicut longiore in balneo mora fieri solet. Exanthemata aut pustulas aliquibus, aliosque tumores excitar, qui alioquin circa interiora forte colligerentur.

Præ-

Præcipua eius vis est in Epilepsia, asthma & omnibus fere morbis à materia frigida, crassa, tenace, ex phlegmate aut melancholia dependentibus, in capite, ventriculo, thorace, iecore, renibus, liene, articulis, & vtero. Sanguinem pellit, quo abundat, per quosuis meatus, ut nares, hæmorrhoidis, vterum. Et hacratione natura, quod redundat, euacuante, à venæ sectione abstinere possumus, in debilioribus præsertim & puerperis, cum pleuritide aut alio malo venæ sectionem requirente, laborant.

Minore vitur ad omnia tutius & diutius continuando, si æger bene ferat, ad sex vel septem dies: tunc enim intermitti aliquod tempus potest, & si opus sit, repeti.

Oxymel Elleboratum cõuenit etiã iis, quorum stomachus est exquisiti sensus, qui podagra affliguntur, nõ sepe nec multum vsurpandum, sed bis aut ter, nisi morbus sit contumax. Duo cochlearia tantum sumpta egregie per superiora purgant; eo sumpto ægri momento fiunt alacriores: Ischiadicis prodest citato vomitu.

Oxymel Elleboratum Gesneri ad fragendum calculum.

E præmissa minoris descriptione sequentia subtrahenda erunt, nempe carduus benedictus, rosa rubra, mentha crispa, turbitis, esula præparata, & cinnamomum: horumque loco substituenda bacca lauri & iuniperi, saxifragia alba & hircina, enula, cyperus, flores sambuci, vitrum vitum, &c. Et ex his potest componi oxymel hoc modo.

℞. calamentis montanæ
thymi cretici, vel maioris capitati,
diastami cretici vel puleg.
adianth. an. p. j.
baccar. iunip.
lauri an. z. ij.

℞. artemis.
fenic.
beton.
tunici urbani,
anth.
chamapith. interioris partis luteæ
melilat.
sambuc. an. p. j;
sem. anis.
foenic.
aneth.
urtic. rom. seu masculæ
ocymi an. z. ij;
cortic. citr.
myrrh. an. ℞. ij;
rad. zinzib.
angel.
petrosel.
nard. celtic. radicular.
sine foliis
scyll. interioris
althea
irid.
polyod. quere.
saxifrag. alba vel alterius
emispium & hircina, qua
similis est pimpinella;
inula.
cyperi an. z. iij;
ellebor. albi in altis montibus
& locis perflatis ad septentrionem
collecti
esula aceto præpar. an. z. ij.
asari z. ij;
granor. haliacab. z. ℞.
calam. arom.
galang. an. z. ij. infunde in aceti fortis.
sini ℞. ij.
Vini maluat. ℞. j. in vitro vase
aut figulino obturato, ponantur
ad solem vel alio loco calido quinqz
dies: decoquantur in terreo aut la-
pideo vase ad consumptionem me-
diæ partis, colentur modice exprimendo
& adde mell. despumat.
sacchar. an. z. v. f. Syrupus, qui a-
romatisetur cum croco & ma-
sere. Ccc. 3. Huius.

Huius fumantur zj. pro dosi, quibus addatur non nihil syrupi de florib. persicor. præsertim si alius durior sit. vel de violis, vel de liquiritia vel de radicibus, aliquando & saepe parum: mane lingatur tepidum bis vel ter in septimana.

In curando calculo talis remediorum ordo seruari forte poterit. Hora ante cenam deglutatur pilula una aut altera est bdellio & terebinthina, liquiritia puluere asperso, sumatur etiam cum cibo, vel proxime ante cibum, sal medicatus est iure pingui: mane vero hora quarta oxymel tribus horis, inde balneum ex maluis ingrediatur, à balneo in lecto sudet modice, dormiat, inungatur circa lumbos oleo iuniperino: vel utatur clystere emolliente, interdum cum terebinthina: exerceatur fortius, quiescat, prandeat & diæta conueniens præscribatur. Hoc ordine procedat aliquor dieb. Gesnerus.

Oxymel Elleboratum Cratonis.

℥. calamenti,
thymi cretici,
puleg.
card. bened.
rosar.
aneth.
mentha crisp. an. M. ℞.
sem. anis.
foenic.
ocymi,
urtica,
aneth. an. ʒj.
rad. angelic.
foenic.
alth.
schoenantb.
turbith. an. ʒ ℞.
elleb. nigr. ʒiij ℞.
esul. prepar. ʒ. ij ℞.
irid.
asar. ʒj. ℞.
agar. albiss.
galang.
cinnam.

calam. arom. an. ʒj. infunde tritu omnia in aceti fortissimi libr. ij. triduo in sole vel loco calido vitreo vase obsurato, deinde coquantur in figulino ad tertias. fiat fortis expressio, cui adde mellis opt. despumati ʒx. aromatise. croci mac. zinzib. cinnam. an. ʒij. nodule ligato. Et fiat sec. artem oxymel.

Oxymel pectorale D. Bechtholdi Rivij.

℥. rad. enul.
ireos.
eryng.
angel.
calam. arom. an. ʒ ℞.
fol. borryd. Mj ℞.
calamenth. montan.
veron.
scabios.
hyssop.
marrub. an. M. j
card. bened.
puleg.
origon.
thymi an. M. ℞.
agaris albiss. & leuiss. ʒvj.
infunde in aceti acerrimi libr. ij.
aq. veron.
card. ben. an. ʒviij.
stent in vitro obsurato per triduum in loco calido, deinde in duplici vase coquantur sec. artem & exprimantur: expressiois libr. ij. adde mell. opt. ʒviij. coquantur lento igne in fictili vitro incrustato & despumentur in forma syrupo, aromatise- tur zinzib. ʒij.
croci
cinnam.
macu. an. ʒj. in nodulo laxo & syndone albo infus. f.
oxymel.

SECTIO

SECTIO IV.

DE SVCCIS MEL-
LITIS.

Ex plantis vel infisis, vel earum succis & melle composita quadam mellis a seruant officina, qua à consistentia & melle, nonnulli syrupos melleos, nos à succis potius, qui confecturam ingrediuntur, & à melle, succos melleos, aut mellitos vocamus: Sive enim succus plantarum extractus melli adiungatur, sive ipse planta cum melle tabescant, earum semper succus melli admixtus manet, unde tota mixtura rite succus mellitus nuncupatur.

CAP. I.

Mel rosatum, Latine: Rhodomeli, Græce: Galeniabin, Arabice.

℞. Rosarum rubear. in umbra parum siccatarum libr. ij. mellis boni, nimis nec recentis, nec veteris libr. vj.

Misce. & coque elementer. ac lento igne: In vase vitreo, vel scilicet vitrato reconde: In sola & serua. Et si volueris, percola, & sic serua.

COMMENTARIUS.

Non est vnus apud omnes mellis rosati parandi modus: & multi cōficiendi modum à Mesue, & Nic. Præposito datum aspernati, nunc igne solo, nunc insolatu, nunc vtroque modo, nunc istorum nullo, sed sola maceratione contenti parant. Quidam rosas integras & solum exungatas in mel cōficiunt, alii non nisi tritas. Sunt, qui succum tantum: alii & succum eductum, & simul alias rosas. Vltior preparatio fit iuxta modum à nobis traditum, quo rosæ aliquantum siccatae in melle macerantur, dein parum elixantur; postea soli exponuntur, & tertio quoque die mouentur, vt vndiquaque incalcescant.

Dum hoc modo paratum, non colatur, mel rosatum foliatum vocatur. Sic calfactum linteo percoletur, vt fere fit, saltem ante vsum, mel rosatum colatum nominant, & maxime, quod extritis rosis & melle fit. Quod ex duabus partibus succi rosarum exungatarum, & vna mellis simul coctis ad quartæ partis absumptionem paratur, amota sedulo inter coquendum spuma, id mel medicatum Rhodostactum, seu mel rosatum colatum dicitur, omnialiquo liquidius.

Mel rosatum fluxiones calidos cohibet, stomacho benefacit, deterget, & roborat tam sumptum, quam adhibitum.

CAP. II.

Mel violatum.

℞. Flor. violarum recentium ℞. j. mellis optimi, media ætatis libr. iij. Misce, & reconde in vase vitreo, aut scilicet vitrato, oris angustii. In sola, serua, & vsus tempore percola.

COMMENTARIUS.

Ad huius mellis præparationem, nonnulli violas terunt, alii integras, quod parulae sint admodum, melli calidiusculo, olla figulina, vitrata excepto, permiscunt: Tum quindecim dies ollam soli, & optime quidem, exponunt, alternis diebus rudicula mixturam agitando: deinde reponunt, & vtendi tempore parum aquæ permiscunt, parum elixant, probe percolant; sicque violatum mel tunc habent optimum, alii alio modo. Verum Mesuei testimonio recte parari potest, vt rosatum. Debent autem violas assumi parum persiccatae, vel saltem omni acquisititia humiditate exhaustæ: Mel vero nec recens nimis, nec nimis antiquatum.

Mel violatum commendatur ad affectus thoracis, ad leniendum, abstergendum, refrigerandum, roborandum: ob id vtiliter & clysteribus multis, & garga-

Mel rosatum
foliatum.

Rhodostactum
quid.

Vires.

Vires.

garga-

gargarismatis permiscetur, & vlcerebus detergendis adhibetur.

C A P. III.

Mel anthosatum.

℞. *Florum rosismarini* ℥ j.
mellu boni bene despumati ℥ iij.
Misce in olla vitrea, aut vitrata, oris non valde patuli: In sola ☉ serua ad futuros vsus.

COMMENTARIVS.

Eodem modo paratur mel anthosatum, vt violatum, rosatum ve. Nonnulli mel præferunt vetustissimum, ego ætate medium, quod nec dubium nimis est, nec nimis crassum. Dicitur hoc mel anthosatum à libanotidis, seu rosismarini flore, qui dignitate quadam præ cæteris anthos dicitur.

Cum rosmarinus bis in anno floreat, vere scilicet & autumno, bis quoque mel anthosatum optime confici poterit, dictis nempe temporibus, quando flos illius recens est, & suauissime fragrat: Siccus enim fere inodorus est, & vix vilius vsus.

Vires.

Mel anthosatum cephalicam vim habet & nerualem, vtiliterque miscetur clystis ad lethargum, apoplexiam, & comatosos affectus perscriptis. Frigiditas in temperies partium calore suo corrigit, & flatus dissipat.

C A P. IV.

Mel Mercuriale.

℞. *Succi mercurialis* ℥ iij.
mellu optimi ℥ iij
Misce, elixa, despuma, ☉ fac veluti syrupum.

COMMENTARIVS.

Mel non omnes eadem quãtitate mensurant, alii plus succi, minus mellis adiacientes, alii contra plus mellis, minus succi, & multi par vtriusque pondus commiscentes.

Nos mel præpollere iudicamus, cum

non ex foliis, aut floribus maceratis condatiur, sed succo commixto, à quo satis efficax redditur, etiamsi eius quantitas succum exuperet. Nonnunquam ex foliorum decocto tantum paratur, non tamen mihi satis probatur hic cõficiendi modus.

Æque vero parari potest ex succo mercurialis maris & fœminæ; vtraque enim vires habet affines, & huic melli cõficiendo conuenientissimas.

Ad mercurialem marem refertur cynocrambe, seu *brassica canina*, cuius tamen succo non solet hoc mel confici. Debet vero à medio vere ad finem æstatis parari: tunc enim & plantæ sunt succulentiores, & earum qualitas vegetior & efficacior.

Vix autem aliis vsibus inseruit mel mercuriale, quam clysteribus parandis, vt eorum vis sit magis absterforia, & purgatoria.

Quando debeat præparari.

C A P. V.

Mel passulatum.

℞. *Passularu ex acinis purgataru* libr. ij.
Infunde xxiiij. horas in libr. vj. aqua calentis:

Deinde coquantur ad medietatem. Colatura fortiter expressa denuo coquantur ad consistentiam mellis.

Vel:

℞. *Colatura prædicta* libr. ij.
mellu despumati libr. ij
Misce, ☉ coque ad crassitudinẽ syrupi.

COMMENTARIVS.

Duos parandi modos dedimus: vnum, cum; alterum, sine melle. Sic enim interdum paratur, licet Matthæus de gradibus illius author primum descriperit absque mellis interuentu. Quocunque ex istis modo conficiatur, admodum palato gratum est, vimq; bechicam habet: proinde eclegmatum quorundam apte compositionem ingreditur, vt eclegmatis de Pino apud Mesuem.

Alia quædam sunt mella medicata, vt *myrtinum, scilliticum, myacardinu*, & quod ex my-

ex my-

ex myrobalanis emblicis paratur: quæ cum in medicina nullius aut rarissimi sint vsus, raro parata repetiuntur.

Mellis Anacardini variapreparatio. Anacardinum vero multas ob causas prætermittimus: Primo, quod *Anacardium* fructus sit exotici, qui rarissime ad nos aduehuntur. Secundo, quia deleteria quadam qualitate prædita notantur, vel saltem excessu multo intemperata. Tertio, propter multam in eo parando authorum ambiguitatem. Sunt enim, qui *anacardiorum* tantum decoctum cum melle feruefaciunt, donec mellis spissitudinem acquirat: alii eadem trita, in aceto dies septem macerant, deinde coquunt ad medias; postea cum melle coquunt adhuc in syrupum: alii tantum *anacardium* terunt & coquunt, donec aqua ex obscuro rubeat: spumam innatantem colligunt, tanquam mellaginem, eamque seruant pro melle *anacardino*. Denique mel *anacardinum* parari nolo ob eius vires, si non noxias, certe parum vitales, aut vix sanitati tuendæ vel relaxandæ conuenientes.

SECTIO V.

DE ROB, SEV SAPA,
ET ALIIS ROBVB.

Plantarum succi ad futuros vsus conseruantur, vel admixtione rei alicuius, ut mellis aut sacchari, quo modo confecti syrupi seruantur, vel artificio quodam immutati, cuiusmodi est Rob, id est Sapa, seu vinum coctum, vel Robub, hoc est, succus plantæ cuiusvis alius, solum vel ignis calore incrassatus. Rob vero simpliciter dictum antonomasia quadam de sapa, seu defruto coctione inspissato intelligendum, de aliis cum additione plantæ, ex cuius sit succo, ut Robberberis, Rob cornorum, & similia.

CAP. I.

Rob, seu Sapa.

℞. Vini recentis ex vuis albis, generosis & maturis expressi lb. xij. Coque igne luculento, donec libra tantum quatuor supersint; vel ut consistentiam mellis acquirant. Repone in vase idoneo & serua.

COMMENTARIVS.

Trifarum Sapa fieri consuevit. Nam mulierculæ suo modo conficiunt ex vuis quibuslibet, nigris & albis modo maturis, in lebete sine aqua coctis & expressis. & ad mellis consistentiam inspissatis; Solentque vocare *Resinatum*, quasi *racematum*, ex racemis scilicet conditum. *Resinatum plebecula.*

Pharmacopœi suo quoque modo, sed præstantiore conficiunt: Vinum namque recens ex vuis albis, maturis, selectis expressum assumunt: ad duarum eius partium absorptionem percoquunt: Tertia, quæ remanet, spissitudinem habet mellis, quæ Rob, seu sapa est officinarum, in quibus tamen nunc raro seruatur, cum fere illius defierit vsus.

Coci quoque suam sapatam habent, ex multo recenti ad crassitudinem mellis cocto paratam, qua vtuntur ad embamata, seu intinctus. Utuntur adhuc sæpe defruto, quod ex vino dulci fit, ad tertias tantum elixato & despumato, ut liquidum adhuc maneat. *Defrutum qui fiat.*

Sapa potissimum commendatur ad *Sapa vires*. morbos oris. Non modo enim stypticitate quadam roborat, & materię fluentis motum in hiber, sed etiam iam fluxum humorem abstergit, & digerit. De sapis fusius egimus in Institutionibus nostris c. 6. lib. 3.

CAP. II.

Rob Ribes.

℞. Succu Ribes lb. ix. Coque igne lento ad partem tertiam consumptionem: Deinde colatruice: Colaturâ subsidere permittite, donec clarificat;

rescat: qua pestea lento igni denuo co-
quatur, aut insoleatur ad eam consi-
sientiam, ut seruari possit.

COMMENTARIUS.

Vocatur hæc sapa, Ribes simplex, ad
differentiam alterius magis compositæ,
cui medium sachari pondus additur: Sed
frequentius & melius iuxta præscriptum
modum conficitur.

*Tempus præ-
parandi.*

Debet autem parari mense Iunio, quan-
do scilicet ribesia omnino rubea sunt, ma-
tura, & succo multo prægnantia. Ex his e-
nim tunc temporis tritis & expressis vber-
tas succi educitur.

Vires.

Rob Ribes multiplicis est qualitatis:
Refrigerat enim, astringit, roborat, & cor
recreat: Proinde datur vtiliter calidæ in-
temperici alterandæ, partium imbecilli-
tati roborandæ, cordis moribus propu-
gnandis & vomiturientibus iuuandis. Sua
enim clementi stypticitate & aciditate de-
lectabili, quamcunque partem attingit,
solatur.

Eodem modo fit Rob de Berberis. Vel
sic.

CAP. III.

Rob Berberis.

℞. Succo berberis optime colati ℔. viij.
Coquantur igne lento ad consi-
sientiam mellis: Repone in vase vitreo
aut scilicet, & vitrato.

COMMENTARIUS.

Eo recte modo Rob berberis potest pa-
rari, quo Ribes: nam vt affines sunt fructus,
colore, magnitudine, viribus, sic affinis, aut
similis ex vtriusque succo, Rob conficien-
di modus.

Vires.

Datur ad refrigerandum & astringen-
dum. Sitim restinguit, tum à ventriculo
calefacto, tum ab aliorum viscerum cali-
da & sicca intemperie ortam. Conuenit
& cholera morbo, & hepatico fluxu labo-
rantibus, dysentericis, & alui frequenti
proritatione diuexatis.

CAP. IV.

Rob de cornis.

℞. Succo cornorum colati, & in Sole au-
igne depurati ℔. ix.
Coque igne clementi ad librarum sex
dissipationem.
Quod remanebit, repone in vase ido-
neo, & serua.

COMMENTARIUS.

Nonnulli portionem sachari permiscēt,
efficiuntque Myuam, vulgo gelatinam,
sed tanto inefficaciorem, quanto suauio-
rem, præstatque simplicem parare sapa-
m, nec sacharo conditam, vt vires illius non
refractæ, sed integræ maneant. Verum
cum multos syropos astringentes & refri-
gerantes habeamus, vt *syrupum rosarum
succarum, citoniorum, myrrinum, Alexan-
drinum*, vix vnquam ad Rob cornorum
confugimus, quod virtute adstrictoria po-
tissimum commendatur: ob id præscribi
solet ad fluorem quemlibet sistendum, dy-
senteriam, cæliacum affectum, cholera-
morbum, & vomitum.

Vires.

CAP. V.

Rob citoniorum.

℞. Succo citoniorum ex arte depurati ℔.
ix. Coque ad duarum partium absum-
ptionem, vel quousque mellis consi-
sientiam acquirat, & repone in vase
figulino vitrato, aut vitreo.

COMMENTARIUS.

Vt probe succus depuretur, debet prius
calchieri, dein residere, vt clarescat: tum
lento igne coquendus: Sic enim spissitu-
dinem idoneam comparabit.

Rob citoniorum adstrictoriam qualitatē
habet & roborantem; vnde ventrem sistit
liquidiorē compescit, stomachum robo-
rat, cholera morbo confert, hæmorrhagi-
am retinet, omnemque alui fluorem.

Ex aliis fructibus multis olim veteres
Robus sua parabant, quibus frequenter ve-
bantur.

Vires.

bantur, sed recentiores malunt ex iisdem
syrupos, vel conferuas parare.

SECTIO VI.

DE CONSERVIS.

Condiuntur plantarum partes ad conser-
vationem & usum feliciter, suaviorem-
que, unde Conserua vulgo officinis dicitur,
de quibus agere hac sectione, methodo
breui ac facili instituiimus. Qui enim plan-
ta alicuius flores aut fructus optime sacharo,
aut melle, aut utroque simul condire nouit,
is eadem arte aliarum stirpium fructus &
flores conficere valebit, paucis exceptis, qua
cocturam valentiorum aut imbecilliorum
postulat. Sed hoc tyrunculi etiam agno-
scunt, & pro verum condiendarum natura
vim ignis aut intendunt, aut remittunt, vel
breuiam dant, vel longiorem.

CAP. I.

Conserua violarum.

℞. Florum violarum recent. à parte her-
bosa purgatorum, & in mortario la-
pideo cum pistillo ligneo tritorū lb. j.
sachari albissimi lb. ij.
Terantur, ac subigantur simul, &
fiat massa mollis, qua vase fictili re-
posita, quindecim dies insoletur, &
seruetur.

COMMENTARIUS.

Violas precipit sicari Mesue, sed humi-
ditatem earum natiuam retinere optimū
est: In ea enim potissimum virtus posita;
quæ cum euanida fit, vix violæ à calicibus
& herbosa purgari queunt, quin pluri-
mum illa immiduat. Ad conseruæ tam-
en confectiōem flos tantum munda-
tus assumi solet, non tam vt vires habeat
præstantiores, quam vt colorem sæpe
nanciscatur magis violaceum.

Debent autem violæ diutissime teri, vt
nulla asperitas in eis percipiatur: dein sa-
charum duplum miscetur: tum denuo si-

mul contunduntur, vt massa quædam fiat
mollis in vase idoneo seruanda. Mesue tri-
plum sacharum commiscet, tuncque con-
serua palato quidem suauior redditur, sed
inefficaciōr.

Conserua violarum bilis incendium
mitigat, reliquorum humorum ardorem
extinguit, sitim temperat, aluum subdu-
cit, fauces & asperam arteriam lenit & di-
latat, & omnibus thoracis affectibus con-
uenit.

Vires.)

CAP. II.

Conserua Rosarum.

℞. Rosarum rubrar. recent. nondum per-
fecte explicatarum & exungatarum
lb. j.

Tere cum pistillo ligneo in pila mar-
morea, donec lauigentur: Adde sa-
chari optimi lb. ij.

Tere denuo, vt exacte misceantur:
Repone in vase idoneo, & in sola.

COMMENTARIUS.

Sacharum rosarum vocat Mesue, quod
nos aptius Conseruam rosarum appella-
mus: Et rosas sine discrimine tam rubras,
quam albas in vmbra siccatas, cum triplo
sacharo sumit, ex quibus suum sacharum
rosatum, vt vocat, facit, quod postea tres
menses soli exponit: nos rosas tantum præ-
rubras, non siccatas, ac tritas cum triplo
sachari pondere miscemus. Sunt, qui du-
plum tantum sacharum permiscunt, sic-
que confecturam insuauiore quidem ef-
ficiunt, sed efficaciorē.

Sacharum autem rosatum vocamus nos *Sacharum
sacharum aqua rosacea*, pari mensura solu-
tum & coctum ad consistentiā electuarii *rosatum
quid.*
solidi, de quo postea suo loco.

Est vero conserua nostra rosarum nō v-
niūsmodi, sed altera liquidior & mollior,
quæ sit modo præscripto, ex floribus recē-
tibus, & sacharo tritis & mistis: altera soli-
dior, quæ sit ex puluere rosarum siccarum *Conserua
rosarum
secca.*
cu n octuplo, aut decuplo sacharo, in aqua
rosacea diluto, & ad electuarii solidi cōsi-
stentiā cocto, cui parum succi agrestis, aut

Ddd 1 limo-

limonum commiscetur. Sic enim pasta prærubra efficitur, ex qua formantur velut Cylindri, vulgo *morselli* dicti, oblongi, utroque in extremo tenuiores, in medio crassissimi. Commendatur, quæ fit Agendici, quæ in Brya vrbs est insignis *Prouinsia* vulgo nominata.

Vires.

Conserua rosarum cephalica & cardiaca est. Caput enim vt & reliqua viscera roborat, ipsorumque æstum mitigat, & fluxiones sistit.

CAP. III.

Conserua Buglossi.

℥. *Florum buglossi mundatorum* ℔ j. Tere in mortario marmoreo cum pistillo ligneo.
Adde sachari ℔ ij.
Misce terendo, vt fiat massa molliuscula, quæ vase excepta idoneo insoletur.

COMMENTARIVS.

Vix probatur eorum sententia, qui flores buglossi, quorum virtus superficialis est, & cito dissipabilis, parum exsiccati volunt ante triturationem, & mixtionem: Recentes enim & suæ omnis natiuæ humiditatis participes meliores sunt: humiditatem enim amittendo simul vires amittunt; Nam ex se humidiores non sunt, quam vsus postulat; Adde, quod per insolatum magis aquea, & excrementitia conseruæ recenter factæ portio facile dissipatur. Si tamen rore cæli, aut imbribus aëris maduerint, tunc ante conseruæ confecturam debent parum in umbra potius, quam in sole exsiccati.

Vires.

Conserua Buglossi partes vitales exhilarat, præsertimque cor recreat, melancholicis apprimè conuenit, palmo laborantibus & tussiculosis.

CAP. IV.

Conserua Borriginis.

℥. *Florum borriginis recent.* & mundator. ℔ ss.
Sachari albillimi ℔ j. ss.
Terantur in mortario lapideo, cum pistillo buxco, aut ex alio ligno, & fiat conserua.

COMMENTARIVS.

Terendi sunt primum flores seorsim, donec læuigentur, dein sacharum; Tum rursus terendo miscentur, & fit massa molliuscula, quæ vase idoneo excepta insolatur; postea seruatur. Arabibus dicitur *zucarum alchihil*, hoc est, *sacharum borriginatum*, Medicis recentioribus *Conserua florum borriginis*.

Ad eisdem affectus datur, ad quos conserua buglossi. Vtraque enim cor & spiritus vitales recreat, melancholicis passionibus succurrit, atque peculiari dote menses mulieribus creditur mouere, ex Holerio.

Vires.

CAP. V.

Conserua Nenupharis.

℥. *Florum nymphae recentium, à parte herbosa purgatorum, & in umbra diem vnum siccatorum* ℔ ss.
sachari ℔ j.
Tere, & fac conseruam quæ vase idoneo excepta insoletur & conseruetur.

COMMENTARIVS.

Flores nenupharis, quod crassiores sunt & humidiores, parum debent areferri, deinde ita contundi, vt læuigentur; postea sacharum admisceatur, & cum floribus iam tuis teritur, subigitur, & concorporatur; tum massa probe subacta in vase fictili reponitur. Seligendi vero sunt flores *nymphae alba*, quæ multissimum aquaticum dicitur, cuius non modo pars herbida ac viscens abiici debet, sed etiam flaua, quæ in are-

in medio flore continetur. Nymphaeacea negligitur, in hac conferua, & in syrupo *superius* descripto, quod alba sit præstantior, & vbiq; fere reperitur: præferenda vero, quæ in aqua minime cœnosa, sed limpida virescit.

Vires.

Conferua nenupharis præcordiorum gustum contemperat, sitim exinguit, cerebrum refrigerat, somnum conciliat, febricitantibus confert.

CAP. VI.

Conferua Anthos.

℞. *Florum rosmarini recent. in mortario lapideo minutissime tritorum* ℞. ss.

Sachari albillissimi ℞. j. ss.

Probe terantur, subigantur, ac miscuantur, & fiat conferua, vase idoneo reponenda, insolanda & seruanda.

COMMENTARIUS.

Anthos, seu flos rosmarini, quod ex se fit admodum siccus, non est ante trituram soli exponendus, nec exsiccandus, maioremq; sachari quantitatem postulat, vt omnes flores calidiores & sicciore, non tã ad conseruationem, quam ad suauitatem: minus quoque insolari postulant.

Vires.

Est vero conferua anthos vsus in medicina plurimi, nam ob vim, qua pollet, cephalicam & neruofam, cerebro roborando, & illius simul affectibus propugnandis conducit. Feliciter vero datur epilepticis, apoplecticis, lethargicis, paralyticis, tremori & palmo obnoxiiis.

CAP. VII.

Conferua betonica.

℞. *Florum betonica recentium ac mundator.* ℞. j.

sachari albillissimi ℞. iij.

Contunde flores seorsim minutissime:

adde postea sacharum, & fiat Conferua in vase idoneo reponenda, insolanda, seruanda.

COMMENTARIUS.

Vniuersimodum non est huius conferuæ præparandæ ratio: Alii enim iuxta modum præscriptum conficiunt: alii sacharum coquant in aqua betonicæ ad consistentiam electuarii solidi; deinde flores tritos miscunt; sicque conferuam efficiunt optimã, & sapore & viribus laudabilem, vtrøq; autem modo confici potest.

Conferua betonicæ tam sumpta, quam admota capiti robur conciliat, ventriculo benefacit, venena obtundit, & ad omnes affectus cerebri propugnandos commendatur.

CAP. VIII.

Conferua saluia, melissa, stachados.

℞. *Florum saluia, vel melissa, vel stachados.* ℞. ss.

sachari albillissimi ℞. j. ss.

Tere primum flores tenuissime; dein sacharum; Tum omnia denuo similtere, ac permisce, vt fiat pasta mollis, qua vase idoneo reposita insolatur.

COMMENTARIUS.

Florum medicatorum vbertas efficit, vt ex eis Conferuæ frequentius parentur: *Stachados*, quod rarissima sit: *Melissa*, quod paruulos valde flores promat, ex eis vel raro, vel pauca conferua paratur. *Saluia* vero cum frequens sit, & eximius prædita viribus, etiam Salernitano elogio, ex ea conferua fit ad vsus multos commendabilis. Speciali enim dote cerebrum, & neruos roborando, tremori, stupori, paralyti, & affectibus cerebri confert. Quæ ex *melissa* conficitur, memoriam iuuat; quæ ex *stachados* flosculis, iecur obstructione liberat, & cerebrum recreat.

Vires.

Ddd 3. Quæ

Quædam Officinæ plures forsan cõser-
uas habent ex floribus conditas, sed multę
quoque pauciores. Si quis his non conten-
tus, alias ex aliis floribus defulerarit, est illi
liberum parare. vt conferuam *pæonia*, *ca-*
mariſci primula veris, & *cithorii*.

Conferua
florũ malua. Nonnulli conferuam *florum malua* pa-
rant, quam calculoſis & vitiiis renum mirũ
in modum prodeſſe teſtantur: vim namq;
habet leniendi, ardorem mitigandi, me-
tus diducendi, & ſaburram à partibus ex-
cernendo lotio dicatis expellendi.

ADDITIO.

Conferua *Eſula* vel *lathyridis* *D. lo.*

Hartmanni Beyerii.

℞. fol. & fl. *Eſula helioſcopia*, vel *mino-*
ris, qua *cypariſſias* dicitur. ℥ iij,
vel fol. *lathyridis* ℥ iij,
fl. *ros purpurear.*
viol. martiarum an. ℥ j. ℞,
sachari canarini lb j. *Mi.*
f. ſec. art. conferua.

Vſus huius conferua.

℞. *conferua eſula* ℥ ij. vel ℥ j,
maſtic. gr. viij.
ſpec. diamoſch. dule gr. iij.
infundantur in vino albo tenui vel
aqua conueniente per horas 12. co-
lato adde ſucci cydonior. ℥ ℞,
aq. cinnam. ℥ j. *Mi. f. hauſtus.*

Quercetanus.

SECTIO VII
DE FRVCTIBVS, ET
ALIIS PLANTARVM
partibus conditis.

Fructus condiendi non teruntur, vt flores,

ſed vel integri cum paruuli ſunt, vt Ribes,
& Berberis, vel etiam manuſculi, vt cerasi
vel in fruſta ſecti, vt citonia condiuntur.
Radices quoq; tantum conciſa & purgata
conſciuntur præſertim tenelle, & qua coctura
molleſcunt De hiis autem omnibus condi-
turis in hac ſeſtione breuiter differemus.

CAP. I.

Ceraſa condita.

℞. *Ceraſorum maturorum, ac ſeleſtorũ,*
& pediculis purgatorum lb ij.
Sachari albiſſimi lb j.
Coquo igne primum luculento, dein
elementiore, ſpumam innatantem
abiciendo, quouſq; fiat ex illorum
ſucco & ſacharo ſyrupus optime co-
ctus.

COMMENTARIVS.

Ceraſorum multa ſunt varietates, quo-
rum ea tantum ſeliguntur ad cõdituram, cerasa ad
quæ rubra ſunt, acido-dulcia, ſucco multo condituram
turgidula, breuiori pediculo inharrentia, eligenda,
vt & ea, quæ ex obſcuro rubent, agryota
vulgo dicta. Vt autẽ rite condiantur, aqua
pauca debet commiſceri; ſic enim ſacharũ
liquatur facilius, & cerasa citius ac melius
concoquantur. Perfekte autem cocta iu-
dicantur, cum ſyrupi gutta in marmor ef-
fuſa non diſſluit: Tunc ſiquidem ab igne
remouenda, & vbi parum refrixerint, in
vaſis idoneis reponenda.

Ceraſa condita propter ſuauiſſimam &
ſalubritatem ſingulis ægrotis, morbo
quouis laborantibus, & quouis tempo-
ſolent exhiberi.

CAP. II.

Ribes & Berberis condita.

℞. *Ribes, vel Berberis* lb j. ℞.
sachari lb j.
aqua parum.
Coquantur ex arte vt ſimulcum hiis
ſocũ fiat ſyrupus cõſiſtẽtia legitima.

COM-

COMMENTARIVS.

Ex horam fructuum succo calore Solis, vel ignis inspissato fit sapa; ex eodem saccharo simul; vt deacet, coctis, syrupus. Vtriusque autem vires eximia sunt, & medicatae, & aegrotis sanitati restituendis perutilles, vt *supra* monuimus. Sed & pro bellariis iidem fructus non parum expectantur: ob id integri condiuntur, vt etiam ad hyemē possint asseruari, & aegrotis quoque exhiberi; quibus non modo saepe arrident, sed & conducunt. Ad illorum condituram sollet parum aquae permisceri, sed melius eius loco, succus alterutrius cōmiscetur. Sic n. conditura acidior erit; vt & dulcior, si par sacchari & fructuum pondus, vt multi faciunt, adiungatur.

CAP. III.

Pyra condita.

℞. Pyrorum moschatellinorum, decorticatorum, sacchari albi ssimi an. lb. ij. aquae lb. j.
Coque perfecte igne luculento, donec pyra fundant syrupum, consistentia legitimum.

COMMENTARIVS.

Eodem modo alia pyra condiuntur, vt rusula quaedam suauissima, *Rousselleti* nomine notiora; vt & alia multa carne solidiore praedita. Nonnulli, vt palato redant amicia, caryophyllis configunt; sic namque cum dulcedine aromaticum quendam odorem, saporemque nanciscuntur delectabilem. *Pema*, quod carnem habeant molliorem, quae coctura facile velutin pulstem abit; integra non condiuntur, sed ex his in frusta sectis, & cum saccharo ex arte coctis fit pasta quaedam, quae in cylindros parua studiose exciatur & seruat.

Pasta pomorum.

CAP. IV.

Nuces condita.

℞. Nuces virides. & adhuc teneras. n. l. A cortice externo purga. Acu vel sylo utrinque perfora: infunde nouem aut decē dies in aqua tepida, ea quotidie mutata, dein coque, dum mollescant. Tum singulas terge linteo. & sicca: Caryophyllis, aut cinnamomo per bacillos secto confige: postea cum pari sacchari pondere & aqua sufficienti quantitate coque perfecte. Reperne in vase idoneo & seruato.

COMMENTARIVS.

Aegre ferunt multi, quod nuce conditae nigrescant, quem ingratum colorem vt impediunt, nuce primum coctas, dein aromatis confixas in vase recondunt, superfundunt syrupum exacte coctum, adhucque calentem. Diebus sequentibus, si syrupus recrudescat, denuo coquunt, & adhuc superfundunt; qui si rursus fluidior appareat, recoquunt, vt tandem in legitima remaneat consistentia. Sic enim conditae nuce albidiores manent. Commendantur ad ventriculi imbecillitatem, flatuum dissipationem, colicum dolorem & coctionem iuuandam.

CAP. V.

Pruna condita.

℞. Prunorum nondum perfecte maturorum & depellatorum, Sacchari optimi an. lb. j.
aqua limpidissima lb. 8.
Coquantur vt cera ja, eodemque modo seruentur.

COMMENTARIVS.

Mira est vbique prunorum vbertas & varietas inter quae multum expectatur damascena, alba, rubra, nigra, violacea: magis ve-

ro *Brignolensia* & *Paradignia*; sed omnium maxime imperialia dicta, quæ omnia matura esui gratissima sunt.

Vt autem seruentur fructuum reliquorum more condiuntur; atque primum exterior eorum cortex detrahitur: & ubi singula decorticata fuerunt, e vestigio in aquam proficiuntur, ne flavescant, nigrescantve. Sic enim omnia bene mundata coquuntur, quousque Syrupus ex eorum succo & *sacharo* commixto legitimæ conficiatur consistentiæ.

Eodem modo mala persica & præcocia condiuntur.

Cortices arantiorum, limonum, citriorum, partim ob duritiæ, partim ob insuaui-tatem ante condituram semel atq; iterum macerantur in aqua tepida, in quam nonnulli prima vice nodulum cinerum iniiciunt; secunda, in aqua simplici, in qua tandem cum æquali ad cortices pondere *sachari* coquuntur, vt artis est, sicque probe conseruantur cum syrupo perfecte cocto.

Confectura sicca qui fi-ant. Quibus vero nonnisi confecturæ siccæ, vt vocant, arrident, sic illis parantur. Cortices dicti dicto modo conditi lumen-di sunt; syrupus, quo exterius madent, vel linteo detergendus, vel aqua leniter abluendus. Sic terfi & exsiccati cortices in aliud *sacharum* ad consistentiam electuarij solidi coctum immergendi, & adhuc parum coquendi; dein amouendi, & Soli, vel loco calido, vt hypocausto exsiccandi; tum asseruandi. Verum hæc nimis curiosa condiendorum fructuum ars ad aromatarios, quam pharmacopæcos spectat magis.

Cerasum. Cidoniatum

CAP. VI.

Citonia condita.

℞. Citonia decorticata, in quatuor aut sex partes diuisa, & a membranulis & seminibus purgata n. x. aut xij. Sachari pondus æquum:

Coquantur cum aqua sufficienti, vt artis est.

COMMENTARIUS.

Citonia propter soliditatem multam cocturam patiuntur; maiore propterea aquæ quantitate est opus. Tam diu vero coqui debent, non modo vt mollescant, sed vt syrupus crassior euadat, in quo sunt asseruanda integra, non discerpta, aut in puluem redacta.

Alio modo citonia condiuntur, cocta nempe cum *sacharo*, & inter coquendum subinde agitata, vt formulam crassiuscule pulvis acquirant; Tunc enim ab igne remouenda, & in pyxidibus ligneis, ac abietinis reponenda. Si par citoniorum & *sachari* pondus commisceatur. Cidoniatum hinc factum suauius est, sed minus astringitorium. Vocatur autem *crassum cidoniatum*.

Aliud adhuc & magis rubellum, & lucidum paratur, ex solo nempe decocto corticum, & seminis citoniorum, cui additur *sachari* æqualis portio, vel paulo minor, & coquitur supra consistentiam syrapi. Atq; in piceas pyxides infunditur, & seruatur. Si inter coquendum peluis coperiatur, Cidoniatum magis rubrum efficitur, quem colorem omni cidoniato expectitum, vt habeant multi, succum citoniorum adiciunt, vulgus *Cidoniatum clarum* nominat: alii *Aurelianusense*, quod Aureliæ sit frequentissimum.

Paratur & *Myua* ex citoniis, sed modo parum dissimili: nam succus ex his raspatis elicitur; magma coquitur, & colatur: Colaturæ miscetur *sacharum* duplum: coquitur ad consistentiam electuarii: Commisceatur succi pondus æquum ad *sacharum*, sicque fit *Gelatina citoniorum*, colore rubella, sapore grata, viribus commendata.

Myua citoniorum.

Gelatina toniorum.

FOLIO-

FOLIORVM CONDI-
TVRA.

CAP. VII.

Folia adianti condita.

℞. *Adianti albi, selecti, & à stipulis exilibus mundati lb. j. Sacchari boni lb. ij.*

Tere seorsim foliola; tum saccharum: postea misce: denuo contunde, & habebis conseruam.

COMMENTARIVS.

Folia rarissime condiuntur, cum vel ex his siccatis decocta, & syrups conficiantur illorum viribus dotata, vel etiam sicca feruentur, vix anno elapso priore exoleta: quædam tamen vires a deo habent euandidas, vt sicca vix quicquam genuinæ qualitatis retineant: cuiusmodi est capillus veneris verus, seu Mompessulanus, qui propter eximias vires, ab his, quæ eo carent, regionibus expetitur, ad quas deferretur forma conferuæ, modo præscripto paratæ, quo & alia quoque folia sicciora possunt condiri; humidiora vero sic:

CAP. VIII.

Folia tusilaginis condita.

℞. *Succi foliorum tusilaginis lb. j. Sacchari lb. ij.*

Coque in consistentiâ electuarii, cui adhuc calidissimo, adde tusilaginem intritam, & fiat conserua.

COMMENTARIVS.

In huius conseruæ confectura tritorum foliorum quantitas non definitur, quam alii maiorem, alii minorem adiiciunt. Sat vero est tertiam, aut ad summum mediam illorum ad saccharum pondus permiscere. Debent autem conseruæ sic paratæ diutius in solari, & subinde rudicula moue-

ri, vt quoquo versum calefiant, & aquea humiditas, quæ magis in istis exuperat, dissipetur. Simili modo alia foliorum condituræ parantur.

Folia tusilaginis condita multum conserunt tusiculosis, pulmonicis, & quibus fit frequens delapsus humoris è cerebro ad thoracem & partes vitales.

CAVLIVM CONDI-
TVRA.

CAP. IX.

Caules lactuce conditi.

℞. *Caulium lactuce crispa à pellicula exteriori purgatorum lb. j.*

Coquantur in aqua, donec mollescant; deinde linteo exsiccantur. Postea sume par sacchari pondus, & cum aqua sufficienti quoque, donec syrupus aliquanto crassior euadat, & reponere in vase idoneo.

Si forma sicciore magis arrideant, exterius tergeantur & siccentur: deinde cum saccharo ad electuarii spissitudinem cocto parum seruefiant: tandem amoueantur, & loco calido exsiccantur.

COMMENTARIVS.

Pauci admodum plantarum caules condiuntur, vel ob duritiem, vel insuauitatem, aut qualitates inutiles & negligendas. Qui crassitudine, dulcedine, teneritate, & virium præstantia commendantur, possunt recte condiri, vt caules lactuce potissimum crispa, vt caules cinare, seu artichaulis, quem vulgus artichocum nominat. Ex vtriusque enim caulibus aromatarum solent confecturas siccas modo supra descripto facere.

Caules lactuce conditi demulcendæ fiti sunt idonei, stomacho æstuantiprofunt, & hepatis feruori.

Ecc CAP.

CAP. X.

Caulis Cynara conditi.

℞. Caulium Cynara à pellicula externa, & fibris durioribus purgatorum lb. j. Coquantur in aqua, donec teneſcant: deinde linteo axiccantur. Tum cum ſachari pari pondere, & aqua ſufficienti denuo coquantur, donec ſyrupus fiat craſſior. Repono conſecturam in vaſe idoneo: qua ſi forma ſiccior magis expetatur, eodem modo paratur, quo lactucarum cauliculi.

COMMENTARIUS.

Cynaræ caules ſumi debent albidī, qui ſcilicet nondum extra terram eruperunt; plebecula *cardus* appellat, quæ tota hyeme frequenti ſunt in uſu Lutetiæ, ubi Cynaræ vberime luxuriant, quibus nulla ratione multi vtuntur ad ſtimulos veneris proritandos. Parum enim materia genitalis & flatulenti ſpiritus corpori præſtant, ſucci vero melancholici plurimum, ex Galeno lib. 2. de alim. facult.

Seligendi autem ſunt caules Cynaræ vulgaris, non Hiſpanicæ & ſpinofæ, quæ è genere carduorum eſt; imo vtraque ex eorum ſobole deprompta, ſed illa cultu & arte lactiorem faciem, & ſaporem magis gratioſum ſibi comparauit.

Vires.

Caulis Cynaræ conditi pro ſanorum bellariis & comæſſationibus magis, quam pro ægrorum dicta celebrantur.

RADICES CONDITÆ.

CAP. XI.

Radix pœonia condita.

℞. Radicum pœonia lotarum & purgatarum lb. ij. Bulliant in aqua, donec molleſcant. Percocta ſuper lintheum extendantur

in umbra diu integrum, aut biduum, ut humorem aqueum refundant: dein coque par ſachari pondus eum pauca portione huius decoctionis ad conſiſtentiam electuarij; Adde radices prædictas: & denuo parumper coque. Tum aufer ab igne, & repono in vaſe idoneo.

COMMENTARIUS.

Radicum alię non niſi Vere condiri debent, antequam ſcilicet illarum ſuccus in thyrſos, ramos & frondes fuerit abſumptus; alię, cum primum plantæ ſuis folijs exuuntur, nempe Autumno, quo tempore vis multarum ſturpium confugit ad radices; tunc enim magis eſt percoctus humor, quam alio tempore: Non nullæ & Vere, & Æſtate, & Autumno recte condiuntur, quæ ſcilicet perpetuo ſucculentæ ſunt, licet caules nondum eruperint vel adoleuerint, vel aruerint. Colligendæ ſunt igitur eo tempore, quo vis earum eſt melior, vt radix *Satyrii* & *Ireos* vere radix *pœonia* Auguſto meſe, Syluii iudicio, vel potius Martio; *Enula*, *Bryonia* & *pucegdani* Autumno, vt cap. 13. lib. 1. Inſtitut. ſuſius docuimus.

Earum autem nonnullæ amarę ſunt, vel acres, & inſuaues, quæ ante condituram pluries in aqua macerandæ; alię ſatis gratæ, quę ubi diem vnum in aqua tepida fuerint inſuſæ, in eadem, aut ſemel mutata concoquendæ, vt radices *pœonia*, quæ iuxta formulã præſcriptã optime condiuntur; vel aliam parum diſſimilem, cum ſcilicet ſuper eas coctas affunditur *sacharum*, inſtar electuarii mollis coctum: quod ubi recruduerit, denuo coquendum: idq; toties repetendũ, quoties crudescere videbitur.

Radicis pœoniæ condita vires magnas habent ad arcendam & curandam epilepſiam, ſi mane ieiuno ſtomacho, & hora ſomni modicum ſumatur.

Vires.

CAP. XII.

Radice eryngiorum condita.

℞. Radicum eryngiorum fruſtas in incisarum,

sarum, & intus à parte lignosa purgaturum lb. j.

Coquantur in aqua ad mollitudinem: exiccantur in umbra suppositis lineis: tum misceantur (sacharo eorundem decoctione soluto, & ad electuarii spissitudinem cocto: atq; rursus parum concoquantur, ut aquea quadam humiditas dissipetur Tandem in olla conueniente reponantur, & seruentur. Sic radices buglossi condiuntur.

COMMENTARIUS.

Radices Eryngiorum quod dulces sint, ante condituram semel tantum sunt maceranda: & in eadem aqua coquenda, donec mollescant: deinde cum sacharo condienda, vt dictum est. Addit Mesue aromata quedam, vt cinnamomum, & zinziber, quibus configi suadet, & coquit cum portione mellis & sachari, vel melle solo, sed triplo. Verum consuetior & melior parandi modus is est, quem exhibemus.

Secacul.

Passim autem occurrit in Arabum paginis *secacul*, quod hucusque pro *eryngio* desumptum est: illius tamen descriptio ab Anticenna, & Serapione tradita aliam plantam, si non viribus, saltem vultu dissimilem ostendit, quæ in India colitur & conditur; Ad res venereas custoditur & datur, vt & nostrum *Eryngium*, quod à nonnullis, sed male, *secacul* nominatur, licet vires habeant affines: vtrunque enim calidum & humidum est in fine primi, vel initio secundi recessus, & veneris ludibria mouet.

Recte igitur faciunt, qui Syluii consilium secuti, *Secacul Indici* penuria, *eryngium* nostras substituunt, vt posthac amplius stomachari definant, qui ægrius hanc ferunt substitutionem, donec ex Syria verum *Secacul* aduexerint.

Eryngium.

Est autem *eryngium* ex aculeatarum stirpium genere; cuius tamen folia adhuc tenella, nec spinosa, nec rigida sunt, & in cibos recipiuntur. Lata vero sunt, ait Dioscorides *cap. 17. lib. 4.* & extremo ambitu

aspera, gustui aromatica: & vbi adoleuerint, pluribus spinis horridis aculeantur, vt & capitula in fastigio rotunda, acutissima: spinarum ambitu circumuallata: radix longa, exterius nigricans, intus alba, tenera, gustui dulcis ac grata. Eius autem historia fusius describitur *libr. 1. de materia Medica.*

Radix eryngii condita alit, semen auget, venerem stimulat, vrinam mouet, & saburram renum ac vesicæ pellit.

CAP. XIII.

Radices Symphtiti condita.

¶ Radicum *symphtiti maioris* per taleolas concisarum. lb. j.

Macora & coque sufficienter in aqua, donec mollescant: sic percocta, & diem vnum in umbra siccata inuiciantur in sacharum eorundem decoctione solutum, & ad crassitiam electuarii coctum; atque rursus parum coquantur, vsque dum aquea superfluitas absumatur tota. Sic apparatus sacharato condita in vase seruentur idoneo.

COMMENTARIUS.

Recte quidem radices *symphtiti* iuxta modum descriptum condiuntur, vt & alix multe, quæ coctura facile mollescunt. Malunt tamen multi easdem sic præparare ac condire. Radices primum lotas & mundatas coquunt; deinde tundunt; postea cribro transfinitunt; tum excipiunt duplo sacharo ad electuarii consistentiam cocto: tandem calefaciunt adhuc, & recondunt pyxidibus. Idem solet fieri de radicibus omnibus crassioribus: sic enim melius à suis fibris purgantur, & perfectius omni ex sui parte conficiuntur.

Valent plurimum ad sanguinem vndeunque fluentem, ad delapsam humorum cohibendum, & ad vulnera partium internarum agglutinanda.

Eee 2

CAP.

CAP. XIV.

Radices Enula condita.

℞. Radicum enule campana lotarum,
purgatarum, & in frusta sectarum
℔.ij.

Infundat in aqua tepida per quatri-
duum, aqua quotidie mutata, dein
coquantur, quousque tenebunt. Sic
cocta linteo duplicato excipiantur:
in umbra exsiccentur: postea sumatur
aeguale sachari pondus, cui ad consis-
tentiam electuarii cocto addantur
radices praedictae, & simul denuo pa-
rum concoquantur: tum in vase re-
ponantur.

COMMENTARIUS.

Radices Enulae plus vel minus mace-
randa, & aqua mutanda pro illarum in-
firmitate, quae si bina, trinave maceratione
possit emendari, & amior reddi, non diu-
tius immergenda, ne earum vis exoluatur,
ac in aquam deponatur tota.

Helenii seu enulae radices conditae sto-
machum roborant, cor reerant, flatus
discutiunt, coctionem iuuant, aduersus
venena profunt, & morbos pestilentes ac
virulentos.

CAP. XV.

Radices Satyrii condita.

℞. Radicum Satyriorum lotorum &
mundatorum ℔.j.

Coquantur in aqua quousque tene-
bunt: dein in umbra siccantur, sup-
positis linteis. Exsiccata misceantur
cum pari portione sachari in earum
decoctione clarificata ad electuarii
consistentiam cocti, & postea adhuc
parum coquantur, ut humiditas a-
quea tota dissipetur.

COMMENTARIUS.

Debent integra Satyrionis radices
condiri: earum enim molles non impedit,
quominus totam sachari substantiam per-

uadat. Nulla aromata adieciimus, ut hec-
ticis & febricitantibus securius dentur. Vires
habent Diastyrion affines, sed imbecillio-
res, ut videbimus postea suo loco.

Aliae radices multae eo modo, quo supe-
riores condiuntur, quas breuitatis gratia
omitto. Zinziber recens non habemus,
sed ex Bengala Indiae regione, ubi copio-
sissimum & laudatissimum provenit, ad
nos conditum aduehitur.

ADDITIO.

Vffenbachij.

Acorus conditus.

℞. rad. acor. recent. ℔.ij.
decoquantur & incidantur: postea
addatur zinzib. incis. ℔.j. Coquantur
simul una aut altera ebullitione &
incidantur: deinde

℞. moll. despumati ℔.viij.
Iterum cum acoro & zinzibere co-
quantur ad iustam perfectionem, in
fine adde sequentem pulverem.

℞. piper. nigr.
zinzib.
caryophyll.
galang. an. ℥.℞.
cardamom.
nucis t. an. ℥.ij. pulveriscentur omnia:
subtilissime & Mi pro usu.

SECTIO VIII.

DE ECLEGMATIS
IN OFFICINA

SERVANDIS.

Inter medicamenta preparantia Ecleg-
mata merito locum habent, quod humores
in thorace contentos ad expulsionem per A-
nacatharim preparant, ut eisdem alio im-
pactis

partes per secessum. Nam cum acidula sint, aut dulcia, illa incidunt lentos & viscidos succos tenacius inharerēs, ut facilius à partibus separentur, & exsernantur; hac eos dē, atque alios concoquunt, & ad excludendum sputando reddunt aptiores. Si mixti saporis fuerint, ut dulcoacidi, simul & attenuant, & concoquunt. Eorum autem, quae veteres in Officiis asseruari iusserunt, vsus fere exoleuit; atque nunc cum thoracis, aut aspera arteria prava quadam affectio lohoch seu eclegma postulat, in rem presentem ex rebus idoneis facile paratur, viribus praestans & sapore gratum, ita ut displicere nunc videantur veterum eclegmata, ut magis ingrata, nec magis utilia. Ne quid tamen nostrae desit Officina, pauca quadam ac selectiora & paratiu faciliora damus, quorum vsus ad effectus particulares magis commendantur, ut:

CAP. I.

Eclegma scilliticum. D. Mes.

℞. Succo scillae.

Mellis despumati an. ℞. ij.

Coquantur simul secundum artem ad consistentiam mellis.

COMMENTARIUS.

Paratu facillimū est istud eclegma, quia simplicissimum, hisq; solum constat, quibus & mel scilliticum, sed diuerso modo ac preparatione, & proportionem mellis ad scillam confectum. Nam in melle scillitico folia cum melle confusa in idoneo vase infolantur, & vsu tempore percolantur: in eclegmate succus tantum cum melle coquitur supra consistentiam syrapi.

Vires.

Lohoch de scilla crassos & viscidos humores partibus respiratoriis impactos potenter incidit, & ad expulsionem apparatus; Asthmaticis valde congruit, difficile spirantibus, & quibus pituita viscidæ copia in pulmonibus, vel thoracis spatio continetur.

CAP. II.

Eclegma de caulibus. D. Gord.

℞. succi caulium ℞. j.

bulliat parum, & despumetur. Dein adde croci ʒ. iij.

sachari,

mellus optimi an. ℞. ss.

Coquantur ex arte ad consistentiam linctus.

COMMENTARIUS.

Succus caulium hortensium primum educitur: ductus igne vel Sole depuratur: ei postea mel & sacharum adduntur; & perfecte coquuntur, tum crocus tenuissime pulueratus commiscetur, vel etiam ante perfectam eclegmatis cocturā, quam Gordonius illius author ad electuarii spissitudinem ducit. Credibile tamen est, per electuarium, linctum intelligere, qui Asthmatici curando, cui praescribitur, magis conuenit. Solent vero folia caulium rubrorum aliis praeferrī; cum de morbis thoracis sanandis, & de aluo mouenda res est.

Lohoch de caulibus valde confert asthmatici, antiquae tussi, sputo coquendo, mouendo, & excludendo.

Vires.

CAP. III.

Eclegma de pulmone vulpis. D. Mes.

℞. Pulmonis vulpis, ut decet, preparati & siccati,

succo glycyrrhizae,

adianti albi,

seminis feniculi,

anisi an. partes aequales;

Conferre cum syrupo rosato, vel myrtino.

COMMENTARIUS.

Conficiunt nonnulli cum hydrosacharo simplici, alii cum sacharo in aqua pimpinellae.

Dee 3. la so-

soluto & cocto, & qui magis roboratiuū postulat, cum *Rob seu succo inspissato myrti*, vt suadet Mesue. Nos cum *syrupo rosato*, seu *Alexandrino* nunc dicto, conficimus: sic enim gratus est, quod cum *Rob myrtino* vel *hydro sacharo* paratur, & in qualitate roborante inter vtrumq; medium.

Recte quoq; parabitur cum *syrupo myrti*, cuius rob raro seruetur, imo nullo in pharmacopolio paratum reperitur.

*Pulmonis
vulpi præpara-
ratio.*

Pulmo autem *vulpi* tantam sanę iuuenis, ac venatu captę, si fieri possit, lumen- dus, aqua abluendus, secundum vasa, quibus adhæret, ac suspenditur, incidendus: ab iisdem vasis separandus; sanguis exprimendus; deinde vino albo modice calido lauandus: tum olla imponendus, & in clibano parum calido exsicandus, & ser- uandus.

Vfus tempore eius portio tenuissime læuigatur, & miscetur cum liquore idoneo, vt in hoc eclegmate, cum syrupo dicto, vna cum reliquis simplicib. pulueratis.

Vires.

Lohoch de pulmone vulpis pro phthi- sicis à Mesue describitur. Sunt tamen, qui malunt pulmonem tritum & *inlepo rosato* commixtum exhibere: alii aliorum animalium salubriorum, vt suis, arietis, vituli pulmones estrandos non sine ratione præferunt, quibus in pastu phthi- sicus suauius & salubrius vti potest, ad vncias duas pluresve. Sic enim pulmonibus magis felici- usq; consulat, quam vnciam integram eclegmatis præscripti sumendo, in qua vix scriptulus pulmonis vulpini continetur. Hoc tamen in pharmacopolio haberi non nefas duco, cum multa bechica contineat, quibus feliciter tabidus vti potest.

CAP. IV.

Eclegma sanum & expertum.

D. Mes.

*℞. Passular. mundatar.
caricarum,
dactyl. pinguium an. ʒ. ij.
iuiubarum,
sebesten, an. num. xxx.*

*feminis sumigraci ʒ. v.
feminu. n. faciculi, lini,
ani.*

*hyssopi sicci,
calaminta,
radicis ireos,
glycyrrhiza,
cinnamomi an. ʒ. ʒ.
capilli Veneris m. j.*

*Coquantur omnia in lb. iij. aqua ad
medias: adde colatura penidorū lb. ij.
Coquantur denuo ad mellis crassitu-
dinem. Tunc adde sequentia pulue-
rata. nempe.*

*pineorum mundat. ʒ. v.
amygdalar. depellatar.
amyl: an. ʒ. iij.
glycyrrhiza mund.
gummi Arabici.
iragacantha, an. ʒ. ij. ʒ.
ireos ʒ. ij.*

Exacte omnia misce, & fac eclegma.

COMMENTARIUS.

Vt hic probe conficiatur linctus, radix *ireos* in taleolas secta, primū in aqua limpida bulliat per octauam horę partē; deinde semina misceantur, cum fructus & folia; postremo *glycyrrhiza* & *cinnamomum*. In colatura, vt decet, cum penidiis cocta, pulueres seorsim primū læuigati, dein cōfuse mixti cōiiciantur, vt ex his simul vnitis omnibus, & pistillo ligneo agitata fiat eclegma, quod ab effectu *sanum & expertum* cognominatur. Continet n. fructus multos, semina, folia, & quædam gummi, quæ illius facultates eximias cōmonstrāt; quibus addit *amylum* ad lentorem maiorem medicamento conciliandum.

Amylum autem ex multis cerealib. fieri potest, sed optimum, quod ex tritico quinquies aqua madafacto fit, quod vbi emolli cœperit, inquit Dioscor. sensim aqua effundenda sine agitatione, ne quod vile est, vna effluat. Vbi mollissimum fuerit, effusa aqua pedib. calcari ac cōfringi debet; dein

*Ecclegma è passulis Pontani. contra tussim
puerorum.*

℞. passul. corinthiacar. ℥ iij,
aq. fenic. lb. j. Coquantur ad tertias,
deinde contundantur & terantur
per cribrum, tum adde penidii ℥ ij.
Coquantur ad perfectionem & f. looch.

Ecclegma Pistorii.

℞. looch. de pulmon. vulp.
de pino. an. ℥ iij,
℞. sulph. leuissimor. & vite prepa. ℥ j. lb.
croci,
benzoin. an. ℥ j,
mosch. gr. v,
butyr. popul. ℥ j. lb. & cum Syr. ex
liquirit. f. ecclegm.

Aliud eiusdem.

℞. looch. sani & experti ℥ vij, i
de pino ℥ iij,
sach. cand. albi ℥ ij. lb
pulu. rad. irid. ℥ j,
sem. vrtic. ℥ lb,
al. anis. gritt. iij,
benzoin. ℥ lb,
margar. prepa. ℥ j. lb. & cum Syr.
viol. simpl. f. Ecclegma.

*Ecclegma ad asthma Horatii Augu-
genii.*

℞. spec. calidar. diaireos Nicolai ℥ iij.
pulmon. vulp. prepa. ℥ j,
Syr. de tabac. aut de hyssop. ℥ iij. lb.
Aliud eiusdem ad idem.

℞. vini dulcis tenuis.
melicrati cocti an. lb. lb,
puluer. fol. tabac. in umbra exicca-
tor. ℥ j lb,
rad. polypod. querc. & minutissime
conciisa ℥ iij,
hellenii, remoro meditulio inciisa
℥ iij.

Macerentur horis 48. postea colentur
per manicam Hippocratis, conseruentur
in loco frigido. Huius dabat Lu-
douicus Augenius, Horatii parens
℥ vj. singulis diebus horis quinque
ante prandium.

Horatius autem ℞. illius vini ℥ iij,
admiscet spec. diair. Nicol. ℥ ij. & ef-
ficat Ecclegma agitando leuiter apud
ignem, ac ubi refrigeratum fuerit,
addit olei de sulphure ℥ j. Et dicit, se
semper obseruasse, quod pro visci-
dis & maxime crudis humoribus
expectorandis summopere contu-
lerit.

FINIS LIBRI PRIM.

OFFI-

OFFICINÆ

PHARMACOPOEO- RVM, SEV ANTIDOTARII

LIBER SECVNDVS;

A PETRO VFFENBACHIO MVLTARVM
compositionum pulcherrimarum & vtilissima-
rum descriptionibus locupletatus.

De medicamentis purgantibus selectissimis,
& vsu longo probatis.

PRÆFATIO.

COMPOSITORYM catharticoꝝ innumera pene est mul-
tutudo, multiplex forma, multusque parandi modus. Ex his
selectiora damus, præstantiora & probatiora; atque ea vel
forma electuarii liquidi aut solidi, cuiusmodi sunt opiata ac
hieræ, vel forma pilularum & trochiscorum. Raro enim sub
forma pulueris aut potionis medicamenta purgantia in officinis seruantur.
Addimus conficiendi modum & rationem, nec non confectionis qualita-
tem. Relinquimus autem multa à veteribus tradita, quorum nempe vsus
nec salutaris est, nec debita ratio compositionis obseruatur, vt quæ multa
inutilia contineant, aliquando noxia & sæpe incognita. Despicimus adhuc
alia multa à recentioribus inuenta & iactata, qui vt quondam nominis glo-
riam captarent, ea ipsa varie cognominarunt, non solum authorum titulo,
sed effectu sæpe fictitio. Ea, inquam, despicimus, vel saltem relinquimus
& selectiora, probatiora ac vtiliora damus, atque in sectiones quatuor par-
timur: in quarum priore de electuariis liquidis, in tertia de solidis, in quar-
ta de pilulis agimus; secunda de his confectionibus amaris agit, quas Me-
dici hieras nominant.

Fff

CAP.

CAP. I.

Diacassia D.N. Prapof.

℞. Foliorum & florum violarum,
malua,

beta,

parietaria,

absynthij Romani an. m. ℞.

Coque in aqua ℔. iij. ad medias. In
colatura adde mellis ℔. j.

Coque densio ad consistentiam electuarij liquidi. Tum misce cassia mundata ℔. j.

fiat electuarium in vase idoneo reponendum & seruandum.

COMMENTARIUS.

Compositio-
nis illustra-
tio.

Diacassia non ab omnibus pari parari modo solet: alii enim succos plantarum cum melle coquunt ad crassitudinem idoneam, deinde, cassiam permiscunt: alii plantas ipsas elixant, & colaturæ diluunt cassiam & melle tum rursus totam mixturam feruefaciunt ad consistentiam electuarii mollis. Verum improba est ea conficiendi ratio, in qua tam diu cassia percoquitur. Optima est hæc, per quam factæ cannæ, ex quibuseducta est medulla, lauantur in decocto colato; dein mellis integra libra (non quidem dimidia, parciore enim est, ut dupla, nimia) additur. Postea coquantur ad spissitudinem legitimam, ut tandem adiecta cassia libra fiat electuarium.

Nonnulli loco mellis sacharum permiscunt; alii utrumque: quidam mannam: alii sennam, alii alia: sicque varia ex medulla cassia electuaria conficiunt, quibus minime assentior. Sat enim est, diacassiam iuxta præscriptum modum paratam pro enematis habere, & si quando per os cassia medulla sumenda sit, recens extrahenda, & simplex sumenda, aut ei commiscenda, quæ conuenient, & Medici scopo respondebunt.

Cassia opti-
ma quæ.

Debet autem seligi cassia Ægyptia seu orientalis, quæ extrinsecus ex lubrico ni-

gricat, intus pinguis est ac medullosa & nigra, cuius vis commendatur ad calorem temperandum, aluum eluendam, & corpus blande purgandum: ob id secure datur pueris, senibus, & grauidis: Sine enim molestia ventrem subducit: creditur tamen flatus concitare: ob id multi illius medullam educunt ad vaporem decocti anisi vel feniculi: alii parura cinnamomi permiscunt, & quibus intestina sunt debilia, aliquid granorum berberis addit Goræus.

Audio nouum genus cassia ex Brasilia aunc aduehi, cuius mella vncia dimidia magis aluum turbat, ac validius copiosiusque humores educit, quam vncia integra vulgaris ac orientalis.

Cassia Bra-
siliiana.

Diacassia medicamentum est benignum, ac clementer purgans, mesenterii æstum mitigat, aluum blande mouet, illius siccitatem humectat, & lubricando ac detergendo per secessum excrementa deponit.

Diacassia
vires.

CAP. II.

Electuarium lenitiuum.

℞. Polypodij querni,

senna mundata,

passularum mundatarum an. ℥. ij.

mercurialis m. j. ℞.

hordei,

adianti,

violarum an. m. ℞.

iniubarum,

sebesten an. num. xx.

prunorum enucleatorum,

samarindorum pinguium an. ℥. vj.

glycyrrhizæ rasa ℥. ℞.

Coquantur in aqua sufficienti quantitate ad tertiam partem dissipationem.

Colatura adde,

pulpa cassia fistularis,

samarindorum, &

prunorum,

sachari albillimi, &

violati an. ℥. vj.

senna puluerata ℥. ij. ℞. fiat electuarium.

COM-

COMMENTARIUS.

Ad huius electuarii confectionem *passula* debent ab acinis repurgari: Si *adiantum album*, seu *capillus Veneris* verus non suppetat, eius loco *polytrichum* substituat: *Conserua violarum*, vel *sacharum violatum* commiscetur pro arbitrio; conserua tamen electuarii minus idonea *Anisum* vel *feniculum dulce*, vel *cinnamomi* parum poterit adicere, qui voluerit; hucusque tamen sine istorum vlllo paratum est hoc electuarium: quo qui sunt vsi, nullam à statibus molestiam perpeffi sunt.

In parte decoctionis paratae fructus, ex quibus est educenda pulpa, erunt humectandi: in alia cum *sacharo* syrupus conficiendus, cui adhuc calenti pulpae commiscuebuntur & *sacharum violatum*: tandem *senna* tenuissime laeuigata, cuius vncia vna cum dimidia, vel tantum cum dragmis tribus, vt vult Nicol. Praepositus, ponitur pro quaque libra compositionis, cuius Rhafis esse perhibetur author.

Facultates.

Electuarium lenitiuum sic ab effectu dictum, vim habet leniendi, molliendi, & alium subducendi. Humores obuios sine molestia ducit, praesertim pituitosos & melancholicos. Conuenit pleuritidi & aliis thoracis affectibus.

Aliud quoddam à Medicis Florentinis describitur sub nomine *electuarii magistralis*, quod *turpethum*, *zinziber*, & *scammonium* recipit: quo recte pharmacopolum nostrum carebit.

CAP. III.

Electuarium Catholicum.

℞. *Polypodij querni confusi* ℞. j.

aqua purissima ℞. ix.

Bulliant simul ad tertis partis aqua dispersionem.

In duabus partibus colatura coquantur *sachari* ℞. viij. in syrupum: cui adde pulpa *castia*, &

samarindorum *kleora* decocti parte *madefactorum*,
foliorum senna bene mundata an.
 ℞. viij.
rhabarbari optimi,
polypodij quercini,
feniculi dulcis,
violarum an. ℞. iij.
feminum quatuor frigid. maior an.
 ℞. j.
glycyrrhiza rase.
penidiorum,
sachari candidi an. ℞. s. fiat electuarium.

COMMENTARIUS.

Vt antidotus haec vniuersalis optime conficiatur, multa sunt seorsim terenda & appa- *Compositio-
nis illustra-
tio.*
 paranda, ac primum quidem *polypodium*, quod cum bis ponatur, bifariam praeparatur. Prima vice tantum contunditur crassiuscule; secunda, tenuissime laeuigatur. Quod contusum est, diutissime coquitur in aquae quantitate dicta, vel sufficienti, & ex duabus partibus colaturae & *sacharo* fit syrupus.

Ex altera humectantur *samarindi*, vt eorum pulpa facilius cernatur, nec non *castia orientalis medulla*.

Rhabarbarum per se teritur: *senna*, *glycyrrhiza*, *feniculum*, *viola*, & *perle*, & simul teruntur commode. Loco *violarum* duplum conseruae illarum optime misceri potest. Quatuor semina frigida maiora, excorticata, scalpello minutim conciduntur: dein puluerantur *penidia* & *sacharum*: cum miscentur omnia ligneo pistillo, aut rudicula probe agitando, vt fiat electuarium consistentiae legitimae.

Non modo autem varia est huius medicamenti solennis compositio, sed varia de huius auctore opinio: *Syluius* enim videtur illius inuentione adscribere *Galeno*; *loubertus Nicolao Myrepfico*; *Bauderonius Nicolao Salernitano*; *Adolphus Occo Nicol. Praeposito*; *Valer Cordus Nic. Alexandrino*, apud quem extat illius descriptio, vsitatae tamen valde dissimilis.

Fff 2

Qui

Qui autem certo non sciunt, cūnam istorum iuste debeat illius inuentio, Catholicum Nicolai, sine expressa cognominis designatione vocitanti. Manet ergo nomen a authoribus incertum & anceps.

Catholicum cur dictum. Appellatur autem medicamentum hoc, *Catholicum*, & *diacatholicum*, hoc est, *uniuersale*, vel quia humores uniuersos expurget, vel quia eosdem ex corporis uniuersitate trahat & educat.

Iuxta vero formulam à nobis datam paratum, vocatur *Catholicum simplex*, ad differentiam alterius magis compositi, quod duplum pondus *rhabarbari* & *sennæ* recipit: neutrum tamen in hoc ponitur in substantia, seu pulueratum, vt in præcedenti, quod *Catholicum simplex* vocatur, sed *folia orientalia* incoquantur, & *rheum* infunditur, eiusque expressio miscetur: mixtura autem sic in formam electuarii dicta vocatur *Catholicum duplicatum*.

Multi *polypodio* decoquendo *anisum* aut *feniculum*, alii *coriandrum* ad discutiedos status adiciunt. Ad huius tamen effectus consecutionem *feniculi* satis additur, nec est opus, tot medicamenta similia simul in massam congerere. Loco *anisi*, quod multi auersantur, *feniculū* dulce substitui. Si quis malit *coriandrum*, vel vtriusque pondus æquum permiscere, non refragabor. Libenter adhuc ad gratiam maiorem, *cinnamomum* adicerem; nec eos pigebit, qui commiscebūt. Cætera secundum veterem descriptionem relinquenda, quæ cum primæ notæ Medici non modo probarint, sed aliis purgantibus multis prætulerint, illam peruertere, vt fecit Rodeletius, credidi nefas.

Catholicum pro clysteribus. Nonnulli *Catholicum* quoddam in officinis seruant pro clysteribus, à communitantum diuersum, quod *rhabarbarum* minus electum, & antiquatum recipiat, & cum *melle sacchari* loco paretur.

Catholicum valde purgatorium. Improbandum est illud valde purgatorium, cui pharmacopœorum nonnulli *turpetum*, *colocyntida*, & *hermodactyles* adiciunt.

Audio, quosdam liquidiusculum catho-

liconem ex syrupo & pulparum puluerumque infuso tantum paratum in officinis seruare; sed cum illius vis sit multum imbecilla, nec authoris, quisquis ille fuerit, scopo respondeat, rarissime paratur, nec parandum arbitror.

Alia *Catholicæ* descriptiones traduntur à Fernelio, quarum prior inter cætera recipit calida quædam, vt *helenium*, *hyssopum*, *zinziber*, *cinnamomum*, *nucem moschatam*, & *mel*: altera inter purgantia *turpetum* admittit, *agaricum* & *diacridium*. Quæ sane compositiones, cum non nisi à perito veniant artifice, non improbantur, sed tanquam minus probatæ, nunquam aut raro in officinis paratæ reperiuntur.

Pro vero igitur electuario *Catholico* stet in pharmacopoliis perpetuo, quod iuxta veterum Doctorum placita descriptissimus.

Catholicum blande ac clementer omnes humores purgat: conuenit febribus & aliis morbis acutis, maxime his, qui à lienis & icoris praua quadam diathesi oriuntur.

CAP. IV.

Diaprunum, seu *diadamasenum simplex*, D. Nicol. Myr.

℞. Pruna *damascena* recentia & maturæ. 100.

Coquantur in aqua sufficienti, donec tabescant: Pulpa per cribrum traiciatur, relinquitur corticibus & nucleis.

In percolato iure incoque parum.

florum violarum ℥. j.

In colatura dissolue sacchari ℔. ij.

Coque in syrupo: cui adde pulpa prunorum prædictæ, & per se inspicillata ℔. j.

medulla castiæ & tamarindorum an. ℥. j.

Tum permisce pulveres sequentes, nempe

santalorum alborum,

santa-

santalorum rubeorum,
rhabarbari an. ʒ iij.
rosarum,
violarum,
seminum portulacæ,
scariolæ,
berberis,
succi glycyrrhizæ,
tragacanti an. ʒ ij.
quatuor seminum frigid. maiorum
an. ʒ j.
Ex arte fiat electuarium.

COMMENTARIUS.

Huius electuarii descripta formula præ se fert suum conficiendi modum, eumque optimum, licet paulo aliter conficiant nonnulli, pulpa non modo prunorum & tamarindorum, sed etiam cassia diluentes & elixantes cum syrupo ad consistentiam mellis, vel electuarii liquidiusculi, cui postea pulueres addunt, ut simul cum expectata qualitate crassiores & legitimam consistentiam sortiatur.

De violarum autem quantitate non inter omnes conuenit, alii enim vnciam tantum dimidiam ponunt, ex Nicol. Myrepsi decreto; alii sesquiunciam, seu vnciam vna cum dimidia: nos medium inter vtrumque pondus, nempe vnciam ponimus, in decocto prunorum colato parum coquendam. Nonnulli præter intentionem authoris cinnamomum adiiciunt, sed auferendum putamus lenienti & refrigeranti medicamento descripto minus idoneum.

De semine berberis possum idem iudicium ferre, non quod me lateat, vires habere roborantes, sed quibus facile diaprimum carere possit, cum rheum & rosas admittat multo magis roborantes: adde, quod virtus illius lenitius potius, quam roboratiua desideratur.

Maxime autem spodium, ut vocant, expungendum duxi, tum quia Græcum noxiū est, & Arabicum non datur, aut datum non conuenit, nec eius antispodium, ebur

scilicet vstium, quod nullam eum radicibus canna vitis, quæ sunt spodium Auicennæ, affinitatem habet, ut abunde docuimus lib. 2. de materia Medica, cap. 11. sect. 3. ubi eius historiam accurate descripsimus.

Diaprunum simplex commendatur non modo ad febres continuas & alias intermittentes vehementiores, sed etiam ad morbos omnes calidos, & ad vitia pulmonum, thoracis, renum, vesicæ, & quouis tempore febrium acutarum tuto potest exhiberi: feruorem enim contemperando aluum blande subducit.

Vires.

CAP. V.

Diaprunum compositum seu laxatiuum,
 D. Nicol. Myr.

℞ Diapruni simplicis præscripti ℔ j.
 scammonii præparati ʒ ℥.
 Misce, & fiat electuarium.

COMMENTARIUS.

Vtrumque diaprunum compositum est atque laxatiuum, sed quod diacridium non recipit, aluum pigre subducendo, vix primam corporis regionem expurgat, diciturque simplex ad differentiam alterius diacridiati, quod potenter ventrem turbat, & ex vniuerso corpore humores deducit.

Singulis autem libris simplicis additur vncia dimidia tantum diacridii, ut eiusdem scrupulus in electuarii vncia contineatur. Male vero Nic. Salernitanus diacridii pondus auget, cuius dragmas septem singulis electuarii libris permiscet: sic enim magis effera vis illius purgatoria redditur, nec tantus est illius usus. Debet autem tenuissime diacridium lauigari, & electuario adhuc calenti commisceri.

Diaprunum laxatiuum præter eas vires, Facultates, quas cum simplici communes habet, potenter ac sine molestia purgat, vtiliterque datur morbis renum & vesicæ, febribus, & aliis affectibus calidis.

Fff 3 CAP.

CAP. VI.

Diaphœnicum seu confectio de dactylis.

D. Mesf.

℞. Dactylorum nondum perfecte matu-
 rorum tribus diebus in aceto mace-
 ratorum ʒ. C.
 penidiorum ʒ l.
 turbiti optimi ʒ xxxv.
 amygdalarum dulc. mundatarum ʒ.
 xxx.
 diacridii ʒ. xij.
 zinziberis,
 piperis longi,
 foliorum ruta siccorum,
 cinnamomi,
 macis,
 ligni aloes,
 seminum anisi,
 fœniculi,
 dauci,
 galange an. ʒ. ij. ℞.
 mellis despumati lb. ʒ. seu quantita-
 tem sufficientem, fiat electuarium.

COMMENTARIUS.

Compositio-
 nis illustra-
 tio.

Cum dactyli perfectam magnitudinē
 adepti, necdum maturi, sunt aliquantum
 flavi, non est opus in formula præscripta
 keiron addere, vt pharmacopœorum vul-
 gus solet; quæ vox, si à Græcis detorquea-
 tur, colorem flauum, si à Barbaris, qui *kei-
 ron* scribunt, immaturum signat, vel poti-
 us, vt credibile est, Chayrum oppidum, seu
 agrum, vnde dactyli optimi aduchuntur.
 Quod innuere videtur Saladinus, nescio
 quis triobolaris scriptor, qui *Keiron* esse
 credit, provinciam Sarracenorum. Non
 siquidē est opus dactylis immaturos pro-
 pter adstrictionem querere ad huius
 electuarij preparationem, cum etiā ma-
 turi valde conueniant, & satis habeant ad-
 strictionis ad *seammonii* castigationem,
 ob quam immaturo desiderantur. Ego au-
 tem nec immaturos, nec maturos pro-
 fus, sed velut medios exoptulo.

Debent vero, antequam veniant in cō-
 positionem, externa cute & nucleis offe-
 repurgari, in frustra onidi, & in aceti
 parua quantitate, diem tantum, si molles
 sint, aut biduum, vel triduum; si duriores,
 in fictili vase macerari; deinde in p̄sa mar-
 morea teritum cerniculo traici, & post-
 ea cum melle despumato parum elixari ad
 aceti dissipationem.

Sunt, qui dactylos in *hylromelise*, alii in
 vino albo macerant, sed ad aromatu tem-
 perationem & pituitæ viscidæ attenuatio-
 nem melius in aceto macerantur.

Penidia expetitur *hordeat a dicta*, quod
 fiat ex *sacharo*, & *aqua hordei* ad crassitu-
 dinem idoneam coctis.

Tenuissime autem pulueranda *surpe-
 stum*, *lignum aloes*, *galanga*, *zinziber*, & a-
 lia simplicita, sed *amygdala* minutim cul-
 tello idoneo incidendæ, dein cum *penidi-
 is* læuigandæ. Tum simul om̄sti pulueres
 præter *scammonium*, quod seorsim tere-
 dum, & postremo miscendum, non *melli*
 triplo, vt voluit Cordus, sed eiu s tantum
 libra dimidiæ probe commisceantur.

Hæc enim *mellis* quantitas sufficit; cu-
 ius vicem quoque subeunt dactyli, *penidia* *De mellis*
 & *amygdala*, quorum omnium pondus est *quantitate*
 lb. ʒ. xx. & ʒ. iij. Reliquorum puluerum *opiniones*
 pondus est ʒ. viij. & ʒ. vj. Quæ omnia si- *varia*.
 mul iuncta efficiunt lb. ij. ʒ. Quibus, si li-
 bra dimidiæ *mellis despumati* addatur, tota
 compositio erit lb. iij. seu ʒ. xxxvj. ita vt
 singulæ compositionis vicinæ excipiant
diacridii scriptulum vnum.

Hæc *mellis* quantitas forsitan multis non
 videbitur iusta, nec pulueribus excipien-
 dis satis copiosa, nec electuario ad iustam
 consistentiam perducendo legitima cum
 Bauderonius artis pharmacariæ peritissi-
 mus, *mellis* ʒ. xiiij. ʒ. apponat; Bern. Des-
 fennius lb. ij. lo. Costæ lb. ij. & ʒ. viij. Ron-
 deletius lb. vj. Verum cum dactyli, *peni-
 dia*, & *amygdala* *mellis* suppleant vicem, vt
 dictum est, quantitas eius à nobis definita,
 aut paulo vberior sat esse potest; Quæ quo
 magis augebitur, eo compositi virtus erit
 imbecillior. Sunt,

Sunt, qui *dactylos* tantum *aceto* maceratos ponderant, alii melius eosdem ante macerationem pondere à *Mesue* definito assumunt; deinde infundunt, postea terunt, & apparant eo, quo diximus, modo. Ab illis tanquam à basi totum medicamentum nomen habet, quod nonnulli quoque *Diaturbith* nominant, quod inter purgamenta, quæ ipsius compositionem ingrediuntur, *turbith* maxime præpollat, eiusque ratione medicamentum hoc phlegmagogum est.

Diaturbith.

Vires.

Diaphœnicum, siue *Confectio de Dactylis*, ut à multis vocatur, clementer & tuto pituitam & ebilem ducit, dolori ventriculi, colico affectui, & omnib. malis, ab humore crudo & pituitoso natis succurrit. Item & febrib. cõplexis, diuturnis & pituitosis.

Qui hoc electuarium habebit, facile vtroque Indo carere poterit.

CAP. VII.

Electuarium de psyllis, D. M.

L. Succorum depuratorum buglossi, borraginis, endiuie & apii an. lb. ij.

Succi fumaris defecati ℥. iij, Misce. & per diem in his macera foliorum senna ℥. j.

anisi, cuscute, asari an. ℥. ℞. dianti m. j. spica nardi ℥. ij.

Semel & simul seruesiant omnia, quibus adde

violarum ℥. iij. epithymi ℥. ij.

Parum d. nuobulliant; postea colentur:

Colatura infunde xxxiij. horis.

Seminis psyllii integri ℥. iij.

Agitetur subinde mixtura; deinde colatur.

Huius adhuc colatura ad lb. iij. adde Sacchari lb. ij. ℞.

Coque paulo supra consistentiam Syrupi, in cuius adhuc calentis lb. v. & ℥. v. permisce

diacridii triti ℥. iij.

trochiscorum diarrhod.

de antispodio &

de rhabarbaro an. ℥. j.

trochiscorum de berberis.

eos, erua violarum an. ℥. ℞. fiat electuarium.

COMMENTARIVS.

A multis quidem commendatur huius medicamenti materia simul congesta, sed à paucis laudatur simplicium, quibus constat, descripta proportio, & vix à duobus idem probatur conficiendi modus: Alii enim quidpiam augent, alii detrahunt, alii tantum pondus immutant. Nos, in huius medicamenti examine & apparatu, nullius magistri verba pro cõrissima lege & oraculo habentes, fatemur quidem, mentem authoris, quantum fieri potuit, secutos esse; quædam tamen suadente rationis dictamine immutauisse. Nam pro succo buglossi *psyllæstris*, succum buglossi *hortensis*, vel potius *borraginis*, ut præstantioris, substituiimus. Pro vnciâ dimidiâ *senna*, quæ vix quicquam notabile pollicetur, integram posuimus. Pro tribus vnciis cum dimidia *scammonii præparati*, vncias solum tres admissimus, ut tantum admittantur eius singuli scriptuli in singulis vnciis compositionis. Sic n. satis validum & purgatorium iudicamus, nec *diacridium* in malo citionio iam coctum recoquendum putamus, ne vis eius aliquantum hebescat.

Adieciimus *conseruam violarum*, ut vim quandam magis lenientem adipiscatur. *Asari* tantum vnciâ dimidiâ, seu dragmas quatuor, sic ℥. ℞. depictas posuimus; *Mesue* vncias quatuor. Sed credibile est, illius pondus bibliopolarum errore immutatum, qui pro ℥. iij. sic ℥. iij. depinxerunt. *Adianti* veri penuria *polytrichum* substituendum est. Parandi modus ex formula descripta satis patet.

Sic

Si quis autem miretur, cur Mesue venenatam qualitatem *psyllio* dederit, quod tamen multa quantitate medicamentum hoc ingreditur, eique nomen tribuit: Respondeo, id illi forsitan accidisse, atque aliis authoribus multis, iisque grauissimis, quibus nonnunquam aliquid præcipitanter effluit, quod postea sapientiores ac doctiores facti castigant immutantque. Vt ut fit, in *psyllio* nulla deleteria qualitas agnoscitur, proinde recte ad hoc electuarium accedit, quod ad multos vsus commendatur.

Nil delecterit esse in psyllio.

Facultates.

Electuarium de *psyllio* bilem non modo temperat, sed purgat, febribus acutis, vt & morbis omnibus calidis, & curatu difficilibus conuenit: vertigini & his capitis doloribus, quia calidorum humorum vel ascensu, vel congestione nascuntur, confert, vt etiam iecori æstuant, vel obstructo, & aliis affectibus ex eadem origine natis.

C A P. VIII.

Benedicta laxatiua D. N. Salern.

℞. Turpethi,
rad. esule præparata an. ʒ. x.
diacridii,
hermodactylorum,
rosarum an. ʒ. v.
zinziberis,
galanga,
caryophyllorum,
cardamomi,
anomi, vel eius defectu, acori,
piperis longi,
macis,
spica nardi,
croci,
seminum apii,
carui,
feniculi,
saxifrage,
mili solis,
asparagorum,
rusci,
salsæ gemmei an. ʒ. j.

mellis despumati lb. j. & ʒ. vii. ʒ. fiat electuarium.

COMMENTARIVS.

Antequam *Esule* radix teratur, & in vsum veniat, est, vt decet, præparanda: *Maceranda* nempe viginti quatuor horas in aceto; dein exsiccanda & pulueranda cum *turpetho*, *nardo* minutim secta, *zinzibere*, *galanga minore* & *hermodactylis*. His ex dimidio tritis aromata miscenda, & simul leuiganda. Scorsim vero *sal. croci*, *sacharum*, & *scammonium* præparatum.

Esule præparatio.

Puluerum autem pondus est ʒ. liij. Nam inter pulueres nec *sal.*, nec *sacharum* numerandum, atque isti ponderi triplum mellis despumati, seu quantitas definita, aut quod sufficit, commiscetur, vt consistentiæ legitimæ fiat confectio, quæ quod benigne aluum subducatur, *Benedicta* nominatur.

Vnde habeas nomen.

Eorum autem recte neglecta fuit opinio, qui *Diagridium* minuendum vel subtrahendum iudicarunt, ne nimis cholagogum esset medicamentum. Nam cum tria in mixtione concurrant pituitam purgatiua, *scammonii* definita quantitas apposite commixta est, tum vt lentam *turpethi* vim excitet, tum vt simul medicamentum cum pituita, non nihil quoque biliosi succi ducat.

Non modo autem dictos humores à prima regione corporis, sed à renibus & partibus remotioribus expurgat, obstructiones soluit, & quosuis humores viscidos expellit, & pituitam ab articulis derubar.

Facultates.

C A P. IX.

Electuarium seu confectio Hamech.
Des. Fernel.

℞. Cortic. myrob. Indorum, citr. ʒ. ij.
Chebulorum,
violarum,
colocynthidis,
polipodii quermi an. ʒ. j. ʒ.
absynthii,

rhymi

*thymi an. ʒ. ʒ.**sem. anisi,**forniculi,**rosarum rubr. an. ʒ. ij.*

Tusa omnia macerentur per diem in
lb. ij. feri lactis; Deinde coquantur ad
lb. j. Fricentur manibus & exprimantur.
Colaturæ adde

*Succi fumaria,**pulpa prunorum &**ruarum passar. an. lb. ʒ.**sachari albi,**mellis despum. an. lb. j.*

Coquantur ad consistentiam mellis, in-
sporgendo sub sinem,

*Agarici &**senna pulueratorum an. ʒ. ij.**Rhabarbari triti ʒ. j. ʒ.**Epithymi ʒ. j.**Diagridis ʒ. vi.**cinnamomi ʒ. ʒ.**zinziberis ʒ. ij.**sem. fumaria,**anisi,**Spica nardi an. ʒ. j. fiat electuarium.*

COMMENTARIUS.

Recte Fernelius electuarium hoc im-
mutauit, castigauit, & seruata ipsius virtu-
te, uel etiam in melius mutata, formam
parandi faciliorem dedit. Nam, ut ait Plan-
tius, frustra *myrobalani* geminantur in de-
cocto primum: deinde rursus triti, & im-
positi: & præterea *Rhabarbari* cocti vis
perit: *Cassia* & *manna* cum *tamar-Indis*
coctæ corrumpuntur: *Diagridis* quoque
cocti vis exolecit, nec aliis facile commi-
sceatur. Sic autem in veteri descriptione à
Mesue tradita, iubentur dicta medicamē-
ta simplicia parari, & contra artis præcep-
ta indebite & confuse misceri. Quapro-
pter huius electuarii descriptionem ex
Fernelio exhibemus multo meliorem,
paratu faciliorem, & usu feliciorē,
quam prudentes Pharmacopœe parari
curabunt, & seruabunt in Officinis. Et li-

cet hoc verificatoris cuiusdam rhythmico
monitu,

Non eris illusus, tenens si quod tenet usus.

Cum tamen usus prauus est, immutan-
dus: *Optima namque est, qua ad melius fit
mutatio.*

Porro ad huius electuarii confectiōem
Mesue requiritur *serum lactis caprilli*, nec il-
lius quantitatem definit. Verum eius loco
serum lactis asinini poterit assumi: quod
etiam si defuerit, *vaccinum* commode
substituetur, in cuius libris duabus simpli-
cia macerabuntur, & coquentur, in eis que
vim suam deponent. In colatura dissoluē-
tur *pulpa passularum*, & *prunorum*, *mel* &
sacharum, quibus addetur *fumaria succus*,
omniaque lento igne coquentur supra
consistentiam syrupi, addenturque reli-
qua iuxta formulam descriptam, paratu
satis facilem.

Confectio hamech purgat bilem utram-
que & pituitam salam: propterea morbis
ab iisdem natis confert; canero, elephan-
tiasi, manie, melancholix, impetigini,
psoræ, scabiei, & similibus affectibus cutis.

Barbitonfores solent omnes hoc ele-
ctuarium expostulare, ad purgandos quos-
vis venerea lue infectos, perinde ac si vna
omnium esset temperies, & in omnibus v-
nus noxius humor. Inter illos vero, qui
gloriosè magis exultant, Medicorum elo-
quio prudentiores & doctiores facti, ma-
teriam in hoc morbo peccantem, pro va-
ria singulorum natura variam agnoscunt.

CAP. X.

Tryphera solutiua.

ʒ. *Diagridis Antiocheni ʒ. x.*
turperhi optimi ʒ. j. ʒ.
cardamomi minoris,
caryophyllorum,
cinnamomi,
macis an. ʒ. ij.
santali citrini,
glycyrrhiza rasa,
sem. fomiculi dulcis an. ʒ. ʒ.
acori,
schœnantbi an. ʒ. j.

Ggg

corticis

corticis citri conditi,
rosarum an. ʒ. iij.
violarum ʒ. ʒ.
penidiorum ʒ. iij.
sachari tabaxet. lb. ss.
mellis albissimi in succo pomorū bene
despumati lb. j. fiat electuarium.

COMMENTARIUS.

Tryphere acceptio dicta videtur cōtra-
 rio, quam se habeat compositio apud Me-
 suem, sensu, cuius omnes Tryphere mini-
 me sunt delicatæ, vt nominis intellectio
 portendit, sed & gustu, & colore ingrata,
 nec vnicam his omnibus dotibus insignē:
 Gratus enim admodū est illius sapor, nec
 color displicet. Vires autem eximie, & to-
 leratu, quibus conueniunt, faciles.

Porro zinziber Turpetho addi solitum
 relinquimus, quia simul aromata multa
 suauiora, & magis cardiaca ad illius stimu-
 lum & castigationem concessimus, que &
diagridii feritate simul mitigant, præter-
 tim *rosa*, *viola*, necnon *santala*, que & aro-
 matum calorem contemperant. *Penidia*
 potius ad leniendum, *sacharum* ad suauita-
 tem, & *mel* ad conseruationē adduntur.

Iuxta formulam descriptā fideliter, vt
 solet, parauit Anton. Landæus Pharmac.
 Parisiensis dignissimus, multisq; meo con-
 silio, ægrotis exhibuit, qui sine oris insua-
 nitate, stomachi subuersione, ventris tor-
 sione feliciter fuerunt purgati, & secure à
 morbis, quibus detinebantur, liberati.

Vires.

Tryphera solutiua his potissimum, ac-
 commoda, qui multis extremētis biliosis,
 pituitosisq; sciant & qui vix medicamēta
 purgaria, nisi grata, sumunt. Hęc enim cō-
 sectio parū insuauis est, & potenter aluum
 subducit, obstructions tollit, crassos hu-
 mores, lentos, & viscidos incidendo & at-
 tenuando purgat, febribus compositis cō-
 gruit, & his omnibus morbis, qui à pituita
 & bile proficiscuntur, vigentibus tamen
 æstatis ardoribus minus cōuenit, nisi cum

decocto quodam, aut alio liquore mul-
 tum refrigerante propinetur.

CAP. XI.

Diabalzemer, seu electuarium
Sennatum.

℞. Rad. Cichorii,
 buglossi,
 polypodii querni,
 cortic. radicis capparis,
 graminis,
 glycyrrhizæ an. ʒ. ʒ.
 passular. Corynthicar
 adianti,
 hemionitidis,
 Ceterach,
 cucurbitæ,
 artemisæ,
 fumariæ,
 agrimonii,
 betonica,
 melissæ,
 florum geneste,
 violarum an. m. ʒ.

Coquantur in aqua sufficienti. In cola-
 tura ad lb. iij. Infunde & coque

Folior. senna ʒ. iij.
 sem. dauci,
 coriandri an. ʒ. j. ʒ.
 ellebori nigri,
 turpethi an. ʒ. j. ʒ.
 caryophyllorum ʒ. ij.

Bulliant ad consumptionem tertie
 partis: colatur adde sachari lb. j. ʒ. Co-
 quantur supra consistentiam syrupi:
 cui permisce expressionem rhei electi
 in aqua chalybeata infusi ʒ. ʒ.

Senna puluerata ʒ. ij.
 lapidis lazuli preparati,
 cinnamomi an. ʒ. ʒ.
 sassafras ʒ. j.
 Radic. pæonia,
 tanarici,
 epithymi,
 cortic. medie fraxini an. ʒ. ij.

semia.

femin. nigella Romana,
agni casti,
spica Indica an. ʒ. ij.
anthos, stachados an. ʒ. j. fiat electua-
rium,

COMMENTARIVS.

Singulis morbis singula debentur praesidia, quae quod ex dispensatoriis vulgaribus non suppetant, nunc suppeditamus, & multis affectibus, quibus sanandis deerant auxilia, feliciter auxiliamus, ut Hypochondriacae affectioni hoc medicamento, ex hypochondriacis, histericis, melanogis, & quibusdam Indicae lici curanda idoneis, concinnato, quod *Diabalzemer*, seu *electuarium sennatum* nominare libuit, ut cuius *Senna Arabibus Albazemer* dicta, non modo copia, sed viribus sit basis. Nullum enim familiarius melancholico humori ducendo medicamentum ipsa *senna apriva*, nullum toleratu facilius. Hanc vero partim pulueratam & mixtam, partim infusam & coctam permiscemus, cum his, quae flatu discutiunt, humores attenuant, infarctus tollunt, lienem, iecur & viscera roborant, facultates recreant, vterum respiciunt, qualitatem quandam malignam obtundunt, & humores iam diu congestos secure propellunt, non modo melancholicos & contumaces, sed & quosdam lentos, pituitosos, qui melancholicorum naturam interdum induunt, & quosdam affatos biliosos. Proinde *turpethum* & *Rheum* addidimus, ut simul cum humore melancholico, pituitoso, qui sepius adest, & non nihil ex bilioso, qui raro abest, educatur.

Et quia medicamentum hoc melancholico humori ducendo destinatur, *eleborum nigrum* selegimus, neglecto albo, pituitoso humori ducendo conuenientiore.

Modus parandi facilis est, cum & formula descriptionis illum satis demonstrat. Antequam tamen omnia simul coeant in electuarii molem, lapis lazuli sic praeparari debet.

Quantitas eius sumatur idonea, teratur

in mortario metallico, abluatur aqua communi, siccetur in Sole; vel cineribus calidiusculis: de nouo abluatur, & siccetur: rursusque lauetur, ut ante, donec aqua limpida remaneat, & postea exsicceetur: idque non modo decies, sed vigesies iteretur, si fuerit opus: tandem abluatur in aquis cardiaca quater, quinquies aut pluries: tum exsiccatu seruetur ad usum. Sic namque inimica quaedam huius lapidis qualitas perit, & retinetur purgatoria. In confectioe *Alkermes* vritur, ut pereat purgatoria, remanente cardiaca, qua tunc est opus.

Diabalzemer mirum in modum conuenit lienosis, melancholicis, hypochondriacis, maniacis, epilepticis, siue febre delirantibus, passionibus histericis, foedis viduarum coloribus, elephantiacis, & Indicae lue inueterata laborantibus.

CAP. XII.

Hydragogum eximium.

℞. radicum ireos nostratis,
obuli,
graminis,
cortic. radic. cappariae,
asari,
carui an. ʒ. vj.
piprinella,
polytrichi,
agrimonii,
ceterach,
artemisia an. m. j.
florum Persicae m. ʒ.

Coquantur in aqua sufficiente. In colatura infunde & coque parum

foliorum senna ʒ. ij.

seminis dauci ʒ. ij.

In colatura ad lb. j. adde

succi rosarum pallidarum lb. ʒ.

sachari lb. ʒ.

melle in decocto ʒ. ij. radicum ireos celestis despum. ʒ. x.

Coquantur in syrupum. Cui permisce

manna Calabriensis ʒ. ij.

turbith,

Ggg 2

radicis

radicis esula preparata. an. ʒ. j. ʒ. ʒ.
 zinziberis
 acori,
 calami aromatici an. ʒ. j.
 mechoacana ʒ. ij.
 sem. ebuli ʒ. ʒ.
 seminis brassica marina ʒ. iij.
 cinnamomi ʒ. ij. fiat electuarium.

COMMENTARIUS.

Vt multæ medicamentorum compositiones sine arte à multis authoribus descriptæ traduntur, sic & quamplurimæ effectibus plane conformes. Proinde multa electuaria liquida, vt indebite composita, vel parum ad affectus curandos accommodata despeximus. Alia vero arte & ratione melius descripta, & morbis quibusdam frequentissimis recte curandis idonea adiunximus; vt præter duo superiora, Hydragogum hoc electuarium, quod ab agendi præstantia eximium nuncupauimus, in pharmacopoliis seruandum cupimus, vt præsto sit semper his auxiliium, quibus venter aquis plenus est, aut alia corporis pars immersa sero. Sæpe enim accidit, vt hydropticus sine præsidio deseratur, optimi medicamenti aquas ducentis penuria. Quia vero hepatis, & interdum lienis errore hydropes fiunt, multa, quæ viscus vtrumque roborant, intemperiem emendant, & obstructions tollunt, adiunximus; Nonnulla, quæ status discutiunt, & calorem nativum excitant sopitum. Præterque multa hydragoga, vt decet, castigata & apparatus. Ordo descriptionis formulæ modum parandi docet.

Vives.

Hydragogum eximium hydropticis tutodatur: aquas enim ac ferolos humores sine violentia ducit, & ad morbos omnes ab eisdem ortos accommodatissimum est medicamentum purgatorium.

Medicamenti similis inopia plebecula Parisiensis confugere solet ad quendam pseudopharmacopolam, virgini mulierum interpolatorem, qui puluerem quendam laxatiuum ad hydropem curandum

exhibet, quo vix vnus è multis millibus conualescit.

SECTIO II.

DE HIERIS.

Compositiones quadam purgatoris ab antiquis Græcis Hiera, hoc est, sacra & propter insignes effectus, magna dicuntur: Magnis enim viribus pollent, & magnis in morbis sæpe feliciter dantur. Sunt autem, sic denominata confectiones vulgatissima, & ad medicos vsus commendatissima, præsertim quæ à commendatissimo authore inuenta sunt, ac celebrata; vt:

CAP. I.

Hiera Picra, seu Dialoe Galeni.

ʒ. Cinnamomi,
 macis,
 asari,
 spica nardi,
 croci,
 mastiches,
 iunci odorati an. ʒ. vj,
 aloes non lota ʒ. C. siue ʒ. j. & ʒ. ʒ.
 mellis optimi despumati triplum, seu
 ʒ. iij.
 Miscantur simul in Electuarium.

COMMENTARIUS.

Hæc Hiera à Galeno eius authore, Picra, hoc est, amara dicitur, propter Aloem, à qua basim & purgatricem vim habet. Vetus autem compositio retinetur præter xylobalsamum, quod vix reperitur, cuius loco Macim, consilio Ferneli substitutum, & pro floribus iunci odorati, qui nobis non supperunt, iuncum ipsum: Sicque quantitas à Galeno cap. 2. lib. 8. comp. med. loc. expetita habetur eorum, quæ cum aloem misceri iussit ipse, vel potius Andromachus, qui aloem etiam lotam expetiuit: illota tamen nunc & recte ponitur.

Hæc

Hæc fuit Hiera picra vſitatiffima Roma, præter alias duas, quibus interdum Galenus vtebatur *cap. 14. libr. 6. de ſan. tu. end.* ſed quarum exoleuit vſus, & quibus pro re exigente aliquid detrahebat, vel adiciebat, vel immutabat.

Remanſit autem hæc hucusque integra, præter lignum *balsami*, quod multi auferunt, nihil ſubſtituentes; Alii ſurculos lætiffici, alii *carpobalsamum*, quod æque rarū eſt, ſubſtituūt. *Macis* optime ſuccedit illi, vel *calamus aromaticus*, atque alterutro parata Hiera *xylobalsamum* loco, nihilo erit inefficacior. Eius autem Galenus perhibetur author, quod eam potius celebrarit, quam inuenerit. Parandi modus facilis eſt. Seorſim primum terenda *maſſichs*, *aloe*, *erocus*: deinde reliqua. Tunc mixta, miſceantur denuo expumato *mellis*, vt omnia coeant in electuarii ſpiſſitudinem.

Qualitates.

Hiera picra à Galeno celebrata facultatibus multis in ſignibus efficaſ eſt: Calefacit enim, incidit, attenuat, ſiccatur, terget, obſtructiones tollit, humores bilioſos, pituitoſosque, craſſos, & lentos expurgat: Affectibus ventriculi, meſenterii, hepatis, capitis & iuncturarum mire cõfert. In qualibet vncia compositionis ponuntur *aloes* ℥.ij. & *gran* j.ß. Et pulueris reliquorum ſimplicium grana quindecim.

CAP. II.

Hiera Picra cum Agarico:

℥. Puluer. hiera ſimplicis ſine *aloe*,
agarici trochiſcati an. ℥.ß.
aloes non lota ℥.j.
mellis deſpumati triplum, ſeu ℥.vi.
Ex arte fiat Electuarium.

COMMENTARIUS.

Duobus conſtat hæc hiera medicamentis purgantibus benignis, altero cholagogico, nempe *aloe*, altero phlegmagogo, videlicet *agarico*. Sat n. nõ eſt, vnicũ humorẽ

noxium foras propellere, cũ duo obſunt & morbum quendam committunt, vel fouent: Tunc enim ad intemperiem mixtam medicamento mixto, ſeu qualitatibus multis composito eſt opus. Quia vero ſæpius Hiera picra Galeni datur affectibus ventriculi & cerebri, in quibus partibus raro ſolitaria bilis aggeritur, ſed ſimul pituitæ plurimum vel craſſæ, vel tenuioris; Proinde cum ex illis humorem vtrumque trahere conſilium erit, optime hiera cum *agarico* imperabitur, à quo cognomẽ habet. Paratur vero vt præcedens, cuius ſæpe pulvis ſeruat in Pharmacopoliis, eique opportuno tempore, vel *aloe* tantum cum melle additur, vel ſimul *agaricus*, prout hanc, vel illam parare conſilium erit.

Quæ autem cum *agarico* paratur, ad multa utilis eſt: pituitam enim quamlibet educit, ſed præſertim craſſam ac viſcidam, & bilẽm putrem: humores adhuc incidit, infarctus tollit, meſenterium exonerat, ventriculum purgat, appetitum reſarcit, coctionem iuuat, è cerebro noxios humores educit, & confert epilepſiæ, vertigini, & ſopori vigilantium.

Vires

CAP. III.

Hiera Pacchii. D. Scribon.

℥. *Stœchados*,
marrubii,
chamadrios,
agarici,
colocyntidis an. ℥.x.
opoponacis,
ſagapeni,
ſem. petroſelini,
ariſtolochia rotunda,
piperis alb. an. ℥.v.
cinnamomi,
ſpica nardis,
myrrha,
folij,
erici an. ℥.iiij.
mellis deſpumati triplum, ſeu lb. ij.
Miſce vt artis eſt, & fac electuarium.

Ggg j. COM.

COMMENTARIUS.

Hieram hanc Oribasius *lib. 3. Synops.* tribuit Ruffo, Paulus *cap. 7. lib. 7. de re medic.* Archigeni, Scribonius Largus Pacchio. Is tamen non fuit primus author, sed prudens celebrator, qui cum ex ea plurimum lucri faceret, tanquam secretum quoddam non reuelandum, eam apud se vsque ad interitum seruaui. Eo mortuo delata est iuxta formulam descriptam ad Tiberium Cæsarem, è quo Scribonius habuit, quam ante nulla arte extorquere potuerat. Aetius *cap. 114. tit. 1. ser. 3.* modo hieram Archigeni, modo Antiochi nominat. Nos vero à præcipuo illius comprobatore Hieram Pacchii nominamus. Sic autem paratur.

Preparatio. Sagapenum, opoponax, & myrrha integra nocte macerantur in hydromelise, aut vino potius, quam aceto: Die colo forti trahuntur, vt sordes omnis, & pars impurius fecernatur: Postea melli despumato comiscantur, vna cum reliquis simplicibus pulueratis. Seorsim vero teritur crocus, vt & agaricus, & colocynthis, cui inter puluerandum gutta quædam olei permiscenda, ne vis eius exhalet, & facilius teratur. Eius autem pulpa tantum sumenda, & prassium seu marrubium album potius, quam nigrum. Sunt, qui polium, non folium sumunt; folium tamen apud Scribonium legitur, non polium, quod sane illius defectu recte substituere tur.

Qualitates. Hiera Pacchii ad plura vitia efficaciter datur, inquit Scribonius *c. 23. ar. 92. li. de comp. med.* Sanat n. epilepticos, furiosos, vertiginosos, cephalalgicos, suspitiosos, anhelosos, comatosos, incubo, & aliis diuersis oculorum, aurium & capitis affectibus obnoxios. Stomachum quoq; optime purgat, affectiones hepatis emendat, lienis laburram tollit, illiusq; duritiem minuit, intestinorum morbis auxiliatur, futuras autem factas in illis partibus vomicas aut discutit, aut celerius aperit, & mēstrua his mulieribus mouet, quæ difficillime purgantur.

CAP. IV.

Hiera Diacolocynthidos magistralis.

℞. Pulpa colocynth. 3. j.
 agarici,
 ellebori nigri an. 3. ʒ.
 aloes ʒ. x.
 diagridii,
 polypodii,
 mastiches,
 opoponacis,
 baëlli,
 sagapeni an. ʒ. ii.
 radic. enula campanæ,
 cyperi,
 angelice,
 caryophyllorum,
 cinnamomi,
 macis,
 baccarum lauri,
 granorum iuniperi,
 cardamomi,
 maiorana,
 stœchados,
 croci,
 spica Indica an. ʒ. j.
 rosarum ʒ. iij.
 melli despum. lb. j. ʒ. ʒ.
 misce, vt artis est.

COMMENTARIUS.

Nihil æque confusum est in Pharmacopœorum Dispensatorijs atque Hierarum descriptio, quas quisque ad libitum varie & nominat, & immutat. Eandem n. sæpe triplici nomenclatura designatum videmus, vt illa, quæ modo Hiera Pacchii, modo Archigenis, modo Ruffi, modo etiam Diacolocynthidos nominatur: Et aliquando tres multum inter se differentes, eadē voce designatas comperimus, vt Hieram Diacolocynthidos, quæ alio modo à Mesue; alio à Nicol. Myrepsio, alio à Fernelio describitur. His vero oranibus Hieram Pacchii præferimus, vt meliorem, quā magistralē nuncupamus. Sic enim ab illius basi, & virium præstantia optima ratione nomi-

nominatur. Et qui hanc habeat aliis omnibus, quæ *colocynthida* capiunt, à veteribus descriptis carere facile poterit. Quæ tamen à Pacchio describitur, cum benignior sit, posterio quoque haberi. Parandi modus sic est.

Opoponax, *bdellium* & *sagapenum* per noctem, aut diem integrum macerentur in aceto potius, quam vino, propter simplicium, quæ ad compositionem accedunt, calorem; Dein optime colentur, & super cineres calidos acetum resoluatur. Purgantia seorsim puluerentur, & olei amygdalini parum *colocynthidi* adhibendum, ne lateat inter terendum. Tum reliqua simplicia, primum duriora; postea aromata; Tandem omnia melli despumato permisceantur in legitimam, ac hieris debitam spissitudinem.

Hiera magi-
stralis facultates.
Hiera Diacolocynthidos magistralis eximiam habet vim, ad capitis, ventriculi, & abdominis morborum curationem, quos humor crudus, pituitosus, crassus, aut melancholicus committit. Maxime autem apoplexiæ, comati, lethargo, paralyti, epilepsiæ, incubo, asthma, colico dolore, & melancholiæ hypochondriacæ conuenit, atque omnibus ventris affectibus, qui à pituita vitrea, aut gypsea proficiuntur, vel qui modo quocumque hebetem habent simul motum & sensum; vel alterutrum tantum.

SECTIO III.
DE ELECTVARIIS
SOLIDIS ET TRO-
CHISCIS PURGAN-
tibus,

Qui Antidotaria seu Dispensatoria vulgo dicta componunt, vel verius transcribunt, multum sibi laudi debent, si medicamentorum etiam nulla arte & ratione describuntur sarraginem, à quibus suis autho-

rib. de promptam congerant. Nos vero non modo selectiora, sed ex selectissimis, quæ optima sunt, & vsu longo comprobata damus. Quibus nonnihil, prout suasis ratio, vel addidimus, vel etiã detraximus, ut nimis rara, aut inutilia, aut incognita, non modo recentioribus, sed etiam authoribus primis. Raro enim non contingit, ut viri grauissimi ex aliorum tantum, vel ut multa dicant & scribant. Et quæ male audierunt, vel non norunt, pro veris ut habeantur, in lucem edunt & defendunt. Pauciora autem medicamentis ideo hac in Officina describo, quod legitimam illorum compositionem, compositionis modum, illustrationem & facultates ostendam.

CAP. I.

Electuarium Diacarthami, seu Diacnicu.

Des. Arnaldi Villanouani.

℞. Modul. sem. carthami,
hermodactylorum,
pulu. diatragacanthi frig. an. ʒ. ʒ. ʒ.
turbith. ʒ. vi.
zinziberis,
manne granate an. ʒ. ij.
Diagridis ʒ. iij.
sachari candi,
carnis citoniorum conditorum,
mellis rosati an. ʒ. j.
sachari albiss. ʒ. viij. ʒ. fiat ex arte e-
lectuarium solidum tabulatum.

COMMENTARIUS.

Æque ut vsualis, sic controuersa Diacarthami descriptio, quam vix eandem apud duos auctores inuenias, cum & trifariam à Iouerto descriptam habeas, Vnica tamē aliis melior, & certior, & tutior, quæ scilicet ratione & vsu longo plures comprobant, cuiusmodi est, quam à N. Præposito mutuati sumus, licet paulo aliter ab Arnaldo Villanouano, primo illius auctore descripta, comperiatur.

Nomen autem assumit à *Carthamo*, quod basis locum tenet, licet turpethum exuperet

exuperet copia & viribus, imbecillior nāque vis *carthami* purgatoria, quam *turpe-
thi*. Vtriusque qualitas intenditur & in: *be-
vis* adiectione. *Diagridium* & *hermodacty-
li* simul in compositione non tantum pi-
tuitam, sed & bilem ab articulis detrahūt.
Castigatur illorum effera qualitas *carno-
citionorum* condita. *Manna*, *diatragacan-
thum* & *sacharum* ponuntur ad leniendū,
contemperandū, pituitam detergen-
dam & mouendam: *mel* ad conseruandū.

Sic vero paratur *Diacarthamum*. A cor-
tice primum purgatur *femen carthami*, de-
inde teritur; postea puluerantur & in: *iber*,
turbith, & *hermodactyli*: tum *diagridium* &
sacharum candum: deinde *citioniarum*.
Tandem *sacharo* ad electuarii solidi confi-
sistentiam coctis, & adhuc calenti, *mel*, *mā-
na*, & *cydoniarum* permiscebuntur, & post-
ea pulueres, vt fiat electuarium solidum, in
tabellas, lozēgias vulgo dictas, discissum.

Facultates.

Electuariū *diacarthami* frequenti est in
vsu, & fere in omnib. pharmacopoliis præ-
paratum seruatur. Humores pituitosos
valenter purgat, non solum à ventriculo
& mesenterio, sed etiam è partibus rem-
otioribus, si copia paulo maiore sumatur.
Non nihil quoq; ex humoribus biliosis de-
trahit. Proinde non tantum febribus quo-
tidianis, & mere pituitosis prodest, sed et-
iam complicatis, & quæ ab humorum di-
uerforum mixtura exoriuntur.

CAP II.

Electuarium de succo rosarum.

℞. Succī depurati rosar. rubr. ℞. j.
sachari ℞. j. R.

Percoque in electuarium solidum,

cui adde

trium *santalorum* an. ℞. ʒ. R.

mastiches ʒ. ij. & ℞. ij.

corticis citri seci ʒ. j.

caphura ℞. j.

Diagridii triti ʒ. xj.

Ex arte fiat electuarium, in tabellas
concinatum, quarum singula pen-
deant ʒ. j. R. aut ʒ. ij. tantum.

COMMENTARIUS.

Non sum is, qui ad ostentationem im-
mutare vetera, aut noua promulgare de-
siderem, sed si quæ præter rationem acta
recensentur, aut scripta leguntur. Is sum
ego, qui meam de his libere sententiam
feram: cuiq; enim philosophari concessū
est, & de rebus cognitis sententiam ferre.

Cum autem electuarium de succo rosa-
rum, à Nic. Myrepsio descriptum, à Nic.
Salernitano discerptum, à recentioribus
varie consutum, & male concinnatum cō-
pererim, quæ pondere maiore ponuntur,
minuere, quæ minori, augere, & quæ ine-
pte, immutare non verebor. Omnium a.
pondus consulto immutauit: Succī enim
rosarum quantitas cum nulla ratione de-
beat esse par *sacharo*, recte quidem est im-
minuta: auctum vero *sacharum*; libra nā-
que *sachari citius* & facilius coquetur in
syrupum, vel electuarium, cum *succi rosa-
rum* libra dimidia, quam cum integra, nec
tamen vires habebit multo inefficacio-
res, aut minus roborantes.

De *santalorum* quoq; pondere aliquid
detractum est, & exigua *corticis citri seci*
portio substituta, partim ad odoris & sapo-
ris maiorem suauitatem, partim ad putre-
dinē arcendā, & membra vitalia recreādā.
Caphuram nonnulli relinquunt propter
grauem odorem: ego multū probō, quod
suo halitu & electuario gratiam conciliet,
& qualitate permeante efficaciam maiore.

Loco vero *Spodii*, quod non habetur,
vel *Antrispodii* vulgaris, seu *eboris vsti*, quod
male substituitur, *mastichem* substitui ad
ventriculi robor & *Scammonii* castigatio-
nem.

Male vero *Ebur vstum* *Spodii* vocatur,
& inepte proficitio Arabum *spodio* succē-
turiatur: quicquid n. pharmacopœorum
familia credat, vnicum tantum est *spodii*,
nempe *pompholix*, seu *spodium* Græco-
rum, quod neutiquam intra corpus sumi-
tur: imperite siquidem Arabum interpre-
tes pro *Tabaxir* *spodium*, pro *spodio ebur*
vstum

*Spodium A-
rabum* fici-
tium est.

Ebur vstum
non esse *spo-
dium*.

Spodium esse
saltem vniū,
& quodnam

sit.

vstum

Tabaxir
quid.

ustum dederunt. Nam Tabaxir est succus liquorve concretus arborum quarundam, siue arandinum crassissimarum & prae-grandium, quae aliquando flantibus ventis exmutuo collisu conflant: Ex istoque incendio suum mendicauit Spodium Auicenna, vel potius ex Tabaxir, infidus illius interpretes Clusius Spodium fecit suum. Verum nec Tabaxir ad nos ex India deferretur, nec si adueherentur, magni essent in medicina vsus. Nec praeterea ebur prudenter substituitur crematum. Proinde vel relinquendum, vel medicamentum aliud substituendum, quod parato medicamento sit congruum.

In vulgari autem descriptione maior diagridij quantitas ponitur, vt D. xxxvi. aut paulo plus, pro singulis vncias compositionis. In nostra vero emendatiore dragma tantum dimidia ad vncias quatuor accedit, adhucque medicamentum satis validum ac potens remanet, vt solito more calcar purgantium queat nominari, quod scilicet parua mole vires habet efficacissimas.

Parandi modus idem est cum diacarthamo; atque is ex descriptionis formula satis innotescit. Sunt, qui succum rosarum tantummodo distillatum assumunt; in quo gummi tragacanthum macerant mucaginemque extrahunt ad puluerem comprehensionem, & electuarii solidi concinnationem. Ego malle in balneo Mar. succum inspissare in Rob. spissitudinem, quo pulueres non male queunt concorporari. Si qui velint pro diagridio scammonium non praeparatum ponere, quantitatate succi rosarum solitam poterunt ratione quadam relinquere.

Electuarium de succo rosarum merecholagogon est, atque potenter fluxum bilem educendo, his affectibus congruit, & vtiliter datur, qui ab eadem

materia proficiscuntur.

CAP. III.

Electuarium de citro solutiuum.

℞. Corticis citri conditi.
conserua florum violarum,
conserua buglossi,
pul. diatrachacanthi frigidij,
diagridij an. ʒ. ʒ.
turbitij ʒ. ʒ.
zinziberis ʒ. ʒ.
foliorum fenae ʒ. ʒ.
Sem. feniculi dulcis. ʒ. ʒ.
sachari albisissimi in aqua rosarum soluti, & ex arte cocti. ʒ. x. fiat electuarium solidum.

Si cui minus arriserit haec a nobis sic restituta descriptio, & antiquior a magistro Stephano Arnaldo primum inuenta, & a Guidone Cauliaco celebrata magis probeatur, sic iuxta eorum mentem parabitur.

℞. Conserua violarum,
florum borraginis, an. ʒ. ʒ.
radicis buglossi,
corticis citri conditi an. ʒ. ʒ.
zinziberis ʒ. ʒ.
pul. diatrachacanthi frigidij ʒ. ʒ.
diagridij ʒ. ʒ.
turbitij ʒ. ʒ.
fenae ʒ. ʒ.
panis sachari ʒ. x. fiat electuarium in tabulis, ponderis ʒ. ʒ. qua est iusta dosis.

Antiqua
descriptio.

COMMENTARIUS.

Electuarium de citro laxatiuum, catholicum, seu vniuersale catharticum est; Bilem enim vtrumque & pituitam satis potenter, ac sine molestia trahit, praesertim quod secundum priorem descriptionem a nobis emendatam paratur, in qua singula purgantia suum habent castigatorium; fenae feniculi; turbitum zinziber; diagridium corticem citri conditum, conseruas, & aquam rosaceam,

H h h in qua

Vires.

in qua coquitur *sacharum*. Quæ omnia cor & facultates roborant, & simul diætā purgantia mitigant. Pulvis *diatraganthi* ponitur ad leniendum, *sacharum* ad detergendum, leniendum & conferuandum.

Porro quantitatem *corticis citri* quadruplo pondere posuimus, tum quia compositionis basis est, tum quia partes corporis principatum tenentes recreat. *Diagridii* quoque copiam augere fuit æquum ad reliquorum proportionē alioquin vis purgatoria, quæ iam erat imbecilla, aut non satis potens, conseruarum incremento, & impotentior multo, & imbecillior remansisset. Recte ergo medicamenti basis, roborantia, purgantia & castigatoria, ea, qua sunt à nobis descripta, proportionē, permiscetur huic electuario, cuius, ut vsus facilis, sic tutissimus & probatissimus.

Debet autem coqui *sacharum* paulo infra cōsistentiam electuarii solidi, propter nimiam puluerum quantitatem.

Fires.

Electuarium de citro solutiuum ob multiplicem illius vim purgatoriam, multi est vsus. Febribus enim tertianis & hemitritæis valde confert, stomachū optime purgat, prauam colluuiem in utroque hypochondrio stabulantem expellit, cibi fastidium tollit, & malū corporis habitum emendat, cor & ventriculum roborat, & viscerum excrementitiam humiditatem absumit.

ADDITIO.

Electuarium suauiter purgans, pro salubribus.

℞. *passul.enucleatar.* ℞. ss.
Glycyrrh. mund. & crassiore modo
 contusa ℞ij
 macera in aqua fontana, colentur &

exprimantur.

adde *corticis. myrobalanor. luteor.*

& *nigror. contusor. an.* ℞℞.

Emblitor.

bellitor. an. ℞℞

℞. *borrag.*

bugloss.

violar.

anth. an. ℞j.

fol. sen. alex. mund. ℞℞.

Coquantur & exprimantur

Expressus adde *sachar. candidiss.*
 ℞iiij. ℞.

Itorum coquantur ad Syrupi consistentiam: auferantur ab igne,
 semirefrigerato adde

cinnam. ℞℞.

semin. fenic.

anis. an. ℞ij. Mi.

fiat Electuarium: cuius dosis ℞i
 ventriculo ieiuno.

Electuarium solutiuum D. Presbiterii.

℞. *mam. calabrin.*

sach. violar.

cast. fistula. an. ℞℞.

ramarindor.

sach. ros. an. ℞ij. dissoluantur in sequenti decoctione.

℞. *capillar. vener.*

scolopendr.

hepat. aurea.

endiua vera.

℞. *bugloss.*

borrag.

violar. an. ℞℞.

sem. comm. frig. mai. an. ℞ij℞.

minor. an. ℞℞.

prunor. nr. vij. decoquantur ad spissitudinem cum ℞. ss. *sachari*, in fine adde *rhob. opt.* ℞℞ in substantia;

fol. sen.

sem. anis. an. ℞ij℞.

putu.

pulv. diagrid. ʒb. M̄.
f. Elect. sec. artem.

**Electuarium Alexandrinum Alexan-
dri Petronii, Medici Ro-
mani.**

℞. rad. polyp. querc. rec.
fol. sen. mundat. an. ʒ. iij.
sem. anis. ʒ. ij.
coriandr. prapar. ʒ. ij.
fiat decoctio sec. art. in aqua commu-
ni ad lb. j. plus minus;
Colentur cum leui expressione, colato
adde pulpa cubebar. in vino maluati-
co prius coctar. & per setaceum trans-
missar. lb. ʒ.
sacchar. alb. ʒ. ij. postea coquantur ad
consistentiam conuenientem.

Pueris & grauidis est turum. Educit
humores biliolos & adustos in fe-
bribus.

Diacynoniatum purgans pituitam.

℞. Agar. troc. rec. ʒ. iij.
medull. sem. cartham. ʒ. iij.
contunde crasso modo: ferueant in lb.
iij. aqua, donec lb. dua superfint, co-
lentur, iterum ferueat colatum; dum
feruet, adiciantur pulpa cydonior.
lb. iij.
mel. despum. lb. ij.
baculo agitentur bene omnia, fiat dia-
cydonites purgans pituitam: Si aliis
eges pharmacis, alia adiace.
Dosis ad ʒ. ij.

Electuarium cum passulis.

℞. fol. sen. mundat. ʒ. j. ʒ. Coquantur in
vino maluatico, & cum hac deco-
ctione misceantur carnis passular. per
setaceum transmissarum ʒ. iij. ʒ.
conseru. ros. rec. ʒ. j.
rhob. elect. ʒ. v.

cinnam. interior. ʒ. iij.
zinziber. condit. ʒ. ʒ. M̄. f. elect.

Electuarium de iuiubis.

**Christophori Heinrici Eyreri, Medici
Culmbacensis.**

℞. rad. polyp. querc. rec. mund. ʒ. ij.
alth.
fol. sen. mund. an. ʒ. j.
sem. anis. ʒ. j.
fiat decoctio in aqua fontana ad lb.
ʒ. deinde colentur cum leui expressio-
ne: in colato macerentur pulp. iuiu-
bar. in vino albo veteri lotar. ʒ. iij.
transmissis per setaceum adde sacch.
albiss. ʒ. j. bulliant ad iustam consis-
tiam.
Dosis ʒ. ij. ante cibum.

**Electuarium diaprunis magistrale D. Or-
thonis Flösseri.**

℞. prunor. mundat. lb. ʒ. Coq. in suf-
fic. quart. aq. fontana ad casum me-
dietais; deinde colentur, & pruna
decocta per cribrum diligenter ex-
primantur, ut in cribro remaneant
tantum ossa & cutis. expressa pruno-
rum pulpa seorsim feruetur:
℞. colatura predicta prunor. ʒ. xij.
fol. sen. alex. mund. ʒ. j. ʒ.
turb. alb. & gumm. ʒ. ij.
caricar. pingui. nr. vj.
cinnam. ʒ. ij. ʒ.
incisa bulliant ad casum medietatis,
deinde iterum colentur & fortiter
exprimantur:
℞. istius colati ʒ. vj.
pulp. prunor. expressa ʒ. iij.
mann. opt. in predicto colat. dissol.
ʒ. ii.
bulliant simul lento igne ad inspissationem
Ecclegmatis. Ante inspissationem
vero adde penid.
H h h 2 sacchar.

sacchar. cand. an. ℥j.

gumm. arabic. ℥ij.

diagrid. ℥j. permiscendo diligentissime
f. sec. ar. Ecclagma seu Electuarium.

**Electuarium Caryo costinum Horatii Augu-
genii contra podagram & omnes dolores
articulares prestantissimum.**

℥. hermodactyl. albor. à superiore cortice
mundator.

diagrid. an. ℥ij.

Caryoph.

casti.

cymini.

Zinzib. an. ℥j.

Trita & cribellata conficiantur cum Sy-
rupo facto ex vino albo & melle simul coctis,
donec Syrupi optimam consistentiam acqui-
rant, f. Elect. Cuius, dosis à ℥ij. vsque ad
℥℥. Viris robustis, precedente humorum
preparatione vsque ad ℥v. dari potest.
datur gratia preservationis bis ac ter. in anno
adeo felici successu, ut ego (inquit Auge-
nius) quam plures sanasse consitear solo hu-
ius vsu.

**Electuarium purgans Pistorii, in ther-
mis vsurpandum.**

℥. mann. Calabrin. ℥iij.

fl. cass. rec. extr. ℥ij.

succ. rosar. ℥ij.

decoct. folior. fen. & sebest. ℥iij.

Sacch. penidijs ℥iij. Coquantur ad
mellis consistentiam & cum diagrid.

prep. ℥j.

medull. sem. cartham. ℥℥; f. Elect.

quod cum ol. sem. anis. ℥℥

nuc. mosc. gutt. iij. aromatizetur.

**Electuarium Donum Deivocatum
Horatii Augenii.**

℥. rad. polypod. querc. ℥℥. j.

fol. fen.

fl. violar.

sebest.

tamarind.

passular. an. ℥iij.

aq. fontana ℥℥. x.

macerentur per diem naturalem, mox
decoquantur ad consumptionem me-
dietetatis, deinde coletur exprimantur
que solemniter, decoctioni calida
addatur sem. psyll. lib. j. ibidem pre-
mantur usque quo mucilago conveni-
enter extrahi possit, tunc coletur &
exprimantur fortiter, colatogue iuri
addantur sacchari secunda decoctio-
nis ℥℥. iij.

pulp. tamarindor. & castia cum predicta
decoctione extractar. an. ℥℥. iterum
lento igne coquantur usque ad inspissationem
conuenientem, & cū infrigidari
coperint addatur infra scripta species.

℥. podij

rhab. sel.

santal. rubr. albor.

rosar.

violar.

sem. papav. alb.

portu. c.

endiv.

lactuc.

Scariol.

foenicul.

anis.

Tragac.

amyl.

rasur. Ebor.

gumm. arabic.

berber.

fol. fumar.

rad. liquirit. an. ℥iij.

diagrid. ℥v.

myrobal. indor.

Embligor. an. ℥v.

Omnia per se subtiliter puluerisata ad-
dantur & in mortario diutissime
conterantur ac in bonam Electuarij
formam redigantur.

Exhibetur singulis dieb. decem aut
duodecim ad ℥v. cum aqua decocti ar-
temisæ ad affectus hystericos.

**Diacydonium laxatiuum in nostris
officinis vsuale.**

℥. decoct.

℞. decoct. cydon. ℥xxxvj;
Sacchar. canar. ℥xxij;
diagrid. ℥ij.

Infunde diagridium cum ℥vj; spiritus vini optime rectificati, pone per triduum in locum calidum, sæpius mouendo, transmite per chartam emporeticam, reitèra cum ℥ij; noui spiritus vini, procede vt antea, donec reliquiarum diagridii nihil extet, fiatque secundum artem electuarium lucidum. Dosis. Adultis supra ℥ij; non exhibetur; mediæ ætatis ℥ij; iunioribus pro ratione circumstantiarum ℥j; vel ℥ij.

**Extractum seu Electuarium
passularum.**

℞. hord. crudi Mj;
rad. liquorit. ras. ℥ij;
prunor. damascen.
sebest. an. nr. x.
fol. adiant. b;
cuscut. an. Mj.

Coque igne lento in lib. ij; vini rhenici ad tertiam partem consumptionem.

Hinc ℞. fol. sen. mundat. ℥j; ℥;
rad. polyod. non corrosar.
myrob. al. chebulor
Emblicor an. ℥ij;
rad. mechoac. ℥ij;
fl. Epithymi.
thymi an. Mj.

Tula infunde per noctem in priori decocto; post sacchari ℥ij; dissolue & ad syrupi consistentiam coque addèdo passul. minor. mundatar. per cribrum & seta eam traiectar. lb. j; Omnibus mistis asperge pollinis cinnam.

caryo phyllor.
macis an. ℥ij; Mj.
f. Electuarium
cuius dosis ℥ij.

Vel

℞. fol. sen. alex. mund. ℥ij; ℥;
zinz. it. ℥ij; ℥;
galang.

cinnam an. ℥ij;
Vini falerni lb. j; ciuilem.
infunde 24. horis. factaque leni ebullitione, colentur.
Cum colatura extrahantur per setacem passular. minor. ℥vj;
Adde mann. ℥ij;
pulp. prunor. damasc. aut ungaricor ℥j;
sacchar. cand. ℥vj; Mj.
f. Electuarium

Electuarium aureum regale Medici Principis Alberti Saxonica.

℞. rosar. rubr.
santal. albi.
rubri,
citrimi an. gr. viij;
cortic. citri.
Sem. citri,
been albi,
rubri,
aloes,
menth. an. ℥ij;
cinnam. el. ℥ij;
mastic.
mac.
galang.
piper. nigri,
longi,
doronie.
nucif. s;
caryo phyllor. an. gr. xij;
cardamomi,
asari,
zinz. ib.
spica nard. an. gr. xvj;
zedoar.
croci,
cubob. an. gr. xij;
ecnuil. rubr.
Sapphyri.
hyacynth.
smaragd.
granat.
ofis de cord. corui.
rasur. Ebor.
limatur. argenti,
℥ij; ℥; 35 an. ℥ij;

auri. an. ʒʒ.
 myrobalan. citrin.
 chebulor.
 indor.
 Epithym.
 Lapid. lazuli,
 rhab. an. gr. viij.
 sacchar. in succ borrag.
 bugloss.
 meliss.
 vel aq. rosar. dissol. lb. j. M. f. Ele-
 ctuarium.

Electuarium de cinerib. ad calculum.

Horatij Augeny.

ʒ. ciner. vitri
 scorpion
 rad. caulium
 leporis
 Lapid. spongiar.
 sangu. hir. prap.
 ciner. cortic. ouor. ex quibus pulli iam
 egressi sunt
 gumm. nuc.
 acori an. part. aequal.
 petrosel.
 dauci
 pulegij
 gumm. arab.
 sem. alth.
 piper. an. part. ʒʒ. Mi. & cum melle f.
 Elect.
 Cuius dosis ʒ ij. ʒ. cum decoctione
 ciccerum nigrorum.

**Electuarium ex fructibus ebuli ad mor-
 bum Gallicum. Herculis Saxonie.**

ʒ. fructuum ebuli maturor. lb. ij. aga-
 ric. ʒʒ.
 vini maluarici cyathos ij manibus con-
 terantur grana ebuli, misceantur vi-
 no & agarico, ponantur in olla vitrea
 ta per horas 24. coquantur ad consum-
 ptionem vini, residuum transmitta-
 tur per setaceum & pro quavis vncia
 addatur syr. acetos. citri, & sacch. fini
 an. ʒj. deinde pro singula libra addan-
 tur lapid. armenij

ellebor. nigr. an. ʒ ij. Mi. f. elect. cuius
 dosis ʒj. vel ʒʒ.

**Electuarium ex ligno guaiaco D. Prech-
 relii. ad morbum gallicum.**

ʒ. vuar. passul. ʒij. abluantur primo in
 aqua simpliciter, deinde in aqua sumaria
 & contundantur.
 pulpa sebest. cum aq. borrag. ex-
 tract. ʒʒ.
 succi helenij depurati ʒij.
 conseru. fumar.
 borrag.
 beton. an. ʒʒ.
 lign. indic. select. subtilissime pulveri-
 sati & cribrati ʒvj.
 Theriac. vet. opt. ʒijʒ.
 rob. granor. ebul. ʒij.
 sambuc. ʒj. Mi. cum syr. de stoechad.
 f. elect.

**Electuarium antepilepticum Herculis
 Saxonie.**

ʒ. cranij human. ʒij.
 sem. pavon. ʒʒ.
 visci quercini,
 cerebr. mustel. an. ʒj.
 coagul. lepor. aut hœdini ʒʒ.
 cardamomi,
 piperis an. ʒj.
 mellis quanti suffic. Mi. f. Electuar.

**Electuarium contra vertiginem praestans
 eiusdem.**

ʒ. Epithym. ʒviij.
 myrobalanor. citrinor. ʒij.
 pulp. tamarind. ʒj.
 fol. endiv.
 cichor.
 portulac. an. Mj.
 fumar. Mj.
 passular. pingui ʒvj.
 bulliant in suffic. quant. aqua, & fa-
 cta expressione diligenti
 ʒ. succ. cydon.
 granator. agrest. an. ʒij.
 pulp. prunor. damasc. ante in predicto
 deco-

DE ELECT. SOLIDIS.

de cocto coctior. extracta & per setac.
transmiss. lb. j.

bulliant simul vsque ad mediocrem
consistentiam, tum adde fl. cass. rec. ʒvj,
pulp. tamarind. ʒij,
spec. diatr. santal. ʒʒ,
sacch. fini quant.

suffic. Mi. f. Electuarium.

Electuarium ad ophthalmiam Eiusdem.

ʒ. Euphrag.

fœnic.

beton.

chelidon.

siler. montani,

ruts. an. ʒj,

cardamom.

zinzib.

petrosel.

piperis an. ʒj.

sacch. in aq. euphrag. dissol. quant. suf-
fic. Mi. f. Elect. de quo post cœnam
quotidie sumatur.

Electuarium Eiusdem ad melancholiam
hypocondriacam cum palpitatione
cordis.

ʒ. fol. meliss.

ocym.

agrimon.

betonica.

pulegij.

fl. bugloss.

borrag. an. M. j.

cortic. citr. p. ʒ.

sem. citr. ʒj.

caryophyllor.

cinnam.

lign. aloes.

maceris. an. ʒj.

sol. sem. mund. ʒvj.

Epithym.

rad. polyod. an. ʒiiij.

myrobalanor. chebul.

citrinor. an. ʒj.

passul. pingv. enucleatar. lb. j.

Aromata illa ligentur in syndone &
omnia bulliant in suff. quant. aqua ad

consumptionem medietatis: facta ex-
pressionem adde pulpa prunorum dul-
cium, qua bullierint in pradieto de-
cocto, lb. j. iterum bulliat hac pulpa
ad mediocrem consistentiam. Adden-
do cinnamomi selecti ʒʒ; & in sine
sacchari albi quantum sufficit Mi. f.
Electuarium, Cuius ego præbeo
ʒvj vel ʒj singulis vel alternis
diebus, si aluus sit lubrica.

Electuarium Eiusdem ad fluxum
Epaticum.

ʒ. succor. menth.

absynth. an. ʒʒ.

passular. ʒj.

myrrh.

croci an. ʒʒ;

caryophyllor.

cyper.

calami aromat.

olibani an. ʒj.

hepat. lupi ʒj.

mellis aut sacchari, quantum sufficit,

Mi. f. Electuarium: Cuius dosis ʒʒ.
eum vino aromatico.

Aliud Eiusdem ad imbecillitatem epatis.

ʒ. cinnam.

piperis,

pyrethri,

caryophyllor.

macis. an. ʒʒ.

myrrh.

olibani,

masfic. an. ʒj.

spic.

schœnanth. an. ʒʒ.

succor. absynth.

menth. an. ʒj.

sacchari quant. sufficit Mi. f. Electua-
rium: Cuius dosis ʒij. quibus sum-
pris statim haustiatu vinum ge-
nerosum.

Electua.

*Electuarium de chalybe Herculis Saxonie
ad Scirrhus lienis.*

℞. rad. irid. ℥℥;
sam. eruca,
urtica,
tamarisc.
ceterach.
cortic. capparum,
gentian.
rubia tinctor. an. ℥ij;
ammoniac.
bdellij
opoponac. an. ℥j;
piperis,
costi,
cassia lignea
Cinnam. an. ℥℥;

Dissoluantur gummi in aceto forti. Ce-
tera vero terantur in puluerem tenuissimū.
deinde adde chalybis in acet. prepar. ℥ij; mel-
lis quantum sufficit Mj. f. Electuarium, cu-
ius detur ℥℥. vel ℥vj ad summum.

*Aliud Eiusdem de chalybe, quo frequen-
tissime fuit vsus.*

℞. fol. sen. ℥ij;
Epithymi,
rad. polypod.
pulp. cass. an. ℥ij;
tamarind. ℥℥;
myrobalanor. omn. ℥j;
bulliant in aquar. borrag.
agrimon.

Endrv. an. lb. jss;
Vel lb. ij usque ab consumptionem medie-
tatis: Colentur & colatura adde sacch. fini
lb. ij: bulliant in predicto decocto usque quo
incipiant crassescere: postea adde sequentia,
nempe mastic.

rubia tinctor.
rasur. Ebor.
liquirit.
sem. fenugrac.
Siler. montan.
sigell.

apy.
eruca,
urtic.
lactuc.
petrosel.
endrv. an. ℥ij.
portulac.
lini
schoenanth.
eupator.
tamarisc.
nucista.
macis.
cinnam.
caryophyllor.
spica nardi an. ℥j;
fol. agrimon.
beton. an. ℥℥.
croci ℥℥;
limatur. chalyb. ℥ij℥; Mj.

f. Electuarium. Cuius dosis sit ā ℥vj ad
℥j. Hoc ego, inquit Saxonie, sæpe vsus
sum, cum maxima scelicitate in scirrhis
lienis, febrib. quartanis & aliis affectib.
melancholicis.

Aliud Electuarium de chalybe.

℞. limatur. chalyb. ℥ij. Sretatur bene su-
per marmore durissimo cum aceto in
subtilissimum puluerem, exiccerur in
co calido, idque septies repetatur;

℞. huius limatura ℥ij;
cinnam. opt.
nucista an. ℥j;
rhab. opt. ℥ij;
Spec. arom. rosat. ℥j℥;
mell. opt. despumat.
sacchar. clarificati an. ℥ij, lento igne
fiat Electuarium. de quo detur vir-
ginibus cachectis, quibus men-
tes non rite fluant, & in hepatis
obstructionibus.

*Aliud Electuarium de chalybe. Horatii
Augeni in intemperie frigida mu-
terum maxime vtile.*

℞. piper

- ℥. piper.
zinzib. an. ℥℞.
cardamomi,
caryophyllor.
doronici. aut angelic.
croci an. ℥ij.
zamarisc. ℥℞.
sem. basilici
anisi an. ℥℞.
limatur chalyb. præp. libr. ℞.
mellis despumati libr. iij. Mj.
f. Electuarium.
- El. tuarium de soldanella.
- ℥. cinnamom.
sem. foenic.
avis.
squinant. an. ℥℞.
coquantur in aqua pura ad consum-
ptionem medietatis, colentur in cola-
tura dissolue sacchar ℥. iij.
coq. iterum ad spissitudinem; postea
adde pulueris soldanella rec. ℥j℞.
miscantur, donec omnia coeant: &
fiat electuarium.
- Electuarium de macere.
- ℥. maceris horis 24. in aceto vini infu-
sa, exiccata & puluerisata ℥vj.
Theriac. Andr. sen. vet. opt. ℥j℞.
conseru. fl. borrag.
bugloss.
rosar. an. ℥vj.
xyloaloes boni ℥℞.
bol. armen. præp. ℥iij. Mi.
cum syr. conseruationis citri fiat
electuarium.
- Electuarium Diasatyrium cor-
rectum.
- ℥. rad. satyrionis in vino maluatic.
infusar. ℥j℞.
carn. dactylor.
amygd. dule.
pinear. mundat. |
pistaciore.
nuc. indic. |

- zinzib. conditor. an. ℥℞.
cinnamomi
croci an. ℥ij.
zinzib. alb. ℥ij℞.
caryophyllor.
galgan.
piper. longi
nigri an. ℥j℞
nucist.
maceris,
granor. paradyse,
zedoaria an. ℥j,
lingua auis,
caudat. stincor.
borac. alb.
assa dulcis an. ℥j℞,
lign. aloes,
cardamom. an. ℥j,
cubebar.
been albi,
rubri an. ℥℞,
menth. sicca ℥ij,
sem. anisi,
raphani,
nasturtii,
eruc.
urtic.
asparagi,
caparum an. ℥j,
ambra ℞℞,
mosch. ℞j.
penid. quart. ℞. Mi. f. electuarium
cum syrupo appropriato.
- Diacydonium optimum Simo-
nij.
- ℥. succ. cotoneor. depurati ℥xxiiij,
mell. opt. despumati,
sacch. alb. in aq. melisse depurati an.
℥xij.
Cottis ad ignem lentum pro iusta
spissitudine, igniq. ablatis atq. ad-
huc tepentibus insperge cinnam. sel.
nucista an. ℥j℞.
coriand. in acer. præp. ℥ii,
lign. aloes ℞j,
caryophyllor. gr. xvi.
lii ocymj

ocymi odoratiff.
 meliff.
 mentha an. ʒʒ.
 spec. diarrh. abbat. ʒij.
 sacch. ros. tabellat. ʒij.
 mosch gr. xij.
 omnib. tenuissimo tritis cretis-
 que f. diacydonium secundum ar-
 tem.

Electuarium confortatiuum nobile.
 Physiци regis Ferdi-
 nandi.

ʒ. pulp. capon. vel perdicis cocti lb. ʒ.
 cardamom.
 cinnam.
 caryophyllor.
 cubebav.
 zinzib.
 tragag.
 gumm. arab.
 galang.
 nucista.
 maceris.
 croci. an. ʒʒ.
 amyli.
 glyzyrrh.
 amygd. dulc.
 pistaceor.
 anellanar. omnium mundator.
 passular.
 sem. cucumer.
 melon.
 cucurb.
 papau. alb.
 lactuc.
 portulac. an. ʒij.
 penidior. ʒij. misceantur omnia cum
 carnibus incisis & cum sacchari
 in iusculo caponis dissoluti ʒxxij.
 fiat electuarium.

Electuarium mirabile, quo insignis qui-
 dam Medicus vsus ad finem
 vita.

ʒ. sem. filer montan.

chamad. an. ʒij.
 rad. chelidon.
 cumin.
 petrosel.
 apii an. ʒj.
 cinnamom.
 piper.
 zinzib an ʒij.
 fol. puleg.
 hyssop.
 aneth.
 saxifrag.
 fl. aneth.

granor. iuniper. an. ʒij.
 puluerisentur omnia, misceantur se-
 mul & cum mell. albi despumati lb.
 ʒʒ. f. Electuarium. Cuius dosis ma-
 ne & vesperi ad quantitatem nucis.
 Lumen debile restaurat, stoma-
 chum confortat, humores super-
 fluos purgat, renes mundificat, o-
 mnes ventositates expellit & ad
 multa alia probatissimum est.

De Trochiscis libro sequenti disserere pro-
 posuimus, ut qui roborantes fere sint, vel al-
 terici, seu alterantes, pauci quibusdam ex-
 ceptis, usque purgantibus, de quibus hac in
 sectione & serie breuiter nunc agere nostra
 methodi ratio suadet.

CAP. IV.

Trochisci de Rhabarbaro.

ʒ. Rhabarbari boni ʒ. x.
 succi eupatorii,
 amygdalar. amararum an. ʒ. ʒ.
 rosarum ʒ. iij.
 spica Indica,
 anisi,
 rubia tinctorum,
 absynthii,
 asari,
 sem. apii an. ʒ. j.
 formantur ex arte trochisci ʒ. j. pon-
 dere.

COMMENTARIVS.

Raro parati reperiuntur in officinis e-
 iusmodi

iufmodi pastilli, quibus dum opus est, solent Medici *rheum* assumere, & aliis simplicibus proposito scopo idoneis permiscere. Prudentes tamē pharmacopœi, nec auaritiæ nimium dediti illis nō carebunt, quorum scilicet optima est descriptio, & salutaris vsus.

Ut autem rectissime parentur, *rheum* & *asarum* tenuissime læuiganda sunt, vt facilius hepatis sinus, mesenterii anfractus, & vteri renuque vias peruagare queant, reliqua quoque tenuiter pulueranda; deinde cum *eupatorii succi* quantitate sufficiente fiat massa molliuscule, de qua formentur trochisci cuiusuis figure. Si succus *Eupatorii* definita quantitate pulueribus excipiendis non sufficiat, augendus, vt omnia simul facilius subigantur. Concinnati trochisci exsiccandi, & seruandi ad futuros vsus.

Vires.

Trochisci rhei valent ad frigidos, biliososque iecoris affectus, ad eius obstructionem, dolorem, tumorem, & deprauatam actionem. Hydropi quoque vel præsentis, vel imminenti profunt, & morbo regio, seu ictero.

C A P. V.

Trochisci de agarico D. Galeni.

℞. Agarici albiss. scalpro tenuiter comminuti ℥. ij. aut quantum voles; macera in vini albi, in quo fuerit zinziber infusum, quantitate sufficienti & fac massam mollem; & ex ea trochiscos: qui exsiccati denuo puluerentur: eodem vino subigantur in pastam; ex qua rursum trochisci formentur, siccentur, seruentur.

COMMENTARIUS.

Vario modo apud Mesuem præparatur *agaricus*, libro de simplicibus, cum mulsâ, cum oxymelite scillitico, cum sale gemmeo, cum sero lactis, cum dauco, & aliis simplicibus.

Galenus minori, faciliori, & commodiori apparatus in trochiscos effingit, in

arte pharmacaria vſtatiffimos, quos hic describimus, & tanquam præstantiores magis probamus. Nonnulli *salem gemmeum* permiscunt, vt suo, inquit, pondere, *agaricum* ad fundum ventriculi delabi cogat, vt sua absterforia facultate purgationem iuuet, & vim illius tardam excitet; *zinziber* tamen sufficit cum vino, non modo ad vomitoriam qualitatem arcendam, sed ad pigram vim purgatricem excitandam, lentos & crassos humores attenuandos & incidendos, atque è partibus remotioribus attrahendos. *Zinziber* autem & sua partium tenuitate perfructa viscera *agaricum* defert, & suo calore vim purgatoriam iuuat, & aromaticitate ventriculum, cor, & partes nobiles recreat, quemadmodum & vinum, quod sua adhuc ponderosa substantia *agarici* cohibet leuitatem; cuius ratione ad fundum ventriculi pigre delabitur, atque supernatans per vomitum aliquando solus, interdum cum humoribus excluditur.

Trochisci de agarico pituitosum humorem non tantum è prima regione corporis purgant, sed etiam è partibus longius distitis, si maiore copia sumantur.

Vires.

C A P. VI.

Trochisci Alhandal. D. Mes.

℞. Pulpa colocynthidos à seminibus mandata ℥. x. incidantur & ficentur manibus cum olei rosati ℥. j. gummi Arabici, & agacanthi, bdellii an. vj. maceventur tres aut quatuor dies in aqua rosarum, vt perfecte liqueſcât: deinde cum pulpa dicta, & parte istius mucaginis fiant trochisci, qui in umbra siccati, denuo serantur, & cū reliqua mucagine rursum fiant trochisci, iterum siccandi & seruandi.

lii 2

COM-

COMMENTARIVS.

Trochisci colocynthidos, seu Alhandal, vt loquuntur Arabes, vtiliter iniici possunt in omnes compositiones, quæ colocynthidem recipiunt: Eam enim simplicem, aut non castigatam sumere molestum est, præparatam & trochiscorum forma, vel alia concinnatam, vt consuetum, sic tutum. Sic enim præparata medicamentorum aliorum compositiones ingreditur, quorum virtutem acuit; vnde validius pituitam, aut alios humores crassos, lentos, & viscidos educunt.

Vt autem recte prædicti trochisci fiant, eligenda primum pulpa colocynthidos albidissima & leuis, quæ non modo forficibus incidenda, sed etiam tenuissime pulueranda: nam crassius trita & intro sumpta dysenteriam sæpe mouet, abrafis intestinis ab illius portiuncula ilei gyris & anfractibus stabulante. In veteri Mesues codice pulpa colocynthidis ʒ. x. tantum ponuntur. Verum locus erroris suspectus est, & pro ʒ. x. ʒ. x. ponenda, alioquin olei rosati quantitas minuenda, nec non bdellii, & aliorum gummi, quorum singulorum ʒ. ij. tantum sufficiunt ad mucaginem, decem vnciis colocynthidos semel atque iterum excipiendis destinatam.

Facultates.

Trochisci Alhandal potenter viscidam pituitam, & succos omnes glutinosos purgant: Proinde multum conferunt colico dolori à pituita vitrea & lenta nato, apoplexiæ, vertigini, epilepsiæ, asthma, morbis frigidis, & arthriticis, qui vix medicamentis communibus cedunt.

ADDITIO.

Trochisci de agarico Viennensium.

℞. agaric. albiss. ʒ. ii.

zinzib. pulueris ar. ʒ. ij.

sal. gemm.

maslic an. ʒ. ij. misceantur omnia simul, fiant trochisci cum infusione zinziberis in vino albo.

De alijs trochiscis alterantibus & robo-

rantibus libro sequenti; superest, vt alia purgantia solida, nempe catapotia describamus.

SECTIO IV.
DE PILVLIS.

Superioribus sectionibus electuaria tam liquida, quam solida omni & morbo & causa morbifica accommodata dedimus. Nunc vt idem præstemus in describendis catapotijs, seu pilulis, quas plerique medicamenta quibuslibet præponunt, methodi nostra suadet ratio. Ab his autem auspicabor, quæ inter purgantia solam aloem recipiunt, deinde quæ aloem & agaricum; tum quæ cum vtroque rheum, postea quæ sennam; tandem quæ turpethum, aut diagridium, aut colocynthidem, aut violentius aliquod catharticum admittunt, describam. Ab aloë vero ducitur initium, quod sit non solum basis ferè omnium catapotiorum, sed quod viscera partesque nobiles recreet, & vix alio modo sumi possit: quæ enim valde amara sunt, vt aloë, & ingrata, cum difficillime forma liquida & potulenta hauriri queant, pilularum forma dari solent, vt facilius deuorentur, vt cap. 14. lib. 3. Institut. demonstrauimus.

CAP. I.

Pilula stomachica, vulgo ante cibum.

D. Mes.

℞. Aloes optima ʒ. vj.

masliches,

rosarum, an. ʒ. ij.

Cum syrupo rosato, vel absynthii, fiat massa molliuscule.

COMMENTARIVS.

Omnes pilulæ, quæ aloem, vel rheum tantum, aut vtrumque simul inter purgantia admittunt, & clementer purgant, quæque humores tantum è prima regione tra-

ætrahentes, stomacho profunt, *Stomachica* vocantur, vel *pilula ante cibū*, quod quauis diei parte, paulo ante pastus, tuto sumi possunt: cuiusmodi sunt *pilula de aloë rosata*, quæ sunt ex eadem in succo rosarum nutrita, & cum vino in massam coacta. Vt etiam *pilula Scaligeri, Ruffi* & *de hiera*. Vtatisissima tamen cum sint, quas dedimus, & quouis tempore paratu facillima, hæc tanquam regula omnium stomachicarum debent in omnibus pharmacopoliis asseruari. Verum parua quantitate tantum paranda sunt, vt recentes semper habeantur. Diutius enim asseruata nimium exsiccantur, earumque virtus hebescit. Debet vero Massa aluta quadam, oleo pauco delibuta, inuolui, deinde in vase stanneo optime clauo reponi.

Pilula omnes, & reliqua purgantia, dari minime debent, nisi ventre exinanito; præsertim vero, quæ ex partibus remotioribus humores noxios trahere debent. Quæ longe ante, & post pastum, vt post primum somnum commodius & vtilius sumuntur. Stomachica non item; sat enim est, si sumantur hora vna ante ientaculum, vel alium pastum, vt blande subducatur aluus, & pituita quadam, aut alia parua colluies in ventriculo & vicinis partibus contenta expurgetur; quam quidem omnes stomachica blande educunt, stomachum roborant, & appetitum resarciunt, vel sopitum excitant.

CAP. II.

Pilula Ruffi, vulgo pestilentiales, seu communes.

℞. Aloes optima ℥.ij.
myrrha ℥.j.
croci ℥.℞.
cum oinomete optimo, fiat massa mollis.

COMMENTARIVS.

Vix quoddam datur medicamentum à

quodam præter authoris primi mentem non mutatum. Hæc pilula ex paucis componuntur, à multis varie mutantur. Sunt, qui *myrrha* tertiam partem adiiciunt, alii tantum quartam; quidam octauam, nonnulli *crocum* & *myrrham* æquali pondere commiscent; alii mediam tantum partem *croci* ad *myrrham* adiiciunt, vt *myrrha* ad *aloem*, vt nos in hac descriptione, Medicorum celebriorum sententiam secuti, fecimus.

Horum autem catapotiorum inuentionem Rondelerius Ruffo denegat, quod potionem, inquit, quam pilulas potius tradiderit, vt ex Paulo Ægin. cap. 36. lib. 2. de morb. pop. liquet. Hic sane medicamentum quoddam ex *aloë, myrrhæ, & ammoniaco thymiamate* in vino odorato tritis, describit, potumque nominat, fabæ tamen magnitudine exhibet, quæ rerum potularum mensuræ repugnat, solidarum conuenit: ideoque Ruffum posterior ætas illarum esse primum authorem non sine ratione credit. Pro vino aromatico oinomet generosum substituiimus, pulueribus excipiendis maxime idoneum. Si enim solo vino recipiantur, massa hinc subacta, breui duritiem pene lapideam nanciscetur. Syrupus quoque de *absinthio* illis admittendis multum aptus erit.

Pilula Ruffi pestilentiales dicuntur; quod pesti conueniant, sed potius arcendæ & præcauendæ, quam curandæ. Ratione enim aloes corpus ab excrementis liberatur, per myrrham à putredine vindicatur, à croco cor & facultates vitales recreatur. Pesti tamen factæ parum profunt, vt quæ medicamenta magis cardiaca, valentiora, & alexipharmaca ad sui curationem postulet.

CAP. III.

Pilula mastichina.

℞. Mastiches ℥.℞.
aloes ʒ. x.
agarici ʒ. iij.

℞. iij.

Conf-

Confec cum hydromelite vinofo, & fiat massa mollis.

COMMENTARIUS.

Pilulas omnes, quæ masticem excipiunt, Mefue stomachicas appellat, quarum non ipse solum varias descriptiones exhibet, sed etiam qui post illum ea de re scripserunt, & Antidotaria promulgarunt, modo *aloes*, modo *agarici*, modo *mastiche* pondus augentes, vel minuentes, aut alia adiuuantes.

Pilula de aloë lota.

Vsitatior & tutior est descriptio, quam hic datus, cui *diamoschi* parum addatur, erunt pilulæ de *aloe lota* iuxta vulgarem editionem. Parandi modus facilis est. Debet vero *agaricus trochiscatus* sumi, postea teri, vt & reliqua, nempe *aloe* & *mastiche*, atque cum *hydromelite* aptius, quam cum vino subigunt ad efficaciam, tum ad conseruationem.

Petrus de Abano perhibetur earum author, quibus ab exuperante medicamento, nempe *aloe* nomen non dedit, ne simul eiusdem nominis catapotia multa ac diuersa describerentur.

Vires.

Pilulæ masticinæ stomachum blande purgant, optimè roborant, totius abdominis excrementitios humores sine molestia detrahunt & expellunt, doloribus capitis profunt, & vteri affectibus multis.

CAP. IV.

Pilula de tribus solutiuis.

℞. *Rhabarbari*,
aloes,
agarici an. ʒ. iij.
Trita excipiantur syrupo rosarum palidarum, & cogantur in massam.

COMMENTARIUS.

Vocantur hæc catapotia *de tribus solutiuis*, quod tria tantum simplicia purgantia admittant: Syrupus rosarum palidarum, quo illa excipiuntur, purgatorius quidem est, sed simplex medicamen-

tum non dicitur. Stomachicæ quoque sunt hæc pilulæ, licet paulo validiores superioribus, propter *agaricum*; qui si trochiscatus ponatur, vt certe debet, vim incidendi & attenuandi maiorem habebunt, & minus vomitoriam. Parandi modus facilior est, quam vt nos moeretur.

Humores biliosos & pituitosos, crassos & lentos à ventriculo, cauis hepatis & lienis, & à mesenterio perbelle purgant, stomachum roborant, & appetitum reuocant. Sic paucis, quæ de his dicenda, complector.

CAP. V.

Pilula Imperiales D. Fernelij, seu Catholica.

℞. *Aloes optima ʒ. ij.*
rhabarb. electi ʒ. j. h.
agarici trochiscati,
fol. fenæ mundator. an. ʒ. j.
cinnamomi ʒ. iij.
xinziberis ʒ. ij.
nucu moçhata,
caryophyllorum,
spica nardi,
mastiche an. ʒ. j.
Cum syrupo violato subacta cogantur in massam.

COMMENTARIUS.

Egregiam his catapotis non iniuste denominationem dedit author, vt quæ agendi benignitate & multiplici dote, præceteris egregium titulum mereantur. Possunt quoque dici pilulæ *Catholica*, vt quæ & vniuersos humores, & ab vniuersis partibus expurgent, ab hepate, liene, ventriculo, cerebro, & cum dosi paulo vberiore, à partibus quoque longius distitis.

Quædam eiusdem nominis describuntur à Nic. Præposito, quæ quod pluribus constant, & efficaciz sint minoris, raro parantur.

Pilulæ

Vires.

Pilula Imperiales Fernelii omnia viscera infarctū liberant, purgant, roborant, & humores quosuis noxios & obuios educunt, omniumque partium nutritiarum œconomiam iuuant.

CAP. VI.

Pilula de eupatorio maiores

D. Mesf.

℞. Myrobalanorum citrinorum,

succor. eupatorii,

abſynthii an. ʒ. iij.

rhabarbari ʒ. iij. ℞.

maſtiche ʒ. i.

croci ʒ. ℞.

aloës ʒ. v.

Succi, vel potius ſyrupi endiuia quantum ſufficit, ex arte fiat maſſa.

COMMENTARIVS.

Catapotiorem ex eupatorio duas Meſue formulas deſcribit; priora, *maiora* nominat, quæ hic inferuimus; alia *minora*, quæ raro, imo rariffime ambo parari ſolent. Illa tamen cum valde commendentur ad icterum, & omnem icteris obſtructionem, ægrorum feliciter ibunt, ſi in pharmacopoliis habeantur. Deberent autem à *rhabarbaro* potius denominari, quod in compoſitione cæteris præpoleat. Verum ſolent authores medicamentis à ſe compoſitis nonnunquã imponere nomina ad placitum magis, quam rationem validiſſimam.

Potro ad harum pilularum præparationem ſucci eupatorii veri, uel eius loco *agrimonii*, & *abſynthii* per euaporationem inſpiſſandi, exſiccandi, & poſtea puluerandi, deinde aliis ſimplicibus ſeorſim tritis commiſcendi, tum omnia ſyrupo de endiuia, uel cichorio comprehendenda in maſſam idoneam. Perperam faciunt, qui Meſuei conſiſium ſecuti pulueres excipiunt aqua endiuia, & cogunt maſſam.

Pilulæ de eupatorio minores non ſo-

lum ictero conducunt curando, ſed etiam febribus periodicis ac circuitu repentibus.

CAP. VII.

Pilula ſine quibus eſſe nolo

D. N. Præpoſ.

℞. Aloës optima ʒ. xiiij.

quinque generum myrobalanorum,

rhabarbari,

ſenna,

agarici trochiſcati,

maſtiche,

abſynthii,

cuſcuta,

roſarum,

violarum an. ʒ. j.

diagridii ʒ. vj. ℞.

mollis ſucco ſeniculi exſpumati q. ſ.

fiat maſſa, ut artis eſt.

COMMENTARIVS.

Vniuerſales ſunt hæc pilulæ, ut Imperiales, ſed magis cholagogæ, & valentiores propter *diagridium*. Earum nomenclatio quadam circumlocutione designata efficaciam & uſus neceſſitatem notat, ut quibus uel paterfamilias, uel alius, qui optime ſuæ ſanitati proſpectum uoluerit, minime carere debeat, quandoquidem ad earum compoſitionem accedunt, quæ à cunctis partibus præcipuis humores deducunt, & eaſdem roborant. *Rheubarbarum* baſis erit, ſi à parte earum præſtantiore ſumi debeat, ut *ſcammonium*, ſi à ualentiore & magis exuperante, uel *myrobalani*, ſi à fructuum pondere.

Ut recte parentur, *ſcammonium*, aloës, *agaricus*, & *maſtiche* ſeorſim pulueranda. Reliqua partim ſeorſim, partim ſimul. Non ſunt uero ſubigenda cum aqua, aut ſucco ſeniculi, ut placuit auctori, ſed cum melle eodem ſucco depurato, ad ſyrupi conſiſtentiam, aut paulo infra cocto, ne citius ſicceſcant, aut marceſcant.

Pilulæ, ſine quibus pituitam & bilem v-

tram-

Vires.

eramque vndique irrahunt, sed precipue ex capite, oculis, & sensibus. Proinde oculorum suffusiones minuunt, visum conferuant, aurium dolores tinnitusque soluant.

C A P. VIII.

Pilula aurea. D. N. Myr.

℞. Aloes optima.
diagridii an. ʒ. v.
rosarum rubr.
sem. apii an. ʒ. ij. ℞.
sem. anisi,
faniculi an. ʒ. j. ℞.
pulpa colocynthid.
croci,
mastiches an. ʒ. j.
Cum gummi tragacantha in aqua rosarum soluta, vel potius cum melle rosato concinnetur pasta, consistentia legitima.

COMMENTARIUS.

Non abs re insultat Nicol. Præpositus in Nic. Myrepsum harum pilularum auctorem, quod *diagridium* quantitate maiore posuerit, nec locum mendo carere suspicatur, dum ait, & credo, quod debuit dicere, *diagridii* ʒ. v. non ʒ. v. quod sane colligi potest ex eiusdem Myrepsi verbis qui in fine c. 107. dosim harum pilularum definiens sic habet, Informentur ad modum ciceris cum aqua infusionis *tragacantha*, & dentur de eis vesperi nouem aut undecim cum mulsâ aut vino. Hæc enim quantitas saltem ʒ. j. ℞. est, aut ʒ. ij. quæ fere *diagridii* ʒ. ℞. admittit. Vt sit, nunc is inualuit vsus, vt iuxta modum descriptum parentur; ea tamen lege, vt iusto ac idoneo pondere exhibeantur, pro Medici prudentia & ægrotantis viribus; cui purgando; si *diagridii* gr. iij. aut v. sufficiant, ea tantum mole catapotia dentur, quæ istam solum *diagridii* dosim receperit.

Optime vero *mastichem* adiecit Nicol. Præpositus ad ventriculi robur, ne tam violentorum purgantium attractu lædatur.

Recte quoque *tragacanthum* permiscbitur ad *scammonii* feritatem mirigandam. Tutius vero *Trochisci Albandal* ponentur, quam *colocynthis* ipsa non castigata: omnia tenuissime puluerata cum melle rosato cogentur in pastam consistentiæ legitimæ; sic enim diutius molliuscule remanebit, quam *gummi tragacantha* dissoluto subacta & comprehensa.

Dicuntur autem pilula aureæ magis ab aureo colore, ratione *croci*, quam ab effectu aureo, hoc est, præstanti, ac insigni: Non enim omnia medicamenta, quæ aluum potentissime ducunt, & assatim humores purgant, aurea seu præstantissima sunt, sed quæ sine molestia tantum noxios, & cum facilitate extrahunt.

Pilula aureæ plurimum cholagogæ Vires sunt: Bilem enim valenter attrahunt, pariterque pituitam, non modo ex ventre inferiore, sed etiam superiore, videlicet capite: propterea sensus oculosque expurgant, usque aciem restitunt.

Vnde dicantur aureæ.

C A P. IX.

Pilula de agarico D. Auic.

℞. Agarici ʒ. ij.
radic. ireos,
prassii an. ʒ. j.
turbitih ʒ. v.
hierea picra ʒ. iij.
colocynthidos,
sarcocolla an. ʒ. ij.
myrrha ʒ. j.
Misce cum sapa, & fiat massa, vt artus est.

COMMENTARIUS.

His catapotis Nicol. Præpositus *mastichem* addidit, damnant reuerendi patres censores Meusei probat Fernelius, quod similiter ex Præposito transcripserit; improbat Iouertus, suæ tamen opinionis rationem subtricens. Ego nec noëturam, nec valde profuturam puto; si enim defuerit, non deerunt ventriculo, quæ ipsum robo-

robore queunt, nempe *hiera*, *myrrha*, *sapa*, *iris*; si adfuerit, neque aliorum vim obtundet, neq; multo meliorem reddet.

Harum author primus est Auicenna, qui eas descripsit cum *myrrha*, quam Mesue non addidit, ut putat Bauderonius, ut ex illius *lib. 3. c. 40. tract. 1. sen. 10.* liquet, ubi *agaricum* & *colocynthida* sine vlla præparatione expressa describit. Melius est tamen vtrumq; trochiscatum sumere, terere, & permiscere. Præterea puluis *hiera picra* Galeni tantum melle non solutus sumendus est; *prassium album* seligendum, & *radix iroos* nostratis flore cæruleo, quæ Auicenna *lilium cæleste* vocat. Purgantia seorsim pulueranda; reliqua partim sic, partim simul; tum omnia miscenda cum *sapa*.

Vires.

Pilulæ de agarico cum pituitam vndiq; potenter educant, conferunt plurimum capiti & thoraci: proinde comati, catarrho, vertigini, & similibus affectibus ab humore frigido ortis, maximeq; asthmati, ad cuius sanationem ab Auicenna fuerunt inuentæ & descriptæ, *c. 40. lib. 3.*

CAP. X.

Pilula cochia, D. Rhafis.

℞. Pul. *hiera simplicis* ʒ. x.
colocynthidos ʒ. ij. ℥. ʒ. j.
diagridii ʒ. ij. lb.
surpethi,
stæchados an. ʒ. v.
 Cum syrupo de *stæchade* fiat massa.

COMMENTARIVS.

Vnde habeat nomen.

Pilulæ cochia non simpliciter à grano, quod *κίχκος* dicitur Græcis, nuncupantur, sed quod rotundæ sint & parvæ, veluti granum quoddam ciceris aut erui, cuiusmodi fieri solebant olim omnes pilulæ. Et licet nunc fere maiores concinnentur, ut propriam tamen ab authore datam descriptionem, sic appellationem retinemus, qui *e. 1. libr. 9. ad Almansor.* iuxta formulam præscriptam tradidit. Nonnulli supra modum purgantes iudicant; ratione *diagridij* maiore pondere commixti: Optimum tamen sit,

in pharmacopoliis haberi blanda medicamenta pro delicatulis, validiora pro robustis & agrestibus viris, iuxta Rhafis placitum parandas censeo. Adde, quod tam exigua quantitate dari possunt, quib. conueniunt, ut citra hypercatharsim aluum subducere, & humores noxios educere valeant.

De admiscendis autem in compositione nonnulli dubitant, an *hiera picra* Galeni sumenda sit, an alia paranda, ut voluit Cordus: Nos ob multas rationes, quas breuitatis causa relinquo, nullam validiorem, conuenientiorem, aut meliorem hiera dictam puto. *Trochiscos* vero *Albandal* melius erit permiscere, quæ *colocynthida* non præparatam. Quod si *syrupus de stæchade* defuerit, ut re vera paucis in officinis habetur, nec haberi multum est necesse, pulueres subigi recte poterunt melle cum decocto *stæchados* despumato, & ad consumptionem aqueæ humiditatis cocto. Parandi modusidem atque præcedentium.

Vires.

Stæchas magi hepatica quam cephalica.

Pilulæ cochia humores partim biliosos, partim pituitosos expurgant, non solum à capite propter *stæchadem*, quæ minus cephalica, quam hepatica est, sed etiam ab aliis partibus, in quibus dicti succi continentur: Eos enim à quacunque parte potenter deducunt.

CAP. XI.

Pilula de hermodactylis maiores, D. Mes.

℞. *Hermodactylorum*,
aloes,
myrobalanorum citrinor.
surbiti,
colocynthidos,
bdelliis,
sagapeni an. ʒ. vi.
castoreis,
sarcocolla,
euphorbii,
opoponacis,
Sem. ruta agrestis, vel hortensis,
seminis apii an. ʒ. ij.

Kkk

craci

croci ʒ. j. ʒ.

Cum succo caulium fiat massa.

COMMENTARIUS.

Multum sunt vsuales istæ pilulæ, quæ ab *hermodactylis* nomen habent, solæque sufficiunt in ueteratis articulorum doloribus, ad idque sunt eff. aciores his, quæ arthetice vocantur, & securius, quam quæ de *sagapeno*, aut *opoponace*, aut *sarcocolla* nuncupantur, vt ideo harum descriptionibus non sit opus.

Ad preparationem in caulium succo *sagapenum* & *opoponax* liquanda, idoneo linteo transmittenda, deinde parum coquenda. Tum pulueres reliquorum simplicium succo cum *melle* cõcto permiscendi: atque omnia simul in mortario terenda, subigenda & manibus oleo delibutis contrectanda, vt consentientiam nanciscantur idoneam. Possent & eclegmate de caulibus recte subigi.

Vires.

Pilulæ de *Hermodactylis* crassos humores, simulque serosos potenter ab extremis partibus, præsertim ab articulis vellunt, conducuntque morbis frigidis capitis, neruorum & iuncturarum.

CAP. XII.

Pilula Agregatiua, seu polychresta,
D. Mes.

ʒ. Aloes,

turbith an. ʒ. vj.

diagridij ʒ. v.

Rhabarb. vj.

myrobalanor. flauarum an. ʒ. iij.

agarici albissimi,

trochiscor. albandal,

polypodij,

myrobalanor. chebularum,

myrobal. Indarum an. ʒ. ij.

massiches,

rosarum,

epithymi,

sem. anisi,

zinziberis.

salis gemmei an. ʒ. j.

succorum eupatorii,

absynthii an. ʒ. ij.

Cum syrupo rosarum pallidarum fiat massa, ad vsus seruanda.

COMMENTARIUS.

Veterem Mesuei descriptionem retinemus, ordinemque simplicium tantum mutauimus, & pro electuario rosato syrupum rosarum substituiimus ad puluerum comprehensionem.

Sunt autem tres apud Mesuem pilularum huiusce nominis descriptiones, quarum prior solum est vsualis, & in pharmacopoliis fere cunctis parata reperitur, relictis aliis duabus, *agregatiuis maioribus* & *minoribus* nuncupatis. Dicuntur vero *Agregatiua*, propter aggregationem dotum multarum, vt etiam *Polychresta*, & à multis *Catholica*, quod sint vsus multi, & vniuersos expurgent humores.

Cur dicantur agregatiua, cur polychresta.

Compositionis ratio manifesta est, vt & mixtionis modus. Radices primum terendæ, dein fructus, ac semina: seorsim vero *rheum* & *agaricus*, qui trochiscatus simpliciter præferendus. His addendi succi *eupatorii* & *absynthii* prius exsiccati, & postea triti. Tum omnia, vt decet, puluerata, syrupo rosarum pallidarum excipienda, vt fiat massa, quæ inuoluenda corio oleo amygdalino delibuto. Non vero sine ratione pulueres syrupo rosarum pallidarum excipiendos arbitror, partim vt magis accedant ad mentem authoris, nam rosæ nihil similius, quam ipsæ rosæ, partim quod electuarium rosatum Mesuei, quo ipse vult pulueres comprehendi, paratum non reperitur, nec parandum censeo, cum eius vt inepta est compositio, sic fere nullus vsus.

Catapotia agregatiua ad multos affectus non modo capitis vtilis sunt, sed etiã ventriculi & hepatis. Ex his enim partibus & sensoris pituitam, bilem, & melancholicum succum detrahunt, purgantque: propterea febribus complexis, inueteratis, & morbis complicatis conducunt.

Facultates.

Pilulis.

Pilulis de octo rebus, & de quinque; myrobalanorum generibus carere poterit, qui aggregatiuas habet.

CAP. XIII.

Pilula de Fumaria D. Auic.

℥. Myrobalanor. citreorum,
chebularum,

Indarum,

diagridii an. ℥v.

aloes Socotorina ℥viij.

Cum succo fumarie fiat massa, qua exsiccata teratur. Et rursus eodem succo subigatur: tertio cum Syrupo de fumarie fiat massa, vsui reponenda.

COMMENTARIVS.

Hæc catapotia denominationem à fumarie sumunt, cuius succo pulueres ter, aut saltem bis imbuuntur, & toties siccantur, vt iussit illorum author Auicem. cap. 7. tr. 3. fen. 7. lib. 4. Tandem excipiuntur, non eodem succo, vt multi ignorâter faciunt, sed melle, cui succus hic longiore coctione dissipatus fuerit, vel potius Syrupo de fumarie, vt præstantiore & authoris menti conuenientiore. Nisi enim alterutro subigantur, aut simili liquore pulueres, massa hinc subacta & asseruata rancefcet, & in soliditatem fere lapideam indurefcet. Parandi modus facilis est, atq; ex describendi formula satis notus.

Pilulæ de fumarie biliosos humores, acres pituitam falfam, & alios succos adustos & melancholicos, à quibus vitia cutis plurima suboriuntur, vt scabies, pruritus, lichen, impetigo, purgant.

CAP. XIV.

Pilula de lapide lazuli D. Mes.

℥. Lapid. lazuli preparati ℥viij.

polypodii,

epithymi,

agarici an. ℥viij.

hellebori nigri,

scammonii,

caryophyll. sem. anisi an. ℥iiij.

hiera picra ℥xxv.

Cum Syrupo regie Saboris fiat massa.

COMMENTARIVS.

Vt cuique humori noxio suum tribuatur peculiare catharticum, has pilulæ ex Mesue descriptas ad melancholicum humorem ducendum exhibemus. Nomen autem à lapide lazuli, qui pro basi ponitur, assumunt, sed quia inimicæ ac vomitorie cuiusdam qualitatis est particeps, præparatione quadam eget, vt cap. 17. sect. 1. huius libri monuimus. Non vero vritur, vt in confectione Alkermes, ne pereat illius purgatoria qualitas, sed tenuissime tantum pulueratur, & decies, aut duodecies, vel etiam pluries lauatur, in aqua primum communi, dein alia medicamenta, vt buglossi, aut simili: semel lotus, exsiccatur; dein abluitur, vt ante, & rursus siccatur, idque adhuc iteratur, vt dictum est. Sic enim qualitas vomitoria deperditur, remanente deiectione ac roborante, qua opus est.

Parandi modus idem cum superioribus. Salam gemmeum pro Indo, quo caremus, substituiimus, Et Syrupum regie Saboris pro aqua intybi. Sic namque pulueres commodius & excipientur, & subigentur; atq; massa hinc concinnata tutius seruabitur, consistentiamque meliorem habebit, & vires præstantiores, ac humori melancholico, cui ducendo destinantur, aptiores.

Catapotia de lapide lazuli Elephantiasis, Cancro, quartanæ febris, & omnibus morbis ex melancholico humore, & bile vsta conferunt, easdemque vires habent, sed præstantiores, atque pilula Indæ, quibus carere poterit, qui illas habebit.

CAP. XV.

Pilula Asaieret. D. Auic.

℥. Mastiches,

myrobalanor. citreorum an. ℥ss.

hiera picra ℥j.

aloes optima ℥ij.

Cum Syrupo ex stoechade fiat massa.

Kkk 2

COM-

Lapidi lazuli præparatio.

Vires

Vires

COMMENTARIVS.

Desumptæ sunt & hæc pilulæ ex Auicenna cap. 29. tr. 1. fen. 1. lib. 3. qui aliquando *Ashaiaret*, aliquando *Seiar* vocat, easque describit partim ad caput, partim ad vētriculū: parum tamen ex partibus longe distitis detrahunt, cum nihil excipiant ex his, que potenter humores frigidōs deducunt.

Ad earum confectiōem *puluis hiera picra* Galeni sumendus, non *Hiera* formæ electuarii composita. *Myrobalani* à nucleis purgandæ, & seorsim terendæ. Tum *massiche Chia*, vt præstantior, deo *aloe*. Omnia autem *syrupo de stachade* excipienda, & in massam vnienda.

Vires.

Pilulæ *Seiar*, seu *Asaieret* cholagogæ quidem sunt, plurimumque ventriculo profunt impuro & languido, & consecutione quadam capiti quoque benefaciunt, atq; eius sanandis affectibus, qui per sympathiam à stomacho & imo ventre proficiuntur, congruunt.

Pilula de Hierâ.

Pilulæ de *Hiera* cū similes fere habeant facultates, & facile ex *Hiera* puluere, qui omnib. in pharmacopoliis asseruat, queat parari, addito *mellis rosati*, aut alius sufficienti pondere particularem descriptionem non exigunt. Vt neq; quæ à *Benedicta* nomen & materiam habent. *Benedicta* propterea pilulæ dictæ, quarum nullus aut rarus est vsus: Sunt enim nomine tenus tantū insignes; cuiusmodi sunt apud Chymicos multæ cōfectiōnes, vt *Aqua benedicta* *Ruladi*, *Spiritus aureus*, & *Elixir vita*, &c.

Pilula Benedicta.

CAP. XVI.

Pilula de aromatibus, seu Alephangina.

Z. Cinnamomi,
Caryophyllorum,
cardamomi.
nucis moschata,
macis,
salami aromatici,
galanga,
santal: citrini,
schoenanti,

rosarum, an. ʒ. ʒ.

Hæc crassiuscule tria macerentur per duodecim horas in aquæ libr. iiii. Dein de igne lento bulliant ad tertiæ partis absumptionem: In colaturâ nutriatur *aloes* lb. j. Tum absumpta aquea humiditate, super cineres calidos, aut in sole vel hypocaufto, adde

myrrha,

massiches an ʒ ʒ.

croci ʒ. ij.

Syrupi de absynthio quod sufficit, fiat massa.

COMMENTARIVS.

Magnam materialium partem pilularū *Alephanginarū* *Mesuei* in his à nobis descriptis retinimus, sed *galangam* adiunximus, vt conuenientissimam; *Rarissima*, & carissima detraximus, vt *carpo-balsamum*, *xyloaloen*, *cubabas*, & inutilia, vt *asarum*. *Aloes* in aqua pluuia lotionem, quod vim illius reddat imbecilliorē, damnamus; & aromatum, & aquæ, in qua ipsa decoquenda sunt, quantitatem à *Mesue* definitam non probamus. Nam cum aromata sine viriū iactura cōctiōnem longam, sustinere non valeant, quid opus est ea cum aquæ lib. xij. incoquere ad duarum partium, hoc est, ad lib. viij. consumptionem? Hic enim labor non modo non vtilis, sed detrimētosus & noxius. Quod si parū coquenda, quorsum aquæ tantum pondus? Si præterea triplum aquæ tantum sufficit, aromatum quoque triplum, vel etiam minus sat esse potest.

Hac autē nostra descriptione, & parandi modo, vires aromata habemus præstantiores ex tertia tantū eorum parte, quam ex tota à *Mesue* definita, & cōficiendi ritu ab eodem instituto, qui vna cum aquæ resolutione vires aromatum resoluit. *Absynthium* omisimus, cuius loco syrupum ex eo paratum subiunximus, ad coalitū massæ subactæ, ne siccitate nimis solidescat, vel interhiet, aut marcorem contrahat, sed iactus probe conclusa fermentetur.

Sic *Mesuei* pilulas *Alephanginas* castigauimus, vel potius nostras exhibemus minore sumptu, & paratu faciliores, præstantioresque;

tiorefque; Quibus si parum *Opobalsami*, seu *liquoris Balsami* quis voluerit permiscere, nunquam pilulas roborando stomacho inueniet pares.

Facultates.

Cataportia de aromatibus omnium maxime eustomachica sunt, & partium neruofarum roboratiua. Nam simul & humores crassos, putres, pituitosos, biliososque e ventriculo & partibus vicinis purgant, & easdem recreant, calorem natium tuentur, coctionem iuuant, flatu discutiunt, cruditates tollunt, appetitum resarciunt, acido ructui & colico dolori conferunt. Senibus autem & frigidis omni tempore conueniunt, iuuenibus & biliosis raro, atque tantum hyeme.

C. A. P. XVII.

Pilula de Nitro D. Alex. Tral.

℞. *Aloes,*
colocynthidos,
diagridii,
hellebori nigri,
bellii.
gummi Arabici an. ʒ ij.
euphorbii,
nirri an. ʒ ij.

Cum succo brassica, vel potius cum Rhodomeli, hoc est, melle rosato, ex arte fiat massa.

COMMENTARIVS.

Recentiores veterem Alexand. Traliani descriptionem retinuerunt, sed non nomen. Hic non pilulas de *Colocynthide*, illi de *Nitro* vocarunt; verum hic plus *nirri*, minus *colocynthidis*, illi plus *colocynthidis*, minus *nirri* posuerunt. Quia tamen simplicium pondus iuxta nouam descriptionem ratione & vsu magis inualuit, veteris auctoris in materialibus, recentiorum in materialium proportionem mentem sequimur.

Ad illarum autem confectioem *colocynthidis* preparata, hoc est, trochisci *Alhandal* sumendi. *Bdellium* succo brassica, calesca & dissolucendum, colandum, & ad

succi consumptionem coqueadum; Deinde caetera misceantur, addita mellis rosati sufficienti quantitate. *Euphorbium* autem multorum iudicio non debet apponi, nisi prius hoc apparatus modo.

Euphorbii quantitas quaelibet primum sumitur, tenuiter pulueratur, cum paucis oleo amygdalino super lapide fricatur, collyriorum multorum ritu postea colligitur & includitur pomo cotoneo, excuato, & pasta obuoluto. Tum in furno coquitur, scammionii modo. Sic decoctum, & apparatus seruari solet in Pharmacopoliis multis.

Cataportia de Nitro frigidis humores, crassos, lentos & viscidos ex partibus etiam longe distitis deturbant: unde neruorum affectibus succurrunt, & capitis contumacibus morbis, epilepsia, paralyti, vertiginibus, & articulorum affectibus. Vtramque bilem quod educant, huius Indicæ conferre creduntur, unde quidam pilulas Indicas, sed nimis licentiose nominant.

Virg.

C. A. P. XVIII.

Pilula Mechoacana.

℞. *Mechoacana ʒ ss.*
turbith. ʒ iij.
foliorum thymelea aceto macerato-
rum & siccatorem,
seminis ebuli,
agarici trochiscati an. ʒ ij.
radic. esula preparata,
masliches an. ʒ j. ss.
macis,
cinnamomi,
salis gemmei an. ʒ ij.

Fiat omnium puluis, qui cum vino albo subigatur in massam, ea siccata teratur, & cum succo ireos caelestis denuo coagmentetur. Arida rursus teratur, & cum syrupo rosarum pallidarum fiat pasta, vsui reponenda.

COMMENTARIVS.

Ex singulis Antidotariis (vulgus Dispensato-

Kkk 3

fato-

latoria vocat) tanquam ex horto fecundissimo remedium omne genus, ad morbos quosvis delendos practici Medici quarunt: maxima tamen illorum pars medicamenta sunt nulla arte, & ratione descripta, quæ paucis morbis conueniunt; Et sæpe decem medicamenta iisdem viribus prædita, & diuersis nominibus designata traduntur. Nos vero pro morborum & humorum diuersitate diuersa medicamentum adamus, non modo ex Dispensatoriis vulgaribus, sed ex probatissimorum virorum lectione desumpta: præter quæ & alia exhibemus nonnulla, quæ & optima compositionis ratio, experientia, & felix euentus salutaria esse confirmarunt. Cuiusmodi sunt pilulæ descriptæ ad hydropem, quæ à *Mechoacana* illarum basi cognominatur, hæc n. singulis aliis simplicibus præpoller, & efficaciter aquas per secessum educit. Huic adita sunt alia quinque hydragoga, quæ simul vnita cum aliquot cardiacis & stomachicis, sine ventriculi læsione potenter serofos, & aqueos humores non modo ex aluo, sed toto corpore ducunt. *Semen Kernæ*, seu *ricini*, nec *Soldanella* nõ libuit permiscere, cum illa sufficiant, nec paradi modum subiungere, cū hic sit perfacilis.

Vires.

Pilulæ de Mechoacana quod aqueos & serofos humores efficaciter educant, hydropi, & omnibus his affectibus sanandis conueniunt, qui à pituita tenui originem sortiuntur.

C A P. XIX.

Pilulæ Fœtida D. Mes.

*℞. Sagapeni
ammoniaci,
opoponacis,
bdellii,
colocynthis,
sem. ruta agrestis
aloes,
epithymi an. ʒ. v.
surperbi ʒ. iij.
scammonii ʒ. iij.*

*esula præparata,
hermodactylorum an. ʒ. ʒ.
zinziberis ʒ. j. ʒ.
cinnamomi,
spica Indica,
croci,
castorei an. ʒ. i.
euphorbii ʒ. ij.
Dilue gummi succo porri, & singe
massam.*

COMMENTARIYS.

Fœtidæ pilulæ dicuntur, non quod fœtidus humores educant, vt quidam opinatur, sed quod medicamentis simplicibus fœtidis consent, vt *castoreo*, *ruta syluestri*, *sagapeno*, *opoponace*, & aliis multis. Earum plures descriptiones traduntur à Rhasi, & aliis Arabibus, hanc tamen solam, vt præstantiorem retinemus, quam Mesue maiorem nominat, ad differentiam alterius minoris descriptionis, quam vt inefficaciorẽ prætermisimus.

Nullos autẽ dubitasse credo, vt innuere videtur Rondeletius, an potius *semen ruta syluestris*, quam *cicuta*, aut contra, pilularum fœtidarum confectioem ingrediatur: Absurdum enim est *semen cicuta* venenatum admittere, & improbatum Constantinus quidam, qui pro *harmeli*, aut *harmela* *semen cicuta* vertit, cū his vocibus omnes Arabici sermonis interpretes, *pygaxum*, seu *rutam syluestrem* semper intellexerūt: quæ si defuerit, in eius locum optime *ruta vulgaris* substitui potest.

Debet vero sumi *hermodactylus* Officinarum & exoticus, cuius radices tuberosæ sunt, crassæ, nec rugosæ, & quæ leui conuulsione in farinaceum puluerem reducuntur.

Perperam faciunt, qui *Ephemerium*, seu *Colchicum*, seu nostras sumunt: Hoc enim gerit radices vietas & flaccidas, nec qualitates vllas habet commendabiles, imo noxias: Illud, quod breui suffocatu interimat, vnde *strangulætorium* nominatur, vt

liby.

Hbr. r. de mat. Med. notauimus. Optimus autem *hermodactylus* è Syria aduehitur, vnde *Syriacus* nominatur.

Allebram, seu Esula præparari debet, antequam admittatur in vsum, eo quo dictum est ante, modo. Gummi in succo porri liquanda, colanda, coquenda. His pulueres adiiciendi, commiscendi, subigendi. Omnia tandem in massam cogenda, quæ manibus oleo delibutis amygdalino contrectetur, corio inuoluatur, in vase stanneo reponatur, & vsui seruetur.

Vires.

Pilulæ fortidæ ad multa sunt vitales: vacuant enim humorem frigidum, ac pituitosum & crudum, nec non biliosum: Ob id affectibus conueniunt sanandis, qui ab illis originem sortiuntur, vt iuncturarum morbis, podagra, gonagra, vertebrarum dolori, elephantiasi, alphis, psora, cutis infectionibus, & affectionibus cholici.

CAP. XX.

Pilula de Hydrargyro.

℞. Hydrarg. in succo limonum primum

extrincti, & postea

in succo salvia nutriti ʒvj.

aloes optima ʒv.

rhabarbari ʒiij.

diagridii ʒij.

agarici ʒj.

storacis calamita,

cinnamomi,

macis,

santalæ citrini,

saraparilla,

sassafras,

moschian. ʒß.

mellis in decocto guaiaci despumati,

Quadaquea humiditatis exolutio-

nem coliti, quan. suff. fiat massa di-

gitu pauco oleo terebinthina deli-

butis contrectanda, ac ducenda;

Tum vsui reponenda.

COMMENTARIVS.

Antidotario nostro quicquam deesse

nolumus, & medicamenta non solum ex veterum monumentis omnia depromimus, sed etiam ex neotericorum tabernis nonnulla ratione inuenta, & euentu felici probata probamus & admittimus: Cuiusmodi sunt *pilula de hydrargyro*, quas recentiores ad recentis morbi expugnationem vsurpant. Equum enim est, nouo morbo noua dare remedia, ex ratione inuenta, & debita arte parata; cum inutilia ea esse multa euentus indicet, quæ ab antiquis in lucem edita sunt.

Nouum autem morbum luem veneræ esse, ita incicias nullus: Ante siquidem annu 1493. in Europa nunquam visa est; sed primum à Christophoro Columbo, eiusque sociis, vel seruis Italis ex India redeuntibus aduecta, & Italis comunicata mulieribus; Quæ cum in obsidione Neapolitana militibus Gallis copiam suis fecissent, sua simul & pudenda, & pudendum morbum communicarunt; Quem postea ipsi Galli exercitu vrbe scilicet capta, redeuntes, aliis mulieribus Italis, quas subierant innumeras, dedere: Ad quas postea mariti accedentes, ac debitum matrimonii persoluentes, à propriis vxoribus acceperunt, quæ ipsæ à Gallis, vt Galli ab aliis mulieribus Italis, & hæc à commilitonibus Christophori Columbi.

Hinc Itali in Gallos turgidi, & irati, suum morbum, in vindictam, Gallicum vocant; Atque ridiculam eorum libri præ se ferunt vltionem, cum maritos ignorantia, & vxores meretricii notent: Illos, quod veneræ luis originem nescierint: has, quod à Gallis iniuri cupierint.

Forfan huius iniuriæ in parentes illatæ memor Brasauolus, libellum quendam de suo morbo, quem Gallicum vocat, conscripsit, in quo eiusdem 234. differentias assignauit. Certe si eo loci ineptire non visus est bonus vir, credo tot eius affines aut vicinas, primo Italici morbi aduentu à militibus Gallis compressas: Atque vt harum nuptiarum signum aliquod in æternam memoriam relinqueret, eiusmodi hieroglyphica.

Lues Indica ab Italis aduecta.

Cur Itali luem Indicam Gallicam vocant.

Ridiculus Brasauoli liber.

phica posteritati reliquit. Sed hæc obiter dicta sunt, & citra nationis, quæ viros per celebres alit, iniuriam. Nunc ad propositum redeo, & dico, varias esse pilularum de hydrargyro præparationes. Singuli n. fere Aromatarii, & Chirurghi peculiare habent descriptiones, quas velut arcana non reuelanda apud se seruant: Quarum nonnullæ bistantum iteratæ saluationem mouent. Aliæ tantum aluum subducunt, quæ frequentius vsurpatur: Cuiusmodi sunt vulgares de *Barbarossa* vocatæ. Omnes tamen sæpius iteratæ spurationem creduntur mouere, neruos lædere, & stragulationem interdum adferre. Propterea non tutus est illarum frequens vsus, nisi hydrargyrus optime præparetur, & aliorum medicamentorum admixtione castigetur, vt oleo terebinthinæ vel his, quæ in hac nostra descriptione continentur. Cuius parandi modus ex formula satis patet. Aliæ vero sunt hydrargyri præparationes, de quibus postea.

Vires.

Pilulæ de hydrargyro, seu Mercurio Pachymagogæ sunt, seu Catholicæ, & simul alexiteriæ: Vniuersos siquidem humores vnâ purgant, & qualitatem luis Indicæ malignam euincunt, illiusque vestigium partibus impressum radicibus euellunt.

ADDITIO.

Pilula Benedicta Io. Hartmanni
Beyeri.

℞. aloes rosata ℞, ℞,
ammoniac. in guttis seu purissimi
℞ ij,
succ. card. ben. ad duritiem inspissati
℞ j; Mi. & cum vino albo vel aq.
card. ben. bis destillata fiat massa.

Aloe succotrina purissima subtilissime teritur; succus rosarum incarnatarum ad pulvis consistentiam permiscetur, siccat, tertiatur. Ad partes sex duæ ammoniaci in guttis vnaque succi cardui benedicti inspissati, adiciuntur. Vfus ante & post pa-

stum imo eius initio, medio, fine. Dosis drachmæ quadrans, triens, horumque duplum, quarto, quinto septimoue die.

Pilula purgantes per superna & inferna.

℞. cortic. rad. esula ℞ ℞,
aloes succorin. ℞ j,
mastic. ℞ j.
quodlibet scorrim puluerisetur. postea
in vicem misceantur & cum aqua
foeniculi fiat massa, qua postquam
per duas noctes ita steterit, iterum
contundantur, misceantur & fiat
massa; Cuius dosis pro imbecillioribus
℞ ℞. pro robustioribus ℞ j.

Pilula laudani Paracelsi.

℞. gummi laudani ℞ j,
spec. diarurb.
rad. bryon. an. ℞ j,
ol. caryophyllor.
Theriac. opt. an. ℞ ℞,
diaphœnicon. ℞ j. ℞,
diagrid. ℞ j. Mi. & cum aq. bugloss.
f. pilul. in star pisorum.
In alia descriptione habetur. dia-
turb. & diaphœnic. an. ℞ ij. Theriac.
℞ j; rad. bryon. ℞ ij; croci ℞ ij.

Pilula Prechtelii, quas in frequenti
vsu habuit.

℞. Ellebor. nigri ℞ ℞,
curbeth. alb. & gummosi ℞ iiii. ℞,
Theriac. Elect. ℞ j.
rad. gentian.
tormentill.
diatamn. alb.
bistort. an. ℞ j.
Pulueri, an. a puluerisetur & cum
prædicta theriacâ incorporentur: de-
inde adde diagrid. ℞ ℞,
massa pilul. assaiareth.
cochiar.
de agric. an. ℞ ℞,
Ex his omnibus cum melle rosato
quant. suffic. fiant pilula ad quanti-
sarem nucis auellana.

Pilula

Pilula solutiva de elleboro.

℞. Spec. hier. picr. simpl. ʒvi.
 ellebor. nigr.
 rad. polypod. an. ʒijʒ.
 epithym.
 stachnad arab. an. ʒijʒ.
 agaric.
 lapid. lazuli abluti,
 salis indi
 colocynt hid an ʒʒ.
 diagrid. ʒijʒ. Mi. & cum syr. de
 epithymof. massa.

Pilula de bryonia.

℞. rad. bryon. in umbra seccata,
 pulpa cydonior.
 asari,
 ros rubr.
 troc. de agaric.
 rhabarb. opt.
 mastic. an. ʒi.
 diagrid. ʒʒ.
 aloes epatic. ʒij incorporentur cum
 succo absynth. & fiat massa unde
 formentur pilula cum melle rosato
 vel aqua endrvis. Dosis à ʒi ad ʒj
 ʒ. velperi.

Pilula pestilentialia D. Pontani.

℞. aloes opt. ʒvi.
 myrrha ʒij.
 rhab. selectiss. ʒij.
 agar. troc.
 croc. orientat.
 cortic. citri an. ʒj.
 rad tormenst. ʒʒ.
 santal. odoriferi ʒʒ.
 bol. armeni sinceri ʒij.
 caryophyllor.
 spica an ʒʒ.
 camphor. gr. ij. Mi. & cum syr. acetos.
 citri fiat massa.

Pilula Imperatoris Maximiliani.

℞. aloes lota ʒi.
 agar. troc. ʒijʒ.
 rhab. sel. pulverisat. & aqua cin-
 nam. aspersi ʒijij.
 pulver. mastie ʒʒ.
 Agaricus dissoluatur cum oxymelice
 & omnia cum melle rosato & syrupo
 conseruationis zinziberis quant. suf-
 fic. commisceantur & f. massa.

Pilula de sagapeno validiores.

℞. sagapeni in aceto dissoluti, deinde cola-
 ti & lenso igne iterum inspissati
 ʒʒ.
 trocisc. alband. ʒʒʒ.
 diagrid. ʒʒ.
 sal gemm. ʒj. Mi. f. massa. qua un-
 gatur cum oleo cinnamomi.

Validæ sint & cum iudicio adhibendæ:
 Cæteris tamen frustra vsurpatis in cache-
 xia & hydropè non contemnendæ.

Pilula de pseudo elleboro Helidæi.

℞. folior. elleb. nigr. vel helleborina
 mense Septembri collector. Exiccata
 puluerisuntur.
 ℞. huius pulueris ʒj.
 aloes puluerisara ʒʒ.
 syr. ros. solut. ʒij. quo irrorentur &
 nutriantur pulueres Mi.
 f. pilula pondere ʒj. sumatur vna summo
 mane aut sub lecti introitu.
 Quidam folia preparant in pane cocto
 in furno.

**Pilula Paracelsi ad conseruandam
santatem.**

℞. aloes succotr. opt. ʒij.
 myrrb.
 Ther. Andr. sen. vet. opt.
 croci an. ʒj. Mi. & cum vino fiant
 pilula instar pisorum: si addantur

LII ol. ca-

ol. caryophyllor. & iuniperi an. gutt.
j. valent contra luem veneream.
Sumantur duæ pilulæ diebus tribus
vel quatuor continuatis.

**Pilula Ducis Brunsvicensis contra dolo-
res capitis veteres & recentes, purgantes
cerebrum, clarificantes oculos, au-
gentes memoriam,
&c.**

℞. aloes purgata siue lota ʒj,
rad. cucum. sylvestr. idest, colocyn-
tid. (præstat è succo aut pulpa
colocynth. accipere.)
myrobalanor. omn.
diagrid.
mastic.
bacca r. lauri,
ros. rubr. qua prius ad ignem sunt
siccata. an. ʒj.
croci ad ignem siccati ʒj,
myrrh. ʒss. contunde omnia optime
simul vel seorsim & confice pilulas
cum iure carnis & earum tres vel
quatuor sumantur in decubitu le-
cti, idque per tres vel quatuor
dies.

Pilula secreta ad memoriam.

℞. cubebar.
calamenth.
nucista an. ʒj,
ambr. orient. ʒss,
mosch. gr. vj. Mi.
f. pilula cum succo maiorana ex qualibet
drachma nr. vj.

Pilula ad destillationes capitis.

℞. aloes rosar. ʒijss.
mastic. el.
succin. alb. an. ʒj.
agaric. troc. ʒij.

rad. aristol. rotund. ver. ʒj.
Omnia subtilissime pulveriscentur &
cum syr. de beton. f. pilula, addondo,
dum viscentur
ambra grisea,
mosch. an. gr. iij. formentur pilu-
la ex qualibet drachma xxx.

**Pilula D. Bernardi Rorbachii ad dys-
crasiam frigidam & humidam
cerebri ac ventri-
culi.**

℞. myrrha elect.
croc.
oss. de corde cervi.
sem. basilici,
spodij,
camphor. an. ʒss.
lign. aloes gr. xxxv,
bol. armen. cum aq. ros. prepar. gr.
iij.
been alb ʒss,
flor. bugloss. ʒj,
caryophyllor.
cortic. citri,
sem. citri,
zinzib. el. an. ʒj,
ambra grisea gr. vj,
hyacynth.
granator. an. ʒss.
agar. leviss. & albiss.
rhab. select. an. ʒj,
spic. nard. ʒss,
aloes optima in aq. rosar. lota ad pondus
omnium Mi. f. massa, qua in
vmbra exiccetur & in pyxide refer-
tur. Hæc est descriptio pilularum
secretarum.
quarum ℞. ʒj.
diagrid. gr. v. Mi.
Et cum aq. mentha f. pil. xij, sumantur
vna vice: & sunt sine cura
& discrimine.

Pilula

*Pilula Ruffi cum rhabarbaro D. Virici
Chelii Medici Argen-
tinenfis.*

℞. aloes rosar. ℥ij,
agaric. troc.
myrrh. elef.
rhabarb. elect. ℥℞. ℥iij,
zedoar.
croc. an. ℥ij. ℥ij.
macris ℥iij. Mi. & cum syr. card.
ben. f. massa.

*Pilula de argento viuo Horatii
Augenii.*

℞. argent. viri ℥℞, cum medulla
panis adhuc calentis manibus diu
subige, ut in eam plumbaginem
deponat, purgatum deinde hydrar-
gyrum in succi limonum momento
& olei de myrrha destillari ℥℞ exacte
misceto, adiecta terebinthina Vene-
ta aq. rosar. lota ℥j, tum adde auri
purissimi arte chymica in tenuissimū
pollinem redacti, vel, si desit, folior.
auri ℥j,
ambaris ℥j,
spec. diamarg. frig.
diatron. santal. an. ℥ij. singito mas-
sam, cui sequentis magmatis ℥j℞
admisceto

℞. sol. sem. el. lb. j,
rhab. in frustula dissecti ℥iij,
rad. alleb. nigr. arefactar. ℥j,
Diem unum in aenostagmate macera,
deinde exime ac sepone, & aliud af-
funde, idque rursum transfusa 12.
horis expressum cum priore misceto
& vitreo vase exceptum in diplo-
mate exhalare finito atque relictum
magma ad usum seruato.

Huius compositionis ℥℞ dabitur quin-

decim alternis diluculis tribus ho-
ris ante cibum, idque alterni-
mensibus interiecto balnearum &
aliorum præsidiorum vsu. Inser-
uunt contra Elephantiasin.

*Pilula Mercuriales Herculi
Saxonie.*

℞. pulv. rhab. select. ℥ij℞,
scammon. ℥j℞, pulverisentur
& cum succo limon. Miscantur, deinde
adde argent. viri per pannum trans-
missi & per eundem succum mortifi-
cati ℥℞,
moschigr. x,
farina parum Miscæ, fiat massa
pilularum, quarum datur ℥j per
spacium triginta dierum.

CAP. XXI.

*Quibus Pilulis Officina Pharma-
centica carere
possit.*

VT in Iurisprudencia multæ veterum
leges quasi deletæ silent, & nullius
apud magistratum sunt vsus & vigoris:
sic in Medicina multa antiquorum me-
dicamenta, vel parum probantur, vel
plane improbantur, tanquam nocitu-
ra, aut non satis profutura. Quædam
ideo relinquuntur, quod eiusdem effi-
caciæ, & virtutis plura simul descripta
sint, ex quibus vnicum, idque præstantis-
simum seligi sat est. Imprudentis enim
hominis esset parare, & in pharmacopo-
lio seruare cuncta, quæ deseribit Nic. My-
repsus medicamina, qui cum sopus suum
mille & centum capitulis absoluerit, in
singulis non tantum singula medicamen-
ta, sed aliquando duo aut triasimul de-
scripta coniunxit.

Aëtii quoque, Aëtuarii, Nic. Præpositi, aliorumque multorum singula medicamenta parare, & parata seruare Medici non imperant, nec morbi postulant, nec pharmacopola valent, sed tantum selectiora, securiora, probatiora.

Sic in hoc Antidotario tantum eximia damus; Quæ si ex authoribus non suppetant, vt certe multa multis morbis defunt, nostro labore & industria compensamus, & probatissima suggerimus.

Pilularum multarum suppressio.

Ex pilularum autem numero eas expūximus, quas pilulas lucis maiores & minores vocant, quod nimium multa, & parum apta simpliciu farragine consistit. Quodque ad oculorum affectus satis efficaces sunt pilula sine quibus. Imperiales iuxta veterem descriptionem, De quinque generibus Myrobalanorum, De octo rebus, & Arabicas prætermisimus, quod Aggregatiua præstantiores sint, & ad omnia vtilis, quibus prædicta imperantur.

Pilulas Indas & de lapide Armeno reliquimus, quod illis affines sint, & efficaciores, quæ de lapide laxuli cognominantur.

Pilulas de Rhabarbaro parui facimus, vt ignauas: De Eupatorio damus, vt efficaces & affines.

Pilula de Hermodactylis Artheticas excludunt; Fatida eas, quæ à Sagapeno, Euphorbio, & Sarcocolla nomen habent.

Pilula de Mechoacana eas reddunt inutiles, quæ de Mezereo & Esula vocantur.

Benedicta & de Hiera pauculo tempore possunt confici, cum pulueres semper præsto sint, aut esse debeant in officinis, ex quibus vel Electuaria, vel Catapotia ad arbitrium queant dispensari.

Pilula de Bdellio omnes negliguntur, quod parum sint purgatoria, pro quibus alia medicamenta præstantiora ac magis roborantia, & in rem præsentem paratu faciliora dari possunt.

Alias adhuc multas prætermitto, tanquam indignas nomine & vsu. Multa sane medicamenta multi auctores describunt, non tam vt hominum sanitati consulant,

quam vt sua Antidotaria in molem maiorem accrescant.

Pulueres cathartici, quod ingrati ferè sint, solent in Electuarii mollis, aut solidi, vel pilularum formulam coagmentari: Empirici tamen Sibii puluerem sæpe exhibent cum pauco vino, aut alio liquore, vt etiam puluerem Mercurii, quo solo Lutetia circulator quidam veneficus omnium morborum sanationem pollicitus est, se palam prophetam naturæ prædicans. Miserimus tamen aufugit, & vrbes circumit multas, quærens, quem deuoret. Indignus est, quem nominem.

Pulueris autem Mercurii præparatio non apud omnes vniufmodi est; Alii enim hydrargyrum in matratio cum aqua forti includunt, & sublimatione aquam exhalant; quod remanet in fundo, vasis, puluis Mercurii dicitur; Vulgus non inepte præcipitatum vocitat, cuius color ex rufo rubet, habetque vim potius causticam, quam cathartica.

Puluis Mercurii.

Præcipitatum.

Alii alio meliore modo sic parant; Hydrargyrum in aquam fortem immergunt, in quem dilutum iniciunt muriam, seu salem aquæ liquatum: tum residere sinitur hydrargyrum, & per inclinationem aqua eiicitur; quod crassamentorum remanet, subalbum est, & puluis Mercurii nominatur. Qua autem proportione inter se miscantur, quomodo puluis perfecte dealbetur, & qua virtute dotetur, minime opus est recensere, ne Empirici & Pseudopharmacopœci abutantur. Si ea vero arte pararetur, quam nouit P. Piardus Medic. Paris. doctissimus, vires habet eximias, & curandis quibusdam morbis, qui vulgariibus remediis non cedunt, efficacissimas.

APPENDIX.

De Pilulis aliquot non solutiuis.

MIRA ingenii solertia & dexteritate in agrotantium fauorem, quoduis medicamentum, quauis forma solet effingi

effingi & formari. Datur enim medicamentum purgans solidum, liquidum, medium. Dantur & singula, quæ vel tantum purgant, vel tantum roborant, vel alterant, & aliquando, quæ simul omnia præstant. Pilulæ autem purgatoriæ fere sunt; omnes siquidem paucis exceptis aluum ducunt, sæpiusque exhibentur, dum à parte remotiore superuacaneos succos educere consilium est. Tali enim forma; consistentiaque diutius stabulantur in ventriculo, faciliusque earum vis deferretur ad partes morbidas, & excrementitiis humoribus oppressas. Proinde cum medicamentum diutius in ventriculo cupimus immorari, forma solidiore paramus, vt pilulas non solum descriptas ac purgantes, sed & quasdam hypnoticas & Arteriacas, cuiusmodi sunt, quæ sequuntur..

CAP. XXII.

Pilula de Cynoglosso.

℞. Myrrha optima, ʒ vi.
 thuris masculi ʒ v.
 radic. Cynoglossi,
 sem. hyoscyami,
 opij an. ʒ iiij.
 croci,
 castorij, an. ʒ j ḡ.
 cum syrupo de stœchade fiat massa;
 vsui reponenda.

COMMENTARIVS..

Recentiores harum pilularum descriptionem, sed non nomen retinuerunt; Nam Mesue illarum author ab effectu pilulas ad omnes morbos catarrhi vocat. Illi vero de Cynoglosso, quod tamen nec qualitate, nec quantitate in ipsarum confectio-
 ne præpoller, nominant: Forsan pro Cynoglosso Arnoglossum melius poneretur, ab eoque nomen sumerent magis proprium. Nam cum ad sistendas fluxiones Mesue descripserit, Arnoglossum ob qualitatem astringentem huic scopo magis conuenit. Verum cum Fernelio nouum nomen

admittimus, & castorium addimus ad opij castigationem; Sed rhodostagma, seu aquam rosaceam pulueribus excipiendis minime conuenire putamus, si massam consistentiæ legitimæ, & diu seruare cupimus. Syrupum de Stœchade substituiimus, cuius & qualitate caput aduersus opij nocumenta roborabitur, & lentore pulueres simul vniti in pastam cogentur idoneam; Ad cuius confectioem radix Cynoglossi sicca primum terenda, vna cum semine hyoscyami, tum reliqua simplicia seorsim. Opium tritum primo subigatur cum syrupo; Postea pulueres alii commisceantur, & cogantur in massam.

Pilulæ de Cynoglosso valent ad somnum conciliandum, ad catarrhum sistendum, coryzam, tussim, aliosq; his succedentes affectus: Cohibent enim omnes destillationes, siue in thoracem & pulmones, siue in dentes, aut aliò procumbant..

Vires.

CAP. XXIII.

De Laudano.

A paucis annis quædam pseudomedicorum cohors coorta est, qui pro pilulis de Cynoglosso vtitissimis, confectioem quandam Opiatam, Laudanum illis dictam exhibent, qua non tantum somnum conciliare, sed morbos quosuis abigere pollicentur. Agyptam vidi, qui fere exanimis & semimortuos suo laudano reuocare iactabat. Huius pharmaci nunc apud circulatores adeo inualuit encomium, vt nullus sit Empiricus, nullus tam hebes medicaster, nullus vel plebeius tonsor, qui se Laudanistam non profiteatur.

A multis autem pretio, à quibusdam precibus, quid esset hoc medicamentum (arcantum nominant) rescilui. Verum inter viginti eius descriptiones, ne quidem duas similes comperi; omniumque meliorem is se habere sæpe fatetur; omnium qui maxime ignarus est.

Nonnullos vero circumforaneos audiui

Catapotia de *Cynoglosso* pro *Laudano* exhibere, & pro singulis pilulis dimidii scriptuli pondere aureum extorquere. Sic incredula nimis plebecula nouorum medicamentorum auida, verborum inusitatorum subdola subtilitate pellaeta à vafis circulatoribus facile decipitur.

Quæ porro *Laudani* descriptiones à peritioribus dantur Spagyricis, raro, difficileque parantur, quod magisteriis consistunt gemmarum, hyacinti horum, & corallorum, essentia croci & opii, oleo cinnamomi vel caryophyllorum, margaritarum liquore, puluere monocerotis, lapidis Bezar, ambra grisea, & aliis medicamentis pretiosis. Non est autem dubium, confectionem quandam hisce materialibus compositam vires eximias habere: nec inficior, doctos diuites spagyricos interdum parare, seruare, & ægrotis exhibere. Sed, proh dolor, improbi tam frequenter imponunt, vt probis nunc bene & agentibus, & dicentibus vix fides adhibeatur. Felicissimos effectus præstitisse, vidi quoddam à viro docto Medico regio exhibitum.

Quod sequitur, viribus est eximium, & paratu facile satis.

Laudanum.

℞. Extracti Catapotiorum de *Cynoglosso* ℥ij. extracti *Philonii Romani* & theriaca an. ʒ. j. ambra, moschi an. ʒ. h. lapidis bezoardici, cornu monocerotis an. gr. vj. croci ʒ. h. cum oleo caryophyllorum fiat *Laudanum*.

Possant eius innumeræ descriptiones dari: quisq; enim vel mediocriter eruditus aut addit, aut detrahit pro arbitrio, seu ad famam, seu ad imitationem aliorum medicaminum opiatorum, vt *Philonii*, cuius nomenclatione Crato *Laudanum* designabat, quod nil aliud esse tenebat, quam *Philonium* quoddam, quod multi, chymiatræ pro basi *laudani* sumunt, & magisteria, essentias & tincturas adiacientes, vt loquuntur, hypnoticum medicamentum efficiunt, *Philonio* vulgari magis commendatum. Sed mirum est, vnum quæq;

formulam huius medicamenti immutare, nec dum inter illos constare, quænam sit genuina, vera, ac retinenda *laudani* descriptio, quam alii ex *Paracelso*, alii ex *Keckio*, nonnulli ex *Andernaco*, quidam ex *Brunerio*, alii ex aliis mutuuntur, sed aliquid perpetuo immutat, vt authores primi credantur. Multas descriptiones potuissent huc adducere, sed pigeret laboris, vt inutilis. Non omittendum chymicos *laudanum* sic vocare, quasi medicamentum laudatissimum, quod & illis sæpe *Nepenthe* nuncupatur.

Laudanum
unde habent
nomen.

De Pilulis Bechicis.

C A P. XXIV.

Pilula bechicanigra, D. Mes.

℞. Succiglycyrrhizæ,
sachari an. ʒ. vj.
amylæ,
tragacanthæ,
amygdalar. dulcium mundat. an. ʒ. iij.

cum mucagine seminis citoniorum
in aqua rosarum extracta fiat
massam.

COMMENTARIVS.

Non seruatur hæc massa integra reliquarum pilularum more, sed in minimas diuiditur particulas scriptuli dimidii, aut integri pondere, quæ postea finguntur ad arbitrium, nunc in trochiscos triangulos aut polyformes, nunc in formam rotundam, seu in pilulas: Vnde à quibusdam in pastillorum, ab aliis in catapotiorum ordinem referuntur. Cum tamen sub lingua debeant contineri, forma spherica conuenientior est, vt facilius voluendo lingua, huc illuc deferantur, & in diuersis partibus oris liquecant; vnde *ὑπογλωττιδης* pilulæ, vulgo *sublingua* vocantur. Possunt quoque ad eundem usum alii trochisci parari, vt in nostris

Hypoglotti-
des pilula.

nostris Institutionibus *cap. 20. sect. 1. lib. 5.* docuimus. Parandi modus facilis est. *Amygdala* primum à cortice purgata cultello minutim incidenda, deinde super marmore laeuiganda; Tum *amylum* & *saccharum*: Postea in alio mortario metallico parum calido *succus glycyrrhizæ* terendus, dein *tragacanthum*: Tandem cum mucagine commiscebuntur in pastam idoneam, ex qua pilulæ planæ formabuntur, exsiccanda & seruanda.

Vires.

Pilulæ bechicæ nigrae plurimum valent ad tussim siccam ex materia acri, & calida, & ad vocis asperitatem, & raucedinem, difficilesque pectoris excreationes, vt docet *Melue cap. de tussi. in sua praxi.*

CAP XXV.

1 Pilula bechica alba.

℞. *Pul. iridis Florentina,*
amyliana ʒj ʒ.
sacchari candidi,
penidiorum an. ʒ iiii.
sacchari albissimi. lb. j.

Cum mucagine gummi *tragacanthi* in aqua rosarum extracta, fiat massa, ex qua formentur pilula *Hypoglottides.*

COMMENTARIVS.

Cum incertus sit harum pilularum author, quisque pro animi voto earum descriptionem immutat, nunc quidpiam addendo, nunc detrahendo. Vltimior tamen formula ea est, quam exhibemus, per quam pilulæ paratæ & albæ sunt, iuxta cognomen, & grata & bechicæ iuxta mixtionem & compositionis rationem. Cuique autem notus est, etiam tyrunculo, parandi modus.

Bechicarum albarum vsus plurimum commendatur ad faucium asperitatem leniendam, ac tussim & raucedinem, atque spurum mouendum.

Sic igitur videor non tantum formulas omnes medicamentorum purgantium, sed & cuncta purgantia Officinæ necessaria descripsisse. Superest nunc, vt roborantia, alterantiaque sequenti libro describamus.

Vires.

ADDITIO.

Pilula Epileptica Horatii Augustini.

℞. *sem. pæon. maris rize collect.* ʒ ij.
cranii human. pro sexu patientis
visci quercin. an. ʒ i.
spin. piscis,
rad. tormentill.

dictamn. an. ʒ ʒ. M̄.

Et cum oxymel. scyllitic. f. pilula ponderis ʒ j. dentur duæ aut tres.

Pilula contra tussim Herculis Saxonia.

℞. *styrac. calam.*
myrrh.

oliban. an. ʒ j.

sem. cymini,

seleleos,

anisi an. ʒ ʒ. Contundantur omnia & cum syrupo de absynth. vel de prassio f. pilula, quarum dentur ʒ ij. aut ʒ j. post cœnam, & summo mane 4. horis ante cibum.

Pilula ad immodicum fluorem menstruorum.

Eiusdem.

℞. *mastic.*

thuris an. ʒ j.

troscic. de rhubarb. ʒ ij.

succi polygon. quant. suffic. M̄. f. pil.

xij. quarum exhibeantur dua singulo mane cum ʒ ij. aqua myrrh.

aut portulaca.

j Pilula

Pilula contra obstructionem menstruorum.

Eiusdem.

℞. *sroc. de myrrha ʒij,*
sagapeni,
opoponac. an. ʒj. Mi. Et cum syr. de
capilla vener. aut de artemis. f. pil.
xij. de aurentur.

Pilula ad pestem Leonardi Fiora-
uanti.

℞. *bol. armen.*
terr. sigillat.
rad. zedoar.
diptamn. alb.

aloesepatic.
camphor. an. ʒ ʒ,
diagrid.
croci an. ʒj. Mi. subtilissime pulue-
risentur & cum melle cocto & de-
spumato f. massa.

Alie Eiusdem ad idem.

℞. *thuris,*
myrrha,
sal. commun. viti,
zinzib. an. ʒj.
ol. sulphur.
vitriol.
balsam. nostri artificiat.
an. gr. x. Mi.
Et cum sacchari modico f. pilula
quarum dosis ʒj.

FINIS LIBRI SECVNDI.

OFFI-

OFFICINÆ

PHARMACEVTI CAE, SIVE ANTIDOTARII

LIBER TERTIVS;

De medicamentis roborantibus, in tres sectiones distinctus, & à PETRO UFFENBACHIO REIP. MOENO FRANCOFVRTENSIS MEDICO ordinario vbique auctus: quarum prior de pulueribus cardiacis selectioribus agit.

PRÆFATIO.

Vix vllum medicamentum datur solitariae facultatis, sed quod vel purgat, vel roborat, simul alterat: A præpollente tamen facultate denominatio sumitur. Et quod roborat magis, & minus alterat, *Roboratiuum*, quod magis alterat, & minus roborat, *Alteratiuum* dicitur. De vtroque vero non tantum simul in eadem confectione, quæ ambabus qualitatibus constat, sed seorsim, ac diuersis capitibus, hoc tertio libro differimus, quia inter vtrumque magna cognatio aut per qualitates, aut consistentiam, aut parandi modum, *Philonium Romanum* & *Confectio de hyacintho* vix dissimilem apparatus & consistentiam habent, simulque cum roborantibus describuntur, illud tamen Alterans, hæc tantum Roborans perhibetur. Vt autem ordine iustissimo singula, præsertim roborantia describamus, à pulueribus cardiacis selectioribus ordiemur, partim à Medicis celebrioribus descriptis, partim nostra inuentione firmis & experientia longa probatis. Quanti vero sint vsus in medicina pulueres,

M m m non

non tantum Aromatici, de quibus nunc differimus, sed & alii, vel exterius admouendi, vel assumendi, vel in aliorum compositionem adducendi, in nostris Institutionibus cap. 9. sect. 1. lib. 3. abunde demonstrauimus.

CAP. I.

Diamargaritum frigidum D. Platearii.

℞. Margaritarum splendidarum zij.
quatuor sem. frigid. maiorum mundatorum.
seminum portulaca &
papaueris albi,
santali albi,
santali citrini,
ligni aloes,
zinziberis,
rosarum rub.
florum borraginis,
nymphæ,
myrtilorum an. zj.
Coralli albi,
coralli rubri an. ʒʒ. Mi.
fiat omnium puluis, in vase angustiore reponendus, & seruandus.

COMMENTARIVS.

Pulueres aromatici, seu cordiales, vel per se seruantur in vase idoneo rite operculato, ne eorum vis expiret, vel cum melle soluantur in Electuarium liquidum, aut cum saccharo perfecte cocto in Electuarium solidum, seu tabulatum coguntur. Per se vero solent in Officinis seruari, vt eorum portio vel epithematis dissoluatur adhibendis, vel alius medicamentis permisceatur intro sumendis.

Huius autem pulueris, qui à margaritis nomen sumit, tam varia est descriptio, vt vix de ipsius authore constet. Quisque enim ad animi votum eam varie immutat: hanc tamen, quam exhibemus ex Plateario, genuinam esse, doctorum scripta testantur.

Dicitur vero Diamargaritum frigidum ad differentiam alterius calidi, quod à pau-

cis, imo nullis paratur Dicitur & compositum ad Manus Christi perlata discrimen, quæ Diamargaritum quoque est, ex saccharo tantum rosato & margaritis constans. Verum aliud adhuc vulgari compositius est, quod pretiosos lapides multos, ambram & moschum recipit: Sed cum parum distet ab Electuario de gemmis, nisi quod magis refrigeret, vix paratum reperitur.

Præparatio Diamargariti penes solam triturationem est, de qua, & eius differentis egimus supra in nostris Institutis. Margaritæ seligendæ sunt Orientales & pellucidæ, quæ probantur candore, rotunditate, læuore, pondere & magnitudine; Verum quæ ponderosæ ac crassæ sunt, Vniones dictæ, raro propter raritatem & valorem medicas compositiones ingrediuntur. Debent autem, vt & corallia, super lapidem phosphorium duci & læuigari. Semina quatuor frigida minutim incidenda, & tenuissimè pulueranda. Deinde reliqua solito more. Tandem omnia confuse miscenda.

Diamargaritum efficacissimum est ad virium robur refarciendum, syncopem tollendam, asthmaticos iuuandos, tussim coquendam, tabidos reficiendos, imbecillitate languentes recreandos, & ad statum priorem recuperandum.

CAP. II.

Electuarium de gemmis D. Mesue.

℞. Margaritar. pellucidarum zj.
fragmentorum smaragdi.
sapphiri,
hyacinthi,
Sardini,
granatorum, an. ʒj. ʒ.
zedoaria,
doronici,
corticis citri,
macis.

fam. G.

Manus
Christi
perlata.Margaritarum
selectarum
nota.

Vires.

sem. Ozymi an. ʒij.

coralli rubri,

Electri,

limatura eboris an. ʒij.

Been albi,

Been rubri,

caryophyllorum,

zinziberis,

piperis longi.

spica nardi,

folii,

croci,

cardamomi an. ʒj.

trochiscorum diarrhodon.

ligni aloes an. ʒv.

cinnamomi,

galanga,

z. urumbet an. ʒij.

foliorum auri &

argenti an. ʒij.

moschi ʒb.

fiat omnium puluis cōfuso miscēndus.

COMMENTARIVS.

Hæc compositio vel forma pulueris seruat, vel Electuarii, seu mollis, exceptis nempe pulueribus æquis partibus mellis rosati & emblicati, vel iisdem commistis sacharo rosato, si Electuarium solidum magis expetatur. Commodius tamen puluis eius vase idoneo conclusus ad vsus futuros in Officinis custoditur.

A gemmis autem seu lapillis pretiosis, quos admittit multos, non est assumit, quibus accedunt & alia multa cardiaca vulgaria & quedam adeo rara & incognita, vt ex veterū & recentiorū lectione vix constet, quænam ea ipsa sint, & quibus facultatibus polleant, vt ex Been examine patet, in cuius locum aptissime Elenium, quasi bennium substitui potest, cum vtriusque radix pascina sic æmula, cardiaca, & calidior, quam buglossum & borrago, quæ à nonnullis pro vtroque been subrogantur, c. 8. sect. 3. lib. 1. de mat. Med. Recte quoque radix tormen- zilla in vtriusque been locum succenturiari valebit; nec eos recte facturos puto, qui ad solemnis huius Electuarii compositio-

nem radices illas exoticas been nomine notatas vsurpant, meliusque aut tormen- zilla sola, aut Elenium solum, aut potius vtriusque par pondus pro vtroque been assumi potest. Et si quis malit Angelica radicem pro Eleni radice sumere, non refragabor.

Preparatio pulueris huius in tritura idonea consistit. Gemma, & corallia super porphyrium lapidem mola versatili lauigantur; radices, ligna, fructus in mortario metallico teruntur. Postremo simul omnia commisceantur.

Electuarium de Gemmis ad frigidos affectus cerebri, cordis, ventriculi, hepatis & vteri efficacissimum, inquit Mesue, nam melancholicos, tristes, solitarios, & timidos iuuat, cordis palmo medetur, lipochymia succurrit, ventriculum languidum roborat, & interanea omnia recreat. Sed rarissime parant illud pharmacopœi, tum propter caritatem, eum raritatem simplicium, quæ compositionem ingrediuntur.

Preparatio.

Vires.

CAP. III.

Diambra D. Mes.

ʒ. Cinnamomi,

doronici,

caryophyllorum,

macis,

nucis moschata,

folii,

galanga an. ʒij.

piperis longi,

santali citrini,

ligni aloes an. ʒij.

zinziberis ʒij.

cardamomi vtriusque

spica nardi,

ambra an. ʒj.

moschi ʒb.

fiat omnium puluis, vsui reponendus.

COMMENTARIVS.

Hæc compositio multum aromatica est & suavis, tū ratione ambra, à qua denominatur, tum moschi & cæterorū aromatum. Seruatur sub triplici forma vel pulueris, vel

M m m 2

electua-

electuarii solidi, vel mellis. Si eius consistentia requiritur dura, qualis est tabellarum, pulueres excipiuntur *saccharo rosato* perfecte cocto, si molliuscula, qualis opiarum iidem admittuntur *inlepo rosato*, seu *syrupo Alexandrino*.

Præparatio pulueratio tantum est, quæ ea arte suscipienda, efficiendaque, quam c. 9. & 10. lib. 2. Institut. demonstrauimus.

Vires.

Diambra visceribus omnibus roborandis efficacissima est, præsertim si à causa frigida sint imbecilla, nam calefaciendo spiritus reficit, natuum calorem fouet, affectibus vteri prodest, & valde senibus & mulieribus conuenit.

CAP. IV.

Puluis diamofchi.

℞. Moschi ʒʒ.

Ossis de corde cerui,

margarit. pellucidar.

Scobis eboris,

coralli albi,

coralli rubei,

santali citrini,

santali albi,

ligni aloes,

cinnamomi.

macis,

caryophyllorum an. ʒj.

rosarum,

nensupharis an. ʒʒʒ.

corticis citri,

florum buglossi,

spica Indica an. ʒʒ.

caphura gr. ij.

fiat omnium puluis ex arte.

COMMENTARIVS.

Vulgata pharmacopœorum Dispensaria quam plurimis pulueribus cardiacis sciant, illique impense calefacientibus, paucis vero refrigerantibus, vt qui ex omnibus aromatum calidorum generibus promiscue cõsuis, ac fere nullo congestis delectu consent; Cuiusmodi sunt, cum duæ postremæ confectiones iuxta descriptione

à veteribus traditam, tum & alia multæ, quæ passim occurrunt in Antidotariis singulis Nam *Diacyminum*, *Dianisum*, *Diazinziber*, *Diatrium pipereon*, *Diamargaritæ calidum*, *Diamofebum dulce* & *amarum* non nisi eosdem effectus proferunt, cum easdem facultates habeant, omnia nempe cum sint ex calidis composita. Quocirca veterem *Diamofchi* descriptionem non tantum castigauit, sed neglexi, & aliam substitui, quæ & nominis rationem apprime refert, & compositionis rationem profert, & virium imbecillitati à causa calida confert. Superfluum enim videtur antiquam *Diamofchi* præscriptionem retinere, cum *Diambra*, & *Electuarium de gemmis* pares sortiantur vires. Proinde aliud *Diamofchum* exhibemus & fragrantissimum, & viribus effectis à causa calida securissimum & paratu facillimum.

Diamofchum dulce, multis quod constet *Vires* cardiacis, partes nobiles exhilarat; maxime vero cor & vitales facultates à causa qualibet, sed præsertim calida languentes & imbecillas. Confert quoque multis vteri affectionibus.

CAP. V.

Puluis Electuarii triasantali.

℞. Trium santalorum,

rosarum.

sem. psyllij an. ʒij.

rhobarbari,

Scobis eboris,

succi glycyrrhiza,

sem. portulaca an. ʒj. ʒ.

amylis,

gummi Arabici,

tragacanthi,

sem. quatuor frigidior. maiorum.

sem. scariola, an. ʒj.

caphura ʒʒ.

fiat ex arte omnium puluis.

COMMENTARIVS.

Inter viginti cõpositionis huius descriptiones, vix duas similes cõperi: Alii enim pro zuccaria *semen cicuta* ponunt, vt *Loubertus*; alii *semen psyllii*, vt *Foxtius*; alij *verumque*.

trumque omittunt, vt Val. Cordus; alii *saccharum candum* volunt, vt Rondeletius; alii violas, vt Fuchsius.

Eadem est varietas in *Rheo*, amylo & *capthura*, quorum singula à singulis modo auferuntur, modo adduntur. Ego formulam supra descriptam, doctorum consensu meliorem inchoaui, & psyllium apponendum duxi, scopo conuenientissimum: *Amylum* vero expunxi, vt minus aprum; suo n. lentore obstruit. *Capthuram* quidem reliqui ad crassa medicamenta sua tenuitate intro deducenda, sed de eius quantitate detraxi, ne suo odore graui aliorum aromatum, quæ pauca sunt, suauitatem, aut obtunderet, aut profus deleteret.

Tragacanthum & *ammoniacum* relicta sunt; quæ si ante commixtionem paululū assentur, vel lentorem deponat, authoris intentioni magis conuenient, qui qualifcunque fuerit, siue N. Alexand. siue alius, (de eo enim non satis constat,) medicamentum hoc partim ad roborandum, partim ad obstructa soluenda imperauit.

Præparatio eius vt præcedentium fit, & à tritura debita pender.

Vires.

Diatrion santalon mirifice confert iecoris obstructionib. liberandis, Ictericis, tabidis & immoderato viscerum calori: ventriculi quoque æstum contemperat, primam corporis regionem infarctu expedit, & humores à putredine vindicat.

CAP. VI.

Aromaticum rosatum D. Gabrielis.

℞. Rosarum ʒ xv.
glycyrrhiza rasa ʒ viij.
cinnamomi electi ʒ v.
ligni aloes,
santali mashazari, id est, citrini an.
ʒ iij.
gummi Arabici,
tragacanthi an. ʒ ij. & ʒ ij.
caryophyllorum,
macis an. ʒ ij. ʒ.
spica Indica ʒ ij.

nucis moschata.
cardamomi maioris,
galanga minoris an. ʒ i.
ambra ʒ ij.
moschi ʒ i.
fiat ex arte omnium puluis.

COMMENTARIVS.

Electuaria multa traduntur à Mesue cardiaca & suaneolentia, sed speciatim describuntur sex; quæ ipse aromatica appellat, ex quibus vnicum selegi, quod, qui habebit, reliquis facile poterit carere.

Aromaticum autem dicitur ab aromatum, quibus constat, fragrantia, *Rosatum* à rosis quantitate & qualitate præpollentibus. Cognominatur vero à Gabriele, nescio quo; forsân illius authore, aut Mesues amico: vt sit, optima est eius descriptio, & eius salutaris vsus.

Vnde dicitur *Aromaticum* vnde *Rosatum*.

Seruatur vel forma pulueris, qui facile parari potest; vel consistentia Electuarii mollis, vt vult Mesue, si partibus æquis *syropi rosati* & *corticis citri* excipiatur. Frequentior tamen est eius vsus ab electuarii tabulati forma, pulueribus nempe *sacharosis* & ex arte coctis.

Aromaticum rosatum ad multa efficacissimum est, nam cerebrum, cor, ventriculum, atque adeo totum ventrem inferiorem roborat, & earum partium excrementitiam humiditatem dissipat, putredinem omnem corrigit, appetitum excitat, coctionem iuuat, nauseam & vomitū sedat; proinde imbecillis & ex morbo conualescentibus subuenit.

Vires.

CAP. VII.

Diarrhodon Abbatis D. N. Saler.

℞. Rosarum,
sachari candi an. ʒ iij.
santali albi,
santali rubri an. ʒ ij. ʒ.
gummi tragacanthi,
gummi Arabici,
Scobis eboris an. ʒ ij.
macis,

M m m 3 spica.

Spica,
masliches,
cardamomi,
croci,
ligni aloes.
caryophyllorum,
gallia moschata,
cinnamomi,
rhabarbari,
succi glycyrrhizæ,
sem. anisi,

fœniculi
Oxymii,
berberis,
scariola,
portulacæ,
papaueris albi,

Seminum iij. frigidior. maior. mund.
an. ℥ i.

Ossis de corde cerui,
margaritarum pellucidarum an. ℥ ss.
moschi gr. iiii.
capthura gr. ij.
fiat omnium ex arte puluis.

COMMENTARIUS.

Nec suis caruit ista solemnis compositio castigatioribus: A prima siquidem descriptione à Nicol. Myrepsio tradita Nicol. Salernitanus corallium, *semen lactuca* & *mandragora* detraxit. Nicol. Præpositus castigatione Salernitani secutus, nec correctoris, nec authoris mentionem fecit. Candidus eius inuentionem collegii alicuius præsidii, quem Abbatem vocat, Nicol. Myrepsius tribuit. Et quia vix vllū datur medicamentum, diuersis in locis celebratum, in quo non nihil non mutetur; Ob id non mirum, si apud omnes *Diarrhodii Abbatis* prorsus idem non sit, ad cuius compositionem, nec Syluius *moschum* probat, nec Rondeletius *rhabarbarum*, nec ego *asarum*, quia vomitorium & stomacho inimicum, cuius loco *macim* posui. Item nonnulli granula tantum *seminis Berberis* admittunt, alii semen integrum, & melius. Semina quatuor frigida, quod breui tē-

pore rancescant, aptius vtendi tempore commiscebuntur. Si forma Blectuarii solidi seruare consilium est, excipiendi pulueres erunt *sacharo rosato* perfecte cocto.

Diarrhodon ventriculū & hepar roborat, coctionem iuuat appetitū excitat, flatu discutit, ructus compescit, halitum oris suauem reddit, calorem viscerum contemperat, & omnem corporis noxam à calore proficiscentem emendat.

CAP. VIII.

Puluis latificans authoris incerti.

℥. Sem. oxymii,
croci.
zedoaria,
santali citrini,
caryophyllorum,
corticis citri,
galangæ,
macis,
nucis moschata,
Styracis calamita an. ℥ ij. ss.
rasura eboris,
sem. anisi,
Epithymi,
thymi an. ℥ i.
ambra,
moschi,
margaritarum,
ossis de corde cerui an. ℥ ss.
foliorum auri,
foliorum argenti an. ℥ ss.
fiat omnium puluis, vt artis est.

COMMENTARIUS.

Dux sunt huius nominis Confectiones, vna Rhafis, quæ raro paratur, altera incerti authoris, quam ex Nicol. Proposito damus, vt præstantiorem. Falluntur, qui Galeno eius inuentionem tribuunt, cum in eius operibus nec contineatur, nec multator ipse, vt *moschum*, *capthuram*, *amburum*, & *margaritas*, quæ in illius descriptione continentur.

Ab insigni effectu dicitur *Latificans*, seu puluis

puluis laticia, quia spiritus & cor laticat. *Lignum autem balsami*, quod rarissimum sit, & pretiosissimum, expunximus, in cuius locum optime *santalum citrinum* substituiimus. Nec male quoque substituetur *lentiscus* & *xyloalos*, vt etiam pro ossē *cordis cerui*, *cornu eius*. Cætera, vt quotidie sunt ad manus, sic antiballomenis non egent. Præparatio vt præcedentium.

Vires.

Electuarium Laticans suas ex nomine vires designat. Cor enim, partes vitales & facultates omnes laticat, viscera recreat, humores excrementitios absomit, flatus dissipat, & ventriculum roborat.

C A P. IX.

Puluis dianthos D.N Myr.℞. *Florum rorismarini* ʒj.

rosarum,
violarum,
glycyrrhiz. an. ʒvi.
caryophyllorum,
spica,
nucis moschata,
galange,
cinnamomi,
zinziberis,
zedoaria,
macis,
xyloalos,
cardamomi,
anisi,
anethi. an. ʒiiii.

fiat puluis secundum artem.

COMMENTARIVS.

Desumpta est pulueris huius descriptio ex Nicolai Myrepsi cap. 64. sect. 1. *Antidot.* apud quem tamen singula simplicia præter *rorem marinum* minore quantitate ponuntur, quæ non modo ab Actuario aucta est, sed insuper *zedoaria* addita. Nomē vero sumit à sua basi, nempe à *rorismarini coronarii* flore, qui per antonomasiam *anthos* dicitur: vnde *Electuarium Dianthos*; in quo parando nihil est difficultatis, soletq;

forma pulueris in pharmacopoliis seruari. Si quis voluerit forma Electuarii mollis habere, pulueres melle comprehendat; si solidi, eodem *saccharo rosato* perfecte cocto excipiat, & in tabellas reducat.

Electuarium Dianthos cardiacis succurrit, epilepticis, animi defectuionibus; atque in vniuersum omni imbecillitati corporis auxiliatur: Maxime vero capitis affectibus prodest.

Vires.

C A P. X.

Puluis Dianisi D. Mes.℞. *Sem. anisi* ʒx.

glycyrrhiza rasa,
mastiches an. ʒh.
sem. carui,
feniculi.

macis,
galange,
zinziberis,
cinnamomi an. ʒij. h.
trium piperum,
casta lignea,
sem. libistici,
calaminthes montana an. ʒij.
cardamomi maioris,
caryophyllorum,
cubebarum,
spica Indica,
croci an. ʒij. ʒ gr. v.
sachari candi ʒij.
fiat ex omnibus puluis, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Hic puluis maxime vsualis est & ad multa utilis, cuius descriptionem à Mesue traditam retinemus. *pyrethro* tantum delecto, in cuius locū *semen libistici* substituiimus, & pro *saccharo* communi *candum* admiximus: *Pyrethrum* liquidē, quod acrius sit, nec aromaticum, omittere visū est, & *saccharum candum* asseruando pulueri magis idoneum vulgari præferre. Est a. *Cubeba* *quid.* *cubebe fructus paruus, rotundus, longis pediculis adhaesens & racematim cõgestus,* quem.

Cubeba
quid.

quem nonnulli *carpesum* Galeni, alii *myrtum sylvestrem* Dioscoridis, quidam *viticis granum* putarunt: Nihil tamen istorum est, eique minime convenit singulorum prædictorum descriptio.

Cumuc.

In *Iaon* fructus hic *Cumuc* dicitur, ibique tanta est in existimatione, ut decoquatur ab incolis, antequam devehatur, ne forsitan alibi satus germinet, & stirpis perfectæ magnitudinem assequatur, ut *cap. 14. sect. 3. lib. 1. de Mat. Med.* ostendimus.

Vires.

Dianisona intemperiem ventriculi frigidam à pituita cruda, vel etiam à flatibus sanat, tussi diurnæ ab humoribus frigidis natæ auxiliatur, & obstructione visceribus expediendis.

CAP. XI.

Diacinnamomum D. Mes.

℞. Cinnamomi tenuis ʒ xv.
cassia lignea, seu canella crassioris,
rad. enula campana an. ʒ iiij.
galanga ʒ viij.
caryophyllorum,
piperis longi,
cardamomi utriusque,
zinziberis,
macis,
nucis moschata,
ligni aloes an. ʒ iiij.
croci ʒ j.
sacchari ʒ v.
moschi ʒ ij.
Ex omnibus fiat pulvis secundum
artem.

COMMENTARIUS.

Darcheni.

Cassia li-
gnea.

Inter aromata, quæ multa recipit hic pulvis, *cinnamomum*, à quo denominatur, valde prepollet, quod duplici agnoscitur discrimine, vnum tenuius est & plurimum fragrans, quod Arabes *Darcheni* nominant: alterum crassius, quasi ligneum & minus odoratum, quod *Cassiam ligneam*, seu vulgarem officinæ vocitant. Vtriusque historia *cap. 9. sect. 3. libr. 1. de Mat. Med. de.*

pinimus. Recentiores ad suavitatem maiorem & virium efficaciam, raro *Diacinnamomum* parant absque *moscho*, quod & tempore Mesuei fieri solitum ipse testatur. Preparatio sola pulueratio est, & puluerum confusa vno.

Diacinnamomum quod calidis, aromaticisque omnibus constat, viribus reficiendis, spiritibus exhilarandis, & affectibus omnibus, qui à causa frigida proficiuntur, optime confert.

CAP. XII.

Lithonripticon.

℞. Sanguinis hirci preparati ʒ j.
Sanguinis leporis vsti ʒ ʒ.
radic. areos Florentina,
anonos,
cyclaminis,
eryngii,
rubia sintorum.
cyperi,
sem. milii solis,
saxifraga,
alkkengi an. ʒ ij.
lapidis spongia,
putaminis oui vsti,
tunica interioris ventriculi gallina,
baccarum iuniperi,
cardamomi,
cinnamomi,
macis an. ʒ j. ʒ.
sem. apii,
petroselinii,
ammeos,
asparagi,
carui,
dauci,
seseleos,
coriandri,
citrii,
malua sylvestris,
melonum,
peponum,
pimpinella an. ʒ j.

gum-

gummi cerasti ʒij.

Omnia terantur ex arte, & fiat pulvis.

COMMENTARIVS.

Veterem pulueris huius, quem pharmacopœorum vulgus lithontribon nominat, descriptionem negleximus, quod multa tum altringentia recipiat, atque nonnulla, quæ atterendo calculo & arenulis extrahendis obsunt, tum & alia quædam, quæ vel nimis rara sunt, & pretiosiora, vel nusquam synœra possunt haberi. Illius loco aliud vere lithontripicon damus, aptissime compositum ad confringendos calculos, saburram pellendam, atque ad cæteros renum & vesicæ affectus accommodatum, qui titulo designantur.

Sanguinum hirci præparatio.

Antequam vero sanguis hirci compositionem illius ingrediatur, debet sic præparari. Hircus primus quadrimus, aut paulo senior, vel iunior seligendus & iugulandus; sanguis medius effluens olla fictili excipiens, nam qui primus fluit, tenuior, qui vltimus, crassior esse solet: Tū linteo raro tectus Soli exponendus, vt coaguletur, & quod ichorosum est, abiiciatur. Sic crassior sanguis concretus siccat, teritur, in vase vitreo seruat. Nimis est supersticiosa illorum consuetudo, qui non nisi Sole Cancrum ingrediente, hircum longo ante tempore saxifragis, pimpinella, apio, & similibus alitum macerant, & solum sanguinem arteriosum colligunt. Hæc enim præparatio licet non inutilis, non tamen necessaria est, vixque dari potest dictarum stirpium vbertas hircis, quæ longum tempus alendo satisfaciat; & præterea sanguis eius, qui consueto pabulo nutritur, vires habet ad atterendum & expellendum calculum nihilo inefficacior.

Sanguinis leporis præparatio.

Sanguis vero leporis recens iugulati & concreti ita assandus, vt non in cine-

rem prorsus, sed puluerem abeat. Quæ ad reliquam pulueris huius præparationem spectant, nihil habeat difficilis, nec muleum operosi.

Pulvis hic cum pauco vino albo, aut *Vires aqua parietaria, vel raphani*, aut alia conueniente sumptus calculos & arenulas à renibus, vteretibus & vesica expellit, & urinam potenter mouet.

CAP. XIII.

Pulvis diacalaminthes D.N. Myr.

ʒ. Calaminthes montana,
pulegij,
piperis nigri,
sem. sefeleos massiliensis,
petroselini an. ʒij. & ʒij.
libistici ʒij. & ʒj.
ameos,
anethi,

summitatum thymi,
cinnamomi,
zinziberis an. ʒij.
seminis apij ʒj.

Ex omnibus fiat pulvis secundum artem.

COMMENTARIVS.

Diacalamenti variæ sunt à variis authoribus traditæ descriptiones, sed quæ ex Myrepsos damus, vt meliorem & gratiorem omnes practici magis probant. Similem fere descriptionem tradit Galenus, sed calidiorem & acriorem, ob zinziberis & piperis maius pondus. Anethum pro aniso posuimus, ea tamen conditione, vt cuique fas sit alterum pro altero sine discrimine & compositionis iactura substituere: huius vt præcedentium idem est parandi modus.

Diacalaminthe crassos humores & *Vires* lentos extenuat, flatus discutit, urinam & menses mouet, tussi à frigidis humoribus natæ confert, alimenti ad hepar distributionem iuuat, ventriculum roborat, & appetitum auget. Datur sub forma

Nan Electua-

Electuarii molles, si cum melle; vel solidi, si cum saccharo coalescat.

CAP. XIV.

Pulvis contra pestem, seu Bezardicus.

℞. Radicum tormentilla,
angelica,
enula campana,
gentiana,
paonia an. ʒij.
ligni aloes,
santalici citrini,
cornu cervi,
eboris,
ossis de corde cervi,
granorum iuniperi,
cardamomi,
feminum acetosa,
caryani benedicti,
caryophyllorum,
macis,
cinnamomi an. ʒjss.
corticis citri,
arantiorum,
distammi,
scordij,
schananthi,
calami aromatici,
rosarum,
croci an. ʒj.
boli Armeni in aqua rosarum lota,
terra Lemnia an. ʒij
saphura grisea.
foliorum auri an. ʒj.
fiat omnium pulvis in vaso idoneo
reponendus.

COMMENTARIUS.

Medicamenta, quæ pestem oppugnant, venena expugnant, ab iisdem noxam tollunt, & vitam tuentur, *Antidota* Græcis, *Bezardica* Arabibus nominantur, cuiusmodi sunt quædam simplicia, vt lapis *Bezaar*, *Zerumbet*, *Zedoaria*, *lapilli*

pretiosi, & compositiones quædam cardiacæ & Theriacales, quæ scilicet multis constant, cor, spiritus & partes vitales roborantibus, & virus, seu qualitatem venenatam exinguentibus: Mediam propterea dicuntur sortiri conditionem inter venena & nostram naturam, vt *Theriacæ*, & *Mithridaticæ*; quorum tamen non tutus est usus frequens, vbi nulla venenata qualitatis suspicio est. Si namque obiectum non inueniant, in quod agant, inimicæ qualitatis impressum in partibus relinquunt vestigium, humores accendant, & calori nativo ac spiritibus vim inferunt.

Quæ vero composita medicamenta solis cardiacis, roborantibus, & speciali dote venenis aduerfantibus constant, omnibus temperaturis, & morbis, ac omni tempore conueniunt, vt pulvis à nobis descriptus, cuius vires sunt insignes ad pestis & malignorum affectuum expugnationem & partium nobilium tutelam.

Datur vero vel cum aqua, vel cum decocto cordiali, aut conferua idonea: vel est excipiendus *syrupo Kermes*, vel *limonum*, vt in formam Opiatæ concinnentur. Poterit & cum melle in aquis cardiacis despumato, in Electuarii liquidi formam coagmentari, & in Officinis reliquarum confectioinum more seruari. Vires habebit excellentiores, si lapides pretiosi, *cornu monoceroris*, & *lapis Bezar* addantur. Facile pulvis hic parari potest, & simplicia, quibus constat, haberi.

Mirum in modum confert morbis venenatis contagiosis, & pestilentibus expugnandis, & principibus partibus recreandis, & tuendis.

CAP. XV.

Pulvis antilyssos, seu contrarabiem
Des. Iul. Palmarij.

℞. Fol. rusa,

verbenæ.

*Theriacam
& Mithri-
daticum sa-
nis non esse
iuta.*

Vires.

verbena,
salvia minoris,
plantaginis,
polypodii,
abynthii vulgaris,
mentha,
artemisia,
melissophylli,
betonica,
hyperici,
centaurii minoris. an. m. j.
Omnia ex arte siccantur, & in tenuissimum puluerem reducuntur.

COMMENTARIVS.

Alexiterium hunc puluerem desumpsi ex clarissimi viri Iul. Palmarii Med. Paris. c. 3. lib. de morbis canis rab. qui septem libros de morbis contagiosis edidit, cuius eximias dotes, & mirandos effectus non modo ipse feliciter, ac multoties in multis expertus est, sed etiam Dominus de Pyron, à quo priorem illius fatetur habuisse descriptionem. Quotquot enim à rabidis canibus demorfi hoc puluere vsi sunt, ab hydrophobia imminente, vel iam incepta fuerunt immunes & omnino liberati, modo nulla capitis pars dentibus superior, vt nec alia frigida abluta; Tunc enim in remediis exigua salutis expectatio.

Preparatio.

Antilyssum autem puluerem hunc nominauimus, quod insigni virtute & nulli secunda rabiem arceat, vulnera à cane rabioso inflicta sanet, & terrificum illud symptoma, quo miscelli reformidant aquas, impediatur.

Preparatio tam celebris antidoti perfacilis est, in qua hæc tria maxime obseruanda, vt simplicia colligantur, quo tempore viribus pollent maximis, medio scilicet aut sine veris, vt nec in sole æstuante, nec in vdo loco siccanda reponantur, vt siccata seruentur, sed ea lege, vt quotannis renouentur.

Porro minime datur opus magnam huius eximii pulueris quantitatem in

pharmacopoliis seruare: Sat enim est in rem præsentem, si libra dimidiâ in vasis idoneis recondatur: Materialia vero seu simplicia, quibus constat, copiosa esse debent: Et artificiose siccata, chartaceis sacculis excipienda, ac loco idoneo reponenda, ne à muscis & sordibus conspurcentur, vel à muribus erodantur. Vtendi autem tempore atque exigente necessitate, singulorum æquum pondus in tenuissimum puluerem læuigabitur, cuius ʒb. aut ʒj. quotidie mane tribus horis ante cibum dabitur ex cochleari cum duplo saccharo, vel ex iusculo, aut alio liquore idoneo, vt vino, pomaceo, vel etiam ex melle in formam Opiatæ.

Dose.

Et licet ʒ integra aut ij. satis sint pro dosi etiam homini robusto, poterunt tamen aliquando tres, vel etiam maior quantitas exhiberi, ei maxime, qui iam diu fuit à cane demorsus, vel iam hydrophobæ corruptus.

Eximius quidem est hic puluis, sed efficacior multo ducerem, si pimpinella & cancrorum fluuiatilium vstorum puluis commisceatur. Alyssum quoque cæteris omnibus præferri illius nomenclatio portendit: Sic enim à Dioscoride & Gal. vocatur, quod rabiei medeatur, ipsiusque venenum delect & extinguat.

Cancrorum puluis.

Alyssum.

Verum hæc planta non multum vulgaris est, & à paucis cognita, præsertim quæ hoc nomine à Galeno donatur, aspectu Marrubio valde similis, sed in singulisgeniculis, è quibus folia emergunt, bina admodum crispa, incana & fere inodora, calices spinosi caulicos verticillatim ambiunt. Hanc sæpe vidi in horto scholæ Parisiensis.

Aliud quoddam Germanicum Echioides dicitur facie Molluginis, Apparins Plinio putatum, cui Galenicum præculerim. Qui altero caret, alterum solet substituire.

Nnn 2 ADDI.

Quando hac simplicia colligenda.

ADDITIO.

Species cordiales alba siue cum margaritis.
contra Epilepsiam.

℞. corall. rubr. prepar.
corn. cerv. r̄ssi.
sem. acetos.
terr. sigill. alba. an. ʒʒ;
rasur. Ebor. ʒʒ;
quinq; lapid. precios. prepar. an. ʒʒʒ.
margar. prepar. ʒʒ;
ossis de cord. cervus ʒʒ;
rasur. ungu. alcis,
visci querc.
rad. pæon. an. ʒʒ;
fol. auri.
argenti an. nr. x.
sacch. albi ʒʒ. ad pondus omnium Mi. f.
puluis.

Species diachamadryos.

℞. Chamadr.
chamapich. an. ʒʒʒʒ;
centaur. minor. ʒʒ;
hyperic. ʒʒʒ;
rad. aristol. rotund. ʒʒʒʒ;
rhapontic.
gentian. an. ʒʒʒ;
petroselin.
mei. an. ʒʒʒ;
phu pontic.
agar. troc. an. ʒʒʒ. Mi.
f. puluis.

Species diacytonii.

℞. ros. rubr.
santal. omn. an. ʒʒʒ;
sem. acetos.
portulac.
berber.
sumack.
cortic. granator.
gumm. arabic.
tragac. an. ʒʒ;
singu. dracon.
carab. alb.
mastic.
pody. an. gr. xv.

sem. coriandr. prepar. ʒʒ;
caph. gr. v. Mi. f. puluis.

Puluis purgans cerebrum Trithemii no-
tabilis, ad varios morbos, imprimis
vero cerebri.

℞. calam. aromat.
rad. gentian.
sem. cumin.
siler. montan.
anis.
carui,
ameos,
petrosel.
spic. nard. an. ʒʒ;
corall. rubr.
margarit. non perforatar.
xinzib. alb.
chamapich.
fol. sen. select.
tartar. adusti an. ʒʒʒ;
cubeb.
macis an. ʒʒʒ;
caryophyllor. ʒʒʒ. Mi. f. omnium pul-
uis sec. art.

Dosis est ʒʒ; quæ sumatur mane &
vesperi in brodio vel vino per mensem
integrum: secundo mense mane tantū;
tertio mense ter in hebdomade: quarto
bis in hebdomade, & sic deinceps conti-
nuetur ad vitam.

Hic puluis est valde efficax, confortat
stomachum, purgatque cerebrum, oculo-
s & visum conseruat, memoriam acuit,
humores malos totius corporis consu-
mit, lenit & aperit obstructions in pe-
ctore, nimiam pinguedinem prohibet, ab
apoplexia & epilepsia præseruat, mate-
riam calculi sine dolore dissoluit & in la-
pidem durefcere non permittit, cheira-
gram & podagram sciaticamque præua-
lere non finit. Multi hoc puluere ad cen-
tum annos solidam ætatem perduxerūt.
Estque pro secreto maximo habendus.

Tragea

Tragva ad dolores capitis.

℞ Sem. coriand. prepar.
 nucifera an. ℥℞;
 xylobalsami ℥viij;
 caryophyllor.
 cubebor.
 zinzib.
 piper. long.
 salvia.
 beton. an. ℥℞;
 galang.
 tormentill.
 thuris alb.
 salami aromat.
 zedoar. an. ℥i;
 corall. iubr.
 ros. rubr.
 seric. crud. tosti an. ℥ij
 gallia moschat. nobilioris ℥ij;
 fl. anch. ℥℞; Tritis commistis que om-
 nibus addito sacchar. ad pondus om-
 nium fiatque trager. Cuius vsus in-
 ter prandium vel à prandio.

Puluis contra venena, dolores colicos &
ad promouendum sudorem.

℞ rad. gentian.
 nuc. vomic. an. ℥℞,
 rad. pimpinel.
 chamadr. an. ℥i,
 rad. bistort. ℥℞,
 tormentill.
 diptamn. alb. an. ℥ii;
 rhab. sel. ℥℞,
 f. puluis, cui addi potest caphora. ℥℞

Puluis cuiusdam rustici contra venena
celeberrimus.

℞ rad. valeri. an. ℥℞,
 hirundinaria ℥i
 polyod. querc. ℥℞℞
 alih.
 cort. rad. Elleb. nigr. an. ℥i℞℞.
 rad. angel. rec. ℥iiii.

cortic. rad. coccoignidi ℥℞;
 urtic. maior ℥j.

Hac omnia iniciantur in ollam no-
 uam vitreatam, affusaque aceti a-
 cerrimi mensura tanta, vt dicta spe-
 cies sufficienter contegantur, olla opti-
 me obturetur, ne quid expiret, postea
 per hora dimidia spaciū ebullire
 tandemque ab igne remota & ita
 oclusa refrigerari permittantur, qui-
 bus peractis, acetum omneque effun-
 datur, qua in illo cocta sunt, in hypo-
 causto vel loco alio extra solem exci-
 centur, pulueriscentur & cribrentur.
 Dosis est. ℥i.

Puluis bezoarticus sine pratiofis D. Io.
Hartmanni Beyer.

℞. bol. armen. veri. prepar. cum aq. scabios.
 ter sigill. Silesiac.
 rad. atpamn. alb.
 tormentill. an. ℥vi,
 gentian.
 angelic. an. ℥i,
 petasites.
 zedoar.
 corn. ceru. prepar.
 succin. alb. prepar.
 hyacynth. prepar. an. ℥ii,
 rasur. ebor.
 oss. de cord. cerv.
 corall. rubr.
 cortic. citri. an. ℥℞, Mi. f. puluis sub-
 tilissimus.

Puluis bezoarticus cum pratiofis.
Eiusdem.

℞. pulv. modo prescripti ℥i.
 marg. prepar. gr. xvi,
 smaragd.
 hyacynth.
 saphyr.
 rubin.
 granat.
 bezoar. orient. veri. omnium selectif-
 simor. & preparator. an. gr. viij.
 Nnn 3 vnisora

unicorn. verigr. iij.

fol. argenti,

auri an. dimidium Mi. f. puluis subtilissimus.

Quia verò nimis caro venditur unicornu. Et smaragdus ac saphyrus in pharmacopoliis adulterini plerumque inveniuntur, hanc mixturam ita mutam, (inquit Beyerus) vt illa tria plane omittantur, & pro his pondus hyacynthi ad 3 ℥. au-
geatur.

Puluis ferri preparati Constantini Imperatoris, quo etiam est vsus Fridericus, Elector Saxonicus.

Rubigo ferri noui in mortario ita calidatatur, lanetur vino quam optime, siccatur, puluerisetur, cribretur, sacculo denso, vt fiat instar alcohol.

℥. ferri ita preparati 3 ℥.

sacchar. fini lb. ℥.

limaturam aurei ungarici vnius.

rad. liquir. ras. 3 ℥.

pacon. 3 ℥.

fol. hyssop. 3 ℥.

spic. nará.

visci querc. an. 3 ℥.

sem. anis. 3 ℥.

fenic. 3 ℥.

carui 3 ℥.

pacon. decortic. 3 ℥.

petrosel.

heder. arbor.

basilicon. an. 3 ℥.

cinnam.

nucist.

cardamomi.

zinzib. an. 3 ℥.

eubebar.

eroci an. 3 ℥.

earyophyllor.

lign. aloes an. 3 ℥.

zedoar.

marg. prepar. an. 3 ℥.

corall. rubr. prepar. 3 ℥.

myrrha,

castor. an. 3 ℥.

rasur. ebor.

oculor. lucii. an. 3 ℥.

lapid. carpiom.

spodii lepor. an. 3 ℥. Mi. f. puluis subtilissimus. Dosis quantitas castaneæ, quæ per se lambendo assumatur quotidie initio prandii, quam diu puluis durat.

Calefacit ventriculum, intestina, matricem, roborat calorem natium, flatus discutit, sanguinem purificat, corpus reddit coloratum, prouocat vrinam, viscera obstructiones soluit, hydropemq; & melancholiam sanat.

Puluis è Serpentibus.

Serpens supine vel in tergum in tabula secundum longitudinem extendatur, per caput & quinque digitis supra caudam clauis affigatur, humiditas omnis externa à capite vsque ad caudam manu vel baculo abstergatur. cutis circa collum & prope clauum super cauda circum circa disseccetur, & à cute per totum corpus abstrahatur, quo facto venter aperiat, cor, pulmo & hepar eximantur, caput & cauda abscindantur, caro tota reliqua in frustra ad longitudinem vnus digiti diuidatur; cor, pulmo & epar vt & frustra carnis filis ex orichalco infigantur, in ollam ad hinc inde perforatum operculum ita appendantur, vt vbiq; sint libera, ne ollam aut seipsa villo modo attingant: his ita preparatis olla cum operculo optime perlutetur, furno calido, ex quo panes exempti sunt imponatur, vt quæ inclusa sunt, exiccari & puluerisari possint: olla postea extracta, quæ sufficienter exiccata fuerint, subtilissime puluerisentur, reliqua filo iterum infixæ ollæque immixta vterius & ad perfectionem vsque exiccantur, postea vt & priora subtilissime puluerisentur.

℥. huius

℞. huius pulueris ʒ iij,
bezarr. orient. ʒ j,
pellicul. interior stomach. Cicon.
corn. ceru. iunior. an. ʒ ij. Mi.
f. puluis subtiliss.

Huius dosis est ʒ j. sumiturque ante
aouilunium sole in Leone persistente
cum cochlearib. iij. aq. Scorzonera: con-
tra omnia venena, morsusque serpen-
tum.

Puluis contra dolorem dentium,

℞. sandarac.
mastice.
sarcocoll.
hypocyst.
bol. armen.
acacia,
thuris an. ʒ j,
thuris prepar. ʒ j ʒ,
vitriol. alb. ʒ iij ʒ,
cinnam.
spec. diamb. an. ʒ j.
ambr. gr. ij. Mi.
f. puluis subtilis.

Puluis pro fumo. Pistorij.

℞. mastice. ʒ ij,
thuris masculi ʒ j,
styrac. calamit. ʒ j ʒ,
succin. alb. ʒ ij,
caryophyllor. ʒ ʒ,
xyloaloes ʒ ij,
gallia mosch. ʒ j ʒ Mi. f.
puluis grossus.

Puluis contra calculum.

℞. sem. violar.
fruct. lapp. maior. an. ʒ j ʒ.
saxifrag. ʒ ʒ,
baccar. lauri,
fol. querc. an. ʒ j,
siner. lepor. ʒ ij. Mi. f. puluis.

Alius ad idem.

℞. spodiis leporini ʒ ij,
lapid. iudaici calcinati,
spongia an. ʒ j,
sacch. albiss. ʒ iij. Mi. f. puluis.

Puluis D. Io. Hartmanni Beyeri ad Epi-
lepsiam.

℞. cranii human. prepar. ʒ ij,
sem. pæon. decortic.
rad. pæon.
ungul. alcis an. ʒ j Mi.
f. puluis subtiliss.
detur cum aq. cephalic.

Puluis pro botia. D. VVolfssangi Gabel-
choueri.

℞. spongiar. vstar.
lapid. calaminar. an. ʒ ij,
pumicis,
spongia an. ʒ iij,
sacchar. fini ʒ iij. Mi. f. puluis.

Puluis D. Vtrici Chelii pro suffitu, tempo-
re pestis.

℞. rad. veter. iuniper. exiccet. & in te-
nuissimas partes incisar. lb. ʒ.
baccar. iuniper. ʒ iij,
thymiamat.
thuris alb. an. ʒ j ʒ,
coriandr. in acet. macerati & denuo
exiccati
sem. nigell.
rad. irid. florent.
laudani
cer. alb. in tenues partes
conciſa,
sandarac. an. ʒ j,
cortic. citri,
pomer. aurant. an. ʒ vj,
mastice ʒ ʒ,
caryophyllor. concisor. ʒ ij,
fl. lauendul
summit. absynth. cum sem. M j ʒ.
fol. pic. nard.

salvia

salvia
meliss. an. Mi.
rorismar.
maioran.

origan. an. p. ij.
Herba omnes concidantur: coriandrū
vero & semen ingesta integra suman-
tur & misceantur.

Puluis Leonardi Fiorare anti ad idem.

℥. colophon. pellucid.
piceis grac. sicc.
thuris mascul. an. ℥. vj;
granor. styrac.
myrrh.
benzoin. an. ℥. ij;
lign. aloes ℥. ij; Mi. optime & f. puluis.

**Puluis bezoarticus sine preciosis Medicor.
Francofurt. de aun. 1597.**

℥. bol. arm. ver. cum aq. scabios. præp.
terr. sigillat. Silestiac.
rad. diptamn. alb.
tormentill. an. ℥. vj;
angelic.
gentian.
petasit.
zedour.
corn. cerv. præp.
succin. alb. præp. an. ℥. ij;
oss. de cord. cerv.
rasur. Ebor.
cortic. citr.
coral præp. an. ℥. ℥. Mi. f. pulv. subtilis-
simus.

**Puluis bezoarticus cum pratiofis.
Eorundem.**

℥. pulv. modo præscripti ℥. ij;
marg. præp. gr. xvj;
hyacinth. ℥. ℥.
rubin.
granat.
bezoar. orient. vert. omnium selectissi-
mor. & præp. an. gr. viij fol. argent.
auri an. fol. dimidium Mi. f. puluis
subtilissimus.

Puluis pro vestimentis.

℥. rad. siveos ℥. ℥;
cyperi longi ℥. ij.
fl. lavenderul.
ros. an. p. ij.
caryophyllor.
santal. citrini.
calam. aromat.
sem. coriandr. an. ℥. ij;
Styrac. calam.
asse dulc. an. ℥. ℥;
maioran.
ocymi an. Mi.
cortic. aurantior. ℥. ij; Mi. f. puluis
grossus.

Puluis Epilepticus Horatii Augenii.

℥. oss. capit. human. mascul. anterioris
partis combusti.
sem. paon. mascul. excortic. an. ℥. ℥;
rad. tormentill.
visci quercin. an. ℥. ij;
rasur. vngul. alc. ℥. ij;
pulveris sentur omnia per se. deinde mi-
sceauntur. dosis ℥. ℥ horis duab. ante
cœnam atque addito saccharo
fiat tragea, de qua sumat cochlear
i. magnum cubitum iturus.

Alius eiusdem ad idem præstantissimus.

℥. testiculor. apri aut saltem verris, id
est suis domestica venere vrentis ℥. ij;
testicul. galli simul in furno exiccator
℥. ij; Mi. f. puluis subtilissimus, cui adde
sacchari fini duplum. De hoc pul-
uere sumat puer epilepticus con-
tinuo in omnibus ferculis. Expe-
rietur pharmacum absolutissimū.
Puluis dentifricius. Pistorii.

℥. ciner. rorismar.
hyssop.
menth. an. ℥. ij;
tartar. ℥. ij;
corall. rubr. præp.
corn. cerv. vst.
mastic. an. ℥. ij;

testar.

restar. omi combusiar.
 cristall. prepar.
 nucista
 cinnam. an. ʒʒ.
 caryophyllor. ʒʒ. Mi.
 f. pulu. subtilissimus. cui addatur
 ol. vitrioli guttula xij.

Pulus ad gingivas. Eiusdem.

ʒ. nucista ʒi.
 sandarac.
 hypocyth.
 mastie.
 acacie an. ʒi.
 rhuti prepar. ʒi.
 vitriol. alb. ʒiij. Mi.
 f. puluis subtilissimus.

Pulus pro suffumigio ad destillationes
 capitis.

ʒ. mastie. ʒv.
 gumm. iunip.
 succin. flav.
 xyloaloes.
 thuris an. ʒʒ.
 styrac. calamit. ʒi. ʒ. Mi.
 f. puluis grossus.

Pulus Tribuli ad calculum. Horatij
 Augeny.

ʒ. fol. tribuli,
 piper.
 sem. petrosel. macedon. an. ʒij.
 folii sertulam vel coronam siue spha-
 ram unam: Hac omnia separatim
 tusa & in tenuissimum puluerem re-
 ducta cum sanguine hircino misce-
 antur & detur infirmo cochl. j. in
 meri aut cuiuscumque liquoris
 dulci portione.

Pulus mirabilis ad calculum,
 Eiusdem.

ʒ. fol. tribul.
 piper nigr.
 thymi an. ʒij.
 spic. nard. Italic. ʒʒ.

sangu. hirci optime prepar. ʒij.
 singula pulueris entur per se, mox
 misceantur, atq; vitro vase in loco
 sicco assententur: sit autem tribulus
 terrestris. Dosis huius pulueris ʒiij

Experimentum Eiusdem contra calculum
 vesicae.

ʒ. pulu. millipeda prepar. ʒi. ad summū
 ʒiij.
 aq. vita ʒʒ.
 iuris cicorum rubeor. ʒix. vel ʒx.
 sumatur calidum horis quinque an-
 te prandium.

Afellorum seu millipedum preparatio
 ex Augenio.

ʒ. asellorum quantum vis, abluito di-
 ligenter vino albo generoso, mox in
 ollam novam vitro obductam iniici-
 to, luto aliquopiam incrustato, ac
 postea in furno exicca ita, ut possint
 subtilissime puluerisari, tum vero
 affundā vini generosi quantum po-
 terunt imbibere. rursus exicca, ter-
 tio imbibito & exiccato ut supra;
 quarto vero puluerem aquae fraga-
 rum & al. ex chalcant. an. ʒi, irro-
 rato, vicissim Misce inuicem, rursus
 exicca, in tenuissimum puluerem re-
 dige & in vase vitro, auro vel ar-
 genteo reserua.

Pulus nephriticus Herculis Sa-
 xonia.

ʒ. pulu. cortic. auellanar. ʒi,
 lapid. spong.
 iudaeici,
 milii solis an. ʒi,
 baccar. heder. ʒʒ.
 mandibular. lucii ʒʒ. Mi.
 f. puluis subtilissimus.

Alius Eiusdem ad idem.

ʒ. cinnam.
 mandibul. lucii,
 cardamomi,

000

cortic.

cortic. auellar. an. ʒij.
cortic. ouorum, ex quibus pulli nuper
sunt egressi. ʒj. Mi. f. puluis huius
detur ʒj. statim post haustam a-
quam meam nephriticam.
Puluis contra vermes. Eius-
dem.

℞. *aloes in aq. gramin. lot. & exiccat.*
sem. santi
corallis.
rad. rhab.
bistort.
zedoar.
medull. ossis persicor.
fol. scord. cretici,
agar troc. an.
facch. fini. ad pondus omnium Mi. f.
puluis. pro augmento ætatis dan-
tur ʒij.

Puluis ad quasunque fluxiones.

℞. *salis vsti,*
granor. iuniper.
baccar. lauri,
sem. cumin.
aquileia,
anis.
cinnam. an. ʒij.
zartari aqua dissoluti & coagulati
ʒij.
zedoar.
zinzib.
succini,
macis an. ʒj.
croci ʒj.
rad. tormentill. ʒj.
facchari ad pondus omnium Mi. f.
puluis, vsurpandus in cibo ad quan-
titatem auellanæ quotidie. Co-
hibet fluxiones totius corporis, ab-
fumit, valetudinem cõseruat, mor-
bosq; omnes arcet.

Puluis ad ardorem stomachi à me
multoties probatus.

℞. *crystal. calcinat. & prepar. ʒij.*

margar. prepar. ʒj.
corallo. albor. prepar.
cretæ an. ʒj.
facch. cand. alb. ʒij. Mi. f.
puluis subtilissimus, cum vino aut
quomodo libet sumendus.

Puluis contra vermes.

℞. *sem. sanct. seu sementina prepar.*
ʒij.
margar. prepar. ʒj.
rhab. opt. ʒij.
corn. ceru. vsti ʒj. Mi.
f. puluis subtilissimus: datur ad ʒj. cum
aqua scordii.

Alius ad idem.

℞. *fol. scord.*
sementina an. ʒj.
corallin. prepar. ʒij.
rad. rhapontic.
rhabarb. an. ʒj.
corn. ceru. vsti,
marg. prepar. an. ʒj. Mi.
f. puluis subtiliss.

C A P. XVI.

Crocus Martis.

CRoevs Martis sic dicitur partim *Vnde ha-*
 à materia, seu scobe chalybis, vel fer- *beat no-*
 ri, quod Marti tribuitur, partim à col- *men.*
 re, quiccroceum ementitur. Eius præpa-
 rationem multiplicem agnoui; singuli e-
 nim suo modo parant, ac fere omnes in
 eare dissentiant; vnde multi eiusmodi ap-
 paratum tanquam inutilem vel neglexe-
 runt, vel improbarunt; Etre vera pro *Cro-*
co Martis solam ferri limaturam, nulla v-
 stione & abluitione alteratam Riuieries
 exhibebat, hancque illo efficaciorẽ, tu-
 tiorẽ & scedis virginum coloribus fan-
 nandis conuenientiorẽ asserbat. Eius
 tamen tanquam temerarii periculatoris,
 qui de corio humano sæpe lusit, metho-
 dum medendi, qui sequeretur, morbis i-
 psis esset formidolosior.

Duas autem præ ceteris vstas *Vulgaris*
ci Martis præparationes competi: Prior *chalybis*
latis

preparatio. fatis vulgaris est, & pharmacopolis familiaris, qui limaturam *chalybis* semel atque iterum, vel etiam pluries in crucibulo videntur, & toties abluunt, partim in *aceto*, partim in *agua rosacea*, aut alio liquore idoneo: Postea efficcant, efficiuntque pulverem subruffum & ponderosum, quem *preparatum chalybem* nuncupant.

Spagyrica chalybis preparatio. Secunda est Spagyricorum, qui pulverem ipsum ex se grauissimum arte sua volatilem efficiunt. Ad eius autem apparatus hoc procedunt modo; Ac primum quidem limaturam *chalybis*, & aliquando *ferri*; (vtriusque enim qualitas vix dissimilis,) assumunt; in igne reuerberii diem vnum, aut alterum adurunt; Deinde vbi amouerint, in aquam coniciunt; quod supernatat, assumunt & seruant: Tum abiecta aqua, quod in fundo remansit denuo ad ignem reuerberatorium iniiciunt, aduruntque vt prius, & postea in aquam demittunt, vt ante, cui quod supernatat, seruant. Et si quid eius fundum petierit, rursus cremant, donec aqua demissum non subsidat, sed in ipsius superficie maneat, quod tandem colligendum, siccandum & seruandum pro Croco Martis optimo, & Chymiatri vltatissimo.

Aliis parandi modus. Hoc quoque modo nonnulli parant. Limaturam ferri carino exoptam igne validissimo excandescere permittunt: vbi refraxerit, in mortario ferreo laboriose terunt; Deinde abluunt, vt cum aqua pars subtilior separetur. Crassior iterum igne reuerberii vrgetur & calcinatur; Atque postea teritur prius. Idque iteratur septies, vel etiam amplius, donec tota limatura abierit in eroceum laeuorem.

Varii modi parandi Crocum Martis. Nonnulli scobem ferri ante calcinationem *muria* pluries lauant, postea *acetum* affundunt; Alii *urina* abluunt & macerant, quidam *salem* adiciunt; Alii *tartarum*; Multi cum *sulphure* adurunt; Sunt & qui scobem in rubiginem conuertunt: sed vt curiosi nimis sunt illae preparationes, sic

& fere inutiles; Praestatque in optima quadam consistere, quam inter tot ancipites vagari.

Notandum vero est, *scobem ferri non nisi tenuissime elimatam sumendam esse*, quae vbi igne reuerberii optime calcinata fuerit, deinde trita, post in aquam demersa & fortiter agitata, eius portio, quae supernatat, colligetur, calore moderato siccabitur, nec rursus calcinabitur, sed talis seruabitur; Portio vero crassior ad ignem reuerberii denuo immittetur, quod tota volatilis fiat. Sic enim rite *Crocus Martis* paratur.

Ex aliis adhuc metallis Chymiatri *Crocum* parant, vt *crocum stanni*, & *crocum verneris*, sed magis vt artifices periti videantur, quam vt felicius medeantur.

Crocus Martis creditur iecur & lienem roborare, & viscerum obstructions tollerere, proinde foedis virginum coloribus conducere.

Ex eo & aliis quibusdam pulueribus cardiacis pro Medici prudentia prescriptis paratur Confectio quaedam forma Elektuarii mollis, aut tabulati, *Diastromma* dicta obstructionibus expediendis efficacissima, cui pulverem *lumbricorum* permiscant. Ego mallem absque puluere isto conficere, vt hoc modo.

℞. Chalybis optime preparati ʒij. cin namomi ʒ ʒ. specierum Elektuarii tria sunt, foedos colores. Et de gemmis an ʒ j. pulu. distamni ʒ ʒ. cum sacchari in aqua melissa soluti ʒ iij. aut v. sunt tabella pondere ʒ iij. aut ʒ ʒ. qua dentur mane ieiuno stomacho. Solet tabellis cardiacis maior sacchari quantitas adhiberi, sed tunc illarum virtus est inefficacior.

PARS ALTERA PVLVERVM OFFICINAE NECESSARIORVM.

PRIORE Sectionis huius parte selectissimos pulveres cardiacos dedimus, eosque solum omisimus, qui vel iisdem valde

Recta & optima preparatio.

Vires.

Diastromma.

Tabella ad foedos colores.

de sunt affines aut prorsus similes, vel quorum descriptio nulla ratione fulcitur, & vix non probatur aut damnatur. Hac vero secunda parte de his agere consilium est, qui, quod frigidiores sint & dulciores, non quidem ut superiores, aromatici, sed bechici, aut thoracici solent vocari: Conueniunt enim tussi, pulmonum & totius thoracis affectibus.

C A P. XVII.

Puluis Diaireos simplex.

℞. Ireos florentina ʒss.
sacchari candi,
puluer. diatragacanthi frigid. an. ʒij.
Fiat omnium puluis confuse miscendus & seruandus.

C O M M E N T A R I V S.

Author huius pulueris incertissimus est, vñtatisissimus tamen vsus. Solet autem conuenientissime excipi saccharo, albumine oui in aqua tussilaginis, aut rosarii, vel scabiosa, aut alius similis clarificato, vt decet, cocto, & ad tabellarum seu lozengiarum, vt vocant, formam concinnato. Libra vero sacchari pro quaque vncia pulueris ponenda est: Aliquando tamen vnciae duae sacchari singulis pulueris dragmis ponuntur: Sicque paratum Electuarium gratius quidem est, sed inefficacius, vt contra dum pro singulis pulueris dragmis sacchari tantum vnciam recipit.

Modus parandi ita facilis est, vt etiam ipsi tyronibus satis innotescat, nec opus est pluribus describere.

Vires.

Diairis plurimum valet ad faucium destillationem, ad humorum crassorum attenuationem, coctionem, & expectorationem.

Est alia compositio Diaireos Solomonis nomine insignita, quae quod paratu sit difficilior, infuauior, nec efficacior, rarissime paratur.

C A P. XVIII.

Puluis Diatragacanthi frigidi D. N.

Myrepsi.
℞. Penidorum ʒij.

gummi tragacanthi ʒij.
gummi Arabici ʒx.
amylis ʒss.
sem. papauer albi ʒij.
quatuor sem. frig. maior. mund.
glycyrrhiza ras. an ʒij.
caphura ʒss.
Fiat omnium puluis.

C O M M E N T A R I V S.

Puluis hic à tragacantho nomen & basim habet, quod ceteris præpolleret in compositione. Multa autem recipit bechica, lenta, refrigerantia & lenientia, quibus N. Myrepsi primus illius author, semen vrticae attenuandis & expurgandis humoribus crassis valde accommodatum adiecit, quia tamen compositionem, & colorem, & saporem multum efficit ingrati, à recentioribus recte omittitur, hanc ipsam alia multa reddunt satis commendabilem.

Seruatur sub forma vel pulueris reliquorum more, vel Electuarii tabulati, addita ad singulas pulueris vncias sacchari libra.

Omnibus pulmonum & thoracis affectibus calidis confert, maxime tabe confectis ac macilentis, pleuritidi, linguæ & faucium asperitati, tussi, & sputo coquendo & expectorando.

C A P. XIX.

Puluis Diapenidii sine speciebus, D. N.

Myrepsi.

℞. Penidorum ʒij.
nucleorum pineorum,
amygdal. dulc. mund.
sem. papauer. alb. an. ʒij.
succ. glycyrrhiza,
gummi tragacanthi,
gum. Arabici.
sem. iij. frigid. maior. mund.
amylis an ʒj. ss.
caphura gr. viij.
Fiat omnium puluis.

C O M M E N T A R I V S.

Diapenidion vel paratur sine speciebus,

dion sine speciebus. bus, vt formula descripta, vel cum speciebus, additis *cinnamomo, caryophyllis & zinzibere*, quo modo describitur a Myrepto primo eius auctore. Sicque paratum *Diapenidion cum speciebus* nominatur. *Equali vero pondere dictæ species, amygdala, semen papaueris, & glycyrrhizæ succus* ponuntur.

Electuariū de speciebus diapenidii. Seruatur vel forma pulueris, vel Electuarii solidi, quod auctoris decreto sic conficietur. *In aqua libra, violarum vnciæ tres macerandæ & coquendæ, donec violaceum aqua colorem nanciscatur; In colatura coquenda sacchari libra vna ad cōsistentiam Electuarii solidi, cui adhuc ealenti penidia & reliqua simplicia læuigata, ita permiscenda & subigenda, vt formam solidam ac idoneam acquirant, ex qua tessera, seu tabella quadratæ, vel rhomboides concinnentur, & vsui reponantur.* Sic omnes vno fere consensu *Diapenidion* cōficiunt, pauci tamen in simplicium proportione conueniunt: Singuli enim singulorum pondus immutant, vsitatissima tamen hæc est formula quam exhibemus.

Diapenidii cum & sine speciebus vires. Valet tussiculosis, pleuriticis, peripneumoniacis, asperitati faucium, & asperæ arteriæ, raucedini, & vitis pulmonum multis. Si cum speciebus paratur, præter enumeratos effectus, incidit, attenuat, & humores lentos, crassos, frigidos coquit, & ad expectorationem apparat.

C A P. XX.

Confectio de Rebecha.

℞. Puluer. Diarueos. diatragacanth. frigid. an. ʒij. pul. liquiritiæ ʒ. ss. sacchari candi ʒij. sacchari albiss. lb. j. ss. Cum gummi tragacantho in aqua rosarum soluto fiat pasta, ex qua formantur bacilli & vsui reponendi.

COMMENTARIVS.

Hæc licet confectio sit auctoris incerta, vsitatissima tamen est, sapore gratissima, & effectū commendatissima. Pulue-

res, quibus constat, seorsim quidem seruantur, sed vbi miscentur simul, vel *traga-cantho aqua rosarum*, vel alia conueniente soluto, vel *saccharo* humore quodam idoneo liquato & cocto coguntur in massam, ex qua vel tessera, vel pastilli, vel bacilli formantur. Inter autem pulueres bechicos annueramus, quod ex iisdem constet, & ad eadem vsurpetur. Quidam putant, hanc Confessionem dici *Rebechæ*, quasi *bechicam*; Est enim Bechicum infigne, quod cum olim imperarent Medici, sicque præscriberent: *℞. bechi*: Ignari cōiunctim dixerunt *Rebechi*, dein *Rebecha*, vnde Confessionis huius nomen.

Optime medetur ruffientibus, asthma-
ticis, Empyicis, pleuriticis, linguæ & faucium asperitati, raucedini, & difficulter spirantibus.

C A P. XXI.

De Penidiis.

INTER Bechica & Atteriaca multum commendantur *Penidia*, quæ medicamentum sunt ex paucioribus compositum. Constat enim tantum *saccharo*, & *aqua hordei* ea proportione & arte coctis, vt massa quædam exurgat admodum solida, & ita tractabilis, vt digitis nō adhæreat, & facile in fila ducatur tenuiora, crassiora, breuiora, aut longiora: Quod vt probefiat, adhuc calens massa vno ferreo trabeculæ affixo adducitur, reducitur, trahiturque denuo, quousque dealbetur, & ex filis dictis variæ figuræ ducantur.

Bulcasis eius compositionis auctor ex aqua pura, saccharo & melle parabat, cum tantillo olei amygdalarum amararum cōmisto. Nunc vero aqua hordei sumitur, mel relinquitur, & marmor tantum, super quod medicamentum adhuc calens proiecitur, & manus, quæ id ipsum contrectant ac subigunt, oleo liniuntur, vt minus adhærescat.

Ab albedine, quam medicamentum hoc inter subigendum, & ducendum, acquirit, *Alphenicum* in Officiis nominatur.

000 3 Pluri-

Vnde habeat nomen.

Vires.

Alphenicum.

Plurimum cōfert tussi, raucedini, arteriæ asperitati, spūto mouendo, coquendo, excludendo, & omnibus affectibus pulmonum & thoracis.

moschi ℥j.

Fiat Electuarium molle, vase vitreo obturato seruandum.

COMMENTARIVS.

Pharmacopolarum maior numerus *sericum*, *succo granorum infectoriorum*, seu *Kermes* recens tinctum in *aqua rosacea* pomorum infundunt: Mauult tamen Iouertus, in cuius sententiam descendendo, crudum *sericum* in dictis liquoribus ante infundere: Dein expressioni factæ succum *Kermes* adiuicere. Sic enim minor fit iactura, & facilius setæ virtus, si quæ sit, seorsim, ac ante tincturam, per infusionem elicitur. Et licet *Mesue* primus eius author aliter statuerit, ab eo tamen, vt alio quouis authore discedere fas est, dum nihil peccatur, aut susceptæ rei executio melius, vtiliusque perficitur. Magis igitur his assentior, qui *sericum crudum*, nec infectum in *aqua rosarum*, & *succo pomorum* macerant, & expressioni postea *Kermes* succum adiciunt.

Prudenter vero in Antidotario Romano vnciaz tantum quatuor setæ macerantur, cum & ipsa nullo compositionis dispendio possit omitti. Vt enim refractarii, sic nimium creduli nomen odij nec quicquid dicitur aut scribitur, menti præcipitanter adhuc inhæsit: Nam vt libere fatear; *sericum* cum sit excrementum fordidi cuiusdam insecti, vix eo adduci possum, vt credam, tot ipsum polere dotibus, quot illi antiquior ætas tribuit. Scio quidem nec lutum vitibus destitutum; nec cymices & animalium pilos, vngues, stercora à pharmacopoliis ableganda, sed quibus cardiaca virtus iners est, acris & molesta qualitas efficacissima sæpe. Sed de *Serico* postea fusius & aptius suo loco. Redeo nunc ad nostram Confectionem, in qua *lapis Lazuli* ponitur, sed non eo modo, quo in pilulis, quæ ab ipso nomen habent. Illic enim crudus ponitur, vt remaneat purgatoria

*Sericum nõ
tot polere
virtutibus,
quot illi ad-
scribuntur.*

SECTIO II.
DE ANTIDOTIS
HVMIDIS.

EX pulueribus descriptis, vel aliis cardiacis & venenis resistentibus, aliquo liquore idoneo dilutis Confectiones quadam fiunt molles, qua nunc Antidota humida, nunc Opiata, nunc Confectiones cardiacales vocantur. Earum vero alia cardiaca sunt tantum, qua spiritus & partes vitales recreant, alia alliatica & hypnotica, qua simul alterant, & somnum conciliant. Alia vere theriacales, qua dictos quidem effectus præstant, & virus, si quod sit, oppugnant & expugnant. A veris autem cordialibus auspicari docuimus, cuiusmodi est.

Confectio Alkermes. D.M.

C A P. I.

℥. Succipomorum fragrantium,
aqua rosar. odoratis. an. ℥. j. ℞.

Infunde per diem integrum

serici crudi ℥. j.

In expressione forti adde

succi granorum kermes ℥. j.

sacchari ℥. ij.

Coque ad consistentiã mellis, aut paulo minus: Mixturæ ab igne sepositæ, & adhuc calenti addito

ambra cruda minutim incisa ʒ. ij.

quibus optime liquatis iniicito.

puluerum cinnamomi,

ligni aloes an. ʒ. ij.

lapidis lazuli, vsti & loti,

margaritarum pellucidarum

an. ʒ. ij.

foliorum auri ʒ. j.

gatoria facultas; Hic vltus, vt ipsa pereat: in vtroque pulueratus, pluriesque lotus, vt vomitoria vanescat, remaneat cardiaca ac roborans.

Lapidis la-
xuli prepa-
ratio.

Vritur autem in Crucibulo, seu olla parua fictili, dein teritur, & multoties in aqua primum communi, dein cardiaca, vt rosacea, vel alia conuenienti abluitur, coriesque siccatur, atque rursus ablutio iteratur, donec aqua limpida post lotionem remaneat.

Pretiosa quidem est hæc compositio, sed non ita operosa, vt pharmacopœa Augustana testatur, illiusque vt reliquarum, idem est, aut parum dissimilis parandi modus. Solumque dissentiunt nonnulli in serici tinctura, vt dictum est, & in moschi pondere, quod quidam augment, alii minuunt. Si desit lignum aloes, santalum citrinum substituendum.

Confectio-
nis alker-
mes virtus.

Ad multa autem efficacissima est. Medetur enim cordis palpitationi, animi deliquio, delirio & mœrori sine causa manifesta, multumque prodest languidus morbo longo defessis, & ab eo reuale-scentibus.

C A P. II.

Confectio de Hyacintho.

℞. Hyacinthorum.
corallii rubri,
terra lemnia,
boli Armen. an. ʒ℥.
granorum kermes,
rad. tormentilla,
dictamni,
sem. citri mund.
croci,
myrrha,
rosar. rub.
santal. omnium.
ossis de corde cerui,
cornu cerui vlti,
rasura eboris,
sem. acetosa,
portulaca an. ʒj,
sapphirorum,

smaragdorum,
lapid. Topasii,
margaritarum,
serici crudi,
bactelarum auri &
argenti an. ʒ ij.
caphura,
moschi,
ambra grisea an. gr. ʒ.
cum syrupo limonum fiat confectio.

COMMENTARIVS.

Posterior atas Confectionem hanc aduenit, quam clarissimi Scholæ Mompe-liensis Medici, à quibus primum videtur vsurpata & celebrata, frequentissimo habent in vsu. Ei autem solum nominetonus conuenit, quæ scilicet i. luminaris maioris, de hyacintho vocatur, sub auctoritate principis Auicennæ, cum ambæ nulla alia in re inter se conueniant. Quisquis vero fuerit huius author primus, optima medicamenta selegit, & optima methodo ac compositionis ratione simul congescit in vnum. Proinde nihil immutandum censui, nisi forsitan ebur, quod ego malim crudum, quam vltum, & sericum, quod libenter detraherem, aut tinctum succo Kermes ponerem.

Sunt, qui pondus quorundam maius requirunt, quibus per me liceat, parum vel augere, vel minuere, cum mixturæ virtus nihilo fit inefficacior: Quod enim parum differt, non differre videtur.

Plurimum valet ad affectus cordis & Vires partium nobilium: Syncopem sanet, cor exhilarat, palmum emendat, oris halitum commendat, melancholiam, & ei connotam tristitiam sine causa manifesta tollit, morbis contagiosis & venenatis medetur, atque eisdem effectus, quos coeci baphicæ Confectio, præstat.

C A P. III.

Rosata nouella D. N. Myr.
℞. Rosarum,
sacchari,

glycyrrhiza an. ʒ ix.
 cinnamomi ʒij.
 caryophyllorum,
 spica indica,
 zinziberis,
 galanga,
 nucus moschata,
 zedoaria,
 styracis calamit.
 cardamomi,
 apii an. ʒj.

Fiat omnium puluis, cui addatur mellis
 despumati quantum sufficit, ad O-
 piatæ, seu Electuarii consistentiam.

COMMENTARIUS.

Paraphra-
 sis.

Hæc confectio rosas admittit probasi
 & nomenclatura, & aromata multa, tum
 ad crassos & frigidos humores tenuandos
 & concoquendos, cum ad spiritus recrean-
 dos, & calorem roborandum. Bechica
 quoque nonnulla ad sputum monendum,
 & promouendum seruatur aliquando sub
 forma pulueris, sed frequentius Electuarii
 mollis seu Opiatæ. Omissus aliquot &
 scrupulos, & grana ponderibus maioribus
 vix probabiliratione addita, quæ si quis
 voluerit superaddere, nihil vt compositioni
 adferret detrimenti, sic nec utilitatis.

Rosata no-
 uella vires.

Rosata nouella imbecillum ventricu-
 lum roborat, nauuseam sedat, flatu discuti-
 tit, appetentiam excitat, coctionem iuuat,
 humores lentos incidit, colico dolori me-
 detur, vomitum compescit, stomachi &
 cordis imbecillitati succurrit, inquit My-
 rephus cap 214. sect. 1.

CAP. IV.

Confectio de Baccis Lauri.

℥. Fol. ruta siccorum ʒ. x.
 sagapeni ʒiiij.
 opoponacis ʒij.
 baccarum lauri,
 sem. ammeos,
 cumini,
 ligustici,
 nigella Romana,

dauci,
 carui,
 piperis longi,
 piper nigri,
 acori,
 amygdalar. amar.
 origani.
 mentastri,
 castorii ʒij.
 mellis despumati q. s. fiat Opiaca.

COMMENTARIUS.

In hac confectioe ponuntur baccæ
 Lauri, à quibus denominatur, folia ruta, o-
 rigani & mentastri ad basim constituen-
 dam: Semina calida multa & incidencia ad
 lentos humores attenuandos, frigidiores
 calefaciendos, & ad flatu dissipandos: gū-
 mi ad detersionem & discussionem: mel ad
 puluerum exceptionem, cōseruationem,
 actionem compositionis efficaciorē &
 suauiorē.

Gummi nullo liquore soluenda, quod
 pauca sint, ac exigua quantitate præscri-
 pta, sed minutim incidenda, & cum reli-
 quis pulueranda: dein omnia melle despu-
 mato, & adhuc calente excipienda, atque
 in opiatæ spissitudinem cogenda.

Conuenit colico dolori ab humoribus Vires,
 crudis, & à flatibus orto, tympaniti, bor-
 borygmo, acidum ructantibus, & frigidis
 naturis.

CAP. V.

Antidotus Diasatyriæ.

℥. Radicum Satyriæ recentium & suc-
 culentorum ʒij.
 radic. pastinacæ satiuæ,
 eryngii,
 nucis Indica an. ʒj.
 pinearum,
 pistachiorum an. ʒj. ʒ.
 caryophyllorum,
 zinziberis,
 anisi,
 seminis eruca,
 lingua auis. i seminis fraxini an. ʒ. v.
 cinna-

cinnamomi.
lumborum Scincorum,
seminis bulbi, aut urtica an. ʒ ij. ʒ. ʒ.
moschi gr. vj.
mellis in decocto radicis præscriptar.
despum. lb iij.
Fiat ex arte conditura, Opiata con-
sistentia.

COMMENTARIUS.

Multæ *Diasatyræ* traduntur descri-
 ptiones, quarum hæc vt præstantissima,
 sic vtilissima est, & ad effectus, quos
 pollicetur, vtilissima. Cum autem *Saty-*
ris multa sint genera, *Monarchis*, seu
 quod vnicum habet testiculum, debet
 seligi, atque primo Vere, dum multo suc-
 co turget.

Siferis, quam *Eryngii* potius radicem
 nonnulli ponunt, sed parum refert, an
 hæc, vel illa ponatur, cum affines habeant
 vires, quas sane non tanti facio, quanti
 prædicantium vulgus: Rustici enim die-
 bus fere singulis vitamque esitant, etiam
 ad saturitatem, nec propterea salaciores
 fiunt. *Eruca* pluris ducitur, quæ etiam
 valde pigros ad *Venerem* excitat maritos.
Scinci tamen omnium potentissime ce-
 strum *Veneris* accendunt, sed *lumborum*
 carnem caudæ præterierim. De bulbi ve-
 ro semine dubitatio est, cum nondum
 quispiam Medicus explicite docuerit,
 cuiusnam bulbi semen inter tot ipsius va-
 rietates sumendum sit. Proinde semen *ur-*
tica, quod proposito apprime congruit, in
 illius locum substituo.

Paratur vero sic: Coquantur primum
 radices in aqua sufficiente, donec tabe-
 scant, deinde pistentur, & per seraceum
 transmittantur: Tum mellis despumato
 ac cocto permisceantur, atque de nouo
 parum feruehant igne lentissimo, ad a-
 que humiditatis absorptionem: Post-
 ea addantur *strobili* & *pistachia* primum
 minutim incisa, dein vt cætera lauiga-
 ta, ita tamen, vt *moschus* seorsim teratur,
 & ultimo vel confuse cum *cinnamomo* mi-

sceatur. Verus descriptio inique pondus
 æquum radicis *passinaca* & *Satyrionis* ha-
 bet: Illa enim cum sit insuauior, & scopo
 minus apta, minore quoque copia su-
 menda.

Diasatyrion semen auget, *Venerem* *Diasatyræ*
 stimulat, veretri tentiginem excitat, ac li-
 bidinis motus sopitos & languidiores mo-
 uet: Contra vesicæ & renum imbecillita-
 tem valet, & vires reficit.

CAP. VI.

Antidotus Analeptica D. Fernel.

ʒ Rosarum,
 glycyrrhiza, an. ʒ ij. gr. v.
 gummi Arabici,
 tragacanthi an. ʒ ij. ʒ. ʒ.
 santali albi,
 santali rub. an. ʒ iij.
 succi glycyrrhiza,
 amyli,
 sem. paueri albi,
 portulaca,
 lactuca,
 scariola an. ʒ iij.
 quatuor seminum frigid. maior.
 sem. citoniorum,
 malua
 bombacis
 violarum,
 pistaciolorum,
 strobilorum,
 Amygdalarum dulcium,
 pulpa sebesten,
 storacis calamita,
 caryophyllorum,
 cinnamomi,
 scobiseboris an. ʒ ij.
 croci gr. v.
 penidiorum ʒ ʒ.
 Trita, vt decet, omnia excipiantur
 triplo Syrupi violati.

COMMENTARIUS.

Antidotus hæc analeptica, seu Ele-
 ctuarium restauratiuum, vt vocat Nic.
 Praepolitus, à Fernelio celebratur, in eiuf-
 que

Vires scin-
 corum.

que descriptione nihil immutandum cœn-
suit. præter simplicium ordinem, &
berberis grana, quorum loco pistacea re-
posuit. Omisit tamen *styracem calami-*
nam, virtibus commendatissimum &
huic confectioni vtilissimum; Cuius pa-
randi modus facilior est, quam vt pluribus
in eo declarando sit opus.

Vires.

Antidotus analeptica vires exolutas re-
staurat, inquit Fernelius, animi deliquiunt
& syncopem impedit, optimum corporis
habitum longo sanguinis fluxu, aut alia
quavis immoderata vacuatione extenua-
tum resarcit, macilentis & consumptis
succurrit; hume etando nempe, nutriendo
& corroborando.

CAP. VII.

Antidotum Asyncritum D. Actuarius.

℞. Myrrha ʒ ij. & ʒ ij.
opii ʒ vj.
piperis nigri,
sem. petroselin. an. ʒ v.
apii,
sinapeos an. ʒ ʒ.
iunci odorati ʒ ij.
anomi,
styracis calamit. an. ʒ ij.
bedychoi magmatici ʒ j. & ʒ ij.
cassia lignea, seu canella,
piperis albi,
seseloos an. ʒ j. & ʒ j.
mellis despumati q. s. fiat opiata.

COMMENTARIUS.

Vocatur hoc Antidotum ab Actuario
cap. 6. lib. 5. *method. med.* Asyncritum, hoc
est, incomparabile, quod virium præstan-
tia nulli cedat; aut postponendum veniat.
Vt ex mente authoris rite paretur, Opium
in sapa dulci macerandum, donec mel-
lis consistentiam habuerit: Styrax mel-
le diducendus: dein reliqua arida pul-
uerata commiscenda. Pro cassia Egi-
ptia, quam ponit author, cassiam ligneam
seu canellam vulgarem optima ratione,
& Doctorum consensu posuimus, non

fistulam ac purgatoriam, quam passim A-
ctuarius nigram appellat, nulla in re Anti-
doto præscripto conuenientem & accom-
modatam.

Hoc Antidotum veteres capitis dolo-
res sedat, inquit Actuarius, vertiginosos &
comitiales affectus mitigat, peruigilias
sopit, & furorem ac desipientiam cōtrin-
git, magnum oculorum dolorem mulcet,
desfluxioni, dentium dolori, difficultati re-
spirationis, & omni causæ suspitii auxilia-
tur. Veterem tussim sedat, pulmonis late-
ritque inflammationi, & siccæ & humidæ
medetur, omnem pulmonis humiditatem
exhaurit, sputa tenuia densat, excretaque
faciliora reddit.

Stomacho præsentis est auxilio, huius si-
quidem humidam laxitatem astringit,
cibi fastidia leuat, singultum tollit, non
retentos cibos ob vomitionum impetus
sistit, omnem stomachi & ventris infla-
tionem & ructus soluit, ictero prodest,
melancholiz morbo conuenit, & eius
tristitia ærumnosaque symptomata leuat,
lienis grauitatem submouet, faciei colo-
rem reddit, obstructions tollit, vrinam
mouet, arenulas deturbat, vteri calamita-
tibus & colico dolori medetur atque aliis
pluribus affectionibus, si modo verum
sit, quod clarissimus vir Actuarius, literis
de hac Opiata, mandauit.

CAP. VIII.

Philonium magnum, seu Romanum.

℞. Piperis albi,
cassia lignea,
cinnamomi an. ʒ ij.
croci,
euphorbii,
pyrethri an. ʒ ʒ.
zedoaria,
spica nardi an. ʒ ij.
sem. hyoscyami ʒ ʒ.
opii ʒ ij. ʒ.
castorei,
myrrha an. ʒ j. ʒ.
sem. apii.

fucus

fœniculi,
danci,
petroseliniani an. ʒj.
mellis optimi despumati quantum
suffic. fiat Opiata.

COMMENTARIUS.

Nil tam anceps ac varium in medicamentorum familia atque Philonii Philosophi Antidotum, cui simile accidit atque vino, quod è vase in vas transfusum, non paruum prioris conditionis iacturam facit. Quotquot enim extiterunt pharmacarum artis auctores, nomen quidem Philonii retinuerunt, sed nihil fere præterece. Vnus Gal. cap. 4. lib. 9. compos. Medic. loc. probauit quidem, sed alia multo celebriora & præstantiora. ut ipse loquitur, subscripsit. Myrepsius quatuor eiusdem nominis antidota dedit, quorum alia opium admittunt, alia dimitunt; De cæteris vix inter se similia, & parum Philonii Tarsensis medicamento conuenientia. Nicolaus Præpositus pauca quædam ex priore descriptione detrahit, alia multa adiecit, & simplicium ordinem, & pondus immutauit. Nonnulli castum, alii castorium, quidam semen papaueris addiderunt. Nos vere Præpositi descriptionem magis probamus, sed pro Costo, Castorium, opii verum castigatorium ponimus, simplicium ordinem aliter disponimus, & piperis, euphorbii & pyrethri quantitatem minuimus. Sic enim tutius & felicius dari poterit, absque inflammationis metu. Nonnullos enim aliquando vidimus, conqueri de ingenti ardore ad imum ventrem, & intestinum rectum, ex iniecto clystere, in cuius sesquidrachma tantum Philonii vulgaris fuerat dissoluta. Quod minime mirum videtur, cum xvij. constet simplicibus, calidis omnibus, præter Opium, quod à multis calidum perhibetur, & hyoscyamum: proinde vix potest deglutiri, quin fauces ardore & acrimonia plurimum afficiantur & ledan-

tur. Sic vero à nobis emendarum tuto per os sumi potest, absque ventriculi, oesophagi & faucium oblatione. Vocatur Romanum, quod multum fuerit Romæ celebratum.

Datur pleuriticis, Colicis, vnde & Antidotus Colica à nonnullis dicta, & in omni dolore interno; Somnum conciliat, sanguinem ab internis fluentem fistit, nauleabundis mirifice prodest; dolores ventris, lienis, hepatis & renum, ab intemperie frigida, flatibus & crudis humoribus abortos sedat, & singultum tollit.

Per os autem datus quantitate exigua, ut ciceris magnitudine, aut paulo maiore, prosumens ætate & viribus atque præcipis variis varie dissoluitur, aliquando in Oxymelite, aliquando in plantarum decocto, nonnunquam in vino. Actuarius dabat stomachicis cum hypocistidis succo & vino pauco.

Sæpius vero per anum iniicitur in aluum, dilutum in decoctione enematum, quæ ad seuissimos colici doloris cruciatus sopiendos ac pacandos præscribuntur, quibus peculiari virtute mirum in modum confert.

CAP. IX.

Opiata Salomonis D. Iouberii.

ʒ. Cortic. citri conditi lb. ʒ.
conserva rosarum veteris,
acetosa an ʒj. ʒ.
helenii.
bugloss.
mitridatii an ʒvj.
conserva anthos ʒ ʒ.
seme contra vermes,
seme citri mund. an. ʒij.
cinnamomi ʒij.
caryophyllorum ʒj.
radic dictamni albi,
cardui benedicti,
cortic. citri sicci an. ʒj. ʒ. gr. xv.
ligni aloes optimi ʒj.
cardamomi.

PPP 2

macis

macis an. ℥ ij. ℥ gr. xv.
 radic. gentiana ʒ b.
 ossa e corde ceruorum n iiii.
 grana iuniperi in aceto scillitico per
 noctem infusa n. xxv.
 sacchari solidi lb. b.
 Syrupi acetositate citri quantum est
 satis fiat Opiata.

COMMENTARIVS.

Hanc Opiatam sub nomine cuiusdam Salomonis, nullius in Medicina notæ describit & ad multa commendat Iouertus. Illius tamen authorem *adiutoro*, seu inuertum dicit. Cum illa velut per manus à mulierculis tradita ad eum peruenerit, sed non parum deprauata, ut solet in his fieri, quæ calamo non typis exarantur. Potius ergo Iouertum, quam mulierculas aut Salomonem, nescio quem, authorem uoco, qui eam castigari & ad meliorem formam reduxerit. Si quis tamen uoluerit ad ostentatiorem, & maius opiatae encomium, magni illius regis, qui Dei populo imperauit, nomine designare, non refragabor, cum & alia nomina sæpe fictitia, & vix ratione probabili inuenta medicamentis pluribus imponantur. Paradi modus facilis est. *Xyloaloes* penuria *sant alumcitrinum* sumi poterit, & pro radicibus *cardui* & *distamni*, huius folia & illius semina. Reliqua, nec rara, nec inuenta difficilia.

Opiata Salomon. vi-
 ces.

Morbis medetur pestilentibus & contagiosis, partes, quæ principatum tenent, roborat, putredinem arceat, vermes enecat, vomituriensibus confert, & quauis ex causa languidis, & imbecillis auxiliatur.

C A P. X.

Electuarium de Ovo.

℞. Croci ʒ i. b. aut ʒ ij.

Includantur cum vitello in oui putamine altera tantum parte, per quam eductum est albumen, aperto, & postea alio putamine aut pasta occluso: Deinde assentur in clibano.

Ablata est testa materia tenuissime pulueretur: cui adde

Distamni,
Tormentilla an. ʒ ij.
cornu ceruicæ
nucis vomica an. ʒ i.
angelica,
zedoaria,
granorum iuniperi,
helenii an. ʒ ij. b.
cinnamomi,
macis an. ʒ i. b.
caphura ʒ j.
theriaca ʒ ij.

Misce omnia; contunde fortiter, & adde syrupi limonum, quod satis erit, fiat Electuarium.

COMMENTARIVS.

Non minus est incerta huius Electuarii descriptio, quam authoris primi nomen: Nullibi enim satis constat de utroque. Nec adeo rudis est *Seplasiarius*, qui non gloriatur, optimam illius descriptionem tenere. Multas quidem vidi, nusquam tamen duas consimiles. Omnium maxime probanda, quæ à Medicis Augustanis euulgatur: Nonnulla tamen vix toleranda. Nam cum ingredientia, ut loquitur vulgus, pauca sint, & pauca quantitate præscripta, illis tamen *caphura* vicia dimidia commiscetur, & *sinapi* ad podus *croci* & *vitelli oui*, simul vtorum ponitur. Neutrum autem ea proportionem tolerandum, cum hoc calidissimum sit, & neutiquam cardiacum: illa cardiacæ quidem, sed odoris grauis, nec nisi parua quantitate suaui. Præterea, iubent illi clarissimi viri pulueres, & *theriacam* simul permisceri sine intermedio *melle*, aut *syrupo*: sicque non opiata, sed pastam quauis catapotiorum massa solidiorem. Ex ea autem *sinapi* ut noxium, & *pimpinellam* ut inutilem detraximus, *helenium*, *macis* & *cinnamomum*, ut cardiacæ & bezoardicæ adieci-
 mus.

Mithridatium Damocratis ex Galeno.

℥. Myrrha optima,

croci,

agarici,

zinziberis,

cinnamomi,

spica nardi Ind.

thuris masculi,

sem thlaspeos an. ʒ x.

seselos Massiliens.

opobalsami, vel olei nunc moschar.

schœnanthi,

stœchad. Arabica,

costi candidi,

galbani,

zerebinthina,

piperis longi,

castorii,

succu hypocistidis,

styracis calamita,

opoponacis,

folii an. ʒ i.

cassia lignea,

polii montani,

piperis albi,

scordii,

sem. dauci Cret.

carpobalsami, aut

eius loco cubebarum.

trochiscorum Cypheos.

bdellii an. ʒ vi.

nardi Cœlica,

sem. petroselini Maced.

gummi Arabici.

Opii.

cardamomi minoris,

sem. feniculi,

radicis gentiana,

rosarum.

diastammi Cret. an. ʒ v.

anis,

aristolochia rotunda,

acori,

iros Florentina,

ghu.

zus, *theriaca* quantitate idoneam, & syr-
rupum omnibus excipiendis, & subigen-
dis aptissimum docuimus. Debet vero
sumi gallinæ ouum recens, magnitu-
dinis mediocris, per cuius apicem alte-
rum perforatum educatur albumen, in-
tus remanente vitello. Quod vacuum
erit, *croca* orientali non puluerisato im-
pleatur, dein superposito alio putamine,
aut pasta, vt fere fit, occludatur, ne quid
transpiret: tum vel in furno vel in fornace
igne lento assetur ad testæ nigredinem,
vt quæ intus conclusa sunt, abiectis puta-
minibus, facile queant puluerari.

Nonnulli *nucem vomicam* reformi-
dant & improbant, quod felibus & cani-
bus deleteria sit, ac præsens venenum, ho-
minibus ventriculum subuertat. Sed huic
dubitationi multoties satisfecimus, nam
brutorum natura longe distat ab hominis
conditione, cui sæpe venenum est, quod
illis pabulum familiare, & contra: Cotur-
nices vescuntur *Elleboro*, & *Sturni cicuta*,
à quibus homo enecatur: *aloe* & *amygdala*
amara enecant vulpes, homo illis vitur
ad salutem. Præterea *nux vomica*, cum
vim habeat alexiteriam, & vomitum pro-
ritantem, magis confert, nam morbis
contagiosis vomitus mirifice prodest, ma-
xime vero his, quibus prima regio corpo-
ris prauis humoribus scateat; Sic enim par-
tibus præcipuis maligna colluue libera-
tis, facultates sunt vegetiores, & ad vi-
rus oppugnandum alacriores.

Rarus autem hucusque fuit in Gallia
huius Electuarii vsus: sed posthac frequen-
torem spero, si nostræ emendationis ra-
tio agnoscat, & iuxta descriptionem à
nobis traditam conficiatur, quæ sic effica-
cissimas vires habet, & ad pestis curationem
commendatissimas. Est enim quæ-
dam velut parua *Therisca*, quam recentio-
rum inuenit sedulitas.

Vires.

Electuarium de ouo plurimum lauda-
tur ad præcautionem & curationem pes-
tis, & morborum pestilentium. Datur vel
per se, vel cum aliqua conserua, aut aqua
vel decocto cordiali.

Sagapeni an. ʒ ij.
meu Athamantici,
acacis,
sem. Hyperici,
ventris scinci an. ʒ ij ʒ.
Vini maluatici, vel alterius generosi
lb. j. ʒ. vel. q. s. gummi, liquoribus
& succis diluendis. mellis optimi
despumati triplum seu lb. ix. & ʒ.
vij. fiat Opiata in vase idoneo reponenda.

COMMENTARIVS.

Solemnis hæc Antidotus à Mithridate rege Ponti & Bithyniæ, eius inuentione cognominatur: hic enim simul & generosissimus erat monarcha & doctissimus, qui duarum & viginti nationum idiomata varia intelligeret & exprimeret, & medicamentariæ materiæ cognitionem haberet, ex qua nobilissimam confecit Antidotum aduersus venena, à quibus maxime sibi metuebat. Eius autem longo vsu, ab omni virulenta & deleteria qualitate vixit immunis: Nam superatus à Pompeio, & veritus, ne ab eo viuis Romanam duceretur in triumphum, venenum sumpsit, à quo, cum ne quidem minimum molestiæ sensum sensisset, ac vitæ pertæsus diuturnioris, quendam vocauit militem nomine Biturum, rogauitque, vt ipsum interficeret. Atque cum id ægre & segniter peragere tentaret, eius trepidantem manum in suam eadem adiuuit sicque seipsum traiecisse dicitur, teste *Appiano*: Porro inter illius thesauros & spolia, scrinium erat commentationum medicarum, quas ipse rex, arcanorum curiosissimus, accurate seruabat. Eas autem Pompeius Romanam detulit, deditque Medicis Romanis, vt Damocrati & Andromæho, qui singula remedia probarunt, maxime vero Mithridatium, quod versibus Latinis reddidit Damocrates, ne immutaretur, ab eoque nunc cognomen habet, vocaturque Mithridatium Damocratis, licet eius non fuerit author, sed transcriptor

Mithridatium An-

aut celebrator. Aliud non multum dissimile sub nomine Andromachi à Gal. *dromachi quale.* cap. 1. lib. 2. de Antidor. traditur, sed minus eleganti ordine dispositum, & non nihil deprauatum. Incertam namque dosim habet *folii gentiane, meu & cardamomi*: atque bis repetit *nardum* sub duabus appellationibus, quæ idem significant. Præterea omittuntur alia quædam simplicia huic Antidoto conuenientissima, vt *carpobalsamum*, aut succedaneum eius idoneum, *dictamnus, piper album & longum, & bdellium*. Verisimile est, Andromachum ad nominis gloriam, priorum descriptionem immutasse, vel sibi vendicasse, vel similem inter Mithridatis secreta inuenisse, aut à Pompeio habuisse. Vt ut sit, potius celebratur, & paratur ea, quam exhibuit Damocrates.

Nec minus gloriæ cupidus fuit Nic. *Mithridatium Nic. Præpositi quale.* Præpositus, qui pseudomithridatium ex simplicium farragine congestum, à Nic. tamen Myrepto mutuatum, descripsit cap. 412. quæ magna ex parte, & idiomaticè barbaro enuntiauit, confuse miscuit, & indebita proportione & ratione disposuit. In summa, multum difficultatis in præparatione, parum utilitatis in vsu Antidotus illa pollicetur. Proinde illis relinquenda, qui in Nicol. Præpositi verba iurarunt, illumque non raro excutientem, tanquam cæci perpetuo sequuntur.

Præcipua paranti difficultas ex peruestigatione, & electione simplicium pender, quibus sæpe caremus, præsertim exoticis, raris & pretiosis, quorum loco plerumque succedanea cogimur subrogare, vt pro *opobalsamo, oleum caryophyllorum*, aut *nucis moschata*, pro *carpobalsamo cubebas aut semen lentisci*, pro vino salerao, aliud generosum, pro melle Attico, nostras. Ex Antidoto Romano *radicem ireos Florentina* addidimus, & pro *Aro*, quod nonnulli ponunt, alii omittunt, *aristolochiam rotundam* posui-

posuimus. Succij, lacrymæ, gummi præter Arabicum, & thus, quæ teri debent, in vino maceranda sunt: Interea radices terendæ, dein reliqua eo ordine, quem centies docuimus. Gummi inacerata parum feruefient, vt vinum absumatur. Tum & hæc, & pulueres læuigati, & per incerniculum transmissi de spumato melli commiscebuntur. Sicque fiet Opia, in vase idoneo reponenda quotidie semel primo mense rudicula mouenda: secundo mense, bis in hebdomada: tertio semel: quarto ter tantum in mense: Sicque relinquenda, nisi sexto mense, quo denuo semel agitanda.

Vires.

Mithridatium aduersus venena & morbos contagiosos tutissimum ac securissimum est præsidium. Alię sunt eiusdem pene innumeræ vires, quæ cum sint lippis & ronforibus notæ, in his recensendis non diutius immorabor.

CAP. XII.

Theriaca Androm. Iunioris, ex Gal. à quo γαρλὼν dicitur.

℞. Trochisc. scillit. ʒ. xlviij.

trochiscor. de viperis,

magmatus hedychroi,

piperis longi,

opii an. ʒ. xxiiij.

rosarum siccarum,

iridis Illyrica,

succi glycyrrhizæ,

sem. buniados dulcis,

scordii,

opobalsami,

cinnamomi,

agarici an. ʒ. xij.

myrrha,

rosi odorati,

croci Corycii,

sassia lignea,

nardi Indica,

schonanthi,

thuris masculi,

aglicæ v. piperis albi,

piperis nigri,

foliorum dictamni,
marrubii virentis,
Rhabarbari, vel Rhei pontici,
stachados,

semen petrosel. Maced.

calamintbes montana,

cerebintina Chia,

radic. pentaphyli,

zinziberis an. ʒ. vj.

polii Cretens.

chamepityhos,

styracis calaminthe,

meu Athamantici,

nardi Celtica,

anomi,

phu pontici

sem. chamedryos Cretic.

foliorum malabathri,

chalcitidis vsta,

terra Lemnia,

radicis gentiana,

sem. anisi,

succi hypocistidis,

carpobalsami,

gummi Arabici,

seminum feniculi,

cardamomi Idæi,

seseleos, thlaspi,

ammeos,

comarum hyperici,

acacia,

Sagapeni an. ʒ. iiij.

castorei,

radicis Aristoloc. tenuis,

sem. dauci Cretici,

bituminis Iudæici,

coma centaurii minoris,

opoponacis,

galbani optimi, an. ʒ. ij.

vini generosi, q. s. succis liquorib. &

gum. diluens. mellis Narbon. aut aliis

optimi triplum seu lb. xiiij. s. vel q.

s. fiat Opia ex arte in vase ido-

neo reponenda & seruatur ad futu-

ros vsus.

COMMENTARIVS.

Non inepte quidam Mithridatium me-
dica

dicamentorum patrem, & Theriacam matrem appellant, quæ scilicet dignitate & efficacia reliquis medicamentis antecellat, & vires omnium complectantur: Vix enim affectio præter naturam datur aliqua, cui alterutrum, vt decet paratum, exhibitum non conferat.

*Mithridatē
& theriacam
& mithridatū esse
authorem.*

*Andromachus quis
fuerit & illius laus.*

Vtriusque nō immerito perhibetur author Mithridates, quod materiā inuenerit & congefferit, ex qua conficiuntur ambo. Andromachus & Damocrates eandem solum in meliorem ordinem disposuerunt, & pauca quædam adiecerunt, sicque vt ex Adamo Eua, ex Mithridatio Theriaca habuit originem. Sic vero primum à Critone nominata est, à vipera, quam Græci *Enelos* vocāt, cuius carnem ex arte præparatam, quā postea docebimus, Andromachus imperatoris Neronis archiatros Mithridatio addidit, vt eius virtutem, quæ ante hanc commixtionem ad ferarum & serpentum morsus venenatos erat iners & imbecilla, redderet efficacissimam, sicque ex Mithridatio Theriaca facta est, præsentissima venenis medicina, à qua medicamina, quæ virus quoddam extinguunt, seu venenis obstitunt, *theriaca*, seu *theriacalia* nominantur. Laudanda autem plurimum Andromachi sedulitas, qui hæc duo Antidota quasi informia exornarit; in optimā formam digesserit & celebrarit: Ad cuius imitationem posterior ætas multas eiudem nominis compositiones seu *theriacas* descripsit, quibus officinæ pharmacopœorum quorundam non ornantur, sed onerantur ipsi.

Omnes autem Theriaccæ à Rhafi, Auienna, Mesue, Serapione, Paulo, Oribasio, Aetio, Myrepsō & à posterioribus scriptæ, non modo inter se, sed antiquæ & veræ ab Andromacho traditæ sunt dissimiles, proinde raro parantur, & tanquam inutiles negliguntur.

Licet autem Theriaca Andromachi senioris minus peruerti potuerit, quod verbis conscripserit, minus tamen celebratur ea, quæ ab Andromacho eius filio ora-

tione soluta describitur, quam hic damus: parum tamen est inter vtramque discriminis, & fere nullius momenti.

Porro ad eius confectionem accedunt nonnulla, quæ semper & omnibus non suppetunt, quorum loco succedanea, si nō genere, saltem qualitatibus primis, aut secundis consimilia ponuntur, vt cum herba pro herba, semen pro semine, metallū pro metallo subrogatur. Optimorum tamen substitutorū inopia fere vsurpamus, quæ desiderata qualitate prædita sunt: Sic Galenus pro *amygdalis amaris*, *absinthium*: pro *Euphorbio* *Stercus columba*, pro *pipere zinziber* substituit. Nunc autem Parisiensis Pharmacopœi nullis sumptibus parcunt, ad simplicia quæuis pretiosissima conquirenda; Atque ex eorum ordine multi, etiam qui vix secundas tenent, omnia aromatum, lapillorum pretiosorum, & simplicium rarissimorum genera in suis pharmacopoliis habent, nullumque simplex ipsius ignotum est, quod medicamentorum compositionem ingreditur.

Si quis tamen nulla arte, labore aut pretio, nonnulla Theriaccæ efficiendæ necessaria, præsertim rariora assequi potuerit, vt accidit plerumque, pro *opobalsamo*, *oleum de caryophyllis*, vel *nuce moschata* expressum subrogabit: pro *Cosco. zedoariam*, pro *Schaenanto*, *calamum aromaticum*, pro *dictamno Cretico*, nostras, pro *Aromo*, *acorum*, pro *carpobalsamo*, *cubebas*, aut *semen lentisei*, pro *vino Falerno*, *muscatellinum*, aut aliud generosum. Nihil vero substituendum pro pastillis, qui iuxta modum sectione sequenti scriptū parabuntur. Defectu autem *aristolochia tenuis*, *longa* sumenda, *iris Illyrica*, *Florentina*, *calcithidis*, *calcanthum* seu *vitriolum*: Illam tamen multi sentiunt omittendam, cum nihil faciat, inquit, ad Theriaccæ virtutem, sed solum ad colorem nigrū illi impertiendum, quatinctura suam qui non infecerit *Theriaccam*, à multis irridetur. Alii contra, non præter rationem *calcithidem* admitti debere tenent, quod sua

fua stypticitate interanea roboret, & siccitate putredinem arceat, adde, quod parua quantitate permisceatur, atq; semiufta, vel eius loco, *calcanthum* perfecte vftum, vt acrimonia minoris fit particeps. Antiquitus vero aliter, quam nunc, parabatur, sed verus conficiendi modus is est, quem de Mithridatio parando dedimus.

Θηρίων
animalia o-
mnia vene-
nata signat.
εἰς, εἰς δὲ
γαλνῆ.
Theriaca
vires.

Vt autem *Θηρίων* de feris & venenatis animalibus dicitur, & peculiari significato de vipera, in cuius genere, mas *εἰς*, femina *εἰς δὲ* vocatur, sic *Theriaca* Antidotus omnes complectitur; Quæ quod sumpta, vel admota morbis tranquillitatem adferat, à Galeno *γαλνῆ* dicitur. Nam aduersus maxima mala securissimum & expertissimum est alexiterium. Non solum autem morbis venenatis feliciter medetur, sed aliis quoque communibus nam capitis dolores diurnos, vertigines, graues auditus, hebetudines oculorum, comitiales & orthopnoicos cum nulla data sanat. Stomachi vitia, difficilè coctionem, & ventriculi imbecillitatem emendat. Ventriculi & intestinorum inflammationibus & doloribus medetur, nec non colicis & ileosis: Lumbricorum genus omne mirifice interficit: animi deliquio & virium imbecillitati succurrit. Cum *aqua raphani*, aut *parietaria* exhibita deterit calculos renum, & vesicæ, & difficilem mixtionem sanat. Vtiliter præbetur in febrium, maxime quartanarum rigoribus & incipientibus, & inclinantibus. Flatus dissipat, humores in ventriculo, & aliis visceribus putres absomit, obstructionem tollit, colorem commendat, cordis palpitationi multum opitulatur. Mulieribus menstrua mouet, fœtus mortuos eiecit, hydrophobiam & canis rabidi morsum opportune data sanat.

C A P. XIII.

Opiata Neapolitana.

℞. Foliorum *sennæ Orient.* ʒj. ℞.
hermodactylorum,
surpethi an. ʒ. vj.

scobis ligni sancti,
sarsaparilla,
fassafrae, an. ʒ. ℞.
mellis optimi in decocto radice Chyna
de spumati & ad aqua humiditatis
absumptionem colti ℞. j.
fiat opiata.

COMMENTARIVS.

Nullus est tam nouellus pharmacopœolus etiam in suburbiorum quodam angulo degens, qui vel ad gonorrhœam virulentam, vel venereum aliquod vlcus non glorietur quoddam habere secretum remedium. De hoc autem affectu, eiusque medicatione Empirici omnium maxime mira promittunt, ad quos sæpe Parisiorum vulgus suo damno confugit. Hæc enim gens nouitatis semper auda, credulaque nimis, errores quosuis etiam capite damnatos, modo Medicos simulent, colit & amplectitur, & ab his intrepide deleteria quæque pharmaca sumit. Miserum hoc quidem est, quod nolentibus perire, inio sic volentibus tam liberum pateat ad necem iter. In tam nefarios homines, vos hortor, pharmacopœci dignissimi, bellum vt commoueatis, indicatis, vtiliter inferatis, atque optima tantum, & à probatis auctoribus tradita remedia accipiatis.

In gratiam autem iuuenum, quos Venus momordit, hanc Opiatam damus, optima & ratione inuentam, & arte descriptam, & effectu probatissimam; data enim quando, & quibus conuenit, feliciter indicæ lui, quam Neapolitanum morbum appellant, medetur; vnde *Opiatam Neapolitanam* cognominare minime nefas putauimus. Aliam eiusdem nominis sæpe inter multorum Chirurgorum manus Lutetiæ vidimus, sed quæ male primum descripta, à singulis tyronibus quotidie immutatur & deprauatur. Alii enim tantum ponunt *guaiacum, sennam, mel & aquam vita*: alii *baccas lauri* adiiciunt: sunt, qui auferunt *guaiacum,*

Opiata cur
Neapolita-
na dicta.

cum, & *sarsapatillam* substituunt. Quidam *hermodactylos* probant; alii *turpethum*; alii utrumque; nonnulli neutrum. Nos iuxta formam descriptam lege & ratione stabilitam & probatam exhibemus. Adiciunt nonnulli *aquam visa* paucam, sed *aquam cinnamomi* libentius & vtilius prætulimus. In calidioribus naturis neutram; in frigidioribus alterutram addere nihil vetat.

Vires.

Valer plurimum ad luis venereæ curationem. Datur alternis diebus, & saepe quotidie mane ieiuno stomacho à 3 ij. ad 3 ℥. His potissimum cõuenit, qui pluribus negotiis impliciti decumbere non valēt, & diutius cubiculo manere.

Plures alias antidotos à Mesue, Actuario, Myrepto, & Præposito datas omisimus, quarum vel compositio non probatur, vel vsus non laudatur, aut his præstantiores præferuntur. Nam *Zaxenea*, *Atanasia*, utraque *Requies Nicolai*, *diaphur*, *Acarisum*, *Adrianum*, & *confectio de syraco* nusquam aut rarissime parantur, quod vnum *Afyncritum* virtute & parandi facilitate illis omnibus sit anteponendum. Nam cum illorum præcipua virtus in somno conciliando posita sit, sat erit vnicum aut alterũ habere medicamentum, vt *pilulas de Cynoglossa*, aut *Philonium Romanum*, quod id feliciter præstare valeat.

Idem est iudicium de *Alfessera*, de *Esdra*, de Antidoto hæmagoga, & aliis confectioibus pene innumeris ab authoribus, vel potius transcriptoribus sine iudicio collectis, quas recensere nauseam mouere est.

ADDITIO.

Theriaca Germanica, quæ à D. Leonardo Fuchso Duci Saxonie Friderico præscripta, viribusque par esse dicitur *Theriace magne Andromachi*.

℥. rad. enula campan. recenter sic-

cata 3 i. 3 vij.
baccar. iuniper. rec.
zedoar. Elec. an. 3 vj.
rad. aristol.
hyperic.
scabios.
morsue diaboli. an. 3 iij.
beton.
saluis,
marrub.

spic. roman. seu fl. dina.
Magdalena rec.
baccar. lauri,
rad. gentian.

diptamn. alb.
tormentill.
acori an. 3 ij.
radic. cana 3 ij. ℥.
santal. rubr.
caryopatii,
succin. albi vel flau.
macis an. 3 i.
meliss.
bdellii an. 3 ij.
castor. 3 i ℥.
absynth.

calaminth. agrest.
zinzib. alb.
pip. nigr. vulg. an. 3 ℥.
corall. rubr. tritor. 3 i.
oxymell. scillit. 3 j.
ol. terebint. puriss. 3 ℥.
pulueris fati pulueris sandis admisceatur omnia: deinde ℥. mell. despumati opt. ℥. ij. ℥. coque ad iustam spissitudinem, & prædicta iniice, beneque agita, habebis Electuarium nobilissimum, cui tuto fidere queas.

Dosis est à 3 j. ad 3 i ℥. hyeme in aqua betonice, æstate in aqua oxalidis. probata hæc est à Barone quodam in eo, qui mercurium deuorauerat.

Nota de Theriaca.

Phlegmatici & melancholici theriacantumere possunt ad omnes agrotationes.

res: sanguineis autem & cholericis conueniens non est, nisi cito ab illis possit expelli. Melior etiam est in tempore frigido, hyemali nempe, quam calido.

*Electuarium de ouo D. Vlrici Chelii.
Argentiniensis.*

℞. ouum Gallinæ recens & educto albumine per apicem, id, quod vacuum est, ℥j. croci orientalis non puluerisati imple, vitellum non auferendo, postea cum alio putamine iterum occlude, ne quid transpiret, & lento igne vel post fornacem tam diu assa in ollula, donec tota oui testa ad nigredinem deueniat: Exempta testa materia exsicceetur, vt in mortario exquisitissime contrundi & in puluerem redigi queat. postea

℞. pulv. rad. Angelic.

pimpinell.
zedoar.
sem. tormentill.
distamn.
apii an. ℥℞.
nuc. vomica
corn. cerv. an. ℥ij.
bol. armen. ℥℞.
terr. sigill. ℥℞. ℞j.
rad. byrundinaria
gentian.
morsus diabol.
imperatoria.
valerian.
bistort.
fol. scordii.
ruta.
hyacynth. prepar. an. ℥j.

Mi. omnia, tandemque opponatur theriacæ vet. opt. ad pondus omnium, & iterum cum pistillo fortiter contundantur & commisceantur per tres quasi integras horas agitando, fiat Electuarium vt artis est. Theriacæ autem erunt ℥vi. ℞. ℞iiij.

Electuarium præseruans Illustris & generosi Comitis Philippi Ludouici ab Hanau &c. p. m.

℞. Theriac. Andr. sen. vet. opt.
conseru. ros. rubr. vet. an. ℥j. ℞.
mithrid. Damocr. opt. ℥j.
sulph. ℥j. ℞.
camphor. ℞iiij.
rad. zedoar.

diptamn. albi.
gentian.
aristol. rotund.
angelic.
tormentill.
morsus diabol.
valerian.
pimpinell.
leuistic.

fol. veronic.
baccar. lauri an. ℞j.
myrrhe elect. ℥i.
fol. ruta M. ℞.
bol. armen. ver. prepar.
terr. sigillat. an. ℥ij.
croc. orient. ℥℞.
cinnam. Elect. ℥ij.
spec. el. de gemm. vtriusq.
diamosch. dulc.
diamarg. frigid.
diatrion. santal. an. ℞i.
elect. de ouo ℥℞.
syr. acer. citri. ℥ij. ℞.
ag. vita. contra pestem ℥i.
fol. auri nr. x. Misce.
Electuarium, deauretur ad ollam.

Electuarium præseruans contra pestem.

℞. cortic. citr. condit.
conseru. borrag.
bugloss.
rosar. an. ℥ij. ℞.
flor. lauendul.
scordii an. ℥vi.
rad. pimpinell.

℞q q 2

cortic.

cortic. citri seccit. an. ʒ ij.
 corall. rubr.
 bol. armen. prepar.
 terr. sigill. vera. an. ʒ iij.
 Theriac. opt. ʒ j. ʒ.
 Syrup. de limon. ʒ iij. Mi.
 f. Elec.

Electuarium rubrum contra
 pestem.

℞. conserv. rosar. ʒ xvj.
 acetos.
 cichor.
 cortic. citri. condit. an. ʒ iij.
 Terr. sigill. ver. ʒ ij. ʒ ij.
 rad. tormentill.
 sem. citri
 card. ben.
 santal. rubri,
 zedoar. an. ʒ iij.
 croci ʒ j. Mi. & cum syr. acetos. citr.
 f. Elec.

Electuarium contra pestem Francisci
 de Luca.

℞. been albi.
 rubri,
 violar. an. ʒ ʒ.
 diptam. alb.
 tormentill.
 scabios.
 pimpinell.
 chelidon.
 beton. an. ʒ ʒ.
 fol. abies. ʒ j.
 margarit. oriental.
 granator.
 hyacinth. an. ʒ ij.
 smaragd. ʒ j.
 flor. omni. mensium ʒ iij.
 fol. cicerbit. ʒ ʒ.
 corall. rubr.
 albor. an. ʒ j. ʒ.
 gentian. ʒ ij.
 bol. arm.
 terr. sigill. an. ʒ iij.
 ambr. ʒ ii.

moschi ʒ j.
 zedoar. ʒ ij.
 rosar. rubr. ʒ ij.
 lign. aloes. ʒ iij.
 santal. alb.
 rubr. an. ʒ ʒ.
 sem. basilic. ʒ j.
 xylobal. sam.
 carpobalsam. an. ʒ ij.
 caryophyllor.
 cinnam.
 macis
 nucista an. ʒ ij.
 sem. acetos.
 citri an. ʒ iij.
 limatur. ebor. ʒ iij.
 fol. auri ʒ j.
 croci ʒ ij.
 myrrha ʒ iij.
 ʒ. borrag.
 bugloss.
 meliss. an. ʒ j.
 rhab. opt. ʒ j. Mi.
 & cum syr. de acet. citri
 f. Elec.

Electuarium Leonardi Fioravanti con-
tra pestem.

℞. rad. alb. ʒ ij.
 Enula. ʒ iij.
 imperatoria.
 tormentill. an. ʒ j. Mi. in vino albo
 optimo dulcique ad consumptionem
 vini coquantur. pistentur & per se-
 taceum traiciantur.

℞. mucilaginis transmissa
 mellis cocti & despumati an. ʒ. ij.
 succi cyton. ʒ. j.
 pulp. dactylor. ʒ vi. Miscantur o-
 mnia & f. Electuar. sec. art. cui se-
 quentia optime puluerisata adii-
 ciantur.

℞. cinnamom.
 nucista
 zinzb.
 caryophyllor.
 lign. aloes.

benzoïn an. 3 ij.
croci 3 j.
mosch. 3 lb.
nostra quinta essentia 3 iiii. Mi.
f. Electuarium.

Electuarium de Zedoaria contra
pestem.

℞. myrrh. Elect.
croci. an. 3 ij.
offis de cord cervi 3 j.
rad. diptamn. alb. 3 ij. lb.
zedoar. elect. 3 j.
sulphuris vivi.
serophular.
bol. armen. an. 3 j. lb.
nuc. vomica 3 j. lb.
zinzib. alb.
camphur. an. 3 lb.
rad. tormentill.
serpentaria
pimpinell. an. 3 j.
Theriac. Androm. sen. opt.
mithrid. Damocr. El. an. 3 vj. Mi.
Et cum aq. vitæ contra pestem
f. Elect.

Electuarium bezoarticum D. Sebastiani
Kieulini.

℞. rad. galang.
diptamn.
zedoar. an. 3 lb.
angelic.
gentian. an. 3 ij.
pimpinell.
tormentill.
phu. an. 3 lb. gr. xv.
aristol. long.
rotund. an. 3 j.
calam. aromat.
zinzib. an. 3 ij.
corn. ceru. subtilior. vsti.
croci orient. an. 3 ij.
bol. armen. veri.
terr. sigillat.
sinnam.

nucist. an. 3 lb.
santal. rubri 3 ij.
citri 3 j.
cortic. citri
sem. citri an. 3 j.
caryophyllor. 3 ij.
sem. acetos.
ruta.
xyloaloes.
spodii prepar.
macis an. 3 j.
lapid. hyacynth. prepar.
sapphyr. prepar. an. gr. xij.
margar. prepar. 3 lb.
fol. auri.
argent. an. nr. xx.
sacch. cand. 3 lb.
passul. minor. 3 ij.
camphor. 3 ij.
Theriac. Andr. opt. 3 iiii. Mi.
f. Elect. sec. arr.

SECTIO III.
DE TROCHISCIS
ALTERANTIBVS
& roborantibus.

Hucusque medicamenta roborantia
forma pulueris, & Electuarii mollis,
seu Opiata, optima methode descripta exhi-
buimus: superest nunc, antequam huic li-
bro finem imponamus, ut omnes Trochiscos,
viribus consimiles, & officina necessarios ex-
plicemus & pharmacopœie dispensandos
porrigamus, qui vel aliorum medicamento-
rum, quorum compositionem ingrediuntur,
causa parantur, vel qui etiam ex seipsis
dantur, nec alius, ut bene sint, famulantur.
Ne autem confuse de purgantibus & ro-
borantibus simul ageremus, ut multi per-
peram faciunt, ad finem sect. 3. libr. secundi,
in quo genus omne Catharticonum descri-
bitur, Trochiscos de Rhubarbaro, de Agarico,

& Albandal adiunximus. Nunc vero ad roborantium & alterantium explicationem accedentes, incipimus ab his, qui partem Theriacis & Michridatii constituunt.

CAP. I.

Trochisci de vipera.

℞. Carnis viperarum cum anetho, sale & aqua coctæ ℥ viii.
medullæ panis triticeæ, albissimi exsiccati, & tenuissime puluerati ℥ ij.
Tere omnia simul & manibus opobalsamo, aut eius succedaneo inūctis, fac pastillos ℥j. pondere, in umbra siccandos.

COMMENTARIUS.

Quando
vipera capianda.

Vocantur hi pastilli viperini, theriaci, de thyro seu de vipera, ad quorum Confectionem captandæ sunt viperæ circa finem Veris aut principium æstatis, quo tempore consueto cibo & aere aliquandiu fuerunt recreatæ: atque deligendæ potius femina, quam mares, non prægnantes, admodum agiles, collum gracile multum porrigentes, aspectu ferino, oculis aliquantum rubentibus, ac rutilis, capite latiore ac compresso, & rostro non nihil ad superiora reflexo, ventre amplo, cauda non inuoluta, affatim gracilescente, carnis experte, gressu circa eam firmato, eoque tardo. Maris vero sensim in tenuitatem abit, nec carne destituitur, corporis truncus tenuior est, collum crassius, angustius caput, duos tantum dentes caninos habet, femina quatuor. Quæ loca maritima & salsa incolunt, relinquendæ. Recens captæ meliores, quam asseruata. Ut autem rite præparentur, primum virgis cæduntur, sic namque ita pericitæ virus euomunt, vapulatis cauda & caput abscinduntur, utrobique ad quatuor digitorum mensuram; quod etiam in viperis maioribus satis erit. Quæ post harum partium amputationem, irrequieto motu non agitantur, aut sanguinem

Viperarum
delectus.

Viperarum
preparatio.

non effundunt, sed statim immortæ facent, atque exangues, reiciendæ vrinatiles. Vtiles ac modo dicto mutilatæ excoriantur, euiscerantur, pinguedine mundantur, probe in aqua limpida ter, quaterque mutata abluuntur, dein in olla idonea ac nitida coquantur cum aqua sufficienti, paulo sale, & anethi viridis quantitate paulo maiore aut minore pro numero viperarum, ut prudens pharmacopœus facile poterit diiudicare, puta ad ℥a. j. ℞. aut m. ij. anethi, pro quatuor aut quinque viperis: qui numerus satisfacere poterit parandis tribus vnciis trochiscorum, ad Theriacæ confectionem requisitis. Sic vero igne luculento, non tamen violento, & fumi experte coquantur, ut à carnibus facillime spina detrahatur. Tum caro separata in pila lapidea, cum pistillo ligneo exacte terenda, puta ad ℥a. j. ℞. aut quarta pars adicienda, ut pro carnis viperæ vnciis quatuor, panis dragmæ sex, aut vncia integra. Qui maiorem panis quantitatem commiscebunt, pastillorum vires efficiet imbecilliores, qui minorem, efficaciores.

Sic per tritiram carne pani commixta & subacta fiet pasta, ex qua pastilli seu orbiculi formabuntur. Perperam faciunt, qui dum caro viperina & panis simul teruntur, parum iusculi, in quo viperæ fuerint incoctæ, adiciunt: sic enim humidior est, & trochisci ex ea confecti rancescunt, situm contrahunt, & difficilius exsiccantur. Paruuli autem conficendi atque manibus opobalsamo aut oleo è caryophyllis, vel nucè moschata educto inunctis, & quotidie in loco sicco, sed non soli exposito versandi, exsiccandi, & postea seruandi.

Pastillis viperinis summa virtus inest ad morsus animalium venenatorum, ab eisque Theriaca talem vim mutuatur; pro suntque mirifice, si quid aliud, Elephantiacis, & à cane rabioso demorsis.

CAP.

C A P. II.

Trochisci Hedychroi D. Andromachi
ex Galeno.

℞. *Aspalathi,*
asari,
mari,
amaraci an. ʒ ij. l
calami aromatici,
schœnanthi,
costi,
phu Pontici,
opobalsami,
xylobalsami, an ʒ iij.
folii Indici,
spica nardi,
castia lignea,
myrrha,
croci an. ʒ vi.
amomi ʒ xij.
mastiches ʒ j.
Cum vino quodā generoso fiat pasta,
ex qua fermentur pastilli.

COMMENTARIUS.

Prudenter egit Andromachus, qui horum pastillorum descriptionem versibus descripsit; nisi enim id fecisset, nihil aut parum illa pristinae integritatis retinuisset, cum etiam Galenus in illis describendis, præsertim in singulorum simplicium definienda dosi, comperitur. Rhases & Auicenna non sunt excusandi, qui potius nouitatis aut vanitatis studio, quam simplicium optimorum inopia hos trochiscos immutarunt. Europæi Medici non tam peruertunt, quam substituunt, in his potissimum compositionibus, quæ certa lege, optima ratione & debita methodo describuntur. Facilius est autem remediorum formas seu à Græcis, seu Arabibus descriptas, quam medicamenta simplicia, ex quibus constant, habere. Valde tamen rarum est, quod nostri pharmacopœi Parisienses non consequuntur. Qui opportune omnia non habuerit, pro *Aspalatho* reponet *santalum citrinum*, pro *mavo marianam*, *veram* aut *distammum*, pro *A-*

maraco matricariam, pro *costo Angelicam*, pro *Xylobalsamo lignum Aloes*, aut *lentisci*, pro *castia cinnamomum*, pro *amomo Acorum*.

A Rhasi & Auic. additur cortex radicis *Darssaban*, sed quænam sit illa planta, nec nomine, nec vultu, nec viribus dignoscitur. Abiisdem vocantur hi Trochisci *Andaracari*, ab Andromacho & Galeno *Hedychroi*; à quibusdam, vt *Gilib. de Angl. cap. de cura arthrit.* & *Iacob Maslins, Idiocy*, ab authore, qui primus composuit *Idiocerus* & *Idiocrytus* dictus. Ad confectionem teruntur primum radices & ligna, dein aromata, postea reliqua. Sed seorsim *crocus*, *mastiche*, *myrrha*, quæ postrema, primo loco miscenda sunt cum vino, tum alii pulueres, tandem *oleum balsami*, aut eius inopia, *caryophyllorum*. Ex hisque omnibus tritis, & simul subactis fiet massa, de qua formabuntur trochisci, in ymbra siccandi.

Parandi
modus.

Non solent vero parari, nisi *Theriaces Vires* conficiendæ causa, propterea parua tantum quantitate solent dispensari, multis tamen, quod simplicibus consent medicamentis efficacissimis, per se dari potuerunt ad malorum multorum curationem; & in diuite quodam, qui odoratum pharmacum expetebat, ad *Ozæna* curationem, his pastillis vsus est *Aetius cap. 91. tetr. 2. ser. 2.* quos subegit cum vino veteri odorato, & mirum est, inquit, quam breui affectio curata fuerit.

Historia.

C A P. III.

Trochisci Scillitici, D. Andromachi.

℞. *Scilla assata lb. j.*
farina orobi albi & non russi ʒ. viij.
Terra in mortario, & fiat pasta, ex
qua fermentur Trochisci, in um-
bra siccandi.

COMMENTARIUS.

Theriaces adhuc gratia pastilli sunt *Scillini*, sic dicti à *Scilla*, quæ ipsorum basis est. Ad hunc vero consilio Galeni de-

bent

bent parari modum. Scilla media magnitudinis Iulio mense colligenda, cortice exteriori spolianda, pars inferior & durior, cui fibrosæ radiculae adhaerent, secanda, separanda, abiiciendaque; pasta triticea probe subacta, non luto, ut perperam nonnulli faciunt, inuoluenda; dein sub cineribus calidis, vel potius in furno coquenda, donec pasta induruerit, & scilla mollis ac tenera euaserit, tum exteriori crusta & interiore medutillio ablatis in mortario terenda: tum demum tertia pars erui albi farinae tenuissimæ & cribratæ commiscenda, ut octo vnciæ erui singulis scillæ libris. Atque ex omnibus probe subactis fiat massa, ex qua formentur trochisci in umbra siccandi.

Scylla optima qua.

Est autem deligenda Scilla vera & optima, ut *Hispanica*, non pancratium, atque euellenda Iulio aut messis tempore, vel paulo ferius, aut celerius, modo iam folia penitus & scapus aruerint.

Eruum quoque candidum, non ruffum, seligendum, quod minus amarum est, & magis alexiterium. Sunt, qui loco erui candidi radicem dictamni albi sumunt; quia tamen eruum non valde rarum est, præstat cum Andromacho & Galeno genuinam descriptionem admittere, quam sine necessitate aliquid substituere, & mentem authoris defraudare.

Vires.

Trochisci seillitici crassos & lentos humores incidunt, infarctus tollunt, putredinem impediunt, epilepsiæ conferunt, & morbis venenatis.

C A P. IV.

Trochisci Cypheos D. Andromachi.

℞. Carnis vnae passæ pinguisssimæ, probe ab acinis & cortice mundatæ, terebintina pura an. ʒ. xxiiiij.
myrrha,
schoonanthi an. ʒ. xij.
cinnamomi ʒ. iij.
bdellii lacryma,
spica nardi,
cassia lignea,

cyperi,
baccarum iuniperi grandium & pinguium an. ʒ. iij.
calami aromatici ʒ. j.
asphaltis ʒ. ij. ʒ.
croci ʒ. j.
vini parum,
mellis optimi quantum sufficit, formentur pastilli.

COMMENTARIVS.

Cyphi antiquum est vocabuli genus, quo suffimenta, odoramaque olim significabantur, teste Galen. cap. 75. de simp. med. Ab eo Mithridates hos trochiscos cognominauit, quos postea Democrates carmine descripsit. Constant vero multis odoratis, quæ mixturam nomini conuenientem, & ad multa commendabilem efficiunt. Quod optime nouit Pontirex, dum eisdem antidoto permiscuit, quam suo nomine voluit donari.

Præparatio multum nec difficilis, nec laboriosa. Myrrha & bdellii in vino generoso primum diducenda, quibus addenda terebintina, dein pulpa passularum mundatarum, tum pulueres. Omnia tandem melle despumato, & probe cocto excipienda, & in massam cogenda, ex qua formentur trochisci, in umbra siccandi, in olla vitrea, aut fictili reponendi & seruandi.

Hunc usum non modo præstant, quod Mithridatio inseruiant perficiendo, sed & dantur per se ad vlcera, & internos affectus multos iecoris & pulmonum.

Vires.

C A P. V.

Trochisci Gallie moschatae D. Mes.

℞. Ligni aloes crudi & electi ʒ. ij. ʒ.
ambra ʒ. j.
moschi boni ʒ. ʒ.
gummi tragacanthi in qua rosarum soluti quantum sufficit ad ea comprehendenda & cogenda, fiant pastilli.
Nonnulli ambra in vase vitreo dissolunt

Soluunt oleo Balamino pauco, coque cætera comprehendunt.

COMMENTARIUS.

Vox Gallia non parum Iac. Manlii exercuit ingenium, vt quæ ratione eius nominis ad pastillos descriptos accommodari quærens, nunc ex Placentino ad Galliam herbam odoriferam, nunc ex aliorum opinione ad quandam Gallia: prouinciam refert, herbam tamen illam fictitiam, & Galliam ne quidem per somnium vidit Mesue, nec Gallie nomine compositionem istam, nec Gallie fallor, designauit. Confectiones enim aromaticæ, Arabibus *Alephangina*, vt quæ calidioribus aromatis constant, dicuntur; aliquando vt apud Rhafin *Ramich*, & specialius *Such*, quando *moscho*, *ambra*, *zibetho*, & similibus suauem odorem spirantibus componuntur. Rectius autem trochisci de *xylalo* *moschata*, quam de Gallia *moschata* vocari possent, minime tamen mutandum nomen censeo, quod integrum fere seculum recepit & probauit, in cuius peruestigatione non laborandum, modo res ipsa satis innotescat.

Preparatio. Porro ad præparationem reruntur singula seorsim, ac primum quidem *lignum aloes*, dein *ambra*, postremo *moschus*, tum omnia excipiuntur glutine *tragacanthi* aqua rosacea diluta & fiunt trochisci, ad delicias maxime suo halitu accommodati, potius tamen ad sanitatē, quam voluptatem in pharmacopoliis seruati. Horum mentio frequenter occurrit in compositionibus multis, quas hinc inde ingrediuntur.

Vires. Cerebrum, cor & spiritus recreant, corporis totius odorem commendant, ventriculorum puerorum imbecillum & vomituentem roborant, & vires longo morbo fractas refarciunt.

CAP. VI.

Trochisci *Aliptæ moschata* D. N. Sal.

℞. *Ladani* ℥. iij.

Syracis calamita ℥. j. ℞.

Syracis rubra ℥. j.

Ligni aloes ℥. ij.

ambra ℥. j.

caphura ℥. ℞.

moschi ℥. j.

Cum aqua rosarum formentur pastilli.

COMMENTARIUS.

Minus frequenter parantur hi pastilli, quam præcedentes, licet affines sint halitu, suauitate, odore. Laboriose conficiuntur iuxta modum à Nic. Salernitano descriptum, facile vero sic: *Ladanum* in mortario cupreo & pistillo ferreo, vitroque caleante, cum pauca aqua rosarum diu terendum, ducendum & agitandum, donec vnguenti vndique læuis, nec asperi aut grummosi consistentiam nausciscatur. Addatur postea vtraque *Syrax* pistillo rursus multum ducenda, dein *xylalo*, tum *caphura*, *moschus* & *ambra*, cum pauca rosacea seorsim in alio vase diluta. Ex omnibus confuse mixtis tritis, subactis trochisci fient parvuli, in umbra ficcandi, in olla reponendi, in officina seruandi.

Celebrantur vt efficacissimi ad cerebrum cor, hepar, ventriculorum, & cæteras partes nutritorias corroborandas, & restituendos spiritus.

Vires,

CAP. VII.

Pastilli *Nera*. D. N.

℞. *Ambra optima* ℥. j.

Ligni aloes ℥. ij.

moschi boni ℥. ℞.

caphura gr. ij.

Subigatur omnia simul, & fiat malsa, ex qua formentur Trochisci.

COMMENTARIUS.

Trochisci *Nera* sic ab inuentore multorum iudicio nuncupati preciosissimi sunt, rarissimeque conficiuntur, nisi pro regibus & principibus. Nec magna quantitate parandos censeo, & in Officinis diu asseruan-

R I T dos.

Preparatio.

dos, cum vsus tempore statim quantitate requisita possint confici. A *Gallia moschata* tantum dissident simplicium dosibus & superaddita *caphura*. Vt rite parentur, emollienda *ambra* in mortario calente cum pistillo quoque calido, cui deinde *lignum aloes* tenuissime pulueratum commisceatur: tum *moschus* seorsim tritus, postremo *camphora*. Omnia vero probe ducantur, subigantur, malaxentur, superaddito pauculo oleo *liquidambar*, aut *opobalsamo*, vt in massam cogantur conuenientiore, ex qua rotule aut pastilli formabuntur.

Vires.

Iisdem viribus polent, quibus *Gallia moschata*, sed efficacioribus, & à magnatibus frequenter vsurpantur ad suffitus.

CAP. VIII.

Trochisci de Caphura D. Myrep.

℞. *Caphura* ʒʒ.
croci ʒʒ.
amylis ʒʒ.
rosarum rub.
gummi Arabici;
tragacanthi,
scobis eboris an. ʒʒ.
sem. cucumeris mundati;
sem. portulaca,
glycyrrhiza rasa an. ʒʒ.
cum mucagine semin. psyllii, in aqua rosacea extracta, fiant pastilli.

COMMENTARIVS.

Ex variis Trochiscorum de *Camphora* descriptionibus à veteribus traditis, sola sere paratur, quæ *Mesue Sect. sui Antidor.* describit ad febres ardentes, ad bilis & sanguinis estum, hepatis & ventriculi calidam intemperiem & sitim in expletam. Multis tamen quod confert calidis, vt *nardo*, *xyloaloe*, *croco*, *cardamomo*, quomodo id præstare valeat, non facile coniecto. Alios eiusdem nominis multo præstantiores, & ad id munus obeundum efficaciores, ac paratius faciliores, ex *Myreps* exhibeo, in cuius descriptione nihil est immutatum, præter simplicium ordinem. Pro *sposio* autem, si

quod aliud sit, præter *pompholiga*, seu *spondium* Græcorum, malo asumere *ebur crudum*, quam *ostum*, ob rationes multas superius adductas. Preparatio nec molesta, nec laboriosa multum est. *Scobis eboris* seorsim tenuissime læuiganda, vt & reliqua simplicia, *crocus*, *caphura*, *amylum*, *rosa* & *glycyrrhiza Gummi* in mortario calido terenda: *semen cucumeris* decorticandum, dein minutim secandum, & læuigandum, tum demum omnia cremore *psyllii* comprehendenda, & in pastam ad trochiscos formandos cogenda.

Preparatio.

Valent ad iecoris & aliorum viscerum ardores mitigandos, ad acrimoniam bilis temperandam, & ad humorum, qui ad thoracem delabatur fluorem compescendum.

Vires.

CAP. IX.

Trochisci Diarrhodon D. Mes.

℞. *Rosarum rub.* ʒʒ.
glycyrrhiza ʒʒ.
ligni aloes,
spica aromatica an. ʒʒ. & ʒʒ.
mastiche ʒʒ.
antispodii ʒʒ.
croci ʒʒ.
 Tritis omnibus fiant trochisci ex vino albo.

COMMENTARIVS.

Variæ sunt pastillorum huius nominis apud authores varios descriptiones: quisque enim ad animi votum addit, detrahit, peruertit, immutat, & plerumque vnum eisdem medicamentum diuersis nominibus designat, sæpe & duo, triaue eadem vocum acceptione nuncupat. Patet hoc ex trochiscis *Diarrhodon*, & de *Rosis* à *Mesue* traditis, quorum alii aliorum significatio includuntur. Fuit huius nominis claturæ in voce & significatione diuersitatem quærent. Si tamen cum viro probato sic loqui liceat, pastillos descriptos vocabimus *Diarrhodon*, non de *rosis*, quorum præparationem pluribus demonstrare superfluum

Preparatio.

perfluum viderur, cum ipsa per se facilis sit, nec quicquam difficultatis secum ferat. Pro *Spodio*, *Antispodium* Officinarum & vulgare diximus, quod *ebur vstum* est, non *spodium*.

Vires.

Valent ad febres pituitosas, inueteratas, & alius implexas. Ad ventriculi quoque dolorem leniendum, & humores ipsi adhaerentes detergendos, commiscuntur in multis compositionibus magnis à Mesue descriptis.

Troch.

Diarrhodon

Myrepsi.

Alii sunt Trochisci Diarrhodon N. Myrepsi, quos ipse suis confectionibus miscet. Parantur ex *rosar. rubr. recen.* ʒij. *spodii* ʒij. *santal. rubr.* ʒ. j. *β. gr.* vij. *santal. alb.* ʒ. j. *gr.* xij. *croci* ʒ. ij. *β. capture* ʒ. β. Ex omnibus aqua rosacea coactis fiunt pastilli.

CAP. X.

Trochisci de Carabe D. Mes.

ʒ. Karabes ʒ. j.

cornu cerui vsti,

gummi Arabici vsti,

tragaecanthi,

coralli vsti,

acacia,

hypocistidis,

balaustiorum,

mastiches,

lacca,

sem. papaueris nigri, ass. an. ʒ. ij. &

ʒ. ij.

ʒburis,

croci,

opii an. ʒ. ij.

Cum mucagine seminis psyllii forma

Trochiscos, & repon. vsui.

COMMENTARIUS.

Hos Mesuei pastillos, vt insigniter efficaes, inter quindecim eiusdem nominis, à tot authoribus descriptos selegi, quorum magna pars illis solù nomine tenus, similis, vel certe multum dissimilis est. A succino, seu Karabe Arabibus, & Electro Græcis dicto, nuncupantur, quod mirifice commendantur ad viscera roborada, sanguinis fluorem cohibendum, & rheumatismum

vtteri sistendū: augetur illius vis in crassans, gummi & opii interiectu, astrictoria, superaddita hypocistide & acacia. Opium croce castigatur, vtericulus mastiche roboratur, psyllio omnia comprehenduntur, & partiū alperitas lenitur. Ad præparationem iubet Mesue multa aduri, quæ tamē si cruda ponantur, medicamen nihilo deterius, imo forsā præstātius erit: si quid enim eximie virtutis habet cornu cerui aut corallium, hæc ipsa potius habere cruda, quam vsta credibile est. Quid vstio medicamentis conferat, quid ab his auferat, quid adferat, minime sum nescius, sed multa vix hunc patiuntur apparatus sine magno virium dispendio. Vt tamen, qui voluerit, modo expetitas cum cineribus retineat vires. Acacia & hypocistis debent minutim primum incidi, dein cum balaustis puluerari, tum & reliqua. Ex omnibus arte & ordine tritis, & pauca psyllii mucagine formabuntur trochisci.

Præparatio.

Vim habent roborantem & astrictoriā. Omnem hæmorrhagiam, præsertim à chorea, pulmone, hepate, renibus, vtero, hæmorrhoidibus ʒ. j. pondere cum aqua plantaginis, aut rosacea vel simili sistunt. In dysenteria profunt, & per os sumpti, & per enemata iniecti.

Vires.

CAP. XI.

Trochisci de Antispodio D. Mes.

ʒ. Rosarum ʒ. vij.

antispodii ʒ. iiij.

sem. portulacæ.

succu glycyrrhizæ an. ʒ. ij.

cum mucagine seminis psyllii,

fiant Trochisci.

COMMENTARIUS.

Si aliquādo fas sit balbutire cum balbutientibus, hos pastillos ad electuarii de psyllio condituram accommodatos, de spodio vocabimus; sed inuiti quidem, quod illorum basis spodium non sit, sed potius antispodium, vel verius, ebur vstum, quod hucusque pharmacopœorum familia pro

Rrr 2

canna

caenna seu *poro Tabaciv* radicibus vstis vsurpauit. Valeat tamen istud pseudosporidium, vel imaginarium. Arabica gentis sporidium, quod valere poterit, ex eo *antisporidio* à nobis vocato, parandi & nominandi sunt trochisci descripti, additis *rosis*, *semine portulaca*, & *succo glycyrrhiza*, *psylli* glutinae comprehensis.

Vires.

Sic autem parati non modo in electuarii dicti veniunt compositionem, sed & per se dantur ad febres acutas, ventriculi & hepatis inflammationem, & sitim vehementiorem.

Trochisci de sporidio cum semine acetosa.

Alii dantur adhuc à Mesue magis compositi, cum semine videlicet *acetosa*, *pulpa sumach*, *amylis*, *coriandro*, *balaustris*, *berberis*, & *gummi Arabico*, *omphacii succo* exceptis. Minus tamen vsuales sunt, nec probe congruunt electuario nominato.

CAP. XII.

Trochisci de Berberis.

℞. *Baccarum berberis*, aut *succi earum*
succi glycyrrhiza,
semine portulaca,
antisporidii an. ʒ. iij.
rosarum rubrarum ʒ. iij.
spica,
croci,
amylis,
tragacanthi an. ʒ. j.
femine citrulli ʒ. iij. ʒ.
saphura ʒ. ʒ.
 Cum manna succo berberis diluta,
 fiant Trochisci.

COMMENTARIUS.

Extat huius nominis apud Mesuem alia descriptio, sed exoleta. Extant & alia multa apud Serapionem, Auicennam, & alios, qui antidotaria conscripserunt: sed hæc vna vice omnium sit, & sola tanquam cæteris præstantior vsurpanda & celebranda. Hac autem arte optime parabitur: Incendantur primum *nardus*, *succus glycyrrhiza* & *semine citrulli*, dein terantur simulcum

Modus parandi.

rosis. *Seorsim* vero *sporidium amylium caphura*, *crocus* & *tragacanthum*. Tria omnia excipientur manna in succo berberorum liquata, & fiet massa, ex qua formabuntur Trochisci.

Commendantur ad febres præcalidas, ad intemperiem iecoris & ventriculi feruidam, ad sitim inexhaustam, & alui fluxum. Expetuntur quoque ad electuarii de psyllio compositionem, descriptione Mesuei, apud quem vocantur iuxta interpretationem translationem, *psylli de oxyacanthi*; non autem ingrediuntur electuarium rosarum ab eodem principe traditum, ut putat Foësius. Parua quantitate erunt parandi, quod fere solum vsurpentur ad aliorum medicamentorum compositionem.

Vires.

CAP. XIII.

Trochisci Gordonii.

℞. *Seminum quatuor frigid. maiorum*
mandator.
semine papaueris albi,
maluarum,
bombacis,
portulaca,
cotoneorum,
myrtillorum,
gummi Arabici,
tragacanthi,
strobilorum,
pistachiorum,
sachari candidi,
penidiorum,
glycyrrhiza rasa,
hordei mundati,
mucaginis sem. psylli,
amygdalar. dulcium mundatar. an.
ʒ. j.
bolæ armena,
sanguinis draconis,
antisporidii,
rosarum,
myrrhe an. ʒ. ʒ.
 Excipiantur hydromelitez, & fiant pastilli pondere ʒ. j. aut ʒ. j.

Cora.

COMMENTARIUS.

ABauderonio artis pharmaciarum studio-
fissimo fideliter, à Iouerto deprauate hi
pastilli describuntur: hic enim non tantum
simplicium pondus immutauit, sed alia
adiunxit, & nimis pretiosa & parum neces-
saria. Est autem multiplex illorum compositio:
Constantin. refrigerantibus, detergenti-
bus, astringentibus, & roborantibus, leni-
tibus, & quibusdam aperientibus. Ad præpara-
tionem quædam tritura vulgari, pistilli
ne mpe solopercussu puluerantur, ut radi-
ces, ligna, semina duriora gummi, *boles ar-
mena & myrrha*. Hæc tamen duo non cõ-
fufe, sed seorsim debent læuigari. Non-
nulla minutim prius secantur, dein terun-
tur, & aliis admixta tenuissime commi-
nuntur. Ex omnibus optime tritis, & cõfufe
mucagini *psyllis* mixtis, atque *hydromelice*
cõprehensis & coactis finguntur trochisci.

Porro pro sanguine draconis nec *sinna-
dis* cum Dioscoride sumenda, nec *serpẽ-
tis*, aut alius animalis sanguis cum Plinio
quarritandus, nec aliud quicquam factitiũ
ex terra *synopica*, *bolo armena*, *serbis* & *laci-
ribus tritis* simul subactis admittendum,
sed lacryma cuiusdam arboris peregrinæ
ab indigenis, *Draco* nominatæ, ut fufius
docuimus *libro de simplicibus*.

Imperantur à Gordonio ad vlcera re-
num. Vtiliter quoque vsurpantur ad alia
partium internarum vlcera: leniunt enim,
detergent, acrimoniam contemperant &
roborant.

Ad internas vlcerationes ʒ. j. cum lacte
exhibita plurimum prodest: & si fuerit vlce-
ratio in vesica, distemperetur cum lacte,
inquit Gordonius, & proiciatur per sy-
ringam.

CAP. XIV.

Trochisci de capparibus. D. Mes.

℞. Corticum radicis capparibus,
seminis viticis an. ʒ. vi.

gummi ammoniaci ʒ. ʒ.
nigella,
calaminta,
acori,
amygdalarum amararum,
seminis nasturtii,
foliorum ruta,
aristolochie rotunda,
succus eupatorii in spissati an. ʒ. ʒ.
eyperi,
scopolendrii an. ʒ. j.

Omnia trita ammoniaco dissoluta
comprehendantur, & fiant Tro-
chisci.

COMMENTARIUS.

Veterem Mesues descriptionem inre-
gram, nec aliqua in re immutatam admi-
simus ut quæ optime ea præstet, quæ pol-
licetur. Trochiscorum enim omnium in-
cidentium & obstructions referantium
hi sunt efficacissimi: quandoquidem mul-
tis constant, quæ crassos, melancholicos
ac terrestres succos tenuant & incidunt,
infarctus tollunt, & duritiem emolliunt.
Quibus si præterea addere quis voluerit
gummi lacca & rubia tinctorum an. ʒ. j. effi-
caciores reddentur, nec trochiscis de lacca
erit opus, quod hic capparibus satis sint,
inquit Plantius, ad lienis obstructionem
& veteres affectus. Eorum ac superiorum
eadem est parandi ratio, ac methodus fu-
cilis. Ammoniacum dissoluetur aceto, co-
quetur ad consistentiam mellis, eoque
pulueres subigentur, & formabuntur Tro-
chisci.

Commendantur plurimum ad omnem
lienis & hepatis obstructionem, duritiem,
inflationem, & tumorem præter natu-
ram. Morbo regio & hydropi incipienti
succurrunt, infarctus tollunt, & flatus discu-
riunt. Dosis est ʒ. j. cum vino tenui, vel a-
qua decoctionis radicis capparibus, corticum
fraxini aut tamarisci. Sunt, qui valentiores
efficiunt, inquit Mesue, duplicato Ammo-
niaco.

RIT 3 CAP.

CAP. XV.

Trochisci de myrrha D. Rhas.

℞. Myrrha ʒ. iij.
 lupinorum ʒ. v.
 foliorum ruta,
 mentastri,
 pulegii,
 cumini,
 rubia tinctorum,
 assa foetida,
 sagapeni,
 opoponacis an. ʒ. ij.
 Cum succo artemisia, fiant pastilli
 pondere ʒ. ij.

COMMENTARIUS.

Nusquam omittendi sunt hi trochisci à Rhasi descripti; à Myrrha. quæ illorū basis est, nuncupati, ab omnibus Medicis usurpati; ad quorum compositionem accedunt multa, quæ mesenterium obstructione liberant, meatus diducunt, infarctus tollunt, & potenter humores, qui vel copia grauant, vel qualitate lædunt, deturbant. Vt rite componantur, gummi sunt liquanda in decocto, vel succo artemisia calido, dein linteo forti traicienda ad aquæ humiditatis dissipationem & consistentiā mellis.

His postea addenda reliqua simplicia tenuissime, vt artis est, puluerata. Nam quæ ad infarctus expediendos, occlusionem viarum referandam, & materiam quandam foras protrudendam imperantur, debent tenuissime lauiuari. Sic enim asarum & alia multa simplicia in pollinem subtilissimū trita vrinas mouent copiosas, crassiuscule puluerata diutius immorantur, & segniter suas vires exerunt.

Vires.

Frequens est horum pastillorum vsus in nimia cunctatione menstruorum, in partu remorante, secundis retētis & lochiis suppressis. Dantur à ʒ. j. ad ʒ. ij. ʒ. & aliquando ad ʒ. iij. cum aqua, aut decocto idoneo.

CAP. XVI.

Trochisci Alexiterii, seu contra pestem.

℞. Radicum zedoaria
 gentiana,
 tormentilla,
 ireos Florentia, an. ʒ. ij.
 cinnamomi,
 caryophyllorum,
 macis an. ʒ. ʒ.
 zinziberis ʒ. j.
 radice angelica ʒ. ij.
 coriandri preparati,
 rosarum an. ʒ. j.
 corticis citri secchi ʒ. ij.
 Fiat omnium puluis subtilissimus,
 & cum succi glycyrrhiza ʒ. vj. fiat
 pasta mollis, de qua formentur
 trochisci, vel potius bacilli ob-
 longi.

COMMENTARIUS.

Pesti præcauendæ multum conueniunt hi trochisci: Eorum enim tantillum in ore detentum saporem quendam non ingratum relinquit, & odorem, qui aeris inquinati qualitatem malignam arceat & emendat atque impedit, ne is intro subiectis spiritus inficiat. Quæ enim insipida sunt & inodora, vt cornu monocerotis, lapis Bezar, margarita, lapilli pretiosi, & alia multa venenis obstitentia, suas tantum vires exerunt in corpus ingesta, vel saltem eorum infusa: in ore enim contenta fere inefficacia sunt, vt quæ vix saporem vllum emittant, aut halitum essent, à quibus aeris feritas queat domari.

Hi autem trochisci seu in ore tantum detenti, seu inferius ad ventriculum delapsi vires habent eximias, & ad virus pestilens euincendum efficacissimas. Vt rite parentur, succus glycyrrhiza, quo pulueres excipiendi sunt, in balneo Mar. seu diplomate emolliendus erit, donec facile duci possit,

possit, & cum eo quantitas pulueris tota concorporari; quod artificio perito difficile non erit. Inexpertis si videatur nimis operosum, liceat illi parum hypocratici vini, aut alius liquoris conuenientis superaddere, vt ad libitum pastam habeat mollem, ex qua formabit bacillos in ymbra siccandos, & vsui reponendos. Quid a. sit vinum hypocraticum, satis notum est. Parari solet ex vini nigricantis lb. ij. sacchari lb. s. cinnamomi ʒ. s. quidam addunt ad stimulum maiorem zinziberis ʒ. s. & caryophyllorum ʒ. j.

CAP. XVII.

Trochisci hysterici.

℞. Assa fetida,
galbani an. ʒ. ij. s.
myrrha ʒ. ij.
castorei ʒ. j. s.
asarum,
sabina,
aristolochia,
nepeta,
matricaria an. ʒ. j.
dictamni ʒ. s.

Cum succo aut decocto rutæ fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Hos nostros pastillos, hystericos nuncupamus, quod aberrationi vteri & aliis affectibus hysterici mirifice proficiunt. Assumpti enim vterum vel ex eo vapores ad partes superas ascendentes cogunt, sistunt, & grauissima symptomata, hinc nasci solita impediunt. Nam cum vterus reb. odoratis delectetur, licet non sub specie odoris, trochisci a. descripti, admodum foetidi sint, illius ascensum ad præcordia, dum per os fumuntur, sistunt. Et præterea colluuiem quandam prauam, si quæ in locis mulieribus contineatur, meatus aperiendo, obstructions soluendo, foras prorudunt.

Preparatio.

Facillime autem parabuntur, si pulue-

randa tenuissime terantur, & gummis decocto, aut succorum maceratis, colatis, & ad mellis crassitie elixatis cōprehendatur.

Medentur scædis virginum & viduarum *Vires* coloribus, & his omnibus symptomatis, quæ à tetris vaporibus è semine, vel menstruo sanguine corrupto, & ab vtero sursum ad præcordia perreptante procedunt, auxiliantur.

CAP. XVIII.

Trochisci ad Gonorrhœam.

℞. Seminis viticis, seu agni casti,
lactuca,
rosarum,
balaustiorum an. ʒ. j.
scobis eboris,
electri an. ʒ. j. s.
boli armena in aqua centinodia lota
ʒ. ij.
seminis plantaginis ʒ. iij.
sassafras ʒ. ij.

Cum mucagine seminis citoniorum in aqua nenupharis extracta, fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Gonorrhœa vel est voluntaria, vt cum *Gonorrhœa* semen per coitum & cum voluptate *differentia* excernitur; vel inuita, vt cum citra Venerem effluit; atque ea vel simplex est, & nullius qualitatis malignæ particeps, quæ aut à seminis plenitudine, aut qualitate, aut labore, cursu, equitatione, & piperatorum vsu nimio oritur; vel scæda & virulenta, quæ ex impuro concubitu, cum lue Indica affectis contrahitur, in qua virus albicans, aut ex virore flauescens è vasibus seminalibus siue sensu excidit vigilanti pariter atque dormienti. Frequens quidem malum est, mulieribus perinde atque viris commune, quod tempore nonnunquam tantas vires acquirit, vt per totum corpus serpat, & partes singulas afficiat.

Ad utramque vero vtiliter nostri pastilli *Vires* vsurpantur. Ad simplicem quidè sola san-

guinis.

Suinis eductione præmissa; ad virulentam, incipientem, vel nondum inueteratam, corpore semel atq; iterum repurgato & sanguine imminuto, dantur cum decoctione *seminum papaueris & melonum*, vel cum *aqua rosarum*. Dosis est à ʒ. j. ad ʒ. ij. ʒ. h. aut ʒ. iij. ad summum. Horum ut præcedentium eadem est, ac facilis præparatio.

DE DVOBVS TROCHISCIS
exterioribus adhibendis.

CAP. XIX.

Trochisci narcotici D. Fernel.

ʒ. Gummi Arabici,
tragacanthi,
amylī an. ʒ. ʒ. h.
cerusa lota aqua rosarum ʒ. vj.
styracis calamitæ,
myrrha,
castoreij,
opii sapa soluti an. ʒ. iij.
croci ʒ. h.

Trita omnia excipiantur mucagine *seminis psyllii in aqua rosarum* deprompta, & fiant Trochisci.

COMMENTARIVS.

Superfunt duo pastilli vsuales tantum exterioribus adhibendi, quos eadem serie describere, nec ad posteriorem officinæ partem, quæ de medicamentis tantum externis agit differre non libuit, quorum priores vocantur à Fernelio *narcotici*, quod parti cuiuspiam admoti sensum stupefaciēdo dolorem illius consopiant. Horum apta est compositio, & vsus per necessarium, neque vlli ante extant ad similes affectus accommodati. Ad præparationem singulaprimū seorsim terenda, dein cōfusa mixta, mucagine *seminis psyllii* excipienda & in massam cogenda.

Vires.

Trochisci narcotici debite admoti ca-

pitis dentium que dolorem consopiant, in febrium ardoribus somnum accersunt, erysipelata, inflammationes extinguunt, partium omnium externarum dolores aliis medicamentis soluti compefcunt.

CAP. XX.

Trochisci Albi D. Rhafic.

ʒ. Cerusa aqua rosar. lota ʒ. x.
sarcocolla crassioris ʒ. iij.
amylī ʒ. ij.
gummi Arabici,
tragacanthi an. ʒ. j.
caphura ʒ. h.

Lactē muliebri excipiantur singula per se trita, & fiant parui Trochisci.

COMMENTARIVS.

Inter *Sief*, seu *collyria* numerantur ab Arabibus, hi trochisci, à Rhafic descripsi *lib. 9. ad Almanforem cap. 15.* Verum eius descriptionem recentiores valde immutarunt: Alii n. *gummi Arabicum* addiderunt, alii *amylum*, alii *opium* reiciunt, & *caphuram* substituunt; sic enim pastilli fiunt candidiores, nec minus oculorum affectibus efficaces, imo in multis vtiliores. In dolore tamen illorum acerbissimo poterit *opium* addi, vel, ut censet Iouertus, duobus modis parandi sunt, *cum & sine opio*, ut pro rei exigentia, vel hi, vel illi felicius vsurpentur, nisi quis maluerit, ut fere fit, vtendi tempore, opii paucillum permiscere. Præparatio facilior est, quam vt longiore indigeat explicatione.

Valde conducunt oculorum affectibus multis. Eorum enim dolores mitigant, inflammationes temperant, fluxiones sistunt, materiam detergunt, exsiccant, digerunt, & partem roborant.

Sic videor præcipuos & vsitatioses pastillos in pharmacopoliis omnibus præparandos & asseruandos recensuisse. Alii enim,

Vires.

nim, qui passim in vulgatis Antidotariis
occurrunt, vel nullius, vel improbi sunt
usus, vel facile sub illis comprehenduntur.

ADDITIO.

Trochisci liberantes Lubeccensium.

℞. succ. glyzyrrh. ʒij.
pulver. liberant. ʒʒ.
spec. diamosc. dule.
diamb. an. ʒij.
cum mucilag. tragac. ex aq. ros. facta
f. trochisci, qui signentur & cum mo-
scho aromatisentur.

Trochisci pro lotione capitis odo-
riferi.

℞. smegmat. veneti quart. j.
ireos alb. subtilissime pulueris. ʒj.
mosch. ʒʒ. cum infusione tragac. &
aq. ros. f. gleba rotunda.

Trochisci pro fumo.

℞. santal. citrini,
ros. rubr.
caryophyllor.
cinnam. an. ʒviij.
benzoin. ʒʒ.
styrac. calamit. ʒj.
sachar. pulueris. ʒxij. Mi.
f. sec. art. trochisc.

Trochisci pro fumo cum moscho.

℞. benzoin. ʒʒ. j.
styrac. calamit. ʒviij.
ros. rubr. ʒj.
lign. aloes ʒʒ.
caryophyllor.
santal. citrin. an. ʒij.
sach. albi ʒviij.
mosch.
zibeth. an. ʒʒ. Mi. & cum infusione
tragac. in aq. rosar. fermentur tro-
chisci.

Trochisci pectorales pro illustrissimo prince-
pe Ionnie Friderico II. Duce
Saxonia.

℞. sach. cand. alb. ʒij.
styracis. calamit.
bol. orient. an. ʒj.
spec. diamb. salam.
looch. sani & expert. an. ʒʒ.
liquirit. rasa ʒʒ.
sacch. penid.
sacch. alb. an. ʒij.
mucilag. tragac. cum aq.
hyssop. q. s. f. trochisci.

Trochisci D. Ioannis Langii Mirabiles in
Epilepsia omnibus medicamentis
preferendi.

℞. sem. pæon. ex cortie. ʒʒ.
margar. præp. ʒx.
mac. ʒi.
fol. auri. nr. vj.
In puluerem redacta misceantur &
cum ʒjx. sachari albiss. in ʒv. aq. se-
quentis soluti & decocti ad perfectio-
nem f. trochisci.
Aqua autem sic fit.

℞. fl. lil. convul. Manip. viij. superfun-
datur mensura vini cretici, aut
muscateellini, aut alterius generosi,
in eoque per dies quinque stent in-
fusi, mox in Baln. Mar. destillentur
in vase vitreo. deinde

℞. cinnam. electiss. ʒviij.
nucist. ʒʒ.
piper long. ʒij.
flor. lavendul. ʒj.
caryophyllor.
sem. scenic. an. ʒij.
fl. rorismar.
stachad. an. ʒʒ.
cubebar. ʒij.
visei quercin.
rad. pæon.

dictam. nostrat. an. ʒʒ.
Omnia crassiuscule contrita rursus
in superiore vino per dies octo mace-
rentur in loco aprico & postea destil-
lentur, vt antea.

Vsus est: dissoluitur trochiscus vnus in
cochleari

cochleari huius aquæ & datur ad præcavendum mane: in paroxysmo vero ipso ad curandum vi diducto ore infunditur.

NOTANDVM.

Histamen trociscis præmittatur purgatio bis vel ter ex pilulis de hiera composita, quarum hic magna vis est: deinde victus ratio conueniens.

Trocisci de stella D. Flockii.

℞ myrrb.
castor.
spic. celtic.
cassia lign.
terr. sigill.
cortic. mandrag. an. ʒij.
opij.
croci.
costi an. ʒijʒ.
sem. papav. alb. ʒij.
styrac. liquid. ʒh.
sem. dauc.
papav. alb. ʒij.
seleleos
hyoscyam alb.
apij an. ʒh.

Infundantur gumm. cum vino odorifero,
& omnibus commistis. f. trocisci pondere ʒh, exiccantur in umbra.

Valescus de Taranta ponit ex Auicenna trociscos Andromachi dictos stellæ, quia fiunt ex terra stellæ, cuius loco sumit terram sigillatam. Valent ad sistendum sanguinem. Vide caput de hæmoptoisi.

Trocisci prophylactici cum mitbridatio. D. Bechi holdi Rivii. Med.

Francos.

℞ bol. armen. puriss. in succ. citri:
infusi & exiccant. ʒj.
corall. rubr. prep. ʒij.
rasur. corn. cerv. ʒj.
succin. alb. ʒij.
rad. tormentill.

pimpinell.
imperator.
angelic. an. ʒj.
zedoar. opt. ʒij.
Cinnam ʒh.

caryophyllor. ʒij.
croc. ʒj. Mi. f. puluis subtilissimus.

℞ huius pul. ver. ʒij.
mithrid. opt. ʒj.
ol. cinnam.

angelic. an. gutt. j.
sach. albi ʒij.

cum infusione gumm. tragac.
in aq. angelic. facta. f. trocisci.

Sunt valde experti & Mceno Francofurti in frequenti usu.

Trocisci tempore pestis sub lingua tenendi. D. Ioan. Ringlerii Argentiniensis.

℞ cortic. citr. sec. ʒh.

zedoar.
angelic. an. ʒh.
lign. aloes ʒij.
rad. irid. florentin. ʒh.
caryophyllor.
cinnam. elect.

nucist. an. ʒj.
sach. cand. alb. ʒij. cum mucilagine
tragac. f. trocisci instar bechiarum
parvi.

Trocisci pro sumo Pistorii.

℞ styrac. calamit.
thymiatat.
benzoin.
laudani an. ʒh.
rhuris ʒij.
caryophyllor.
cinnam.

nucista an. ʒj.
sachar. cand. ʒj. Mi.
& cum aq. ros. mucilag.
tragac. f. trocisci.

Trocisci.

Trocisci pro fumo tempore pestis Leonardii Fioravanti.

℞. arsenic. crystallin.
cinnabar.
carabe,
myrrha,
sturis an. ℥ij.

sarcocoll.
picis græca,
benzoin. an. ℥j. in
mortario omnia Misceantur & cum
aceto destillato trocisci fermentur,
carbonibus tempore pestis iniciendi.

O F F I C I N Æ

P H A R M A C E V T I -
C A E, S I V E A N T I D O T A R I I P A R S

ALTERA, DE MEDICAMENTIS EXTERNIS, TRIBVS
adhuc libris distincta;

ET PER PETRVM VFFENBACHIVM REIP. MOENOFRAN-
cosurt. Medicum ordinarium vbiq̄ue aucta. In quorum priore de omni oleorum
genere differitur: quibus Appendix additur de Balsamis.

P R Æ F A T I O.

MEDICAMENTA topica, seu quæ exterius adhibentur, multa
sunt, vt forus, epithema litus, collirium, lotio, frontale, cataplasma, syna-
pismus, dropax, vesicatorium, scutum, sacculi, cucufa, & pleraque alia,
quæ in rem præsentē parantur, nec diu sine alteratione & cor-
ruptela seruantur, de quibus abunde lib. 5. nostrarum Institutionum
egimus. Alia multos menses, & aliquando annum integrum biennium ve ad
futuros vsus sine virium iactura in officinis possunt asseruari, vt olea, cerata,
vnguenta, & emplastra, de quibus hac secunda parte officinæ à nobis instructæ
differere statuimus; quorū vsus & gratior & toleratu faciliior est, quam eo-
rum, quæ per os ingeruntur. Hæc enim sapius morbum oppugnando ven-
triculum subuertant, appetitum tollant, tormina excitant, & totam naturæ
œconomiam turbant: vnde medicamenta & potiones rarissime dari iussit
Cornel. Cels. cap. 3. lib. 3. de re medic. Nam cum vix iustissima dosi exhibeantur:
exhibita ad arbitrium sua munia non exequantur, cum sæpe moueant, nec
promoueant, aut humorem laudabilem foras propellant, noxium deserant,

Cornelium
Celsum me-
dicamenta
interna raro
exhibuisse.

aut malam internis partibus intemperiem relinquunt, interdum periculosa sunt. Nouit enim quendam Medicum non satis prudentem Aetius cap. 84. ser. 1. ter. 2. qui à male exhibitio medicamento hominem peremit: *Topica* uero *tutiora sunt*, quæ non tantum ad vitia externa, sed etiam interna usurpantur. Nam quemadmodum ob ea, quæ foris apparent, interdum purgatoris ac reliquis medicamentis, quo exuperantem humorem coerceamus, utimur: ita & ob ea, quæ intus infestant, foris emplastra, olea, unguenta & illitiones plerumq; damus. *Aetiar. cap. 7. lib. 6. meth. med.* Siue enim stomachus laboret, aut iecur, renes, aut aliud quodpiam viscus ex interioribus afficiatur, non parum opis ex istis medicaminibus foris adhibitis accedit. *Prima* siquidem omnium medicamenta externa fuerunt, quibus sola duce natura, ac citra experientiam olim veteres vsi sunt; atque nunc adhuc viri agrestes ictu, aut casu, aut alia re scindente vel contundente læsi, sine delectu, obuiam quamlibet plantam assumunt, & affectæ parti admouent: sed felicem exitum, qui robore naturæ nonnunquam accidit, medicamenta interdum noxio tribuunt. Quæ autem externa medicamenta optima sint, quæ in pharmacopoliis asseruanda, & quo modo paranda, in his tribus libris ostendimus. Atque ut in tribus superioribus, à liquidioribus, nempe *syrupis orsi*, mox crassiora, ut *eclegmata*, dein crassissima, ut *electuaria*, postea solidissima ut *pilulas & trochiscos* optima methode descripsimus, sic in his posterioribus ab oleis auspicati, statim unguenta spissiora, dein emplastra crassissima subiugemus. Ab oleis igitur initium sumentes, à quibus *cerata, unguenta, & emplastra* magnam suæ compositionis partem mutuuntur; primum loquemur de his, quæ per impressionem seu infusionem parantur; dein ea examinabimus, quæ per expressionem trahuntur; postremo ea attingam, quæ per ascensum & descensum eliciuntur.

*Prima medicamenta
fuisse externa.*

OFFL

OFFICINÆ
PHARMACEVTI-
CAE, SIVE ANTIDOTARII

LIBER QVARTVS;

De Topicis seu externis Medicamentis:

ET PRIMVM

De oleis ex infusione medicatis.

Olea quorū
plurima

LEA, quorum est in Medicina frequens vsus, vel simplicia sunt, vel cōposita. *Simplicia* dicuntur, quę nihil habent ab arte præter eductionem, quę sine rerū aliarum mixtura peragitur, vt olea, quę expressione trahuntur, cuiusmodi est *oleum simpliciter dictum*, quod scilicet ex oliuis maturis, *omphacinum*, quod ex isdē immaturis exprimitur: vt etiam *amygdalinum*, *caryinum*, & alia pleraque ex fructibus aut seminibus expressa, quę pro varietate feminum, à quibus educuntur, variam habent qualitatem, vt à calidis calidam, à frigidis frigidam, ab aliis qualitatibus aliam. Cum tamē oleum absolute dicitur, id ipsum tantum, quod ex oleæ maturis fructibus extrahitur, intelligendum est; cuius extrahendi ratio non magis ad Pharmacopoeos attinet, quam vini exprimiendi, aut panis cōficiendi modus. Quod negotium & laboriosum opus rusticis, & in his operibus exercitatis merito committitur, cum illa omnia alimenta sint, atque in mensam potius, quam officinam trahantur. Propterea de oleo communi exprimeō sollicitus esse non debet Pharmacopoeus, sed de aliis omnib. quavis arte

probata elicitis. De quibus omnibus hoc libro agimus, in cuius sectione priorē, eā, quę per impressionem & infusionem rerum medicarum parantur, examinabimus, initio ducto à violato, quod scilicet primos veris flores admittit.

C A P. I.

Oleum violatum.

℞. Olei loti lb. v.

florum violar. martiarum, recent.
ac tritarum,

succi vel aquę infusionis violarum
an. ℞ ij.

Confuse omnia misce, & integram
hebdomadam in sola: Exemptas vio-
las fortiter exprime, & nouas impo-
ne: atq; fac ita ter: Postea coque in
vase duplici, dum aquę humiditas
absumpta sit.

COMMENTARIVS.

Omnes artis Pharmaceuticę studiosi v-
num Mesuem, tanquam optimum ducem
vno consensu agnoscunt, miris laudib. ef-
ferunt ac venerantur: illius tamen leges &
pręcepta ad medicamentorum cōpositio-

355 3 nem

nem spectantia, perpetuo non seruant, sed modo probant, modo improbant. Nec imprudenter ab eo & aliis antiquis, quibus tamen prima ius semper debetur, aliquando recedunt, dum longo usu doctiores facti, ac magis experti, quæ melius aut deterius hoc vel illo modo posse fieri norunt, mutant. Sic de medicamentorum compositione aliquid sæpe detrahunt aut addunt, aut methodum ab inventore traditam non sequuntur. Sic in his oleis medicatis ex infusis ac maceratis rebus parandis dissentiunt, ut in oleo violato; ad cuius confectionem iubet Mesue oleum ex oliuis immaturis expressum, aut amygdalinum, aut sesaminum assumi & ablui, deinde flores diebus septem in oleo macerari, in solari & exprimi; postea tribus horis in vase duplici coqui; idque ter iterari, abiectis semper floribus expressis, & recentibus immixtis: tunc demum lento igne coqui ad humiditatis aquosæ deperditionem, & in vase idoneo seruari.

Preparatio
ex Mesue.

Hanc parandi rationem multi Pharmacopœci sequuntur, ut Tholosani, qui Mesuei præceptiones ac methodum vix inquam negligunt: alii non ita in ipsius verba iurant, quin pro rationis dictamine nonnulla interdum immutent. Facile enim est inueniendis addere, aut ad perfectionem maiorem, quæ superflua sunt, detrahere, aut minus bene disposita, castigare.

Consuetus
parandi mo-
dus.

Sic autem fere vbiq; locorum oleum violatum paratur. Primo olei communis sinceri quantitas quedam ad libitum assumitur; aqua fontana verberatur, abluunturque: In vase vitreo, aut fictili vitrato imponitur: Flores violarum martialium recentium simul infunduntur: hebdomadam integram macerantur, & si tempus permiserit, insolantur: dein parum ac lento igne feruescunt, ut exprimantur: postea noui flores, ut ante immerguntur, & exprimuntur: idque ter iteratur. Tandem abiectis post ultimam infusionem floribus, oleum blando igni feruescit, ad aquæ humiditatis dissipationem; tuncque in vase idoneo reponitur & seruiatur.

Oleum violatum inflammationem extinguit, pleuriticis iuuat asperitatem arteriæ & pulmonis lenit, apostemata calida contemperat, phlegmonas omnes remittit, & dolores mitigat.

C A P. II.

Oleum keirinum D. Mes.

℞. Florum keiri seu leucoli lutei ℥ viij.
olei optimi lb. j. ℞.
aqua decoctionis florum keiri ℥ iij. ℞.
Simul permisce, in sola, exprime; idque
ter parum coque & serua.

COMMENTARIYS.

Occurrunt secundo loco flores celsissimi leucoli lutei, seu keiri, ab Arabibus dicti, ex quibus suadet Mesue eo modo per impressionem oleum parari, quo chamæmelinum, & hoc, quo rosaceum; hoc est, ex tribus in fusionibus insolatis & expressis, addita certa quantitate succi, vel decocti eorundem florum; quæ post ultimam macerationem lento igne absumpta, oleum tandem expressum, colatum, ac limpidum in vase reponitur idoneo, & seruiatur. Ut plurimum tamen paratur nunc ex vna, aut altera infusione, absque decocti alicuius aut succi commixtione, atque confuse flores oleo immerfi multos menses relinquuntur ante colaturam. Improbata tamen est isthæc parandi ratio, per quam & olei corpus magis turbidum est, & vires imbecilliores.

Preparatio.

Rite paratum moderate calefacit, tenuat, lenit, digerit, dolores vel à flatibus, vel materia frigida ac pituitosa mitigat, arthriticis & resolutis prodest, & neruorum & iuncturarum doloribus auxiliatur.

Vires.

C A P. III.

Oleum Irinum.

℞. Radicis ireos lb. j.
florum eiusdem lb. ij.
Macerentur in decoctionis aliarum
radicum ireos sufficienti quantitate:
adde olei dulcis aut sesamini lb. v.
Coque in vase duplici, & percola, atque

que tertio fac similiter, novos flores
& radices addendo, macerando, &
& exprimendo, oleumque postremo ex-
pressum serua.

COMMENTARIVS.

Iridis multæ sunt varietates, quas lib. de
simplicibus enumerauimus. Omnium prima
floreæ celestis dicta, dein alba, seu Floren-
tiana. Ex vtraque, sed potissimum ex illa
oleum per infusionem paratur, radicibus &
floribus explicato modo maceratis & ex-
pressis. Sunt qui tantum in diplomate seu
vase duplici radices tritas, simulque flores
parum tulos cum succo aliarum radicum
coquunt, dein oleum superfundunt, atque
de nouo elixant ad feri deperditionem. Sic
paratum oleum & odoratum, & efficacissi-
mum est; efficacius tamen, si bis, aut ter, vt
fieri solet, idem reperatur.

De florum autem ad radices proportio-
ne inter authores nulla dissensio, cum illorum
ad has, duplum pondus definiant: sed de
aliis radicibus in aqua elixandis, & de aqua
ipsa non conueniunt, vt neque etiam de o-
leo illis commiscendo. At vero relictis,
breuitatis gratia, opinionum varietatibus,
dicimus libram vnam radicum assumen-
dam, & in aqua lb. iij. aut v. ad summum,
ad medias incoquendam. Nonnulli defi-
nito radicem, florum & aquæ ponderi, lb.
ij. tantum olei permiscerent, alii lb. vij. sicut lb.
viij. Ego mediū pondus, nempe, lb. v. permi-
sco, & blando igne simul omnia perco-
quo ad humiditatis ferose resolutionem.

Oleum Iridinum calefacit, emollit, tenuat,
potenter digerit ac resoluit, cocquit,
penetrat, aperit, maturat, aurium tonitus
tollit, strumas discutit, aliosque tumores du-
ros, spasmodicos, & narium fetorem emendat,
& dolores à frigida materia natos sedat.

CAP. IV.

Oleum rosatum completum D. Mes.

℞. Olei communis loti lb. iij.

rosarum recentium, completarum
lb. j. s.

aqua infusionis rosarum lb. j.

In vase idoneo ac rite operculato im-
posita diebus septem insolentur, dein
blando igne horam dimidiam coquun-
tur in vase duplici. Expressis & abie-
ctis foliis noua imponantur, atque ter-
tio immurentur, tot dies insolentur,
coquantur, exprimantur. Expressum
oleum seruetur.

COMMENTARIVS.

Oleum rosatum completum sic à Mesue
nūcupatur, quod fit ex oleo, maturis ex o-
liuis expresso & pluries loto, & foliis rosa-
rum rubearum explicatis seu expansis, in-
tegrā hebdomadam insolatis, atque ter mu-
tatis, vt dictū est in formula præscripta, in
qua iustum pondus singulorum definimus,
à Mesueo cuiusque voluntati, & arbitrio re-
lictum præter aquam infusionis rosarum,
quam oleo æqualem statuit. Nos tertiam
aut quartam tantum illius partē ad oleum
sufficere credimus. Dum n. maiore quan-
titate ponitur, vix potest insolata resolui:
coctione vero longiore oleum alienum
calorem contrahit, & naturā odoris suauitatem
amittit. Tres aliæ descriptiones à
Mesue traditæ negliguntur.

Oleum autem multifariam ablui solet,
vel enim olla quadā, aut alio vase idoneo
simul cum aqua excipitur, & diu verbera-
tur; ita tamen, vt postquam quieuerit, fa-
cile possit separari: vel in ampulla vitrea in
fundo perforata diutius agitur, ocluso
foramine, nec non orificio superiore. Tum
intermissa per horam agitatione, ac forā-
mine inferiore aperto, quæ subsidebat, a-
qua fluere permittitur; odore recluso, quod
innatabat oleum in ampulla relinquitur,
cui nonnunquam alia aqua superfunditur.
Sed de præparatione medicamentorum satis
abūde in nostris Institutionibus disserimus.

Oleum rosatum completum inflamma-
tiones extinguit, roborat, cogit, densat,
ventriculum a stuitate temperat, & recreat,
renum ardores temperat, dolorem capi-
tis à causa calida sedat, fluxiones sistit, &
humorum impetum cohibet.

CAP.

Præparatio.

Ratio nomi-
nis.Oleum quo-
modo laue-
tur.Oleum rosatum
vires.

Vires.

CAP. V.

Ol. rosatum Omphacinum, vulgo incompletum.

℞. Olei omphacini loti ℥. iij.
rosarum nondum penitus expansarum
& exungularar. ℥. j.
Misce in vase idoneo, & septem dies
in sola: Terque repe. Et fac, ut dictū
est de oleo rosato completo, & serua.

COMMENTARIUS.

Ratio nomi-
nis.

Omotribes.

Preparatio.

Vires.

Oleum hoc incompletum dicitur, quod fiat ex rosis incomplete explicatis, & ex oleo ex oliis incomplete maturis expresso, quod *Omotribes*, seu *crudum*, *viride* & *Omphacinum* nuncupatur, quodque solū extrahitur ob medicos vsus, cuius inopia oleum commune ac maturum abluitur in *Omphacio*, ut aciditatem acquirat, & vim magis refrigeratorem. Deligenda sunt rosæ rubræ, recentes, nondū plane explicata: postea ab vngulis, seu partib. albidis purganda, & in mortario lapideo cum pistillo ligneo tundenda, in oleo maceranda, & hebdomadam integram soli exponenda: tum exprimenda. Expressis & abiectis rosis prioribus, aliæ nouellæ immittenda, insolanda, & exprimenda: atq; tertio iteranda, & quadraginta dies soli exponenda: Postremo oleum expressum vni reponendum.

Oleum Omphacinū multum refrigerat & roborat; ob id dolorib. à causa calida confert. Erysipelata extinguit, ardores plurimum mitigat, humorum fluxus cohibet, & ventriculi ac viscerum æstus temperat.

CAP. VI.

Ol. rosatum simplex ac vulgare.

℞. Olei communis loti ℥. ij. ℞.
rosarum exungularum tu sarum ℥. j.
Misceantur, insolentur dies quadraginta, dein in vase duplici coquantur ad humiditatis excrementis deperditionem: postea fortiter exprimantur. Expressum oleum seruetur,

COMMENTARIUS.

Isthæc olei rosati descriptio, quod simplicissima sit, & paratu facillima, omnium vsitatissima est. Quin magis rebus suis, quam ægrotorum sanitati consulunt, vix vnquam medicamentum quantumuis euporistum, seu paratu facile, ex arte & ratione conficiunt. Nam hodie multi pharmacopœi rosas recentes qualuis modo rubras, non exungulatas assument; In oleo communi illoto macerant: in sole duos menses, aut plures exponunt vase vitreo aut figulino. Postea vel hyeme, vel alio vtendi tempore, pauco decocto, aut succo rosarum adiecto, in diplomate coquant & exprimunt: Sicque reponunt.

Oleum rosatum simplex similes habet vires atq; omphacium, sed imbecilliores. Eo tamen maior pharmacopœorum pars vititur, & per se, & aliis medicamentis commixto. Et cum à Medicis ad inflammationem quandam *Oxyrrhodinum* præscribitur, huius olei tres partes assument, quib. quartam acetii portionem adiciunt, & efficiunt *oxyrrhodinum*.

CAP. VII.

Oleum liliorum simplex D. Mes.

℞. Olei maturi ℥. ij. ℞.
florum liliorum detractis filamentis
croceis ℥. j.
aqua decoctionis liliorum ℥. ℞. aut ℥. vij. ℞.
Macerentur simul, insolenturq; atq; per macerationes, insolationes & expressiones iteratas paratur hoc oleum, quo modo rosatum completum.

COMMENTARIUS.

Duplex à Mesue datur huius olei descriptio: vna simplex, quam hic exhibemus, vt præstantiorem & vsitatorem; altera magis composita, quam subicimus, vt inutilem & nullibi parari solitam.

Illius autem parandi methodus non omnib. vna. Alii enim simplicissima præparatione contenti flores tantū semel insunt, insolant & exprimunt. Alii ter hæc omnia

omnia repetunt, adduntq; quartam aquæ decoctionis liliorum ad oleum partem, quam lenta ebullitione exhalant: hocque modo paratum oleum efficacissimum habetur, & magis vsui reponendum: Trina enim maceratione, insolatione & expressione vires maiores acquirit.

Vires.

Oleum liliorum moderate calefacit, resoluit, dolores à quacunque causa subortos sedat, omnem acrimoniam mitigat: thoracis, ventriculi, renum, vteri, vesicæ ardores & dolores contemperat.

CAP. VIII.

Oleum Nenupharinum.

℞. Olei loti lb. v.

florum nymphaea, à quibus exterior pars herbacea, & interior crocea detracta est. lb. ij.

aquæ decoctionis florum prædictorum lb. j. & ℥. ij.

Omnia in vase idoneo reponantur, insolentur, exprimantur, atque teritentur, ut in oleo rosato completo.

COMMENTARIVS.

Compositio-
nis illustra-
tio.

Idem est huius olei parandi modus, atq; violacei. Abluitur primum oleum, vel maturum, vel omphacinum. De neutro enim Mesue loquitur definite, crudum tamen seu omphacinum maturo conuenientius est, & accommodatius, in quod flores nenupharis albi, nō lutei à partibus dictis repurgati macerentur, & dies septem infundantur, parum feruescant & exprimantur; antè superfusus lb. j. & ℥. ij. aquæ decoctionis florum nymphaeæ alborum. Atque vbi cuncta hæc iterata fuere, & aquæ humiditas, lenta ad blandum ignem ebullitione, deperdita, expressum tandem oleum, ut rite paratum, vsui reponendum est. Ut autem rite paretur, decoctio admiscenda; florum nenupharis ℥. iij. assumenda sunt; in aqua fontana lb. j. s. ad ℥. ij. aut iij. deperditionem incoquenda. Hinc colatura macerationi commiscenda.

Vires.

Oleum nenupharinū refrigerat magis,

quam violatum, somnum conciliat, ardores hepatis, renum & iecoris contemperat, veneris motus arcet, tentiginem impedit, & dolores capitis à causa calida sedat.

CAP. IX.

Oleum de Mentha.

℞. Olei lb. ij. s.

mentha sativa lb. j.

succi eiusdem ℥. ij. s.

confuse permisceantur: dies septem soli exhibeantur: Dein per horam in duplici vase coquantur postea exprimantur: atque bis, terque omnia iterentur. Postremo oleum expressum seruetur.

COMMENTARIVS.

Sunt, qui ad huius olei confectionem Omphacinum assumunt, quod sua stypticitate ventriculum roborat: alii maturum & completum, quod eundem magis calefaciat, & coctionem iuuet; vnde oleum eustomachicum à nonnullis dicitur. Debet autem seligi mentha sativa, crispa, ac virida, cuius folia tusa oleo macerabuntur, atque ter mutabuntur, præscripto modo.

Oleum de mentha ventriculum frigidiorum calefacit, imbecillum roborat, coctionem iuuat, vomitum sistit, appetentiam reuocat, nauseabundo stomacho succurrit, & flatus discutit.

Vires.

CAP. X.

Oleum de Absynthio.

℞. Olei communis lb. v.

comarum absynthii lb. ij.

succi eiusdem lb. j. & ℥. ij.

miscce & confice eodem modo, quo superius descriptum.

COMMENTARIVS.

Hoc oleum authoris est incerti, licet à multis describatur, sed diuersa semper absynthii ad oleum proportione. Alii siquidē illius quantitatē valde exiguum ponunt, alii maximam. Nos Parisiensem pharmacopœorum optimam methodum secuti,

T r t ex

ex olei partibus quinque, *absynthii* duabus, & succi eiusdem tantum quarta ad oleum proportionem. Nonnulli ad maiorem astringentem & robur *rosas* permisceri debere suadent, satius tamen est, descripto modo parare, nam *absynthium* stypticitate non caret, præsertim Ponticum & vulgare. Si quis maiorem astringentem expetierit, illi licebit utendi tempore non nihil ex oleo *myrtino*, aut *rosaceo* commiscere.

Fina.

Oleum de *absynthio* calefacit & roborat, præsertim ventriculorum, appetitum excitat, humores crudos coquit, flatus dissipat, vermes enecat, & obstructions à causa frigida tollit.

CAP. XI.

Oleum anethinum, & chamamelinum.

Olei communis lb. ij.

florum *chamameli*, vel *summisatum anethi* lb. j.

aqua decoctionis alterutris lb. ß.

Permisceto, septem dies in solaso, ad se-rosa humiditatis exhaustionem coquito. Hoc bis, terve iterato, & usui reponito.

COMMENTARIUS.

Hæc duo olea similes ut habent vires, sic simili modo parantur. Nonnulli *Auic. Vil-lanovanus* flores *chamameli* diem integrum siccant in loco soli non exposito, nec doctum illorum, ut neque olei definiunt. Multi par pondus & florum, & decocti eorundem sumunt; olei vero quantitatem sufficientem, in qua nempe flores queant rite macerari. Sunt, qui lb. j. tantum florum immergunt in olei lb. v. & sesquimensum circa caniculam soli exhibent, tum exprimunt & seruant.

Compositio-
nis illustra-
tio.

Si autem à medicamento virtute aut imbecillitate, sumitur mixtionis & præparationis bonæ vel malæ indicatio, descripto parandi modo hæc olea confecta erunt efficaciora.

Vires olei
chamame-
lini.
Vires ane-
thini.

Oleum *chamamelinum* calefacit & resoluit moderate, dolores à causa frigida sedat, & nervis roborandis prodest.

Anethinum quoque resoluit, calefacit,

flatu discutit, nervos confortat, lassitudines tollit, dolores articularum mitigat, venarum spiracula laxat, & convulsionibus confert.

Oleum *rutaceum* eodem modo parari solet & debet. Aliud magis compositum describitur à Nic. Alexandrino, quod præter *folia ruta rufa* recipit *sampsuchum* & *cuminum*; raro tamen præparatum inuenitur. Nam quod à Mesue datur, satis potèter ea præstat, quæ pollicetur. Calefacit, tenuat, digerit, vteri dolores à causa frigida sedat, & flatu discutit, atque doloribus omnium corporis partium, quæ calefieri postulant, accommodatur, inquit Aëquarius.

Oleū ruta.

Vires.

Oleum *sampsuchinum* vel simplex est, ex huius foliis & succo, vel decocto & oleo à Mesue confectum, vel magis compositum ex Dioscoride c. 10. lib. 6. de re medic. quod præter ea *folia myrti*, *serpillum*, *abrotoni*, *sifymbrium*, & *castiam ligneam* admittit. Hoc vix unquam paratur, illud rarissime, nisi ob emplastri è meliloto confectioem. Paratur autem Mesuei decreto, ut Oleum *myrtinum*; hoc vero ut *melinum*, siue *cydoniorum*, hoc est, ex *sampsuchi foliis*, & eorum succo confuse oleo maceratis, infolatis & expressis, atque termutatis. Quod vero sit *sampsuchus*, & an à maiorana distideat, lib. de simplic. demonstrauimus.

Oleū sam-
psuchinum.

Oleum *sampsuchinum* calefacit, & roborat caput, & nervorum genus omne.

Vires.

Oleum de *lasmio*, quod Arabes *Sambacium* vocant, Medicorum decreto in pharmacopoliis multis paratum seruatur. Viribus enim pollet efficacissimis, tum ad dolores à causa frigida sedandos, tum ad resoluendum & digerendum. Maxime autem commendatur ad ventris dolores & tormina, quæ sæpe pueros lacessunt, mitiganda ac sedanda. Conficitur eodem modo, quo rosatum completum, aut keirinum.

Oleū Sam-
bacium.

Vires.

CAP. XII.

Oleum Hypericonis simplex.

℥. *Summisatum Hyperici nondum ma-
turefcentis* lb. j.

Olei communis lb. ij.

314

aqua decoctionis florum & foliorum hyperici lb. ss.

Misce, & in sola per hebdomadam: de in coque ad seri dissipationem: tum exprime: idq; ter repete. Et postremo expressum oleum vsus reconde.

Oleum Hyperici compositum D. Iacob. de Mani.

℞. Comarum hypericonis ℥ij.

Infunde biduum aut triduum in vini odoriferi ℥x.

Dein coque in vase duplici ad ℥ij. exhalationem. Postea exprime, & partem hyperici quantitatem impone, macera, coque, & percola, vt ante. Adde olei ℥vi.

serebinthina clara ℥ij.

croci ℥j.

Coquantur simul ad vini consumptionem. Tum exprime, & in vase idoneo repone.

COMMENTARIVS.

Tres olei hypericonis differentiae notantur. Prima simplicior & vsitator, ex hyperici foliis, & floribus, & oleo parata: Alia magis composita, quae praeter dicta, terebinthinam, vinum & crocum admittit.

Tertia maxime composita Ioan. Vignii, quae alia adhuc olea, lacrymas, succos, radices, folia & vermes terrestres excipit. Prior in pharmacopoeorum Officinis, posterior in Chirurgorum tabernis haberi solet: alia modo in his, modo in illis pro Medicorum imperio.

Simplicius autem oleum hypericonis praestantius habetur, si ex foliis floribus ter in oleo maceratis, insolatis, & expressis conficiatur. Illius tamen summitates cum folliculis & granulis saepius sumuntur: atque utroque modo confectum oleum praerubrum est, quasi cruentum, & velut Myrelaeum, seu quid medium, inter vnguentum & oleum.

Mirum in modum nervos roborat, echymosin delet, humores digerit ac resolvit, dolores mitigat, & iuncturas recreat.

Quod à Iacobo Manlio describitur, videtur potius esse balsamum quoddam, aut vnguentum vulneribus agglutinandis accommodatum, quam oleum. Quia tamen eximium est, non negligendum. Si dum paratur, vinum per priorem ebullitionem citius exhalarit, aliud denuo affundendum, quod per ultimam dissipabitur.

Calefacit & siccat, nervorum puncturis & vulneribus plurimum confert, ambustis medetur: Ischiadicis vtiliter adhibetur, & ad omnes dolores à frigido contractus feliciter surpatur.

Oleum Cyprinum seu Ligustrinum, quod Arabes de Alcanna nuncupant, & Oleum Sambucinum, parantur vt Rutaceum, rarissime tamen parantur, vt & oleum de Enula, de Meliloto, de carthamo, de Santalo citrino, & alia pleraq; ab authoribus ad ostentationem potius, quam necessitatem descripta.

C A P. XIII.

Oleum de pomis mandragora D. Mes.

℞. Succipomorum mandragora maturorum,

olei sesamini, vel communis an. partes aequales,

Coque in diplomate ad succi evaporationem. Dein succi tantundem adhuc superfunde & coque, vt prius: idem ter fac, & vsui repone.

COMMENTARIVS.

Duae sunt huius olei descriptiones, vna Mesues, quam nunc exhibemus, vt paratu faciliorem & tutiorem: Alia Nic. Praepositi, quam improbamus, vt nimis stupefactiuum & narcoticam. Non solum enim succum mandragora admittit, sed etiam hyoscyami, papaveris & ricini, simulque opium. Nam cum narcotica etiā benigna, nisi rite praeparata & prudenter exhibita, sensus consopiant, & calorem insitum extinguunt, non opus est, tot eiusdem inimicæ qualitatis medicamenta in vnum aggerere: Adde, quod ex medicamentorum stupefactiuorum vsu

T r t 2 non

Ol. hyperici compositum.

Vires.

Ol. Cyprinum Sambucinum.

De Enula.

De Meliloto.

De carthamo.

De Santalo citrino.

non summa sensuum requiritur stupefactio & necrosis, sed tantum inflammationis vel doloris sedatio. Si tamen ad Olei de pomis mandragoræ confectioem, parua tantum pomorum quantitas suppetat, poterit radicum succus extrahi & permisceri. Nullum enim est mandragoræ parti magis affine substitutum, quam pars alia mandragoræ. Præparatio ex formula descriptionis satis patet.

Vires.

Inflammationem omnem extinguit, dolores sedat, sensus stupefacit, cephalalgia & phrenitidi confert, & renum ardores illitum temperat.

CAP. XIV.

Oleum myrtinum D. Mes.

℥. Foliorum myrti viridium ℥v.

olei omphacini ℔ j.

Misce & insola dies octo: in balneo Mariae parum coquito: expressa folia euicito: recentia euicito: idque ter iterato: postremo oleum expressum seruato.

Oleum myrtillorum.

℥. Baccarum myrti ℔ j.

olei Omphacini ℔ .j. s.

aqua decoctionis foliorum, & baccarum myrti ℥viij.

Macerentur & coquantur ad aqua deperditionem. Expressis & abiectis baccis, alia recentes, ut priores macerentur, & coquantur, donec tabescant. Idque iteretur tertio, si efficacius oleum requiratur. Expressum tandem oleum seruetur.

COMMENTARIVS.

Differentia
inter oleum
myrtinum
& myrtillo-
rum.

Oleum myrtinum dicitur, quod fit ex myrti foliis maceratis & expressis: oleum myrtillorum, quod ex eiusdem baccis seu myrtillis conficitur. Verumq; vsuale & viribus est eximium: sed baccarum inopia, alterum solummodo, quod ex foliis maceratis paratur, in officinis asseruatur. Qui myrtillos tantum aridos habent, ex hisque oleum parare concupiscunt, vino odorato humidiores & tumidiore efficiunt, dein

oleo miscent, coquant, & exprimunt, & vsui reponunt.

Aliquando oleum myrtinum paratur ex succo foliorum myrti & oleo, quibus additur ladanum. Est tamen vsitatus & melius, quod modo à nobis descripto conficitur.

Vtrumque refrigerat, densat, astringit, cerebrum, nervos & ventriculum roborat, capillos retinet, eorumque defluuium sistit, gingiuis medetur, dentium dolori, laxatos artus firmat, pustulas erumpentes illitu emendat.

Vires.

CAP. XV.

Oleum cydoniorum D. Mes.

℥. Carnis cydoniorum integrorum tritorum,

succieorum an. ℔ s.

olei omphacini ℔ .j. & ℥iij.

Vase vitreo, aut saltem vitrato excepta dies quindecim in solètur, dein coquantur in vase duplici ad succi consumptionem. Expresso fortiter oleo, alia caro trita, & succus addatur, in solatur, concoquantur, exprimantur bis aut ter: postremo colatum oleum seruetur.

COMMENTARIVS.

Autumno paratur hoc oleum, Melinum ^{μύλιον} Græce dictum, quo tempore mala cotonea magnitudinè perfectam adepta matureseunt: antequam tamè plane maturuerint, assumenda, nec depellanda, sed à lanugine tantum spolianda, dein rasanda, ut cum aromataris loquar, seu ferramento segmetis quibusdam exasperato, deradèda. Postea pondus æquum succi colati & carnis tritæ aut derafæ, nec expressæ sumitur, & oleo confuse permixtum ter in solatur, coquitur, exprimitur modo explicato. Narrat Sylius succu cydonioru ita crepitare & agitari, dum oleo incoquitur, visu mirabile, ut oleum omne tandem vase excutiat: Ob id, in ² vase duplici hoc oleum coquendum est, ne ab Empyreumate oleo impresso, vires cydoniorum aut deteriores aut imbecilliores euadant.

Præparatio.

Oleu id refrigerat, astringit, ventriculi & inte-

Vires.

& Intestinorum retentricam facultatem roborat, coctionem iuuat, vomitum sistit: Ob id cholera morbo, lenteria, dysenteria confert, & partem quamuis laxiorem & imbecillam firmat ac roborat.

CAP. XVI.

Myreleum, seu oleum pigmentatum.

℞ *Summitatum botryos herba granulis onustarum m. iij.*

baccarum botryos fruticis ℥ viij.

vini optimi ℔ b.

olei boni ℔ j. b.

Misce, & septem dies in sola: dein in balneo Mar. simul tam diu totum incalascet, ut vinum vaneat. Expressum oleum seruandum.

COMMENTARIVS.

Ratio nominis.

Parari debet circa principium autumni hoc oleum, quod *Myreleum*, quasi *unguentoleum*, seu *oleum pigmentatum* vocauimus. Vtraque enim planta, ex qua conficitur, *pimentum* Gallis, quasi *pimentum* dicitur, & à nonnullis *Ambrosia*. Halitus n. fragrantia odoratum exhilarat, & lentore quodam aromatico, & velut unguentario quo extrinsecus percipitur admodum glutinosa, contrectantium digitos inuiscat.

Naturam vtriusque cum accurate perspexisset honorandus vir Dn. Claud. Gonerius, doctrina & morum integritate commendatissimus, cuius in hoc toto opere sæpe, videlicet cap. 16. sect. 1. lib. 1. de mat. med. cap. 22. sect. 6. eiusdem lib. & cap. 6. lib. 1. Antid. meminimus; Is enim est, qui non modo simplicium varietates, sed & facultates diligenter perquirens, ægre tulit tam eximias stirpes, quas etiam ipsa natura odore, sapore, pinguitudine, multum insignes designat, à Medicis nec celebrari, nec vnquam usurpari. Sed hinc forsitan harum plantarum contemptus subortus est, quod valde frequentes sint. Nam quæ inter herbacea cõnnetur, in omnibus hortis cultioribus inuenitur: Quæ vero fruticum modo assurgit, & ramulos ligæeos erigit, in solo Parti-

siensi, aut longe non distito, late ac sponte prouenit; atque circa Septembris initium copiosa Luteriam deuehitur, & ibi fere tantum à mulierculis emitur ob fragrantiam & odoris suauitatem vestibis conciliandam. Cum a. qualitates vtriusque sæpe explorarim, & efficacissimas compererim, ex eis Oleum parari iuxta descriptionem traditam, quod sane viribus multis Balsamis responderet. Nam paralyti, tremori, & nervorum imbecillitati valde confert, dolores articulorum frigidis aufert, œdematosos tumores digerit, dolores à pituita natos tollit, humores crudos coquit & resoluit, cerebrum & genus nervosum roborat, & cum pauca terebinthina vlcera dysepulotica ad sanitatem perducit.

SECTIO II.

DE OLEIS, QUÆ
QUOVIS TEMPORE
conficiuntur.

Priore libri huius sectione omnia olea visitatiora & pharmacopolio magis necessaria perstrinximus. Vere, Æstate, & Autumno per infusionem parari solita, pro medicamentorum vberitate & bonitate, qua natura istius temporibus recentia, & viribus eximia, libera manu ad tyronum manus suppeditat: Sequitur nunc, ut alia, qua quouis tempore parari queunt, eadem arte describamus.

CAP. I.

Oleum Mastichinum D. Mes.

℞ *Mastiches ℥ iij.*

olei rosati ℥ xij.

vini generosi ℥ iiii.

Coque in vase duplici ad vini consumptionem. Eo consumpto, percoletur oleum, & vsui reponatur.

COMMENTARIVS.

Duas tradit Mesue olei mastichini descriptiones

T t t 3

scriptio

criptiones, vnam ex *masliche* & *oleo sesamino* compositam, quæ nullibi parata reperitur; alteram ex *vino, masliche, & oleo rosato*, quæ frequenti est in vlu. N. Præpositus tertiam proponit, quæ ab omnibus improbat. Myrepsius præter priorem à Mesue datam, alias adhuc duas subiungit.

Preparatio.

vix vquam celebratas. Sola igitur ea est huius olei admittenda descriptio, quam ex Avicenna & Mesue damus: ad cuius cōfectionem *masliche* crassiuscule terenda; dein cum oleo rosato & vino rubro in diplomate tamdiu coquenda, & inter coquendum spatula mouenda, donec vinum penitus fuerit absumptum.

Vires.

Oleum mastichinum cerebrum, neruos, ventriculum, hepar & articulos roborat, duos tumores emollit, & dolores sedat.

CAP. II.

Oleum nardinum D. Mes. simplex.

℞. Nardi Indici ʒ iij.

vini & aqua an. ʒ ij. ℞.

olei sesamini ℞. j. ℞.

Coquantur in duplici vase, igne lento, & frequenter mouendo, ad humoris aquei dissipationem.

COMMENTARIUS.

Multus est nimis aliquando Mesue in medicamento eodem variando, quadruplex enim oleum rosatum descripsit, triplex nardinum, sed quæ tantum inter illa priore loco describuntur, vsurpantur. Alia nunquã aut rarissime, vt & alia duo à Myrepsio descripta, quæ nimis sumptuosa sũt, & verius balsama aut vnguenta, quã olea.

Ad nardinia, simplicis cōfectionem, olei sesamini defectu, oleũ dulce substituitur, nullo aut exiguo errore. Nã Mesue aliquãdo imperat oleum sesaminũ, vel dulce adhibitum assumi. Spica vero minutim incidenda, tres aut quatuor horas in vase fictili, aut vitreo cũ vino, aqua & oleo maceranda. Dein omnia vase duplici seruefacienda ad aque & vini dissipationem. Sunt, qui nardinum in aqua & vino tantum mace-

rant, idque diem integrum. Sic tamen cõ illius vires magis dissipentur, præstat breuiore temporis spatio, oleo simul, aqua & vino super cineres parum calidos infundere. Olei a. libra dimidia cum parciore videretur ad ʒ iij. nardi, quæ magna mole admodum leuis est, ex Fernelio & Medicis Romanis aucta est, & pro ℞. ℞. ℞. j. ℞. posita.

Oleum nardinum ob insignes virtutes *Oleum benedictũ* appellatur, calefacit, tenuat, digerit, modice astringit: ob id affectibus omnib. frigidis, flatulentis, cerebri, ventriculi, iecoris, lienis, & vteri plurimũ confert, & corporis odorẽ & colorem cõmendat.

CAP. III.

Oleum croci D. Mes.

℞. Croci,

calami aromatici an. ʒ j.

myrrha ʒ ℞.

Maccera dies quinque in aceto: sexto die toto infunde.

Cordumeni, i. carui, vel eius loco *Cordumenum.*

cardamomi ʒ ix.

Septimo coquantur simul lento igne ad aceri cõsumptionem, eum olei ℞. j. ℞.

Percolatum oleum in idoneo vase reponito, & seruato.

COMMENTARIUS.

Morbus vix datur vllus frequentior Neapolitano, nec medicamentum ad ipsius expugnationem vsitatus *emplastro de ranis* à Ioanne Vigonio *cap. 2. lib. 5.* descripto: nullus est enim adeo misellus barbitonsor oppidulanus, qui hoc medicamentum saltem odore, colore, & nomine, si non viribus, non norit, & periculum simul & lucrum fecerit. Ad illius aurem compositionem cum accedat *oleũ de croco*, in pharmacopoliis paratum debet asseruari, alioquin male & præter authoris intentionem conficitur: ob eum tamen vsũ à Mesue inuentum non arbitror, qui vel luem veneream non vidit, vt credibile est, aut substituit: sed ad vterum & neruos roboran-

Vires.

borandos, amborum dolores sedandos, duritates emolliendas & discutendas, & colorem conciliandū. Quid vero sit cordumeni, *lib. de simplicib.* demonstratur.

CAP. IV.

Oleum de capparibus.

Proculdubio
3 j. cortis.
rad. cappar.
erat ponenda,

℥. Cortic. radic. cappar. 3 j.
cortic. media tamarisci.
foliorum tamarisci,
sem. agni casti,
ceterach.
cyperi, an. 3 ij.
ruta 3 j.
aceti.

vini albi generosi an. 3 ij.
olei maturi lb. j.

Coquantur omnia in vase duplici ad acetici vini deperditionem. Percolatum oleum vsui reponendum.

COMMENTARIVS.

Huius olei inuentio recentioribus tribuitur: De eo namque veterū nullus, quod sciam, locus est; author tamen incertus perhibetur: sed quicumque is fuerit, hoc oleum medicatum methodice ac legitime compositum, & viribus eximium descripsit; quod ideo fere vbique locorum paratur iuxta descriptionem à nobis traditam, & ac omnibus probatam, vno Brasauolo dempto, qui rerum nouarum cupidus illā immutauit. Sed ex his ipse est, credo, qui malunt videri, quam existimari.

Preparatio.

Vt autem rite paretur id oleum, primo radices cyperi minutim incidendæ; dein simul cum corticibus capparum & tamarisci terendæ. Reliqua quoque simplicia, tamariscus, scolopendrium, seu ceterach, ruta simul tundenda, seorsim vero semen agni casti seu viticis. Tum omnia simul miscenda, diebus quindecim maceranda vino, aceto, oleo; postea in diplomate coquenda ad vini & acetici dissipationem: tandem percolatum oleum seruandum.

Vires.

Affectibus lienis magnopere prodest: eius enim duritici, scirrhi, obstructioni & dolore medetur: meatus & poros cutis a-

perit, humores resoluit, & flatus discutit.

CAP. V.

Oleum ex Euphorbio D. Mes.

℥. Euphorbii 3 lb.

olei keyrini,

vini odoriferi an. 3. v.

Coquantur simul ad vini consumptionem.

COMMENTARIVS.

Vt aqua arte frigidior, vel calidior efficitur, sic quoque oleum, teste Galen. cap. 7. lib. 1. de simpl. med. fac. quod multum refrigerans, si sedum, seu semperuiua, aut refrigerans & stupefactiuum, si mandragora in eo maceretur; calidissimum, si piper aut euphorbium. Ab his omnibus legitime adhibitis olea nonnunquam per impressionem medicata fiunt, medicis vibus accommodatissima. Licet enim euphorbium acerrimum & calidissimum sit, ad multa tamen commendatur à Galeno cap. vis. lib. 2. comp. med. local. seu permistum cera ad coxendicum affectus; seu oleo liquatum ad hemicraniam à causa frigida: ex cuius lectione doctior & audacior factus à Mesue, hoc oleum primum ab illo inuentum, in ordinem aliorum à seipso descriptorum retulit. Aliud adhuc subiugit ex Auicēna, cui pauca quedā adiicit. Sed nullius vnquā fuit vsus, vel penitus exoleuit. Ad superius *Preparatio.* autem descripti præparationem, Euphorbium seligendum album recens, cuius penuria, vetus dupla portione Galeni consilio sumendum, superfluo pauco vino, aut oleo keyrino, ne acriter, vt solet, nares & cerebrum feriat. Tritum oleo & vino permiscendum, & vase duplici spatula subinde mouendum; lente, ac tamdiu coquendum, donec vinum exhalarit: Postea oleum percolatum vsui reponendum.

Oleum de Euphorbio multum prodest *Vires.* frigidis cerebri, & neruorum affectibus, cephalalgia, hemicrania, lethargo, naribus immisum. Valer quoque ad dolores frigidis iuncturarum, hepatis & lienis.

CAP.

CAP. VI.

Oleum Moschellinum ac Moschatellinum.

℞. Nuces moschatas N. ij.
moschi ℥ ss.
folii,
Spica nard.
costi,
massiches an. ʒ vj.
styracis calamita,
xylocassia,
myrrha,
croci,
caryophyllorum,
carpobalsami, vel cubebarum,
bdellii an. ʒ ij.
olei puri lb. iij.
vini generosi ʒ iij.

Terenda ex arte trita, atq; confusa mista bulliāt ad vini dissipationē. Percolatum tandem oleum vsui reponendū.

COMMENTARIUS.

Dissidium est inter peritos de huius olei autore, descriptione, nomine, & simplicium dosi. Quorquor n. de eo sunt locuti, cū aliquid vel addiderint, vel detraxerint, priorem illius originē obscurarūt, & antiquam simul descriptionem immutarunt. Eam a turpiter deprauatam Iouberthus castigauit, & ad meliorem formam redegit, quam hic nō tantum sub olei moschellini aut muscellini, sed etiam moscatellini nomine exhibemus. Basim n. cum duplicem habeat, atq; vtramque eximiam, & voce & virtutibus coniugatam & affinem, ab alterutra denominari potest. Siue enim *muscellinum*, vel potius *moschellinum* à *moscho*, seu *moschatellinum* à *nucibus moschatis*, vtraq; nomenclatio, vt legitima, ferēda est. Inepte vero à quibusdam oleum Balanium, quod simplex est, inodorum, & ex balano myrepica, seu glande vnguentaria, trita & expressa elicitur.

Preparatio. Vt autē rite paretur, omnia seorsim trita, & simul mista præter styracem & mo-

schum, macerentur in oleo & vino super cineres calidos diem integrum, aut biduum, in vase obturato; deinde coquantur in duplici vase ad vini euaporationē. Postea oleo percolato, adhucque calenti addatur *styrax* pulueratus, adhuc parum igne blādo feruefiat: postremo *moschus* misceatur, mixtura seruetur. Sunt, qui *moschi* ʒ j. alii ʒ iij. adiciunt; quod diuitibus si ardeat, & mihi quoque ipsi; sed deterioris fortunæ viris non tolerabile duco.

Apud Alexandrinum cap. 712. ponitur *Oleum punicum*. Nonnulli interpretantur *purum*; alii *punicum* dicunt, & oleum in Aphrica natum contendunt. Nos cū Iouberto ponimus oleum dulce & syncerum; pro aqua vinum; pro *Neregil*, hoc est, *nuce Indica*, vt in quibusdam codicibus legimus, *nucem moschatam*; pro *costo*, si defuerit, *radicem angelica*, pro *xylocassia*, *cinnamomum* crassum; pro *carpobalsamo*, *cubebas*, aut *semen lentisci*, vel *terebinthi*; cætera sunt facilia.

Valet oleum moschelinum ad omnem frigiditatem corporis, præsertim ventriculi, quem roborat, calefacit, & coctionē iuuat. Stranguriosis, colicis & neruorum omnibus prope vitii succurrit.

Vires.

SECTIO III.
 DE OLEIS, QUÆ EX
 ANIMALIBVS INTEGRIS,
 aut eorum partibus conficiuntur.

Nec solum, nec semper ex stirpibus, sed etiā animalibus integris, vel eorum partibus infusis & expressis, olea medicata cōficiuntur. Nam cum animantia cuncta in usum & salutem hominis creata sint, à quibusdā vitium habet, ab aliis vestitū, à nonnullis famulatum, ab aliis medicamentum: alii enim ouis, induit bombix, famulatur equus, lumbrici medentur. Plura autem homini sanādo, quam

do. quam alendo conueniunt, qua scilicet vires habent medicamentoſas, quas multis modis extrahunt, parant, & ſalubriter exhibēt Medici. Ex his vero frequentiffime olea medicamentoſa conficiunt, cuiusmodi eſt;

Oleum lumbricorum.

CAP. I.

℞. Lumbricorum terreſtrium in vino albolotorum,
vini rub. generoſi an. ℥. ſ.
olei veteris & clari ℥. ij.

Coquantur omnia ſimul ad vini iacturā.
Percolatum oleum vſui reponatur.

COMMENTARIUS.

Medicamentorū deſcriptiones nullius probati viri teſtimonio fulcite, vix ad multorum manus perueniunt integræ, cū ſinguli ſingula libere immutēt, authore nullo refragante. Hoc tamen oleum ἀδρῶν, ſeu incerti authoris ab omniſ. ſimiliter deſcribitur, nihilq; diſcriminis uotatur, niſi forſan in vini & vermium doſi, quæ in nōnullis exēplaribus par, in aliis diſpar habetur: in quibuſdā vini exigua eſt quantitas, quæ vermibus coquendis nō ſufficiat; in aliis liberalior, quæ diuturniorem coctionem requirat. Nos legitimam & vini ad vermes, & olei ad vtrumq; proportionem dedimus.

Preparatio.

Proinde ſic recte parabitur: primū lumbrici terreſtres aqua ſæpius mutata abluētur; dein vino albo, in quo per horam ſtagnare relinquētur. Peracta lotionē & abiecto vino albo, vermes duplici vaſe excipientur, oleum affundetur, & vinum rubrum aut etiam album: tum omnia coquentur ad vini euaporationem. Tandem oleum per telam cannabinam traiectum vſui reponetur. Nonnulli coctos lumbricos terunt, & eidem oleo permifcent in formā vnguenti, cuius tamen perquam rarus eſt vſus.

Vires.

Oleum lumbricorum articularum doloribus confert, & neruis à cauſa frigida imbecillioribus roborandis, neruoſum que genus omne illitum recreat.

CAP. II.

Oleum de ſcorpionibus ſimplex D. Meſ.

℞. Scorpiones num. xx. aut paulo plures,
vel pauciores pro eorum magnitudine.
olei amygdalar. amararum ℥. ij.
Macerentur in vaſe vitreo, oris anguſti,
probe obturati diebus triginta, in Sole
aſtino, percolatum oleum, ſeruandū.

Oleum de ſcorpionibus compoſitum

D. Meſ.

℞. Radic. ariſtolochia rotundā,
gentiana,
cyperi,

cortic. radic. cappar. an. ℥. j.

olei amygdalarum amararum ℥. ſ.

Omnia inſolentur mixta in vaſe vitreo o-
perculato, diebus xx. Dein ſcorpiones
à decem ad quindecim oleo iniice: ob-
tura, in ſola menſe integro. Poſtremo
colatum oleum ſerua.

COMMENTARIUS.

Natura hominem, vt proprium filium alit, tuctur, & à morbis liberat, quos vel cōtrariorum oppoſitione abigit, vel alexiteriorum partim ſimilium, partim diſſimilium vſu curat. Sic theriaca inter noſtram naturam & venenū media peſti & morbis contagioſis ac malignis prodeſt. Sic ſcorpiones nobis ſemper infeſti, nō ſolum vulnera ab eiſdem inſiſta ſanant, ſed aliis morbis venenatis qualitatem malignam foras euocando, medentur. Ex his autē infulſis & expreſſis parat Meſ. oleum quoddā ſimplex, quod ſcorpionibus tantum & amygdalio amaro conſtat; aliud magis compoſitum, quod præter dicta cyperum, ariſtolochia, gentianam & corticem radicis cappar. admittit. Si quis Manardi conſilium ſecutus, alia adhuc alexiteria miſcuerit, laboris non pœnitebit; oleum ſiquidem habebit mirandę virtutis, contra omnia venena, & peſtilentiam. Talis olei compoſitoris & alexipharmaci formulam ſubtriciui, quod eiſdem medicamento multiplex deſcriptio nauſeam ſæpe moueat. Deſumpſit autem

Vuu Meſue

Preparatio. Mesue hoc oleum compositum ex Rhasi, debetq; potius parari, quam simplex, quia medicatius & efficacius, ad cuius confectio- nem radices primum *cyperi* minutim inci- sã contundendã, vt & *aristolochia*, *gentia- na*, & *radix capparidis*. Postea oleo maceran- dã, & insolandã, atque omnia peragenda, iuxta formulam datam. Per Kist vnum o- lei à Mesue definitum, Syluius intelligit sextarium vnum. Nos certiore[m] dosim arbitrati lb. j. s. olei ponimus.

Vires. Oleum scorpionum morbis venenatis illitum prodest. Vesicã & renum calculos atterit, meatus diducit, dolores lenit, & fa- burram expellit, maxime vero id præstat calculoso, si ab egressu balnei liniatur. Vtrumq; viribus iisdem præditum est, sed compositũ calidioribus & præstatoribus.

CAP. III.

Oleum de Castorio.

℞. Testium castorii à membranis munda- torum ℥j. vini albi odoriferi ℥iij. olei lb. j. Omnia simul coquantur ad exhalationem vini. Oleum postea vsui reponendum.

COMMENTARIYS.

Nic. Præpo- sui multi- plex fursũ. Nō omnino iniuste Nic. Præpositus ac- culatur latrocinii, quod multorũ medica- mentorũ descriptiones à se antiquioribus furatus, eorum nomen subtrahit, & prioris authoris gloriam sibi vendicauit. Hoc satis ex medicamentorũ, quæ transcripsit, farragine patet: inter quæ si forsã aliquod oc- currat à seipso descriptũ, nec Medici soler- tiam, nec Pharmacopœi dexteritatẽ sapit. Huiusce rei fidẽ facit oleũ castorei descri- ptio, ad cuius confectio[n]ẽ iubet ℥j. casto- rii in olei lb. j. decoqui, ad tertie partis olei dissipationem, absq; intermedio vino, aut aqua vel decocto idoneo. Sed quã impru- denter, ipsi tyronibus notius est, quam vt pluribus sit opus demonstrare. Quis enim non scit, oleum diem integrum, posse ignẽ sustinere citra iacturam, aut certe paucu-

Olea sine vino, aqua aut alio decocto non esse coquenda.

lam, nisi cum vitru r̄ propterea quæ oleo coquantur, nō mollescent, sed frigũtur, & indurantur. Potest quidem hoc oleum sine alio liquore parari, modo castorium oleo tantũ maceretur, insoleatur, & sic relinqua- tur. Assolet enim oleum Castorinum non percolatũ seruari. Fernelius *aqua vita* ℥j. adiicit, sed hæc tantilla portio, vim ignis nō patitur, nisi momentaneã. Alia descriptio magis composita datur à Iacobo de Man- liis, quæ paratu difficilior, & multo sum- ptuosior est, rarissimeque paratur.

Castigatam igitur Præpositi descriptio- nem seruabimus, quæ satis efficaciter ea præstat, quæ Manlii descriptio pollicetur.

Confert enim tremori, neruorũ & articulo- rum doloribus, conuulsioni & paralyti.

Ad psorã, impetigines, & alia cutis vitia Mesue parat oleum ex viperis nigris inte- gris, igni lento ad carniũ dissolutionem coctis, in vase terreo, vitrato oris angustis.

Fallopium vipers cuiusuis coloris duas assumit, in frustra secat, oleo immergit, in vase orificii stricti, circa Canem æstiuo So- li exponit: postea exprimi & seruari, ad vl- cera ex Indica lue contracta, quibus san- nandis apprime conuenit, præscribit.

CAP. IV.

Oleum vulpinum.

℞. Vulpem adultam non strigosam, ex- enteratam, pelle nudatam, & in par- tes sectam.

salis communis ℥ij. summatum anethi, thymi,

chamæpitos an. m. j.

Coquantur simul in æquis partibus, & quantitate sufficiens aqua & vi- ni albi, ad arrium & ossium separa- tionem. Colatura lb. ij. adde olei lb. iij.

saluis,

rorismarini an. m. j.

Bulliant rursus ad aquæ humida- ris dissipationem. Tum oleum perco- lato, & seruato.

COM-

COMMENTARIUS.

Non fat est, medicamentum simplicia optima esse, sed quæ componuntur ex ipsis, optime præparari, ex ratione describi, debite misceri, & exacte vni est necesse, nulla singulorum, si fieri possit, deperdita & reiecta vtili portione. Sed quam male olei vulpini communis descriptio his legibus fulciatur, ex eius formula satis patet. Mesue enim iubet vulpem integram, cum pelle, pilis, pedibus, solumque; exenteratam incoqui in aqua fontana, marina & sale, ad artuum dissolutionem, additis intercoquendum *hyssopo* & *anatho*, & superfusa aqua, in qua vtriusque lb. j. ante incoxerit. Sicque ollam videre videor, pilis, ossibus, carne, & stirpibus aliquot ad putrilaginem coctis, cuius expressa pinguitudo, oleum vulpinum Mesuei est. Paulus suadet vulpem viam simul & exenteratam, ad osium separationem elixari. Sed quomodo viua & euiscerata possit concoqui, non coniecto. Rondeletius vult cum corio & lactibus coqui, abiectis tantum alui excrementis: sed intestinis remanentibus, foras excerni recrementa in cadauere non video. Illius collega leubertus mauult pellem, quam viscera abieci: interanea vero bene lota simul cum carne elixari. Nos pellem, caudam, & interanea, vt inutilia reiicimus: postea corporis truncum & artus secamus; aqua, vino, & sale coquimus, cum herbis nerualibus & digerentibus. Colaturæ addimus oleum, *saluiam*, & rorem *marinum*, & sic denuo coquimus ad aqueæ & vinosæ humiditatis resolutionem. Hoc autem modo paratum oleum viribus eximium est, & ad ea, quæ expetit & promittit Mesue, efficacissimum. Potenter enim digerit ac resoluit, neruos roborat, & à frigidis iniuriis tuetur, & artuorum morbis opitulatur.

CAP. V.

Oleum formicarum.

℞. Formicarum alatarum ℥ij.

olei maturi ℥viij.

Macera quadraginta dies vase optime clauso, a sereno soli exposito: Postea oleum exprime, & vsus repono.

COMMENTARIUS.

Rarissime paratur hoc oleum, fereque solum expetitur ad genitalia frigidiora calefacienda, & stimulum Veneris excitandum. Cum facile & paruis sumptibus confici possit, & à quibusdam natura frigidis expetatur, eo pharmacopolium minime carere debet, sed parua quantitate parandum.

SECTIO IV.

DE OLEIS EXPRESSIONE EDUCTIS.

Olei genera sunt quatuor: Primum absolute & proprie dictum, quod ex oliuis maturis educitur. Secundum minus proprie, quod oleo quidem dicto constat, sed cui plantarum vel animalium partes infusa, ac insolata, vel coctæ sunt. Tertium cum adiuncto rei, ex qua elicitur, cognomen habet, vt quod ex amygdalis exprimitur amygdalinum, ex sesamine *sesaminum*, ex bacis lauri *laurinum*. Quartum genus Chymistis familiare, quod per ascensum, vt vocant, elicitur. Prioris extractio quod sit cuius nota, operosa tamen, quibusdam rusticis tantum committitur, vt ante notauimus. De secundo genere superioribus sectionibus egimus abunde. Superest nunc, vt de aliis differamus. Ac primum quidem de his, quæ ex seminibus oleaginis, tritis & expressis extrahuntur, quæ abusus olea vocat Syluius. Illud autem prius occurrit, quod ex amygdalis dulcibus elicitur.

Vuu 2

CAP.

Optima olei vulpini præparatio.

Vires.

C A P. I.

Oleum amygdalarum dulcium.

℞. Amygdalarum dulcium, siccarum, non rancidarum, utroque cortice mundatarum, quantum volueris: contunde in mortario lapideo minutissime, tela cannabina, aut sacco inuolue, & prelo exprime, dum oleum emanet.

COMMENTARIUS.

Amygdalæ vel dulces sunt, vel amaræ: Ex his & illis, modo sine, modo cum cortice membranoso tritis & expressis oleum educitur, nunc ignis adiutus, nunc nullo iuvante externo calore. Quod ex depellatis sine igne elicitur, præstantius semper habetur. Proinde multorum pharmacopolarum est improbanda ignavia, qui malunt tyronum & stultorum manus desides videre, quam in simplicibus rite parandis occupari: unde mirum non est, si de amygdalini rancore, acrimonia, & insuauitate ægroti sæpe conquerantur. Ut autem rite paratur, amygdalæ recentes, siccæ, non rancidæ assumantur: à cortice duplici purgentur, ut purius & sinceriusque sit oleum: in mortario lapideo diutius terantur, ut oleosa intus inclusa humiditas promptius in apertum sese proferat: sacco aut stamine, vel cilicio, (ut fieri solet) è seta equina contexto excipiantur; dein vel torculari, *Zaynari*, Mesue dicto, vel prelo vulgari, illis simili, quibus bibliopola vtuntur, dum libros colligatos refecant, excipiantur.

Debet vero paulatim exprimi, ut purius sit, pellucidius & dulcius: nã quod affatim & accelerata violentia trahitur, turbidum & fæculentum esse solet. Promptius autè fluit, si amygdalæ ante expressionem igne aut sole incaluerint. Sic enim oleosa humiditas, calore tenuata, liquata, & fluxilior reddita, facilius erumpit foras, & promptius, largiusque exprimitur, atque tanto citius, quanto calor hic est valentior, modo tamen oleum non absumat vrendo.

Verum quod per os sumitur, absque ignis ope elici solet, & debet.

Duobus autem modis amygdalæ purgatur: primo, in aqua tepida, aut paulo calidiorè parum, aut in frigida diutius macerantur, & postea digitis comprimuntur, ut cortex dissiliat: secundo, in sartagine, cum quadam furfuris macri quantitate, igne lento manu agitantur, donec inuolucrum dirumpatur, quo postea fricando exuuntur facillime: qui posterior modus altero præstantior est. Amygdalæ enim macerata, nisi ante trituram probe siccentur, magis aqueum fundunt oleum. Ex libra autem vna amygdalarum olei solent extrahi vnciæ duæ, atque tantundem aliquando ex magmate trito, aqua irigata, super cineres ad aquæ exhalationem calefacto, & torculari commisso. Hoc tamen postremo emissum fæculentum est, & litibus, vnguentis, & aliis medicamentis externis inferuit.

Oleum amygdalinum ad multa commendatur. Phthisicis enim ac tabidis multum confert; nam alimentum humidum & lentum, pingue, & aliquantum aereum præstando, macilentum corpus reficit, gutturis asperitatem, bronchiorum pulmonis, & cæterarum partium lenit. Vteri & vesicæ ardores iniectum mitigat: illitum cutem erugat, scabra & aspera ad æqualitatem perducit & complanat, tensa & dura emollit, & siccitatem omnem iuncturarum & aliarum partium emendat.

C A P. II.

Oleum amygdalarum amararum.

OLEUM extrahitur tantum per expressionem ex amygdalis amaris, ut ex dulcibus: Alexandrinus tamen per infusionem quoque parat: In libris enim quinque olei, *℞. ij.* amygdalarum purgatarum tritarum tres dies macerat, ad medias coquit, & exprimit. Neque tamen præparationis modus hic, neque sic præparatum oleum probatur. *Falli-*

*Amygdalis
ni vires.*

Preparatio.

Zaynari.

Preparatio.

Fallitur enim Alexandrinus, oleum coqui ad medias imperando, quod igne potius vritur, quam per exhalationē instar aquæ resoluatur, ut ante monuimus. Præterea oleum sic ex amygdalis infusis tractum, vix nisi forsā media sui parte amygdalinum est, nec ita gratum, nec viribus extimium. Præstat igitur ex illis tantum tritis & expressis oleum trahere, purum, ac syncerū, dulce ex dulcibus, de quo *capite superiori*, ex amaris amarum, quod ad multa quoque à multis commendatur, ut ad obstructions solvendas, status discutiendos, ad nervorum dolorem mulcendum, durtiem emolliendam, panum faciei delendum, aurium tinnitus dissipandos.

Calefacit enim, incidit, tenuat, digerit, potenter terget: proinde calculosos, difficulter meientes, asthmaticos, lienososque iuuat, vitia cutis multa sanat, lubricos enecat, sumptum & iniectum frigidis vteris prodest, ut & asthma linctum, & illitum, si à frigida causa oriatur, & durtiei ac dolori nervorum opitulatur.

Oleum Persicorum.

Oleum ex nucleis malorum Persicorū simili modo paratur, habetque vires easdem, aut parum dissimiles, propterea rarissime conficitur.

C A P. III.

Oleum nucum.

QVæ tantum vires habent medicamentosas, nec aliis vibus, quam morbis præcauendis aut curandis inseruiunt, à solis pharmacopoliis solent & debent tractari. Sed quæ præter has dotes, alias adhuc ob usum, aut usum alium commendatitias habent, raro à pharmacopœis, sed rusticis quibusdam expertis, ad rei domesticæ subsidium, magna quantitate parantur. Sic vinum vinicoribus, panificum pistonibus, ut dictum est, committitur. Sic oleum, vel commune, vel caryinum, aut sesaminum, aliis relinquitur ministris exprimendum, qui & molas versatiles, quibus fructus aut se-

mina moluntur, ac teruntur, habent & corcularia idonea, quibus oleum magna copia exprimitur, vel ad lucernarum, vel corporis pabulum, vel sanitatis custodiā, aut morborum curationem. Ideoq; raro contingit, olea dicta in officinis parari: quia tamen turbidum est & insuaue, quod e iuglandibus seu nucibus regis à rusticis extrahi consuevit, melius esset, si quod à pharmacopœis vsurpatur, ab iisdem traheretur. Sic enim limpidius & suauius esset, atque effectus præstaret efficaciores.

Eius autem vsus ad multa requiritur: flatus enim etiam crassos resoluit, tumores dissipat, per habitum digerit, colico dolore vel à flatibus, vel frigidis humoribus nato feliciter medetur: vi digerente & siccate sine morfu, puncturas nervorum & attrita sanat. Ambustis quoq; mira proprietate succurrit, atque vim habet eandem, atque *Balaninum*. Nam tenuitate substantiæ, vi resolutrice & calore statulentiam materiam resoluit. Propterea qui oleum *capitis* habebit, *Balanino* facile poterit carere.

Quod ex nouellis nucibus & adhuc tenellis extrahitur, plurimum valet ad arce dam lentiginum eruptionem, si eo puellorum recens natorum facies illinatur.

C A P. IV.

Olea quadam raro parari solita, & eorum vires.

VT apud omnes non vna viuendi lex & ratio, sic nec eorundem medicamentorum vsus: nam ut antiquo versiculo fertur;

Vtitur ingenio patria quæq; suo.

Alii namque medicamentum quoddam admittunt, alii respuunt: alii non nisi veterum, alii non nisi recentiorum inuenta probant. At vero sunt hi, & illi amici, amicior tamen ratio quam vel in scribendo, vel in agendo præponimus. In multis Me-

Yua 3 suem

Vires.

Vires. }

fuem colo, in nonnullis enim suis colendū relinquo, quibus nempe primum scripsit, & medicamenta quædam reliquit, quæ nos etiam illis relinquimus, vt ex medicamentorum in hac officina contentorum catalogo patet. Quædam autem olea describit parum vſitata, ſed quia vires habent non negligendas, non omitemus, ſed paucis declarabimus.

*Oleum auellano-
rum.*

Oleum ex auellanis nucibus, inquit Meſue, neruorum & articuloſorum dolores ſedat. Paratur vt amygdalinum. Per auellanam, parua nux λιπρονδειον Græce dicta intelligenda eſt, ſeu nux Pontica, aut Præneſina, à locis, in quib. vberrime fruticat, nominata; cuius oleoſa humiditas anodyna eſt, & humoris diſcuſſoria, ob id affectibus dictis idonea.

Oleum chryſomelinum.

Oleum ex nucleis pomorum Armeniacorum ſedis, & hæmorrhoidum dolores mitigat, & tumores earum partium & vulnerum digerit. Simili modo paratur. Habentur vero nucleï illi ex quibuſdam pomis, quæ à loco dicuntur *Armeniaca*, ab aureo colore, *chryſomela*, à celeri maturitate, *pracocia*, quorum ſapida multum ac dulciſſima eſt caro, nucleï vero admodum & acres, & amari, & ingrati.

Oleum Perſicorum.

Oleum Perſicorum vermes enecat, obſtruçta liberat, aurium doloribus prodeſt, & tumentibus ac dolentibus hæmorrhoidibus benefacit. Præterea calefacit, tenuat, reſoluit, atq; eadem cõmoda præſtat, quæ & amygdalinum amarum. Nucleï enim Perſicorum ex quibus paratur, amari ſunt, calefacientes & diaphoretici.

Oleum Ricinini ſeu Kerua.

Oleum de Kerua ſeu Ricinini crasſos ſtatus diſcutit, pituitam viſcidam tenuat, ventriculo & inteſtinis ab eo ſucco dolentibus prodeſt, atq; hydropi, ſeu illitum, ſeu iniectum. Alias adhuc recenset vtilitates Auicenna, rariſſimo tamen paratur.

Oleum de anico.

Oleum de anico ſeu carthamo incidit & terget, ob id iſtero prodeſt, thoraci & pulmoni, atq; vetriculo à frigida materia dolenti. Nec iſtud quoq; paratum reperitur.

*Oleum piſtacio-
rum.*

Oleum piſtacioſorum & nucum pinearum

gutturis aſperitatem lenit, thoracis dolorem mitigat, cuſſi prodeſt, macilentos & tabidos impinguat, & ſperma auget. Eorū tamen eſus potius, quam olei celebratur.

Atque vt de multis locum nactus commodum, pauca dicam. Ex nucleis *cerasorum, nucis Indicæ, glande vnguentaria, ſeminibus citri, arantiorum, & ſeminibus quatuor frigidis, lactuca, papaueris, lini, & ſimilibus*, quouis tempore olea parari poſſunt, quorum vires eadem ſunt ac fructuum, ſeminum & nucleorum, ex quibus conſiciuntur.

G A P. V.

Oleum de nucis moſchata.

Oleum nucis moſchatae ſtomachicum eſt, aromaticum & ſuauiſſimum. Imbecillum enim ſtomachum roborat, calorem illius pauperculum fouet, appetitū excitat, coctionem iuuat, humores frigidos coquit, calidos reſoluit, ſtatus diſſipat, paratur ex nucibus, tritis, parum calefactis, & prælo commiſſis. ac ita expreſſis, vt oleum emanet, quod paulatim ac lente ſtillat liquidum, dein craſſeſcit, ac cogitur in vnguenti ſoliditatem.

Quia vero nucis moſchatae pretioſæ admodum ſunt, oleumque ex his paratum recens melius eſt antiquato, parua quantitate conſicitur, & pro rei exigentia iteratur. Differt vero multum oleum hoc moſchatum ſimplex expreſſione tractum à moſchellino aut moſchatellino, ex multorum ſimplicium maceratione conſecto, quod *moſchum* & *nucis moſchatas* habet pro baſi, de quo ſupra.

C A P. VI.

Oleum ouorum.

Oleum ouorum ſit ex eorum vitellis coctione in aqua induratis, qui poſtea manibus friati, aut alio modo comminuti

nuti in sartagine friguntur, spatula aut cochleari assidue mouendo, donec rufescat, & pinguetudinem quandam exudent: dein adhuc calentes tela cannabina, aut saculo pilis contexto excipiendi, & prælo committendi, vt oleum effluat, vsui reponendum.

Potest etiam ex his oleum trahi tantum coctis, tritis & expressis sine frizione præcedente, instar amygdalini; tuncque oleum elicatum, purius, dulcius, & minus rufum habetur, sed parcius, & ad multa cutis vitia, ad quæ commendatur, inefficacius. Solent vero sumi oua recentia circiter 20. aut 30. Coquantur, vt durecant; albumina à vitellis separantur, qui postea prælo commissi & pressi oleum fundunt, cuius eæ vires agnoscuntur.

Vires.

Cutem expurgando scorditatem eius tollit, cicatrices delet, aut plurimum minuit, ambustis medetur, impetiginem & serpiginem sanat, atq; omnibus cutaneis affectibus, prodest, & pedum, ani, manuum fissuris, & malignis vlceribus valde confert.

CAP. VII.

Oleum laurinum.

Ad conficiendum oleum laurinum, recentes & maturæ baccae lauri seliguntur: in pila teruntur: ex aqua in lebetes coquantur: Post, torculari cauo non plano exprimuntur in vas subditum, in quo oleum supernatans aquæ colligitur. Magma de nouo contritum & aqua affusa madidum, consilio Mesue exprimitur cauato torculari, & pinguedo oleosa secernitur.

Dioscorides *cap. 50. lib. 1.* paulo aliter conficit. In aqua enim elixat baccas maturas, quæ ex obducto cortice pinguerudinem reddunt, quam manibus subactâ, concha excipit. Prior autem modus visitior est, quo tamen pharmacoperi hoc oleum non conficiunt; sed confectum emunt ab aliis, qui congesta baccarum magna quantitate, ipsam eliciendi artem excrescent. Sunt qui baccas recentes ac matu-

ras terunt, citra aliam mistionem, & torculari fortiter oleum exprimunt.

Simili arte trahuntur olea ex *baccis lentisci, terebinthi, hederæ, iuniperi*, & similibus baccarum odoratarum.

Vim habet calefactoriam, & emollientem, aperientem, & discutientem. ob hæc intemperiem omnem frigidam, & simplicem, & cum pituita, vel flatibus sanat, & ab his colico dolori nato, si cum decocto conueniente iniiciatur in intestina, mirifice prodest. Item cerebri, neruorum, articularum, & lumborum affectibus, frigidis præsens est auxilium. Lassitudines quoque tollit, venarum spiracula aperit, paralyti medetur, spinæ dorsii illitum, & horroni febrili.

Olei laurini vires.

CAP. VIII.

De oleo balsami, liquidambar, & petroleo.

Hic oleorum generi proximum *Balsamelaon*, id est, *oleum balsami*, & *liquidambar*: vtrumque ex peregrinis arboribus defluens. Primum ob mirandas vires *balsamum* nuncupatur. Elicitur ex arbore pumila, nec elegante, colore subcineritio, flore lutei lasmini simili. Folia ei circa finem autumnii decidunt, vere renascuntur. In Arabia felici, & Ægypto, atque tractu Babylonico late fruticat. In frigidioribus plagis non nisi ægre cicuratur. Ad eius succi pinguis educationem aliquando tenuiores furculi præsciuntur, quibus lagenulæ appenduntur cera oblitæ; in quas stillatim defluit. Sæpius ramicrassiores vulnerantur, & ex hiatu corticis pretiosa ista lachryma stillat; cuius vsus intus & foris celebratur.

Balsamum.

Aliquot enim guttæ subinde ieiuno stomacho exhibitæ asthmaticis valde conferunt; iecoris obstructions solunt, mentes mouent, stomachi dolores sedant, phthisicos iuuant, appetitum excitant.

Opobalsami vires.

CAP.

CAP. IX.

Liquidambar.

*Liquidambar quid.
Ocosole.*

Liquidambar resina quadam oleosa est, ex arbore quadam incisa defluens, pragra-di & venusina, Ocosole Indis dicta, vultu magnitudinis, foliis hederaceis, cortice crasso, cinereo, qui vulneratus, hoc oleum stiriaticum effundit, Liquidambar dictum, ab odoris suavitate, quasi ambarum liquidum, aut oleum de ambara, vel ambaro.

Vires.

Arbores ex quibus stillat, adeo fragranter sunt, ut e locis, in quibus nascuntur, suavissimus odor in vicinas regiones deferatur. Plurimus autem est huius liquoris usus in medicina: calefacit eam, roborat, resoluit, omnem tumorem emollit, obstru-ctiones expedit, menses mouet, hysterici affectibus prodest, atque aliis multis mulierum morbis succurrit.

CAP. X.

Petrolaeum.

*Bitumen.
Asphaltus.*

Petrolaeum solius naturae munus & opus est, non pharmacopoei, qui id tantum colligit, vel collectum emit, seruat, & ad usus exhibet: nam in terrae sinibus id natura conficit, & e mediis rupibus ac petris eructat, unde nomen.

*Bitumen
Sodomeum.*

Eius autem proventus in his regionibus esse solet, in quibus bitumen, ad quod refertur. Est namque bitumen, Asphaltus Graece dictum, vel densum, vel liquidum. Densum est veluti terrae pinguitudo a quis primum supernatans, quae dein vento & undis agitata ad litus eicitur, ibique concre-tescens densatur, & tenacissima efficitur. Legitimum bitumen Iudaicum est, quibusdam Sodomeum dictum, quod in ripis lacus Sodomei inueniatur. In Europa rarissimum. Liquidum Graecis dicitur. Naphra, quae si Babylonica facit, velut bituminis est colamen, colore candidum, cui vis inest ignium rapax, ut ex spatio protinus in eam transiliant, inquit Dioscorid. cap. 85. lib. 1.

*Naphra Ba-
bylonica.*

Quod etiam de bitumine quouis denso ac vero scribitur. Praeter naphram dictam alia est fluxilior instar olei, quae e petris & saxis stillat, qualis est illa, quae in agro Mutinensi ex monte Gibio, & aliis Insubriae locis scaturit, vocaturque Petrolaeum, quasi de petra oleum.

Est & birumen quoddam fossile & terrenum: idque duplex; vnum minus durum & friatu facile, quod vulgus lapideum, seu petreum carbonem nominat, alterum durissimum, & intensa nigredine nitens, Gagates dictum, de quo postea lib. de simpl. Sunt, qui succinum, bituminis duri genus quoddam esse, non praeter rationem dicunt.

Bituminis igitur magna est latitudo, ad cuius cognationem multi referunt Pissaphaltum & Mumiam. Est autem Pissaphaltos mixtura quadam pice & asphalto, seu bitumine denso confecta, quae in vrbes maritimas pro picandis nauibus aduehitur. Dicitur vero Pissaphaltos, Arabibus Mumia, quae lingua vernacula Balsamum designat, cuius loco, mediocris fortuna Syriae, & Arabes pissaphalto condiendis mortuorum corporibus vtebantur. Sic pro balsamo, pissaphaltum; pro utroque Mumiam effecerunt, tamen inter singula ne quidem sit nominis aut cognatio vel affinitas. Nam balsamum naturale, opobalsamum est; Artificialiale ex multis aromatis constat, condiendis regum corporibus dictum: Pissaphaltos mixtura quadam ex pice & asphalto composita: Mumia vero quidam ex utroque, vel alterutro, & corporis putrilagine exurgens, cuius improbandos usus pluribus refellere nostri nunc non est instituti; ad quod, ut redeam, dico, petrolaeum a pharmacopoliis non esse ablegandum, cum vires habeat ad multa requisitas. Calefacit enim, siccatur, essentiae tenuitate aperit, penetrat, digerit, materiam omnem excrementitiam resoluit, morbis cerebri, & neruorum multis prodest, ut epilepsia, lethargo, & paralyxi.

*Petrolaeum.
Carbo lapideus.*

Gagates.

*Pissaphaltos
quid.
Mumia
quid.*

Petrolaei vires.

SECTIO

SECTIO V.

DE OLEIS DESTILLATIONE TRACTIS,

AC PRIMVM DE

his, quæ per descensum eliciuntur.

Præter dictos olea conficiendi modos, alios adhuc multos subiungit Mesue, quibus uno verbo per resolutionem illa fieri scribit: Chymista per descensum & ascensum; de quibus postrema huius libri sectione, ut aliquid dicamus, liberum Mesue nobis aperuit iter, & occasio sese obtulit opportuna. De his autem pauca quædam tantum subiungam, tum quia ad oleorum his artibus educationem, operoso labore, diuturno tempore, & magno sumptu opus est, tum quia nunc à quibusdam male sortis hominibus, ut plurimum ignavis, sepe vasis circulatoribus, qui vanis pollicitationibus plebeculam fallunt, atque in arcanis perquirendis & magisteriis conficiendis, ut loquuntur, tempus conterunt, illa ipsa parari videamus. De multis pietate & doctrina probatis viris non loquor, qui rerum abstrusarum studio pelli, natura secretiores thesauros, ac mirandas rerum à se creatarum vires rimantur, medicamenta variis modis parant, diuersis formis immutant, ac pro diuerso apparatu diuersas qualitates vel mistas seungunt vel inuili seungunt, vtilem & expectatam retinent, atque ita solerter cogunt, ut parua sub mole vires habeant efficacissimas. Verum Medicis tantum peritæ his uti medicamentis fas est, quæ ab Idiotis exhibita periculi plena sunt, & multos in discrimen vite precipitant. Licet vero Medicis & Pharmacopæis probatis, qui sunt tanquam illorum manus, olea quædam Mesue consilio, more

Chymicorum parare, ut distillatione, quæ sic vel per descensum, ad quem refertur descensio, per transudationem & per deliquium; vel per ascensum, ad quem refertur distillatio per inclinationem.

Eductio olei per descensum fit, ubi absque eleuatione proleuius humor deorsum stillat per descensum quid. in vna subditum, neq. datur illi via sursum ascendendi, sed colliquefactus forma vaporis intus prodit, dein cogitur, & per inferiora stillat. Eliciuntur autem olea per descensum, non ex omnibus aque mixtis, sed ex quibusdam tantum lignis & resinis, atque ex his, quæ à calore ascensorio destruuntur. Quæ vero sic educuntur, cum sint crassiora, nigriora, sapore & odore magis ingrata, frequentius ad externos affectus usurpantur. Per os etiam aliquando sumuntur, & effectus proferunt eximios. Vnius autem vel duorum exemplo multa poterunt parari; ut;

CAP. I.

Oleum Guaiaci.

GUAIACVM comminutum in cucurbita ponatur vitrea, vel fictili, angusti orificii, quod lamina foraminulenta tanquam septo obducatur, & in alterius cucurbitæ orificium patentius immittatur, & simul ambo rite iungantur, argilla tenaci, vel pasta, aut luto quodam conueniente circumlito. Dein ex vasis sic coaptatis quod vacuum est, in foueam demittatur, & terra sepeliatur, supra vtriusque commissuram, & ad illius vsq. medium, quod lignum guaiacinum continet. Postea igne circumquaque accenso ex superiore cucurbita oleum stillabit in inferiorem.

Hoc modo educuntur olea iuniperi, hederæ, fraxini, lignorum multorum, baccarum & resinarum.

Oleum guaiacinum luis Indicæ verum est alexiterium: Eius enim aliquot guttæ singulis matutinis ieiuno stomacho sumptæ, cum aqua vel decocto idoneo, pustulas venereas delent, dolores noctu ingruentes sedant, vlcera ad sanitatem accelerant, qualitatem huius affectionis malignam extinguunt.

Olei guaiaci vires.

CAP. II.

Oleum Tamarisci.

LIGNO & corticibus Tamarisci confusis impleatur boccia: Eius orificium craticula seu lamina foraminulenta occludatur: Ipsa inuersa in superna cuiusdam fornacis parte ita locetur, vt illius venter sursum spectans, luto optime cum fornace coniungatur; orificium vero deorsum vergens, ac cameram fornacis traiciens, alteri boccia: inferiori committatur, ita vt sit boccia contra bocciam, vt loquuntur, alteraque excipiat alteram diuerso situ: His peractis, firmetur inferior, quæ recipientis vicem gerit, regula, vel circulo stramineo, vt moris est, vt stet immobilis: ignis vero accendatur in superna fornacis parte, & circum bocciam superiorem, vt materia intus calefacta oleum exudet in inferiorem.

Hic modus superiori similis est, nisi quod boccia inferior terra non sepelitur, sed sub fornace instar tripodis subtus peruia collocetur. Superior quasi suspendatur, eiusque collum vltra cameram fornacis deorsum promineat, ventre sursum spectante, ex quo vi ignis circumquaque accensi incalescente oleum emanat, delabiturque in excipulum inferiorem. Idoneam huiusmodi effigiem dedit VVeckerus lib. 3. *Antidotarij generalis*, ad cuius similitudinem alia poterunt formari.

Vires.

Oleum Tamarisci valde conuenit affectionibus lienis; proprietate enim ipsum respicit & roborat: Humorem melancholicum ad excretionem apparat, illius qualitatem mitigat, aperit, tenuat, dissoluit, obstructions tollit, & flatus resoluit.

Alia quoque multa solent educi, vt Iuniperium, modo sequenti, tractu facillimum.

CAP. III.

Oleum Iuniperi.

BACCARVM Iuniperi quantitas idonea ponatur in vas sigulinum, in fundo pertusum: aliud ei supponatur cuius orificium illius fundo foraminulento optime coniungatur, & lutetur argilla tenaci, aut pasta glutinosa circumposita: atque ita disponantur ambo, vt quod vacuum est, in fouea quadam latitet, terra obrutum; Superius, quod iuniperum continet, extra terram promineat, circum quod, dum accenditur ignis, oleosam liquat pinguitudinem, intrus latentem, quæ congregata delabitur in ollam defossam.

Ex ligno quoque *iuniperi* oleum hac arte subducitur, atque etiam *gagatis*, & quarundam resinarum.

Oleum iuniperinum ad vitia cutis commendatur, vt *Serpiginem*, *morpheam*, & alias affectiones qualdam profundiores. Renum quoque morbis conuenit, vtero frigidiori prodest, eumque ad conceptionem reddit magis idoneum.

Porro vt laboriosum, sic superfluum esset alia olea recensere, quæ simili modo educuntur. Nunc igitur pauca quedam subiungamus, quæ velut per transudationem, aut deliquium, vt nonnulli volunt, in vdo loco eliciuntur.

CAP. IV.

Oleum Tartari.

TARTARVM olla fictili exceptum in fornace, vel furno calcinetur, vt albescat: dein teratur: post in manica Hippocratis, aut simili conceptaculo pyramidalis imponatur, & in loco vdo suspendatur: Supponatur vas idoneum ad liquorem, qui sensim destillabit, excipiendum.

Tartarum *fex* quadam est *vini dolii la-* Tartarus
tribus adhaerescens, quæ ex vino quouis vel quid.
albo, vel rubro, modo generoso semper opri-
ma est.

Vires.

ma est. Ex ea oleum, vel potius liquor falsugineus educitur, si idoneo vase excepta, igne luculento vratur, donec albescat: refrigerata ac trita, sacculo cannabino, aut panno lineo inuoluatur, & in aere vapido, vt in cella vinaria tres, aut quatuor dies, vel plures, si opus sit, appendatur. Sic enim tabescens liquorem quendam, velut sudorem emittet in subditum excipulum; vocatur saepe *tartarum, petra vini.*

Petra vini.

Nonnulli faculas vini, seu tartarum acetico macerant, dein calidis sub cineribus coquunt, vruntque, dum nigrescat. Postea denuo terunt, seruantque in vase inclinato dies octo, aut plures in loco vdo, quousque in oleum aqueum resoluatur. Sed praestat faculas in olla calcinatas ad albedinem, in sacculo reponere, atque in loco humidiorē seruare, donec oleum in subditum quoddam vase effluerit.

Vires.

Valeat hic liquor ad cutem erugandam, scabiem tollendam, & vlcera capitis manantia curanda. Confert etiam ad pustulas Indicae luis sanandas. Obstructionibus quoque solvendis, mensibus mouendis, & meatibus referendis prodest, si ex aqua, vel decocto idoneo debite sumatur.

Extrahitur quoque tartari liquor ascensoria destillatione, de qua mox loquemur.

CAP. V.

Oleum myrrha.

ALIVOR oua recentia coquantur, donec induruetint: per mediam vel longitudinem, vel latitudinem incidantur: vitelli eximantur: cauitates *myrrha* pingui, ac trita impleantur: albuminum partes incisae iungantur: filo parum constringantur, & craticulae inter duas paropsides collocandae superponantur. Tum in loco subterraneo, vt cella vinaria, vel alio humidiorē ponantur. Sic enim *myrrhae* liquatus humor sensim in paropsidem inferiorem destillabit.

Solent aliquando bacilli craticulae loco, super parina quadam, aut paropside adaptati, & albumina indurata *myrrham* tritam

continentia superponi. Sed quorum acetabula non ita astricte simul iungenda, vt negetur exitus liquori e *myrrha* defluentem. Nisi enim pateat vel rimula quaedam subterlabendi, vix in subditum vas aliquid stillabit. Bacilli nonnunquam super sartagine aut alio vase idoneo collocantur, quibus oua superponuntur *myrrha* grauidata. Dein vas in puteo pedem vnum aut alterum super aquam suspenditur, illicque relinquitur diem integrum aut biduum, vt ex *myrrha* transfudet liquor in vas subiectum. Oleum de *myrrha* adhuc educitur arte ascensoria.

Vtroque modo eductum ad multa commendatur, & maxime ad curandos affectus multos est efficacissimum. Falluntur, qui alterutrum pro *stacte* usurpant, de cuius natura & viribus postea agemus lib. de simplicibus.

Vires.

CAP. VI.

De oleis ascensoria destillatione tractis.

PROLECTATIO liquoris oleosi vel descensoria est, de qua breuiter locuti sumus, vel ascensoria, quam paucis quoque perstringere intendimus. Ea autem fit dupliciter, vel per alembicum, vel retortam, seu inclinationem: quae tamen hoc postremo fit, recte loquendo, nec descensoria, nec ascensoria est, sed media, vel vtriusque particeps: quae vero fit per alembicum destillatio, rectam postulat cucurbitam, aut vesicam, cui rostratus alembicus imponendus est. Aliquando rostri loco alembicus e vertice veluti fistulam quandam promittit, incuruam, quae canali longo, in gyros, more *serpentum*, a quibus saepe nomen habet, intorto, committitur. Debet autem collum cucurbitae esse gracile & longum, si materia destillanda tenuis est; si crassior, & illud breuius & parentius: atque cum illa saepius immutanda est & renouanda, matula quavis cucurbita aptior erit.

Serpentina.

Nonnunquam arena, aut sal, aut aliud quippiam

piam destillandæ materiæ commiscetur, dum facile seruescit, & ad summum perrepat.

Porro vas materiæ destillandæ continens ita aptari debet, vt subtus calor administraretur, sitque via sursum spiritibus, quibus condensatis pateat exitus per rostrum, cui tubus longior inferitur, versus ima propendens, & medium dolium, frigida plenum (refrigeratorium vocant) traiciens, qui materiæ defluentem defert in excipulum illi commissum.

Est vero destillatio vel sicca, vel humida. Illa fit in fornace, nunc solis carbonibus accensis, nunc arenæ, aut cinerum calidorum interuentu. Humida fit per balneum Mariæ, & balneum roris. Istius vero balnei & fornacis tot sunt varietates ac diuersi destillationis modi, vt vix possint omnes legibus comprehendere. Quomodo vero hac arte olea vstratiora eliciantur, nunc breuiter explicare instituiamus.

CAP. VII.

Oleum de lateribus.

LATERES antiquatos in frustula comminutos, prunis accensis tam diu vrito, donec igniti rubeant: Tum in oleum vetus & clarum iniucito & dimittito, donec oleo se impleuerint: postea in tenuissimū puluerem terito, & in cucurbitam vitream indito: Alembicum rostratum imponito, & in fornace, vt decet, structa, collocato: Ignem subtus accendito, & oleum, quod emanabit, seruato.

Paraphrasis.

Lateres ex terra rubente confecti, vt præstantiores se ligendi sunt, & in frustula crassiora, vt 3. vj. aut 3. j. comminuendi: Tum oleo antiquo & claro, vel oleo orimarini, si suppetat, extinguendi & insaccandi: Postea leuissime puluerandi, & in cucurbita vitrea, rite fornaci accommodata, & luto oblitareponenda, atque igne supposito ita calefaciendi, vt ex his oleum emanet; Quod diuersis nominibus in signi-

tur: A quibusdam enim Medicis recte *oleum de lateribus* nuncupatur, ab aliis, non improprie, *petroleum artificiale*, ad differentiam naturalis, quod e saxi sponte naturæ distillat. Nonnulli speciosiore nomenclatura, *oleum sanctum, diuinum, & benedictum* appellant. Spagyrici multo arrogantius, *oleum magisterii, & oleum philosophorum* nominant: quos ideo irridet Sylluius, quod se philosophos vbique, & quotidiano sermone, & scriptis appellent; Et quod mireris, inquit, solos se philosophos affirmant. Sed quod re non consequuntur, id nomine quarunt.

Oleum philosophorum extenuat, in al-

Petroleum artificiale.

Oleum benedictum.

Oleum philosophorum.

Vires.

CAP. VIII.

Oleum Vitrioli.

VITRIOLI lib. x. aut xij. pro arbitrio, in vas vitreum luto obductum conticiuntur, & igne subtus accenso, phlegma extillatur: Dein exemptū vitriolum conrunditur, & extillato phlegmate perfunditur: Idque denuo iteratur, vt ante, vsq; dum phlegma nullum amplius emanet, sed spiritus profiliaut: Postea remouetur ab igne, & calx rubicunda sumitur; quæ puluerata cucurbitæ vel incuruæ, vel potius rectæ imponitur, & amplo recipiente adaptato, atque commissuris diligentissime obseratis, nocte dieque luculentissimo igne, vrgēdo oleum destillatur. Vbi omnia refrigerint, totus liquor eximitur, imponiturque in ampulla vitrea, & ex arena calida, primum aqua insipida, dein acida & acris, quam oleum appellant, separatur, purgaturque à sedimento. Hoc oleum si sæpius phlegmate perfusū distilletur, dulce redditur: vt et-

Oleum vitrioli dulce.

nam circulatione cum vini spiritu. Huius enim & olei prædicti pondus æquum Chymici miscunt, digerunt, & ex ampulla singulari euocant, donec alumine à chalcantū sulphure separato, oleū dulce remaneat.

Paraphrasis.

Ex vitriolo multa habentur seorsim elicitæ remedia, spiritus, oleum acidum & subdulce, sal, colchotar & balsamū quoddā chymiatri dictum. Spiritus vitrioli ab oleo, præparatione, tenuitate, & agendi virtute multum distat: Est n. subtilior chalcanti liquor, seu quinta essentia, vt cum Chymicis de Chymico remedio loquar, quæ fit multis modis, vt ex chalcanto igne vehementi in erecta ampulla nouies agitato, adeo vt, quod destillauit, super terram ipsam (colchotar vocant) pulueratam semper refundatur, tandemque igne vehementissimo per ampullam incuruam propellatur. Sic n. spiritus vitrioli efficacissimus habetur. Nonnulli ex præstantissimo vitriolo aquam, & oleum; seu spiritus crassiores simul extillant, quos dein à fæcibus repurgant, donec in subtiliores spiritus attenuentur. Melius tamen eliciuntur dum si pelluntur per nouum alembicū, effundendo semper extillatū liquorē super caput mortuum, atque postea ipsam circulo integram hebdomadā.

Vulgare autem oleū vitrioli modo hoc vulgari solet educi. Sumitur primo quantitas quædam idonea vitrioli naturalis & optima, vt Cypri; In vase cupreo calcinatur ad ipsius rubedinē & phlegmatis dispersionem; Dein teritur & in cucurbita luto obducta includitur: aqua vitæ irrigatur, & diem integrum sic relinquitur, vt dicto liquore madeat: Tum in fornace, vt decet, in struicta, vt plurimum quadrata collocatur & lutatur: Postea subtus ignis primū moderatus, dein vehementissimus accenditur, quoad totus liquor extillarit, qui postquam refrigerit, cucurbita parua excipitur, capitello superposito coarctatur, & sic in balneo Mariæ igne blando aqueus liquor stillat, remanetq; in fundo vasis oleum purum & acidum. Id postea alia cu-

curbita exceptum, igne circumquaq; accenso magis purgatur, atque pro illius efficacia & moderato, aut violento calore, colorem acquirat magis, aut minus rubrū vel album. Ex lib. 2. vitrioli rubificati ʒ. iij. olei sæpius eliciuntur.

Oleum vitrioli qualitates habet omnes adeo intensas, vt per se solum non assumatur, sed vel aquis, vel decoctis, vel conferuis ante permixtum. Et licet sit calidissimum, eius tamen aliquot guttæ, multa aqua confuse, eam reddunt acidulam, & febricitantibus vt gratam, sic sæpe vtilem. Tenuitate n. partium cito penetrat, aquam ad partes remotas deferret, & obstructa liberat, aciditate putredinem arcet, viscera recreat, atque pesti, epilepsie, paralyti & vrinæ suppressioni plurimum confert. Nō tantum decoctum simplex rosarum, sed syrupum violatum, colore purpureo, & elegantia mira vi inficit, & acidulo sapore gratissimum vtrumque reddit. Illius enim aliquot guttæ in dicti syrupi vnciam iniectæ, eum ex violaceo rubeum efficiunt.

Vires.

Ol. vitrioli esse calidissimum.

Et cur aqua permixtum potumque refrigeret.

C A P. IX.

Oleum Sulphuris.

Campanæ suspensæ ita supponatur patina aliquanto latior, vt labra vtriusque circiter duos, aut tres digitos à se invicem distent. Fundo patinæ admodum elato superponitur vasculum sulphuris ignem non experti quantitatē quandam continens, quod ferro ignito accenditur & agitur. Eo absumpto, aliud ponitur, & similiter ignitur, vt ex eius copioso vapore sursum ad campanā raptō, cœcretus liquor oleosus descendat in subditam paropsidē.

Alii sulphuris & pumicis, vel silicis tritorum partes æquas sumunt: mixturam incuruam cucurbita exceptam ad moderatum ignem adhibent, & oleum educunt optimum.

Non tantū his duobus modis, sed aliis pluribus, oleū è sulphure educitur. Non-

Paraphrasis.

Xxx 3. nulli.

Spiritus vitrioli. Quinta essentia vitrioli.

Spiritus vitrioli educendi modis.

Oleum vitrioli educendi modus.

nulli enim *spiritum vini* sulphuri puluerato adiiciunt & accendunt: Absumpta aqua sulphur terunt, eiq; arenam commiscunt, & ampulla includunt, atq; igne lento oleum eliciunt. Quidam addunt *calcem*, alii *artarum*, nonnulli *salem*: verum id melius habetur, quod ex solo sulphure, dein quod sine his educitur.

Vires.

Oleum sulphuris non tantum vtiliter adhibetur exterius ad dentes dealbandos, cutis foeditates delendas, & vlcera venerea sananda, sed etiam interius sumitur ad eorum morborum expulsionem, qui à flatibus, aut materia frigida crassa, & putri oriuntur. Pestis quoq; non parum confert, epilepsia, asthmata, & multis aliis pulmonum affectibus, si ex aqua vel decocto idoneo sumatur. Odontalgia etiam proficit, si eo dens affectus, vel leniter attingatur. Inficit quoq; praerubro colore rosarum infusum, si in id illius aliquot guttae iniiciantur.

CAP. X.

Oleum mellis.

Mellis boni quantitas idonea sumitur, in bocciam amplam cum tertia aut quarta arenae parte iniicitur, & superposito pileo rostrato, & inferne igne accenso, aut cineribus, vel arenis calidioribus circumpositis oleum elicitur.

Paraphrasis.

Ad huius olei educationem arena aut silices triti commiscuntur, quod ignis vi mel facile ferueat, & totum ascendat, maxime si ignis luculentus, quo opus est, accendatur. Proinde cucurbita luto quodam incrustanda est, & vas recipiens, vna cum pileo rostrato subinde pannis frigida madentibus regendum. Qui vero postea liquor effluit, vniuersi non est; Primum enim aqua quaedam effluit alba, dein magis colorata, ac rubescens & oleosa, quae seorsim aliquando seruantur ad dissimiles vsus. Simul vero mixtae in balneo separantur: Nam aquosiore parte extillata pinguior remanet & seruat.

Oleum mellis valet ad dolorem podagrae sedandum, vulnera curanda, capillos renascendos, producendos, & ruffo colore inficiendos.

Vires.

CAP. XI.

Oleum Cerae.

Cerae virginis & odoratae quantitas quaedam sumitur, cui liquatae silicium tritorum, aut arenae à sordibus purgatae tertia pars commiscetur. Vbi mixtura refrigeret, ampullae erectae imponitur. Superponitur capitellum cum rostro; Substernitur ignis primum lentus, dein auctior, vt oleum extillet.

Ex multiplici huius olei trahendi modo, selegimus hunc, vt breuiorem & faciliorem, per quem oleum eductum ad multa est efficacissimum. Si quis malit alio modo parare, nec laboris poeniteat, ceram odoram & liquatam in aquam proiciat, idq; osti- es, aut decies repetat, manibus semper agitando, dein in retortam ponat, & lento igne sine cineribus oleum educat: quod si cui propter spissitudinem displiceat (butyri namque instar crassum est) bis, terue distillationem iteret, & oleum habebit liquidum & fluxile.

Ex *gummi Elemi*, oleum modo simili, quo ex cera educitur optimum, & ad vulnera sananda accommodatissimum. Eodem quoque modo trahitur ex pinguedinibus animalium, additis silicibus tritis, vel arena, aut lateribus comminutis.

CAP. XII.

Oleum Terebinthinae.

Oleum ex Terebinthina trahitur in cucurbita tam recta, quam incurua, addita arena à puluere, & sordibus munda, & substructo igne; primum blando, dein paulo validiore. Primum exit oleum clarum & tenue, dein crassius, & aurei coloris. Vnumquodq; seorsim reponendum.

Non

Paraphrasis. Nonnulli ad *terebinthina* lb. iij. *salis m.* j. & *aqua vita* parum adiciunt. Ista sic cōfufe mixta & matratio inclusa, igne vr-
gent, vt oleum emanet.

Vires. Oleum *terebinthinae* intro sumitur ad
asthma, Empyema, anhelitus difficultatē,
ad calculum, colicum dolorem, & frigi-
dos, flatuososque affectus. Exterius adhi-
betur ad neruos fauciatos, vel in temperie
quadam laborantes, & ad vulnera carne
implenda, agglutinanda, & ad cicatricem
perducenda.

Plurimum valet ad extinctionē *hydrar-
gyri*, cuius ad luem veneream celebratur
vſus.

C A P. XIII.

Oleum Caryophyllorum.

Caryophyllorum quantitas idonea
sumitur; in aqua pluuiā horas duode-
cim, vel diem integrum maceratur, in
boccia recta, vel, vt alii malunt, retorta,
bene obrurata, vt nihil expiret; dein su-
perposito capitello, per cineres calidos ita
vrgetur, vt oleum extillet, ab aqua postea
seiuendum.

Paraphrasis. Per alembicum quoq; cupreum affabre
constructum, oleum hoc facile educitur,
atque etiam per descensum, vt oleum *iuni-
peri* & *gugiaci*. Nonnulli parum vini stilla-
titiū commiscunt.

Vires. Ob vires eius insignes pro *opobalsamo*
substitui solet, nā intrinsecus, partes, quæ
principatum tenent, & spiritus recreat,
putredinem arcet, flatus discutit, meatus
aperit, frigidus humores digerit, melan-
cholicos dissipat. Externis ad morum vul-
nera recentia & vlcera antiqua sanat, cari-
em ossium emendat, & dolorem dentium
à causa frigida sedat.

Ol. macis. Oleum *Macis* simili modo extillatur.
Calefacit & digerit humores frigidos, vē-
triculum roborat, coctionem iuuat, appe-
titum excitat, atque aliis commodis mul-
tis vtentem beat.

*Ol. cinna-
momi.* Oleum *cinnamomi* operosius & carius

educitur: ex eius enim lb. j. vix olei 3. j. ex-
tillatur. Sed ob eius præstantiam balsamo
naturali comparatur.

Oleum *nucis moschatae* vt *macis* destilla-
tur, & ad eisdem vſus exhibetur. Vt etiam
illud, quod ex *nucibus moschatis* exprimi-
tur, de quo *supra*.

C A P. XIV.

Oleum anisi.

Anisi lb. j. aut maior vel minor quanti-
tas sumatur, contundatur, in octupla,
aut decupla aqua per horas aliquot mace-
retur; in vesica cuprea, seu alembico, refri-
geratorio quodam comitato ponatur; de-
in igne primum moderato, postea valen-
tiore destilletur. Tum demum ab aqua o-
leum separetur.

Cum hoc modo oleum & aqua simul a-
scendant, & descendant postea in excipu-
lū, hæc ab illo seiungēda est: quod rite fiet
instrumēto quodā instar infundibuli for-
mato, in quod totum destillatū conuic-
tur, & ita collocabitur, vt acuminata & an-
gustior infundibuli pars, cera obturata,
versus ima propendat. Tunc namq; locū
imū aqua, supernum oleum occupabit:
ablata cera, & referato foramine, illa efflu-
et, hoc remanebit & seruabitur.

Valet ad colicum dolorem à flatibus &
frigore natum, ad Tympaniam, ventricu-
li inflationem, cruditatem, acidum ru-
ctum & intestinorum rugitum.

Eadem arte parantur olea ex seminib.
petrosolini, *feniculi*, *dauci* & *cumini*, quæ
vt ex plantis proueniunt cognatis, sic co-
gnatas habent vires.

C A P. XV.

Oleum de spica.

Spica maior, seu lauendula latifolia alba
sumitur, in vino albo odorato mace-
ratur, & per alembicum destillatur: dein
retrosus

*Oleum nucis
moschatae.*

Paraphrasis.

Vires.

Ol. cumini.

ferosus liquor separatur ab oleo vsui rep-
nendo.

Vix vnquam per se hoc oleum vsurpa-
tur, sed aliis ante permixtum medicamē-
tis maxime topicis, vt emplastro Vigonio.
Ad alios quoque multos, præter medicos,
adhibetur vsus.

Ol. Thymi. Thymi oleum eodem artificio trahitur,
valet ad effectus quosuis frigidus, si debite
tam intra, quam extra vsurpetur.

Ol. perlarv. Ex margaritis tritis succo limonum, vel
aceto distillato maceratis, solutis, in calcem
redactis, aqua pluuia irroratis, & artificio-
se destillatis, liquor quidam trahitur, sed
cum materia superet opus, opus virium
præstantiam, hoc remedio sumptuosiore,
pharmacopolam carere posse censemus.

CAP. XVI.

Olea Metallorum.

Non tantum ex vegetantibus & mine-
ralibus, sed etiam metallis Chymia-
tri multiplici arte, labore, & mixtione olea
quædam exhibent, sed quæ non adeo sunt
eximias dotibus insignita, vt ipsi prædicant.
Nam omnia metalla nostra natura vix a-
mica sunt, aurum & argentum si exceperi-
mus, ex quibus oleum vix vnquam proficit
educum. Sed demus salis nitri, aut aceti
distillati, aut vini spiritus, aut aqua fortis,
vel omnium, vel horum tantum aliquot,
vel etiam succi limonum, aut blandiorum
auxiliorum interuentu, tincturam quan-
dam elici, aut liquorem seu educum seu
adquisitum haberi: huic tamen vires exi-
mias tribuere videtur iniquum: *Quales-
cunq; vero sine introitu sumantur, infelices
vix plurimum produciunt effectus, vt sæpe an-
cipites, dum foris adhibentur.* Hoc non tan-
tum videtur innuere Hieronymus Rube-
us artis Chymicæ peritissimus, sed illa et-
iam remedia improbare, dum scribit, *ex-
trinsecus à perito Medico admota posse iu-
uare: sed interius præbere, inquit, vix aude-
rem, quod ab acutis aquis. Et ignis vi, inimi-
cam visceribus qualantem & admodum per-*

niciosam adipiscatur. Quo nomine Paracel-
sæ remedia complura mihi admodum suspe-
cta sunt; & plerique scribunt, *Basilea ad vni-
omnes, licet initio præclare adiuti videren-
tur, tamen intra anni spatium mortuos esse,
quicumq; Chymica eius pharmaca, ex me-
tallis confecta in corpus assumpserunt.*

In metallis igitur in calcem reducendis,
aceto macerandis, soluendis, sale tartari aut
nitri elaborandis, aut alia mixtura, artifi-
cioque tractandis, nec res suas frustra, nec
tempus conteret prudens pharmacopœus;
Cū quæ in Officinis solent consueto mo-
do parari, ad medicinam recte faciendam,
fat esse possunt. Non tamen improbo
quorundam oleorum per distillationem
educum vsus, his in morbis, qui ordi-
nariis medicaminibus non cedunt. Nam
cum malo nolo malus cuneus sit adhiben-
dus, si consuetum remedium sæpe datum
non profuit, ad aliud transire ex arte inue-
ntum & datum non nefas. Propterea vsita-
tiorum quorundam oleorum & minus
violentorum descriptionem dedimus,
quibus aliquando Medicus prudens pote-
rit vti. Vt autem multa alia per distilla-
tionem educi solita negleximus: sic alia quo-
que non pauca per expressionem & im-
pressionem elicit omisimus, tanquam
superflua, & fere nunquam vsitata, vt oleum
Coffinum, balaninum, nucis Indica, hyo-
seyami, de ranis, de piperibus, de torpedine,
& alia quædam potius ad ostentationem,
quam necessitatem inuenta.

APPENDIX AD OLEA.

De Balsamis.

Balsamum seu Balsamon Syris dictum in
Officinis generali significato lignum, suc-
cum & fructum cuiusdam arbutuscula peregrina
notat: specialius eiusdem tantum succum,
Opobalsamum, Græcis nominatum indigitat:
Abusue Chymici Balsamum vocant suas
tincturas,

instructas, olea, liquores, quintas essentias & extracta. Licentiose quoque, sed non improprie Medici quosdā liquores crassiusculos & rubentes, multa arte mixturaque confectos, & eximius viribus insignitos balsama nominant. Cum tamen Antibalsama potius, vel balsamela rectius debent appellari. Ia vero nominis mutuantur, ob terebinthina, qua velut omnium basis est, resinarum & aromatum mixturam, qua corpus, colorem, odorem & vires tribuit, omnia balsamo naturali analoga. Fiunt autem per destillationē, ut plurimum inclinatorium, in retorta, per quam liquor aqueus primū extollitur, deinde ad latus per incuruatū retortæ collum in excipulum delabitur. Qui secundus emanat, oleosus: qui tertius, mellis instar crassus est.

Balsamum paratu facile & optimum.

Nonnunquam balsama quadam parantur citra destillationem, inclusis nempe idonea ampulla, simplicibus medicamentis & mensem integrum, aut alterum, in equi fimo, quem ventrem dicunt, aut alio loco idoneo maceratis, dilutis & putrefactis. Sic ex ea aqua, qua è folliculis ulmi colligitur, abiectis, qui intus reconduntur, vermiculis, terebinthina, oleo hypericonis, & pauco gummi elemiphiala inclusis, diutissime concorporatis & insolatu, vel alius caloris adiutu fortis, balsamum quoddam habetur ad multa commendatissimum efficacissimumque. Nam ulceribus quantumvis dyspuloicis & malignis mirifice prodest, & qua nullam cecithiam habent, ut & vulnera, citissime persanant.

Balsamum primum D. Mes. falso Guidoni tributum.

℞. Myrrha electa,
aloes hepatica,
spica narāi,
sanguinis draconis,
thuris,
mumia,
opoponacis,
bdellis,
carpobalsami,
ammoniāci,

sarcocolla,
croci,
massiches,
gummi Arabici,
styracis liquid. an. ʒ. ij.
ladani,
castorii an. ʒ. ij. ℞.
moschi ʒ. ℞.
terebinthina ad pondus omnium.

Arida terantur, vino macerentur & percolentur: cum simul omnia terebinthina commisceantur. Tota mixtura in alembico ponatur, qua vi ignis substructi calefacta primum exhibit liquor tenuis, deinde crassus & ex rubro flauescens, qui Balsamum optimum est.

Huius balsami descriptio desumitur à Mesue, illius aūthoris lib. de passion. cordis, qui vires illius pene mirandas recenset: nam subuenit, inquit, ad omnia, qua oportet, & si ungetur corpus mortuum, non putret, & confortat animam & naturam.

Eius tamen vsus potissimum celebratur ad neruosum genus roborandum, intemperiem frigidam tollendam, natium partium calorem excitandum & fouendum, & robur membrum conciliandum. Eo dum ilinitur dorsi spina, mira celeritate paralyti & stupori succurrit. In his affectibus, qui coniunctam habent loquendi impotentiam, si parum in aures & nares immittatur, aut aliquot guttæ sub infirmi lingua contineantur, mirifice iuuant. Vocatur hoc Balsamum à Petro Apponensi, medicamentum omnium medicamentorum, in celeri cordis roboratione, & virium restitutione.

Balsamum 2. D. Holleris.

℞. Thuris albiff.
massiches an. ʒ. ij.
ligni aloes ʒ. j.
caryophyllorum,
galanga,
ciannamomi,
zedoaria,

Yyy nucis

nucis moschata,
 cubebæ an. ʒ. vij.
 myrrha,
 aloes,
 ladani,
 sarcocolla,
 castorei an. ʒ. ʒ.
 baccarum lauri,
 nucleorum pini an. ʒ. vij.
 iros,
 aristolochia rotunda,
 dictamni,
 consolida maioris an. ʒ. i.
 resina elemi,
 opoponacis,
 benioini an. ʒ. ij.
 succi chamæpitheos,
 succi herba paralyfis an. ʒ. ij.
 terebinthina ad pondus omnium.

Omnia concorporabis & destillabis in alembico. Extillabit primum aqua; deinde veluti oleosum quid; postremo quasi mel.

Vires.

Commendatur hoc balsamum ab illius auctore Hollerio ad neruorum debilitatem, stuporem & resolutionem. Valet quoque ad omnem intemperiem frigidam & natium calorem excitandum.

Balsamum 3. vulnerarium.

℞. Terebinthina Veneta, &
 abietina an. ʒ. iij.
 resina elemi,
 rhuris alb. an. ʒ. ij.
 aloes hepatica,
 myrrha,
 mastiches,
 benioini:
 boli Armena,
 sanguinis draconis an. ʒ. ʒ.
 aqua vita ʒ. iiij.

Ex his confuse mixtis, & simul retorta inclusis balsamum extilletur.

Vires.

Nulli medicamento cedit hoc balsamum ad vulnera implenda carne & agglutinanda. Neruos quoque roborat, calorem

partis instum fouet, cicatricem minime nodosam facit, & intemperiem emendat.

Balsamum 4. D. Fallopii quod etiam est vulnerarium.

℞. Terebinthina clara lb. ij.
 olei lini lb. j.
 resina pini ʒ. vij.
 rhuris,
 myrrha,
 aloes,
 mastiches,
 sarcocolla an. ʒ. ij.
 macis,
 croci,
 ligni aloes an. ʒ. ij.

Ponantur omnia in retorta, & moderato calore, primum educes aquam claram, dein illo aucto, habebis oleum rubicundum. Vtrumque seorsim seruabis, & optima medicamenta vulneraria habebis.

Balsamum 5. Medicor. Florent.

℞. Terebinthina lb. j.
 olei veteris ʒ. vij.
 olei lauri ʒ. iiij.
 cinnamomi,
 spica nardi an. ʒ. ij.
 regularum bene coctarum & recentium ʒ. viij.

Trititerendis per alembicum distilla. Urinam mouet, calculos atterit, lumbricos enecat, aurium sibilo, paralyfi, spasmo, arthriditi & omnibus iuncturarum doloribus prodest, vel potum, vel inunctum: sed parua eius portio aquæ affectio ni accommodatæ mixta bibatur.

Balsamum 6. D. Euonymi, itidem vulnerarium.

℞. Terebinthina ʒ. ʒ.
 olibani ʒ. vij.
 aloes socotorina,
 mastiches,
 galange,
 cinnamomi,
 croci,

macis.

nucis moschata,
caryophyllorum,
cubeborum an. ℥. j.
gummi hedera ℥. ij.

Pulueriscentur & misceantur cum terebinthina: Exponantur in alembico vitreo, addanturque

capivura,
ambra grisea an. ℥. ij.

Destillentur lento igne: prima aqua alba est & clara, & vinum balsami: secunda, flava, & vocatur Oleum: tertia crocea, & est balsamum certissimum.

Vires.

Ob virium præstantiam, ad multos vsus commendatur hoc balsamum. Vulneribus enim præsentissimum est collecticum, viceribus cauis sarcoticum, singulis tutum epuloticum: paralyti & nervorum imbecillitati securum auxilium.

Balsamum 7. & vulgare.

℥. *Terebinthina Venera lb. j.*
resina elemi ℥. v.
resina communis ℥. ij.
liquefiant simul: dein addito puluer.
aristolochia longa ℥. ij.
Sanguinis draconis ℥. ij.
reponere in vase idoneo, & seruato.

Nulli secundum est hoc Balsamum viceribus & antiquis, & recentibus ad sanitatem perducendis. Maxime vero capitis aggritudinibus externis benefacit. Paratu facillimum est.

Balsamum 8. & mirabile.

℥. *Foliorum & florum, vel granorum*

Androsami,
foliorum & florum, vel summitatum hyperici,
summitatum botryos utriusque,
foliorum hedera terrestris an. m. ij.
salvia utriusque,
chamaepitheos an. m. lb.

In vase fictili macerentur per duos dies in vini albi & generosi lb. ij. Adde olei veteris lb. ij. lb.

Bulliant lento igne ad vini dissipationem. In colatura permisce

Preparatio.

Terebinthina lb. j.
manna thuris ℥. ij.
myrrha ℥. ij.
masiiches,
sanguinis draconis an. ℥. ij.
Syracis calamita ℥. j.

Fervefiant parum ac lento igne; deinde reponantur dies septem in Sole, & seruentur in vase fictili aut vitreo ad vsum.

Vires.

Non immerito hoc Balsamum mirabile vocavi: multos enim affectus qui aliorum præsidiorum vim neglexerunt, ipsius adiutu, quasi miraculo fuerunt sanati. Vulnera quævis, vt & vlcera non inueterata cito percurat; antiquata etiam dysepulotica sanat, nervorum debilitati, tremori, & paralyti efficacissime prodest, capitis omnibus morbis externis præsertim frigidis confert, calorem nativum reficit, dolores frigidos aufert, & partes roborat.

Possem alia multa describere, sed cum affinia sint, & vulneraria, plura in Officinis habere nihil est necesse.

FINIS LIBRI QVARTI.

Yyy 2

OFFI-

OFFICINÆ
PHARMACEVTI-
CAE, SIVE ANTIDOTARII

De Medicamentis externis,

LIBER QVINTVS;

PER PETRVM VFFENBACHIVM REIP. MOENOFRANCO-
furensis Medicum ordinarium in sine locupletatus.

De Vnguentis & ceratis.

PRÆFATIO.

ANTI QVITVS vnguenta tanto fuerunt in vsu & nomine, vt qui ea non solum pararet, aut venderet, sed alia quævis medicamenta tractaret & vsurparet, *Vnguentarius & Myropola* diceretur: & Arabes cerata & emplastra sæpius vnguenta nominant, vt Dioscorides olea pleraq; odorata, iuxta illud Hippocratis, *Medicus esse debet vnguentarius*, hoc est, odoratus, vt qui haliu ex vestimentis suauius fragrante, gloriam quandam apud vulgus captare debeat. Nunc vero angustiore acceptione, vnguenta dicuntur illa medicamenta, quæ tantum externis adhibita & illita partibus his auxilium ferre creduntur, quæ alia remedia non facile ferunt, seu ipsorum pondere grauentur, inquit Orbasius *e. 27. lib. 19. collect.* & Actuarius *cap. 1. lib. 5. meth.* seu humiditate lædantur; quæque oleagina sunt, & mediæ inter cerata & linimenta, vt cerata inter vnguenta & emplastra, consistentia. Ad vnguentorum autem confectionem, ea seruatur olei proportio, vt huius singulis vnciis, pulueris drachmæ singulæ, & ceræ drachmæ binæ commisceantur, vel, vt loquitur Gal. *cap. 2. lib. 4. comp. med. gen. cera quadruplum oleum adiciatur, pulueribus octuplum.* Quia tamen calor vnguento

Vnguenta quid.

*Proportio
 ingredien-
 tium in un-
 guentis.*

guentorum consistentiam reddit molliorem, frigus spissiore, hyeme plus, ætate minus olei Myropolæ solent permiscere. Cum autem magna sit inter ceratum & vnguentum conformitas; Vtrumque enim ex iisdem, sed paulo diuersa proportione mixtis, componitur, vt vnguentum plus olei, minus ceræ recipiat, sitque medium inter ceratum & linimentum, hoc nempe spissius, & liquidius illo, de vtroque in hoc libro agere statuimus; in cuius priore sectione vnguenta, in altera cerata vsitata & probatiora describemus. Fiunt vero vnguenta vel cum igne, vt quæ ceram, resinas & decocta simplicium admittunt; vel absque igne, vt sola nutritione & subtractione, vt vnguentum crudum, leu de lithargyro, vulgo *nutritium* dictum; de quibus in particulari hoc toto libro differemus; initio sumpto à refrigerantibus, inter quæ primum occurrit Rosaceum.

Vnguentorum & cerarum affinitas & differentia.

CAP. I.

Vnguentum rosatum D. Mes.

℞. Axungia porci nouies aqua calente, & toties frigida lora, rosar. rubear. recent. an. ℥. iij.

Misceantur & dimittantur marcescere dies septem: deinde coquantur lento igne & colentur. Rursus tantundem rosarum recent. contularum totidem dies marcescere dimittantur: tum coquantur & colentur, vt ante; tandem affunde

succi rosar. rubr. ℥. j. ℥. olei amygdal. dulc. ℥. ℥.

Coque igni lento ad succi consumptionem, & repone vsui. Si inter coquendum parum opii in aqua rosarum inicias, erit eximium, & mirum ad vigiliarum leuamen.

COMMENTARIUS.

Paraphrasis

Vt hocriteparetur vnguentū, axungia suilla debet accurate à membranis repurgari, nouies aqua parum calida, dein frigida lauari, vt sit omnis expers odoris: sic enim ad quemlibet odorem excipiendum aptior reddita, facillime rosarum fragrantiam admittit. Debet vero earum maceratio ad maiorem efficaciam iterari, & colatura media illarū succi pars, & olei amygdalini sexta ad axungiam, ex Mesuei de-

creto adiungi. Sed pro ℥. iij. adipis porcini ponimus ℥. j. ℥. succi rosarum, & ℥. ℥. amygdalini. Nonnulli pro amygdalino, rosaceum aut omphacinum. At sic paratum, cutis meatus minus reserat, nec intro ita prompte permeat. Potest absque oleo profus bene parari, cum ex se sit liquidum satis; quo modo tota fere myropolarum familia parat. Præstat tamen liquidiusculū cum amygdalino, quam crassiusculum sine ipso contactum habere. Sed vt totam olei quantitatem à Mesueo statutam permiscere, non ex arte, sic omnino nullam, non ex ratione est.

Pleriq; ad ruborem maiorem & coloris elegantiam, cuius studiosissimi sunt aromatarii, anchusam inter coquendum permiscunt, sed melius est multo, illum colorem roseum ex rosis, quam aliis simplicibus dissociatis mutuari.

Imperat adhuc Mesue, ad somnum præ vigilis immoderatis interruptum, reuocandum, opium rhodostagmate dilutum accedere ad confecturam. Cuius sententię lubens assentior, hortorque pharmacopæos, si non totam, saltem quandam huius vnguenti quantitatem cum opio compositam in Officinis asseruare.

Vnguentum rosatum colorem immoderatum extinguendo, phlegmonas omnes, Erysipelata, & herpetas sedat, dolorem

Facultates.

Yyy 3 rem

rem capitis à causa calida, & ventriculi re-
num ac hepatis incendium mitigat: Quod
opiū admittit, hæc omnia potentius præ-
stat, & præterea somnū conciliando, phre-
neticis plurimum cōducit, & vires reficit.

Eodem modo queunt parari vnguenta
ex *violis, nymphæa*, & aliis floribus cuius-
cunque qualitatis.

CAP. II.

Vnguentum album Rhasis.

℞. *Olei rosarū* ℥. ix.
cera siccā bona in aqua rosarū lota ℥. iij.
cera alba ℥. ij.

Ex arte fiat vnguentum.

COMMENTARIUS.

Vnguentum hoc & paucis constat, & à
paucis eodem modo describitur. Varieta-
tem hinc maxime natā coniecimus, quod
Rhasis illius author simplicium dosim nō
definierit; quam ob id quisque ad arbitriū,
auget, minuit, & immutat. Nōnulli magis
odoris, quam virtutis gratia *campburam*
adiiciunt, alii *mucaginem tragacanthi*; qui-
dam *lithargyrum*, alii *albumina ouorum*:
sicq; nullibi certa manet illius descriptio,
nisi Lutetiz, vbi iuxta formulam datam à
pharmacopœis conficitur, qui primū *ce-
rusam* ad cribrum setaceum ita fricant, vt
traiciatur: dein pluries abluunt aqua cō-
muni, post rosacea: tū siccant; siccata frīā-
do in pollinem reducunt: tum demum *ce-
ra oleo rosato* liquata permiscent, & spatula
lignea agitando vnguentum tradunt, co-
lore albißimum, consistentia legitimum,
virib. multis commendatum. Valet n. ad
pruricum, scabiem, adustionem, intertri-
gines, vlcera, pustularum eruptiones, ac rē
serpiginem, intemperiem vlcera calida,
atque alia multa cutis vitia sananda.

Preparatio.

CAP. III.

Vnguentum Populeon D. N. Myreps.

℞. *Oculorum populi nigra* lb. j. s.

foliorum papaueris nigri,
foliorum mandragora,
cimarum rubri tenellarum,
foliorum hyoscyami,
solani,
lactucarum,
vermicularis,
seſi, seu semperniui maioris,
foliorum violarum.
cotyledonis an. ℥. iij.
axūgia porci recent. & insul. lb. iij.
fiat vnguentum, vt artis est.

COMMENTARIUS.

Nicol. Salernitanus ex Myrepsō, Præ-
positus ex Salernitano huius vnguenti de-
scriptionem mutuatus est; neuter tamen
debitum authori primo reddidit honorē,
cum vterq; nomen ipsius fabricauerit. Di-
citur autem *Populeon* à sua basi, nempe, à
tenellis populi nigra oculis, vt loquitur
vulgus, seu germinibus, quæ primo Vere
in arboris summitatibus erumpunt, & men-
se Martio, ante perfectam illorum expli-
cationem colliguntur, quibus pleraq; re-
frigerantia & somnium inducentia adiū-
guantur, vt *folia mandragora, papaueris, hyo-
scyami, lactucarum & solani*, nec non vtri-
usque *aizoi*, seu *seſi*, minoris nempe, quod
herbam vermicularem, & maioris, quod
semperuinam myrepolæ nominant. Ea
vero seligenda *vermicularis*, quæ flores al-
bos gerit, & nulla linguam acrimonia vel-
licans. Adduntur & folia *cotyledonis*,
quem rei herbariæ periti modo *cymbali-
um*, modo *cortalum*, modo *Veneris umbi-
licum* nuncupant. Paratur autem sic; Ger-
mina populi recentia contunduntur, a-
xungia à membranis repurgata permi-
scuntur, & vase figulino excepta opercu-
lato, loco modice calido reponuntur, ad
mensem vsque Maium, aut Iunium, aut
eo vsque, dum ceteræ stirpes expetitæ
possunt haberi satis adultæ & vegetæ: quæ
tum collectæ, & à sordibus purgatæ in pi-
la teruntur, & mixturæ priori asseruatæ &
fermenta-

Preparatio.

fermentata concorporantur; atq; rursus in loco tepido aut paulo calidiore, integrā hebdomadam, vel etiam diutius fermentantur: postea in cacabo ponitur cum lb. j. vini, vel aceti, vt nonnullis placet, quod scopo magis conueniat. Nihil tamen obstat, quo minus vinum hac moderata quantitate frigidis multis permisceatur, cum nonnulli *bardanam* calidiores adiungāt: sunt, qui *solani succum* ponunt, vt colorem nanciscatur viridiores.

Vires.

Somnum conciliat, & febricitantib. ac caput dolentibus propter calorem inunctum fronti & temporibus, aut plantis pedum, aut manuum carpis prodest.

CAP. IV.

Vnguentum Nutritum, seu crudum, vel de Lithargyro, & Triapharmacum dictum D.

Mes.

℞. Olei rosati lb. j.

lithargyri tenuissime lanigati lb. ss.
aceti ℥. iiii.

Affunde vicissim ad lithargyrum, modo oleum, modo acetum, & agita in mortario, donec ipse liquorem ebiberit vniuersum, & fiat vnguentum consistentiæ legitime.

COMMENTARIVS.

Ex his est hoc vnguentum, quæ à singulis artificibus solent deprauari, ob simplicium, quibus constat, dosim, ab authoribus indefinite traditam. Nam Mesue ad huius vnguenti apparatus imperat tantum, vt modo oleum, modo acetum ad lithargyrum accedat, & iugiter in mortario agantur; adhucque multi quotidie, nec olei, nec aceti quantitatem limitant, sed solum, quantum sufficit, imperant: alii vtriusque partes æquales, & tantundem

lithargyri; Alii contra, & melius, olei lb. j. *lithargyri* lb. ss. aceti ℥. iiii. Nos debitam singulorum proportionem dedimus, si tamen inter agitandum, myropola noritis, quantulaq; huius, vel illius mensura, præter definitam, opus esse, vel non esse, illi liberum esto, quicquid vel addere, vel detrudere. Continua vero agitatione pistilli debet hoc vnguentum nutrirī, donec spissitudinem sibi comparet idoneam. Nec initio multum olei & aceti affatum super lithargyrum affundere fas est, alioquin submergerur, nec postea vnquam in vnguenti consistentiā debitam coibit. Nonnulli in plumbea pila nutriunt cum pistillo plumbeo, vt magis desiccet, sed multis displicet in vnguentis, hæc obscurior & nigricans tinctura: alii *lithargyrum* abluunt *aqua rosacea*: quidam addunt *succum solani*, vel *plantaginis* & *cornesam*; sed melius est parare iuxta formulam datam, quam sequuntur Parisienses pharmacopœi; non tamen omnes & semper oleum rosatum, sed aliquando commune sumunt, nec peccant. Dicitur a. *vnguentum Crudum*, quia *Vnde dicitur* absque igne paratur; nonnunquam *Nutritū, tur crudum* quod nutritione longa vnguenti formam *unde nutritum* acquirit: interdum *Triapharmacum*, à *trium, trium, trium* simplicium, quibus constat, vnione; *pharmacum* ex quibus vt decet, coctis, fit emplastrum, in omnibus Officinis seruandum, quia vfitatissimum.

Vim habet reprimendi, desiccandi, carnem in vlcibus cauis generandi, eaque ad cicatricem perducendi. *Vires*

CAP. V.

Vnguentum de Bolo.

℞. Bol. Armena lb. ss.

succorum solani, & plantaginis an.
℥. iiii.

aceti ℥. ij.

olei rosati lb. j.

Sensim agitentur in mortario, donec vnguenti spissitudinem acquirant.

COM.

COMMENTARIVS.

Eandem aut parum dissimilem descriptionem tradit Guido Cauliacus *cap. 5. doct. 1. tract. 7.* quam ex *Gal. lib. 9. simplic.* accepisse faterur: eum tamen librum euoluens, minime tale quid inueni. A quocunq; vero auctore prodeat, ut optimum medicamentum à Chirurgis plurimum expetitur. Eadem est huius atq; præcedentis præparatio, & vtrumque, cum fiat absque igne, crudum nominari potest.

Vires.

Vim habet refrigeratoriam, astringentem & roborantem optimeq; cõuenit initio fluxionum calidarum, proinde incipienti phlegmonæ, Erysipelati, & similibus affectionibus valde prodest.

CAP. VI.

Vnguentum Stypticum D. Fern.

℞. Olei rosati *sepius in aqua aluminosa loti lb. j. ℞.*
cera alba ℥. iij.
gallarum immaturarum,
nucum cupressi,
baccarum myrtbi,
balaustiorum,
malicorii,
corticum glandium,
acacia,
rhois,
mastiches an. ℥. j.

Cum succis mespillorum & sorborum immaturorum fiat vnguentum.

COMMENTARIVS.

Vnguentum hoc astringens, quod validissimum sit, ac paratu facile, inquit Plantius usurpandum erit pro vnguento Comitissæ, & alio quouis astringente. Vtrite paretur, omnia tenuissime pulueranda, & dies circiter quatuor maceranda in succis sorborum & mespillorum, vel horum tantum alterutro; deinde lento igne siccanda:

Præparatio.

Tum ceræ oleo rosato liquatæ commiscenda, spatula agitanda, & accurate commiscenda.

Inter astringentia primum locum obtinet: Ob id admouetur partibus imbecillis roborandis, ab humorum irruentium accursu tuendis & laxioribus constringendis & angustandis. Nam fluxiones omnes intercipit, vuluæ, vteri, sedis, intestinique prolapsum cohibet, & profluentem sanguinem admotum sistit, mammillas pendentes retrahit, minores efficit, & ventris rugas à partu tollit.

Vires.

CAP. VII.

Desiccatiuum rubrum.

℞. Olei omphacini lb. j.
cera alba ℥. v.
terra Lemnia, vel boli Armena.
lapidis calaminaris an. ℥. iij.
lithargyri auri,
cerusa an. ℥. ij.
caphura ℥. j.
fiat vnguentum, ut artis est.

COMMENTARIVS.

Desiccatiuum sic ab effectu dictum, ut rubeum à colore, omnibus in Officinis prostat, ut topicum vsu frequenti & felici probatissimum. Et licet de huius auctore non satis constet, iuxta tamen formulam à nobis traditam, fere apud omnes describitur, & sic paratur: *Cerusa, caphura, lithargyrum* primum seorsim terenda & læuiganda: *Cera* moderato calore oleo liquanda: his ab igne semotis pulueres permiscendi, ita tamen, ut *caphura* postremo loco iniiciatur. Omnia sic confuse mixta sedulo spatula lignea agitanda, ut in debitam coeant vnguenti spissitudinem.

Poterit quoque cum Siluio parari, igne lithargyro prius nutrito, dein pulueris vna commixtis. Sed si coadunatum, ut magis desiccet, sic refrigerat minus. Sunt, qui cū terra

terra

terra Lemnia conficiunt; cum *bolo* tamen confectum nihilo est inefficacius.

Vires.

Refrigerat, roborat, fluxionem sistit, partem affectam tuetur, humiditates excrementitias digerit, absumit, siccat, & vulnera ac vulnera ad cicatricem perducit.

CAP. VIII.

Vnguentum Diapompholygos D.

N. Alex.

℞. Ol rosat. ℥x.

succi granorum solani ℥iiij.
bulliant lento igne ad succi dissipationem: adde

cera alb. ℥v.

psimythii seu cerusa lota ℥iiij.

pulueru plumbi,

pompholygis an. ℥ij.

thuris ℥j.

Coquantur & cogantur in vnguenti formam.

COMMENTARIUS.

Desumptum est hoc vnguentū ex Nic. Alexand sed immutata simplicium singulorum dosi & ad meliorem formam redacta, iuxta Syllii castigatlonem cap. 1038. sui antid. Illius basis pompholyx est, à qua nomen habet. Quid autem sit Pompholyx, & quid differat à Turia, postea dicitur. Iubet porro Alexandrinus lib. de simplic. vsti plumbi puluerem assumi & abluui, ego tamen malim id ipsum, crudum, & ex arte in pollinem redactum, vt præstantius, assumere; quibus tamen vstum magis arri-det, his Dioscorides cap. 96. lib. 5. sic iubet vrendū. Super quam minutissimas plumbi laminas, inquit, fictili nouo inditas sulphur inspargito, additisque rursus aliis laminis, interiecto semper sulphure, vsque dum vas expleueris, succendito: flagrantem autem plumbo, ferrea rude versato, donec perfecte redigatur in cinerem, nihilque e

Plumbi
vstio.

plumbo vstum hæserit: tum obturatis naribus, ne plumbi halitus noceat, eximito. Elimata quoque plumbi scobs cum sulphure vri facile potest: vt etiam absque eo, si tenuissimæ illius laminæ igni acri imponantur, & rudicula ferrea perpetuo moueantur, dum soluantur in cineres.

Vrunt nonnulli sine sulphure melius hoc modo. In fictili nouo reponunt, & prunis circumcirca accensis liquant, atque ferrea spatula agitant, ignem semper augendo, vt spumam non modo multam eructet, sed vt totum in spumam abeat, quæ velut cinis est, qui denuo igni adhibitus non difficile pulueratur. Vstum autem & pulueratum lauatur vt cadmia

Crudum vero facile in pollinem reducitur, si eius laminæ tenues, minutissime incidantur, aceto acerrimo tres dies immergantur, quotidie immutato, si videtur, aceto, & postea exemptæ & siccatæ citra vstionem terantur. Ad præparationem coquitur primum solani succus in rosaceo ad succi deperditionem: Deinde cera eodem oleo liquatur: Tum adduntur pulueres tenuissimi, & continua agitatione rudicula lignea mouentur, donec tota mixtura refrigerit, in vnguentum abitura.

Præparatio.

Præstantissimum est ad vlcera sanationem: Eorum enim calorem mitigat, humiditatem siccat, malignitatem cancerosam domat, dolorem lenit, cavitatem carne implet, & ad cicatricem perducit. Maxime autem tibiæ vlcibus prodest.

Puluis plumbi
crudi qui
fiat.

Vires.

CAP. IX.

Vnguentum ad pruritum Scabiosum.

℞. Axungia suilla in succo scabiosa sapius lota ℥b. ℥.

radic. oxylapathi in aceto ad putriliginem cocta, & per setaceum traiecta.

℥℥℥

sulphu-

*sulphuris in succo limonum abluti
an. ʒ. j. ʒ. ʒ.
unguenti populei in succo enula nu-
triti ʒ. ʒ.
omnibus in mortario probe subactis
fiat unguentum.*

COMMENTARIVS.

Dum hæc scriberem, venit ad me rusti-
cus quidam opem efflagitans pro quodam
amico & affine, qui cum nocte, dieque pu-
stuloso pruritu importune stimularetur, à
barbitosore idoneum postulauit reme-
dium. Ille vnguine sibi familiari, ex mer-
curio, sulphure & axungia suilla parato,
partes prurientes semel atque iterum obli-
niuit, & tanto impetu prauam totius cor-
poris colluuiem mouit, & ad ceruicem &
collum promouit, vt sibi orta sputatione
violenta, pene misellum suffocarit. Nolo
plures alias similes historias recensere,
cum ex dicta satis eorum innolescat er-
ror, qui vt imperite, sic infelicitè ad le-
uem scabiem, & pruritum linimentum ex
hyargyro, adipo, vel butyro & sulphure
confectum, imperant. Ne autem posthac
ad vomitum redeant, vel alius vitia faciant,
medicamentorū optimorum inopia con-
siliū dent, hoc unguentum damus, para-
tu facillimum, & ad scabiem pruriginosam
efficacissimum. Serena enim biliosum &
pituitam acrem, & saltam mitigat, humo-
res quosuis calidos contemperat, & sca-
biem & pruritum sanat.

CAP. X.

Vnguentum Ophthalmicum.

*ʒ. Bol. armen. in aqua rosar. lota ʒ. j.
lapid. calaminaris in aqua sulphur.
abluti,
ruthia preparat. an. ʒ. ij.
margaritarum tenuissime. lauiga-
tar. ʒ. ʒ.
caphura ʒ. ʒ.
opi gr. v.*

*butyr. recent. aqua plantag. sapius
abluti ʒ. v.*
Fiat unguentum secundum artem.

COMMENTARIVS.

Vix dici potest, quot, quantisque mor-
bis & symptomatis obnoxius sit oculus,
quibus oppugnandis omnia quidem me-
dicamentorum genera debentur, sed non
omnes eorum formulæ adhibentur: Præ-
ter enim collyria & vnguenta, quædam
oculi non nisi difficillime ferunt. Nam ca-
taplasinata, emplastra, & similia, vt super
palpebras, & extra oculorum aliquando
profunt, sic intra admouere, excæcare est.
Ad multos autem illorum morbos curan-
dos unguentum quoddam ophthalmi-
cum, ab effectu dictum exhibemus, quod
humorum fluxiones arceat, calorem tem-
perat, acrimoniam mitigat, lachrymas &
sistit, & siccat, dolorem sedat, ruborem au-
fert, & oculum roborat, si illius tantillum
post vniuersalia remedia, purgationem, &
sanguinis educationem ad angulos, & pal-
pebrarum oras adhibeatur.

CAP. XI.

Vnguentum de Minio, seu unguentum
rubrum, caphura-
tum.

*ʒ. Minii triti ʒ. ij.
lithargyri ʒ. ij.
cerusa ʒ. j. ʒ.
ruthia. ʒ. ij.
caphura ʒ. ij.
olei rosati lb. j. ʒ.
cera alb. ʒ. ij.
fiat unguentum, vt artis est.*

COMMENTARIVS.

Duplex huius unguenti datur descriptio:
vna simplicior, quæ sine *caphura*, altera
magis

Historia.

magis composita, quæ cum ipsa paratur. Vocatur autem rubeum à colore & de minio, à sua basi. Vtilissime datur ad vlcera mala, inueterata, & quæ vix integram curationem admittunt, & ad cicatricem perducuntur.

DE VNGVENTIS CALIDIS.

CAP. XII.

Vnguentum Resumptiuum,
D. Prap.

℞. Butyr. recensis ℥. j.
cera flaua lb. ℥. ss.
axungia porci quart. j.
axungiarum anseris,
anatis,
galline,
olei amygdalini,
anethini,
chamamelini an. ℥. ij.
mucaginum radice althea,
sem. lini an. ℥. j. ℥. ss.
mucaginis fenugraci,
ceppi humida an. ℥. ss.
fiat vnguentum, vt artis est.

COMMENTARIUS.

In hoc vnguento, in Antidotario Præpositi descripto, cum multa reprehendenda inuenisset Rondeletius, quædam detrahendo, nonnulla substituendo, alia prorsus, vt inutilia, nec scopo accommodata, improbando, illius compositionem non parum immutauit. Nam pro cera alba flauam; pro oleo violato, amygdalinum subdidit: Mucilagines vero tragacanthi, gummi Arabici & seminis citoniorum expunxit, quod sua virtute astringentiore digerendis humoribus minime conueniant. Quod si vna cum resoluentibus in morborum principiis roborantia debeant aliquando vsurpari, facile erit, vtendi tempore, vnguento iuxta formam datam con-

fecto, parum olei citoniorum, aut omphacini, vel similis, quando postulabit, occasio commiscere. Vt vim digerendi maiorem habeat, addita est adhuc fenugraci mutago, sed quantitate parua, quod odoris inlucuitate displiceat; Si medulla ossium viruli adiiciatur, virtutem habebit magis emollientem & relaxantem, vt voluit Fernel. Vt ex arte paratur, cera frustulatim diuisa

Preparatio.

Totius thoracis dolores lenit, humores tussim committentes coquit, sputum mouet, pleuritidi auxiliatur, & succos inutiles musculis thoracis impactos resoluit, & partes relaxat, lenit, emolliit.

Vires.

CAP. XIII.

Vnguentum de Althea, D. Myreps.

℞. Rad. althea,
sem. lini, &
fenugraci an. ℥. ss.
Scilla ℥. ij.

Lota, tria que macerentur triduum in aqua ℥. v.

Dein bulliant, donec inspissentur: His ad ℥. i. expressis, misce olei ℥. ij.

Feruesiant denuo ad mucaginum exhalationem. Oleo superstiti adde

cera flaua ℥. ss.

colophonis,

resina an. ℥. ij.

terebinthina,

galbani,

gummi hedera an. ℥. j.

Omnia simul in cacabo liquefiant, agitentur, & ab igne remoueantur, vt refrigerata vn-

Zzz 2

ta vn-

ta vnguenti spissitudinem idoneam concrecant.

COMMENTARIVS.

Fernelius huius vnguenti descriptionem multo simpliciorē exhibet, omisso scilla, colephonia, galbano & hedera gummi, quod sordidum nimis vnguentum efficiant, ne his sit opus, ad digerentem vnguenti vim augendam, ex aliis simplicibus formula comprehensis, satis efficacem. Ea tamen vtilia credo, quæ si quis expunxerit, vt medicamenti odorem, sic virtutem immutabit. Si desit gummi hedera, eius succo substituendus. Aquæ quantitas nempe lib. iij. ß. quod minor esset, nec mucaginibus eliciendis, & postea coquendis sufficeret, aucta est ad lib. v.

Cæterea sunt facilia, vt & conficiendi modus, ex vnguenti formula artificiose descripta satis notus.

Vires. Vnguentum de althea calefacit, emollit, lenit, humectat & digerit: Ob id intemperiem frigidam tollit, neruorum duritiei prodest, siccitatem nimiam emendat, pleuriticidi & aliis affectibus ab humore crudo musculis adhærente natis, medetur.

CAP. XIV.

Tetrapharmacum, seu Basilicum minus, D. Mes.

℞. Cera flaua.
resina,
picis nigra an. ʒ. ij. ʒ.
olei dulc. lb. j.
fiat vnguentum secundum artem.

Basilicum maius, D. Mes.

℞. Cera,
resina pini,

seui vaccini,
picis naualis,
thuris,
myrrha an. ʒj.
olei lb. j.
fiat vnguentum.

COMMENTARIVS.

Vnguentum hoc à viribus, quibus pollet maximis, ad humores coquendos, seu suppurandos, Basilicum, seu Regium dicitur. Constat autem vel quatuor tantum simplicibus, ob id *Tetrapharmacum* dictum, seu *Basilicum minus*, vel pluribus, & *Basilicum maius* appellatur. Vtrumque diapyreticum est, seu pus mouens, aut suppuratiuum; Simplex tamē imbecillius est magis composito, & minus calidum, ac velut temperatum, propterea pepsimo, seu coquendis, & in pus vertendis humoribus magis idoneum; Nam verum pepsiticum seu maturatiuum medicamentum temperatum est, & calori nostro natiuo cognatum, vnde sua qualitate potius agit, inquit Galenus *cap. 7. libr. 5. de simpl. med. fac.* quam quantitate, vt remollientia potius qualitate, quam quantitate, cum sunt validiora, non ita tamen superfluum humorem absorbere. Cum ergo Tetrapharmacum sit quasi symmetrum, optimum suppuratorium est, & humores coquendo in pus rite conuertit, perinde ac vola manus temperatissima parti cuiuspiam prauis humoribus scatenti diuissime admota *2. lib. 5. simpl.*

Preparatio. Ad Basilici confecturam resina, & pix nigra, quæ nondum picandis nauibus inferuiuit, cum oleo primum liquanda, & vbi parum refrixerint, pistillo agitando, vt vnguenti consistentiam nanciscantur.

Vires. Tetrapharmacum seu Basilicum dolorem mitigat, humorem noxium parti impactum coquit, illius acrimoniam lenit, & carne vlcera implet.

CAP.

CAP. XV.

Mundificatiuum expertum.

℞. *Abſynthii,*
centaurii minoris,
agrimon.
veronica,
hormini,
plantaginis an. m. j.
 macerentur in lb. ij. aqua, & coquā-
 tur lento igne, donec marceſcant. In
 lb. ſ. colatur & expreſſa. in iice
 Mellis communis lb. ſ. Bulliant rur-
 ſus ad aqua fere diſſipationem. Tum
 adde
 olei roſar. lb. j.
 cera in eodem liquata ꝓ. iij.
 pul. cancrorum uſtorum ꝓ. iij.
 farina lupinorum,
 pul. radic. gentiana an. ꝓ. ij.
 myrrha,
 aloes an. ꝓ. j. ſ.
 iroos,
 viridis aris an. ꝓ. j.
 fiat vnguentum, ut artis eſt.

COMMENTARIVS.

Cum nullum extaret in vulgatis Diſpē-
 ſariis mundificatiuum eximium, de cuius
 efficacitate Chirurgi ad vlcera deterſio-
 nem poſſent ſibi felices fati effectus pol-
 liceri, in illorum gratiam hoc rhypticum
 ſeu medicamentum extergens (mundifi-
 catiuum nominant) concinnauiſimus, his
 præditum viribus, quas Galenus cap. 11. lib.
 ꝓ. ſimpl. requirit, ratio poſtulat, & probat v-
 ſus. Nam cum euſmodi medicamentum
 tenuitate ſubſtantiæ mediocriter exſic-
 cantis vlcus extergeat, ſeu ſordes à parte,
 cui adhibetur, ſeparet, & foras amandet,
 præter eam ſubſtantiæ tenuitatem, & qua-
 litatem exſiccantem, & ſæpius nitroſam,
 ab emplafico, & viſcido, quod in parte
 cohibet, excrementa & ſordes aggerit,
 longe diſtare videtur. At vero mundifica-

tiua vulgaria, magna ſui parte, ex ſarco-
 colla, thure, & maſtiche componuntur: nõ-
 nunquam ex reſinis, ſymphito toto, & ſem-
 peruiſio, quæ tantũ abeſt, vt effectus præ-
 ſent, quos illa promittunt, cum ſæpius vl-
 cera ſordidiora reddant. Proin illis reli-
 ctis, feliciter in ægrorum ſalutem hoc no-
 ſtrum rhypticum, ſeu extergens medica-
 mentum in Officinis ſeruabitur.

Cancros autem ſtuitiles vltos excipit,
 quibus vis eſt ad extergendum, & exſiccā-
 dum inſignis. Seligendi vero ſunt ſtuitar-
 les quorũ tamen defectu marini poterunt
 aſſumi. Vrēdi vero in patella ignita eouſ-
 que, dum facile redigi poſſint in lauorē,
 qui miſcebitur vna cum pulueribus reli-
 quorum ſimplicium ſeorſum tritorum.
 Tum omnia incorporata agitabuntur, vt
 in vnguenti craſſitiem vniantur idoneã.

Vim habet excrementa ſeroſa ab vlceri-
 bus abſumendi, craſſiora ſeparandi, & ex-
 tergendi: Sed quæ ſordibus craſſiſſimis,
 vel cadueroſa carnis conſpurcantur, vali-
 dius detergens, & ſæpe catharticum po-
 ſtulant. Inſigni autem virtute, eaꝓ; pecu-
 liari prodeſt vulnerib; à cane rabido inſti-
 ctis. Eorum n. virus ſpecifica proprietate
 extinguit, & humores infectos veneno ex-
 terget, ſiccet, abſumit.

Cancrorum
uſſio.

Vires.

CAP. XVI.

Vnguentum Aureum, D. Meſ.

℞. Olei lb. ij.
 cera citrina lb. ſ.
 ter ebint hina clara ꝓ. ij.
 reſina,
 colophonia an. ꝓ. j. ſ.
 olibani,
 maſtiche an. ꝓ. j.
 croci ꝓ. j.
 fiat vnguentum, ſecundum artem.

COMMENTARIVS.

Vocatur hoc vnguentum Aureum &
 Zzz ꝓ. Regium

*Ratio nomi-
nis.*

Regium utroq; nomine colore & virtute deprompto. Nam ut aurum flauum est, ut rege dignum medicamentum, quod vix vnquam infeliciter adhibetur. Eius adeo facilis est apparatus, ut ne quidem iuniores tyruculos lateat. Perperam faciunt, qui lucri, quã nominis audiores, absq; *croco* & *masliche* parant: Sic enim immutata illius virtute, & colore negato, dec amplius aureum, nec regium est.

Vires.

Rite paratum aureum vulnera salubriter agglutinat, vlcera caua & mūdāta carne implet, dolorem, si quis in his sit, mitigat, & ad cicatricem accelerat.

*Vnguentum
fuscum.*

Vires.

Eisdem aut parum dissimiles vires habet vnguentū fuscum, quod fit ex olei lb. j. s. cera noua ℥. iij. picis nigra, sagapeni an. ℥. ij. masliches, galbani, thuris, terebinthina an. ℥. j. Vtrumque enim sarcoticum est, seu vlcera implens, & ad perfectam curationem ducit.

C A P. XVII.

Enulatum cum Mercurio.

℥. Radic. enula in aceto cocta, trita & creta lb. j.
axungia porci veteris, & salita,
olei communis an. ℥. iij.
cera noua ℥. j.
hydrargyri extincti,
terebinthina clara an. ℥. ij.
salis vulgaris ℥. s.
fiat vnguentum, legitima consisten-
tia.

COMMENTARIVS.

Excerptū hoc vnguentum Præpositus ex Myrepto, apud quem fere simile legitur in fine tertie sectionis, sed ut illius videretur primus author, oleum, ceram, salem, & terebinthinā addidit, & efficacius reddidit: Ante tamen istud incrementum, ob miras eius dotes, Mirabile vocauit Myreptus.

Evanaphrasis.

Paratur autem in Pharmacopoliis iuxta maiorem descriptionem simplici securiorem, licet vtriusque vsus auerterentur multi propter *hydrargyrum*; Eius tamen per saluam, aut succum *limonum* extinctio metum omnem ex illorum animis excutere debet: Adde, quod *terebinthina*, & *adeps suillus* commiscetur, quæ illius feritatem, si quæ remansit, obscurant. Sunt, qui loco *hydrargyri Sulphur* ponunt, alii *succum fumarie*, vel *limonum*. Ad huius vnguenti apparatus nonnulli radicem *enula* tantum in aceto terunt, & per cribellū traiciunt, sed melius est, eas ad putrilagine coqui, idque in aceti lib. ij. & aquæ lib. j. potius, quam in aceto solo: Nam que simplici concoquantur aceto, acerrimam qualitatem adipiscuntur.

Cera igitur oleo liquatæ axungia additur, dein *enula pulpa*, post *argentum viuum* & *sal*, tandem *terebinthina*; Quæ omnia confule mixta, probe agitata abeunt in vnguentum.

Ad prurimum, scabiem siccam, humidam, & à quacunque causa ortam, atque ad alias cutis fœditates mire est efficax.

Preparatio.

Vires.

C A P. XVIII.

Vnguentum ad Vermes.

℥. Centaurii minoris,
absynthii,
farina lupinarum an. ℥. j.
pulpa colocyndid. trita, aceto macerata, & postea siccata ℥. ij.
olei amygdalarum amararum lb. s.
cera ℥. j. s.
fiat vnguentum, consistentia idoneum.

COMMENTARIVS.

Vermes in multis corporis partibus generantur, atque in his potissimum, in quibus materia quædam excrementitia corrumpitur, ut in intestinis, ex quibus tria vermium genera reuiciuntur; Ex superioribus teretes

teretes & longi, ex colo lati, ex recto ascarides, seu breues cucurbitui dicti. Omnes enecantur acerbis, falsis, acidis & amaris, vel interius assumptis, vt *aloe*, *sanonico*, *rhabarbaro*; vel exterius adhibitis, vt vnguento à nobis descripto, ad cuius preparationem, *Colocynthis* primum terenda, & aceto maceranda, dein insolatu, vel in cineribus calidis exsiccanda: Post oleo cera liquata miscenda, vna cum reliquis simplicibus in pollinem redactis: Tum omnia simul agitanda, & accurate vnienda in vnguenti concretionem.

Preparatio.

Vires.

Plurimum valet ad lumbricos interficiendos, si eo vmbilici regio liniatur, vel totum abdomen, aut eius portio cum decocto enematis communis per sedem in aluum inii ciatur.

CAP. XIX.

Vnguentum ad Achoras, vulgo tineam, D. Gordon.

℞. Ellebori albi,
ellebori nigri,
sulphuris vini,
auripigmenti,
lythargyri,
calcis vinee,
aluminis,
gallarum,
fuliginis,
cinerum clauellatarum an. ʒ. ʒ.
hydrargyri extimeli,
virid. aris, an. ʒ. ij.

Fiat omnium puluis, qui bulliat lento igne in

Succorum boraginis,
scabiosa,
fumaria,
oxylapathi, &
aceti an. ʒ. iij. ad succorum consumptionem: Adde olei veteris lb. j. picis liquida ʒ. ʒ. cera parum, fiat vnguentum.

COMMENTARIVS.

Huius vnguenti Gordonius perhibetur author primus, licet curasdam Ioannes de Concoregio meminerit, qui in *ellebori* vtriusq; dosi limitanda ab ipso dissentit; vt etiam Guido Cauliacus, qui de *hydrargyri* & *viridis aris* quantitate non parum detrahit, cuius castigationem sequimur. Extinguitur autem *argentum visum* multis modis, sed vltimior modus fit per *saluam ieiuni*, aut *succum limonum*, & aliquando *hyoscyami*. Cætera, quæ ad apparatus attinent, facilia sunt, eaque medicamenti formula descripta satis indicat.

Idud vnguentum, inquit Gordonius, proculdubio tantæ virtutis est, vt in corpore mundificato, seu purgato, omnem infectionem percipientiam humanam curabilem curet, siue fuerit tinea, seu scabies, malum mortuum, morphea, aut aliud quodcumque infectionis genus. Quare in honore, vt loquitur bonus vir, & reuerentia habeatur.

Vires.

CAP. XX.

Vnguentum Apostolorum, D. Auicenn.

℞. Olei communis lb. ij.
cera flaua,
terebinthina,
resina,
ammoniaci an. ʒ. xiiij;
lythargyr. auri ʒ. ix.
aristolochia rotunda,
rhuris masculi,
bdellii an. ʒ. vj.
myrrha,
galbani an. ʒ. iij. j.
opoponaci,
aruginis an. ʒ. ij.
fiat vnguentum.

COMMENTARIVS.

Auicennam vnguentum hoc inuenisse, &c.

Lec.

*Ratio nomi-
nis.*

sic nominasse fertur, qui tamen Apostolorum numerum, nec rescivit vnquam, nec similiter Deum coluit. Qui n. Christi legem sequentes Deum vere agnoscunt, certo sciunt Apostolos non vnguentis, sed verbis, imo sola vestium umbra aegrotos sanasse; Vnde facile credo, interpretes Arabicae linguae deceptos, qui vnguentum hoc *Alhanarin* Auicennae dictum, Apostolorum verterunt. A quocunq; tamen fuerit haec imposita nomenclatio, non improbat, vt quae compositionem ex tot simplicibus, quod olim fuerunt apostoli, coherentem designat. Sic autem paratur.

Preparatio.

Gummi primum in aceto daodecim horas mazeranda, dein colanda, & igne leno coquenda ad spissitudinem mellis: quibus adhuc calentibus diluenda, vniendaq; *terebinthina*. Inter ea *lithargyrus* laxigatus in oleo blando igne nutriatur. Tum eodem *cera* liquabitur, vt & *resina*. His ab igne semotis gummi dicto modo apparta commiscebuntur: Dein *aristolochia*, *myrrha* & *ebulus*: Tandem *arugo*; Cuius dosim augent imperite multi, vt vnguenti colorem efficiant viriditorem; Simul enim cum tinctura acrimoniam acquirit vehementiorem, vlceribus nimis mordacem & noxiam.

Vires.

Vulnera & vlcera contumacia, itemq; fistulas detergendo expurgat, fungosam, aut mortuam carnem exedit, & absumit, & nouae restitutionem accelerat.

*Vnguentum
& calce.*

Ei viribus non male conuenit vnguentum e *Calce*, septies, vel etiam decies in aqua communi, dein in *rosacea*, vt decet, abluta, & olei sufficienti quantitate excepta ad vnguenti crassitiem. Vlcerum enim efficaciter a sordibus extergit, humiditates absumit, & ad cicatricem perducit. Paratur aliud magis compositum, additis *cerusa*, *pompholyge*, *lithargyro*, seuo *vittulino*, & vnguento *rosato*, Sed raro est in vsu.

CAP. XXI.

Vnguentum Aegyptiacum.

℞. Aeruginis ℥.v.

mellis ℥.xiiij.

aceti fortis ℥.viij.

Coque super ignem, donec inspissentur in vnguenti crassitudinem.

COMMENTARIUS.

Aegyptios omnes Medicos olim fuisse, antiquo proverbio fertur, ab hisq; primas medendi leges, & medicamenta multa manasse, patrum scripta, & rerum monimera testantur; Verum Graeci gloriae semper auidissimi, quae ab illis sunt mutuati, sepe tantum astute immutarunt, vt primi nunc fere auctores habeantur. Superfunt tamen adhuc quaedam olea, & vnguenta ab illis cognominata, vt vnguentum hoc vulgare *Aegyptium* dictum, quod eius cognitio primum ex Aegypto ad nos delata est, vel quia illic & laudatissimum, & vtilitissimum parari consueuerit. Ex his enim causis potius, quam ex Aegyptiorum colore fusco, ac vnguento simili probabilius est nomen deriuatum.

Multi a sua basi, videlicet *melle*, melleum nominant. Sed cum rationi non nunquam praeponatur vsus, cum *myropolis Aegyptiacum* nominabimus, quod sic parabitur. *Mel* cum *aceto*, & *arugine* puluerata, in figulino vase igne lento coquetur ad aceti dissipationem, aeruginis tincturae immutationem, & vnguenti consistentiam legitimam. Voceatur a *Mesue magnum*, id est, viribus eximium, non ad differentiam minoris, seu minus compositi.

Ad vlcera antiqua & fistulosa est vtilitissimum: Ea n. terget, putredinem aufert, saniem absumit, carnem excrecentem & mortuam exedit, non sine sensu doloris. Si *thus masculum* addatur, vt consentire videtur *Mesue*, aliquanto mitius erit, &

minus farcoti-
cum,

CAP.

*Aegyptios omnes fuisse
Medicos.*

*Vnguentum
melleum.*

Preparatio.

*Vnguentum
magnum.*

C A P. XXII.

Vnguentum Agrippæ, D. Myr.

℞. Radis. bryonia lb. ij.
 cucumeris asinini lb. j.
 scylla lb. ℞.
 ireos ℥. iij.
 filicis,
 ebuli,
 tribulorum aquaticorum an. ℥ ij.
 olei veteris lb. iij.
 cera citrina ℥ xv.
 fiat vnguentum ex arte.

COMMENTARIVS.

A Myrepso vocatur vnguentum *μυρσε*. Latini codices de Agrippæ, & ratione vix probabilis ad regem Agrippam retulerunt. Sic forsitan dicitur, quod fiat ex simplicium agrestium succis per macerationem in oleo relictis, vnde *μυρσε*, quasi succus agrestis, à quo detorta est de Agrippa nomenclatio. Sed de nominum ratione non differendum, modo res ipsa probe dignoscatur. Huius autem vnguenti descriptionem à Myrepso data Salernitan parū imitauit, pro radice altheæ syluestris, cucumeris asinini radicem ponendo, scopo cōuenientiore, serosis humoribus educendis, & hydropi curando, iuxta Myrepfi institutum accommodatiorem. Sic vero illius præparatio suscipitur. Radices recentes primum seligendæ, abluendæ, diligenterque à sordibus purgandæ, & terendæ: Deinde oleo super cineres calidos quinque aut sex dies, in vase fictili macerandæ: Postea coquendæ, donec contabuerint, & aqua humiditas exhalarit. Tum percolandæ. Percolato liquori de nouo ad ignem adhibito, & feruere incipienti, addenda cera, & ex arte conficiendum vnguentum: quod ventri illitum hydropicis prodest, vti & lienosis, si hypochondrium sinistrum inungatur. Aluum quoque non raro subducit, licet tantum extrinsecus adhibeatur. Maxime vero pueris & habitu mollioribus. Aliis adhuc multis

Ratio nominis.

Præparatio.

Vires.

qualitacibus pollet, quas breuitatis causa prætereo.

C A P. XXIII.

Vnguentum Aregon, D. Myrepf.

℞. Laureola ℥. jx.
 calamenti lb. ℞.
 radice cucumer. agreff.
 ireos recent.
 maiorana,
 cimmarum vris marini.
 serpilli,
 ruta an. ℥ iij. ℞.
 foliorum lauri,
 salua,
 sabina an. ℥ ij.
 zinziberis,
 piperis an. ℥ ℞.
 pyretbri,
 euphorbii,
 petrolai, an. ℥ j.
 mastiches,
 thuris an. ℥ vj.
 olei moschatellini ℥ ℞.
 laurini,
 adipis vrsi an. ℥ ij.
 butyri ℥ iij.
 cera pura ℥ xv.
 olei communis lb. v.

Herbis & radibus vino maceratis, coctis cum oleo, colatis, & additis pinguibus & pulueribus, fiat vnguentum, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Qui ad huius vnguenti apparatus Medicorum commentarios evoluunt, tot varietates, quot auctores in descriptione eius agnoscunt: Nam Salernitanus addit radicem bryonia, iari, cucumeris asinini, & folia vtriusque Conize: Fernelius additionem illam admittit, omittit radicem iridis, & dosim immutat: Alii alia vel detrahunt, vel adiciunt. Iouertum authoris mentem fidelius secutum, magis sequimur, & descriptionem quam ipse in meliorem ordinem redegit, exhibemus. Eius

A a a

autem

Preparatio.

autem apparatus sic instituendus. Radices & herba trita; & a fordibus purgata diem integrum macerentur: postmodum eximantur & probe terantur; In oleum immergantur, & sic dies septem dimittantur: Tum coquantur & percolentur. Expresso liquori addantur *butyrum*, *adeps* & *cera*: His liquatis affundantur *olea*: Tum pulveres permiscendi. Omnia sic rite permixta, & subacta unguentum efficiunt consistentia legitima; quod ab effectu *ἀγρυός*, id est, *auxiliare*, à quibusdam *Adintorium*, à Nicolao Præposito inepte *Aragon* dicitur.

ἀγρυός.
Vng. Adintoriorum.

Valet ad affectus corporis frigidos, conuulsiones, resolutiones, colicum dolorem & articulare. Ante inuasionem quartanae prodest spinam dorsi, & scapulas eo inungi.

CAP. XXIV.

Vnguentum Martiatum, D.

Myreps.

℞. Olei antiqui ℔. ij.

cera ℔. j.

rosarum marini,

foliorum lauri,

rusa an. ℥. iij.

maiorana ℥. iij.

ebuli,

Sabina,

balsamita,

oxymi,

elelisphaci,

polii montani,

calaminthes,

arthemisia,

enula,

beronica,

acanthi,

spargula,

herba venti,

pimpinella,

agrimonii,

absinthii,

herba paralytici,

costi nostratis hortensis

cymarum sambuci,
vermicularis,
semperuini maioris,
millefolii,
chamaedryos
quinque neruis,
centauri minoris,
fragaria,
pentaphylli an. ℥. ij. ʒ. ij.

radicis althea,
cumini,
myrrha an. ℥. j. ʒ. ʒ.
fenugraci,
butyri an. ʒ. vj.
seminis papaueris albi,
urtica,

violarum,
menta satiuæ, &
menta agrestis,
rubia tinctorum,
oxylapathi,
polytrichi,
cardiobarani,
perichlymeni,
herba moschata,
florum chamamelis,
scelopendrii,
crispule,
herba camphorata,
styracis calamita,
thuris,
medulla cerui an. ʒ. ij.
axungiarum ursi,
Gallina, &
anseris,
masticis an. ʒ. ʒ.
olei nardini ʒ. j.

Radices & herba trita vino macerentur, coquantur, oleum affundatur, & rursus coquantur, donec marcescant. Colato liquore & calente cera liquetur, dein butyrum & axungia: Tum pulveres addatur, & fiat unguentum.

COMMENTARIUS.

Putat Salernitanus, hoc unguentum de-
bere *Ratio me-*

minis.

bere vocari *Martianum* à Martiano; Manlius. *Martianum* à Martiatone Medico peritissimo illius inuentore. Sed is quicunque fuerit, vnguentum sane ad multa efficacissimum, & vstitatissimum descripsit. Multis autem quod constat simplicibus, ad differentiam alterius minoris descriptionis ab Alexandrino c. 994. traditi magnum vocatur.

Compositio-
nis illustra-
tio.

Verum ne quis in eius dispensatione admittat errorem simplicium aliquot obscurior appellatio sic elucidanda, vt per *acanthum*, *brancha vrsina* intelligenda, per *balsamitam menta aquatica*, per *Eleisphacum*, *saluia*, per *spargulam aparine* Græcorum, per *herbam venti*, non *parietaria*, sic quoque dicta, sed *anemone syluestris*; alterutra tamen nullo errore sumi potest, per *herbã paralytis*, *primula veris*, per *costum nostratem*, *menta Græca*, *herba sancta Maria* vulgo dicta, per *semperniuum*, *sedum*, seu *arizon* maius, per *quinque-neruiam*, *planzago minor*, per *cardiobotanum*, *carduus benedictus*, vel potius *cardiaca*, per *periculum matrisylua* seu *caprifolium*, per *herbam moschatam*, prima *geranii* species, per *erispulam cotula non fetida*, quã *buphtalmum*, seu *oculum bouis* appellant, per *herbam camphoratum*, *abrotonum mas*. Reliqua facilia sunt.

Preparatio.

Pro *tamarisco* autem non *amaracum* cum Iouerto posuimus, sed *maioranam* scopo conuenientiore. Ad preparationem radices, & herbarum medio Vere collectarum, abluendarum, purgandarum, terendarum, vini generosi sufficienti quantitate, in vase idoneo, super cineres calidos macerandæ & coquendæ ad mediã partem vini dissipationem: Deinde oleum affundendum, atque omnia rursus coquenda simul ad vini perfectã exhalationem. Post hæc ab igne semoueatur, & sacculo excepta exprimantur, & rursus igni reddantur. Tum addenda *cera*, liquandaque; Dein *butyrum*, *axungia*, *medulla*, & reliqua puluerabilia, in tenuem pollinem redacta. Omnia sic dissoluta, probe mixta & agitatione continentur vnita, igni sub-

trabantur, vt coeant in vnguenti formam.

Efficacissimum est ad frigidos cerebri, *Vires*, neruorum & articularum affectum. Tremori paralyti, conuulsioni & arthritidi plurimum confert, & præduris lienis tumoribus, atque omnibus doloribus à crudis humoribus natis.

CAP. XXV.

Vnguentum citrinum D. Myr.

℞. *Boracis*,
marmoris albi an. ʒij.
caphura ʒj.
coralli albi ʒʒ.
amiantis,
umbilici marini,
aniali,
dentali,
crystalli,
neri,
tragacanthi,
amylis,
shuris albi an. ʒij.
gersa ʒj.
cernisa ʒvj.
adipis suilli recentis, nec saliti lb. j. ℞.
foui caprini ʒj. ℞.
adipis gallinae ʒj.
mala citria n. ij.

Ea minutim incisa adipibus liquatis misceantur, coquantur & percolentur. Expresse liquoris reliqua ex arte puluerata commiscebuntur, & fiet vnguentum.

COMMENTARIVS.

Cum hoc vnguentum nomen tantum habeat à citro, non colorem (album enim est) rectius citreum, quam citrinum dici potest: sed efficit vocum affinitas, vt nullo aut exiguo errore, modo hoc, modo illo nomine designetur. Ex his vero est, quæ ad artem cosmeticam, seu exornatoriam potius, quam morborum curatricem spectant. Constat namque multis, quæ cutem erugant & detergunt, prauum illius colorem emendant, meliorem conciliant, & ad laudabilem statum reducunt.

Aaaa 2

ducunt.

ducunt. Verum cum multa ex his, barbaris vocibus enuntientur, explicationeque indigeant, ne vocum ambiguitate, ac multiplici acceptione tyrones decipiantur, hanc illis subiungimus interpretationem, ut pro *amianto*, seu *amento dulci*, *alumen seiffum*, vulgo *plumeum*, non *gypsum* coctum cum Manlio sumatur; pro *umbilicis marinis* intelligantur *belliculi marini* figuram umbilici humani referentes, satis noti ac vulgares. Pro *Antalio*, tubus quidam marinus intelligendus est, longitudine digiti minoris, foris striatus & inter buccina numeratus. Pro *Dentalio*, conchula parua longa, rotunda, candida, intus laeuissima, incurua, altera parte acuminata, in qua vermis marinus viuit, & aliquando exit. Et cum *antalia* & *dentalia* conchilia sint, & velut buccina, non male ipsorum defectu, turbines marini & cochleae vsurpantur.

Gerfa preparatio.

Per *Gerfam* autem velut *Cerufa* quaedam intelligenda est, ex radice *Drachonaea* seu *Serpentaria*, vel eius penuria, ex radice *Lauri* & aqua *rosarum confecta*, cuius preparatio sic se habet. Radices *Drachonaea* seu *Serpentaria* maioris vere collectae, abluendae, à sordibus purgandae & siccandae; deinde in mortario lapideo tenuissime puluerandae; & fictili aut vitreo vase idoneo exceptae, aqua *rosarum* insuccandae: tum linteo tecto ad Solem siccandae; post earum terendae, *rosaceae* irrorandae, & vt ante insolandae & exsiccandae. His omnibus ter, quaterque iteratis, tandem puluis vino odore madefaciendus, & in pastillos cogendus; qui in vmbra siccati, vlti reponendi sunt, & pro *Gerfa* vsurpandi.

Preparatio.

Porro huius vnguenti sic suscipitur preparatio. *Axungiae* primum simul in vase fictili liquantur; quibus duo *mala citria* per taleolas secta noctem integram macerantur: mane sequenti eo quuntur & percolantur. Inter ea *marmor, crystallus, corallium, umbilici, antalia, & dentalia* tenuissime puluerantur, vt etiam reliqua, sed seorsim, maxime vero *caphura, amyllum, stibis,*

amiantum, & borax. *Gerfa* autem, quod friabilis sit, leui ad cribrum inuersum tactu comminui solet. Omnia vt decet laeuigata, adipibus liquatis, colatis & adhuc calentibus, commiscebuntur & agitabuntur, vt cocrescant in vnguentum. Minor autem videtur quantitas adipis ad pulueres, qui propterea minuendi, vel ille augendus: Nam pro libra pulueris saepius requirunt pharmacopœi *axungia*, vel adipis *lb. vii. aut viii.* fere autem puluis seruatur, & recte, atque vtendi tempore *axungis* commisceatur.

Vnguentum Citrinum papulas ex bile, *Vires* aut salia pituita, in cute, praefertimque faciei erumpentes reprimit, impetigines, liuores & lentiginis extergit, foridas cicatrices delet, oculorum rubores auferit, & cutaneos affectus sanat.

C A P. XXVI.

Vnguentum spleniticum.

℞. Olei de capparibus.

Olei de Iasmino an. ʒ. jx.

Butyri casti & insulsi ac recetis lb. ʒ. succorum bryoniae & cyclaminis an. ʒ. vii.

Gumi ammoniaci aceto dissoluti ʒ. ij.

Puluerum Cumini ʒ. ij.

corticis tamarisci,

Fraxini,

Ceterach,

Seminis agni casti an. ʒ. j.

Cera noua & odorata q. s.

Fiat vnguentum; cui adde olei de spica ʒ. ij.

COMMENTARIVS.

Multis lien tumet, aliis induratur sine incremento insigni; aliis simul insignites & augetur & indurefcit. Omnibus grauitas adest & circumscriptus in hypocondrio, sinistro tumor, spiritus difficultas, prauus color, ad plumbeum vergens, decubitus in sinistrum latus grauis, venae ad lienem nigricantes, & turgidae, & pedum saepe inflatio.

Signa lienis indurati.

Alis

Illis post generalium præfidiorum o-
pem confert regioni lientis hoc vnguen-
tum adhibere, quod vim habet malacti-
cam seu emollientem, resoluentem, ape-
rientem, roborantem ac spenicicam, vnde
nomen. Non debet igitur omitti, & cum
eius vsus sæpe fit vilissimus, in pharmaco-
poliis omnibus debet haberi.

Vt rite paretur, olea, & butyrum, igne
lento bulliant cum succis ad eorum dissi-
pationem. Commisceatur ammoniacum
dilatatum: Addantur pulueres: tum demum
cera, & fiat vnguentum, cui parum olei de
spica addatur, quod sua tenuitate efficit,
vel reliquorum vis melius ad partem de-
feratur, & suo halitu vnguenti odor minus
sit ingratus.

CAP. XXVII.

Vnguentum Neapolitanum.

℞. Axilligæ suilla in succo saluie lota ℥ j.
argenti viui extincti ℥ iij.

olei laurini,

chamameli,

lumboricorum an. ℥ ij.

de spica ℥ j. ℞.

aqua vite ℥ j.

cera flaua ℥ ij.

serebinthina in succo enula lota ℥ iij.

pulueris chamapithos & saluie an.

℥ ij.

fiant vnguentum, vt artis est.

COMMENTARIVS.

Vellem citra nationis alicuius iniuriam
de morbo venereo & eius curatione Me-
dici loquerentur; sed cum multi istius luis
originem, causam & naturam primo sui
aduentu ignorarent, in eos, à quibus vel
iuste, vel iniuste se læsos putarent, retule-
runt: hinc alii Hispanicum, alii Italicum,
alii Gallicum, vt Itali nuncupant. Galli ve-
ro cum homines sint, nec iniuriam illam
facile ferentes, morbum, quem antea In-
dicum, aut venereum recte vocabant, au-
dito Gallici morbi nomine ab Italis im-

posito, non modo morbum sed etiam re-
medium Italicum & sæpe Indicum nomi-
nant. Ex India enim primum ab Hispanis
delatus est in Italiam, vnde Galli post ca-
ptam Neapolim domum redeuntes hunc
fructum Neapolitanum detulerunt. Sed
hæc ridendi, quam rodendi gratia, potius
dicta sunt: Redeo nunc ad vnguentum
à nobis ad Indicæ luis curationem descri-
ptum, quod aliorum eiusdem nominis
multorum loco erit; quæ velut per manus
pharmacopæorum, & chirurgorum tra-
dita, in quibusdam Officinis ex solo adipe
suis & hydrargyro, aut simul paucis qui-
busdam aliis simplicibus indebite paratis
& vnitis conficiuntur. Ob id ægroti sæpe
ab ipsorum vnguentorum litu incidunt
in tremorem, stuporem & paralytim. Hoc
autem à nobis descriptum multis constat,
quæ dictos affectus impediunt, neruolum
genus roborant, qualitatem malignam
humorum peccantium extinguunt, & hu-
mores ipsos partim resoluunt partim pro-
pellunt, & sputando per os educunt. Sunt,
qui petrolium & Euphorbium adiiciunt;
quæ licet propter partium tenuitatem, &
calorem excedentem aliquando frigidio-
ribus naturis profint, biliosis tamen &
temperatis sæpius obsunt. Mithridatium
& Theriacum alii permiscent, nos tamen o-
miffimus, quod non sint huius luis efficax
alexiterium: argentum autem viuum, vt
debet, vsurpatum, efficacissimum est, vt
alibi demonstraui.

Ad huius autem vnguenti apparatus. *Præparatio.*
primum cera igni moderato cum oleis
liquanda, & addita aqua vite agitanda &
calescenda ad eius ipsius aquæ exhalationem:
dein adops & serebinthina vna cū
hydrargyro illis incorporato: Tum demum
pulueres: sicque omnia probe subacta cō-
cresecunt in vnguentum.

Vt vero rite præparetur hydrargyrius, *Hydrargyri
extinctio.*
debet primum per laneum pannum trahi-
ci, vt tollatur illius plumbago, deinde sa-
liua hominis ieiuni ac sani extingui. Sic
enim domitus aptior est ad huius vn-
guenti

Morbus
Gallicus
vnde pri-
mo venaris.

guenti confectionem, quam succo limo-
num aut hyoscyami extinctus, licet axun-
gia & terebinthina mixtus multum de
sua feritate amittat. Illius malefica vis ad-
huc optime castigatur oleo terebinthina,
vt decet, parato.

Vires.

Plurimum valet hoc unguentum ad or-
ris fluorem, vt vocant, seu humoris viru-
lenti per os exputationem, si eo post re-
purgatum corpus partes bis atque iterum
liniantur.

Unguenta porro multa sparsim in An-
tidotariis vulgaribus descripta neglexi-
mus, quod eorum vsus vel non satis pro-
betur, vel improbetur, vel quia vires ha-
bent his affines, quæ in hoc libro descri-
buntur. Qui enim habebit, exemplilo-
co, *Stypticum Fernelii & Aragon*, nihil erit
ei necesse *unguentum Comitissa & de Ar-
thanita* parare.

ADDITIO.

*Unguentum defensuum D. Angel-
bergeri.*

℞. bol. leuaniici.
litharg. pulueris an. ʒ ʒ, b,
ter. sigill. rubr.
ceruss. an. ʒ ij.
caphur. ʒ b,
opii thebaic.
tragac. an. gr. v.
aq. rosar.
acet. rosac.
succ. semper viui an. ʒ b,
ol. ros. ʒ j. b, Mi.

f. unguentū arte subtilissimū. Bolus
& terra sigillata simul optime terā-
tur cum tragacantha, deinde opium
& caphura cum oleo rosar. parū dis-
soluatur, postea lithargyrum cerussa
& oleum rosatum optime terantur,
affundido semper parum aceti, aqua
rosarum & succi fiatq; unguentum,
vile est ad tabem & atrophiam
membrorum & omnia symptoma-
ta clandestina.

*Unguentum de plumbo, quale sepe in-
ter Emplastra repe-
riens.*

℞. plumbi vsti cum sulphure
lithargyri an. ʒ ij,
ceruss.
antimon. an. ʒ j,
ol. ros. quant. suffic. f. ungu.

Unguentum rubrum potabile.

℞. rad. anchus. rubea ʒ ij,
rubia tinctor. ʒ j,
helenii. ʒ b,
leuisic. ʒ ij,
sulphur. vivi ʒ j,
vini rubr. alkanti lb. ij,
butyri insulsi lb. j,
coquantur & colentur: in colatura
dissolue spermat. ceti ʒ ij,
sangu. hirci ʒ b,
pulu. tormentill. ʒ ijij.
oculor. caucr.
mumia an. ʒ ij.
caryophyllor ʒ j. Mi.
f. unguentum.

Illitus purgans.

℞. aloes
fellis taurini an. ʒ j,
pulv. arthanit. p ij Mi. & cum o-
leo lilior. aut violar. & cera f. li-
nimentum pro ventre inferiore in-
ungendo.

*Experimentum mirabile Ru-
landi.*

℞. fol. salvia,
urtica,
meliss. an. part. equal.
contunde in aceto rosaceo in linimē-
tū, applica ad pulsus manuum ma-
ne: purgat superne & inferne.

*Unguentum de lapide calamari cum
camphora.*

℞. cera alb.

seui

feni hircin. an. ʒ iij,
ol. ros.
terebinth. an. ʒ j ʒ,
lapid. calaminar. ʒ iij,
camphor ʒ ʒ,
ol. commun. quant. suffic. Mi.
f. liniment. griseum.

Vnguentum Nicotiana.

ʒ. fol. nicotian. lb j.
axung. porc. rec. vel diligenter
lot. ʒ xij.
ol. hypericon. lb ʒ. Herba trita maceretur per noctem in vino rubro, mane bulliant igne lento cum axungia ad vini consumptionē; colatura expressa adde succi nicotiana lb ʒ, terebinth. vel resina abietina ʒ iij. eoq. denuo ad consumptionē succi, addēdo circa finē pulv. rad. aristolochia rotūda ʒ ij, cera noua quant. suffic. f. vnguentum. Est Laurentii Iouberri, qui in alia descriptione oleum hypericonis omisit, valet etiā ad puerorum vlcera manātia capitis: potest quoq; sumi succus expressus ē foliis & radicibus ocimastri Tragi mense Maio.

Vnguentum alabastrinum Ioannis

Langij.

ʒ. ol. ros. omphac. lb j,
vini albi generosi lb. ʒ.
ʒ. chamomill. rec. ʒ ij.
ruta recent. ʒ vj.
summitas rubri ʒ iij,
sem. foenic. pulueris. ʒ j,
Coquantur lento igne ad consumptionem vini. colatura adde cera alba quant. suffic.
pulver. lapid. alabastris ʒ iij,
album. ouor. nr. ij,
aq. rosar. ʒ ʒ. Mi.
f. vnguentum.

Vnguentum Ebulinum.

ʒ. granor. ebulli maturor. ʒ nigror. lb ʒ,
(alii sumunt succ. fol. ebul. lb j.)
fol. ebul.

ius arthet.
ius moschat.
rorumar. an. Manip. j ʒ,
lumbris. terrestr. cum vino rubro
loror. ʒ suffocator. lb ʒ,
terebinth. aq. salua lota ʒ iij,
rad. alth. virid. lb ʒ,
ol. lb ʒ j,
vini rubri lb j.
cera quantum sufficit. Mi. fiat vnguentum. sec. arz.

Discurit & resoluit tumores duriores
potissimum ē materia frigida ortos, eaq;
anodynum.

Zibethum artificiale.

ʒ. ol. nucista,
mell. opt. despumat. an. ʒ ʒ,
zibeth. gr. viij,
puluer. pyrethri,
piper. nigri,
cubebar. an. ʒ ʒ.
mosch. gr. v. ex omnibus subtilissimis
puluerisatis & commistis fiat linimentum.

Vnguentum nervinum optimum D.

Achillis Gasseri.

ʒ. ol. rosac.
chamomel.
massic.
lini an. ʒ ʒ,
terebinth. ʒ j,
vermium terrestr. ʒ ij,
sevi vitulini,
hircini an. ʒ j. ʒ.
pingued. vulpis,
canis. an. ʒ ij,
cera ʒ j. Mi. f. linim.

Aliud ad contractionem nervorum.

ʒ. ol. chamomel.
aneth.
rosac.
lilior. albor. an. ʒ j,
irini
massichin.

de spica

de spica an. ʒ iij,
pingued. gallin.

anatis,
ol. amygd. dule. an. ʒ v,
medull. cruris vituli.
butyri vaccini rec. an. ʒ iij,
styrac. liquida ʒ ʒ,
seui vitulini ʒ i,
œsypi ʒ j. ʒ, bulliant omnia simul pra-
ter styracem & œsypum vsque ad cō-
sumptionem mucilaginis, deinde co-
letur & addantur terebinthina cla-
rissima ʒ vj, cera cistrina quant. suffi-
cit f. ceratum molle.

Aliud ad spasimum neruorum.

ʒ. ol. costin.
de piperib. an. ʒ ij,
de euphorbio,
de laterib. an. ʒ j. ʒ,
terebinth. non loca ʒ ij,
cera alba quant. suffic. f. unguentum,
quo membrum affectum inungat-
ur præmissa tamen frictione cum
oleo mastichino aut ol. absynthii.

Vnguentum ad artus.

ʒ. marcaste lb ʒ,
rad. chameleont. alb.
baccar. iuniper. an. ʒ iij.
Marcasta tenuissime teratur, radix
minutim incidatur, & cum baccis
optime contundatur, deinde in vini
albi optimi lb. ij. ad dimidias coquan-
tur.

ʒ. huius colatura lb. j.
medull. crur. bouin. ʒ ij,
seui hircin. ʒ iij,
adip. vrsin. ʒ j,
canini. ʒ i. ʒ,
human. ʒ ʒ,
Adipes aqua rosacea aliquoties ab-
luatur, abiecta semper veteri aqua &
moua affusa, deinde ad succi con-
sumptionem coquantur, fiatq; un-
guentum.

Vnguentum spleneticum.

ʒ. ol. de capparib. ʒ ij,

rad. cyclam. ʒ ʒ,
sem. genist. ʒ ij,
succ. bryon. quant. suffic.
Radices & semina terantur minutif-
sime, deinde omnia coquantur ad a-
quosa humiditatis consumptionem,
& vehementissime expressa colentur.

ʒ. colatur. ʒ vj,
pulv. croci ʒ ij,
cera parum Mi. f. unguentum.

Aliud.

ʒ. ol. de capparib. ʒ v.
nuc. moschat. express.
spica an. ʒ ʒ.
succ. cyclam. ʒ j,
salam. aromat. ʒ j. ʒ.
lacca,
aloes,
piper. an. ʒ i,
ammoniac. in acis. dissol. ʒ iij.
cera quant. suffic. Mi. f. ceras.

Vnguentum ad scabiem.

ʒ. succ. helenii,
oxylapach. an. ʒ ʒ,
ol. laurin. ʒ j. coquantur in diploma-
te ad aquositate consumptionem, de-
inde cum sulphuris virvi ʒ j. ʒ. & ce-
ra modico f. unguentum.

Vnguentum cordiale.

ʒ. spec. diambv.
pulv. eroc. orientat.
lign. aloes,
benzoïn. an. ʒ j,
ol. cymin.
fœnic.
cinnam. destillator. an. gutt. ij,
rorimar. gutt. iij,
moschellin. ʒ vj,
mosch.
ambr. an. gr. ij,
cera albiss. in aq. cinnam.
lota quant. suffic. f. ungu.

Vnguentum ad scabiem manuum.

ʒ. Extract. ellebor. nigr.

bryon.

bryon. an. ʒ ʒ.
 vngt. de corussa ʒ j. ʒ.
 sulphur. virvi ʒ ʒ.
 ol. tartar. ʒ ij. M. diligenter ad ignē
 f. vnguentum.

Herba, quibus manus prius
 fouenda.

℞. rad. bryon.

oxylapath. an. ʒ ij.
 ellebor nigr. ʒ ij.
 fol. fumar. M. ij. incisa & contusa
 coquantur in aqua.

Vnguentum Felicis Plateri ad polypum
 narium.

℞. vnguent. aegyptiac. ʒ ʒ.
 cortic. granator.

gallar. an. ʒ ʒ.
 ol. vitriol. ʒ ij. M. f. vngt.

Aqua post vnguentum vsur-
 panda.

℞. sublimat. ʒ j. Coquantur in aqua fa-
 brorum ʒ iij. ad consumptionem me-
 dietatis. postea adde ol. vitriol. ʒ ʒ.
 alum. vst. ʒ j. M.
 hac aqua polypus tangatur.

Vnguentum Iulium, Iulii Casa-
 ris Arantii, ex suc-
 cis.

℞. ol. rosar. ex oleo lini prepar. lb. j.
 fol. plantag.
 serophular.
 centaur. minor.
 resta bouis,
 solani minutissime incisor. an. M.

Omnia simul decoquantur, donec herba-
 rum vires videantur extracta, tunc colen-
 tur & torculari fortiter exprimantur, ex-
 pressum denuo ferueat, quousq; omnis fere
 aqua humiditas absumpta fuerit, tuncq; ad-
 de & permiſce cere alb. noua ʒ iiii, tandem
 que refrigerato ferme insperge camphor. pul-
 ueris. ʒ ʒ, agitetur tam diu, donec refrige-
 ſcat & vase vitreato condatur.

Refrigerat & siccat sine morſu, ideo

que valet ad ambuſta & ad vlcera cum in-
 temperie calida & acri ſenſatione; qua-
 lia ſunt cacoethe, herpes narium, faciei,
 verrucæ exulceratæ, pudendi & digito-
 rum gangrænosa vlcera, & quæ è per-
 nionibus neglectis fiunt. ſi præcipitati
 puluis hoc temperetur vnguento, cor-
 rigit putredinem & malitiam vlcerum
 in gummatibus gallicis, in ozæna, in
 vlceratione ſtrumarum, mentulæ, in
 ſicibus ſeu carnis excreſcentia abſceſ-
 ſuum circa vnguium coronam. Si hæc
 non proſus hoc remedio curentur, ſit
 tamen præſeruatio, ne in deterius
 abeant.

Vnguentum ex Emula D.

Bechtholdi Riuq.

℞. rad. enul. virid. in acet. coc. & con-
 tuſ. ʒ iij.

tartar. alb.
 sulphur. virvi,
 vitriol. alb.

ʒinzib. an. ʒ j. ʒ.

ſal. comm.

ellebor nigr.

albian ʒ j.

fol. ſerpill.

menth.

ſaluia,

maioran. an. ʒ ij.

axung. porcin. rec. aq. lapath.

acuti loca ʒ x.

Contundantur contundenda, omnia-
 que ſecundum artem lento igne ad
 formam vnguenti coquantur.
 valet plurimum ad ſcabiem.

Vnguentum Horatii Auguſti ad ptery-
 gium oculi.

℞. alſines. qua apud Tuſcos vocatur con-
 tone,

cheildon. recentium an. M. ʒ.

contundantur valide & miſceantur

in al. comm. adſtringentis ſacti ex o-

liuis immaturis ʒ vj, tam diu, donec

marceſcat, tum bullians lento igne;

Bbb

adde

adde cera nona liquefact. ℥ j. quocum leuiter ebulliant ad consistentiam unguenti. tunc additio viridis aris ℥ iij. ℞. pulv. ossis sepia exusti & diligentissime leuigati ℥ ij. mox deponito ab igne & fiat unguentum. Intincta penna in hoc unguento quater in die inunge & pertiange unguulam leuiter, & iube, ne patiens eo die sese exponat acriluminoso.

Est præstans unguentum non ad hunc modo affectum, sed etiam ad omnes maculas oculorum delendas. Cuius (inquit Augenius) meus parens in pterygio refractario addebat interdum fellis barbelli piscis ℥ ij. ℞.

Unguentum nobile Eiusdem ad carunculam in ostio vesicae.

℥. virid. aris,
auripigment.
vitriol. roman.
alum. rocha an. ℥ iij.

Infundo omnia in aceto acerrimo horis 12. atque inter duos lapides marmoreos in pollinem tenuissimum redigantur, tum asino soli exponantur: siccata rursus aceto imponantur, indeque ut antea marmorum attritu sic comminuta, ut digitis subiectum nihil occurrat asperitatis, soli denique exponatur, quouaque in pollinem tenuissimum redigantur, omnisque eorundem euauerit acrimonia, quoad fiet octo fere dierum spatio.

Hinc ℥. ol. rosar. ompbac. ℥ iij,
licharg. ℥ ij. coque ad ignem, donec coierint in Emplastrum solida consistentia, ab igne tum semotis adde prædicti pulueris ℥ ij. Misce spatula. Et igni subiciantur, quousque totum in durum medicamentum crescat, adeo ut ipsi candela cerea vel virga plumbea adherere possit, sic ne manibus quidem tractata excidant. Valet solum in robustis.

Aliud Eiusdem ad idem.

℥. licharg. aur. præpar.
ceruss. an. ℥ ℞.
ol. ros.
e myrrh. an. ℥ j. ℞.
liquefiant igne remisso: deinde adde thutta præpar.
sibis,
spong. usta omnibus in succo plantag. maceratis, deindeque sole resiccatis an. ℥ j,
aristol. rotund.
myrrh.
aloes,
mastic.
pulu. tenuissimi plumbi crudi an.
℥ ℞.
camphor. ℥ ij. ℞.

Omnia coite marmorea tenuissime terantur, deinde in mortario plumbeo diu in unguentum subigantur.

Aliud Eiusdem ad idem pro delictioribus.

℥. ceruss. venet. optim. ℥ iij.
rutia elect. præp. & in ag. ros. loc. ℥ ℞.
licharg. aur. præp. ℥ vj,
sibis elect. in tenuiss. puluerem redacti & excreti ℥ ℞.
campb. ℥ ℞,
mastic.
oliban.

aloes epatic. an. ℥ ij. Comminuenda marmoreo lapide conterantur adiecto plantaginis succo & ad solem siccantur, deinde rursus exacte trita in mortario cum pistillo plumbeo adiecto ol. ros. quant. suffic. diuissimo agitentur & fiat unguentum.

Unguentum laxariuum. Pistorii.

℥. fell. taurini ℥ j,
myrrh. ℥ j. ℞.
scammon. præp. ℥ ℞,
Euphorb. ℥ ℞. Mi. & cum balsamo ex aloë fiat unguentum.

Unguentum

Vnguentum Cotoneorum.

℞. malor. cotoneor. in tenuissimas lami-
nas concisorum quantum vis. coquā-
tur in vino rubro generoso ad digitos
duos transuersos supereminenti ad
vini fere consumptionem.

℞. vini colaci lb. j.

ol. mastich.

rosat. an. lb. ℞.

bulliant leuiter ad totius vini con-
sumptionem & cum cera modico fiat
vnguentum, addendo pulu. caryo-
phyllor. ℞. j. ℞.

Valet ad quoscunque fluxus ven-
tris.

Vnguentum stomachicum.

℞. cera citrin. ℞. iij.

ol. coton.

mastic.

absynth.

menth. an. ℞. iij.

pulu. mastic.

menth.

caryophyllor.

nuc. mosch.

galang.

macer.

absynth.

cinnam. an. ℞. j.

spic. indic. ℞. ℞. Mi.

f. vnguentum.

Vnguentum nephriticum.

℞. vngu. anodyn. ℞. xxj.

ol. aneth.

chamom. an. ℞. iij.

pingued. coturnic.

anser.

gallin. an. ℞. ij.

pulv. fl. chamom.

sem. aneth. an. ℞. vj. Mi.

& cum cera noua f. vnguentum.

Vnguentum ad lumbricos.

℞. ol. amygd. amar.

absynth. an. ℞. iij.

succ. fol. persicor. ℞. ij.

farin. lupinor.

corn. cerv. ust.

rad. genrian.

centaur.

menth. an. ℞. j.

matricar.

abroan. an. ℞. ℞.

aloes ℞. vj.

fell. tauri ℞. iij.

cera ℞. j. ℞. Mi f. vnguentum.

Vnguentum pediculorum.

℞. sem. staphysagr. ℞. viij.

ellebor. alb.

baccor. lauri.

sal. nitri an. ℞. ij. ℞.

argent. vivi ℞. viij.

axung. porcina lb. iij. ℞. Mi.

f. vnguentum.

Vnguentum ad strangulationem

uteri.

℞. mosch. ℞. j.

gallia mosch. ℞. j.

ol. lil. albor. ℞. ij. Mi f. linim. quo in-

ungantur genitalia.

Vnguentum alabastrinum Benedicti Vi-
ctorii Fauentini.

℞. succ. chamom. rec. ℞. iij.

rosar. rec. ℞. ij.

ruta rec.

beton. an. ℞. j. ℞.

rad. alb. ℞. ij.

ol. ros. omphac. lb. j. ℞.

alabastr. optimi & purissimi ℞. iij.

puluerisetur alabastrum tenuissime

& per noctem ac diem in ol. omphaci-

no infundatur. deinde cum cera alba

optima q. s. ex omnib. fiat vnguentū.

Aliud Alabastrinum

Ludouici de Leonibus, preceptoris patris

Augenti & Io. Langy.

℞. vini albi adstringent. lb. vij.

Bbbb 2

aq. ros.

aq. ros. lb. ij.
Euphrag. virid.
fl. cham. an. ʒ vij.
fl. vorismarin. lb. j.
alabaſt. ſubtiliſſime pulueriſat. lb. j.

Et ʒ viij.

cera noua ʒ v.
ol. ros. omphac. lb. ij. ʒ.

Contuſis cōtundendis coquantur inuicem ad conſumptionem aqua & vini, poſtea imponantur album. ouor. nr. j. ʒ. conquaſſata & cum piſtillo in mortario calido horis octo continui agitentur, mox cum panno lineo fortiter exprimatur, in ſine addito camphor. ʒ ij. ʒ. ſinito refrigerrari & colari, ſi quid vini aut humidi liquoris ſuperſit.

Unguentum contra peſtem. Antonii Florentini.

ʒ. therias. Androm. ſen. vet. opt. ʒ ij.
coquatur in vaſe ſitili optime vitreato ad conſumptionem medietatis, adde cum ab igne reuota fuerit.

carlina.

imperator.

gentiana.

diptamni albi.

ſandarac.

croci optime pulueriſator. an. ʒ ij.

Mi.

ʒ. Unguentum, quo regio cordis inungatur.

Aliud Leonardi Fiorauanti ad peſtem.

ʒ. roſina pini alb. & mund. libr. ij.

benzoin ʒ ij.

ſtyrac. calamit. ʒ j.

terobint. pellucid. ʒ vij.

ſiner. lign. oliuar. ʒ iij.

myrrh. ʒ ij.

thur.

maſtic. an. ʒ. j. ʒ.

aq. vita ʒ. vij. Mi. in retorta magna igne lento deſtillentur, & cum oleum nigrum in ſine exire uideris,

muta recipientem, & oleum illud nigrum de aqua & prius egreſſo oleo ſeparatim illudq. oleum, prius in idem ab aqua elapſum voluti theſaurum maximum reſerua.

Unguentum ad ſuffocationes veteri.

Piſtorij.

ʒ. ol. myrrhin. ʒ j.

maſtic.

cydon. an. ʒ ʒ.

ambr. gr. ij.

benzoin. ʒ j. ʒ.

gallia moſch. ʒ ʒ. Mi.

cum cera ſ. vngu. molle, quo pudenta inungantur.

SECTIO II.

DE CERATIS.

VT cerata media ſunt inter unguenta & emplaſtra, ſic inter hac & illa à nobis deſcribuntur. Dicuntur cerata, quod ceram admittant; ut etiam Ceronea, qua nunc ab emplaſtri ſoliditate & compoſitione non diſſerre videntur, ita ut chirurgis emplaſtra & ceronea idem ſint: Et qui inter ipſos tantum oſſa fracta aut luxata reponunt, omnia emplaſtra ceronea nominant. At vero cerata molliora cum ſint, anguſtiore acceptione deſignantur pro medicamento, nempe externo, ex oleo, cera, & ſtirpium, animaliumque partibus, atque metallis & mineralibus aggregata. conſiſtentia inter unguentum & emplaſtrum media: nam plus cera recipiunt, quam unguenta; hinc duriora minus, quam emplaſtra, ideo molliora. Ea proportio cera in unguentis ſeruat, ut unciis olei ſingulis ponantur cera drachma dua aut paulo minus; In ceratis huius drachma dua cum dimidia aut paulo plus. In emplaſtris ſape duplum, ſapius triplū, & aliquando quadruplum cera ad oleum ponitur. Variat tamen iſta proportio pro diuerſa rerum

Cerata vnde dicantur.

Ceratum quid.

Proportio olei ad ceram.

aliarum mixtione & tempore, nam ubi puluerum maior quantitas adhibetur, ubi plus olei, ubi minor, ibi minus: ut etiam astate, (quod omnia pingua facile liquefcant) minor, quam hyeme olei dosi ponitur, adeo, ut sapius penes artificem peritum sit oleum vel ceram angore vel minuere. Ut autem ceronem pro emplastro sic ceratum pro unguento fere usurpetur: Eadem enim est simplicium commixtio, preparatio & spissitudo, & nonnunquam ceratum unguento mollius efficitur.

CAP. I.

Ceratum refrigerans Galeni.

℞. Cera alba ℥j.

Olei rosati Omphacini ℥iij.

Liquentur simul in vase duplici. Refrigeratis affundatur paulatim in mortario aqua frigidissima, quantum absorbere poterunt, pecutiendo & agitando: postremo addatur aceti ℥ss. Fiat ceratum.

COMMENTARIUS.

Inter medicamenta composita & euporista, nullum est frequentius & simplicius hoc cerato à Galeno multis in locis, ut c. 6. lib. 1. simp. l. 10. meth. & l. 6. sanit. tuend. descripto & celebrato, quod à nonnullis modo unguentum, modo Ceratum albu, & aliquando ceratum refrigerans Galeni nuncupatur in Officinis.

Preparatio.

Sic vero eius suscipitur preparatio: Cera in frustula diuisa oleo rosaceo omphacino in diplomate liquatur: dein ab igne remouetur, & in aliud vas transfunditur: atq; ubi refrixerit, & modice concreuerit; aqua frigidissima subinde affunditur & agitatione continua subigitur: Et rursus noua frigida affusio & agitatio iteratur, donec ipsam mixtura respuat; cui si parum aceti albi & renuui adiciatur, magis humectans & refrigerans unguentum parabitur. Vbi magis refrigerare consilium est, etiam Galeni autoritate, succi lactuce, solani, temporuius, aut similibus refrigerantium nonnunquam adduntur. Sed hoc

raro, nisi vtendi tempore, fieri solet, atque in pharmacopoliis tantum, quod simplicius est, asseruatur.

Valer ad phlegmonas, Erysipelata, herpetas, carbunculos, phlygethla, omnemq; intemperiem calidam. Febrientibus quoque multum conducit, si hypochondriis superponatur.

Vires.

CAP. II.

Ceratum santalinum D. Mes.

℞. Rosarum ℥iij.

santal. rubri ℥x.

albi,

citriniani ℥vi.

boli Armena ℥viij.

cera alba lota ℥xxx.

eboris ℥viij.

caphura ℥ij.

olei rosati lb. j.

fiat Ceratum, ut artis est.

COMMENTARIUS.

Minus est irridendus pharmacopola, qui sacharo, quã qui hoc cerato caret, cuius perennis & felix vsus nobilitatem ostendit. A cera ceratum dicitur, à santalis santalinum, paratur sic:

Santala primum omnia simul puluerantur; seorsim rosa, bolus armena, ebur, & caphura: deinde cera igni blando, ut cinerib. calidis, aut balneo maris, eum oleo adhibetur, ut liquefcant: ubi aliquantum refrixerint ambo, confuse liquata, aqua rosacea ter quaterque lauanda: postea dicti pulueres commiscendi, ita tamen, ut caphura postremo loco ponatur. Tũ omnia simul agitando, subigendaque, ut coeant in idoneam consistentiam cerati. Porro ebur crudum pro spodio posuimus, non usum, ut perperam, aromatariorum vulgus. Cur vero id egerim, pluribus in locis superius, ubi spodium occurrit, fusissime demonstrauimus.

Preparatio.

Ceratum santalinum phlegmonas & omnes intemperaturas calidas ventriculi, hepatis, & partium aliarum exustiones efficacissime compefcit.

Vires.

Bbbb 3

CAP.

C A P. III.

Ceratum stomachicum Galeno ascriptum

D. Mes.

℞. Rosarum,
 mastiches an. ʒ x.
 foliorum absynthii sicci ʒ vj. h.
 spica nardi ʒ v.
 cera ʒ ij.
 olei rosati ʒ jx.

Fiat ex arte ceratum.

COMMENTARIUS.

Preparatio.

Ceratum hoc à Mesue traditum efficacius cum sit duob. aliis à Galeno descriptis, vltatius est, & in officinis plurib. asseruatur. Ad eius apparatus *cera & oleū* liquatur: refrigerata sæpius *aqua rosarum* abluuntur: postea rursus liquata lauantur æquis partibus *succi citoniorum & vini nigri & austeri*, addito pauco *aceto*; quod tamē multi nō sine ratione omittunt. Inter ea *rosa & absynthium* simul pulueranda: seorsim vero *mastiche & spica Indica*: tum omnium puluis confuse mixtus, cerulæo, seu *cera oleo* liquata & lota, permiscendus, & ita subigendus, vt in cerati crassitudine abeat legitimam. Hoc autem nō similiter describitur à Galeno, licet ei tribuatur à Mesue, cui potius debetur illius inuentio, vel saltē amplior & melior descriptio. Dicitur stomachicum à parte, cui cōfert & adhibetur: Calorem enim stomachi & totius ventriculi fouet, coctionem iuuat, flatum absumit, crudos humores coquit, appetitum excitat & vomitum compescit.

Vires.

Solet autem & debet extendi super aluta & superiori regioni stomachi, & aliquādo etiam toti ventriculo admoueri. Eum enim roborat, & ad munia perfectius obcunda vegetiorem reddit.

C A P. IV.

Ceratum œsypatum, Galeno tributum,

D. Mes.

℞. Oesypi ʒ x.
 oleorum chamameli,
 irini an. lb. h.

cera flaua ʒ iij.
mastiches,
terebinthina an. ʒ j.
resina ʒ h.
spica nardi ʒ ij. h.
croci ʒ j. h.
ammoniaci ʒ j.
styracis calamita ʒ. h.
 Fiat ceratum secundum artem.

COMMENTARIUS.

Tria describit cerata Mesue, quorum hoc selegimus Galeno ascriptum, vt efficacius & vsu frequentiore celebratum; efficacius tamen redditum, Rondelletii consilio, *amoniaci & styracis calamita* incremento: sic enim effectus feliciter præstat, quos alia Philagrii & Pauli cerata à Mes. conscripta pollicentur. Propterea qui hoc habebit, aliis dictis carere facile poterit. Dicitur autem *œsypatum* à sua basi *œsypo*, quæ sic extrahitur. Lanæ succida: ex ouium collo, ventre & feminibus euulsæ quantitas quædam idonea sumitur, aqua calida horas octo maceratur, & subinde baculo agitur: dein de igni seruescere dimittitur, donec pinguedinem in aquam deposuerit, Extractis & fortiter expressis lanis, aqua è vase in aliud vas magno impetu sæpius transfunditur, vt spumam multam eructet, quæ colligenda, & in alio vase seorsim reponenda: tum aqua denuo agitur ad spumam, quæ adhuc collecta cum præcedente ponēda. Idque toties iteratur sub æstiuo Sole, dum tota spumescens pinguitudo colligatur: Collecta, aqua pura sæpe lauatur, manibus agitando, quousque sordes mixtæ auferantur, & aqua pura effluat, atq; pinguedo linguz admota, nullum acrimoniæ sensum inferat. Postea vase fictili denso excepta, in loco frigido seruanda. Vim habet emolliendi, resoluendi, calefaciendi, & dolores sedandi.

Sic autem paratur ceratum descriptū; Preparatio. primo seorsim pulueratur *crocus, mastiche, spica & styrax*: dein omnium pollen commisce-

Oesypi edu-
 tio & ap-
 paratus.

miscetur: ammoniacum in aceto maceratur, liquatur & coquitur ad mellis consistentiam: postea cera in oleis liquabitur. His igni subtractis, miscetur *asypus*; tum *ammoniacum* solutum, & *terebinthina* simul; tandē pulveres, semper agitando, ut abeat cuncta in cerati spissitudinem legitimam.

Vires.

Vim habet emolliendi, resoluedi, ac digerendi, & dolores sedandi: proinde duris

tumoribus hepatis, lienis, vteri, neruorū, articulorum, & aliarum partium conducit.

Alia quædā externa medicamenta, ceratorum nomine descripta ab authoribus traduntur, quæ quod duriore consistencia frequētius parentur, de his sub emplastris *libro seq.* loquemur. Alia autem molliora, qualia à Mesue describuntur, aut nunquam, aut rarissime parantur.

FINIS LIBRI QVINTI.

OFFICINÆ

PHARMACEVTICAE, SIVE ANTIDOTARII

De Medicamentis externis,

LIBER SEXTVS;

De Emplastris.

PER PETRVM VFFENBACHIVM REIP. MOENOFUR-
tensis Medicum ordinarium in sine auctus.

P R Æ F A T I O.

MATERIES vnguentorum & emplastrorum eadem est, ut & virtus, sed consistentia diuersa; in illis quippe molliuscula, in his valde crassa ac solida; ob id non in vasculis vnguentorum more reconduntur, sed in magdalias seu bacillos digiti crassitudine & longitudine formantur: qui charta inuoluti in officinis seruantur. Ut eam spissitudinem acquirant, plus ceræ, quam vnguenta, & minus olei ad sui confecturam admittunt, ut sæpe duplum ceræ ad olei pondus; interdum triplum, atq; etiam aliquando quadruplum. Augetur tamen vel minuitur cera pro resinarum & succorum concretorū copia, ut etiam oleum, prout medullæ, adipis & axungie maiore aut minore dosi

dosi veniunt in confectioem. Ex stirpium autem & animalium partibus, mineralibus & metallis emplastra conficiuntur, quorum nonnulla velut corpus & consistentiam tantum præbent; virtutem vero nullam aut exiguam, *cera* nempe, *oleum commune*, *lithargyrus*, & interdum resina; alia simul cum materie virtutem & efficaciam, vt mineralia, plantæ, & reliqua omnia, quæ accedunt ad compositionem. Nō omnia tamen emplastra *cera* aut resinas admittunt, quæ sc. aliunde materiam illis proportionatam, vt *ladanum*, *thus*, copiosum, aut quid simile excipiunt. Fiunt & quædā absq; *cera* & ignis adiutu, quorum nempe materialia *melle* aut mucaginib. vel viscido quodā cremore subacta in emplastris spissitudinem concrecunt, vt *emplastrū de crusta panis*, & *de bacis lauri*, aliaq; multa quæ inter emplastra & cataplasmata ambigunt. Porro, in emplastris conficiendis ordo seruandus, vt primum *cera* oleo liquetur dein liquores, succi, & mucagines permiscetur, & lente coquantur ad aquæ humiditatis exhalationem: tum resina & adipēs induntur, vt & gūmi genera, ex quibus nonnulla commiscetur *lyneera*, alia, non nisi vino, aceto, aut alio liquore diluta, colata, & cocta. Si *terebinthina* desideretur, ea addatur emplastro iam percocto & igni subtracto. Tandem pulueres creti insparguntur, seduloque versantur, agitantur, & subiguntur, vt in massam concrecant, nec mollem, nec duram, sed mediam & lentam, quæ tamen digitos contrahentium non inquinat. Si succi liquidi, vinum, aceturum, aqua medicamentosa, vel decocta quædam emplastris confectioem ingredientur, ea coquenda ad serosæ humiditatis dissipationem. Succus inspissati & recentes aliquo soluuntur liquore, qui etiam coctione absumitur. Dum sicciore sunt & friabiles, solum puluerantur & miscentur. Et vt magni refert, quæ prius, & quæ posterius in dispensandis emplastris ponuntur, sic quæ minus aut diutius coquantur; nam *lithargyri* leuis coctio emplastrum album facit, longior nigrum: *erugo* modo melinum, modo viride, modo fuscum reddit: pro vario ignis calore: sæpeque coloris mutatio qualitatis arguit mutationem; nam *lithargyrium* diutius coctum, emplastrum efficit simul & nigrius & exsiccantius. Et licet consistentia & facultas in emplastris potissimum expetantur, attamen color & odor multum commendantur. Cum autem de præceptis generalibus in emplastrorum compositione seruandis abunde in nostris Institutionibus. nempe *cap. 4. lib. 3.* egerimus, superest nunc, vt de particulari singulorum præparatione & confectioem agamus.

CAP. I.

Diachylon album, seu simplex D. Mes.

℞. Olei veteris ℔ ʒ.

lithargyri puri tenuissimo crisi ℔ ʒ. ʒ.

mucaginum radic. althea,

sem. lini, &

fenugraci an. ʒ. iiii.

Fiat emplastrum, consistentia legitimum.

COM.

COMMENTARIVS.

Multiplex est huius emplastri denominatio: à succis enim mucagineis, quib. magna sui parte constat, & virtutem assumit, *diachylon* vocatur, à colore. *album*; à commune eius vsu, *commune*, à quinque simplicibus ipsius confecturam ingredientibus *pentapharmacum*, & saepe *diachylon simplex* ad differentiam compositi. Eius inuentorem tota in yropolarum familia Mesuem agnoscit, ante eum tamen Serapio & Auicenna illius descriptionem dederunt. Omnes autem iuxta formulam superiorē exhibent, in qua *oleum* & *lithargyrus* potius materiam & corpus, mucagines efficaciam suppeditant, ex quib. diuersa proportione mistis, & preparatione vitis, Paulus *cap. 17 lib. 7.* emplastrum suum de succo cōstituit: Melius tamen sic, iuxta descriptionem traditam paratur; *Lithargyrus* à scoria, plumbo, & sordib. repurgatus tenuissime leuigatur in mortario metallico diutissime, vt duodecim horas, cum oleo agitur, subigiturque: post igni lento coquitur, semper versando, donec *lithargyrus* crassescat, & consistentiam mellis nanciscatur, atque fundo pilæ non adhærescat. Tum igni eximatur, vt paulatim frigescat: postea seorsim mucilagines in aqua extractæ parum feruescant, ad aquosioris partis exhalationem; dein earum pars circiter tertia primum *lithargyro* accurate misceatur, atque rursus igni reddatur, vt crassescat: tandem residuum addatur, agitur, & blando igne ita feruescat, vt ex omnibus sic vitis & concorporatis fiat emplastrum consistentiæ legitimæ: in cuiuslibet singulis, si pulueris ireos vncia vna commisceatur, *diachylon ireatum* habebitur. Signum emplastri perfecte cocti habetur, cū ipsius portio mariori adhibita non adhæret, aut digitos, dum contrahitur, non inquinat: illius enim compages sequax esse debet, lenta & viscida, vt exformentur magdaliæ, alba papyro inuoluendæ, & in pharmacopolio seruandæ.

Commune.

Pentapharmacum.

Preparatio.

Diachylon
Ireatum.
Signū em-
plastri per-
fecte cocti.

Emplastrum diachylon, malæticum optimum est: hepatis enim, lienis, ventriculi, & aliarum partiū duros tumores emollit, & humores coquit. Quod *Iridim* admittit, magis attrahit, incidit, & resoluit.

CAP. II.

Diachylon magnum D. Mes.

℞. Lithargyri auri tenuissime puluerati lib. 1.

oleor. irini,

anethini,

Chamamelini an. ʒ viij.

mucaginis radic. althea.

caricarum,

sem. lini &

foeniculæ,

ichthyocolla,

succorum treos,

scylla,

ægypti an. ʒ xij. lb.

serebinthina ʒ iij.

resinæ pini,

cera flaua an. ʒ ij.

Fiat emplastrum, vt artis est.

Diachylon magnum cum gummis.

℞. Bdellii,

sagapeni,

ammoniæ an. ʒ ij.

Vino dissoluantur, colentur, & coquantur ad mellis crassitudinem, addantur massæ diachyli magni fiat emplastrum.

COMMENTARIVS.

Vt diachylon simplex & ireatum, sic magnum & gemmatum coniunguntur, atque omnia eadem serie describuntur, quod inter se vitibus & nomine plurimum conueniant. In magni descriptione & apparatu Paul. Ægin. multum à Mesue dissentit, Oribasius à Paulo, ab utroque vulgaris vsus, Mesuei doctrinæ accommodatus, quem hoc in emplastro sequimur, neglectis tamen *visis passis*, in quarum locum ex Guidone *radicem althea* substituimus. Sic autem paratur: *Li-*

Cccc

thar-

thargyros purgatus, & subtilissime tritus, in mortario cupreo diutissime cum oleo agitandus & nutriendus: deinde igni lento coquendus, assidue mouendo & versando, donec crassescat: tum mucilagines adduntur, atque lente coquuntur ad seri euaporationem. Postea *alkanach*, seu *ichthyocolla* ponitur succis *ireos* & *scilla* diluta, coquiturq; ad succorum absorptionem. *Alkanach* loco, *alkam*, seu viscu illud, quo capiuntur aues, poni potest, quod huic emplastro non minus, imo magis conuenit. His omnibus adhuc igni stratis *cera* liquanda, vt etiam *resina*: igni subtractis, *terebinthina* diluenda, nec non *æspus*, assidue mouendo, vt tota mixtura in emplastri coeat massam idoneam. Nonnulli industriosa sedulitate, paruam quãdam mucaginum portionem in principio vna cum oleis & *lithargyro* commiscet: coquunt & agitant, & postea reliquam earundem partem: sic enim *lithargyrum* impediunt, ne ad vasis fundũ decedat, & albius emplastrum efficiunt. Quid sit autem *ichthyocolla*. lib. 3. de mater. medic. dictum est, cap. 17.

Eadem præstat hoc emplastrum, quæ superius, sed efficacius: magis enim duritiem quamlibet mollit, coquit, & digerit. Gummatum potenter attrahit, emollit, & resoluit.

Facultates.

C A P. III.

Emplastrum de mucaginibus, seu diachylon compositum.

℞. Mucaginum sem. althea,
lini,
fenugraci,
corticis mediani vlni an.
℥ iij.
al. chamameli,
liliorum,
anethi an. ℥ j.
ammoniaci,
galbani,
opoponacis,
sagapeni an. ℥ ℞.
cera noua ℥ xx.

terebinthina ℥ ij.

croci ℥ ij.

Fias emplastrum arte iam prescripta.

COMMENTARIVS.

Licet de emplastri huius auctore non satis constet, fere tamen ab omnibus pharmacopoliis paratur iuxta descriptionem hanc, quam ex Fernelio eius transcriptore exhibemus: ad cuius apparatus primo mucagines in aqua extrahuntur: extracta cum oleis lento igne coquuntur ad aquæ humiditatis resolutionem. His *cera* frustulatum secta liquatur, & spatha agitur. Postea gummi dicta, *aceto* diluta, colata & cocta ad aceri dissipationem adduntur, & rudicula agitantur. Omnibus ab igne semotis *terebinthina* commiscetur. Tandem *crocus*, atque sic accurate versando massa idonea conficitur, ex qua formantur magdaleones pondere vnciæ dimidiæ, & aliquando integræ.

Preparatio.

Emplastrum de mucilagibus partim emollit, partim coquit, ac maturat: ob id tumoribus præter naturam duris, vtroque dicto modo sanandis, confert. Enumeratur enim inter emollientia & suppurantia, eiusque frequens est vsus.

Viror.

C A P. IV.

Emplastrum de meliloto D. Mes.

℞. Melilori ℥ vj.
florum chamameli,
comarum absinthii,
samsuchi,
fenugraci,
baccarum lauri,
radic. althea an. ℥ ij.
sem. apii.
ameos,
cordumoni,
ireos,
cyperi,
spica,
cassia lignea an. ℥ j. ℞.
ammoniaci ℥ x.
styracis calamita.

Udell.

Bdellii an. ʒ v.
terebinthina ʒ j. lb.
ficus pingues n. xij.
seui caprini,
resina an. ʒ ij. lb.
cera ʒ vj.
olei sampuchini,
ol. de spica an. ʒ vj. vel singulorū ʒ j.
 Aqua decoctionis meliloti, chamameli, & fœnugraci q̄ s̄ fiat emplastrum.

COMMENTARIUS.

Multis constat hoc emplastrum, quæ seorsim & artificiose debent preparari, antequam accedant ad illius confecturam: ac primo quidem loco radices teredæ, secundo, semina; tertio, herbar & flores: tum *cinnamomum* & *styrax*, sed seorsim utrumque: deinde miscentur omnia. Inter ea maceratur *bdellium* & *ammoniacum* in aceto potius, quam in decoctio meliloti, *chamameli*, & *fœnugraci*, ut nonnulli volunt, in quo non nisi vgre dissoluntur. In eo tamen mucagines, radices *altheæ* & *fœnugraci* optime possunt & debent extrahi, quibus colatis adiiciuntur *ficus tusa*, eodem decocto macerata, & per cribrum traiecta. Ex his autem sic apparatus conficitur emplastrum hoc modo: *Cera, resina, & seuum hircinum* simul liquanda: his igni subtractis addendis gummi macerata, colata, & ad mellis crassitiem cocta: tum *terebinthina*, dein pulveres simul uniti. Quibus omnibus probe subactis adduntur *olei sampuchini* & *de spica an. ʒ vj. vel ʒ j.* ad summum. Qui enim singulorum ʒ vj. ex *Bauderonio* addiderit, vnguentum, quam emplastrum potius effecerit. Si *ficus ficiores* sint, poterunt teri, & cum reliquis puluerari, ut etiam *bdellii*: præstat tamen ea macerari & percolari. Pro *cordumeni caritis semen* ponendum est, non *cardamomum* ut multi faciunt, vocum affinitate decepti: cetera facilia sunt.

Pires.

Emplastrum è meliloto inueteratas durities iccoris, lienis, ventriculi, & reliquarum partium emollit, coquit, & resol-

uit, hypochondriorum tensionem laxat, & flatus discutit.

In emollientium & resoluentium classe describitur à Iouberto emplastrum, triapharmacum, cuius ut simplex est compositio, sic qualitas imbecillior, propterea rarus admodum vsus. Illius materia est eadem prorsus atque vnguenti *crudi* siue de *lithargyro*: Constat enim oleo, *lithargyro* & aceto coctis ad emplastri consistentiam.

Emplastrum
 triaphar-
 macum.

CAP. V.

Emplastrum oxycroceum D. Myr.

℞. Croci,

picis naualis,

colophonis,

cera an. ʒ ij.

terebinthina,

galbani,

ammoniacy,

myrrha,

thuris,

massiches an. ʒ i ʒ ij.

Fiat emplastrum, ut artis est.

COMMENTARIUS.

Ad durities quoque emolliendas, digerendaque; emplastrum hoc fuit institutum, inuentumque à Myrepto, qui nomen illi dedit ab aceto, in quo gummi macerantur & dissoluntur, & à croco, cuius colore tota mixtura inficitur. Ad hunc autem modum componitur: *Ammoniacum* & *galbanum* parum contusa macerantur noctem integram in aceto, ut diluantur; deinde coquantur ad aceti deperditionem. Inter ea, *cera* in vase idoneo liquanda; liquatæ addeda ʒo. *Zopissa*, seu *pix naualis*, tum *colophonis*. His admiscetur gummi dicto apparatu liquata: quibus ab igne semotis *terebinthina* commiscenda; deinde *myrrha*, *thuis*, *crocus*, & *massiche* seorsim trita & vnita, semper agitando, ut fiat massa idonea, quæ in marmor oleo *massichino* inunctum, & puluere *croci* conspersum iniicitur, & formantur magdaliæ solitæ magnitudinis. Nonnulli *croci* quantitatem minuant, nul-

Ecce 2 lo aut

lo aut exiguo virium dispendio, quibus affentiunt.

Virtus.

Emplastrum hoc virtutem habet emolliendi, digerendi, articularum & nervosorum partium dolores sedandi, & ossa fracta iuuandi.

Ceroneum.

Ceroneum parare non tenebitur, qui *oxyroceum* habebit, propter multam virtutis, quæ inter vtrumque est, affinitatem.

C A P. VI.

Emplastrum de ianua D. Pr.

℞. Succorum *betonica*,
plantaginis,
apii an. ℥j.

cera flava,
resina,

terebinthina,
picis an. ℥ss.

Ex arte fiat emplastrum.

COMMENTARIUS.

Duo sunt emplastra de *betonica*; vnum minoris descriptionis, quod in officinis vulgo, *Emplastrum de ianua* nominatur; alterum maioris compositionis, de *betonica* simpliciter dictum, quod propter virium præstantiam à multis nunc paratur, hucusque *Andernacus* author perhibetur, illius vero N. Præpositus, ex cuius descriptione sic debet confici. In succis *betonica*, *plantaginis*, & *apii* colatis nec depuratis liquanda *cera*, *pix* & *resina*, & cum *terebinthina* portione coquenda, semper mouendo, ad succorum resolutionem; deinde reliqua *terebinthina* addenda, & adhuc parumper feruefacienda, vt cuncta vniantur in idoneam emplastri consistentiam, ex qua formentur magdaleæ digiti crassitudine & longitudine, in pharmacopolio ad vsus futuros afferuanda.

Preparatio.

Emplastrum de *ianua* vim habet maturandi & digerendi: peculiari autem dote caput roborat, eiusque vulneribus vlceribusque prodest.

C A P. VII.

Emplastrum de betonica D. Andern.

℞. *Betonica viridis*,
pimpinella,
agrimon,
salvia,
pulegii,
millefolii,
consolida maioris,
callitricichi an. ℥. vj.
thuris,
mastiches an. ℥ij.
ireos,
aristolochia rotunda an. ℥. vi.
cera alba,
terebinth an. ℥. viij.
gummi olea Æthiopia ℥. ij.
resina pini ℥. vj.
ol. abietini,
vini alb. an. q. s.

Fiat emplastrum secundum artem.

COMMENTARIUS.

Cum morbi capitis quamplurimi sint, qui præter chirurgorum manus topica medicamenta desiderant, eorum tamen paucis quibusdam tantum, cum emplastrum de *ianua* auxilietur, recte ab *Andernaco* maius hoc & efficacius emplastrum de *betonica* descriptum est, vt quod pluribus præter naturam effectibus capitis optime & salubriter medeatur. Paratur vero sic: Herbae in mortario probe contusæ hebdomadam integram in vino albo macerantur, agitantur, & coquantur, vino expresso colatoque, & lento igne cocto ad tertiæ partis consumptionem oleum abietinum adicitur; dein *cera* liquata; mox *resina* & *gummi*; postea *terebinthina*. His paulatim refrigeratis reliqua trita, & creta adduntur, & manibus assidue subiguntur, dum totus humor exhalet. Postremo lac caprinum, aut aliud, vt *vaccinum*, additur ad magdaleones formandos.

Preparatio.

Com-

Vires.

Commendatur plurimum ad fracturas vniendas, ossaque carne cōtegenda. Squamas ossium detrahendas, & ad ea, quæ in alto latent, foras euocanda efficac existit: carnes amillas durasque restituit, valde abstergit, digerit, & siccat.

C A P. VIII.

Emplastrum de baccis lauri

D. Mes.

℞. Baccarum lauri ℥ ij.
thuris,
mastiches,
myrrha an. ℥ j.
cyperi,
costi an. ℥ ℞.
mellis despumati q. s. fiat ex arte em-
plastrum.

COMMENTARIVS.

Huic emplastro conficiendo præter aliorum conditionem, neque ceram, neque oleum aut axungiam adludit Mesue, sed solum mel ad excipienda reliqua, cuius dosim non definit, sed artificis relinquit arbitrio. Illius vero ℥ j. ℞. aut ℥ ij. tantum pulueribus comprehendendis satis esse creduntur, ad idoneum corpus emplastro impertiendum, quod efficaxissimū & mirabile ad hydropem Mesue scribit, si cyperi quantitas triplicetur, & addatur steruus caprae, aut vacca siccum ad pondus omnium; sed præstat simpliciter habere, aut cyperum tantum triplicare, & vsus tempore alterutrius animalis dicti steruus permiscere.

Preparatio.

Ad præparationem omnia præter mel separatim puluerantur, & melli despumato, nec cocto, sed adhuc calenti, cyperus & costus adiiciuntur: Refrigerato thuris, mastiche & myrrha permiscuntur, & magdaleones formantur, qui quod citius indureant, nonnulli malunt totam massam in vase fictili recondere, & seruare; sic enim reposita non facile exsecatur, & diutissime custoditur, nulla aut exigua vi-
nium iactura.

Dolorem ventriculi, intestinorum, hepatis, renum, vteri & vesicæ à flatibus, vel à causâ frigida ortum sedat, & materiam tenuiorem, & flatulentam discutiendo hydropti sicco confert.

C A P. IX.

Emplastrum Tonsoris D. Aetii.

℞. Picis sicca ℔ ij.
cera ℔ j.
resina pini ℔ ℞.
farina sænugraci,
pollinis radice chamaeleonis nigri an.
℥ iij.
cumini tenuissime triti ℥ ij.
Fiat emplastrum.

COMMENTARIVS.

Medici quotidie multa in rem præsentem medicamenta præscribunt his præstantiora, quæ in vulgaribus dispensariis continentur; illorumque effectus ut pharmacopœci obseruarunt, descriptiones quoque seruant, & postea singulis audacter exhibent. Sic mulierculæ quasdam receptas, ut nominant, magnificunt sæpissime, & in gynæceis custodiunt, à quibus leuamen aliquod sentiant: Sic Tonsor quidam ex Bithynia à Medicis sibi coætaneis emplastrum habuit, quo solo cum sepe & feliciter vteretur, emplastrum Tonsoris vocatum est: Sic adhuc Textor quidam Parisinus à viginti annis, vnguentum quoddam nigricans basiliconi vulgari simile habuit, ad omnesque plagas exhibuit: Eo mortuo, filius eius similiter parat & dat, vixq; semestrem quispiam Lutetiæ degit, qui non viderit, aut expertus fuerit Vnguentum Textoris.

Licet autem Medici sæpius improbent, quæ ab ignaris probantur, attamen Aetius plurimi ducit hoc emplastrum Tonsoris ad splenicos, & hydropticos, & ischiadicos: Multos enim, inquit, à coxendicium dolore liberauit: nam humores serofos, & flatu attrahit, digerit, & resoluit. Hæc autem facilius præstat, si

Cccc 3 cum

Vires.

cum oleo irino, aut axungia quadam conficiatur. Vix enim sine pinguibus confici potest, proinde olei dictilibram dimidiam adiciendam cenfeo.

Bryonia syluestris nomina varia.

Si radix chameleontis desit, pondus æquum radices bryonia vulgaris, quam veterem albam nominant, poterit assumi, præsertim cum hydropicis & splenicis mederi consilium erit. Hæchiadicis vero proderit magis, ut & aliis doloribus arthriticis, si substituitur radix alterius bryonia syluestris, quæ officinis sigillum B. Mariæ vocatur, Dioscoridi cyssophillos, & cyclaminos altera, Mauritanis Bothormarien, id est, tuber terra, quibusdam rapum terra, aliis Thanus, Plinio cissanthemos, Democrito malacocissos.

*Bothormarien.
Thamus.
Cissanthemos.
Malacocissos.*

Est enim velut quædam mollis hedera, in arundineis iuxta aquas nascens, quarum est adeo amans, ut earum scaturigines perpetuo quæreret, atque ibi aquam subesse, ubi reperitur, botanici experientia multa fulti contendunt.

*Vires.
Sigillum coeleste.*

Ab Arnaldo Villanouano sigillum coeleste vocatur, plurimumque valere arthriticis doloribus sanandis sic scribit; Coeleste sigillum dolores pedum sanat in æternum.

C A P. X.

Emplastrum Palmeum, seu Diachalciteos.

℞. Olei veteris,
lithargyri auri an. ℞ iij.
axungia suilla, veteris & insulse ℞ ij.
vitrioli alb. ℞ iij.

Coque igne lento, assidue mouendo spatula palmea, & fac emplastrum.

C O M M E N T A R I V S.

Vsu magis, quam ratione hoc emplastrum à tota Myropolanorum & chirurgorum turba vocatur *Palmeu*, & vulgo *Diapalma*, ut quod palmea tantum spatha inter coquendum agitur, versetur, subigatur. Nonnulli à sua basi nomen mutuati, rectius emplastrum *Diachalciteos* nuncuparunt: sed qui discrimen inter *vitriolū*

& *chalcitim* constituunt, ex hac emplastrum *Diachalciteos*, ex illo *Palmeum* fieri dicant; in reliquis vtrumque simile est, unde alterum alterius nomine sine discrimine donatur. Multi tamen ambo non similiter parant; nam ad confectionem *Diachalciteos*, sumunt *Chalcitim vstam*, eiusque tantum ℞ iij, sumunt, & inter coquendum tenellos ramulos palmeæ minutim incisos, consilio Galeni, iniiciunt; *Palmeu* vero iuxta formulam præscriptam conficiunt, spatha palmea assidue mouendo: Ac primum quidem *lithargyrum* tenuissime læuigatum, lento igne, cum oleo & axungia diutissime coquunt ac nutriunt semper agitando rudicula, seu ramo palmeæ, ut dictum est, vel alius arboris astringentis, ut *quercus*, vel *mespilli*, qui recenter sit incisus: atque ut spatula: vs medicamentosa melius emplastro communi cerur, eius extremitatem subinde præscindunt, & superficiem abradunt, ad humiditatem vsque natiuam. Mixtura sic coctione & agitatione incrassata, & igni subtracta *vitriolum Romanum*, seu *album*, *chalcitidis* veræ penuria, pulueratum iniiciunt & subigunt: sicq; massam habent consistentia laudabilem, ex qua magdaleones formant. Multa ratione optima *vitriolum* simul cum reliquis emplastri compositionem ingredientibus coquunt, ut partem acrimoniam deponat.

Diachalciteos.

Preparatio.

Valeat ad cruenta vulnera, tumores pestilentes, & exituras. Ad vlcera quoque, & contusas, diuulsasque partes & ecchymomata.

Vires.

C A P. XI.

Emplastrum de gratia Dei.

℞. Resina ℞ j.
cerebinthina ℞ ss.
cera alba ℞ iij.
massich. ℞ j.
verbena,
betonica,
pimpinella an. m. j.

Tulis & coctis ex vino albo plantis, & reliquis

reliquis simplicibus in illarum decocto colato, & ad ipsius absorptionem coctis, fiat emplastrum.

COMMENTARIUS.

Ex his est hoc emplastrum, quæ ad ostentationem specioso nomine designatur, cuiusmodi est *Isotheos Antidotus* apud Aetium *cap. 55. tet. 2. ser. 4.* Emplastrii homo dicitur.

Emplastrii homo dicitur. *Ips* apud Paulum *cap. 17. lib. 7.* & aliud emplastrum *Homo* appellatum, ex *sandice* & oleo paratum, cuius meminit Aetius. Audita enim eiusmodi nomenclatione, non modo rustici, sed qui inter urbanos se se putant sapientiores, ad emendum medicamentum alliciuntur. Vocemus ergo cum tota aromatariorum familia hoc emplastrum, *de gratia Dei*, & sic conficiendum imperemus. Herba recens collecta, ac virides minutim incidantur, in pila lapidea comminuantur, in vini albi generosi sufficienti quantitate per diem macerentur, dein coquantur ad mediæ partis vini absorptionem: Expressis herbis, abiectionisque, incolato liquore *cera* minutim fracta, vel secta liquanda coquendaque assidue spatha mouendo, ad liquoris exhalationem: tum *resina* trita permiscenda & liquanda: his ab igne semotis *terebinthina* vnienda: refrigeratis *mastiche* incorporanda in legitimam consistentiam emplastri. Sic namque melius conficitur, quam methode à Præposito preposita.

Preparatio.

Preparatio. Dum speciosa hæc medicamentorum nomina vel lego, vel audio, in mentem simul, & rursum veniunt bellissima chymicorum remedia, qui cum viderint, suum *Elixir vite* iam nunc nimis tritum, portiones quasdam modo *liquores caelestes*, modo *portiones angelicas* nominant. Sed tolerabile nomen est, cui medicamenti vires utcumque respondent, quæ cum in hoc emplastro efficacissimæ sint, licet non diuinæ, id ipsum cum auctore, diuinum nominabimus.

Misce omnia, ut decet, & fac emplastrum.

COMMENTARIUS.

Sic autem paratur: *Lithargyrum* subtilissime tritum horas duodecim cum oleo ducendus, agitandus, & nutriendus, ac lento igne semper mouendo coquendus ad *mellis* crassitudinem; dein *cera* in frustula diuisa, miscenda & liquanda. Inter ea gummi in *aceto*, vel *vino* tenui maceranda, diluenda, colanda, & ad humiditatis aquosæ discussionem, & euaporationem coquenda: tum *terebinthina* commiscenda. Post hæc omnia in *lithargyrum* cum oleo nutritum, & *cera* vitum coniicienda & incorporanda. His omnibus pulueres *myrrha*, *mastiche*, *thuris*, *aristolochia*, *amyentis*. hoc est, *magnētis*, seorsim tritorum commiscendi, tum demum *argotrisa*, ne cocta diutius emplastrum faciat rubrum. Ex omnium sic probe mixtorum vniione fit legitimæ spissitudinis emplastrum. Pro puluere *amyentis*, ut cum vulgo loquar, quidam *Amenti dulcis*, id est, *Sagiminis vitri* puluerē sumunt, melius tamen cum *magnese* vbiq; paratur.

Preparatio.

Preparatio. Dum speciosa hæc medicamentorum nomina vel lego, vel audio, in mentem simul, & rursum veniunt bellissima chymicorum remedia, qui cum viderint, suum *Elixir vite* iam nunc nimis tritum, portiones quasdam modo *liquores caelestes*, modo *portiones angelicas* nominant. Sed tolerabile nomen est, cui medicamenti vires utcumque respondent, quæ cum in hoc emplastro efficacissimæ sint, licet non diuinæ, id ipsum cum auctore, diuinum nominabimus.

Amyentis

Amenti dulcis

Empla-

CAP. XII.

Emplastrum diuinum.

Lapis Heraclii, id est, *magnētis* ℥ iij. *ammoniaci* ℥ iij. & ℥ ij. *bdellii* ℥ ij. *galbani*, *myrrha* an ℥ i. ℥ ij.

*Lapis herac-
alius.*

Vires.

Emplastrum diuinum vim habet, partes, quibus adhibetur, emolliendi, dolorem sedandi, humores attrahendi, digerendi, ac resoluendi.

C A P. XIII.

Emplastrum de cerusa.

℞. Olei rosati lb ij.
cerusa lb j. ℞.
cera alba ℥ iij.

Coquantur in vase terreo vel stanneo, fiat emplastrum.

C O M M E N T A R I V S.

Incertus quidem est emplastri huius author, sed incertior multo descriptio, simplicium dosi, & parandi modus: alii enim forma vnguenti conficiunt, vt Præpositus; alii forma emplastri, ad cuius compositionem nonnulli lithargyrum, amyllum, & ouorum albumina ponunt, vt Paul & Myreps. alii ex cera tantum & oleo parant; alii ex cera, cerusa & oleo. Præterea sunt, qui duplum olei ad cerusam pondus assumunt; alii partes vtrinque pares. Sunt, qui plus cera; sunt, qui plus olei adiciunt. Vtior descriptio est, quam damus, facilior confectio, quam docemus, efficacior compositio, quam probamus, in qua olei rosati, & omphacini potius, quam communis libræ duæ sumuntur, cerusa libræ vna cum dimidia, & cera tantum vnciæ quatuor ponuntur. Antequam vero cerusa emplastri confectio ingrediatur, lauari pluries debet in aqua communi, vel potius rosacea, illam ducendo in pila marmorea cum pistillo ligneo: dein residere permittitur, & vbi infundo quieuerit, aqua effunditur, aliaque rursus affunditur, cum qua denuo versatur: idque teratur, quotusque aqua nitida, & omnis impuritatibus experta apparuerit; qua eiecta, ex cerusa remanente nobilissima, trochisci formantur, in sole siccantur, & vsui reponuntur. Eorum autem quantitas descripta ad nostrum emplastrum parandum sumitur,

*Cerusa lo-
sto.**Preparatio.*

& tenuissime læuigatur, dein cum oleo lento igne subradante sole coquitur, iugiter spatula versando, simulque cera liquatur & agitatur, vt subeant cuncta in spissitudinem emplastro conuenientem.

Plurimi vsus est non modo ad vitia cutis, & superficiares exulcerationes siccandas, sed ad vlcera maiora coalescenda, inflammationes sedandas, & intertrigines sanandas. Ambustis quoque plurimum prodesse certum est.

Vires.

C A P. XIV.

Emplastrum pro stomacho.

℞. *Abynthii,*
mentha,
maiorana,
rosarum,
balauisticorum,
nucum cupressi an. ℥ ij.
zinziberis,
nucis moschat.
caryophyllorum,
sem. anethi,
dauci an. ℥ ij.
benjoin,
styracis calamit. an. ℥ ℞.
oleorum mastiches,
citoniorum an. ℥ iij.
cera flaua lb ℞. Fiat emplastrum.

C O M M E N T A R I V S.

Quæcunque pharmaca forinfecus stomacho imponuntur, siue astringendo condensent, siue indurent, improprie & licentiose nimis Asclepiades, & Andromachus *malagmata* vocarunt. Rectius illa Galenus *exp. s. lib. 8. comp. med. loc. stomachica*, quod stomachum; vt *splenica*, quod splenem roborent, nuncupauit. Apte siquidem à partibus, quibus maxime congruunt, nomen mutantur, licet aliis quoque prodesse comperiantur. Vnde emplastra *stomachica* optime dicuntur, quæ stomachum roborare, & vires ipsius imbecilliores resarcire valent. Cuiusmodi sunt medicamenta multa simplicia, quæ

quæ & primis qualitatibus ipsum calefaciendo recreant, & affinitate quadam respiciendo iuuant, ex quibus pauca quædam selegimus, ad nostrum hoc emplastrum concinnandum. Vix namque farraginem immensam simplicium inutilium probò, ex quibus emplastra stomachica vulgaria, parata video, quæ pharmacopœo tantum sunt sumptui, labori, oneri. Paucioribus itaque, sed præstantioribus eustomachicis, emplastrum hoc constabit, ad cuius apparatus *cera* primum cum oleis liquanda & versanda: dein *styrax* & *benioin* trita commiscenda, tum & reliqua tenuissime læuigata: atque omnia mouenda, subigendaque, vt in legitimam abeant emplastri crassitudinem.

CAP. XV.

Emplastrum de mastiche.

℞. Mastiches ℥ij.
boli armen. in vino nigro lota ℥j. ℞.
rosarum ℥vi.
scobis eboris,
coralli rub. an. ℥℞.
terebinthina ℥ij.
cera flaua lb. ℞.
olei myrtillor. ℥ij. aut q. s. fiat emplastrum.

COMMENTARIVS.

Stomachicum quoque est hoc emplastrum, sed non perinde calidum, ac superius descriptum: Nam cum stomachi omnino imbecillitas à frigida causa non semper proficitur, vt neque subuersio, quæ sæpius ab intemperie frigida ortū ducit; aut supinitas, quæ iuxta intemperiem quamcumque, etiam citra vitiatos humores contingit, ait Galenus cap. 3. lib. 8. comp. med. loc. non est æquum, illi roborando, medicamentum perpetuo calidissimum adhibere, sed pro causæ affectionem committentis varietate id ipsum variare, & immutare ratio suadet. Impossibile enim est, pharmacum inuenire ad multas affectiones optimum, & quod vni efficaciter, alteri imbe-

cille prodest: Sæpeque accidit, vt emplastrum calidum stomacho adhibicum, feruido hepatis plurimum officiat. Hinc pro uerbiū: *Stomachicum iuuat, & occidit hepaticum.* Calidiori igitur, & imbecillo ventriculo tutissime hoc imperabitur emplastrum. Ad cuius præparationem omnia pulueranda separatim erunt terenda. Deinde *cera* in oleo liquanda, liquata & igni subtractæ *terebinthina* vnienda: tum *bolus, rosa, ebur,* & *corallium* tenuissime læuigata permiscenda, tandem *mastiche* accurate subigenda in emplastri crassitudinem legitimam.

Commendatur illius virtus ad robur toto ventriculo conciliandum, feruorem illius contemperandum, supinitatem ac subuersionem cohibendam, vomitum compescendum, & imbecillitatem firmandam.

Preparatio.

Vires.

CAP. XVI.

Emplastrum pro matrice D. Præpos.

℞. Radicis bistortæ lb. ℞.
ligni aloes,
santali moschatellini,
nucis moschatae,
berberis,
antheræ an. ℥℞.
cinnamomi,
caryophyllorum,
schwananthi,
florum chamameli an. ℥ij.
thuris,
mastiches,
Aliptæ moschatae,
Gallie moschatae,
styracis rubri an. ℥℞.
moschi gr. xv.
cera citrina ℥ix.
terebinthina ℥ij.
ladani lb. ij.
pieu naualis lb. j. ℞.
olei moschatellini ℥ij.

Fiat emplastrum secundum artem.

COMMENTARIVS.

Matrix seu uterus morbis quæ plurimis non

D d d

non

non tantum scateret, sed & morborum muliebrium pars maxima vel ab utero, vel in utero est. Eo enim male affecto, totum, pene dixerim, afficitur corpus, recreato, totum & recreatur ipsum. Ob id medicamenta multa in illius solamen à Medicis imperantur, ut priapiscora, focus, incessus, litus, unguenta & emplastra, quibus aromata & suaueolentia permiscuntur, quorum vel interius immistorum, vel exterius adhibitorum fragrantia, & odoris iucunditate plurimum delectatur, licet non sub odoris specie, vt in nostris institutionibus annotauimus. Vt sitius autem Topicum illi dicatum est *emplastrum* ab illiusmet nomine, *pro matrice*, nuncupatum; ad cuius confectionem, *cera* & *laudanum* in frustula secta, cum oleo liquanda, & simul agitata; mox *picis naualis*: Sic promiscue liquatis, & ab igne semotis, adhuc tamen calentibus *terebinthina* addenda, nec non *styrax calamita*. Omnibus ita unitis & refrigeratis, reliqui pulueres permiscendi, spatha diligenter agitata, versanda, & subigendi, vt ex omni concursu fiat *emplastrum*, vt decet spissum & odoratum. Prepositus nec adipes, nec olea ponit. Recte tamen parari non quit absque horum alterutro. Ob id *oleum moschattellinum* adiunximus, vt scopo & parti conuenientissimum. Hinc colligitur, Nicolaum Prepositum non modo ineptum scriptorem esse, vt qui sapius barbare loquatur, sed imperitum pharmacopœum, vt qui compositionem medicamentorum non sciat legitimam, nec parandi modum, nec consistentiam idoneam: mirorque, posterioris huius ætatis primates authoris adeo stolidi nomen patienter tulisse, aut eius paginas tam precipitanter euoluisse, vt eius ineptias non aduerterint. Verum hæc obiter dicta sunt: Nolo enim scire in mortuum. *Acerbius tamen sciunt in uiuos, qui medicamina periculi plena recipiunt.* Ad rem vero vt redeam, putant quidam *oleum gurgatis*, aut aliud foetidum debere permisceri, vt strangulationi ab utero magis conueniat; improba tamen est illorum

Preparatio.

Nicolaum
Prepositum
esse ineptum
scriptorem,
& imperitum
pharmacopœum.

ratiocinatio, vt qui autem per matricis suffocationem foetida ipsius regioni imponenda; quæ si in hoc affectu profint, vt certe prodesse comperiuntur, naribus adhibenda sunt. Demum autem graueolentia ad regionem vteri conducere, ea tamen minime sunt commiscenda *moscho, santalo citrino, Alipta & Gallia moscharu*. Non omittendum est, hic per *Anteram*, quæ ad huius emplastri confectionem accedit, partem vrsarum inferiorem capillamentis, granulisque comitatum intelligi: non *antiberam*, id est, *floridam*, quæ medicamentum erat compositum hoc nomine, ab antiquis, ad oris vitia descriptum, quod plane exoleuit. Vt legitur apud Actuar cap. 7. lib. 6. meth. Aed. cap. 22. ser. 2. ser. 4. Cor. Celsi cap. 11. lib. 6. & alios.

Emplastrum pro matrice vites habet eximias ad ipsius procidentiam, aberrationem, peruersionem. Illius enim deprauatum motum cohibet, symptomata hysterica restinguit, & pluribus aliis præter naturam affectionibus medetur.

CAP. XVII.

Emplastrum contra rupturam, vulgo
Herniam D.N. Præp.

℞. *Picis naualis*,
aloes an. ℥ij.
litargyri,
cera alba,
colophonia,
galbani,
ammoniati an. ℥ij.
visci querni ℥vj.
aristolochia longa,
aristoloch. rotunda,
gypsi an. ℥ij.
myrrha,
thuris an. ℥vj.
terebinthina ℥ij.
ysculorum, hoc est, vermicum terra,
gallarum,
lymphiti maioris,
lymphiti minoris,
boliarum an. ℥ij.

Antera
duobus mo-
dis surpa-
tur.

Vires.

℞ scilicet.

sanguinis

*Sanguinis humani lb. j.
oleorum mastiches, &
cironiorum an. lb. 6.*

Iuris pellis arietina q. s. fiat emplastrum.

COMMENTARIUS.

Facile est medicamentum à Nic. Præposito inuenta, ab his, quæ transcriptis, agnoscere. Quæ adinuenit ipse, in multis vel deficiunt vel excedunt, vel in simplicium dosi, & parandi modo peccat, vel inepta descriptione profant, ut præter cætera, hoc emplastrum fidem facit, quod vix iuxta authoris mentem paratur, aut paratum pastæ cuiusdam durioris, quam emplastri potius consistentiam refert. Breui enim exsiccat, induratur, & facile pulueratur. Propterea quædã olea superaddenda putauimus, scopo accommodata, & pulueribus colligandis convenientia simul cum simplicibus reliquis.

Preparatio.

Ut autem rite pararetur, pellis arietis iunioris recenter detracta in frusta secta, cum pillis duodecim horas, aut etiam diem integrum, si sit opus, coquitur ad eius dissolutionem: dein exprimitur decoctum, & abicitur lana: In libra vna liquoris colati *baccæ visci querni*, aut alterius arboris, cognatæ qualitatis coquuntur, donec tabescant, & aqua exhalet humiditas: tum percolantur. Interea *yfculi*, seu *lumbrici terrestres* vino abluuntur, & ad dissolutionem coquuntur & colantur: Colaturæ olea permiscentur, & igni denuo redduntur, ad feri totius discussionem. Postea duæ hæ colaturæ commiscentur: his liquantur *cera*, *colophonia* & *pix*, ex æquæ versando, ne vranatur. Liquori coctura pene consumpto, *galbanum* & *ammoniacum* in vino rubro diluta, colata, & ad mellis spissitudinem cocta, commiscenda. Omnibus igni subtractis *serebintina* ponenda: tum demum pulueres ex arte laui gati & creti, ex omnibus sic debite præparatis, mixtis, vnitis, & accurate subactis, fit emplastrum consistentiæ legitima.

Baccarum visci querni penuria (desunt enim sæpillime) cõsenti Iouertus iuro-

collam subrogari. Alia adhuc multa astringentiæ superaddit, ut vis insit emplastrum magis agglutinatoria. Arnaldus ineptè *sanguinem hominis russi* postulat: Melior si quidem est, qui ex alio, modo sano & polyhæmo habetur: Æque aptus & suillus. Præpositus *ceram rubram* exigit, id est, recentem, quæ ita fluenscit, ut subrubra appareat, sed *alba* est accommodatior. Vult quoque marmor, in quod massa iniicitur, oleo violato madere, nos *mastichinum* præferimus.

Vires.

Efficacissimum est ad laxiores partes constringendas & roborandas, ad fluxiones cohibendas, ad dilatationem productionis peritonei, per quam intestinum delabitur, coarctandam. Ob id ad famicem, seu enterocalem, vulgo herniam, valde confert, vnde emplastrum ad herniam à Pharmacopoliis dicitur, à quibusdam de pelle arietina, à Manlio emplastrum pro Crepatis.

Emplastrum de pelle arietina.

CAP. XVIII.

Emplastrum catagmaticum, seu ad fracturas ossium.

*℞. Radicum altheæ,
symphiti maioris,
visci querni an. ℥ij.
plantaginis,
champsycheos,
hypericonis an. m. j.*

Fiat decoctio in æquis partibus vini nigri, & aquæ fabrorum ad mediâs. Colaturæ adde *mucaginis seminis cironiorum* in decoctio *amazorum extracta*, olei *mastich*, ol. *rosar. an. ℥iij.* *cera virginis lb. j.* *lichargyr. auri ℥ij.* *serebintina ℥iij.* *balauftiorum,* *rosarum,* *myrtillor.* *acacia an. ℥℞.* *mumia.*

Dddd 2

GRANO.

granorum androsami,
colophonia,
mastiches,
succini an. ʒvi.
picis naualis ʒj. ʒ.
bol. armena,
farina volatilis,
thuris an. ʒj. ʒ.
sanguinis draconis ʒij.
Ex arte fiat emplastrum.

COMMENTARIVS.

Vt partes corporis inter se forma, temperie, & actione sunt dissimiles, sic dissimilibus opus habent medicamentis, quibus vel conseruantur, vel curantur, alia enim oculi, alia pulmo, alia uterus, alia ossa male affecta postulant; & saepe diuersis medicamentis eadem pars eget, pro affectionis, qua laeessitur, diuersitate; nam quae ossium cariei, seu terebini conducunt, raro aut nunquam in ipsorum fracturis vsurpantur; quibus sanandis chirurgorum maxima pars astringentia sola perperam adhibet: quidam oxycroceum; alii emplastrum de pelle arietina, seu contrarietiam; alii vulgare ceroneum; à quo forsitan detorta est illius emplastri nomenclatura, quod Lutetiae tanti nominis est, & singulis opem efflagrantibus, abs quodam sine discrimine datur, & promiscue morbis omnibus & partibus adhibetur: vnde ab occlusis meatibus & retentis humoribus excrementitiis saepe dolores ingrauescunt, nonnunquam pruritus ingens oritur, sed saepius vlcera nascuntur, vt in multis obseruauimus.

Alrosboth.

Preparatio.

Peculiare igitur debet in pharmacopoliis catagmaticum optimum haberi, quod non solum vim habeat adstringendi & roborandi, sed partis temperiem conseruandi, pori sarcoidis, Alrosboth Arabes vocant, generationem & incrementum accelerandi: cuiusmodi est, quod nunc exhibemus, cuius preparatio, licet ex formula descriptionis satis pateat, in tyrunculorum tamen subsidium apertius declarabitur. Primum igitur radices mundatae, & in frustula sectae, &

herbae minutim incise in pari portione vini nigrioris, & aqua chalybeata, vel fabrorum coquentur ad mediae partis dissipationem. In percolatum liquorem mucagines iniiciuntur, elixabunturque, donec aquosa exhalet humiditas: tum olea miscebuntur; mox cera; post lithargyrus. Igni sublati & sufficienti coctura, & agitatione vnitis rebinchina adiungetur: deinde pulueres: omniaque simul probe miscebuntur, agitantur, subigentur, vt coeant in emplastrum consistentia legitimum.

Si Androsamum non suppetat, in eius loco hypericonis semen, aut summitates ginea substituentur. Per ceram virginem flaua, seu citrina & recens à melle secreta intelligenda est, quae neruis roborandis aptior est & vtilior.

Vires.

Emplastrum catagmaticum vires habet insignes ad fracturas ossium sanandas: Eorum enim coalitum iuuat, & accelerat, calum, quo simul agglutinantur, auget, calorem partis natium fouet, & humorum fluxiones sistit.

Chirurgos hortor, emplastrum hoc parare, nec ignaros quosdam tam libere pati, qui vnico ceroneo, vt vocant, seu emplastro, forsitan sine ratione cocinnato, omnes plagas, vt vulgo fertur, sanare promittunt.

CAP. XIX.

Emplastrum Vigonium, seu de ranie.

℞. Oleorum chamamelis,

anethi,

de spica,

de lilio an. ʒij.

laurini ʒj. ʒ.

de croco ʒj.

pinguedinis vituli lb. ʒ.

euphorbii ʒv.

thuris ʒx.

adipis viperae ʒij. ʒ.

ranarum viuientium n. vi.

lumbri cerum lotorum in vino ʒij. ʒ.

succorum radic. ebuli,

enula an. ʒij.

schananthi,

stochas

ſaccharos,
matricaria an m. j.
vini odorifer. lb. ij.

Bulliant omnia ſimul ad conſumptionem vini. Colataræ adde
hydrargyri lb. j.
terebinthina clara ꝑ ij.
cera alba, vel poſuius ſtana q. ſ.
ſyracus liquida ꝑ j. lb.

Posthæc ab igne depono, & vbi refrigerit, miſce *argenti viui ſaliua hominis ieiuni extincti ꝑ iiii.* miſce diu piſtillo, & fac emplaſtrum.

COMMENTARIUS.

Vt India naturæ ſtatuto luem venerenam ſimul & remediū prætulit. Sic Italia, in quam primum aduecta eſt, hoc morbi genere totam Europam infecit, & optimo medicamento refecit. Ioannes quippe de Vigo Italus, vt ſuis, vel etiam ſibi, forſan conſuleret, emplaſtrum hoc eximia virtutis cōpoſuit, ad Italici morbi, quem inepte *Gallicum* appellat, curationem: cuius licet probetur deſcriptio, improbatur tamen modus parandi, quem ipſe præſcribit. Vult enim ſimul ac conſuſe omnia concoqui ad *lythargyrum* vſque; ſed recentiores paulo aliter, & melius multo ſic apparant.

Preparatio.

Lumbricos terreſtres vino ablutos, & ranas viuētes maiuſculas, & aquaticas in pinguedinib. porci & vituli ſimul cum vino coquunt, ad tertiæ partis vini cōſumptionem; deinde *matricariam* addunt. *ſaccharum* & *ſchoenanthum*, & ruruſus elixant ad vini deperditionem: tam ſuccos ponunt & olea; paulo poſt *axungiam vipera*, aut eius deſectu *colubri*. Adhuc; coquunt ad humoris aquei excuſſionem, & poſtea fortiter exprimunt. In percolato iure *lythargyrum* leuigatū agitant, nutriunt, & iugiter verſando coquunt ad formam vnguenti; tūc; *ceram* adiciunt, & liquant. Poſthæc ab igne remouent: *thui* & *euphorbium* trita coniiciunt; deinceps *terebinthinam* & *ſyracem*. Omnibus ordine dicto mixtis verſatis, vnitis & refrigeratis, *argentum viui*

per pannum denſum traiectum, & ſaliua hominis ieiuni extinctum exacte permixcent, terunt, ſubigunt, & in formam emplaſtri idoneam reducunt, ex quo magdaleones formant, & vſui reponunt.

Optima eſt hoc emplaſtrum parandi ratio, quam peritiores Pharmacopœi ſequuntur, inter quos nonnulli pondus *hydrargyri* duplicant, alii triplicant, vt vires nanciſcatur efficaciores, ad Italici morbi expugnationem. Quidam illius extinctioem cum ſaliua ieiuni damnant, maluntq; cum *terebinthina* & *axungia porci* aliqua portione extinguere; nec quidem male: ſtis omnibus modis caſtigatur. Mallem tamen *ſaliuam* aſſumere; illius enim ſucco caſtigatus *hydrargyrum* neruis minus obefit.

Quærent multi, quodnam oleum ſumendum ſit pro oleo de *ſpica*, cuius multa perhibentur varietates; quibus, vt paucis respondeam, dico Vigonem illud oleum intelligere, quod per deſtillationem trahitur, ex *lauandula* maiore latifolia, quam vulgus *Aſſicam* nominat: non vero aliud, quod per infuſionem educitur ex *ſpica Indica*, quod idem author cum Meſue ſemper vocat oleum *Nardinum*, vt lib. 8. *Antidotar. cap. 4.* Olei vero de *ſpica* alibi meminuit, nempe lib. 4. *capit. de auxiliis ad dolorem dorſi.*

Differentia inter oleum nardinum & oleum de ſpica.

De ranis quoq; non conuenit inter omnes, alii nam que aquaticas, alii ſyluaticas, ſeu rubetas venantur, ſed paluſtres, ſeu aquaticas rubetis ſæpe venenatis prætulerim: verum alia aliarum defectum ſine magno discrimine facile ſupplebunt, atq; has vel illas quiſque ſeligat pro animi arbitrio, cum æque fere huic externo medicamento conueniant.

Vires autem huius emplaſtri, quod forma cerati, vel vnguenti multi parant, non modo Medicis, Pharmacopœis, & Chirurgis notiſſimæ ſunt, ſed omnibus, qui

Vires.

Veneris calcitrato
fuerunt ob-
leſi.

Dddd 3 CAP.

C A P. XX.

Tela Galteri, vulgo Sparadrap.

℞. Olei rosati lb. s.
seui arietini ℥ iiii.
cera ℥ x.
lithargyri,
resina pini,
rhuris,
mastiches an. ℥ ij.
bol. armen.
farina volatil. an. ℥ j.

Ex arte fiat emplastrum, in quod adhuc liquatum, & calidum immergatur tela parum attrita.

COMMENTARIUS.

Ad emplastrorum cateruam refertur quædam tela vtrinque emplastica, quam recentiores modo Sparadrapum, modo telam Galteri nominant, cuius multæ varietates dantur, à varietate emplastrorum, quibus inficitur tela, sumptæ: alia enim vulneraria, alia catagmatica dicitur: Illa vulneribus magis, hæc ossibus agglutinandis dicatur, vtraque tamen vtrique affectioni proficua. Sed nullis in morbis Sparadrapifrequentior est vsus, quam in vlceribus antiquatis, & in ipsis fonticulis à pyrotico relictis. Ad hæc autem omnia valet, quod hic exhibemus, ad cuius confectionem seuum & cera primum liquanda cum oleo: liquatis lithargyrus subtilissime tritus, commiscendus, ducendus, nutriendus, & spatha assidue mouendus, coquendus. Post hæc reliqui pulueres addendi, & ita versandi, permiscendi, & vniendi, vt in legitimum abeant emplastrum, in quod adhuc calidum & liquidum tela quodam modo vetustate iam attrita demergenda, & sæpe inculcanda, quousque infecta plane, & vndiquaque inquinata, & quasi incrustata fuerit. Tuncque extrahenda, &

Parandi
modus,

exponenda aeri, vt refrigerata obdurescat, & ad futuros vsus seruetur.

Tela hæc partim sarcotica est, partim collectica & epulorica, hoc est, vim habet nouam carnem generandi, vulnera glutinandi, & eadem, vt & vlcera, exsiccandi, & ad cicatricem ducendi. Fluxiones quoque sistit, & partes, quibus adhibetur, roborat.

Qui alias Sparadraporum descriptiones desiderarit, legat caput vlt. sectionis 2. libr. 3. nostrarum Institutionum.

Porro ex aliis emplastris liquatis tot sparadrap, quot illa sunt, possunt hac arte parari.

Alia quædam emplastra pauca tamen omisimus, quorum vsus vel improbat, vel non satis probatur, vel affinis sit eorum qualitati, quæ superius à nobis describuntur. Exoleuit enim emplastri vtriusq; Barbari & Diaphoenici vsus: Apostolicum vero rarissime paratur, eoque facile carere poteris, qui Diuinum habebit, vt Ceroneo, qui oxycroceum. Præstantiora autem, vfitatioraq; dedimus non modo emplastra, sed alia medicamenta, tam quæ exterius adhibentur, quam intro sumuntur, quæ omnia si parare voluerit Pharmacopœtus, & in officina seruare, nihil illi deerit morbis omnibus expugnandis.

Vires.)

In Gallia
videm, in
Germania
autem
minime.

A D D I T I O.

Emplastrum stomachale.

℞. absynth.
masic.
cyperi.
zinzib.
costi an. ℥ ss.
calam. aromas.
aloes an. ℥ iij.
caryophyllor.
nucista.
iunci odoras.
fl. nard.
macer. an. ℥ j. ss.

gall.

gall. moschat. ʒ ʒ. M̄i.

Omnia succo cytoniorum excipiantur in
massam. fiatque Emplastrum exten-
sum super alutam ad formam scuti
duplicatum syndone cum liga-
mentis vi decet pro stomacho.

Emplastrum contra status.

℞. ol. aneth.

chamomel. an. ʒ vij,

petrol. flauī ʒ i, ʒ.

vaccar. lauri,

sem. cymīn.

carui an. ʒ ij,

aneth. ʒ i, ʒ.

cinnam.

piper. long.

galang. an. ʒ i.

tacamahac. ʒ ʒ.

cera,

terebinth. an. quanti. suffic. M̄i.

f. ceratum tenax.

**Emplastrum contra fluxum ven-
tris.**

℞. ol. myrrhin. ʒ i,

nardini ʒ iij,

nucist. express. ʒ iij

bol. armen.

hamatit.

sangu. dracon.

nuc. cupress. an. ʒ i.

croc. mart.

hypocyst.

asacia an. ʒ ʒ.

Cera & terebinth. an. quanti. suffic. M̄i.

f. Emplastrum.

Emplastrum spleneticum.

Pistorii.

℞. sulphur. viui ʒ ij,

styrac. calamit. ʒ i, ʒ.

zburis ʒ i,

myrrh. ʒ iij.

piper. long. ʒ iij, ʒ.

crocā ʒ iij,

ammoniaci,

galbani an. ʒ i,

balsami ex aloo ʒ ij. M̄i.

cum ol. de capparib. & cera f. Empla-

strum, quod corio & serico obdu-

ctum transuersim confuatur, ap-

pendis funiculis, vt alligari possit.

Aliud.

℞. ol. de capparib. ʒ vij,

nardini,

cheirini an. ʒ iij,

succ. bryon.

cyclam.

gentian. an. ʒ ʒ.

medull. cervin. ʒ ʒ.

pulu. myrrh.

cinnam.

macis,

piper. long.

crocī an. ʒ i.

ammoniac. in aceto dissol.

& colati ʒ vij

ol. spica ʒ ʒ. M̄i. & cum cera ac te-

rebinthina f. ceratum.

Emplastr. hepaticum.

℞. cerat. santal. ʒ ij,

santal. citrin. ʒ ʒ.

pulu. lign. aloes,

myrrh.

crocī an. ʒ i. M̄i. & cum pauco o-

leo myrrhino cum serico & impassa-

zione formetur Emplastrum. ʒ

Emplastrum pectorale. Pistorii.

℞. farin. sem. lini,

fenugr. an. ʒ vij.

rad. irid. florens. ʒ ʒ.

helenii ʒ ij,

sem. cartham. ʒ iij.

fenic. ʒ ij ʒ.

crocī ʒ i,

castia extract. ʒ ij. ʒ.

buty. popul. ʒ ij,

cera. ʒ i, ʒ.

terebinth.

serebinth ꝑj.
ol. viol. ꝑ iij. ℞. Mi. f. Empl.

Emplastrum ad lumbricos.

℞. balsami ex aloe
Extra. rad. gentian. an. ꝑj. ℞,
cum puluere myrrh. q. s. & pauco spi-
ritu vini f. Empl. quod duobus pan-
nis ventriculo & vmbilico appli-
cetur.

Emplastrum ad dorsum.

℞. mumia ꝑj,
nuc. cupress.
bol. armen.
sangu. dracon.
mastice.
thur. an. ꝑ iij,
ol. myrrhin.
cydon. an. ꝑj. ℞,
Cera quant. suffic. Mi. f. Empl.

Emplastrum ad podagram.

Pistorii.

℞. Emplastr. diachylon. magn. ꝑ iij.
oxycroc. ꝑ v.
medull. seruin.
pingued. ursina an. ꝑ iij,
ol. vulpin. ꝑj,
racamahac. ꝑj. ℞. Mi.
fiat Emplastrum.

Emplastrum ad dolores oculo-
rum.

℞. bol. armen. ꝑ iij,
mastice.
thur. an. ꝑj,
lapid. hamac.
tragac. an. ꝑj. ℞,
ol. myrrh.
roiac. an. ꝑj. ℞.
Cera & serebinth. an. quant. suffic.
Mi. f. Empl.

Emplastrum D. Bechholdi Riuii ad dolores
ischiadicos.

℞. sem. sinap.
urtic.
sulphur.
bdellii in destil. alexic. dissolusi
spum. mar. an. ꝑj. ℞,
ammoniac. similiter dissol.
rad. aristol. rotund.
ol. antiq.
cera. an. ꝑj, Mi. f. Emplastrum.

Emplastrum contra rupturam,

℞. thur. alb.
myrrh. rubr.
lapid. hamac.
gumm. serapini,
opopan.
bdellii,
serebinth.
seui hircin.
exang. ursin.
tragac. alb. an. ꝑj. ℞,
sangu. dracon. ꝑ xij.

Sicca in puluerem redigantur & gummi
in aceto dissoluantur ac reliqua
commisceantur.

Emplastrum mastichinum.

℞. fol. lentisc.
myrrhill. an. ꝑj. ℞,
sumach.
berber.
hypocystid.
ros. rubr.
acac.
sandarac.
corall. rubr.
terr. sigill.
bol. armen. an. ꝑ iij,
menth.
galang.
cyperi
coriandr.
lign. aloes.

cinnam.

cinnam. an. ʒiʒ.
 cumin. in acet. prep.
 absynth. an. ʒiij.
 gallia moschat.
 sampuch.
 anthos an. ʒʒ.
 mastich. ʒj.
 thur.
 laudani an. ʒv.
 cera
 resin. an. ʒiij.
 terebinth. ʒj ʒvi.
 pic. naval. ʒj.
 ol. mastich.
 nardini an. ʒj. Mi.

Emplastrum ad calculum vesicae post bal-
 neum applicandum.

℞. ol. de spica,
 chamom.
 aneth. an. ʒvi.
 scorpion ʒʒ.
 ammoniac.
 bdellii,
 picis in aceto dissolutor. an. ʒʒ.
 oliban ʒiij.
 Euphorb. ʒj. Mi. f. Empl.
 quod calidum super pubem ponatur.

Emplastrum ad carunculam collis vesti-
 cae. Horatii Augentii.

℞. aloes optim. ʒij.
 aristolog.
 myrrh. an. ʒiʒ.
 thutia prep. ʒʒ. Mi.
 f. omnium puluis, ex quo cum styraceli.
 quida formetur Empl.

Emplastrum Herculis Saxonia ad
 hydropem.

℞. puleg.
 calamenth.
 organ.
 chamadr. exicator. Et puluerisat.
 an. ʒij.

cinnam.
 calam. aromat.
 myrrh.
 aloes an. ʒj.
 squinantb ʒʒ.
 sem. ruta ʒij Excipientur
 omnia melle aut felle bouino & f. Empl.
 ventri applicandum.

Emplastrum Eiusdem ad Ischuriam
 cum febre.

℞. farin sem. lini ʒiij.
 rad. alb. coct. Et per cribrum trans-
 missa ʒiij.
 caricar. pingv. coctar. & contusar. ʒj.
 ol. ex sem. lini
 pingved. anat.
 gallin. an. ʒij.
 decoct. alb.
 sem. lini,
 caricar.
 passular. quant.
 suffic. Mi. f. Empl.

Emplastrum Eiusdem ad immoderatam
 fluxum mensruorum.

℞. fuligin. camin.
 farin volatil. molendin. an. ʒij.
 bol. armen.
 sangv. dracon.
 thuris an. ʒʒ.
 album. ovor. nr. ij.
 succ. portulac. vel plantag. aceti an.
 quant. suffic. f. Empl.
 quod applicetur partim dorso, par-
 tim ipsi utero.

Emplastrum seu ceratum Leonardi Fio-
 ravanti ad pestem.

℞. resin. pini rec.
 sandarac.
 cere rec.
 seni castrati,
 fell. borvini an. ʒiij.
 bulliant in ʒxxvij. ol. sem. lini usque dum
 fumum foetentem ediderit, postea ab
 E e e igne

igne amoveantur, per linteum trahantur, addatur de nostro cerato magistrali ad pondus omnium, iterum coquantur, trahantur & cum sequenti pulvere commisceantur.

℞. Thur.

masfic.

myrrh.

sarcocoll.

sangu. dracon.

anmoniac.

virid. aris an. ℥℞. Cerato predicto, dum adhuc calet, commisceantur & ad usum reserventur.

Emplastrum è canceris ad calculum.

℞. canceror. nr. x.

coquantur parum in lacte & contundantur, rursus bulliant, in colatura ponantur panis alb. ℥ij.

vitell. ovor. nr. iij.

distentur simul in mortario:

adde ol. chamomel.

butyri an. ℥j.

croci ℥℞. redigantur in formam Emplastri, quod renibus applicetur.

Emplastrum consolidativum D. Angelbergeri.

℞. ol. commun. ℥ij.

seui cervin. ℥iij.

ceruss.

libarg. an. ℥ij. Coquantur simul ad spissitudinem Emplastri, cui adde cera ℥iij.

terebinth. ℥j.

resina ℥℞.

ultimo adde masfic.

oliban.

myrrh. an. ℥℞. Mi.

f. Emplastrum.

Emplastrum de sapone D. Angelbergeri.

℞. sapon. venez. ℥v.

lixivii fortis ℥iij.

terebinth. ℥ij.

ung. apostol. ℥℞.

lapid. hematit.

aloes an. ℥ij.

aristol. longa ℥℞.

cera citrin.

axung. vrsin.

pici naval. an. quant. suffic. Mi.

Primum sapo in lixivio dissolvatur & coquantur ad consumptionem lixivii, postea addatur cera una cum pice axungia & terebinthina, iterum ad formam Emplastri coquantur, & ultimo pulveres admisceantur.

Emplastrum de stercere columbino.

℞. gumm. ammoniac. ℥℞.

sandarac. ℥vi.

stercor. columbar. sylvestr.

subtilissime pulverisat. ℥iij.

masfic. ℥j.

Incorporentur omnia simul in mortario cum pistillo calido in aceto intincto & f. Emplastrum, quod in catarrhis diuturnis capiti imponitur ad materiam retinendam.

Emplastrum maturans, resoluens, malam carnem putrificans, bonam dissipando crescere non permittens, doloresque mirabiliter sedans.

℞. ol. laterini rectificati ℥viij.

opopanax.

galban.

bdellii an. ℥ij.

reductis ad formam liquidam adde

farin. fabarum ℥ij.

ficum nr. iij.

caphur. trita ℥j.

Mi. in Emplastrum, quod calide applicetur quantum aeger ferre potest.

Emplastrum arthriticum, Medicorum Francofurtensium.

℞. Empl. dischylon. magn. ℥vi.

oxycroc.

diapalm. an. ℥ij.

medull.

medull. cervin.

axung. urfin. an. ℥j℞.

tacamahac. in vino dissolut. ℥ij.

Mi. f. sec. art. Emplastrum, quod oleo vul-
pino malaxetur.

Emplastrum de galbano Caspary Peucery
ad suffocationem vteri.

℞. sagapen.

opopan.

galban. an. ℥iiij.

pulv. castor.

asa foetid. an. ℥ij.

pulver. matric. ℥ij.

cera ℥xij. (vel ol. abjynth. q. s.) f. sec. art.

Emplastrum gummis in aceto dissolutis. Ex-
tendatur super alutam & coopertum syn-
done in longitudine selquipalmæ & lati-
tudine trium digitorum.

Emplastrum è cassia officina Phorcensis
magis vsus ad pleuritides.

℞. fl. verbasic.

borrag.

violar.

malv. an. M℞.

papav. rubri M℥.

chamomill. ꝑj.

sem. fenugr.

lini

anis.

ruta. an. ℥℞.

ol. amygd. dulc.

violar.

aneth. an. ℥x.

ungt. pectoral. ℥ij.

cass. extract. ℥ij.

cera. ℥j℞.

Flores & semina subtiliter pulverisen-
tur, fiatque Emplastrum.

in iunioribus si vsurpatur, augeri potest
oleum amygd. dulc.

FINIS LIBRI SEXTI.

Eeee 2

APPEN-

APPENDIX.

De quibusdam aquis medicatis, arte paratis.

PRÆTER aquas simplices destillatas, aliquædam in Pharmacopoliis seruantur compositissimæ, quarum vsus plurimum commendatur, nō modo ad externos corporis affectus, dum adhibentur, sed etiam ad interiores, vt intemperiem partiū corrigendam, robur iisdem conciliandum, & facultates erigendas, dum assumuntur; Cuiusmodi sunt vsuales quedam & eximie virtutis, quas ad calcem huius operis, nequid ei decesset, adiunximus, initio ab his sumpto, quæ intus sumuntur.

Aqua Theriacalis.

℞. Radic. gentians, enula campana, tormentilla, angelica, imperatoris an. ℥j. cyperi, ireos florent. an. ℥vj. zedoaria, cortic. citri sicci & arantiorum, cinnamomi, caryophyllorum. sem. cardui bened. corymborum hederæ, granorum Iuniperi an. ℥. s. dictamni, scordii, melissæ, calendula an. m. s.

Maceventur diem integrum super cineres calidos in vase oris non multū patuli & rite obturati, cū vini albi lib. vj.

Die sequenti adde decoctionis ulmarie, betonica & nenupharis lib. ij.

Deinde bulliant parum, ac lento igne: Tum fiat expressio, in qua dissolue & infunde per noctem theriaca ℥iiij.

Postea ponantur in alembico vitreo & fiat destillatio in balneo Mariæ. Aqua hinc destillata seruetur.

Vires.

Inter aquas Theriacales, & Alexiterias nulla est hæc præstantior & efficacior: Facultates nō modo recreat, sed qualitatē omnem pestilentem, & venenatam oppu-

gnat & extinguit. Syncopæ, palmo, ac omni animi deliquio prodest, vertigini; lethargo, Epilepsiæ, Apoplexiæ & paralyti opiculatur.

Aqua Theriacalis alia, paratu facilior.

℞. Rad. enula campan. angelica an. ℥iiij. sem. cardui bened. caryophyllorum, granorum Iuniperi an. ℥j.

Scordii, echii ulmarie, maiorana, melissæ, betonica an. m. j.

Fiat decoctio, in aqua colata ad ℔. iiij.

Infunde diem integrū, vel etiam biduum, Mithridatis & Theriaca an. ℥j.

Ponantur in alembico & destillentur, vt artu est.

Vires habet superiori affines, sed imbecilliores. Parari facile poterit non solum in Pharmacopoliis, sed etiam in singulis ciuium ædibus. Paucis enim constat, quæ vbiq; fere reperitur.

Vires.

Aqua Cinnamomi.

℞. Cinnamomi optimi, crassiuscule triti ℔. s.

aqua rosarum fragrantissima & vini albi generosi an. ℔. j.

misceto, ac biduum simul relinquito in vase rite operculato, ne quid expiraret: Deinde super cineres calidos destillato, & aquam seruato.

De cinnamomi ad vinum & rosaceam proportione non vnus est omnium cōsensu. Alii enim partē vnā cinnamomi ponunt, vini partes duas, aquæ rosarum partes quatuor. Alii vinum & aquam eadem mēsurā permiscet, in quibus cinnamomum maceratur, & totum destillatur: hicque parandi

parandi modus vltimior est, & melior perhibetur.

Vires.

Huius aquæ facultas valde commendatur ad partum celerandum, secundinas expellendas, menles ciendos, facultates recreandas, & flatus discutendos.

Aqua vulgo Clarea dicta.

℞. Macis, caryophyllorum, cinnamomi an. ℥ i. galanga ℥ ss. cardamomi minoris, schœnanthi an. ℥ ij. zinziberis ℥ ss.

Infunde in balneo M. viginti quatuor horis in aqua vite lb. j. aquarum absinthii & rosarum an. lb. ss. adde sacchari ℥ viij.

Traiciantur ter, quaterque per manicam Hippocrati fiat Clarea, in vase idoneo reponenda, & seruanda.

Vires.

Valet plurimum ad robur stomachi, coctionem iuuandam, flatus discutendos, intemperiem frigidam partium nutritiarum corrigendam, ad vires cordis restituendas, & facultates erigendas.

Clarea alia.

℞. Radic. pœoniæ viridis, visci querni an. ℥ ij. ligni lauri, lentisci, an. ℥ ss. florum bethonic. saluia, anthos, an. p. ij.

Macerentur per diem integrum, in vase stricti oris & bene cooperulato, in vini albi optimi lb. j. ss. aqua melissæ lb. ss. Postea destillentur. Et in aqua destillata macera cinnamomi ℥ ss. sacchari Candæ ℥ v.

Tum colentur & bis atque iterum transmittantur per colum laneum. Colatura seruetur.

Vires.

Micum in modum confert Epilepsia, Lethargo, Paralyti, Apoplexia, & aliis frigidis affectibus cerebri, & totius neruosi generis.

Clarea alia.

℞. Aquar. melissæ & tu ssilaginæ an. lb. ss.

Infunde per noctem super cineres calidas rad. ensula campana ℥ ij. Ireos Florentina ℥ j. cinnamomi ℥ iij.

Facta expressioni, & bis terque colata adde Syrupi ardentis, seu olei sacchari, ut vocant ℥ iij. Vias Clarea parum insolanda, si seruanda.

Facultates habet eximias ad Asthma, tussim ab humore frigido natam, & expectorationem. Incidit enim, attenuat, coquit, & sputum mouet.

Vires.

Syrupus autem ardens fit ex saccharo diluito in aqua vite, quæ accenditur: Nam post eius conflagrationem liquor relinquitur, quasi oleosus & crassitie Syrupi.

Syrupus ardens vnde fiat.

Clarea vulgaris.

℞. Aqua vite optima lb. ss. aqua rosarum rubrarum ℥ iij. sacchari ℥ iij. cinnamomi ℥ j.

Traiciantur per manicam Hippocratis, bis atque iterum, & fiat Clarea.

Gratissima est hæc Clarea, & cor atque reliquas partes, quæ principatum tenent, recreat, calorem natuum fouet, & materiam flatulentam discutit.

Vires.

Aqua contra calculum.

℞. radicum apii, oinones, oryngii & raphanorum per taleolas incisarum an. ℥ ij. siliquarum virid. fabarum ℥ iij. saxifragarum omnium, cristæ marinae, pimpinella, ameos, summitatum altheæ an. m. ij. granorum alkekengi, cicerum rubror. sem. milii solis an. ℥ ij. marm. citria in orbiculos secta num. iij.

Macerentur diem integram in vino albo: Postea destillentur. Aqua reponatur vase idoneo, cui si parum olei vitrioli admiscetur, ut acefeat, vires habebit efficaciores.

Mira est huius aquæ vis ad calculum atterendum, & expellendum, vrinam ciendam

Vires.

Eeee 3 dam

dam, menses mouendos, partum accelerandum, viscidos humores attenuandos, & obstructions tollendas. Debent vero illius sumi duo cochlearia aut paulo plus, pro fumendis ætate & viribus; Idque maneat ieiuno stomacho, vel lōge post pastus.

Aqua ad Gonorrhæam.

℞. Foliorum acanthi, & lapathi hortensis concisorum, summitatum altheæ an. m. ij. florum nenupharis m. iij. sem. lini, Senecelorum an. ʒi. h. seminū quatuor frigid. maiorum an. ʒi. macerentur per diem in lacte asinino aut vaccino, postea destillentur in balneo.

Vires.

Facultatem habet leniendi, acrimoniæ am auferendi, sordes renum, & partium, per quas & lotium & semen excernuntur, expurgandi, & iatempieriæ corrigendi.

DE AQVIS TOPICIS SEV
exterius adhibendis.

Aqua Ophthalmica.

℞. Succorum chelidonii foeniculi, ruta apii & hormini an. lb. s. mellis ʒiij. fellis hircini ʒi. fellis caponum & gallinarum an. ʒi. aloes ʒvj. caryophyllorum, nucis moschata, sarcocol-
la ana ʒij.

Ponantur omnia simul in alembico: Destillentur: vase vitreo excipiantur, & aqua destillata seruetur.

Vires.

Multis oculorum affectibus prodest, vt Ambliopiæ, caliginis, visus debilitati & hebetudini.

Aqua communitatis.

℞. Eupras. m. ij. chelidonii, verberna betonica, chamæpytheos, anethi, summitatum hormini, anagallidis flore rubro, ameos, caryophyllata an. m. j. anthos m. s. piperis longi ʒij. Macerentur in vini albi sufficienti quã-

itate per diem integrum, & destillentur.

Vocatur aqua communitatis, quod cõmunis sit, nec vlla domus ea cauere debeat. Plurimum valet ad omnem visus imbecillitatem, sordes oculorum detergendas, maculas auferendas, vlcera sananda, suffusionem impediendam claritatem oculis augendam, & robur conciliandum.

Ratio nominis.

Vires.

Aqua ad Epiphoram, & oculorum ruborem.

℞. Vini alb. aqua rosarū an. lb. s. tuthia preparata ʒi. macis puluerata ʒi. h. Omnia misceantur in phiala, bene obturata, & insolentur per tres hebdomadas.

Efficacissima est ad oculorum ruborem delendum, lachrymas ipsorum exsiccandas, tunicas roborandas, & vlceranda sananda.

Vires.

Aqua Calcis.

Aqua, in qua pluries calx extincta fuerit, aqua calcis ob id dicta, multis vlceribus phagedenicis ac disepuloticis mirum in modum confert, quia tamen facile quouis tempore parari potest, in eius descriptione non immorandum.

Vires.

Aqua Fortis.

Aqua fortis vulgo dicta, ad aurifabros potius, quã Pharmacopœos spectat, qua vtuntur ad separandum argentum ab auro: ob id, aquam separationis vocitant Gall. eau. de depart. Liquat enim argentū, auro integro. Quæ autem illorum operibus inseruiuit, & portionem aquæ admittit, vel per se ignaua iam facta colorem cyaneum acquisiuit, aqua secunda vulgo dicitur, qua nihil communius in Chirurgorum tabernis, ad illorum subsidium, qui Veneris Mephirim attigerunt.

Paratur autem aqua fortis ex vitriolo, & sale petra in matratio iuclusis, & adhibetur. Vnde paratur.

tato,

tato, in quod vi ignis spiritus velut accensiperreant.

Alia fit adhuc ex *surripigmento, flore aris, sale nitro & alumine rupeo*: Verum hæc relinquenda, quibus inferiunt.

De aquis comptoriis seu fucatoriis.

Thersite deformiores. Adonide formosiores.

Corporis pulchritudinem aut deformitatem magni quicquam ad morū probitatem, aut improbitatem adferre, non autumo; Multi enim Thersite deformiores clarissimi floruerunt, & nonnulli Adonide formosiores inter secleratos computati sunt. Fere tamen mulieres deformes impias esse noui, quibus, ut nec edentulis senioribus, nullum fucum, aut aquam comptoriam ad faciem erugandam exhibeo: In hoc Galeni, licet pagani prudentiam secutus, qui *cap. 3. lib. 1. compos. medic. secund. loc.* non modo vultus, sed capillorum fucum, seu sincturam improbat: *Quacunque, inquiens, præ deliciis seipias ornant, nihil tale quidpiam à me petenti exhibui.*

Carebit igitur Antidotarium nostrum his nefariis medicaminibus, quibus pellices solent iuvenes irretire, & incautos fallere: Hanc enim fucatoriam artem videmus tantum exerceri à quibusdam circulatoribus, & vafris lenonibus, qui ut caute ad meretricum nummos perueniant, illis oleum de Talko, quod nusquam videntur, pollicentur, quo non tantum faciem erugare, sed iuuenescere profus afferunt. Duo autem vnguenta solent exhibere; Vnum rubellum, & candidum alterum: Vtrumque Hispanicum cognominant, nec malignæ qualitatis experts vllum: Nam quod *Album Hispanicum* vocatur, ad sui confecturam *Sublimatum* admittit, quod licet ex partibus æquis *hydrargyri*, & *virgoli*, & ex *sale communi* potius, quam *ammoniaco* constet, quæ seorsim lethalia non sunt, simul tamen, ut decet, mixta, in vitreo vase sublimatorio indita, cui per

gradus datur ignis duodecim horarum spatio, sic puluis ita causticus, & deleterius, ut eius malignitas vix possit vlla arte deleri. Hinc accidit, mulieribus, quæ fucis, Sublimatis vtuntur, dentes nigrescere, tæredine absumi, & faciem corrugari, ac citius senescere. *Melior ergo color is est, quem sola natura pinxit, cuius opera imitabilia dum miramur, opificem summum laudemus in æternum.*

ADDITIO.

Aqua Cephalica Dn. D. Io. Hartmanni Beyerii p. m. Reipubl. Mænofrancof. olim ordinarii longe celeberrimi.

℞. fl. lilior. conual.
herb. paradyf. an. lb. j.
fol. saluis,
rutæ,
rorismar.
maioran. an. Manip. j.
baccar. iuniper. lb. ℞.
nucista,
zedoar.
zinzib. an. ℥ j.
granor. paradyf. ℥ iij.
rad. dictamn. alb.
pæon. an. ℥ iij.

Vini generosissimi quant. sufficit pro confectione, maceantur per mensem, & in balneo Maria destillentur.

Aqua cephalica Eiusdem.

℞. rad. pæon. ℥ j.
diptamn. alb. ℥ ℞.
fl. lil. conual. ℥ xij.
primul. ver. ℥ iij.
cheiri.
anth. an. ℥ j. ℞.
baccar. iuniper.
sem. carui.
sinapis albæ.

in bōdōr.

Sublimati quibus confes.

cubebæ. an. ʒ iij.
 nucif.
 cinnam. an. ʒ. ij.
 granor paradys.
 cardamom.
 piperis nigri.
 longi. an. ʒ i.

Flores suo tempore singuli colligantur. & infundantur. radices incidantur. semina & aromata crasse contundantur. omnia vitro angusti orificii includentur tantumq; vini veteris generosissimi affundatur. ut duobus digitis superet species. conclusa per duas vel tres septimanas Soli exponantur. quotidie agitentur. tandemq; lento igne destillentur.

Aqua Imperatoris Maximiliani contra omnia venena & apoplexiam.

℞ theriac. Andr. vet.
 mithrid. opt. an. ʒ iij. |
 bol. armen. ʒ ij.
 fol. auri puri ur. x.
 mosch fini.
 ambr. gri. an. ʒ ʒ.
 vini rectificati & septies per baln. Maria destillati lb. iij.
 omnia bene trita per tres dies infundantur. postea per alembicum in Balneo Maria destillentur. De hac aqua in septimana duo vel tria cochlearia sumantur.

Aqua apoplectica Ioannis Pistorii.

℞ fl. Lauend.
 rorismar.
 ranuncul. citrini
 fol. salu.
 maior.
 herb. paralyf. an. Man. i.
 fl. lil. conual. Man. iij.
 succin. alb.
 granor pæon.
 rad. pæon.
 sinap. alb. an. ʒ i.

nucl. perscor.
 ceras. nigr. sylv. an. ʒ i ʒ.
 Theriac. ʒ j. ʒ.
 zedoar.
 calami aromat.
 granor. paradys.
 galang.
 pip. long. an. ʒ ʒ.
 caryoph. ʒ iij.

Macerentur arida in vino sublimato ad dies 14. in Sole. vitro exacte occluso. destillentur diligenter. deinde in destillata aqua lb. j. infunde turpethi ʒ j.
 lign. aloes ʒ ʒ.
 agarici ʒ ij.
 hermodactyl. ʒ j. relinque. da cochlear vnum. si plus erit aquæ. augendæ erunt species purgantes modo dictæ secundum proportionem.

Aqua aurea incerti autoris.

℞. salsia viriusq; an. ʒ j. ʒ.
 fl. lilia.
 paralyf.
 anth.
 ros. rubr.
 maioran.
 rorismar.
 prunell. an. ʒ vi.
 satureia.
 thymi.
 epithym.
 stæchad. an. ʒ v.
 chamapith.
 chamadr.
 beton.
 agrimon.
 marrub. an. ʒ vi.
 hyssop.
 fl. pæon.
 lauendul.
 stæchad. citrin.
 bugloss.
 borrag. an. ʒ j.
 sem. pæon.

eruc.

erue.
 sinap.
 sesel.
 cumin.
 anis. an. ʒij.
 rad. pæon ʒh.
 aristol. utriusque
 irid. florent.
 gentian. an. ʒj.
 fol. laur. ʒij.
 piper. long.
 nigr. an. ʒh.
 mac.
 nuc. mosch.
 zedoar. an. ʒi.
 wise. quercin.
 cubebar. an. ʒv.
 zbur.
 mastie.
 acor. ver.
 granor. paradys.
 lign. aloes an. ʒij. gr. ij.
 cardam. min.
 costi.
 filer. montan.
 cyper.
 ameos an. ʒh.
 Corn. cerv. v. ʒij.
 corallor. albor.
 rubror. an. ʒh.
 margarit. ʒh.
 succin. alb. ʒh. gr. iij.
 spec. diapl. archontic.
 diamth. an. ʒh.
 diambr.
 diamosch. dule.
 diamarg. veriusque.
 Latit. Gal.
 de gemm. an. gr. viij.
 aiacaftor. ʒh.
 Conser. beton.
 anchos.
 borrag.
 salvia.
 maioran. an. ʒh.
 syr. de stœchad. ʒvi.
 mithrid. vet. ope.

Ther. Andr. sen. vet. op. an. ʒij.
 baccar. laur. ʒh.
 contusis contundend. & incisis inci-
 dend. insundantur, in sequentib. a-
 gnis destillatis
 aq. beton.
 ceras. nigr.
 fl. lil. conuall.
 tilia,
 pæon.
 lavenderul.
 hypericon. an. lb. j.
 basilicon.
 maioran. an. lb. s. Mē.
 Stent in loco calido aliquot dies in Baln.
 Mar. deinde destillentur per cineres
 lento igne.
**Aqua bezoartica Medicorum Me-
 nofrancofurtensium de Ann.**

1597.

ʒ. fol. scord.
 ruta.
 artemis.
 rad. chelidon. maior.
 zedoar.
 angelic. an. ʒij.
 siccatis incisis & contusis adde fermenti
 acris ʒij.
 aq. card. ben. lb. iij.
 acet. bezoart. lb. ij. Omnia vase ob-
 surato stent in loco calido per octo dies,
 destillentur ad specierum siccitatem.
 Aqua semel destillata iterum super
 faces fundatur, ac priori modo destil-
 letur.
Aqua boli contra pestem.
 ʒ. aq. scabios.
 acetos.
 bugloss.
 rosar. an. ʒj.
 Vini albi fortissimi
 acet. fortiss. an. ʒij.
 bol armen. prag. ʒij.
 terr. sigill. ʒj.
 spec. bezoart.
 liberant. an. gr. v. Mē.

Ffff

Aqua

Aqua theriacalis cum vino.

℞. rad. tormentill.
ostrutii
valerian.
genian.
pimpinell.
dictamn. alb.
angelic. an. ℥℥.
fol. card. ben.
scabios.
acetos an. Manip. ij.
Torr. sigill.
bol. amen. ver. an. ℥℥.
Vin. sublimat.
acet. acerrim. an. ℔ ij. M̄.
f. destillatio in baln. Maria.

Aqua theriacalis cum aceto.

℞. rad. far. ar.
chelidon. an. ℔℥.
Coq. in acet. ℔ ij. ad tertias postea
adde bol. armen. veri
terr. sigill. an. ℥℥. M̄.
f. destillatio.

Aqua contra pestem Francisci de
Luca.

℞. margar. ℥j.
matri. perl. ar. ℥ij.
rad. tormentill.
dictamn. alb. an. ℥ij.
hyacinth.
corall. rubror.
smaragd.
granator.
corn. cerv. an. ℥ij℥.
zedoar.
rumic. an. ℥ij.
caph. ℥j.
aq. galban.
absynth.
scabios. M̄. destill. in alembic.
adde aquar. borrag.
endivia.
meliss.
bugloss.
sichor.

rad. ros. sylvestr.
de rrib. specieb. consolid. an. ℥ij.
iterum destillentur in alembico.

Et aqua iam destillata adde
orobi,
picis hispanic. an. ℥v.
tragacanth.
maslic. an. ℥j.
galbani,
gummi. limon.
hadera,
castor. an. ℥j.
bdellii ℥v.
terra sigillat.
laudani an. ℥j.
ros. rubrar.
chamad. r.
hyperic. Et eiusdem seminis an. ℥j.
abrosan.
origani,
enul. an. ℥℥.
sem. citr. ℥j.
baccar. lauri ℥ij.
aristol. rotund. ℥j.
peucedan.
censaur. maior. an. ℥v.
raphani ℥ij.
squilla in cinerib. colt. ℥v.
summit. myrth. ℥ij.
sem. nigell.
cymis.
petrosel.
fœnic.
ameos.
ruta,
apii.
rapar.
pastinac. an. ℥j.
caryophyllor.
lign. aloes.
sem. menth. an. ℥℥.
Cardamom.
sem. basilicon.
caryophyllat.
amoni. an. ℥ij.
agn. casti,
acori

corria.

cortic. rad. capparum,
 corn. cerv. v. sli an. ℥j.
 cerebinth.
 myrrh.
 shuris,
 agarie an. ℥j.
 rad. lil. albor.
 baccara
 marrub.
 colocynthid.
 stuehad.
 calaminth.
 pentaphyll. an. ℥j.
 nigell. ℥ij.
 bol. armen. ℥j.
 cinnam.
 squinantb.
 croci,
 folii. an. ℥v.
 cassia lignea
 spic. indic. an. ℥j.
 rhabarb. sel. ℥v.
 vini veteris ℥j.
 ferula combusta,
 myrobolan. emblicor.
 carabe,
 camphora,
 xyloaloes an. ℥v.
 lapid. lazuli ℥j.
 hyacynth. ℥ij.
 mosch.
 ambrā an. ℥v.
 succ. pomor. ℥v.
 been alb.
 coriandr.
 spodii,
 fol. meliss.
 cortic. citr.
 rad. citr.
 cubebā.
 lapathi an. ℥v.
 chamaleont. ℥j.
 margarit. ℥v.
 matris perlar. ℥j.
 rad. dictamn.
 tormentill an. ℥jss.
 Omnia in predicta aqua destillata per

24. horas infundantur, postea addantur
 flor. borrag.

been rubr. an. ℥j.
 limatur. ebor.
 salvia an. ℥v.
 herb. stellar.
 baccar. iuniper.
 sem. sancti.
 portulac.
 fol. auri
 argenti an. ℥j.
 mumie ℥ij.
 verben.
 betou an. ℥ij.
 philipendul.
 sangu. hirc. iunior an. ℥ij.
 ag. vitis optime ℥. xij.

Omnia simul misceantur & in alembico
 destillentur.

Alia aqua contra pestem Anselmi Ri-
 guccii de Pistovia.

℥. bol. armen.
 valerian.
 carlin.
 zedoar.
 myrrh.
 gentian.
 aristol. rotund.
 calami aromat.
 dictamni alb.
 camphor. an. ℥j.

puluerisentur omnia, infundantur in
 vase optime obturato per 24. horas in
 ℥. v. aqua vite, adde vini maluatici
 opt. ℥. vi. & de hoc liquore suman-
 tur quotidie stomacho iciano ℥ij.
 cum ℥j. mellis rosati mixta.

Magnus liquor Leonardi Fiorauanti
 Empirici Itali contra pestem.

℥. fl. rorismarin. ℥. iij.
 ligni aloes ℥. vj.
 shuris ℥. viij.
 benzoin ℥. iij.
 bdellij ℥. x.
 fol. salvia.

Ffff 2

rorismar.

rorismar.
beton.
millefol. an. p. gill. j.
rad. consol. maior.
tamariac.
viticell.
galang.
caryophyll.
nucif.
spica nardis.
sarcocoll.
sanguin. dracon.
croci an. ℥iiij.
aloes opatic.
picis graca.
de pino.
Lardi veter.
mastice an. ℥xviiij.
hypericon. cum semin. lib. ij.
moschi orient. al. ℥j.
Ther. Androm. vet. opt.
mithrid. Damocr. vet. opt. an. ℥iiij.

Mi.
Bulliant in vasa aeneo stanno obducto in balneo Mariae usque ad exiccationem herbarum; postea colentur, in sole per viginti dies relinquatur. & in mense Septembri adde libras duas pomorū balsamina; lib. j. aqua vite optima & lib. ij. nostri balsami artificialis.

Aqua vite aromatizata Eiusdem ad pestem.

℥. nucif.
faenicul. ex Barbaria.
caryophyllor.
zinzib.
spic. nard.
benzoin an. ℥j. Mi. contendantur grosso modo & in lib. xvj. aqua vite ex vino albo optimo per dies sex infundantur, deinde in Balneo Mariae usque dum aqua colorem mutauerit, destillentur, quod reliquum est, in cinere destilletur, erit liquor fetorem fumi redolens, qui in vase aperto reliqua, quousque fetor est deposuerit.

Alia aqua excellentissima Eiusdem ad pestem.

℥. bol. armen.
valerian.
zedoar.
myrrh. elect.
aristol. rotund.
calami aromat.
diptamn. alb.
Imperator.
camphor. an. ℥ss.
aloes opatic.
cinnamom.
caryophyllor.
croci an. ℥ij.

Contund. singula seorsim; in lib. v. nostra aqua vite ad quintam essentiam, in vase vitreo per 24. horas infundantur; deinde adde lib. v. vini maluatice optimi, & in vase optime obturata asservetur, eiusque ℥ij. vel iij. quotidie stomacho ieiuno ad preservationem vsurpentur.

Alia aqua Eiusdem tempore pestis in ore tenenda.

℥. lign. aloes.
benzoin.
spica nardis.
cinnamom.
nucif.
diptam. alb.
sem. hyperic. an. ℥j.
mosch.
ambra.
caryophyllor. an. ℥j.

Omnia grosso modo puluerisata cum lib. vj. nostra quinta essentia in retorta pec balm. Mariae destillentur: cum libra quatuor exierint, reliquum in cinere extrahatur, quod erit aqua turbida fumum redolens & cui parum olei innatat, quod collige & velut thesaurum magnū referua, & quotiescumque exieris, mane praesertim & vespere, nares eodem unguine.

Aqua

Aqua Epileptica & apoplectica Thomæ E-
raſti à Medicis Mæno-Francofurtensibus,
 & præſertim Dn. D. Bechtoldo Riurio
 p.m. frequentiſſime uſurpata
 & præſcripta.

℞. fl. primul. veris,
 zilia an. ℥ iij,
 lilior. canual. lb. j. ℞,
 pæon.
 beton.
 lauendul. an. lib. j.
 rad. & ſem. pæon. maſcul. ℥ ij. ℞,
 ariſtol. long. ℥ j. ℞,
 dictamn. alb. ℥ j,
 fol. botryd. cum florib. & ſem. M. j.
 viſci quercini ℥ xiiij.
 cardamom. ℥ iij,
 cubebæ. ℥ j.
 piper. nigr.
 caſtor. an. ℥ ℞,

Incidenda incidantur, reliqua contun-

dantur in vini rhenani menſuris
 duabus per tres ſeptimanas in Sole
 vel alio loco calido & quotidie agitē-
 tur, demumq; per balneum Maria
 deſtillantur.

Aqua Epileptica Horatii Augeni Profef-
ſoris olim Patauini.

℞ fl. lauendul. manip. viij,
 lilior. conual. Man. iij.
 Macerentur ſex diebus in lb. xxv. vini
 flauſcentu & generoſi vel maluasi-
 ci; mox deſtillatur in Baln. Maria
 lento igne ſine fumo & puluere; tum
 vero poſtea aqua deſtillata addito
 ſpec. diamoſch. dulc. ℥ ℞.

viſc. quercin. ℥ ℞
 ſangu. muſtel. præpar. ℥ vi.
 fol. ruta ſicca Man. j.
 cubebæ.
 ſem. citri an. ℥ iij. macerentur hæc
 quatrinduo, ac quod deſtillaueris u-
 ſus reſeruetur: huius aquæ poſt ta-
 bulas ſuo loco præſcriptas datur ℥
 ℞. ex cochleari.

Sanguinem muſtelle præparatum
 quære inter pulueres.

Aqua Epileptica Herculis Saxonie,
Profeſſoris olim Pata-
uini.

℞. calendul. maior.
 minor.
 herb. paralyſis,
 ruta,
 maioran.
 pæon. an. Man. ℞.
 coagul. leporin. ℥ j.
 viſci quercini ℥ iij,
 cranii humani ℥ ij,
 inſundantur in ſ. g. aqua maiorana
 aut beton. deſtillantur.
 Huius doſis eſt ℥ i. vel ℥ ii.

Aqua compoſita Eiuſdem ad para-
lyſin.

℞. ſarſa parill. lb. iij.
 ſaſſiſfras ℥ vi,
 fol. calamenth.
 origan.
 palegii,
 fol. iua arthris,
 hyſſop.
 præſſi,
 ſaluia,
 roriſmar.
 beton.
 maioran. an. Man. j.

Inſundantur omnia in ſuffic. quant. vini
 cretici per dies tres, poſtea deſtillen-
 tur;

℞℞℞ 3 deſtil-

destillationi addis piperis.

pyret. bri,
castor.
sinapis,
caryophyllor.
cinnam.
zinzib.
costi an. ʒ ij.

Macerentur per noctem, & iterum de-
stillentur. Dosis est ʒ ʒ.

Aqua epileptica Eiusdem.

ʒ. p. xon. Manip. j.
sem. p. xon. mascul. ʒ ij.
fol. maioran.

salvia
calendul. maior.
herb. paralyf.
rusa an. M. j.

caryophyllor.
nucist.
zinzib. an. ʒ ij.
cerebri leporini. ʒ ij.
hirundinum nr. iiii.

Macerentur omnia in suffic. quantit. vi-
ni albi per horas 24. deinde adde cra-
nii humani ʒ ʒ.

ether. Andr. sen. vet. opt. ʒ vj.
Ponantur in alembico & destillentur: do-
sis est ʒ j.

Aqua contra spasimum.

ʒ. fol. lauri,
salvia M ʒ,
ros. rubr. ʒ vj.
lauendula ʒ ij. ʒ.
serpilli,
macis an. ʒ ʒ,
cinnamomi ʒ j.
rad. ireos ʒ iiii,
fl. tilia M. j. ʒ.

Contundantur grosso modo: in fundantur
in aq. fl. tilia.

anth.
serpill.
salu. an. q. s. per tres dies, post-
ea in Baln. Mar. destillentur

Aqua odorifera.

ʒ. aq. rosar. lb. iiii.
fl. calendul. M. iij.
caryoph.
cinnam. an. ʒ ʒ,
sant. al. citrin. ʒ vj.
macis. ʒ ij.
flor. spic. nostr.
styrac. calamit.
benxoin. an. ʒ ʒ.

Omnia contundantur & infundantur
in vitrum in predicta aq. ros. Cui
adde vini maluat. ʒ iiii.

Deponantur in Sole per aliquot dies
deinde in Baln. Mar. destillentur.

**Aqua vita composita minor. D. Bechi bol-
di Ruui.**

ʒ. aq. vita perfecta Mens. j.
granor. iuniper. consusor. Manip. iiii.
Infundantur per tres dies, postea fiat de-
stillatio per Baln. Maria. in eo, quod
destillat, infundantur & maneat
fol. salvia

ia arthrit.
puleg. siccatior.
an. Manip. j.

croc. ʒ ij. reseruetur in vitro bene ob-
turato.

**Aqua vite D. Bernardi Roibachii con-
seruans totum corpus in sanitate &
est supra aurum & topa-
sum.**

ʒ. aq. vita simplic. lb. j.
vini maluat. lb. ij.
cinnam. ʒ iij.
caryophyll.
nucist. an. ʒ j.
granor. paradysf.
cubebar.
macis an. ʒ ʒ.
zedoar. ʒ iij.
zinziber ʒ j. ʒ.

roris-

rorismar.

hyssop. an. ℥ ℞,

garyophyllat.

rad. ireos,

salvia,

meliss. an. ℥ j.

menth. ℥ vj.

rosar. albar. ℥ j. ℞,

galang. ℥ ij. omnia reponantur in vitrum capax,

addendo sacchari alb. ℥ iij,

vuar. passar. lb. ℞,

aq. flor. sambuc.

endivia an. ℥ iij,

Omnia bene obturentur, reponantur ad Solem in diebus canicularib. per viginti dies, postea fiat colatura & destillatio per alembicū in Baln. Mar. & conseruetur in loco sicco, hyeme scil. in hypocausto, astate vero in calore Solis.

Aqua apoplectica Angelberti.

℞. rad. ireos.

aristol. rotund.

consolid. maior.

liquirit. ras.

althea.

sem. lini an. ℥ ℞,

aloes epatic.

myrrha rubr. an. ℥ j.

plansag maior.

minor siccator. an. Man. ℞.

Cog. in aq. font. lb. iij. ad consumption.

medietas postea fiat fortis expressio in

colatura dissolue mellis rosar. ℥ iij. M.

Aqua Cordialis calida Hercules Saxonia.

℞. cortic. citri,

fol. meliss.

ocymi,

vin. caroxicū,

℞. caryophyllat.

rorismar.

satureia,

fol. d. p. r. m.

scord.

petrosch.

scenic. an. Manip. j.

Infundantur hac in suffic. quant. vini

odorati aut maluatici per tres dies;

postea destillentur. & post destillationem iterum infundantur caryophyl.

mac.

nucista,

lign. aloes an. ℥ ij,

ac secundo destillentur, post quam de-

stillationem addantur moschus &

ambra. Huius aquæ dosis est ℥ ij. vel

iij. aut ad summam ℥ ℞.

Alia aqua cordialis Eiusdem.

℞. succor. borrag.

bugloss.

meliss.

aceros.

oxylapath.

Trinitat.

bistort.

eyani maior. & minor.

ruta,

cappar.

calendul.

limon.

citri. an. lb. j.

acceti lb. ℞.

sem. citr. ℥ ℞,

portulac. ℥ ij.

flor. nymphae,

pulu. violar.

rosar. an. ℥ j.

Terr. sigill.

bol. armen. oriental.

Terr. Samia an. ℥ iij.

spec. diatrion. santalor. ℥ ij.

camphor ℥ j.

Infundantur species in succo proposti-

tis, & macerentur per horas 24.

tempore a stiuo; per tres dies vero hye-

me in loco calido; deinde destillen-

tur per alembicum vitreum in

duplici vase. Huius aquæ pos-

sunt

sunt præberi ꝯ iij. siue per se, siue cum pulueribus appropriatis mixta.

Aqua Sudorifera D. Sebaldi.

℞. rad. sars. parill.
ligni sancti an. lb. ℞.
rad. liquirit.
passul. mund. an. ꝯ i,
cinnam. el. ꝯ ij,
rad. acor. vulg. ꝯ ℞,
aq. fontan. feruentiss. Mensur. iiii,
Mane coquantur ad consumpt. tertia
partis, colentur: colatura expressa su-
perfundatur nouis speciebus & de-
novo coquantur ad consumptionem
tertia partis, postea totum imponatur
in cucurbita vitrea & destilletur in
balneo Maria.

Aqua hirundinum.

Iuuenes hirundines pulueriscentur, di-
stusq. puluis cum castoreis & modico aceto
commisceatur & per alembicum destilletur.
Hæc aqua ieiuno stomacho bibita est
medicina contra morbum caducum de
quacunque materia prouenerit, etsi ho-
mo passus fuerit per multos annos. Item
bibita ieiune per nouem dies curat tuf-
sim: super omnes aquas, confirmat cere-
brum, purgat stomachum, pectus mollifi-
cat, neruos confortat, naturam hominis
augmentat, frigidos calefacit; cum *hysso*
cocta & ieiune bibita hydropem ex causa
frigida & febres quotidianas expellit. Ca-
ueant autem grauidæ, ne bibant. Siue e-
nim esset partus sanguineus, cholericus
vel phlegmaticus, moreretur. Item bibita
ieiune remouet dolorem capitis facitque
hominem bene dormire, comedere, di-
gerere & sine impedimento urinam proii-
cere: remouet etiam crines, si locus cum
ea lauetur, ut nunquam ibidem accre-
scant.

Aqua hirundinum alia.

℞. hirund. ꝯ iiii,
castor. ꝯ iij,
rad. pæon. ꝯ ij. ℞,
fl. lil. conual. Manip. ij,
chamom.
maioran. an. Manip. i,
Macerentur in ꝯ forti per 24. horas, de-
inde subfundito vini optimi rhenani
lb. vj. & per Baln. Maria destillato.

*Aqua Rhizotica Theodori Zyvis-
geri.*

℞. rad. angelic. ꝯ i,
wormentill.
zedoar. an. ꝯ ℞,
carlin.
diptamn. alb. an. ꝯ i,
Camphor. ꝯ i, omnia minuscule pulueri-
sentur, spiritusq. vini generosi & a-
ceti destilletur an. tantum affunda-
tur, ut tres digitos species contegan-
tur, seruetur in vitro optime cooperto
pro communi vsu.

Huius aquæ pro conditione virium &
morbi vnum vel duo cochlearia sumpta &
corpore in lecto bene tecto promouent
sudorem.

Nihil etiam mali in corpore humano
relinquit, sed omnē noxā per aluū, urinā,
& sudorem expellit. Ad præseruationem
sumitur eius quoquo mane cochlear di-
midium, aut integrum, per inclinationem
vitri effusa. Pro curatione vero sumitur
cum antidotis appropriatis.

*Aqua calida maior Conradi Ges-
neri.*

℞. rad. genian. ꝯ ij,
cnul. campan. ꝯ vj,
calam. arom.
galang. an. ꝯ i. ℞,
sem. carui,

foenic.

fenic.
anisi.
caryophyllar.
apit. an. ʒj.
cortic. citr. ʒij.
baccar. iuniper. Man. iij.
cinnam. opt. ʒij.
fol. meliss.

hyssop.
ruca.
absynth.
adianth.
violar.
ceterach.
puleg.
beton.
agrimon.
rosar. rubr. an. M. ij.
fol. calamentib.
chamepyth.
fl. borrag.

bugloss. an. M. j.
aq. fontana quam suffic. infunde per
4. dies in vase sigulino, destillentur in
aqua cinnamomi.

Aqua calida minor Eiusdem.

ʒ. fol. salvia minor.
hyssop.
puleg. an. M. iij.
zingib. ʒʒ.
cinnamom. ʒj.
sem. anis. ʒij.
contund. & infund. in lib. iij. aq. fon-
tana. & sec. art. per vesicā destilletur.

Aqua frigida Eiusdem.

ʒ. fl. ros.
violar. an. M. iij.
borrag.
bugloss.
nymph. an. M. j.
sem. cucum.
encurbit. an. pugil. j.
portulac.
lactuc.
papa. alb.

nigr. an. ʒʒ.
fol. beton. M. ij.
rad. cichor. M. j.
caryophyllar. ʒij.
aq. fontan. lb. iij. infunde per horas tres.
destilla per baln. Mar.

Aqua Hermetica Horatii Augerii, quam
Albertus Menzelius professor In-
golstadiensis aquam hydrar-
gyri nuncupat.

ʒ. hydrarg. ʒiij.
aq. fontan. lb. iij. Mice in phiala
stricti orificii arctissime clausa, se-
pelintur in simo equino per dies octo,
cum extrahatur phiala, & aqua per
filtrum diligenter extrahatur, ca-
uendo, ne hydrargyri portio incaute
excidat: abiecto autem hydrargyro
rursus aqua percoletur & vsui ser-
uetur. Dosis in vermibus puerorum
ʒj. ʒ. in egre parturientib. ab ʒiij. ʒ.
vlq; ad ʒiij. astate datur frigida; a-
liis vero temporibus calida.

Notanda de vsu hydrargyri.

Brasauolus ad necadum lumbricos per
os dat hydrargyrum.

Platerus part. 3. praxeos pag. 979. argen-
ti viui ʒʒ innoxie sumitur contra vermes.
Et aqua, in quam portio argenti viui infu-
sa in eaq; diu agitata & colata fuerit, si bi-
batur, lumbricos pellit.

Vide Matthiol. cap. 70. libri 5. in Dio-
scorid. Et cap. 28. lib. 6. in eundem & epistol.
6. libri 4.

Fracastorius asserit, quasdam mulieres
sumpsisse lb. j. hydrargyri ad perdendum
foetum, quibus nihil nocuerit, nec foetum
inde exclusum. Renod. pagin. 294.

Aqua ad confortandam memoriam,
dicta Donum gratie
Dei.

ʒ. aq. beton.
bugloss.

Gggg

fl. tilia

fl. rilia an. ʒj,
ardentis opt. lb. ʒ.

fl. anth.
bugloss.

fol. maioran. an. M. j.
spec. confect. anacard. ʒij.

Infunde flores aliquandiu confusus
in aquis predictis, eo tempore quo col-
liguntur: stent ita simul in sole vel lo-
co digestionis per mensem; postea de-
stillentur per balneum Mariae. Diui-
num est medicamentum, de quo om-
ni mane cochlear vnū sumatur, si-
mulq; nucha eodē illiniatur & fri-
cetur, ac debita diæta obseruetur.

Aqua Conradi Gesneri ad ophthalmiam
antiquam.

℞. mellis despumati ʒv,
sacchari candi ʒij,
fl. ros. rubr. Manip. ij.
rad. consolid. maior ʒj. ʒ.
sanugr. aqua tepida ter abluti & re-
siccati ʒj. ʒ.

corn. cerv. vsti & vino abluti ʒ ʒ.

spodii ex ebore ʒij.

campbor. ʒj. ʒ.

limatur. chalybis ʒvj.

aq. fontan. chalybeat. q. s.

aut pro hac alterius aqua destillata.
Trita infundantur ad aies quatuor
vel quinque ad fornacem, destillen-
tur in cineribus ex arte. colligatur
liquor, qui primus emanat crassior;
hac aqua oculi subinde abluantur,
secta prius vena sub lingua, corpo-
re rite purgato, & diæta debita præ-
scripta.

Aqua Viridis & plane cælestis ad oculos
& aliorum membrorum
affectus.

℞. frumentielect.

salis commun. an. lb. j.

vini albi optimi desecati Mensur. ij.

maceretur sal & frumentum in dicto vi-
uo per tres dies in vase aëro sèper cooperto,

agitando quotidie per dimidiam horam
cum baculo ligneo: quarto die adde thytia
elect. ʒ ʒ. agitando etiam per horas quin-
que, quinto adde viridū aris ʒ ʒ. pariter
agitando, sexto adde aloes ʒ v. eodem pacto
agitando per dimidiam horam, septimo
die adde S albi ʒ ʒ. aut reliqua
agitando & sic ad duodecimum vsque
diem relinquatur omnia in materia sin-
gulis diebus agitando per horas quinque.
Transacto autem die duodecimo caute, ne
faces turbentur, quod clarum est, colabis
per inclinationem in vas vitreum & u-
sui seruabis. Viridis est aqua & acuis-
curus talis vsus est & virtus: Guttula
eius vna cum guttulis ij. aquæ rosæ
in oculos laborantes albugine siue ma-
cula & aliis infirmitatibus immissa,
perfecte curat præmissa purgatione.
Accipies autem bombacem & infundes
oculo, corpore resupinato. Excedit om-
ne id, quod est præter naturā, roborat
visum, phibet fluxū humorū ad oculos.
Valet contra aphthas, contra vlcera o-
culorum, suffusiones purgat, abstergit
ac reprimat, ne alii humores affluant,
visumque acuit. Præterea maxime
prodest sola admota gangrænæ, can-
cro, fistulis, vlcerib. malignis omnium
membrorum, præsertim pudendorum
virorum & mulierum. Denique perfe-
cta est medela omnium infectionum
cutaneorum. In æternum non corrup-
pitur, sed perpetuo durat. Est igitur
aqua diuina, mirabilium virtutum, quæ
paucorum sit impensis, & non magno
etiam labore.

Aqua Caponis cum speciebus.

℞. cinnam. ʒ ʒ.

caryophyllor. ʒj.

macis ʒij.

been albi,

rubri.

xyloaloes.

santal. rubr.

offis

offis de corde cerui,
margar.
carabe an. ʒ ʒ,
coriandr. prep ʒ j. ʒ.
flor. borrag.
bugloss.
rosar. an. ʒ ij,
sem. myrtill. ʒ ʒ,
fol auri nr. ij.

Contunde omnia grosso modo, Mi. impo-
nanturg. in ventrem caponis euiscerati,
coquantur in aqua sufficiente ad separa-
tionem, tandemq. destillentur.

Aqua rosarum cum specie-
bus.

℞. aq. rosar. destill. lb. ij,
fi. spica M. j,
puluer. cinnam.
caryophyllor. an. ʒ j,
infunde per dies octo, deinde per bal-
neum Mariae destilla, & si libet, adde
parum moschi.

Descriptio aqua asthmaica, quam Ann.
1598. à Matthia Heyd, pharmacopoeo
tunc temporis huius Reipubl. accepi illi
vero procul dubio à Io. Pistorio, Me-
dico Turlacensi commu-
nicata fuit.

℞. rad. enul. camp.
ungul. caballin. an. ʒ ʒ,
gentian. ʒ ij,
caryoph.
ziuzib. an. ʒ ij,
baecar. laur. excorticat.
granor. iuniper. an. ʒ ij. ʒ,
cinnam. elect.
cardamom. an. ʒ ij,
saluis,
maioran.
hyssop.
marrub.
irid. florent.
liquirit.

rouar. passar.
carn. dactyl.
amygd. dulc.
pinear. an. ʒ iij,
squilla prep ʒ ʒ,
pulm. vulp. prepar. ʒ j ʒ,
sem. faenic. ʒ ij. ʒ,
caricar nr. iij,
mell. opt. ʒ j.

sacch. melis ʒ xvij,

Contus omnibus infunde vini maluat.
Mensj. aq. vitæ optima lb. iij. stēt in
infusione per aliquot dies & postea
per Baln. Mariae destillentur.

Confert asthmaicis, orthopnoicis &
catarrho suffocatiuo ex causa frigida la-
borantibus ex cochleari sumpta.

Alia aqua pectoralis Eiusdem
Pistorii.

℞. fol. & flor. scabios. Manip. x.
hyssop.
russilag. an. Manip. v.
pimpinell.
veron.
marrub. an. Manip. iij,
linar.
auricula muris,
saluis,
rurismar. an. Manip. ij,
rad. caryophyllat. ʒ x,
irid. florent.
heleni. an. ʒ iij,
pimpinell. italic.
symphyt.
urtic. an. ʒ j. ʒ,
ari. ʒ j,
sem. faenic.
anis. an. ʒ ij,
urtica,

galang. an. ʒ j, incisa omnia crassiuscule
& contusa destillentur cum aqua fonta-
na per vesicam, seruentur aqua prima &
secunda, reliqua vero abiciantur.

Aqua aurea pectoralis & antipleurica.

℞. fol. & flor. scabios.
veron.

Gggg 2

hyssop.

hyssop.
 calamenth.
 auric. muris.
 ruffilag.
 marrub. an. Manip. ij.
 fl. xorisinar.
 salua.
 violar. an. Manip. j. B.
 prunell.
 pyrol.
 sabin.
 linaria an. Manip. j.
 rad. pimpinell.
 irid.
 helenii an. ʒ ij. B.
 gentian.
 ari.
 asari.
 diptamn alb.
 vrtic. an. ʒ j. B.
 Tartar ʒ ij.
 galang. ʒ iij.
 caryophyllor. ʒ ij. macerentur in seri cap-
 prini vel aquar. destillasar. videlicet aq.
 marrub.
 hyssop.
 ruffilag.
 veron. an. lb j.
 destilletur in vasis vitreis in Baln. Maria:
 naso alembici impone.
 cinnam. ʒ iij.
 styrac. calamit. ʒ j.
 caryophyllor. ʒ j. Excipe primam & se-
 cundam aquam; tertiam vero ab-
 uice.
 Aqua antipleuritica aurea minor.
 ℞. fl. acac. Manip. ij.
 borrag.
 fol. card. Maria. an. M. j.
 scabios.
 card. ben.
 veron.
 beton.
 ruta murar.
 hed. terr. an. M. B.
 wyrrh ʒ B.

croci. ʒ ij. diebus quindecim mace-
 rentur in vino veteri quant. suffic.
 ad specierum contectiōem & postea
 destillentur.

Aqua aurca apostematica maior Ve-
 necorum.

℞. ruta murar.
 ruta.
 hed. terr.
 veron.
 puleg.
 scabios.
 card. Mar.
 bened.
 hyssop.
 foenic.
 prassii. alb.
 hepatic.
 fumar.
 semperviuui.
 salua angustifol.
 meliss.
 menth. crisp.
 lauend. cum florib.
 charesfol.
 beton.
 taraxac.
 mors. diabol.
 maior an. an p j.
 fl. cheiri.
 bugloss.
 borrag.
 acac.
 sambuc.
 anth an p B.
 macerentur dieb. 14. in vino veteri.
 postea destillentur.
 Aqua stomachalis D. Bernardi Rorbachii
 pro ventriculo humido & frigido. per
 cuius consensum caput etiam
 tali dyscrasia la-
 borat.
 ℞. aq. meliss.
 mentha an. lb j.
 card. bened. lb B.

chamom.
beton. an. ℥ iiij,
maioran. ℥ ij,
spec. diagalang. ℥ vj.
aromat. caryophyll. ℥ iiij,
diamosch. dulc.
diamb. an. ℥ j.
calam. aromat.
cinnam. sel. an. ℥ ij,
zinzib. ℥ i ℞.

puluerisanda puluerisuntur, miscantur si-
mul. Et in vitro reponantur ad solem per octo
dies, postea destillentur per alembicum in
Balneo Maria. Hac aqua destillata ite-
rum fundatur super faces, secundo destil-
letur & tertio reteretur. Eiusque cochlea-
ria duo vel tria cum subduplo vini mal-
uatici vel clareti tribus horis ante pran-
dium sumantur.

Aqua celestis contra pestem & ve-
nena.

℥ cinnam.
caryoph.
nucista.
zinzib.
zedoar.
galang.
piper. long.
rotund.
cortic. citri.
citrangul.
spic nardi.
lign. aloes.
cubeb. ar.
cardam.
calam. aromat.
chamad. r.
chamepith.
mac.
thuris alb.
sermentill.
hermodactyl.
medull. ebull.
bacc. iuniper.
lauri.
sem & fl. marrucar.

apii.
acetos.
anis.
citri.
fl. salvia.
basilicon.
sambuc.
rosar. rubr. & albar.
fol. ruta.

scabios.
lunaria min.
agrimon.
centaur.
fumar.
pimpinell.
taraxac.
euphras.
capillor. ven.
capillor. monachi.
endirv.

aloes epatic. an. ℥ ij.
ficuum seccarum.
passular.
dactylor. sine ossib.
amygd. dulc.
granor. pini. an. ℥ j.
rhabarb.
ambra an. ℥ ij.
aq. vita opt. ad quantitatem omniu.
ad speciarum lb j. sacch. lb iiij.
mell alb. lb ij.

Adde rad. gentian.

anth.

nigell.

bryonia:

sem. absynth. an. ℥ ℞. ponantur in
botia. obturentur octo dies, tandemque
destillentur.

Aqua Ioannis Pistorii ad mouendos
menses.

℥ splenem unum bouis castrati, incida-
tur minutissime,
adde fol. & fl. centaur. minor.
matricar. an. Manip. iij.
marrub. Man. ij.
rorismar.

Gggg 3

quieg.

puleg.
 sabin. an. Man. j.
 rad. hirundinar.
 aristol. long.
 dimptam.
 leuistic.
 asari an. ʒj.
 sem. fenic.
 dauci an. ʒvj,
 baccar. heder.
 lauri an. ʒ ʒ,
 ag. centaur. minor.
 matricar.
 artemis. an. lb. j.

macerentur per diem & noctem, inde diligenter destillentur in Balneo Mariae, excipiatur prima & secunda aqua de vitro, omniaq; arctissime obturentur, deinde

℞. calami aromatici ʒj. ʒ,
 piper. longi.

macis an. ʒj,
 rad. irid. florent. ʒij ʒ,
 hac iterum vitro excipe, affunde aqua prioris quantum ex destillatione collegisti, & in vitro occluso in loco calido repono.

Aqua diuretica D. Brabachii, Medici
 Colonienfis.

℞. fol. herniaria,
 dictamn. cretici,
 pulegii,
 serpilli,
 beton.
 comar. sabina,
 fl. melilot. an. Manip. j,
 rad. ononid. ʒj,
 petrosel.
 cappar.
 fenic.
 liquirit.
 pimpinell. vulgar. an. ʒvj,
 baccar. alkekeng. ʒj,
 sem. siler. montan.
 petrosel. macedon.
 fenicul.
 apii,

baccar. laur. an. ʒj. ʒ,
 nucleor. persicor.
 cera. or.
 prunor. an. ʒvj,
 sacchar. ʒvj.
 concisa minutim & contusa infundantur in lib. viij aqua ononid. & lib. v. vini per 24. horas, deinde destillentur in Balneo Mariae secundum artem.

Liquor diureticus ex nucleis D. Bechtholdi Riuu.

℞. fl. sambuc. excicator. ʒvj,
 amygd. amar. ʒv,
 nucl. persicor. ʒxij;
 ceras. ʒviij,
 incidantur & contund. sec. art. gross. modo, adde vini maluati mēsur. nostr. ij. ʒ, destillentur in Balneo Mariae.

Alius Eiusdem.

℞. glandiū nō omnino maturor. nr. xxx,
 stercor. columb. Manip. viij,
 acet. acerrim.
 vini boni odorati an. ʒiiij,
 incidantur incidenda, destillentur & in vase vitr. bene obturato reseruetur.

Aqua florum genista D.
 Flockii.

℞. fl. genist. rec. M. iiij,
 ceterach.
 capill. vener.
 pentaphyll.
 polii Montani an. p. iiij,
 chelidon. M. j,
 rad. ononid. ʒij. ʒ,
 card. ben.
 costi dulc. an. ʒij,
 liquirit ʒj ʒ.
 sem. saxifrag.
 milii solis,
 asparag.
 baccar. iunip. an. ʒiiij,
 sem. anisi ʒij,
 sangu. hirci prap. ʒij.

rhabarb. ʒ ii.
 baccar. lauri.
 cortic. casta.
 agarici an. ʒ vj.
 nucl. persicor. ʒ iiij.
 schocnanth. ʒ ij.
 galang.
 zinzib. an. ʒ ss.
 maceris ʒ vj.
 sal. gemmei ʒ vj.
 caryoph.
 mastic an. ʒ iiij.
 cinnam. ʒ vi.
 cass. lign. ʒ iiij.
 mithrid opt. ʒ iiij.
 vini albi optimi Mensur. iij. stent in
 infusione per 14. dies, deinde secundū
 artem destillentur.

Aqua ad calculum renum & vesicae

Herculis Saxonica.

℞. aq. asparagi.
 criethmi marini.
 sem. fanic. sylvestr.
 communis.
 saxifrag.
 parietar.
 ol. sambuc. an. ℥. ss.
 succi limon. ʒ iiij.
 nucleor. ceras.
 amygd. amar.

persicor an. ʒ j. s. infundantur
 nuclei in vino maluatico per diem
 naturalem omnia postea miscantur
 & in alembico vitreo destillentur.

Præbeantur huius aquæ ʒ vj. cum pul-
 vere nephritico inter pulveres descripto.

Aqua Antonii Galli ad dolores
antiquos luis vene-
reæ.

℞. lacca.
 aloes cum aq. myrti lota an. ʒ ss.
 rad. emula.
 fol. scord.
 card. bened.
 heder. an. Manip. j.

infundantur omnia in suffic. quantis. a-
 qua vitæ. deinde ponantur in vase vitreo
 bene obturato in sinum equinum per xi.
 dies elapso hoc tempore effundatur illa a-
 qua, cui adde præcipitati. & ut in lib. 9.
 panthei Herculis Saxonica cap. 11. vide-
 re est præparati ʒ j.
 crystalli puluerisat. ʒ ij. Iterum infun-
 dantur in aqua illa & maneat per alios
 xi. dies in sinu equino. Extracta aqua
 existimatur fortissima ad antiquatos
 dolores. Sed quia quantitas illius aquæ
 non debet excedere decem vel duode-
 cim guttas, ideo misceri poterit vel
 cum aqua betonic. vel borrag. vel alia
 consimili.

Aqua ex albuminibus ouorum Horatii
Augenii.

℞. alumin. Rocha ʒ iiij.
 aq. rosar.
 plantag an. ʒ iiij.
 succ. rosar.
 plantag.
 portulac. an. ʒ iiij.
 nicotiana ʒ iiij.

album. ouor nr. xv. Miscantur o-
 mnia. & posita in alembico destillen-
 tur in duplici vase lento igne & sine
 fumo diligenter. & in vase vitreo re-
 ponatur ad usum. Facit ad caruncu-
 lam in collo vesicæ.

Aqua cerasorum sylue-
strium.

℞. ceras. sylvestr. cum lapillis.
 contusor. mensur. j.
 fl. laeundul. Manip. j.
 sinap. alb. puluerisat. ʒ v. Mi.
 infunde in vino generoso per aliquot
 dies, postea destilla.

Aqua soporifera Horatii
Augenii.

℞. opii thebaici.
 aliorum è corticibus mundator. ʒ iiij.
 Allia

Allia pistillo ligneo contundantur in
pila marmorea, mox addatur opium
tritum & bene incorporentur, ut fiat
ecu opiata; hac in cornuta leuissimo
igne destilletur in cineribus. Cum
hac aqua, si opus fuerit tempora,
frontem, carpumque inuage, ca-
uendo tamen, ne extra necessita-
te vsurpetur. Valet eiusmodi aqua
melancholicis, maniacis, phreniti-
cis & in omnibus morbis, in quibus
vigilia inducuntur.

Alia aqua Eiusdem ad
idem.

℞. succ. papau. vtriusq. an ℥ ℥,
hyoscyami albi & nigri. an. ℥ ij,
portulac.

lactuc.
nenuphar. an. ℥ iij.
fabar. inuersar. ℥ ℥,
sem. papau. vtriusque.
rad. fabar. inuersar. an. ℥ ij,
sem. lolii ℥ ℥,
hyoscyam. alb. & rubri. ℥ ij.
xyloaloes,
nuc. methel. an. ℥ j ℥,
sem. portulac.
scariol.
lactuc. an. ℥ j,
endiuia ℥ j.

Contundantur & ponantur per tres dies
in vase vitreo & destillentur.

Huius aqua detur ℥ j. cum vino aut a-
qua aliqua accommodata prout affectus
natura postulauerit.

FINIS RENODÆI.

PHARMA-